REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

Župančičeva 3, 1000 Ljubljana

T: 01 369 52 00
F: 01 369 57 83
E: gp.mp@gov.si
www.mp.gov.si

EVA 2013-2030-0093

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PRAVDNEM POSTOPKU

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1. Ocena stanja

Zakon o pravdnem postopku (v nadaljnjem besedilu: ZPP[1]) določa pravila postopka, po katerih sodišče obravnava in odloča v sporih iz osebnih in družinskih razmerij ter v sporih iz premoženjskih in drugih civilnopravnih razmerij fizičnih in pravnih oseb, razen če so kateri od navedenih sporov po posebnem zakonu v pristojnosti specializiranega sodišča ali drugega organa[2].

ZPP je bil sprejet leta 1999. Zakon vsebinsko ni pomembneje posegel v ureditev civilnega pravdnega postopka, ki je bil v veljavi po Zakonu o pravdnem postopku iz leta 1976[3]. ZPP torej konceptualno ni bil nov zakon, temveč je pomenil nadaljevanje našega civilnega spora po vzoru civilnih procesnih ureditev Nemčije in Avstrije. Z zakonom iz leta 1999[4] so bile uvedene nekatere novosti, kot na primer: večji poudarek na načelu pospešitve in koncentracije postopka ter razpravnem načelu, na novo ali drugače urejeni pomembni procesni instituti, zlasti pravica navajanja novih dejstev in predlaganja novih dokazov, odgovora na tožbo, zastopanje.

ZPP iz leta 1999 je bil do danes noveliran štirikrat, in sicer leta 2002 (novela ZPP-A[5]), leta 2004 (novela ZPP-B[6]), leta 2007 (novela ZPP-C[7]) in leta 2008 (novela ZPP-D[8]). Zadnja novela je začela veljati 1. oktobra 2008.

Z novelo ZPP-A so se z namenom razširiti možnosti alternativnega reševanja sporov spremenile določbe o sodni poravnavi, polega tega pa je bil uveden poravnalni narok. Novelirane so bile tudi

---

[1] Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US in 48/15 – odl. US.

[2] 1. člen ZPP.

[3] Uradni list SFRJ, št. 4-37/77.

[4] Uradni list RS, št. 26/99 z dne 15. 4. 1999.

[5] Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o pravdnem postopku, Uradni list RS, št. 96/02.

[6] Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o pravdnem postopku, Uradni list RS, št. 2/04.

[7] Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o pravdnem postopku, Uradni list RS, št. 52/07.

[8] Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o pravdnem postopku, Uradni list RS, št. 45/08.

nekatere določbe o vročanju, stroških postopka, zamudni sodbi in pravnih sredstvih ter v postopku o sporih iz družinsko pravnih razmerij, v gospodarskih sporih.

Z novelo ZPP-B je bila usklajena ureditev z odločbami Ustavnega sodišča Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Ustavno sodišče), ki je ugotovilo, da nekatere določbe ZPP niso v skladu z Ustavo Republike Slovenije[9] (v nadaljnjem besedilu: Ustava). Nanašale so se na uskladitev z novelo Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih[10] (v nadaljnjem besedilu: ZZZDR), s katero se je odpravila neskladnost ZZZDR z Ustavo glede pristojnosti za odločanje o varstvu in vzgoji otrok v primerih, ko starša ne živita skupaj, in o izvrševanju roditeljske pravice. Navedeno je zahtevalo tudi ustrezno uskladitev določb drugega in sedemindvajsetega poglavja ZPP, ki urejajo stvarno pristojnost in postopek v zakonskih sporih ter sporih iz razmerij med starši in otroki. Nadalje je Ustavno sodišče z odločbo št. U-I-32/02[11] z dne 10. 7. 2003 razveljavilo prvi odstavek 8. člena takrat veljavnega Zakona o sodnih taksah[12], s čimer je odpadla pravna podlaga za določitev plačila takse kot splošne procesne predpostavke za vloge po ZPP. Zato je novela ZPP-B na novo določila vloge po ZPP, za katere je plačilo sodne takse procesna predpostavka. Ustavno sodišče je z odločbo št. U-I-255/99[13] z dne 5. junija 2003 razveljavilo šesti odstavek 168. čelna ZPP[14], kolikor gre za sodne takse za vložitev tožbe. Novela ZPP-B je zato natančneje opredelila institut oprostitve plačila sodnih taks za podjetnika in pravno osebo.

Z naslednjo novelo, ZPP-C, je bila uzakonjena informatizacija pravdnega postopka oziroma elektronsko poslovanje (elektronske vloge, elektronske odločbe, elektronsko vročanje, možnost elektronskega vpogleda v stanje zadeve v pravdnem postopku). Novela je vzpostavila tudi pravno podlago za zvočno in slikovno snemanje naroka v pravdnem postopku.

Zadnja novela, ZPP-D, je prinesla reformo izrednega pravnega sredstva revizije. Poleg tega so se z novelirano ureditvijo razširile sankcije za neaktivnost strank v postopku, spremenjene so bile določbe glede vročanja in glede pritožbenega postopka. Tudi ta novela ni posegla v takrat veljavni sistem pravdnega postopka, ampak je pomenila njegovo nadgradnjo in s tem kontinuiteto obstoječe ureditve, je pa bolj, kot je to veljalo do tedaj, poudarila načelo odgovornosti strank za koncentracijo in pospešitev postopka ter kakovost sodnega varstva.

Iz zgoraj zapisanega izhaja, da je bil večinski namen sprejetih zakonskih novel takšna ureditev pravdnega postopka, ki bi pospešila postopke. Zato v nadaljevanju na kratko predstavimo trenutno dejansko stanje glede trajanja sodnih postopkov.

---

[9] Uradni list RS, št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04 in 68/06.

[10] Uradni list RS, št. 69/04.

[11] Uradni list, št. 74/03.

[12] Uradni list SRS, št. 30/78.

[13] Uradni list RS, št. 58/03.

[14] Ta je določal: »Določbe o oprostitvi plačila stroškov postopka ter določbe o možnosti odložitve plačila oziroma obročnega plačila taks ne veljajo za podjetnika posameznika v sporih v zvezi z njegovo dejavnostjo in za pravne osebe.«.

Slovenija po podatkih Svetovne banke (Doing Business 2016)[15] trenutno sodi med države, kjer sodni postopki v zvezi z uveljavitvijo zahtevkov iz gospodarskih pogodb trajajo najdlje (1160 dni), saj po tem kriteriju v Evropi za Slovenijo zaostaja le še Grčija. Slovenija je v svetovnem merilu uvrščena na 117. mesto med 189 državami. Res je sicer, da raziskava Doing Business 2016 temelji zgolj na subjektivnem dojemanju nacionalnih poročevalcev (večinoma gre za slovenske odvetnike) o trajanju gospodarskih postopkov pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani in o trajanju izvršilnega postopka pred Okrajnim sodiščem v Ljubljani, ne pa na objektivnih statističnih podatkih vseh slovenskih sodišč.[16]

Raziskava Evropske Komisije »Justice Scoreboard 2016«[17] (Pregled stanja na področju pravosodja) je pokazala, da se v Sloveniji v zadnjih letih opazno skrajšuje čas reševanja civilnih in gospodarskih pravd in da se po času reševanja teh sporov uvrščamo v zlato sredino v Evropski uniji (EU). Nadalje se je Slovenija še posebej dobro odrezala pri reševanju sodnih zaostankov na področju civilnih in gospodarskih sporov, kjer je na drugem mestu med vsemi državami članicami EU in reši na letni ravni skoraj petino več zadev, kot jih prejme.

Prav tako sodna statistika za leto 2015, ki jo vodi Vrhovno sodišče Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vrhovno sodišče), kaže zelo spodbudne rezultate.[18] Skoraj 60 odstotkov gospodarskih pravdnih zadev (Pgd zadeve) in okoli 65 odstotkov civilnih pravdnih zadev (P zadeve) se reši na sodiščih na prvi stopnji prej kot v obdobju enega leta. Slovenska sodišča so različno obremenjena, zaradi česar nekatera sodišča rešijo v obdobju enega leta več kot 75 odstotkov gospodarskih pravdnih zadev, druga pa zgolj dobrih 50 odstotkov zadev. Najbolj obremenjeno je Okrožno sodišče v Ljubljani, na katerega odpade približno 40 odstotkov pripada vseh zadev na sodišča. Zato bo eden največjih izzivov pravosodne politike, kako doseči približno enakomerno obremenjenost sodišč v državi, da bi vsa sodišča dosegala približno iste časovne standarde pri reševanju zadev. Že obstoječa zakonodaja (105.a člen Zakona o sodiščih[19]) omogoča predsednikom sodišč, da odredijo, da se pristojnost za sojenje v določenem številu zadev iz sodišča, ki ima sodne zaostanke, prenese na drugo manj obremenjeno stvarno pristojno sodišče. Navedena določba se v praksi že s pridom in uspešno uporablja. Tako so npr. mariborski sodniki reševali sodne zaostanke v Kopru in celjski sodniki sodne zaostanke v Novi Gorici.

Novela ZPP-D je leta 2008 uvedla bistveno spremenjeno ureditev revizije v pravdnem postopku. Nova ureditev je bila sprejeta predvsem zaradi preobremenjenosti Vrhovnega sodišča, ki jo je

---

[15] Dosegljivo na http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/slovenia/enforcing-contracts/ (vpogled dne 5. 5. 2016).

[16] Primer je dosegljiv na http://www.doingbusiness.org/methodology/enforcing-contracts (vpogled dne 5. 5. 2016).

[17] Dosegljivo na http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/justice_scoreboard_2016_en.pdf (vpogled dne 5. 5. 2016).

[18] Glej str. 85-94. Dne 24. 6. 2016 dosegljivo na: http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/stvarno_premozenje/zakonodaja/160411_BILTEN_SODNA_STATISTIKA_2015.pdf.

[19] Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13 in 17/15.

povzročil povečan pripad zadev[20]. Z novelo je bil zato po vzoru avstrijske in nemške ureditve zožen dostop do Vrhovnega sodišča, in sicer tako, da so bile pravnomočne sodne odločbe glede reverzibilnosti razdeljene na tri skupine po merilu vrednosti izpodbijanega dela odločbe:
– če vrednost izpodbijanega dela ne presega 2.000 evrov, revizija nikoli ni dovoljena,
– če vrednost izpodbijanega dela presega 40.000 evrov (v gospodarskih sporih 200.000 evrov), je revizija vedno dovoljena,
– če gre za vmesno vrednost izpodbijanega dela (med tistimi, ki presegajo 2.000 oziroma 4.000 evrov in ne presegajo 40.000 oziroma 200.000 evrov), veljajo pravila o dopuščeni reviziji.

V skladu s prvim odstavkom 367.a člena ZPP sodišče dopusti revizijo zlasti:
– če gre za pravno vprašanje, glede katerega odločitev sodišča druge stopnje odstopa od sodne prakse Vrhovnega sodišča, ali
– če gre za pravno vprašanje, glede katerega sodne prakse Vrhovnega sodišča ni, še zlasti, če sodna praksa višjih sodišč ni enotna, ali
– če gre za vprašanje, glede katerega sodna praksa Vrhovnega sodišča ni enotna.

Druga določba, ki je bila prav tako ključna za razbremenitev Vrhovnega sodišča, je bila določba drugega odstavka 367.c člena ZPP. V skladu z njo zadošča za obrazložitev sklepa, s katerim se predlog za dopustitev revizije zavrne, da se senat treh sodnikov splošno sklicuje na neobstoj pogojev iz 367.a člena ZPP. Če bi moralo na konkretiziran način pojasnjevati, zakaj je zavrnilo predlog glede vsakega ponujenega razloga, včasih ne bi bilo bistvene razlike med pisanjem odločbe o zavrnitvi revizije in pisanjem sklepa o zavrnitvi predloga za njeno dopustitev. Nekateri predlogi za dopustitev revizije vsebujejo tudi po deset vprašanj in bi bila obrazložitev sklepa v takih primerih precej obsežna. Tudi za Ustavno sodišče takšna ureditev ni sporna (glej njegove sklepe U-I-302/09, Up-1472/09, U-I-139/10, Up-748/10 z dne 12. maja 2011)[21].

Osnovni cilj novele ZPP-D, razbremenitev Vrhovnega sodišča, je bil nedvomno dosežen. Civilni oddelek Vrhovnega sodišča je na primer število nerešenih revizij, ki je konec leta 2009 znašalo 1794, znižal na 504 ob koncu leta 2014. Zmanjšuje se tudi število predlaganih revizij. Medtem ko je bilo na civilnem oddelku Vrhovnega sodišča v letu 2010 vloženih še 648 predlogov za dopustitev revizije, jih je bilo v letu 2014 le še 457. Sedanji pripad revizijskih zadev (v letu 2014 je znašal 332 zadev, v letu 2009 pa še 877) je bolj ali manj obvladljiv. Trenutno se Vrhovno sodišče lahko v primernem obsegu posveča funkciji »zagotavljanja razvoja prava skozi sodno prakso in poenotenja sodne prakse«.[22]

V postopku odločanja o dopuščeni reviziji Vrhovno sodišče ugotavlja vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe v skladu s petim odstavkom 367. člena ZPP, in sicer s seštevkom vrednosti posameznih zahtevkov oziroma delov teh zahtevkov, ki so še sporni, če je odločitev o reviziji

[20] Civilni oddelek Vrhovnega sodišča je v letu 1999 prejel v reševanje 637 zadev (pripad), v letu 2008 pa kar 1275 zadev; temu primerno se je povečalo tudi število nerešenih zadev. Medtem ko je bilo nerešenih zadev konec leta 1999 le 387 (polovica pripada), je njihovo število konec leta 2008 znašalo kar 1994 (1,5 krat več, kot je znašal pripad).
[21] Glej tudi Dr. Mile Dolenc: Dostop do Vrhovnega sodišča v civilnih zadevah: izkušnje z dopuščeno revizijo in kako naprej, Podjetje in delo 6-7/2015/XLI, str. 949.
[22] Dr. Mile Dolenc: Dostop do Vrhovnega sodišča v civilnih zadevah: izkušnje z dopuščeno revizijo in kako naprej, Podjetje in delo 6-7/2015/XLI, str. 949.

odvisna od rešitve pravnih vprašanj, ki so skupna za vse navedene zahtevke, ali če so posamezni zahtevki med seboj tako povezani, da je odločitev o posameznem zahtevku odvisna od odločitve o drugem zahtevku. Navedena določba pa odločanje o dopustnosti revizije v nasprotju z namenom, s katerim je bila sprejeta, zapleta (na primer, ni vedno jasno, kdaj so posamezni zahtevki med seboj tako povezani, da je odločitev o posameznem zahtevku odvisna od odločitve o drugem zahtevku). Statistični podatki kažejo, da je Vrhovno sodišče (civilni oddelek) lani zavrglo več kot tretjino vseh vloženih predlogov za dopustitev revizije, predvsem zaradi neizpolnjevanja kriterija *ratione valoris*. Delež pri direktnih revizijah je nekoliko nižji, a ne bistveno. Ugotoviti je tudi mogoče, da stranke pogosto, iz previdnosti, zlasti v primerih, ko gre za subjektivno in/ali objektivno kumulirane zahtevke, sočasno vlagajo predloge za dopustitev revizije in direktno revizijo, saj ne vedo zanesljivo, ali se bodo vrednosti zahtevkov seštevale ali ne. Tako ravnanje ima za stranke tudi ne nepomembne finančne posledice[23]. Negotovost, ki spremlja delitev na dopuščeno in dovoljeno revizijo, torej ni zanemarljiv dejavnik pri odločanju o nadaljnjem razvoju ureditve revizije v pravdnem postopku.

1.2 Razlogi za sprejem predloga zakona

1.2.1 Izboljšave v smeri pospešitve postopka

Kljub izboljšanemu stanju na področju sodnih zaostankov veljavna ureditev pravdnega postopka še vedno omogoča nekatere izboljšave v smislu pospešitve postopka. Ministrstvo za pravosodje je v okviru priprave predloga tega zakona z namenom opredeliti vzroke za zamude v civilnih sodnih postopkih v aprilu 2016 med sodniki, sodnim osebjem, odvetniki in pravobranilci opravilo spletno anketo. Z njo je ministrstvo pridobilo odgovore na vnaprej zastavljena vprašanja, povezana s potencialnimi razlogi za zamude, in dodatne predloge za izboljšave pravdnega postopka, saj so bili naslovniki spletne ankete zaprošeni, da posredujejo tudi svoje predloge za spremembo veljavne ureditve.

Rezultati ankete so pokazali, da so po mnenju anketirancev najpomembnejši vzroki za dolgotrajnost pravdnih postopkov naslednji:
– razveljavitev sodb s strani višjih sodišč in vrnitev zadeve v novo sojenje na prvo stopnjo,
– neenotna sodna praksa,
– pozno vložene vloge strank, zaradi česar je treba preložiti naroke,
– neskrbno vodenje postopka s strani sodnikov,
– težave pri vročanju in
– nova Odvetniška tarifa, ki je začela veljati januarja 2015 in ki nagrajuje odvetnika za vsako vloženo vlogo in vsak pristop na narok, zaradi česar so odvetniki zainteresirani za kopičenje vlog in narokov, kar ne prispeva h koncentraciji postopka.

Nadalje, iz analize sodb Evropskega sodišča za človekove pravice izhaja, da je razlog, zaradi katerega je bila Slovenija pred omenjenim sodiščem najpogosteje obsojena, kršitev pravice do sojenja v razumnem roku, ki so ji najpogosteje botrovali naslednji razlogi:
– zamude zaradi izjemno dolgega časa od vložitve tožbe do razpisa naroka za glavno obravnavo;

[23] Maja Ovčak Kos, Žiga Razdrih: Dovoljenost revizije z vidika vrednostnega kriterija – civilnopravni spori, Odvetnik, 2015, št. 71, str. 11.

– zamude pri izdelavi izvedenskih mnenj,[24]
– neuspešne vročitve sodnih pisanj,
– večkratne razveljavitve sodb s strani pritožbenih sodišč in vrnitev zadev v novo sojenje na sodišče prve stopnje,
– pomanjkljiva skrbnost pri vodenju postopka v delovnih sporih.

Navedenim področjem je zato predlagatelj namenil posebno pozornost pri pripravi rešitev predloga tega zakona.

1.2.2 Ustavne odločbe

Razlog za sprejetje nove novele ZPP ni le v potrebi po pospešitvi pravdnega postopka, ampak tudi v odločbah Ustavnega sodišča, s katerimi je delno ali v celoti razveljavilo nekatere določbe veljavnega ZPP. Nekatere odločitve Ustavnega sodišča zato zahtevajo spremembo ali dopolnitev določb veljavnega ZPP.

143. člen ZPP

Novela ZPP-D je v ureditev vročanja sodnih pisanj uvedla novost, po kateri je bila pod določenimi pogoji mogoča vročitev na naslovu, kjer je bil tisti, ki naj bi se mu pisanje vročilo, uradno prijavljen, čeprav tam dejansko ni živel.

Tako je v 143. členu ZPP določeno, da se ob ugotovitvi, da tisti, ki naj se mu vroči pisanje, dejansko ne prebiva na naslovu, na katerem naj bi se opravila vročitev, oziroma je naslovnik neznan ali se je preselil ali odselil v tujino za več kot tri mesece, pisanje vrne sodišču z navedbo, da naslovnik dejansko ne živi na naslovu, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, oziroma da je neznan ali se je preselil ali odselil v tujino za več kot tri mesece (drugi odstavek 143. člena ZPP). V skladu s tretjim odstavkom 143. člena ZPP sodišče pridobi podatke o tem, ali je naslov, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, enak naslovu za vročanje, ki je prijavljen v skladu z zakonom, ki ureja prijavo prebivališča (to je naslov za vročanje). Četrti in peti odstavek sta nadalje določala, da se v primeru, ko je bil naslov za vročanje enak, vročitev opravila tako, da se na naslovu za vročanje pusti obvestilo o vročitvi, ki vključuje pouk o posledicah vročitve in o tem, da je pisanje možno dvigniti na sodišču. Vročitev se je štela za opravljeno 15. dan po tem, ko je bilo obvestilo puščeno na naslovu za vročanje. Če pa je bil naslov za vročanje drugačen, se je ponovna vročitev pisanja opravila na naslovu za vročanje v skladu s 140., 141. in 142. členom ZPP, pri čemer je pisanje vsebovalo pouk o posledicah vročitve na ta naslov. Če vročitev ni bila možna, ker tisti, ki naj bi se mu pisanje vročilo, dejansko ni prebival na naslovu, na katerem naj bi se opravila vročitev, oziroma je bil naslovnik neznan ali se je preselil ali odselil v tujino za več kot tri mesece, se je pisanje vrnilo sodišču z navedbo, da naslovnik dejansko ne živi na naslovu, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, oziroma da je neznan ali se je preselil ali odselil v tujino za več kot tri mesece. V šestem odstavku je bilo določeno še, da vročitev na način iz četrtega in petega odstavka 143. člena ZPP ni veljavna, če je nasprotna stranka v postopku vedela za dejanski naslov naslovnika ali naslov, na katerega bi po dogovoru med njo in

[24] Ta razlog za zamude ugotavlja tudi pravna teorija: »Zastoje v postopkih pogosto povzroča pritegnitev izvedencev, ki svojega dela ne opravijo v naročenem času.« (glej Vesna Rijavec, Dokaz z izvedenci, Podjetje in delo, 2012, št. 6-7, str. 1395).

naslovnikom bilo treba opraviti vročitev, ali če je vedela za razlog naslovnikove odsotnosti, pa tega ni sporočila sodišču.

Po opisani ureditvi je šlo v breme tožeče stranke, če tožena stranka ni prijavila oziroma odjavila prebivališča (naslova za vročanje). Do civilnopravnih posledic (zamudna sodba) je torej lahko prišlo zaradi opustitve dolžnosti na upravnopravnem področju.

Ustavno sodišče je z odločbo U-I-279/08 z dne 9. 7. 2009[25] (v nadaljnjem besedilu: odločba U-I-279/08) opisano ureditev razveljavilo. Ugotovilo je, da je zakonodajalec sicer zasledoval legitimen cilj in da je tudi uporabil nujno in primerno sredstvo, vendar pa omejitev ustavne pravice naslovnika do izjavljanja ni bila sorazmerna s pravico do učinkovitega sodnega varstva druge stranke.

Ustavno sodišče je z namenom, da bi bila v času do sprejema drugačne zakonske ureditve v primerih vročanja po 143. členu ZPP zagotovljena pravica do izjave, določilo način vročanja. To je način, ki je za tovrstne primere veljal pred uveljavitvijo ZPP-D. To pomeni postopanje sodišč, kakršno se je v praksi uveljavilo glede na stališče Vrhovnega sodišča v sklepu št. II Ips 72/2002 z dne 27. 6. 2002: sodišče mora zahtevati sprožitev postopka ugotavljanja dejanskega stalnega prebivališča (8. člen Zakona o prijavi prebivališča[26] oziroma 18. člen novega Zakona o prijavi prebivališča[27], ki je začel veljati 13. 8. 2016, ZPPreb-1). Če je v tem postopku ugotovljeno dejansko prebivališče tožene stranke, ji sodišče lahko sodno pisanje vroči na ta naslov. Če tožene stranke ni mogoče najti in bo zato izbrisana iz registra prebivalstva, ji bo sodišče na predlog tožeče stranke lahko postavilo začasnega zastopnika. Ustavno sodišče pa je ob tem zapisalo, da tako določen način izvršitve ne pomeni, da gre za edino ustavno skladno ureditev, in zakonodajalca ne omejuje pri tem, da vročanje za primere, na katere se nanaša določba 143. člena ZPP, uredi na drugačen ustavno skladen način.

282. člen ZPP

Z novelo ZPP-D je bilo v ureditev pravdnega postopka na novo vključeno tudi sankcioniranje strank, ki se niso udeležile poravnalnega naroka ali prvega naroka za glavno obravnavo, če poravnalni narok ni bil razpisan (282. člen ZPP). Cilj nove ureditve je bil doseči udeležbo obeh strank na obravnavi in s tem povečati njuno aktivnost v postopku oziroma omogočiti zaključek postopka na prvi stopnji tudi v primerih neudeležbe strank. Ustavno sodišče je z odločbo U-I-164/09[28] z dne 4. 2. 2010 najprej razveljavilo drugi odstavek 282. člena ZPP[29]. Ustavno sodišče meni, da navedena določba posega v pravico do enakega varstva pravic tožene stranke iz 22. člena Ustave, ker zahteva od sodišč, da ne upoštevajo in se ne opredeljujejo do pravočasne in pravilno izražene procesne aktivnosti tožene stranke zaradi njene krivdne opustitve udeležbe pri

[25] Uradni list RS, št. 57/09.

[26] Uradni list RS, št. 59/06 – uradno prečiščeno besedilo in 111/07.

[27] Uradni list RS, št. 52/16.

[28] Uradni list RS, št. 12/10.

[29] Če na poravnalni narok ali na prvi narok za glavno obravnavo, če poravnalni narok ni bil razpisan, ne pride tožena stranka, sodišče pod pogoji, ki jih določa ta zakon, izda zamudno sodbo, čeprav je tožena stranka odgovorila na tožbo. Če iz navedb tožeče stranke ne izhaja utemeljenost tožbenega zahtevka, na naroku pa tožeča stranka tožbe ustrezno ne popravi, sodišče tožbeni zahtevek zavrne.

drugem procesnem dejanju (poravnalnem naroku ali prvem naroku za glavno obravnavo), in ker posredno prisiljevanje toženih strank k udeležbi na prvem naroku za glavno obravnavo ali na poravnalnem naroku, ki izhaja iz obravnavane določbe, v obstoječem zakonskem kontekstu nima nobenega dodatnega koristnega učinka na doseganje zakonodajalčevih ciljev.

Ustavno sodišče je deset mesecev zatem z odločbo U-I-161/10[30] z dne 9. 12. 2010 razveljavilo tudi prvi odstavek 282. člena. Ustavno sodišče meni, da mehansko odločanje o zahtevkih, ne glede na dejansko in pravno stanje zadeve, z namenom doseganja sankcioniranja pomeni navidezno meritorno odločanje in poseg v človekovo pravico do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave.

Z odločbo U-I-290/12[31] z dne 25. 4. 2013 je Ustavno sodišče razveljavilo še četrti odstavek 282. člena ZPP. Navedlo je, da ima fikcija umika tožbe iz četrtega odstavka 282. člena ZPP dejanske učinke posega v človekovo pravico do sodnega varstva, ker lahko v sočinkovanju s prekluzivnimi in zastaralnimi roki pripelje do trajne izgube možnosti prave meritorne odločitve o tožnikovih pravicah, obveznostih in pravnih interesih. Pri zamudi zastaralnega roka je izdana zavrnilna sodba meritorna le »na videz«, saj ni rezultat polne ter celovite presoje dejanskega in pravnega stanja zadeve.

Tajni podatki

Z odločbo U-I-134/10-28[32] z dne 24. 10. 2013 je Ustavno sodišče odločilo, da je ZPP v neskladju z Ustavo, in sicer iz razloga protiustavne pravne praznine, ki se nanaša na odsotnost (specialne) ureditve dostopa in ravnanja z vlogami in listinami, ki vsebujejo tajne podatke. Prav tako je odločilo, da mora Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Državni zbor) ugotovljeno neskladje odpraviti v roku enega leta po objavi te odločbe ter določilo način izvršitve svoje odločitve.

Bistvo sistema po Zakonu o tajnih podatkih[33] (v nadaljevanjem besedilu: ZTP) je, da lahko do tajnih podatkov določene stopnje tajnosti praviloma dostopajo le osebe, ki imajo dovoljenje za dostop do tajnih podatkov te stopnje tajnosti in se morajo s temi podatki seznaniti zaradi opravljanja funkcije ali delovnih nalog (prvi odstavek 31. člena ZTP). Osebam ali ustanovam, za katere ne obstaja pravna podlaga za seznanitev s tajnimi podatki, teh praviloma ni dopustno predložiti. Ustavno sodišče je odločilo, da obstoji protiustavna pravna praznina, saj sodnik zaradi učinkovanja ZTP in ob odsotnosti drugačne ureditve v ZPP nima pristojnosti za dokončno odločitev o tem, ali se bo in na kakšen način se bo stranka sodnega postopka seznanila z dokazi, ki jih je njen nasprotnik z oznako tajnosti predložil v sodni spis, in se opredelila do njih. Strankama se tako ne more zagotavljati pravice do izjave stranke kot emanacija načela zagotavljanja kontradiktornosti pravdnega postopka. Gre za opustitev dolžnosti zakonodajalca v primerih, ko je v sodnem postopku treba obravnavati tajne podatke, da se zagotovi učinkovito uveljavljanje človekove pravice iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Tako stanje lahko sanira le nova in

[30] Uradni list RS, št. 107/10.

[31] Uradni list RS, št. 40/13.

[32] Uradni list RS, št. 92/13 z dne 8. 11. 2013.

[33] Uradni list RS, št. 50/06 – uradno prečiščeno besedilo, 9/10 in 60/11.

posebna zakonska podlaga, ki mora prilagoditi uporabo tajnih podatkov v sodnih postopkih, za katere se uporablja ZPP.

Ustavno sodišče je zakonodajalcu pustilo prosto presojo, v katerem zakonu bo s specialno ureditvijo protiustavno stanje ustrezno uredil, vendar je Ustavno sodišče z obrazložitvijo odločitve in vmesnim načinom izvršitve svoje odločbe jasno začrtalo smer pri urejanju te vsebine. Pravica do izjave v postopku kot temeljna človekova pravica iz 23. člena Ustave ne sme biti podvržena odločitvam drugih državnih organov, ampak mora o zagotavljanju te pravice v sodnem postopku odločati samo neodvisno in nepristransko sodišče.

1.2.3 Revizija

Iz prakse slovenskega Vrhovnega sodišča in drugih sodišč, ki so imela svoj čas »široko odprta vrata« za revizijo (predvsem iz postsocialističnih pravnih sistemov), izhaja, da Vrhovno sodišče ne more polno in enakovredno izpolnjevati hkrati zasebnega namena (pravilnost odločitve v korist stranke postopka) in javnega namena, ki je v razvoju precedensov (razvoj prava skozi sodno prakso, poenotenje sodne prakse in predvidljivost odločitve v bodočih primerih). To je razlog, zaradi katerega se s predlogom zakona predlaga črtanje dovoljene revizije, katere odločitev je v ozkem interesu stranke, ki je vložila revizijo, in usmeritev Vrhovnega sodišča v obravnavanje dopuščenih revizij. Pri tem razbremenitev Vrhovnega sodišča ni končni cilj, ampak le nujno sredstvo za omogočanje kakovostnega odločanja v splošnem interesu.[34]

1.2.4 Nekatera druga področja

V predlog zakona so vključene tudi nekatere druge spremembe in dopolnitve, ki so se ob uporabi veljavnega ZPP pokazale za potrebne. Podrobneje so predstavljene v predstavitvi poglavitnih rešitev predloga zakona.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predloga zakona so sledeči:
– koncentracija postopka na prvi stopnji, s tem da je strankam zagotovljena pravica do poštenega in javnega sojenja,
– poenostavitev in racionalizacija postopka,
– pospešitev in večja prožnost postopka (sodnik lahko postopek prilagodi posebnostim posameznega primera),
– krepitev odprtega sojenja,
– krepitev reformatoričnih pooblastil sodišča druge stopnje,
– poenotenje sodne prakse,

[34] Primerjaj Jan Zobec: Od individualnega do javnega (precedenčnega) namena Vrhovnega sodišča: ustavnopravni vidik, Podjetje in delo 6-7/2015, str. 919 in naslednje; Mile Dolenc, Dobre in slabe izkušnje z dopuščeno revizijo, Podjetje in delo 6-7/2015, str. 938 in naslednje; Aleš Galič, Ali mora biti sklep Vrhovnega sodišča o nedopustitvi revizije obrazložen, Podjetje in delo 6-7/2015, str. 950 in naslednje; Nina Betetto, Kako preprečiti, da Vrhovno sodišče postane vir neenotne sodne prakse, Podjetje in delo 6-7/2015, str. 973.

– omejitev dostopa do Vrhovnega sodišča na tiste primere, ki zaslužijo pozornost in preverjanje najvišje sodne instance,[35]
– povečanje zaupanja splošne in strokovne javnosti v sodstvo preko večje legitimnosti sodnih odločb.[36]

2.2 Načela predloga zakona

Prelog zakona temelji na naslednjih načelih pravdnega postopka:
– načelu ustnosti,
– načelu koncentracije in ekonomičnosti postopka,
– načelu resnicoljubnosti ter vestnosti in poštenja,
– načelu dispozitivnosti,
– razpravnem načelu in dolžnosti sodišča, da izvaja materialno procesno vodstvo,
– načelu neposrednosti,
– načelu kontradiktornosti.

Predlog zakona temeljnih načel pravdnega postopka ne spreminja, se pa s predlogom zakona še dodatno krepijo načelo ustnosti, resnicoljubnosti ter vestnosti in poštenja v postopku, ter načelo koncentracije in ekonomičnosti postopka. V okviru načela vestnosti in poštenja (pa tudi v povezavi z načelom koncentracije in ekonomičnosti postopka) se dodaja novo (pod)načelo, in sicer načelo skrbnega ravnanja vseh udeležencev v postopku. V okviru spremembe 11. člena ZPP je namreč predlagano, da si morajo ne le sodišče, temveč tudi stranke in drugi udeleženci prizadevati, da se opravi postopek brez zavlačevanja in s čim manjšimi stroški, ter da je vsaka stranka dolžna v postopku skrbno in pravočasno uresničevati svoje pravice, navajati dejstva in predlagati dokaze, da je mogoče postopek izvesti čim prej.

2.3 Poglavitne rešitve predloga zakona

2.3.1 Izhodišča, na katerih temelji predlog zakona

V preteklosti sta bili v evropskem pravnem okolju izvedeni dve zelo uspešni reformi pravdnega postopka. Prva je bila reforma Franza Kleina v 90-ih letih 19. stoletja v Avstriji (socialna funkcija) in reforma lorda Woolfa v Angliji (Civil Procedure Rules, 1999 – overrings objective) v 90-ih letih 20. stoletja. Predlog zakona se naslanja na idejne zasnove teh reform. Poleg primerjalno pravnih rešitev za modernizacijo pravdnega postopka (Nemčija, Avstrija, Švica – nov sodoben zakon o pravdnem postopku je stopil v veljavo 1. 1. 2011) in prava EU[37], zakon upošteva tudi načela mednarodnih dokumentov in priporočil (npr. ALI / UNIDROIT Principles of Transnational Civil

[35] Primerjaj točko II.D.7. CEPEJ Guidelines, Guidelines for legislators and policy makers (http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/textes/Guidelines_en.pdf, vpogled 30. 5. 2016).
[36] Primerjaj A. Uzelac v A. Uzelac (ed.), Goals of Civil Justice and Civil Procedure in the Contemporary World, Springer International Publishing, Switzerland 2014, str. 4.
[37] Uredba (ES) št. 861/2007 o uvedbi evropskega postopka v sporih majhne vrednosti in Uredba (ES) št. 1896/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o uvedbi postopka za evropski plačilni nalog – uredbi št. 1896/2006 in 861/2007.

Procedure,[38] ELI / UNIDROIT European Rules of Civil Procedure;[39] CEPEJ Guidelines;[40]) ter rešitve za kakovostno odločanje in pospešitev postopka iz arbitražnega prava.[41] Delegacija Ministrstva za pravosodje RS je bila v aprilu 2016 tudi na delovnem obisku na Trgovinskem sodišču na Dunaju (Handelsgericht Wien) ter na avstrijskem Vrhovnem sodišču (Oberster Gerichtshof - OGH).

2.3.2 Povzetek poglavitnih rešitev predloga zakona

S predlogom tega zakona (novela ZPP-E) želi predlagatelj modernizirati slovenski pravdni postopek in ga uskladiti z najnovejšimi svetovnimi trendi. Novela bo ob upoštevanju strankine pravice do poštenega sojenja pospešila in poenostavila pravdne postopke. Od sodnika in strank se bo zahtevala večja skrbnost pri vodenju postopka, dobra pripravljenost na naroke pa bo doprinesla k višji kakovosti odločanja. H koncentraciji postopka bo prispeval program vodenja postopka in časovni načrt poteka postopka (proaktivno vodenje zadeve), zaradi česar bo stranka lahko že na začetku izvedela datume vseh narokov in čas zaključka zadeve. Dobro pripravljen in ciljno usmerjen sodnik bo izvedel le tiste dokaze, ki bodo potrebni za ugotovitev resnice, zavlačevanje postopka bo sankcionirano, preložitev narokov bo manj. Sankcionirana bo tudi neskrbnost izvedencev in njihova prekoračitev rokov. Zaradi prožnosti ureditve bo lahko sodnik postopek prilagodil posebnostim posameznega primera. Sodniki bodo razbremenjeni nepotrebnih in nesodniških opravil, stranke pa odvečnih formalizmov, zato bo več hitrega vsebinskega odločanja (izboljšan dostop do sodnega varstva). Reformirana ureditev vročanja bo pospešila postopke in izboljšal strankino pravico do izjave v postopku. V sporih majhne vrednosti pritožba ne bo zadržala izvršitve, zaradi česar bo upnik hitreje prišel do poplačila. Spodbujanje mediacije bo povečalo število sodnih poravnav in s tem sporazumnih rešitev sporov. Večje možnosti za pridobivanje listin od nasprotne stranke in tretjih oseb bodo olajšale iskanje resnice in zagotavljale učinkovitejše pravno varstvo. Spor se bo končal s pravnomočno odločbo na drugi stopnji, če bo postopek trajal nerazumno dolgo. Takšen ukrep bo povečal zaupanje javnosti v sodno vejo oblasti.

2.3.3 Težišča poglavitnih rešitev predloga zakona

Novela ZPP-E ureja tri temeljne vsebinske sklope.

1. sklop: Avtoriteta pravne države se krepi skozi avtoriteto sodstva – avtoriteta posameznega sodnika izraža avtoriteto sodstva kot celote.

---

[38] Dne 9.6.2016 dosegljivo na: http://www.unidroit.org/english/principles/civilprocedure/ali-unidroitprinciples-e.pdf.

[39] Glej http://www.europeanlawinstitute.eu/projects/current-projects-contd/article/from-transnational-principles-to-european-rules-of-civil-procedure/?tx_ttnews[backPid]=179508&cHash=f55b9b03751e4ae4f928b654d7329d96 (vpogled dne 9.6.2016).

[40] Compilation of CEPEJ Guidelines, http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/textes/Guidelines_en.pdf.

[41] ICC Rules of Arbitration, dostopno na http://www.iccwbo.org/products-and-services/arbitration-and-adr/arbitration/icc-rules-of-arbitration/ (vpogled dne 9.6.2016); Ljubljanska arbitražna pravila, dostopno nahttp://www.sloarbitration.eu/Portals/0/Novice/Arbitrazna_pravila_Stalne_arbitraze_pri_Gospodarski_zbornici_Slovenije_Ljubljanska_arbitrazna_pravila.pdf (vpogled dne 9.6.2016).

V ta namen se s predlogom zakona krepi položaj prvostopenjskega sodnika, sodnik se postavlja v osrednjo vlogo, krepijo se reformatorična in druga pooblastila višjih sodišč, Vrhovnemu sodišču pa se dokončno prizna položaj, kot mu pripada v modernih pravnih ureditvah.

1.) Položaj prvostopenjskega sodnika se krepi z naslednjimi rešitvami:
– Poudarja se sodnikova dolžnost po materialno-procesnem vodstvu, ki se operacionalizira v pravnih pravilih. Ta sodniku omogočajo in hkrati zahtevajo čim hitrejšo pravno opredelitev spornih vprašanj, kar posledično vodi v večjo in bolj koncentrirano obravnavanje teh vprašanj. Po avstrijskem vzoru se uzakonja program vodenja postopka, v katerem sodnik že v fazi pred izvajanjem dokazov opredeli relevantno pravno podlago glede na navedbe strank, sprejme dokazni sklep in določi datume narokov oziroma potek postopka ter s tem pripomore k osredotočeni in hitrejši izvedbi dokaznega postopka.
– Uvaja se obvezen pripravljalni narok, na katerem lahko sodnik s strankami razpravlja o pravnih in dejanskih vidikih spora (načelo odprtega sojenja), stranki lahko dopolnjujeta navedbe in predlagata nove dokaze v s ciljem, da se na glavni obravnavi izvajajo dokazi in ugotavljajo le dejstva, ki so med strankami sporna. V okviru pripravljalnega naroka se opravijo tudi opravila, ki se danes opravijo na pripravljalnem naroku – ta se kot samostojen narok ukine.
– Spodbuja se ustna razglasitev sodbe. Javna razglasitev sodbe ima namreč močan simbolni pomen in krepi avtoriteto sodne veje oblasti. Zato je predlagano, da sodnik v primerih, ko ustno razglasi sodbo, ni dolžan izdati pisne sodbe s polno obrazložitvijo, ampak zadostuje skrajšana obrazložitev sodbe. Sodba s polno obrazložitvijo pa se izda samo v primeru, če stranka v določenem roku napove pritožbo.

2.) Položaj višjega sodišča se krepi z naslednjimi rešitvami:
– Širi se možnost razpisa pritožbene obravnave višjega sodišča in posledično njegova reformatorična pooblastila (meritorna odločitev na drugi stopnji) v primerih, ko bi neizvedba pritožbene obravnave in vrnitev zadeve v novo sojenje prvostopenjskemu sodniku lahko pomenila kršenje strankine pravice do sojenja v razumnem roku.
– Višjemu sodišču se omogoča, da v primeru očitnih pisnih ali računskih napak sodbo sodišča prve stopnje vrne v popravo sodišču prve stopnje.
– Za postopke v gospodarskih sporih je predlagano, da lahko višje sodišče v primerih, ko pritožba (že na prvi pogled) nima možnosti za uspeh in zadeva ni pomembna za razvoj prava, za poenotenje sodne prakse in prav tako nima načelnega pomena, stranko o tem obvesti in jo pozove, da se v določenem roku izjavi, ali vztraja pri vloženi pritožbi ali pritožbo umika. Če stranka umakne pritožbo, ji sodišče vrne del sodne takse za pritožbo v skladu z določbami zakona, ki ureja sodne takse. Sodišče druge stopnje stranko v pozivu opozori na vračilo sodne takse v primeru umika pritožbe. S tem se stranko lahko spodbudi, da ne vztraja pri očitno neutemeljeni pritožbi in s tem razbremeni višje sodišče glede pisanja obrazložitve sodne odločbe (ki je najzamudnejši del odločanja višjih sodišč), stranki pa se povrne del sodne takse za pritožbo.

3.) Položaj Vrhovnega sodišča se krepi z naslednjimi rešitvami:
– S predlagano ureditvijo se ukinja dovoljena revizija in bo tako mogoča samo dopuščena revizija. Vrhovnemu sodišču se s tem priznava položaj najvišjega sodišča, ki je zadolženo za enotnost sodne prakse in razvoj prava skozi sodno prakso in ne predstavlja več tretje stopnje v sporih, ki so večje vrednosti. Hkrati pa se dopuščena revizija omogoča tudi v sporih, katerih vrednost ne

dosega 2.000 evrov, saj predlagatelj meni, da pomembnost pravnega vprašanja ni vedno povezana z višino spornega predmeta.
– Vrhovnemu sodišču omogoča, da v primerih, ko je odločitev pomembna za zagotovitev pravne varnosti ali za razvoj prava preko sodne prakse in ko oceni, da za izvedbo javne obravnave obstoji interes javnosti, izvede javno glavno obravnavo in javno razglasi svojo odločbo;
– Vrhovnemu sodišču omogoča opravljati nadzor nad sklepi višjih sodišč, s katerimi razveljavijo sodbe sodišč prve stopnje in zadevo vrnejo v novo sojenje.

2. sklop: Sodni postopek mora slediti cilju ugotovitve materialne resnice, od strank pa je treba zahtevati, da se postopek opravi brez zavlačevanja in s čim manjšimi stroški, predvsem na ta način, da stranke skrbno in pravočasno uresničujejo svoje procesne pravice.

S predlogom zakona se spreminjajo pravila, ki urejajo vloge strank in postopek dokazovanja:
– od strank se zahteva večja skrbnost pri pripravi vlog, novost pa je omejitev števila pripravljalnih vlog pred pripravljalnim narokom oziroma prvim narokom na glavno obravnavo ter določitev roka 15 dni pred narokom, ko je še dovoljeno vložiti pripravljalno vlogo;
– širi se obveznost razkritja poslovnih skrivnosti in listin, ki se nahajajo v sferi stranke, ki bi bile lahko zanjo obremenjujoče, vse z namenom ugotovitve materialne resnice;
– omogoča se možnost predpravdne izvedbe dokaza z izvedencem tako, da stranki že pred samim začetkom postopka pridobita čim več informacij, kar naj omogoči morebitno zunajsodno sporazumno razrešitev spora;
– uvaja se zaključna beseda strank, v kateri stranki po zaključku glavne obravnave predstavita svojo dokazno oceno in pogled na potek postopka.

3. sklop: Odpravlja se ugotovljena protiustavna pravna praznina v zvezi z odsotnostjo pravil glede ravnanja s procesnim gradivom, ki vsebuje tajne podatke, sodnika se razbremenjuje sodnih opravil, ki ne predstavljajo sojenja v materialnopravnem smislu, prav tako pa se spodbuja poravnavanje tako pred sodiščem prve stopnje kot druge stopnje.

Novela prinaša novo poglavje, ki določa postopanje sodišč v primerih, ko procesno gradivo vsebuje tajne podatke.

Prav tako se z novelo predlaga, da sodba ne vsebuje odločitve o višini stroškov (ampak zgolj odločitev o stroških po temelju – torej kdo je dolžan stroške povrniti in v kolikšnem delu), ampak se lahko takšen sklep izda po pravnomočnosti odločitve, o tem vprašanju pa lahko odloči strokovni sodelavec ali sodniški pomočnik.

2.3.4 Ostale rešitve predloga zakona

Poleg navedenih so predlagane še druge novosti, ki so usmerjene v zagotavljanje v večje možnosti fleksibilnega vodenja postopka s strani sodnik in doseganje večje kakovosti sojenja, in sicer:
– stroškovne sankcije za nepristop na narok;

– spodbujanje strank k sklepanju poravnav v postopku mediacije (npr. opozorilo na nižjo sodno takso), čim prejšnje usmerjanje strank v mediacijo;
– izvršljivost sodbe pred njeno pravnomočnostjo v gospodarskih sporih majhne vrednosti;
– možnost izdaje nadomestne sodbe v primeru kršitve 14. in 15. točke drugega odstavka 339. člena ZPP (novo pisanje sodbe, ne novo sojenje v smislu oprave glavne obravnave);
– možnost višjega sodišča, da v gospodarskih sporih pritožniku ponudi možnost umika pritožbe in povrnitve 1/2 sodne takse, kadar oceni, da pritožba nima izgledov za uspeh;
– podaljšanje pritožbenega roka na 30 dni;
– predlaga se, da imajo sodne odločbe Vrhovnega sodišča, na podlagi zahteve za varstvo zakonitosti le deklaratorni učinek, a se hkrati širi možnost razlogov za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti
– izboljšanje vročanja (širjenje elektronskega vročanja, ureditev vročanja v poštne predale, zagotavljanje pravice do izjave v primerih preselitev naslovnikov itd.);
– ustrezna sprememba oziroma dopolnitev tistih določb ZPP, ki so bile razveljavljene z zadnjimi odločbami Ustavnega sodišča.[42]

2.3.5 Obširneje o posameznih novostih

[42] Gre za naslednje odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije:
– Odločba o ugotovitvi, da je Zakon o pravdnem postopku v neskladju z Ustavo (Uradni list RS, št. 111/08 z dne 25. 11. 2008), ker ne ureja pravice slepih in slabovidnih oseb do dostopa do sodnih pisanj ter do pisnih vlog strank in drugih udeležencev v postopku v zanje zaznavni obliki. Tega vprašanja novela ZPP-E sicer ne ureja, ker je že bilo predmet urejanja v Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI, Uradni list RS, št. 94/10 in 50/14);
– Odločba o razveljavitvi četrtega, petega in šestega odstavka 143. člena Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 57/09 z dne 24. 7. 2009),
– Odločba o razveljavitvi drugega odstavka 282. člena Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 12/10 z dne 19. 2. 2010),
– Odločba o razveljavitvi drugega odstavka 108. člena Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 50/10 z dne 24. 6. 2010),
– Odločba o razveljavitvi prvega odstavka 282. člena Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 107/10 z dne 29. 12. 2010),
– Odločba o delni razveljavitvi petega odstavka 98. člena Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 75/12 z dne 5. 10. 2012),
– Odločba o razveljavitvi četrtega odstavka 282. člena Zakona o pravdnem postopku in o zavrženju zahteve za oceno ustavnosti petega odstavka 282. člena Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 40/13 z dne 10. 5. 2013),
– Odločba o ugotovitvi, da je Zakon o pravdnem postopku v neskladju z Ustavo (Uradni list RS, št. 92/13 z dne 8. 11. 2013), ker ne ureja, na kakšen način se zagotovi seznanitev strank sodnega postopka s tajnimi podatki, ki so predloženi v postopek;
– Odločba o delni razveljavitvi petega odstavka 98. člena Zakona o pravdnem postopku in o razveljavitvi sklepa Višjega sodišča v Mariboru ter sklepa Okrajnega sodišča v Ljubljani (Uradni list RS, št. 10/14 z dne 7. 2. 2014),
– Odločba o razveljavitvi petega odstavka 98. člena in šestega odstavka 324. člena Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 48/15 z dne 3. 7. 2015).

Odprava dovoljene revizije[43]

Stranke in sodstvo se vedno bolj zavedajo, da mora Vrhovno sodišče kot najvišje sodišče v državi odločati le o tistih vprašanjih, ki so pomembna za razvoj prava in poenotenje sodne prakse in torej presegajo pomen posameznega primera. Zato je smiselno pri reviziji ukiniti kriterij vrednosti spornega predmeta (odprava dovoljene revizije, ki preverja zakonitost sodne odločbe sodišča druge stopnje v posameznem sporu in zasleduje zasebni interes vlagatelja revizije) in ohraniti le kriterij dopustitve revizije glede na pomembnost pravnega vprašanja (dopuščena revizija). Na ta način bo lahko Vrhovno sodišče kot najvišje sodišče v državi dejavno uveljavljalo tisto vlogo, ki mu glede na status gre, t.j. s svojimi precedenčnimi odločitvami vplivalo na razvoj prava in poenotilo sodno prakso. Na ta način bo revizija zasledovala izključno javni interes.

Glede spremembe učinkov zahteve za varstvo zakonitosti ima le ugotovitveni učinek

Glede na to, da je zahteva za varstvo zakonitosti praviloma vložena v interesu poenotenja sodne prakse ali rešitve pomembnega pravnega vprašanja in torej zasleduje javni interes, je na novo določeno, da ima odločba le ugotovitveni učinek, enako kot v državah romanskega kroga. Takšno ureditev poznata, na primer, Francija in Nizozemska.

Ponovna uvedba pripravljalnega naroka

V pripravljalno fazo postopka se ponovno uvaja pripravljalni narok. Sodnik bo po prejemu odgovora na tožbo razpisal pripravljalni narok, na katerem bo v soglasju s strankama naredil načrt (časovni plan) o poteku postopka in izvajanju dokazov (število nadaljnjih pripravljalnih vlog, okviren čas za razpis narokov in druga procesna dejanja). Poravnalni narok se odpravlja, saj se vključuje v pripravljalni narok. Opisano predstavlja moderen pristop k vodenju civilnih postopkov. V Nemčiji ima sodnik že od uveljavitve tako imenovane poenostavitvene novele iz leta 1976 (*Vereinfachungsnovelle*) v skladu z drugim odstavkom 272. členom ZPO pred izvedbo glavne obravnave možnost izbire med izvedbo »zgodnjega prvega naroka« (*früher erster Termin*, 275. člen ZPO) in izvedbo predhodnega pisnega postopka (276. člen ZPO). Odločitev o tem, katero izmed ponujenih možnosti bo izbral, je prepuščena njegovi presoji in tudi ni predmet sodne (instančne) preveritve.[44]

Dosledna uveljavitev kontradiktornosti v postopku s pravnimi sredstvi, tudi takrat, ko gre za pritožbe zoper sklepe

Po sodni praksi Ustavnega sodišča RS (glej npr. odločbo Ustavnega sodišča RS št. Up-653/15-9 z dne 5.11.2015) mora biti kontradiktornost postopka zagotovljena tudi v postopku s pravnimi sredstvi in pravica do izjave v postopku narekuje dvostranskost pravnih sredstev (tj. ureditev, da se pravno sredstvo pred odločitvijo instančnega sodišča vroči nasprotni stranki, ki lahko nanj odgovori). Zato je treba spremeniti ZPP in tudi na ta način omogočiti, da bo lahko sodišče druge

[43] Taka ureditev revizije tudi primerjalno-pravno gledano ni nič izjemnega, nemški civilni procesni zakon (ZPO) je kriterij vrednosti spornega predmeta v celoti opustil z novelo iz leta 2002.

[44] Glej Urška Grm, Izbrani procesnopravni vidiki sodnikove oblasti in odgovornosti v slovenski ter nemški procesnopravni ureditvi, Podjetje in delo, 2015, št. 1, str. 184 in naslednje.

stopnje spremenilo odločbo sodišča prve stopnje in bo sodna odločba postala pravnomočna na drugi stopnji.

Uvedba t.i. stopničaste tožbe

Stopničasta tožba je tožba, v kateri tožnik poda dva zahtevka, in sicer je prvi poziv o obvestilu oz. obračunu, drug pa na plačilo določenega zneska - seveda je prvo obvestilo pogoj za določitev tega zneska iz drugega zahtevka. Ker stopničaste tožbe ne poznamo več (stara zakonodaja v Jugoslaviji, prej pa še avstrijska, je bojda to omogočala, sicer pa imajo v Nemčiji dobro rešitev za ta primer - v Nemčiji je to urejeno s § 254 ZPO), sedaj to stranke rešujejo na različne načine, npr. da na pamet ocenijo vrednost zahtevka, kar je problematično, ker je običajno ta višji znesek, takse pa se plačajo glede na vrednost spornega predmeta.

Črtanje sankcije takojšnjega zavrženja vloge, če pooblaščenec ne predloži pooblastila

Sodišče vloge, kateri ni priloženo odvetnikovo pooblastila, ne zavrže, temveč pozove na predložitev pooblastila.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Spremenjeni 114.a člen ZPP omogoča, da se z uporabo videokonference ne izvede le dokaz z zaslišanjem strank in prič ter dokaz z izvedencem, temveč tudi dokaz z ogledom ali z listinami. Ta sprememba bo omogočila bolj ekonomično in hitro izvedbo postopka.

Zaradi predlagane spremembe, ko zapisnikarjeva prisotnost na naroku ne bo več obvezna, bodo lahko optimalneje izrabljeni kadrovskih viri (zapisnikarji) na sodiščih. Zapisnikar pri zvočnem snemanju do sedaj praviloma sploh ni pisal zapisnika, glede na zakonsko zahtevo (tretji odstavek 122. člena sedaj veljavnega ZPP) pa je na naroku moral biti prisoten. Sodnik bo lahko sam pisal zapisnik na krajših in enostavnejših narokih. Pri prepisovanju zvočnega posnetka narokov bo zapisnikarjev delovni čas skoraj 100 % izkoriščen. Zato bo črtanje zahteve po prisotnosti zapisnikarja na naroku prispevalo tudi k boljši izrabi kadrovskih virov na sodiščih.

Obvezno vročanje med odvetniki (spremenjen 139.a člen ZPP) bo prispevalo k prihranku časa in tudi zmanjšanje stroškov na sodiščih, saj sodišče ne bo zgolj posrednik za vročanje pripravljalnih vlog. Poleg tega pri neposrednem vročanju med odvetniki nasprotni stranki elektronskih vlog po elektronski poti ni treba vročati osebno, ker od vročitve vloge ne teče noben rok, temveč je med strankami možna le navadna elektronska vročitev. Zaradi tega na elektronsko vročilnico potencialno ne bo treba čakati dobrih 15 dni (141.a in 141.b člen ZPP), temveč bo prispela v nekaj dneh.

Dopolnjen četrti odstavek 163. člena ZPP omogoča sodniku, da v sodbi ali sklepu, s katerim se konča postopek, lahko odloči le, katera stranka nosi stroške postopka in v kakšnem deležu. V takem primeru se sklep o višini stroškov izda po pravnomočnosti odločitve o glavni stvari. Sklep o višini stroškov lahko izda tudi strokovni sodelavec ali sodniški pomočnik. Na ta način bodo

sodniki razbremeni opravljanja nesodniških opravil in bo mogoče doseči njihovo hitrejše odločanje glede meritorne odločitve o glavni stvari ne le v posameznem postopku, temveč v vseh zadevah, o katerih odločajo.

Novelirana prvi odstavek 180. člena in četrti odstavek 277. člena ZPP sta namenjena zgodnjemu usmerjanju postopka, ki se kaže v tem, da stranki v kar najzgodnejši fazi postopka izrazita željo po napotitvi na mediacijo, vsled česar ju lahko sodišče še pred razpisom naroka in brez posebnega povpraševanja napoti na mediacijo. S tem se prihrani čas, ki so ga sodišča doslej izgubljala s tem, da so po prejemu odgovora na tožbo obe stranki s posebnim pozivom povpraševala, ali bi se strinjali z napotitvijo na mediacijo.

Predlagatelj omejuje število pripravljalnih vlog strank (spremenjeni 269. člen ZPP), zato bodo sodni postopki krajši in bolj ekonomični, kar pomeni, da se bodo posledično tudi zmanjšali stroški poslovanja sodišč. Določitev roka 15 dni pred pripravljalnim narokom, ko lahko stranka še vloži pripravljano vlogo, bo prispevala k temu, da narokov ne bo treba prelagati zaradi zagotovitve pravice nasprotne stranke do izjave. Zaradi tega se bo število razpisanih narokov zmanjšalo in se bo povečala tudi stroškovna učinkovitost vodenja postopka.

V spremenjenem 270. členu se razširjajo pristojnosti strokovnih sodelavcev in sodniških pomočnikov v fazi priprav na glavno obravnavo, da se sodnike razbremeni tistih opravil, ki jih lahko opravi sodno osebje na nižji stopnji. Ta predlog v še večji meri omogoča triažiranje na sodiščih. S predlagano spremembo se tako sodnika dodatno razbremeni opravil, ki ne predstavljajo sojenja (sodnega odločanja) v klasičnem pomenu. Na ta način se uveljavlja upravljavsko načelo prenosa nalog na najnižjo kompetenčno raven, ki ga v Otvoritvi sodnega leta 2016 poudarja Vrhovno sodišče

Stranke se na zakonski ravni vzpodbuja k sklepanju mediacije tudi na ta način, da bodo za sklenitev sodne poravnave v postopku mediacije ali pa sicer v sodnem postopku tudi finančno motivirane. V ta namen je treba tožnika opozoriti, da se mu na podlagi tarifne številke 1112 ZST-1 vrne dve tretjini plačane sodne takse za tožbo, če je sodna poravnava sklenjena v postopku na prvi stopnji (glej nov 279.c člen in spremenjeni 305.a člen ZPP). Poleg tega je smiselno stranke opozarjati na to, da bodo finančno stimulirane za sklenitev mediacije tudi na drugi stopnji, s tem da se pritožniku na podlagi tarifne številke 1112 ZST-1 vrne polovica plačane sodne takse za pritožbo, ki ni zanemarljiva, če je sodna poravnava sklenjena v postopku mediacije na drugi stopnji ali sicer tudi izven postopka mediacije, če je bila opravljena pritožbena obravnava (glej spremenjen 349. člen v zvezi s 305.a členom ZPP). Ratio znižanega plačila sodne takse v primeru sklenitve sodne poravnave na prvi ali drugi stopnji oziroma vrnitve dela sodne takse je v tem, da bo imelo sodišče s pisanjem sodbe ali sklepa dosti manj dela, kot pa če bi stranki sklenili poravnavo. Tako bo sodišče prihranilo kadrovske in druge vire.

Nova določba 279.č člena zavezuje sodnika, da v razpravi s strankama pripravi program vodenja postopka, s katerim že v pripravljalni fazi postopka, t.j. pred izvajanjem dokazov, opredeli relevantno pravno podlago glede na navedbe strank, sprejme dokazni sklep, v katerem mora identificirati sporna dejstva med strankama in določiti dokazna sredstva, s katerimi se bodo sporna dejstva dokazovala, ter določi datume narokov oziroma potek postopka. Na ta način se bodo izvedli le tisti dokazi, ki so potrebni glede na pravno podlago tožbenega zahtevka in glede

na to, katera dejstva so med strankama sporna. Če sodnik ne bo izvedel vseh dokazov, ki so jih stranke predlagale, temveč le tiste, ki so potrebni za ugotavljanje spornih dejstev, bodo stranke in sodišča prihranila čas in stroške, ki z razpisovanjem narokov in nepotrebnim izvajanjem dokazov nastanejo. Program vodenja postopka bo torej pripomogel h koncentraciji in hitrejši izvedbi dokaznega postopka.

Spremenjena prvi in drugi odstavek 282. člena ZPP določata, da se v primeru, da na pripravljalni narok ali na prvi narok za glavno obravnavo, če pripravljalni narok ni bil razpisan, stranka ne pride, šteje, da je umaknila vse dokazne predloge, razen predlogov za izvedbo listinskih dokazov, ki so že v spisu ter izgubi pravico zahtevati povrnitev svojih stroškov postopka. Če na poravnalni narok ne pride ena od strank, izgubi pravico zahtevati povrnitev stroškov postopka. V takih primerih bodo sodišča torej razbremenjena odločanja o stroških tiste stranke, ki na narok ni pristopila. Poleg tega bodo sodišča razbremenjena izvajanja tistih dokazov, ki jih je stranka, ki na pripravljalni narok ali na prvi narok za glavno obravnavo, če pripravljalni narok ni bil razpisan, ni pristopila, predlagala, pa ne gre za listinske dokaze. Na ta način bo sodišče prihranilo čas za najbolj zamuden del postopka, t.j. zaslševanje prič in izvedencev, zaradi česar se bo marsikateri pravdni postopek pospešil.

Možnost izdaje vmesne sodbe o ugovoru zastaranja (nov 315.a člen ZPP) bo omogočila sodišču racionalno vodenje postopka v primerih, ko je sporno, ali je tožbeni zahtevek zastaral. Če v takih primerih sodišče meni, da tožbeni zahtevek ni zastaral, ni smotrno izvesti celotnega dokaznega postopka, saj obstaja nevarnost, da bo po vloženi pritožbi višje sodišče imelo drugačno pravno naziranje in štelo tožbeni zahtevek za zastaranega. Zato je ekonomično, da se najprej pravnomočno reši to vprašanje, da se ne bi v nadaljnjem teku postopka izkazalo izvajanje dokazov za nepotrebno.

Spremenjena 321. in 323. člen ZPP spodbujata sodnike k razglasitvi sodb takoj po zaključku ali pet delovnih dni po zaključku glavne obravnave. V takem primeru sodniku ne bo treba pisati obrazložitve sodbe, razen če bo katera od strank napovedala pritožbo. Na ta način se bo po eni strani povečala avtoriteta sodišč in legitimnost sodb, po drugi strani pa bodo sodniki v veliki meri razbremenjeni zamudnega pisanja obrazložitev sodb. Glede na to, da se stranke v mnogih primerih ne odločijo za vložitev pritožbe,[45] je pričakovati precejšnjo razbremenitev sodnikov (in zapisnikarjev) in s tem pospešitev odločanja. Predvsem se pričakuje skrajšanje časa od zaključka glavne obravnave do razglasitve sodbe, ker sodniku, ki bo sodbo razglasil, ne bo treba pisati obrazložitve, če pritožba ne bo napovedana.

Predlagatelj po nemškem zgledu (§ 522 nZPO) uvaja možnost poenostavljenega odločanja višjih sodišč. Če namreč senat pritožbenega sodišča soglasno meni, da pritožba nima nobenih možnosti za uspeh (je očitno neutemeljena), potem lahko pritožniku pošlje pisanje, v katerem ga opozori, da namerava zavrniti pritožbo. V pisanju pritožbeno sodišče zgolj kratko pojasni razloge za takšno odločitev. Opozori pa tudi na to, da bo pritožnik prihranil sodno takso, če bo pritožbo

[45] Podatki Vrhovnega sodišča RS kažejo, da je bila v obdobju od leta 2011 do konca leta 2015 v sporih majhne vrednosti (SMV) pritožba bila vložena le v približno 14,5 % zadevah pred okrajnimi sodišči ter v 10 % zadevah pred okrožnimi sodišči. Tudi delež razveljavitev in sprememb vsled pritožb je bil zelo nizek. V SMV je bilo razveljavljenih približno 11,9% sodb okrajnih sodišč ter 13,7 % sodb okrožnih sodišč, spremenjenih pa 8,3% sodb okrajnih sodišč in 7,6 % sodb okrožnih sodišč.

umaknil. Izkustveno pravilo iz nemške sodne prakse kaže na to, da razmeroma visok delež pritožnikov potem, ko prejme pisanje pritožbenega sodišča, pritožbo preprosto umakne in torej sledi pravnemu mnenju pritožbenega sodišča. S tem si višja sodišča prihranijo najbolj zamuden del opravil v zvezi s pritožbo, to je pisanje obrazložitve pritožbene odločbe, pritožnik pa z umikom prihrani del sodne takse, in sicer eno polovico. Slovenska pravna ureditev sodnih taks namreč umik pritožbe nagradi z znižano takso: namesto količnika 3 predpisuje količnik 1,5, če pritožnik pritožbo umakne, še preden je izdana pritožbena odločba (glej tarifni številki 1121 in 1122 ZST-1). Z umikom pritožbe torej pritožnik privarčuje polovico sodne takse, sodišče druge stopnje pa zamudno pisanje obrazložitve sodbe.

Natančne ocene vseh tovrstnih prihrankov ni mogoče ugotoviti.

Zakon ne bo imel finančnih posledic za druga finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona niso potrebna dodatna finančna sredstva.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost ureditve pravu Evropske unije

Pravo Evropske unije ne določa zahtev glede ureditve pravdnega postopka v ZPP. Pravni viri Evropske unije, ki urejajo postopanje sodišč v pravdnih postopkih s čezmejnim elementom, se uporabljajo neposredno. Zato jim ureditev v ZPP ne nasprotuje.

5.2 Prikaz ureditve v državah članicah Evropske unije

5.2.1 Avstrija

Uvod

V Avstriji je civilni pravdni postopek urejen v Zivilprozessordnung[46] (aZPO) iz leta 1895, ki temelji na idejah njegovega avtorja Franza Kleina. Zanj civilni postopek ni predstavljal spora dveh strank, temveč družbeno zlo (nem. soziales Übel), ki ga je treba čim prej spraviti s sveta, saj ima negativne učinke na družbo in gospodarstvo. Zaradi tega je naloga države, da je postopek hiter in poceni, obenem pa je pravicam materialnega prava najbolj zadoščeno, če je dejansko stanje

[46] Gesetz vom 1. August 1895, über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten, RGBl. Nr. 113/1895, nazadnje spremenjen z BGBl. I Nr. 94/2015 (NR: GP XXV IA 1210/A AB 721 S. 83. BR: AB 9424 S. 844.

pravilno ugotovljeno. Zaradi tega so za Kleinov aZPO značilna diskrecijska pooblastila sodnika pri zbiranju procesnega gradiva (preiskovalno načelo, ki so bila sčasoma omehčana na sodelovanje strank in sodišča pri zbiranju procesnega gradiva (sodelovalno načelo, nem. Kooperationsmaxime), načela ustnosti, javnosti, neposrednosti in proste presoje dokazov ter prepoved navajanja novot v pritožbi.[47] Vročanje sodnih pisanj je urejeno v Zakonu o vročanju (Zustellgesetz[48] – ZustG) in v aZPO (glej § 87 aZPO in naslednje). Civilno pravni postopnik (CPP) Kraljevine Jugoslavije iz leta 1929[49] je bil prilagojen prepis aZPO, zato ima tudi slovenski ZPP, ki temelji na CPP, korenine v aZPO.

Pristojnost v potrošniških sporih

V Avstriji v potrošniških sporih veljajo omejitve glede pristojnosti po kraju izpolnitve, plačilnem kraju in dogovora o pristojnosti. V skladu s prvim odstavkom § 14 Zakona o varstvu potrošnikov (Konsumentenschutzgesetz[50] – KSchG) je lahko potrošnik, ki ima v Avstriji prebivališče ali je tam zaposlen, tožen po določbah § 88 (pristojnost po kraju izpolnitve), § 89 (pristojnost po plačilnem kraju v meničnih sporih), drugem odstavku § 93 (pristojnost po plačilnem kraju v meničnih sporih v zvezi s sosporniki) in prvem odstavku § 104 (izrecen dogovor o pristojnosti) Zakona o pristojnosti (Jurisdiktionsnorm[51] – JN) le, če je na območju takega sodišča prebivališče ali zaposlitev toženca.

Tihi dogovor o pristojnosti je možen le, če se potrošnik spusti v obravnavanje glavne stvari brez ugovora o pristojnosti v primerih, ko je zastopan po odvetniku ali notarju ali v primerih, ko ga sodnik izrecno opozori, da lahko uveljavlja ugovor nepristojnosti (drugi odstavek § 14 KSchG v zvezi s tretjim odstavkom § 104 JN).

Proti potrošniku nima učinkov dogovor o pristojnosti, na podlagi katerega potrošnik ne bi smel vložiti tožbe pri sodišču, ki bi bilo pristojno, če dogovor o pristojnosti ne bi bil sklenjen (tretji odstavek § 14 KSchG).

Tožba

Tožba mora obsegati določen zahtevek, dejstva, na katera tožnik opira svoj zahtevek glede glavne stvari in stranskih terjatev, morajo biti na kratko in popolno navedena, enako velja za dokaze, s katerimi se ta dejstva ugotavljajo (§ 226 aZPO). Tožnik lahko že v tožbi predlaga, naj

[47] Walter H. Rechberger, Die Ideen Franz Kleins und ihre Bedeutung fur die Entwicklung des Zivilprozessrechts in Europa, Ritsumeikan Law Review 2008, str. 101–104.

[48] BGBl. Nr. 200/1982, nazadnje spremenjen BGBl. I Nr. 33/2013 (NR: GP XXIV RV 2009 AB 2112 S. 187. BR: 8882 AB 8891 S. 817).

[49] Službeni list Kraljevine SHS z dne 3. avgusta 1929, št. 179/LXXV/396.

[50] Bundesgesetz vom 8. März 1979, mit dem Bestimmungen zum Schutz der Verbraucher getroffen werden (Konsumentenschutzgesetz - KSchG), BGBl. Nr. 140/1979 (NR: GP XIV RV 744 AB 1223 S. 122. BR: AB 2003 S. 385.), nazadnje spremenjen BGBl. I Nr. 35/2016 (NR: GP XXV RV 1059 AB 1095 S. 126. BR: AB 9579 S. 853.).

[51] Gesetz vom 1. August 1895, über die Ausübung der Gerichtsbarkeit und die Zuständigkeit der ordentlichen Gerichte in bürgerlichen Rechtssachen (Jurisdiktionsnorm - JN), RGBl. Nr. 111/1895, nazadnje spremenjen BGBl. I Nr. 87/2015 (NR: GP XXV RV 688 AB 718 S. 83. BR: AB 9419 S. 844.).

sodišče toženca v pozivu na odgovor na tožbo ali v vabilu na glavno obravnavo pozove, naj tožniku predloži določene listine, ki se nahajajo v njegovi posesti, ali jih prinese s seboj na obravnavo; naj sodišče pridobi uradne listine, ki jih tožnik sam ne more pridobiti; in naj na glavno obravnavo povabi določene priče, ki naj se zaslišijo (§ 229 aZPO). Popolno in dovoljeno tožbo vroči sodišče tožencu in ga pozove, naj nanjo odgovori v roku štirih tednov (§ 230 aZPO). V odgovoru na tožbo mora toženec izjaviti, ali nasprotuje tožbenemu zahtevku, navajati predloge in ugovore, navesti dejstva in dokaze, s katerimi svoje predloge in ugovore utemeljuje (§ 239 aZPO).

Vloge

Vloge strank morajo biti v zvezi s trditvami strank kratke in jedrnate ter pregledne ter morajo vsebovati ustrezna dokazna sredstva (§ 76 aZPO). Vloge, ki so namenjene pripravam na ustno obravnavo (pripravljalne vloge), morajo poleg sestavin, ki jih mora imeti vsaka vloga, vsebovati še: a) predloge, ki jih namerava na ustni obravnavi predstaviti stranka, b) navajanje dejstev, na katera se namerava stranka sklicevati pri utemeljevanju svojih predlogov ali izpodbijanju nasprotnikovih predlogov, kakor tudi navedbo dokaznih sredstev, c) zjasnitev, v kolikšni meri so resnične in popolne trditve nasprotne stranke in dopustnost dokaznih predlogov nasprotne stranke. V pripravljalnih vlogah niso dopustne razlage o verjetnostni ali verodostojnosti trditev nasprotne stranke in o dokazni vrednosti predlaganih dokazov. Prav tako so nedopustne vloge, v katerih stranka navaja zgolj svoja pravna naziranja (glej § 78/3 aZPO).

Vročanje

Vročanje sodnih pisanj je le delno urejeno v aZPO, glede ostalih vprašanje se uporabi Zakon o vročanju - ZustG (glej prvi odstavek § 87 aZPO in naslednje). Vročanje odredi predsednik senata. Proti odredbi o vročitvi ni pravnega sredstva (drugi in tretji odstavek § 87 aZPO).

Vročanje se praviloma opravi po pošti (§ 88 aZPO). Pošta pomeni vsakega ponudnika univerzalnih poštnih storitev (7. točka § 2 ZustG).

Predsednik senata lahko v določenih primerih odredi tudi vročitev po uslužbencu sodišča ali občine, še posebej, če naslov naslovnika ni natančno znan in ga mora vročevalec ugotoviti ali če je treba vročitev opraviti v času, ko pošta ne dela (glej npr. 3. in 4. točko prvega odstavka § 88 aZPO).

Način vročitve določi sodišče (§ 89 aZPO).

Če ima stranka procesnega pooblaščenca, se pisanja vročajo njemu. V sporih, ki se nanašajo na podjetja, je mogoče vročitev opraviti tudi prokuristu (§ 93 aZPO).

Če mora neko procesno dejanje opraviti več oseb skupaj, pa nimajo skupnega zakonitega zastopnika oziroma pooblaščenca, jim sodišče lahko naloži, naj imenujejo v določenem roku skupnega pooblaščenca za sprejemanje pisanj. Obenem jim sporoči, katerega izmed njih bo štelo za skupnega pooblaščenca za sprejemanje pisanj, če ga ti ne imenujejo sami (§ 97 aZPO). Skupni pooblaščenca za sprejemanje pisanj mora strankam nemudoma omogočiti vpogled v pisanje in jih dati na voljo prepise pisanja (§ 99 aZPO).

Čas vročanja. Vroča se od ponedeljka do petka, izjemoma ob sobotah, nedeljah in praznikih, če tako zaradi nevarnosti izgube pravice odredi sodišče (prvi odstavek § 100 aZPO).

Kraj vročanja. Naslovniku se vroča v stanovanju, na delovnem mestu, sedežu, poslovnih prostorih, pisarni ali na kraju, ki ga določi sodišče. Če naslovnik ni fizična oseba, se pisanje izroči osebi, ki je pooblaščena za sprejem pisanj (§ 13 ZustG). Naslovniku je mogoče pisanja vročiti tudi na sodišču (§ 24 ZustG). Naslovniku je mogoče kjerkoli vročiti pisanje v roke, če ga je pripravljen sprejeti, ali če v Avstriji nima stanovanja ali delovnega mesta (§ 24a ZustG).

Če izročitev v roke (na domu, delovnem mestu itd.) ni možna, je mogoče opraviti nadomestno vročitev v roke osebi, ki se na domu, delovnem mestu itd. nahaja, če lahko vročevalec domneva, da se naslovnika tam redno nahaja. Nadomestna vročitev se opravi v roke odraslega sostanovalca ali sodelavca, če je slednji pisanje voljan sprejeti (§ 16 ZustG).

Če nadomestna vročitev v roke sostanovalcu ali sodelavcu ni možna in vročevalec domneva, da se naslovnika v stanovanju ali delovnem mestu redno nahaja, se pisanje deponira pri ponudniku univerzalnih poštnih storitev ali pri pristojnem sodišču, naslovniku pa se v poštnem nabiralniku pusti pisno obvestilo o tem deponiranju. Naslovnik lahko pisanje dvigne v roku dveh tednov. Če naslovnik pisanja ne dvigne v roku dveh tednov dneh, se šteje, da je bila vročitev opravljena na dan, ko je bilo na vratih oziroma v hišnem ali izpostavljenem predalčniku puščeno obvestilo, razen če naslovnika v tem času ni bilo doma ali na delovnem mestu. Vročitev se šteje za opravljeno tudi, če je obvestilo o deponiranju pisanja poškodovano ali odstranjeno (§ 17 ZustG).

Če stranka spremeni svoj naslov, mora to takoj sporočiti sodišču. Če tega ne stori, odredi sodišče, da naj se vse nadaljnje vročitve v pravdi za to stranko opravljajo tako, da se pisanje brez predhodnega poskusa vročitve deponira na pošti, na občini ali na sodišču, če naslova novega stanovanja ali delovnega mesta stranki ni mogoče ugotoviti brez težav (§ 8 ZustG). O deponiranju pisanja se naslovnik pisno obvesti ali ustno, če obstajajo osebe, pri katerih je mogoče domnevati, da lahko stopijo v stik z naslovnikom. Z deponiranjem pisanja se šteje vročitev za opravljeno (§ 23 ZustG).

Če se naslovnik v stanovanju ali delovnem mestu ne nahaja redno, mu je mogoče pisanje vročiti na drug naslov, če ga je mogoče zanesljivo ugotoviti (prepošiljanje, § 18 ZustG).

Kadar tisti, na katerega je pisanje naslovljeno, oziroma tisti, ki z njim živi, pisanja noče sprejeti pisanja, ga vročevalec pusti v stanovanju ali na delovnem mestu. Šteje se, da je s tem vročitev opravljena. Enako velja v primeru, ko vročevalec ne more vstopiti v stanovanje ali delovno mesto ali ko naslovnik taji svojo prisotnost oziroma kdo drug to zanj naredi (§ 20 ZustG).

Nadomestna vročitev ni dovoljena, ko je treba pisanje izročiti naslovniku v roku (§ 21 ZustG).

Vročevalec potrdilom o prejemu pisanja na vročilnici (§ 22 ZustG).

Pri nadomestni vročitvi ni dovoljeno pisanja vročiti drugi osebi, če je ta udeležena v pravdi kot nasprotnik tistega, ki naj se mu pisanje vroči (§ 103 aZPO).

Tožbe in druga pisanja, ki se vročajo kot tožbe, se morajo vročiti toženi stranki v roke. Izjemoma je možna namesto vročitve naslovniku vročitev tožbe njegovemu pooblaščencu, vključno s prokuristom (prvi odstavek § 106 aZPO). Vročitve v tujini se opravljajo po pravilih tujega prava, razen če bi takšna vročitev predstavljala kršitev pravice po poštenega sojenja iz 6. člena EKČP (drugi odstavek § 106 aZPO).

Če imata obe stranki odvetnika, mora odvetnik vlogo po kurirju, pošti, telefaksu ali elektronski pošti neposredno vročiti odvetniku nasprotne stranke, razen če gre za vloge, ki povzročijo tek zakonskih rokov ali vloge, ki jih je treba stranki vročiti v roke. Neposredno vročitev je treba zaznamovati na izvodu vloge za sodišče (§ 112 aZPO).

Poznajo tudi fiktivne vročitve. Če je stanovanje ali delovno mesto naslovnika neznano ali če gre za večje število oseb, ki sodišču niso znane (§ 25 ZustG), se vročitev opravi z nabitjem na sodno desko (§ 115 aZPO). V takem primeru sodišče naslovnikom postavi začasnega zastopnika – kuratorja (§ 116 aZPO). Stroške teh dveh vrst vročitev mora založiti stranka, ki je potrebno po navedenih vročitvah povzročila (drugi odstavek § 118 aZPO).

Pripravljalne vloge se lahko izmenjavajo med strankami (neposredno vročanje med strankama) in vložijo pri sodišču (§ 257, 180 a ZPO).

Če pride do kršitve pravil o vročanju, lahko vročitev konvalidira, ko se naslovnik s pisanjem dejansko seznani (§ 7 ZustG).

Elektronsko vročanje je urejeno v zakonu o vročanju in zakonu o organizaciji sodišč (§§ 89a ff Gerichtsorganisationsgesetz[52] – GOG). Vloge se lahko na sodišče vlagajo v pisni ali elektronski obliki. Če je stranka vlogo vložila v elektronski obliki, ji lahko tudi sodišče pisanja vroča v elektronski obliki (§ 89a GOG). Vloge se lahko elektronsko vlagajo tudi preko posrednika (Übermittlungsstelle), t.j. ponudnika storitev elektronskega vročanja (drugi odstavek § 89b GOG). Vloge je treba elektronsko podpisati in jim priložiti priloge v elektronski obliki (bodisi priloge, ki so izvorno nastale v elektronski obliki, bodisi priloge, ki so bile izvorno sestavljene v pisni obliki in so bile pretvorjene v elektronsko obliko; drugi odstavek § 89c GOG). Sodna pisanja je mogoče podpisati tudi elektronsko (odstavek 2a § 89c GOG). K elektronskemu vlaganju (in s tem k elektronskemu vročanju) so zavezani odvetniki, notarji, kreditne in finančne inštitucije, hranilnice, zavarovalnice, zavod za socialno zavarovanje, pokojninske zavarovalnice, finančna uprava in odvetniška zbornica (peti odstavek § 89c ZustG). Če te osebe vložijo vlogo v elektronski obliki, se vloga vrne v popravo in se lahko po neuspešnem poteku roka tudi zavrže (šesti odstavek § 89c ZustG).

Če se vloga vloži elektronsko, se šteje, da je vložena, ko jo prejme Zvezni računalniški center d.o.o. (Bundesrechenzentrum GmbH), ki je ponudnik storitev informacijske tehnologije in na trgu vodilni partner avstrijske uprave na področju e-poslovanja.[53] Če je predvideno, da se vloge vlagajo na sodišče preko posrednika (nem. Übermittlungsstelle, tj. ponudnika storitev

[52] RGBl. Nr. 217/1896, nazadnje spremenjen BGBl. I Nr. 28/2016 (NR: GP XXV IA 1614/A AB 1083 S. 126. BR: AB 9564 S. 853.).

[53] Glej https://www.brz.gv.at/ (vpogled 21. 6. 2016).

elektronskega vročanja) in so te vloge na Zvezni računalniški center d.o.o. dejansko v celoti prispele preko posrednika, se šteje trenutek, ko je posrednik vlagatelja obvestil, da je elektronsko vlogo posredoval na Zvezni računalniški center d.o.o., za čas vložitve vloge pri sodišču (prvi odstavek § 89d GOG).

Ko sodišče elektronsko vroča pisanja se šteje za čas vročitve naslednji delovni dan (in delovni dan ni sobota), ko je elektronsko pisanje prispelo v elektronski razpolagalni prostor (elektronski predal) naslovnika (drugi odstavek § 89d GOG).

Država jamči za napake pri vlogah strank od trenutka, ko so prispele na Zvezni računalniški center d.o.o.. Pri pisanjih, ki se elektronsko vročajo, država jamči za napake do trenutka, ko elektronska pisanja prispejo v elektronski razpolagalni prostor (elektronski predal) naslovnika (drugi odstavek § 89e GOG).

Roki in naroki

Podaljšljivi roki se ne morejo podaljšati na podlagi sporazuma strank (temveč iz upravičenih razlogov), lahko pa se na podlagi sporazuma skrajšajo (§ 128 in 129 aZPO).

Naroke razpiše sodišče in nanje povabi stranke. Šteje se, da je stranka zamudila narok, če nanj ni pravočasno pristopila, ob oklicu zadeve ni vstopila v razpravno dvorano, v razpravni dvorani kljub pozivu sodnika ni hotela razpravljati ali je na narok pristopila brez odvetnika v zadevah, kjer je zastopanje po odvetniku obvezno (§ 133 aZPO). Naroki se lahko preložijo iz upravičenih razlogov ali na obrazložen predlog obeh strank (§ 134 in 135 aZPO).

Če je treba pripravljalno vlogo vročiti nasprotni stranki in zaradi pozne vročitve nasprotna stranka nima dovolj časa za pripravo na narok, je treba narok preložiti, če stranka ni kriva za pozno vložitev pripravljalne vloge (§ 139 aZPO). Stroški zaradi podaljšanja roka ali preložitve naroka, do katerih je prišlo zaradi ene stranke, se ne glede na uspeh v pravdi po uradni dolžnosti ali na predlog naložijo v plačilo tej stranki (separatni stroški). Če se povrnitev separatnih stroškov zahteva na naroku, je treba o tem nemudoma odločiti. Če se narok ne izvede, ker nanj ni pristopila nobena stranka, krije vsaka stranka polovico strokov razpisanega naroka (§ 142 aZPO). Zamude rokov in narokov imajo za posledico, da je stranka prekludirana z opravo določenih procesnih dejanj (§ 144 aZPO), vendar se lahko iz upravičenih razlogov na predlog stranke dovoli vrnitev v prejšnje stanje (§ 146 aZPO). Stranka, ki je predlagala vrnitev v prejšnje stanje, mora ne glede na to, ali sodišče njenemu predlogu ugodi ali ga zavrne, povrniti nasprotni stranki stroške, ki jih je s svojim predlogom povzročila nasprotni stranki (naključne stroške nosi torej predlagatelj, § 154 aZPO). Če na narok ne pristopi nobena stranka, pride do mirovanja postopka (§ 170 aZPO).

Listine, na katere se stranka pri svojih navajanjih sklicuje, je treba prebrati le, če niso znane sodišču ali nasprotni stranki ali če je poudarek na dobesednem zapisu (§ 177/2 aZPO, § 137 nZPO).

Na naroku sodnik s strankama razpravlja ustno (§ 176 aZPO). Stranke na naroku ustno navajajo dejstva in predlagajo dokaze. Branje listin in dokumentov ter diktiranje prebranega na zapisnik na naroku ni dovoljeno (§ 177 aZPO), sodnik pa lahko na naroku odredi, da poda stranka svoje

navedbe v kratki pisni vlogi na samem naroku (§ 265 aZPO). Na naroku morajo stranke za obrazložitev svojih predlogov določno in popolno navajati dejstva in predlagati dokaze ter se določno opredeliti do navedb in predlaganih dokazov nasprotne stranke. Vsaka stranka je dolžna svoje trditve in predloge dokazov pravočasno in popolnoma navesti, da je mogoče postopek izvesti čim prej (Prozessförderungspflicht, § 178 aZPO).

Stopničasta tožba

V Avstriji je stopničasta tožba (Stufenklage) urejena v členu XLII Uvodnega zakona k ZPO[54] (EGZPO), ki določa: »Kdor je po pravilih civilnega prava dolžan nasprotni stranki podati seznam premoženja ali dolgov ali kdor ima vedenje o zatajitvi ali skrivanju premoženja, je lahko s sodbo obsojen, da mora predložiti seznam premoženja ali dolgov, sporočiti, kaj mu je o premoženju, dolgovih ali skrivanju premoženja znano, ter zapriseči, da so njegove navedbe resnične in popolne. Tožbo lahko vloži, kdor ima zasebnopravni interes na ugotovitev stanja premoženja ali stanja dolgov. Kdor tožbo na predložitev seznama premoženja poveže s tožbo na izročitev tistega, kar toženec dolguje na podlagi temeljnega posla, v drugem tožbenem zahtevku ni treba navesti natančne izpolnitve, ki jo tožnik zahteva, temveč si je mogoče določitev tožbenega zahtevka pridržati, dokler ni predložena zaprisežena izjava o seznamu premoženja.«

Pravna podlaga za razkritje informacij je v materialnem pravu (bodisi zakonska bodisi pogodbena, npr. pri mandatni pogodbi). Literatura podarja, da se zahtevek na razkritje informacij (prva točka tožbenega zahtevka pri stopenjski tožbi) v izvršbi prisilno izvrši na podlagi § 353 in 354 avstrijskega Zakona o izvršbi (Exekutionsordnung[55] – EO). Pri nas § 353 in 354 EO ustrezata 225. in 226. člen ZIZ.

Omejitev navajanja novot in koncentracija postopka

V Avstriji je vsaka stranka dolžna svoje trditve in predloge dokazov pravočasno in popolnoma navesti, da je mogoče postopek izvesti čim prej (Prozessförderungspflicht, § 178 aZPO).

Dolžnost strank, da s skrbnim opravljanjem procesnih dejanj (tj. pravočasnim in popolnim podajanjem trditev in dokaznih predlogov) skrbijo, da se postopek hitro izvedbe (Prozessförderungspflicht, drugi odstavek § 178 aZPO) je treba brati skupaj z določbo § 179 aZPO, v skladu s katero lahko stranke vse do konca glavne obravnave navajajo nova dejstva in predlagajo nove dokaze, razen če so ravnale z veliko malomarnostjo in bi dopustitev novot zavlekla postopek (npr. če je treba razpisati še en narok). O hudi malomarnosti pri poznem navajanju novot govorim še posebej takrat, če je sodišče stranko v okviru materialnega procesnega vodstva k temu posebej pozvalo (§ 179 aZPO). Na pripravljalnem naroku (§ 258 aZPO) sodnik s strankami razpravlja o pravnih in dejanskih vidikih spora ter izvaja materialno procesno vodstvo (§ 182 aZPO). Sodna praksa možnost prekluzije tolmači ozko in veže prekluzije glede navajanja novot na izvajanje materialnega procesnega vodstva na pripravljalnem naroku. Zaradi tega lahko na pripravljalnem naroku sodnik dovoli dokazni predlog, ki ga stranka poda na

[54] Gesetz vom 1. August 1895 betreffend die Einführung des Gesetzes über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten (Civilprozessordnung), RGBl. Nr. 112/1895, nazadnje spremenjen BGBl. I Nr. 30/2009 (NR: GP XXIV RV 89 AB 114 S. 16. BR: 8073 AB 8087 S. 768.).

[55] Fucik, Rechberger v Rechberger, ZPO Kommentar, 3. izdaja, Springer, Dunaj, New York 2006, str. 469.

tem naroku, čeprav je stranka ravnala z veliko malomarnostjo in bi dokazni predlog lahko podala že prej (npr. v odgovoru na tožbo).[56] V Avstriji strožje prekluzije glede navajanja novot z reformo leta 2002 zaradi močnega odvetniškega lobija niso uspeli uveljaviti.[57] Navajanje novot je v postopku s pravnimi sredstvi prepovedano (drugi odstavek § 482 aZPO). Gre za enega od najučinkovitejših ukrepov za pospešitev postopka, saj spodbuja stranke k pravočasnemu navajanju dejstev in predlaganju dokazov in k skrajšanju postopka na drugi stopnji.[58]

Avstrijska logika glede prepovedi navajanja novot je naslednja. V pritožbenem postopku velja absolutna (t.j. stroga) prepoved navajanja novot, zaradi tega, je zakonodajalec dovolil strankam, da v postopku na prvi stopnji praktično vedno lahko navajajo novote (Franz Klein je sicer izhajal iz podmene, da bo postopek končan ne enem naroku za glavno obravnavo, zato prekluziji glede navajanja novot ni bil naklonjen). Zakon sicer govori, da morajo stranke novote navajati čimprej in da morajo si prizadevati za hiter potek postopka in da lahko v poznejših fazah postopka, to je po pripravljalnem naroku, sicer še navajajo novote, če jih brez velike malomarnosti niso prej in če to ne bi zavleklo postopka. Vendar praksa kaže, da se priznajo praktično vsakršne novote v postopku, postopku na prvi stopnji, ker je na drugi stopnji tako stroga prepoved navajanja novot.

Sodnik ne sme izdati sodbe presenečenja, zato mora pri izvajanju materialnega procesnega vodstva stranke opozoriti na pravno podlago, ki so jo spregledale, in jima dati možnost, da dopolnijo svoje navedbe (§ 182a aZPO). Sodnik lahko v okviru vodenja postopka stranke pred narokom ali na naroku pozove, da na narok osebno pristopijo (še posebej na pripravljalni narok zaradi možnosti sklenitve sodne poravnave), da predložijo določene listine, na katere se sklicujejo, vabi priče, odredi ogled ipd. (§ 183 aZPO).

Sodnik lahko izvajajo materialno procesno vodstvo tudi v pisni obliki. Če se stranke na poziv sodišča ne odzovejo, so v poznejših fazah postopka prekludirane z navajanje novot, ki bi jih lahko navedle po pozivu sodišča (drugi odstavek § 180 aZPO).

Po pravočasni vložitvi odgovora na tožbo ali ugovora zoper plačilni nalog določi sodnik ali predsednik senata pripravljalni narok. Vabilo na pripravljalni narok mora biti strankama vročeno vsaj tri tedne pred samim narokom. Pred pripravljalnim narokom lahko sodišče strankama odredi izmenjavo pripravljalnih vlog in izvaja pisno materialno procesno vodstvo pod sankcijo prekluzije. Stranke lahko vložijo pripravljalne vloge na sodišče in jih vročijo nasprotni stranki najmanj en teden pred pripravljalnim narokom (§ 257 in 180 aZPO). Avstrijski zakonodajalec je torej določil, da je en teden pred narokom (pripravljalnem narokom) skrajni rok, da še katera stranka vloži na sodišče vlogo, hkrati s tem pa mora izkazati tudi, da je bila ta ista vloga vročena tudi nasprotni stranki. Na ta način imajo stranke možnost, da v pisni fazi postopka, ki zajema vložitev tožbe in odgovor na tožbo ter vlaganje pripravljalnih vlog z neomejenim številom pisnih vlog navajajo vsa dejstva in predlagajo dokaze. Na samem naroku je strogo uveljavljena ustnost postopka.

[56] Glej OGH 7Ob253/04p, 12.01.2005.

[57] Paul Oberhammer, Speeding up civil litigation in Austria: past and present instruments, v C.H. van Rhee (ur.), The law's delay, Intersentia, Antwerp 2004, str. 227.

[58] Walter H. Rechberger, Die Ideen Franz Kleins und ihre Bedeutung fur die Entwicklung des Zivilprozessrechts in Europa, Ritsumeikan Law Review 2008, str. 104; Peter G. Mayr v de. Freitas (ur.), Beweisrecht in Der Europäischen Union, Kluwer Law International, 2004, str. 37-38; Oberhammer v van Rhee, str. 228.

Zapisnik

V Avstriji, kjer postopki potekajo hitro in učinkovito, so na narokih pogosto prisotni le sodnik in stranki, udeležba zapisnikarja je v praksi izjema (glej tretji odstavek § 207 aZPO). Sodnik sestavlja zapisnik na ta način, da si na papir zapisuje povzetek poteka naroka (glej prvi odstavek § 209 aZPO) ali da dogajanje na naroku diktira na diktafon v strnjeni obliki, t.j. v obliki povzetka (glej peti odstavek § 209 aZPO). Sodnik torej v Avstriji v zapisnik ne zapiše vsega dogajanja na naroku, niti dobesednega zapisa tistega, kar so stranke, priče in drugi udeleženci na naroku povedali, temveč le povzetek povedanega (glej prvi odstavek § 209 aZPO).

Umik tožbe

V Avstriji prvi odstavek § 237 aZPO določa, da lahko tožeča stranka brez privolitve tožene stranke tožbo umakne do odgovora na tožbo, pozneje pa brez privolitve tožene stranke vse do konca glavne obravnave, če se hkrati odpove tožbenemu zahtevku. S če tožena stranka v umik privoli, odpoved tožbenemu zahtevku ni potrebna. Tretji odstavek § 483 aZPO pa omogoča umik tožbe do konca pritožbene obravnave, če se tožena stranka s tem strinja ali če se tožeča stranka hkrati z umikom tudi odpove tožbenemu zahtevku. V obsegu umika tožbe postane izpodbijana sodba brez pravnih učinkov, kar ugotovi pritožbeno sodišče s sklepom.

Pripravljalni narok

Pripravljalni narok je del ustne obravnave in služi temu, da sodišče odloči o procesnih ugovorih; da stranke ustno zatrjujejo dejstva in predlagajo dokaze; da sodišče s strankama razpravlja o pravnih in dejanskih vidikih spora; da sodišče poskuša doseči sodno poravnavo oziroma načrtuje potek postopka (program postopka); po potrebi zasliši stranke in izvede nekatere druge dokaze. Stranke in njihovi zastopniki so dolžni poskrbeti, da se na pripravljalnem naroku celovito dejansko stanje celovito obravnava. V ta namen mora na narok pristopiti stranka sama ali oseba, ki je o dejanskih vidikih spora informirana (§ 258 aZPO).

Glede ustnosti na naroku velja, da je v Avstriji uveljavljena strogo in je zato prepovedano na samem naroku vlagati pisne vloge v spis (§ 177 aZPO). To ne pomeni, da je prepovedano vlagati dokaze v pisni obliki. V Avstriji ne poznajo niti zakonskega pravila, da bi lahko sodnik odvetniku ali stranki omejil čas razpravljanja na naroku oz. navajanja novih dejstev in dokazov na naroku, niti ne poznajo pravil, ki bi omejeval dolžino pripravljalnih vlog. Kljub temu so odvetniki in njihove organizacije zavezani k spoštljivemu izvrševanju procesnih pravic in v praksi praviloma ne zlorabljajo pooblastila, ki jih zakon daje, da lahko praktično neomejeno razpravljajo ustno na sodišču. V določenih primerih lahko stranko k omejitvi razpravljanja zaprosi tudi sodnik, ampak to v praksi po navadi niti ni potrebno.

V Avstriji sodišče na pripravljalnem naroku določi program postopka (nem. Prozessprogram), kjer gre za opredelitev pravne podlage tožbenega zahtevka, ugotovitev nespornih in spornih dejstev

med strankama in načrt izvedbe dokazov.[59] Reforma aZPO iz leta 2002 je namreč dokazni sklep odpravila in ga nadomestila s programom postopka.[60]

Zahteva po ustnosti pravdnega postopka po mnenju Franza Kleina[61] bistveno prispeva k pospešitvi postopka, pod pogojem, da sodnik pride na narok pripravljen in izvaja tam materialno procesno vodstvo.[62] Pisnost postopka je primerna predvsem v zadevah, kjer so stranke zastopane po kvalificiranih osebah (predvsem po odvetnikih ali pravnikih z opravljenim pravniškim državnim izpitom), ustnost postopka pa je primernejša tam, kjer stranke niso zastopane po odvetnikih ali kjer bi lahko sodišče z ustnim postavljanjem vprašanj in podajanjem svojih pravnih naziranj stranki lažje razložilo, kaj od nje hoče. Zaradi tega je smiselno razpis narokov in ustnost postopka vzpodbujati, saj ustnost postopka prispeva k pospešitvi in koncentraciji zadeve. Če stranka na primer nekega pisnega poziva sodišča ne razume, je po navadi treba roke podaljševati ali še dodatno pisno pojasnjevati stranki, kaj sodišče od nje želi. Če stranka na samem naroku kakšnega poziva sodišča ne razume, lahko postavi vprašanje oziroma podvprašanje in na ta način lahko sodnik na samem naroku v neposredni komunikaciji s stranko takoj razreši določena sporna vprašanja.[63] Poleg tega je v primerih, ko na narok pristopita obe stranki, tudi večja možnost, da bo prišlo do poravnave med njima. Ustnost prispeva tudi k temu, da se takoj na pripravljalnem naroku identificirajo dejstva, ki so med strankama nesporna, in se na pripravljalnem naroku izvedejo listinski dokazi in zaslišita stranki (5. točka prvega odstavka § 258 aZPO).

Na naroku se razpravlja ustno. Sodnik lahko na naroku izjemoma odredi, da poda stranka svoje navedbe v kratki pisni vlogi na samem naroku (§ 265 aZPO).

Dokazovanje

Dokazovati ni treba dejstev, ki so med strankama nesporna (§ 266 aZPO), splošno znanih dejstev (§ 269 aZPO) in domnevanih dejstev (§ 270 aZPO). Velja načelo proste presoje dokazov (§ 272 aZPO). Če je izvedba dokaza povezana z nesorazmernimi težavami lahko v izjemnih primerih sodišče o denarni odškodnini odloči tudi po prosti presoji ali če tožbeni zahtevek ne presega 1.000 EUR (freie Überzeugung, § 273 aZPO). Sodišče zavrne izvedbo dokaza, če ne prispeva k

[59] W.H. Rechberger, D.A. Simotta, Zivilprozessrecht – Erkenntnisverfahren, 7. izdaja, Manz, Dunaj 2009, str. 309.

[60] W.H. Rechberger, D.A. Simotta, Zivilprozessrecht – Erkenntnisverfahren, 7. izdaja, Manz, Dunaj 2009, str. 439.

[61] Glej Franz Klein, Pro futuro: Betrachtungen über Probleme der Civilproceßreform in Österreich, Deuticke, Leipzig, Wien 1891, str. 82. Na podlagi te knjige je bil sprejet avstrijski Zakon o pravdnem postopku iz leta 1895 (Gesetz vom 1. August 1895, über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten, RGBl. Nr. 113/1895, nazadnje spremenjen z BGBl. I Nr. 94/2015 (NR: GP XXV IA 1210/A AB 721 S. 83. BR: AB 9424 S. 844), ki velja za enega najuspešnejših procesnih zakonov na svetu. Glej tudi Walter H. Rechberger, Die Ideen Franz Kleins und ihre Bedeutung fur die Entwicklung des Zivilprozessrechts in Europa, Ritsumeikan Law Review 2008, str. 102.

[62] Glej Franz Klein, Pro futuro: Betrachtungen über Probleme der Civilproceßreform in Österreich, Deuticke, Leipzig, Wien 1891, str. 82.

[63] W.H. Rechberger, D.A. Simotta, Zivilprozessrecht – Erkenntnisverfahren, 7. izdaja, Manz, Dunaj 2009, str. 209.

razjasnitvi pravno relevantnih dejstev. Sodišče tudi ne izvede dokaza, če je glede na okoliščine primera očitno, da je stranka predlagala izvedbo dokaza zaradi zavlačevanja postopka in bi izvedba dokaza v precejšnji meri zavlekla postopek (§ 275 aZPO). Sodišče izvede na glavni obravnavi tiste dokaze, ki so potrebni za razjasnitev pravno relevantnih dejstev (§ 276 aZPO). Sodišče lahko izvede dokaz tudi z uporabo videokonferenčne tehnologije (§ 277 aZPO). Če je izvedba dokaza negotova ali ovirana za obdobje, ki ga ni mogoče oceniti, sodišče določi rok, v katerem se naj dokaz izvede. Če rok preteče in se dokaz v tem času ne izvede, sodišče nadaljuje z glavno obravnavo. Po preteku roka se izvedba takšnega dokaza dovoli le, če ne zavleče postopka (§ 279 aZPO). Izvedba dokaza se lahko tudi stenografira (§ 280 aZPO).

Če je bil kakšen dokaz, ki ga predlaga stranka, že izveden v kakšnem drugem sodnem postopku, lahko sodišče kot dokazno sredstvo uporabi zapisnik ali izvedensko mnenje iz drugega sodnega postopka ter ni potrebno izvesti dokaza v predmetnem pravdnem postopku, če a) sta bili obe stranke udeleženi v drugem sodnem postopku ali dokaza v predmetnem sodnem postopku ni več mogoče izvesti (npr. smrt priče) ali b) stranki s tem izrecno soglašata, čeprav v drugem sodnem postopku nista sodelovali (§ 281a. aZPO).

Dokaz se lahko izvede tudi po zaprošenem sodniku (§ 282 aZPO). Sodišče določi narok za izvedbo dokazov in nanj povabi stranke, priče in izvedence. Stranka lahko tudi brez vabila sodišča na narok pripelje pričo ali izvedenca, ki ga je predlagala (§ 288 aZPO). Stranke so prisotne pri izvedbi dokazov in lahko pričam in izvedencem postavljajo vprašanja. Sodnik ne dovoli odgovora na vprašanje, ki ni primerno (§ 289 in 342 aZPO). Posebne omejitve veljajo glede zaslišanja prič, ki so bile žrtve kaznivih dejanj. Te priče so lahko zaslišane z uporabo informacijske tehnologije, da se jim ni treba soočiti s storilcem (§ 289a. aZPO). Zaslišanje mladoletnih lahko sodnik zaradi varovanja njihovih koristi omeji oziroma ga odredi preko izvedenca (§ 289a. aZPO). Zoper sklepe procesnega vodstva ni posebnega pravnega sredstva (§ 290 aZPO). Določba § 291a. aZPO ureja sodelovanje sodišča pri pridobivanje dokazov v tujini (aktivna in pasivna mednarodnopravna pomoč).

Javne listine dokazujejo dokazujeta resničnost tistega, kar se v njih potrjuje ali določa. Enako dokazno moč imajo tudi druge listine, ki so glede dokazne moči po posebnih predpisih izenačene z javnimi listinami (§ 292, 293 in 308 aZPO). Če se stranka v dokazne namene sklicuje na listine, mora označiti, kateri deli listine so pravno pomembni (npr. markiranje s fluorescentnim flomastrom). Stranka mora sodišču listine preložiti na urejen in pregleden način (§ 297 aZPO). Listinski dokaz sodišču predloži tista stranka, ki se nanj sklicuje, nasprotni stranki pa mora biti omogočeno, da se o dokazu izjavi (§ 298 aZPO). Če je stranka predložila prepis listine, ji lahko sodišče na predlog nasprotne stranke ali po uradni dolžnosti naloži, da predloži izvirnik. Če se stranka na takšen poziv sodišča ne odzove, sodišče glede na okoliščine primera presodi verodostojnost listine (§ 299 aZPO). Če je predložitev listine povezana s posebnimi težavami, lahko sodišče odredi, da v listino vpogleda zaprošen sodnik (§ 300 aZPO).

Če se ena stranka sklicuje na listino in trdi, da je ta pri drugi stranki, lahko sodišče na predlog naloži nasprotni stranki, naj listino predloži. Predlagatelj mora sodišču predložiti prepis listine ali navesti vsebino listine, pojasniti, katera dejstva je mogoče z listino dokazati ter izkazati za verjetno, da se listina nahaja pri nasprotni stranki. Pred odločitvijo mora sodišče dati nasprotni stranki možnost, da se o dokaznem predlogu izjavi (§ 303 aZPO). Nasprotna stranka ne sme

odreči predložitve listine, če se je v pravdi sama sklicevala nanjo v dokaz svojih navedb ali če gre za listino, ki jo mora po zakonu izročiti ali pokazati, ali če velja listina po vsebini za skupno za obe stranki (§ 304 aZPO). Nasprotna stranka lahko odreče predložitev listine, če se vsebina listine nanaša na družinska razmerja, če bi nasprotna stranka kršila svojo dolžnost molčečnosti (odvetnik, spovednik, zdravnik), če bi razkritje vsebine listine lahko nasprotno stranko ali tretje osebe spravilo v hudo sramoto ali pa v kazenski pregon, če bi nasprotna stranka kršila svojo dolžnost varovati tajne podatke (od katere ni bila odvezana) ali bi kršila umetniško ali poslovno skrivnost ali če obstajajo za to drugi enako pomembni razlogi (§ 305 aZPO). Če stranka, od katere je sodišče zahtevalo, naj predloži listino, zanika, da bi bila listina pri njej, lahko sodišče izvede dokaze za ugotovitev tega dejstva. Če stranka, ki ima listino, noče ugoditi sklepu, s katerim ji je naloženo, naj jo predloži, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listina pri njej, sodišče glede na vse okoliščine primera presodi kako ravnanje nasprotne stranke vpliva na ugotovitev dejanskega stanja (§ 307 aZPO).

Drugi osebi sme sodišče naložiti, naj predloži listino, če jo mora ta po zakonu pokazati ali predložiti ali če gre za listino, ki je po svoji vsebini skupna zanjo in za stranko, ki se sklicuje na listino. Stroške za preložitev listine mora založiti predlagatelj dokaza. Preden izda sodišče odločbo, s katero naloži drugi osebi, naj predloži listino, jo povabi, naj se o tem izjavi. Če druga oseba zanika, da bi morala predložiti listino, ki je pri njej, odloči pravdno sodišče, ali je druga oseba dolžna predložiti listino. Če druga oseba zanika, da bi bila listina pri njej, lahko izvede sodišče dokaze za ugotovitev tega dejstva. Druga oseba ima pravico do povračila potrebnih stroškov, če sodišče dokazni predlog za predložitev listine zavrne (§ 308 aZPO).

Dejstva se lahko dokazujejo tudi s pričami. Kot priče se smejo zaslišati le osebe, ki so zmožne dati podatke o dejstvih, ki se dokazujejo. Kot priča ne sme biti zaslišan državni uradnik, ki bi s svojo izpovedbo prekršil dolžnost varovanja uradne skrivnosti, dokler ga pristojni organ ne odveže te dolžnosti, duhovniki o tistem, kar se je stranka ali druga oseba spovedal njemu kot verskemu spovedniku in mediatorji o tem, kar so izvedeli v okviru mediacije (§ 320 aZPO).

Priča lahko odreče odgovor na posamezna vprašanja, če bi s svojim odgovorom na taka vprašanja spravila v hudo sramoto, premoženjsko škodo ali v kazenski pregon sebe ali svoje bližnje sorodnike ali osebe v svaštvu; če bi s svojimi odgovori kršila državno tajnost, od katere ni bil odvezan; če bi kršil svojo dolžnost, da varuje tisto, kar mu je stranka zaupala kot odvetniku; če je kot funkcionar ali delavec interesnega združenja ali kolektivnega poklicnega združenja seznanjen s podatki, ki se nanašajo na delovne in socialne zadeve; če bi s svojim odgovorom na vprašanje kršil umetniško ali poslovno skrivnost; če bi s tem posegel v pravico do tajnosti glasovanja na volitvah (§ 321 aZPO). Če želi priča odreči odgovor na posamezno vprašanje, mora navesti za to razloge in jih izkazati za verjetne, če stranka razlogom nasprotuje. Sodišče s sklepom odloči o opravičenost razlogov za odklonitev pričanja ali odgovora na posamezna (§ 323 in 324 aZPO).

Priča ne sme zaradi nevarnosti pred kakšno premoženjsko škodo odreči pričanja o pravnih poslih, pri katerih je bila navzoča kot povabljena priča, o dejanjih, ki jih je glede spornega razmerja opravila kot pravni prednik ali zastopnik katere od strank, o dejstvih, ki se nanašajo na premoženjska razmerja, vezana na rodbinsko ali zakonsko zvezo oziroma drugo življenjsko skupnost, in o dejstvih, ki se nanašajo na rojstvo, sklenitev zakonske zveze ali smrt (§ 322 aZPO).

Če priča noče pričati ali odgovoriti na posamezna vprašanja, sodišče pa presodi, da so njeni razlogi za to neupravičeni, jo lahko sodišče z namenom, da jo prisili k pričanju, denarno kaznuje ali odredi uklonilni pripor, ki lahko traja do konca postopka, vendar ne dlje kot 6 tednov (§ 325 aZPO). Priča, ki noče pričati ali odgovoriti na posamezna vprašanja, mora strankama povrniti stroške in škodo, ki ju je povzročila s svojo neupravičeno odklonitvijo pričanja (§ 326 aZPO). Procesni sklepi sodišča v zvezi z zagotavljanjem pričanja niso predmet posebne pritožbe (§ 349 aZPO).

Priča se zasliši po zaprošenem sodniku, če je verjetno, da bo to prispevalo k odkrivanju resnice; če bi bilo izvajanje dokaza pred sodišče, ki vodi postopek, povezano s težavami; če bi prihod na sodišče, ki vodi postopek, povzročil nevšečnosti povezane z veliko porabo časa in nastankom visokih stroškov (razen če se zaveže te stroške kot separatne stroške nositi stranka, ki je izvedbo dokaza predlagala in založi predujem za stroške); če je stranka ovirana priti na sodišče, ki vodi postopek. Če priča ne more zapustiti stanovanja zaradi bolezni ali invalidnosti, jo lahko zaprošeni sodnik zasliši v stanovanju (§ 328 aZPO).

Priče povabi sodišče s pisnim vabilom, v katerem se navedejo: ime in priimek, strank, kdaj in kam naj pride, zadeva, zaradi katere je vabljen, in da se vabi kot priča. V vabilu se priča opozori na posledice neopravičenega izostanka in na pravico do povračila stroškov (§ 329 aZPO). Sodišče odredi, da mora stranka, ki je predlagala zaslišanje priče, založiti predujem za stroške priče. Če stranka predujma ne založi, sodišče nadaljuje s postopkom (§ 332 aZPO).

Če priča, ki je bila v redu povabljena, ne pride in svojega izostanka ne opraviči, sodišče s sklepom odredi, da je dolžna povrniti stroške, ki so nastali zaradi neupravičenega izostanka. Istočasno jo sodišče ponovno povabi na glavno obravnavo in jo kaznuje z denarno kaznijo. Če priča ponovno neupravičeno izostane, se denarna kazen podvoji, sodišče pa odredi njeno prisilno privedbo. Če priča pozneje opraviči svoj izostanek, prekliče sodišče svoj sklep o kazni, lahko pa jo tudi popolnoma ali deloma oprosti povrnitve stroškov. Priča, ki je neupravičeno izostala, jamči strankama za škodo, ki jo je s svojim neupravičenim izostankom povzročila (§ 333 aZPO). Če je sodišče neuspešno izvedlo ukrepe za zaslišanje priče in bi ponoven poskus zaslišanja priče povzročil zavlačevanje postopka, določi sodišče na predlog rok, do katerega bo čakalo na izvedbo dokaza. Pred odločitvijo sodišča o določitvi roka je treba dati nasprotni stranki možnost, da se o predlogu izjavi. Če se izteče določeni rok, se nadaljuje obravnava ne glede na to, da dovoljeni dokaz ni bil izveden (§ 335 aZPO).

Pričo se pred zaslišanjem zapriseže (§ 337 aZPO), razen če nobena od strank pričine zaprisege ne predlaga (drugi odstavek § 336 aZPO). Ni dovoljeno zapriseči prič, ki so mlajše od 14 let ali niso duševno zrele ali so bile obsojene na kaznivo dejanje krive izpovedbe (§ 336 aZPO). Sodišče pouči pričo, v katerih primerih lahko odreče odgovor na postavljeno vprašanje (§ 339 aZPO).

Priče se zaslišijo vsaka zase in brez navzočnosti prič, ki bodo zaslišane pozneje. Vrstni red pričanj določi sodišče. Priče se smejo soočiti, če se njihove izpovedbe ne ujemajo glede pomembnih dejstev. Priče ne smejo zapustiti sodišča, dokler jim sodnik tega ne dovoli (§ 339 in 340 aZPO). Stranka, ki je predlagala zaslišanje priče, se lahko temu odpove, nasprotna stranka pa lahko v takem primeru zahteva zaslišanje priče, če je priča pristopila na narok (§ 345 aZPO).

Sodišče izvede dokaz z izvedencem ali izvedenci, če je za ugotovitev ali za razjasnitev kakšnega dejstva potrebno strokovno znanje, s katerim sodišče ne razpolaga. Izvedensko delo opravijo izvedenci, ki jih določi pravdno sodišče potem, ko da strankama možnost, da se o tem izjavijo, razen če bi to nesorazmerno zavleklo postopek. Sodišče lahko namesto določenega izvedenca vselej določi drugega izvedenca (§ 351 in 352 aZPO).

Kdor je uradno določen za izvedenca, se je dolžan odzvati vabilu in dati svoj izvid in mnenje. Sodišče oprosti izvedenca na njegovo zahtevo te dolžnosti iz razlogov, iz katerih sme priča odreči pričanje ali odgovor na posamezna vprašanja. Oprostitev lahko zahteva tudi nadrejeni iz organizacije, v kateri izvedenec, ki je javni uslužbenec, dela (§ 353 aZPO).

Sodišče izvedenca, ki ne pride na narok, čeprav je bil v redu povabljen, in svojega izostanka ne opraviči, izvedenca, ki brez upravičenega razloga noče opraviti izvedenskega dela, in izvedenca, ki brez upravičenega razloga ne opravi izvedenskega dela v roku, ki ga je določilo sodišče, denarno kaznuje in mu s sklepom naloži povrnitev vseh stroškov, ki so zaradi njegove zamude nastali. Tak izvedenec jamči strankama tudi za škodo, ki jo je s svojo zamudo povzročil. Sodišče lahko namesto neposlušnega izvedenca določi drugega izvedenca (§ 354 aZPO).

Izvedenec je lahko izločen iz istih razlogov, iz katerih je lahko izločen sodnik, za izvedenca pa se lahko vzame tudi tisti, ki je bil prej zaslišan kot priča. Stranka mora zahtevati izločitev izvedenca, takoj ko izve, da je podan razlog za izločitev, najpozneje pa do začetka dokazovanja z izvedencem. Če je izvedenec izdelal pisno izvedensko menjene, sme stranka zahtevati njegovo izločitev do trenutka, ko izvedenec vloži izvedensko mnenje pri sodišču. Pozneje se lahko zahteva izvedenčeva izločitev, če stranka izkaže za verjetno, da tega ni mogla uveljavljati prej. V zahtevi za izločitev izvedenca mora stranka navesti okoliščine, na katere opira svojo zahtevo za izločitev. O zahtevi za izločitev odloči pravdno sodišče. Če zve stranka za razlog izločitve šele potem, ko je izvedenec že opravil izvedensko delo, in zaradi tega ugovarja zoper izvedensko delo, ravna sodišče, kakor da bi bila izločitev izvedenca zahtevana, preden je izvedenec opravil svoje delo. Če sodišče predlogu za izločitev ugodi, postavi novega izvedenca (§ 355 in 356 aZPO).

Izvedenec razloge, zaradi katerih ne more (pravočasno) opraviti izvedenskega mnenja, sodišču sporočiti v 14 dneh, da lahko sodišče podaljša rok za izdelavo izvedenskega mnenja ali postavi drugega izvedenca (§ 357 aZPO).

Sodišče odloči, ali naj izvedenec da svoj izvid in mnenje samo ustno na obravnavi ali pa naj ju da tudi pisno pred obravnavo. Sodišče določi rok, v katerem mora izvedenec dati pisni izvid in mnenje. Če izvedenec v postavljenem roku izvedenskega mnenja ne more pripraviti, mora o tem v roku 14 dni od vročitve sklepa o postavitvi izvedenca obvestiti sodišče in sporočiti ali bo in v kakšnem roku bo izvedensko mnenje izdelal. Sodišče lahko izvedencu rok podaljša. Če je izvedenec izdelal svoje mnenje pisno, ga mora na zahtevo sodišča podati tudi ustno (§ 357 aZPO). Sodišče stranke obvesti, da je izvedenec dostavil izvedeniško mnenje, stranke pa lahko vanj pred narokom za glavno obravnavo vpogledajo (§ 360 in 286 aZPO). Če je določenih več izvedencev, lahko skupaj dajo izvid in mnenje, če se glede njiju strinjajo. Če pa se glede izvida in mnenja ne strinjajo, da vsak izvedenec svoj izvid in mnenje posebej (§ 361 aZPO).

Če se podatki izvedencev v njihovem izvidu bistveno razlikujejo ali če je izvid enega ali več izvedencev nejasen, nepopoln ali pa sam s seboj ali z raziskanimi okoliščinami v nasprotju, te pomanjkljivosti pa se ne dajo odpraviti z novim zaslišanjem izvedencev, se dokazovanje ponovi z istimi ali z drugimi izvedenci. Če so v mnenju enega ali več izvedencev nasprotja ali pomanjkljivosti ali če nastane utemeljen dvom o pravilnosti podanega mnenja, te pomanjkljivosti ali dvom pa se ne dajo odpraviti z novim zaslišanjem, se zahteva mnenje drugih izvedencev (§ 362 aZPO). Stranka, ki je predlagala dokaz z izvedencem, se lahko temu odpove, vendar lahko nasprotna stranka kljub temu zahteva izvedbo tega dokaza, če se je izvedba dokaza z izvedencem že začela ali če je izvedenec pristopil na narok (§ 363 aZPO). Sodišče lahko v primerih, ko je za odločanje v zadevi treba uporabiti strokovno znanje ali je treba presojati obstoj poslovnih običajev, odloči brez pritegnitve izvedenca, če sodnik sam razpolaga z ustreznim strokovnim znanjem in se stranki s tem strinjata (§ 364 aZPO).

Sodišče odredi, da mora stranka, ki je predlagala postavitev izvedenca, založiti predujem za stroške izvedenca. Če stranka predujma ne založi, sodišče nadaljuje s postopkom (§ 365, 332 aZPO). O sklepih procesnega vodstva v zvezi z izvedenci ni posebne pritožbe (npr. zoper sklep o zavrženju predloga za izločitev izvedenca) ali sploh ni pritožbe (npr. zoper sklep o številu izvedencev, sklep o podaljšanju roka za izvedenca ipd.) (§ 366 aZPO).

Dokazno sredstvo je tudi ogled. Ogled se lahko opravi tudi ob sodelovanju izvedencev (§ 368 aZPO).

Sporna dejstva, ki so pomembna za odločbo, lahko ugotovi sodišče tudi z zaslišanjem strank (§ 371 aZPO). Določbe o dokazovanju s pričami načeloma veljajo tudi pri dokazovanju z zaslišanjem strank (prvi odstavek § 382 aZPO). Sodišče lahko odloči, da zasliši samo eno stranko, če druga stranka noče izpovedati ali če se ne odzove sodnemu vabilu (drugi odstavek § 382 aZPO). Nobeni prisilni ukrepi niso dovoljeni zoper stranko, ki se ni odzvala sodnemu vabilu na zaslišanje; prav tako se stranka ne more prisiliti k izpovedbi (tretji odstavek § 382 aZPO). Sodišče presodi glede na vse okoliščine, kakšen pomen ima to, da stranka ni prišla na zaslišanje ali da ni hotela izpovedati (§ 381 aZPO). Stranke se lahko zasliši tudi pod zaprisego (§ 376 aZPO), če rezultat nezapriseženega pričanja ne prepriča sodišča o resničnosti ali neresničnosti izpovedanega (§ 377 aZPO). Stranke ni dovoljeno zaslišati, če obstajajo razlogi za nedovoljenost zaslišanja priče (§ 372 aZPO).

Zavarovanje dokazov

V § 384 do 389 aZPO je urejeno zavarovanje dokazov. Če je utemeljena bojazen, da se dokaz z ogledom, izvedencem ali zaslišanjem priče pozneje ne bo mogel izvesti ali da bo njegova izvedba pozneje težja, se lahko med pravdo ali pred pravdo predlaga, naj se ta dokaz izvede. Če se predlaga zavarovanje dokazov med pravdnim postopkom, je za zavarovanje pristojno sodišče, pred katerim teče postopek. Če se zahteva zavarovanje dokazov pred uvedbo postopka kakor tudi v nujnih primerih, ko postopek že teče, je pristojno okrajno sodišče, na območju katerega so stvari, ki si jih je treba ogledati, predmet izvedenskega mnenja, oziroma okrajno sodišče, na območju katerega prebiva tisti, ki ga je treba zaslišati. (§ 384 aZPO). Stroške postopka za zavarovanje dokazov krije stranka, ki je predlagala zavarovanje. Ta stranka mora povrniti stroške

tudi nasprotni stranki oziroma postavljenemu začasnemu zastopniku (tretji odstavek § 388 aZPO).

Sodba

Ko sodišče na podlagi obravnavanja spora in izvedbe dokazov ugotovi, da je stvar zrela za razsojo, izda končno sodbo (Endurteil, § 390 aZPO). Če so od več tožbenih zahtevkov zaradi prepoznave ali na podlagi obravnavanja samo nekateri od njih zreli za končno odločbo ali je samo del posameznega zahtevka zrel za končno odločbo, lahko sodišče glede zrelih zahtevkov oziroma dela zahtevka konča obravnavo in izda delno sodbo. Delno sodbo sme izdati sodišče tudi takrat, ko je bila vložena nasprotna tožba, če je zrel za odločbo samo zahtevek tožbe ali samo zahtevek nasprotne tožbe. Glede pravnih sredstev in izvršitve se šteje delna sodba za samostojno sodbo (§ 391 aZPO).

Če je tožena stranka izpodbijala tako podlago kakor tudi višino tožbenega zahtevka, pa je glede podlage stvar zrela za odločbo, lahko izda sodišče, če je to smotrno, najprej vmesno sodbo samo o podlagi tožbenega zahtevka, tudi če ostaja sporno, ali je tožbeni zahtevek po višini sploh utemeljen. Z vmesno sodbo lahko sodišče odloči tudi, če je katera od strank na podlagi § 236 in 259 aZPO postavila vmesni ugotovitveni zahtevek, s katerim naj se ugotovi obstoj ali neobstoj pravice ali pravnega razmerja. Vmesna sodba se glede pravnih sredstev šteje za končno sodbo. Dokler ne postane vmesna sodba o podlagi tožbenega zahtevka pravnomočna, sodišče ne sme nadaljevati obravnave glede višine tožbenega zahtevka. Če pa je sodišče z vmesno sodbo odločilo o vmesnem ugotovitvenem zahtevku, lahko pred pravnomočnostjo vmesne sodbe nadaljuje z obravnavanjem zadeve, razen če odredi prekinitev postopka, ker je pri odločanju o vmesnem ugotovitvenem zahtevku ugotovilo, da pravica ali pravno razmerje ne obstaja. Zoper odredbo o prekinitvi postopka ni pravnega sredstva (§ 393 aZPO). Sodišče lahko na predlog ali po uradni dolžnosti z vmesno sodbo odloči tudi o ugovoru zastaranja, razen če je treba ugovoru ugoditi in tožbeni zahtevek zaradi zastaranja zavrniti (§ 393a. aZPO).

Če se tožnik do konca glavne obravnave odpove tožbenemu zahtevku, izda sodišče brez nadaljnjega obravnavanja sodbo, s katero zavrne tožbeni zahtevek, t.j sodbo na podlagi odpovedi. Če se toženec odpove enemu od več uveljavljanih tožbenih zahtevkov ali če če odpove delu tožbenega zahtevka, sodišče izda delno sodbo na podlagi odpovedi (§ 394 aZPO). Če tožena stranka do konca glavne obravnave pripozna tožbeni zahtevek, izda sodišče brez nadaljnjega obravnavanja sodbo, s katero tožbenemu zahtevku ugodi, tj. sodbo na podlagi pripoznave (§ 395 aZPO).

Sodišče izda zamudno sodbo na predlog stranke, in sicer v dveh primerih: a) če toženec pravočasno ne odgovori na tožbo in b) če toženec, ki je pravočasno odgovoril na tožbo, ne pristopi na narok in se še ni spustil v obravnavanje glavne stvari. Sodišče pri izdaji zamudne sodbe šteje, da so dejstva, ki jih je navajal tožnik, resnična, razen če so v nasprotju z dokazi, ki jih je predložil sam tožnik (§ 396 aZPO). Zamudno sodbo je dovoljeno izdati le, če je bil toženec pravilno vabljen in je neopravičeno izostal (§ 402 aZPO). Proti zamudni sodbi, ki jo je sodišče izdalo zaradi nepravočasnega odgovora na tožbo, lahko teženec v roku 14 dni v obliki pripravljalne vloge vloži ugovor (Widerspruch). Ugovor mora imeti vsebino odgovora na tožbo. V primeru pravočasno vloženega ugovora, ki se šteje za odgovor na tožbo, sodišče prve stopnje razpiše pripravljalni

narok, na katerem razveljavi zamudno sodbo. Vlagatelj ugovora nosi vse stroške, ki so nastali zaradi njegove zamude pri vlaganju odgovora na tožbo (§ 397a. aZPO).

Vsebina sodbe. S sodbo odloči sodišče o zahtevku, ki se nanaša na glavno stvar. Če je več zahtevkov, se odloči praviloma o vseh zahtevkih z eno sodbo. Če je bilo več pravd združenih v skupno obravnavanje, pa je za razsojo zrela ena sama pravda, se lahko izda sodba samo glede te pravde (§ 404 aZPO). Sodišče odloča v mejah postavljenih zahtevkov (§ 405 aZPO). Sodišče sme naložiti toženi stranki, naj opravi določeno dajatev, le tedaj, če je ta zapadla do konca glavne obravnave. Če sodišče ugodi zahtevku za preživnino, lahko obsodi toženo stranko tudi na dajatve, ki še niso zapadle (§ 406 aZPO). Če sodišče spozna, da je poražena stranka zlonamerno (nem. mutwillig) vodila postopek, lahko na predlog sodišče stranki, ki je v pravdi uspela, prisodi primerno odškodnino, ki se določi po prostem preudarku (§ 408 aZPO).

Kadar se v sodbi naloži kakšna dajatev, se določi tudi rok, v katerem se mora izpolniti. Če ni v posebnih predpisih drugače določeno, znaša rok za izpolnitev dajatve štirinajst dni. Sodišče lahko za izpolnitev nedenarnih terjatev določi primeren rok. Rok za izpolnitev dajatve začne teči prvi dan po trenutku od katerega učinkuje sodba zoper stranko, ki ji je naložena izpolnitev, če ta stranka ni vložila pravnega sredstva ali je pravno sredstvo umaknila. Sodba začne praviloma učinkovati proti stranki z njeno vročitvijo (§ 409, 416 aZPO). Če je stranka vložila pravno sredstvo, začne rok za izpolnitev dajatve teči prvi dan po nastopu (formalne)[64] pravnomočnosti sodbe (§ 409 aZPO).

Če je tožeča stranka v tožbi zahtevala, naj se ji prisodi določena nedenarna dajatev, hkrati pa je v tožbi ali do konca glavne obravnave izjavila, da je pripravljena namesto nedenarne dajatve sprejeti denarno dajatev, izreče sodišče v sodbi, s katero ugodi tožbenemu zahtevku, da toženi stranki ni treba izpolniti nedenarne dajatve, če izpolni denarno (§ 410 aZPO).

Sodba, ki se ne more več izpodbijati s pravnim sredstvom, postane pravnomočna, kolikor je v njej odločeno o zahtevku tožbe ali nasprotne tožbe. Če je v sodbi odločeno o terjatvi, ki jo je tožena stranka uveljavljala z ugovorom zaradi pobota, postane odločba o obstoju ali neobstoju take terjatve pravnomočna le do višine pobotanega zahtevka. Sodišče mora med postopkom ves čas po uradni dolžnosti paziti, ali je stvar že pravnomočno razsojena (§ 411 aZPO).

Sodbo lahko izda le sodnik, ki je vodil ustno obravnavo. Če se pred izdajo sodbe spremeni sestava senata, se mora glavna obravnava pred spremenjenim senatom znova začeti (§ 412 aZPO). Senat sprejema odločbe po posvetovanju in glasovanjem, ki ni javno. V zapletenih zadevah lahko predsednik senata določi sodnika poročevalca (§ 413 aZPO).

Če je le mogoče, je treba izdati in razglasiti sodbo takoj po koncu ustne glavne obravnave in navesti bistvene razloge sodbe. Nenavzočnost strank ni ovira za razglasitev sodbe. Ob razglasitvi sodbe se lahko sporoči, da je sodišče sklenilo, da bo o odmeri stroškov odločilo pozneje in se odločitev o stroških prenese na člana senata. Na naroku, na katerem je razglašena sodba, je treba strankama, ki nista zastopani po odvetniku, izročiti izvod listine, ki vsebuje izrek sodbe in

[64] W.H. Rechberger, D.A. Simotta, Zivilprozessrecht – Erkenntnisverfahren, 7. izdaja, Manz, Dunaj 2009, str. 450, 485.

pravni pouk, da je treba napovedati pritožbo (to zahtevo vsebuje § 461/2 aZPO). Sodba mora biti pisno izdelana v štirih tednih od razglasitve (§ 414 aZPO).

Če se sodba ne izda takoj po zaključku glavne obravnave, jo je treba pisno izdelati v roku štirih tednov od zaključka glavne obravnave. V takem primeru se sodba ne razglasi (§ 415 aZPO).

Sodišče je vezano na svojo sodbo, ko je sodba razglašena, če ni bila razglašena, pa ko je odpravljena. Sodba začne učinkovati nasproti stranki, ko ji je vročen prepis sodbe, razen če je bila sodba na podlagi odpovedi ali sodba na podlagi pripoznave razglašena v navzočnosti obeh strank. Zamudna sodba, s katero sodišče ugodi tožbenemu zahtevku, začne učinkovati proti tožniku z dnem njene razglasitve (§ 416 aZPO).

Pisna sodba mora vsebovati navedbo sodišča, ime in priimek predsednika in članov senata, ime in priimek, poklic in prebivališče strank, njihovih zastopnikov in pooblaščencev, izrek in obrazložitev. V obrazložitvi sodbe sodišče povzame zahtevke strank in njihove navedbe o dejstvih, navede med strankama nesporna dejstva, ugotovljena dejstva, presojo dokazov in pravno presojo. Sodišče v obrazložitvi prav tako navede, katerih dejstev in dokazov ni upoštevalo iz razloga, ker jih je stranka navajala prepozno. Obrazložitev zamudne sodbe, sodbe na podlagi pripoznave in sodbe na podlagi odpovedi je lahko zapisana v skrajšani obliki (§ 417 aZPO).

Če je sodišče razglasilo v navzočnosti obeh strank in ni nobena od strank pravočasno napovedala pritožbe, lahko sodišče izdela sodbo v skrajšani obliki, ki vsebuje bistvene navedbe strank, njihovih zahtevkov in ugovorov. Sodbo s skrajšano obrazložitvijo je dovoljeno izdati le v roku 14 dni, ki začne teči, ko je za obe stranki rok za napoved pritožbe potekel (§ 417a. aZPO).

Izvirnik sodbe podpišeta predsednik senata in zapisnikar (§ 418 aZPO). Sodišče lahko kadar koli popravi napake v imenih in številkah ter druge očitne pisne in računske pomote, pomanjkljivosti glede oblike in neskladnost prepisa sodbe z izvirnikom. O popravi sodbe lahko odloči sodišče brez ustnega obravnave. Zoper sklep, s katerim sodišče zavrne predlog za popravo, ni posebnega pravnega sredstva. Poprava se priloži izvirniku sodbe. Popravo sodbe lahko naloži tudi instančno sodišče (§ 419 aZPO).

Če sodišče ni odločilo o vseh zahtevkih, o katerih bi moralo odločiti s sodbo, ali ni odločilo o stroških postopka, lahko stranka v štirinajstih dneh od prejema sodbe predlaga pravdnemu sodišču, naj se sodba dopolni. Sodišče pred odločitvijo o dopolnitvi sodbe opravi ustno obravnavo le, če oceni, da je to potrebno. Takšna obravnava je omejena le na nerešen del spora. O zavrženju predloga dopolnitev sodbe odloči sodišče s sklepom (§ 423 aZPO). Usta obravnava o dopolnitvi sodbe nima vpliva na tek rokov za pravna sredstva zoper sodbo (§ 424 aZPO).

Kadar sodišče ne odloči s sodbo, odloči s sklepom. Na svoj sklep je sodišče vezano, razen če gre za sklep procesnega vodstva (§ 425 aZPO). Sklep, ki je bil razglašen na naroku, se vroči strankam v overjenem prepisu samo tedaj, če je zoper ta sklep dovoljena posebna pritožba, če se lahko na podlagi sklepa takoj zahteva izvršba ali če to zahteva vodstvo pravde. Če stranka ni prisotna na obravnavi, se ji vroči pisni odpravek sklepa. Kadar sklepa strankam ni treba vročiti, ima nasproti strankam učinek takoj, ko je razglašen (§ 426 aZPO). Sklepi, ki jih izda sodišče zunaj naroka, se sporočijo strankam z vročitvijo overjenega prepisa. Če se s sklepom zavrne predlog

ene stranke brez prejšnjega zaslišanja nasprotne stranke, se tej stranki sklep vroči le, če to predlaga predlagatelj (§ 427 aZPO). Sklep mora biti obrazložen, če se z njim zavrača predlog stranke ali če se z njim odloča o predlogih strank, ki si med seboj nasprotujejo. V obrazložitvi sklepa mora sodišče navesti predloge strank in dejansko stanje le v tolikšni meri, kolikor je potrebno za razumevanje izreka sklepa, razen če so predlogi strank in dejansko stanje razvidni iz vlog strank ali zapisnika. V slednjem primeru ni treba, da bi obrazložitev sklepa vsebovala predloge strank in opis dejansko stanja, temveč zadošča le pravna presoja (§ 428 aZPO).

Posebnosti postopka pred okrajnimi sodišči

Zanimivo, v Avstriji in Nemčiji ne poznajo posebnega postopka v sporih majhne vrednosti,[65] temveč veljajo v teh postopkih nekatere izjeme (npr. v Nemčiji v sporih do 600,00 EUR sodnik odloča po diskreciji in ni pritožbe).[66]

V postopku pred okrajnimi sodišči (nem. Bezirksgerichte) veljajo nekatere posebnosti v primerjavi z rednim postopkom. Sodi sodnik posameznik (§ 431 aZPO). Stranko, ki ni zastopana po odvetniku in ki iz nevednosti ne uporablja procesnih pravic, opozori sodišče, katera pravdna dejanja lahko opravi in kakšne so posledice oprave ali opustitve procesnih dejanj. Še posebej jo sodišče ob razglasitvi odločitve opozori na rok, v katerem lahko vložiti pravno sredstvo in da lahko pravno sredstvo vloži le po pooblaščencu, ki je odvetnik (kajti v sporih do 5.000,00 EUR velja izjema od obveznega zastopanja po odvetniku). Stranki, ki se v pisni vlogi nerazumljivo izraža, lahko sodišče postavi rok, v katerem lahko vlogo ponovno vloži po pooblaščencu, če je mogoče po odvetniku, sicer se šteje, da vloga ni bila vložena (§ 432 aZPO).

Postopek pred okrajnimi sodišče (§ 431 in naslednji aZPO). Kdor namerava vložiti tožbo, lahko pri okrajnem sodišču, na območju katerega ima nasprotna stranka prebivališče, predlaga, da sodišče povabi na narok nasprotno stranko z namenom, da se poskuša doseči sodna poravnava. Zoper odločitev o takem predlogu ni pravnega sredstva (§ 433 aZPO). Če sta stranki v postopku mediacije dosegle dogovor, lahko pred okrajnim sodiščem vsebino dogovora skleneta tudi v obliki sodne poravnave (mediacijska poravnava, § 433a. aZPO). Pred okrajnimi sodišči lahko stranke, ki niso zastopane po odvetnikih, tožbo in druge vloge vložijo ustno na zapisnik (§ 434 aZPO). Če stranka ali njen zakoniti zastopnik, ki nima pooblaščenca, vloži nerazumljivo tožbo ali tožbo s pomanjkljivimi navedbami, jo sodnik pozove, naj jo v določenem roku dopolni (§ 435 aZPO). V nujnih primerih, še posebej v tožbah zaradi motenja posesti, lahko sodišče razpiše narok za glavno obravnavo že isti dan, ko je bila vložena tožba (§ 436 aZPO). Sodišče povabi tožnika na ustno obravnavo z vročitvijo vabila ter ga pozove, naj na narok prinese predmete in listine, na katere se sklicuje (§ 437 aZPO). Sodišče vroči toženca skupaj z vabilom na ustno obravnavo tudi tožbo in ga pozove, naj s seboj prinese listine, ki se nahajajo v njegovi posesti, naj pred izvedbo naroka predlaga izvedbo listinskih dokazov, ki se nahajajo v posesti nasprotne stranke ali tretjega. Sodišče toženca tudi opozori na posledice izostanka z naroka (§ 438 aZPO).

[65] Koller v A. Uzelac (ed.), Goals of Civil Justice and Civil Procedure in the Contemporary World, Springer International Publishing, Switzerland 2014, str. 49-50.

[66] Koller v A. Uzelac (ed.), Goals of Civil Justice and Civil Procedure in the Contemporary World, Springer International Publishing, Switzerland 2014, str. 50.

Če je le mogoče, se v postopku pred okrajnim sodišče dokazi izvedejo že na pripravljalnem naroku. Pred okrajnimi sodišči se ne uporabljajo predpisi o dolžnosti toženca, da odgovori na tožbo. Če sta stranki zastopani po odvetnikih, lahko sodišče odredi izmenjavo pripravljalnih vlog (§ 440 aZPO). Sodišče se lahko izreče za krajevno nepristojno na ugovor tožene stranke, ki ga lahko ta poda preden se spusti v obravnavanje glavne stvari (§ 441 aZPO). Če se naroka ne udeleži ena stranka in se ta stranka še ni z ustnimi navajanju spustila v spor, lahko sodišče na predlog stranke, ki se je udeležila naroka, pod pogoji iz § 396 aZPO izda zamudno sodbo (§ 442 aZPO). Sodišče v pravnem pouku stranko opozori, da mora pravno sredstvo vložiti po odvetniku in da je lahko v postopku s pravnim sredstvom zastopana le po odvetniku (§ 447 aZPO). Pred okrajnimi sodišči lahko toženec v opominjevalnem postopku (nem. Mahnverfahren) ugovor zoper plačilni nalog vloži brez zastopanja po odvetniku, sodišče pa lahko na podlagi ugovora razpiše pripravljalni narok, na katerem izvaja dokaze (§ 448 aZPO).

Opominjevalni postopek (plačilni nalog)

Če tožnik vloži tožbo na plačilo 75.000 EUR ali manj, sodišče v enostranskem postopku izda plačilni nalog, če je tožba sklepčna, če biva toženec v Avstriji in če tožba ni za zavreči (opominjevalni postopek, Mahnverfahren, § 244 aZPO). Če kdo opominjevalni postopek zlorabi, se ga denarno kaznuje. Če sodišče sumi na zlorabo opominjevalnega postopka, plačilnega naloga ne izda, temveč vrne opominjevalno tožbo v popravo, da poda tožnik dodatna pojasnila (§ 245 aZPO). Plačilni nalog izdan v opominjevalnem postopku (ki ni povsem isti kot mandatni postopek po 431. do 441. členu ZPP), se izda v obliki sklepa, v katerem je navedeno, da gre za pogojni plačilni nalog; nalog tožencu, naj poravna tožnikovo terjatev v roku 14 dni ali v roku 4 tednov vloži (neobrazložen) ugovor; navedbo, da z vložitvijo ugovora plačilni nalog izgubi svoj učinek; pravni pouk, da mora imeti ugovor vsebino odgovora na tožbo in mora biti vložen po odvetniku; opozorilo, da se bo v primeru vložitve ugovora začel redni pravdni postopek (§ 246 aZPO). Plačilni nalog se vroči tožencu skupaj s tožbo, odločitev o stroških lahko toženec izpodbija z rekurzom, tj. pritožbo zoper sklep (§ 247 aZPO). Proti plačilnemu nalogu lahko vloži toženec ugovor, ki povzroči, da plačilni nalog izgubi učinek, razen če je ugovor vložen le proti delu plačilnega naloga. Prepozen ugovor se zavrže (§ 249 aZPO). Plačilni nalogi se lahko izdajajo tudi v avtomatiziranem postopku (§ 250 aZPO), v katerem tožbe ni treba vročati tožencu skupaj s plačilnim nalogom, če je v samem plačilnem nalogu povzeta vsebina tožbe, ki se vloži na predpisanem obrazcu (§ 251 aZPO).

Spori zaradi motenja posesti

V postopku v sporih zaradi motenju posesti je treba tožbo vložiti v 30 dneh, odkar je tožnik zvedel za motenje. Tožbeni zahtevek se lahko nanaša le na varstvo in vzpostavitev zadnjega posestnega stanja. Tožbo je treba nasloviti kot tožbo zaradi motenja posesti (§ 454 aZPO). V pravdah zaradi motenja posesti mora sodišče pri določanju rokov in narokov vselej posebno paziti na to, da je treba zadevo po naravi vsakega posameznega primera hitro rešiti (§ 455 aZPO). Obravnavanje tožbe zaradi motenja posesti se omeji samo na ugotavljanje in dokazovanje dejstev zadnjega posestnega stanja in nastalega motenja. Izključeno je odločanje o pravici do posesti, o pravni podlagi, poštenosti ali nepoštenosti posesti ali odškodninskih zahtevkih (§ 457 aZPO). V pravdah o motenju posesti lahko sodišče na predlog izda začasne odredbe, če je odredba potrebna, da se prepreči uporaba sile ali nastanek težko nadomestljive škode. Sodišče

lahko pogojuje izdajo začasne odredbe s položitvijo varščine (§ 458 aZPO). V pravdah zaradi motenja posesti odloči sodišče o tožbenem zahtevku s sklepom takoj po zaključku glavne obravnave. Sklep o motenju posesti ni ovira za vložitev tožbe o pravici do posesti. V obrazložitvi sklepa sodnik na kratko povzame dejansko stanje. Rok za prostovoljno izpolnitev obveznosti določi sodnik glede na okoliščine primera (§ 459 aZPO).

Postopek v zakonskih sporih

V postopku v zakonskih sporih veljajo nekatere posebnosti. Sodnik lahko stranke pozove, da se naroka osebno udeležijo, razen če obstajajo tehtni razlogi proti temu. Naroki so tajni, prekluzije glede navajanja novot ni. Če na narok ne pristopi tožnik, sodišče na predlog nasprotne stranke šteje, da je tožnik umaknil tožbo. Če ena od strank ni zastopana po odvetniku, lahko sodišče preloži narok, da ima stranka možnost poiskati ustrezno zastopanje ali seznaniti s morebitnimi posledicami spora. Sodišče si mora ves čas postopka prizadevati za spravo med strankama. Če ena od strank umre pred pravnomočnostjo sodbe, se šteje zadeva za rešeno, sodba sodišča prve stopnje nima pravnih učinkov, postopek pa je mogoče nadaljevati le glede odločitve o stroških. Na prošnjo stranke sodišče izda odpravek sodbe o razvezi zakonske zveze, ki ne vsebuje obrazložitve. V postopku v zakonskih sporih ni dovoljena sodba na podlagi pripoznave, sodba na podlagi odpovedi in sklenitev sodne poravnave. Če se je postopek za razvezo zakonske zveze začel s tožbo, pozneje pa oba zakonca vložita predlog za sporazumno razvezo (§ 55.a Ehegesetz[67] – EheG), se prej začeta razvezna pravda prekine. Če sodišče predlogu obeh zakoncev ugodi, se šteje tožba za umaknjeno, vsaka stranka pa krije svoje stroške postopka. Če sodišče pravnomočno zavrne predlog obeh zakoncev za razvezo ali zakonca tak predlog umakneta, se razvezna pravda nadaljuje. Če zaradi razveze zakonske zveze eden od zakoncev izgubi pravico do socialnega zavarovanja, sodišče o tem obvesti Zvezo nosilcev socialnega zavarovanja (nem. Hauptverbandes der österreichischen Sozialversicherungsträger, § 460 aZPO).

Pravna sredstva

Pritožba[68]

Splošno

V avstrijskem pravu poznajo dva inštituta, ki sta v slovenskem pravu primerljiva s pritožbo. Prvi inštitut je Berufung (§ 461 – 501 aZPO), t.j. pritožba zoper sodbo. Drugi inštitut je Rekurs (po SSKJ rekurz), tj. pritožba zoper sklep (§ 514 in nasl. ZPO).

Zoper sodbo sodišča prve stopnje je dovoljeno vložiti pritožbo (Berufung, prvi odstavek § 461 aZPO). Če je bila na naroku sodba razglašena v prisotnosti obeh strank, morata stranki napovedati vložitev pritožbe ustno na samem naroku ali pisno v roku 14 dni (drugi odstavek §

[67] Objavljen v dRGBl. I S 807/1938, nazadnje spremenjen BGBl. I Nr. 15/2013.

[68] Opis pritožbenega postopka v Avstriji je v pretežni meri povzet po Poročevalcu DZ 21/2008 z dne 15. 2. 2008 k noveli ZPP-D, str. 53 in naslednje (dne 28.6.2016 dosegljivo na: http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/izbranZakonAkt?uid=C12565D400354E68C12573EE003377BF&db=kon_zak&mandat=IV&tip=doc).

461 aZPO). Pritožbo je treba vložiti po odvetniku (omejitev postulacijske sposobnosti stranke, § 463 aZPO). Skladno s § 462 aZPO pritožbeno sodišče preverja sodbo sodišča prve stopnje v mejah izpodbijanega dela.

Pritožba je redno pravno sredstvo zoper sodbe, ki prepreči nastop pravnomočnosti in izvršljivosti (§ 466 aZPO). Pritožbeni rok znaša štiri tedne, v primeru predloga za dodelitev brezplačne pravne pomoči začne teči šele od odločitve o tem predlogu (§ 464 aZPO). Pritožba se vloži pri sodišču prve stopnje (§ 465 ZPO), ki zavrže prepozne pritožbe ali pritožbe, ki niso bile napovedane, če je napoved potrebna (prvi odstavek § 468 ZPO). Pritožba je dvostransko pravno sredstvo, kajti sodišče prve stopnje dopustno pritožbo vroči nasprotni stranki v odgovor (prvi odstavek § 468 ZPO). Po prejemu odgovora na pritožbo se spis predloži sodišču druge stopnje (§ 469 ZPO).

Sodišče druge stopnje je bodisi deželno sodišče (Landgericht), ki odloča o pritožbah zoper sodbe okrajnih sodišč (Bezirksgericht), ali višje deželno sodišče (Oberlandesgericht), ki odloča o pritožbah zoper sodbe deželnih sodišč.

Pritožbeni razlogi so enaki kot v 338. členu ZPP (zmotna ugotovitev dejanskega stanja, kršitev pravil postopka, napačna uporaba materialnega prava). Glede kršitve materialnega prava je pomembno, da mora pritožnik domnevne kršitve v pritožbi določno opredeliti, zgolj pavšalno zatrjevanje, da je "materialno pravo napačno uporabljeno", ne zadošča. Takšna pritožba je nepopolna in sodišče jo, če je pritožnik ne popravi, zavrže.[69]

Preizkus pritožbe na senatu

Pritožbo najprej pregleda sodnik posameznik (§ 470 ZPO). Ta jo predloži senatu v takojšnjo odločitev na nejavni seji v naslednjih primerih (§ 471 ZPO):
– če kaže, da pritožbeno sodišče ni pristojno za odločanje o pritožbi;
– če kaže, da je pritožba prepozna ali da ni dovoljena,
– če kaže, da pritožba ne vsebuje vseh potrebnih pritožbenega predloga (sprememba ali razveljavitev sodbe) ali pritožbeni razlogi niso posamezno opredeljeni (pri slednjem je sicer treba dati pritožniku možnost poprave);
– če gre za pritožbo zoper zamudno sodbo z uveljavljanjem razloga, da zamuda ni nastopila;
– če se uveljavlja ničnostni razlog glede postopka (v slovenskem pravu: absolutno bistvena kršitev postopka) kot tudi če teh razlogov pritožnik ne uveljavlja, pa obstajajo po mnenju sodnika posameznika, ki mu je poverjen preliminarni preizkus pritožbe;
– če gre za ugovor sodne, mednarodne, stvarne ali krajevne nepristojnosti sodišča prve stopnje ali če je sodišče prve stopnje, spregledalo, da gre za sojenje o isti stvari (ne bis in idem) ali litispendenco.

Če je senatu zadeva predložena v zgoraj omenjenih primerih, senat o pritožbi odloči na nejavni seji s sklepom (prvi odstavek § 473 aZPO). Glede procesnih kršitev lahko opravi sam ali po zaprošenem sodniku ali po sodniku sodišča prve stopnje poizvedbe (drugi odstavek § 473 aZPO). Senat lahko odloči, da se izreče za nepristojnega in odstopi zadevo pristojnemu sodišču (v primeru nepristojnosti pritožbenega sodišča, prvi odstavek § 474 aZPO). Pritožbeno sodišče zavrže pritožbo kot nedopustno, če je prepozna, nedovoljena ali če ne vsebuje vseh pritožbenega

[69] Fasching, Lehrbuch des Österreichischen Zivilprozessrechts, Manz, Wien, 1992, str. 897.

predloga (sprememba ali razveljavitev sodbe) oziroma pritožbeni razlogi niso posamezno opredeljeni (drugi odstavek § 474 aZPO). Če gre za pritožbo zoper zamudno sodbo z uveljavljanjem razloga, da zamuda ni nastopila, pritožbeno sodišče razveljavi sodbo in a) če je sodišče prve stopnje tožbo zavrglo po opravljeni obravnavi, sodišče druge stopnje zadevo sodišču prve stopnje vrne le v novo izdelavo sodbe; ali b) če pa vsebinske obravnave zadeve pred sodiščem prve stopnje sploh ni bilo, višje sodišče zadevo sodišču prve stopnje vrne v nov postopek (tretji odstavek § 474 aZPO).

Do odločitve na nejavni seji lahko pride tudi v primeru t.i. ničnostnih razlogov (po terminologiji slovenskega ZPP absolutno bistvenih kršitev postopka). Te utemeljujejo razveljavitev sodbe in kolikor se ničnost nanaša tudi na postopek še razveljavitev postopka. Ničnostni razlogi po § 477 aZPO so:
1. če je pri izdaji sodbe sodeloval sodnik ali sodnik porotnik, ki bi moral biti po zakonu izločen (1. do 5. točka prvega odstavka 70. člena) oziroma ki je bil s sklepom predsednika sodišča izločen;
2. nepravilna sestava sodišča (ne velja za primer, če je sodil senat namesto posameznika),
3. pomanjkanje mednarodne pristojnosti in pomanjkanje stvarne ali krajevne pristojnosti pod pogojem, da stranki takšne pristojnosti tudi ne bi mogli dogovoriti bodisi molče bodisi izrecno;
4. če kakšni stranki z nezakonitim postopanjem, zlasti pa z opustitvijo vročitve, ni bila dana možnost obravnavanja pred sodiščem;
5. če se je postopka udeleževal kot tožnik ali toženec nekdo, ki ne more biti pravdna stranka, ali če stranke, ni zastopal tisti, ki jo je po zakonu upravičen zastopati, če so bila pravdna dejanja pozneje odobrena;
6. če je bilo odločeno o zahtevku v sporu, ki ne spada v sodno pristojnost;
7. če je javnost neutemeljeno izključena;
8. če je sodišče na naroku strankam dovolilo, da vložijo pisne vloge na zapisnik;
9. če je izdelava sodbe tako pomanjkljiva, da se je z gotovostjo ne da preizkusiti, če je sodba sama s seboj v nasprotju, če nima razlogov o odločilnih dejstvih in teh pomanjkljivosti ni mogoče odpraviti z nalogom, da sodišče prve stopnje izda popravo sodbe.

Sodna praksa in teorija sta si enotni, da ne gre za taksativno naštete ničnostne razloge. Poleg naštetih so ničnostni razlogi lahko tudi v kršitvi drugih procesnih predpostavk (npr. sposobnosti biti stranka, procesne sposobnosti, res iudicata, litispendenca...).[70]

V primeru ničnostnih razlogov pritožbeno sodišče izpodbijano sodbo razveljavi ter:
– zavrže tožbo, če se je postopka udeleževal kot nekdo, ki ne more biti pravdna stranka, ali če je bilo odločeno o zahtevku v sporu, ki ne spada v sodno pristojnost (5. In 6. točka § 477 aZPO, prvi odstavek § 478 aZPO);
– vrne zadevo sodišču prve sodbe, če je treba opraviti novo obravnavo (drugi odstavek § 478 ZPO).

Pomembna je določba, da sodišče sodbe ne sme spremeniti ali izreči, da se tožba zavrže (namesto zavrnitve – kar je za toženca slabše zaradi pomanjkanja učinka ne bis in idem) na podlagi dejstev, ugotovljenih pred sodiščem prve stopnje, ne da bi nasprotni stranki predhodno dalo možnost, da se o tem izjavi (§ 473a ZPO, preprečitev izdaje sodba presenečenja). Smisel te določbe je v sledečem: če je bila sodba sodišča prve stopnje za npr. toženca ugodna, toženec

[70] Fasching, nav. delo, str. 890 in sledeče.

nima interesa, da ugovarja ugotovljenim dejstvom. Če pa ima sodišče druge stopnje namen na podlagi teh dejstev izreči drugačno odločitev, je tožencu treba omogočiti, da ugotovljenim dejstvom ugovarja (razen če gre za dejstva, ki jih je v postopku prve stopnje priznal ali za procesne ugovore, ki jih je tudi sam uveljavljal).

Posebno pravno sredstvo zoper sklep o razveljavitvi sodbe in vrnitvi v nov postopek

Pomembno je, da v primeru razveljavitve sodbe in vrnitve zadeve sodišču prve stopnje, sodišče druge stopnje lahko odloči, da se zoper to odločitev dopusti posebno pravno sredstvo – rekurz (§ 479 aZPO). Po § 519 ZPO sodišče druge stopnje to pravno sredstvo dopusti, če gre za pomembno pravno vprašanje, katerega rešitev je bistvena za zagotovitev razvoja prava ali enotnosti sodne prakse. V takšnem primeru je torej vrhovnemu sodišču prepuščena končna beseda o tem, ali je višje sodišče ravnalo prav, ko je razveljavilo sodbo sodišča prve stopnje in zadevo vrnilo v nov postopek. Do odločitve vrhovnega sodišča sodišče prve stopnje ne more razpisati nove obravnave (§ 479 ZPO).

Odločanje na pritožbeni obravnavi

Če pritožbe ni mogoče rešiti na zgoraj predstavljene načine na nejavni seji senata, pritožbeno sodišče razpiše pritožbeno obravnavo, na katero povabi stranke (§ 480 aZPO). Na pritožbeni obravnavi se izvajajo tudi dokazi – to velja tako za ponovitev že izvedenih dokazov, za njihovo dopolnitev, kot tudi za izvedbo novih, na prvi stopnji sicer predlaganih, vendar ne izvedenih dokazov (§ 481 in § 488 ZPO). V ta namen se na obravnavo povabijo tudi priče, lahko tudi izvedenci, ki so pred sodiščem prve stopnje podali izvid in mnenje. Možno je torej izvajanje novih dokazov in ugotavljanje novih dejstev, vendar pod pogojem, da so ti bili predlagani oziroma zatrjevani že pred sodiščem prve stopnje (pa jih sodišče prve stopnje ni izvedlo oz. ugotavljalo, čeprav bi to moralo storiti). Predlaganje novih dokazov in navajanje novih dejstev pa je pred sodiščem druge stopnje strogo izključeno, razen če gre za dejstva in dokaze, ki izkazujejo zatrjevane (procesne) kršitve (drugi odstavek § 482 aZPO). Gre za enega od najučinkovitejših ukrepov za pospešitev postopka, saj spodbuja stranke k pravočasnemu navajanju dejstev in predlaganju dokazov in k skrajšanju postopka na drugi stopnji.[71]

Glede novih dejstev ločujemo med nova reperta in nova producta. Nova reperta so nova dejstva, ki so obstajale že pred zaključkom glavne obravnave na sodišču prve stopnje, vendar jih stranke pred sodišče prve stopnje niso uveljavljale. Če stranka nekega dejstva ali pa dokaza brez svoje krivde ni mogla uveljavljati postopka pred sodiščem prve stopnje, je to v Avstriji razlog za tožbo na obnovo postopka (7. točka prvega odstavka in drugi odstavek § 530 aZPO). Po drugi strani pa so nova producta dejstva, ki so nastala šele po zaključku glavne obravnave in se lahko uveljavljajo v izvršbi kot opozicijski ugovorni razlogi. V Avstriji v skladu s § 482 aZPO velja, da v pritožbi ni več dovoljeno uveljavljati novih dejstev. Z novimi dejstvi, ki jih ni dovoljeno uveljavljati v pritožbi, so mišljene tako nova producta kakor tudi nova reperta.[72]

[71] Walter H. Rechberger, Die Ideen Franz Kleins und ihre Bedeutung fur die Entwicklung des Zivilprozessrechts in Europa, Ritsumeikan Law Review 2008, str. 104; Peter G. Mayr v de. Freitas (ur.), Beweisrecht in Der Europäischen Union, Kluwer Law International, 2004, str. 37-38; Oberhammer v van Rhee, str. 228.

[72] Rehberger, Simotta, Zivilprozessrecht, Manz, Dunaj 2009, stran 387, 531.

Pritožbena obravnava se začne s poročilom sodnika poročevalca, ki predstavi dosedanji tok postopka, kolikor je to potrebno za odločanje o pritožbi, navedbe strank v pritožbenem postopku in odprta sporna vprašanja. Ne sme pa podati svojega mnenja o utemeljenosti pritožbe (§ 486 ZPO). Po potrebi nato zapisnikar prebere pritožbene zahtevke strank, sporne dele sodbe in relevantne dele zapisnikov. Nato lahko stranke predstavijo in utemeljijo svoje zahtevke. Odsotnost ene izmed strank ni ovira za opravo pritožbene obravnave, zamudna sodba ne pride v poštev (§ 491 aZPO). Pač pa ob odsotnosti ene izmed strank pritožbeno sodišče po oceni vseh okoliščin primera odloči, ali pasivnost stranke pomeni, da se strinja z novimi navedbami nasprotne stranke (te se lahko nanašajo le na zatrjevane procesne kršitve).

Glede izvajanja dokazov veljajo ista pravila kot za sodišče prve stopnje, vključno z možnostjo izvedbe dokazov, npr. ogleda po zaprošenem sodniku (§ 463, drugi odstavek § 488 aZPO). Pritožbeno sodišče lahko ponovno izvede dokaze, izvedene pred sodiščem prve stopnje (ponovitev dokaznega postopka), ali izvede dokaze, ki so bili pred sodiščem prve stopnje sicer predlagani, pa niso bili izvedeni (dopolnitev dokaznega postopka) in na podlagi tega tudi izvede drugačne dejanske zaključke, kot jih je ugotovilo sodišče prve stopnje. Iz načela neposrednosti pa izhaja, da višje sodišče ne sme zgolj na podlagi zapisnikov iz postopka pred sodiščem prve stopnje drugače oceniti pred sodiščem prve stopnje neposredno izvedenih dokazov, razen če je stranki o tem obvestilo in jima dalo možnost, da predlagata neposredno izvedbo dokaza pred sodiščem druge stopnje, stranki pa te možnosti nista izkoristili (četrti odstavek § 488 ZPO). To pomeni, da če ima sodišče druge stopnje na podlagi zapisnikov pomisleke o pravilnosti dokazne ocene (neposredno izvedenih dokazov pred sodiščem prve stopnje) in namerava izreči drugačno dokazno oceno, mora stranki na to opozoriti in jima dati možnost, da predlagata ponovno izvedbo dokazov pred sodiščem druge stopnje. Za zagotovitev načela neposrednosti je torej potreben ustrezen predlog stranke. Če pa nobena stranka ponovne izvedbe dokaza ne predlaga, kljub temu, da jo je sodišče druge stopnje opozorilo, da ima pomisleke o pravilnosti dokazne ocene sodišča prve stopnje, ni ovire, da pritožbeno sodišče zgolj na podlagi zapisnikov izreče drugačno dokazno oceno glede dokazov, ki so bili pred sodiščem prve stopnje izvedeni neposredno (četrti odstavek § 488 ZPO).

Glede ponovitve dokazov velja še dodati, da ni zahteve, da bi višje sodišče ponovno izvedlo vse dokaze. Izvede lahko tudi le posamezne dokaze in glede posamezne dokazne teme.[73]

Izkušnje v praksi dokazujejo, da pritožbenih obravnav (kljub očitno drugačnemu namenu zakonodajalca) ni veliko; redko se zgodi, da pritožbena sodišča sama izvajajo dokaze, v primeru potrebe po ponovitvi ali dopolnitvi dokaznega postopka prevladujejo razveljavitve sodb in vrnitev v nov postopek (kar je zopet v očitnem nasprotju z namenom zakonodajalca, oz. celo več – v očitnem nasprotju s prvim § 496 ZPO).[74] Teorija opaža, da so razlogi za takšno postopanje, ki je v očitnem nasprotju z zakonom, v preobremenitvi pritožbenih sodišč, v odklanjanju ukvarjanja z dokazi, pa tudi v strahu pred odločanjem, ki (pre)pogosto rezultira v razveljavitvi sodbe.[75]

Odločitve pritožbenega sodišča na podlagi izvedene obravnave

[73] Strohanzl, Zivilprozessordnung – Taschenkommentar, Manz, Wien, 2003, str. 486

[74] Fasching, op. cit., str. 908.

[75] Fasching, op. cit., str. 915.

Pritožbeno sodišče v primeru, če ugotovi ničnostne razloge (absolutno bistvene kršitve postopka), sodbo razveljavi in vrne sodišču prve stopnje v nov postopek oz. tožbo zavrže (§ 494 ZPO). To bi sicer pritožbeno sodišče lahko storilo že na podlagi nejavne seje (glej zgoraj), lahko pa tudi na podlagi obravnave. Enako velja glede možnosti, da pritožbeno sodišče zavrže nedovoljeno pritožbo (§ 495 ZPO). Če gre za ničnostne razloge, je treba postopek pred sodiščem prve stopnje ponoviti v celoti (drugače kot pri "relativno bistvenih kršitvah postopka" – glej naslednji odstavek).[76]

V primeru procesnih kršitev, ki ne povzročijo ničnosti sodbe (v terminologiji slovenskega ZPP: relativno bistvene kršitve določbe pravdnega postopka), v primeru, če sodišče prve stopnje ni celovito odločilo o zahtevkih (1. točka prvega odstavka § 496 aZPO), če gre za pomanjkljivosti postopka, ki onemogočajo celovito obravnavo zadeve (2. točka prvega odstavka § 496 a ZPO) in v primeru, če prvostopno sodišče sploh ni razčistilo dejstev, ki so po mnenju pritožbenega sodišča relevantna (3. točka prvega odstavka § 496 a ZPO), pritožbeno sodišče sodbo sodišča prve stopnje razveljavi in zadevo vrne v nov postopek (prvi odstavek § 496/1 ZPO). Pri tem je bistveno, da se ponovljeni postopek pred sodiščem prve stopnje omeji le na okoliščine, ki so narekovale razveljavitev sodbe. Ne gre torej za polno ponovitev postopka (drugi odstavek § 496 ZPO).

Vendar mora sodišče druge stopnje samo opraviti obravnavo in popraviti kršitve, ki jih je storilo sodišče prve stopnje, in ne sme zadeve vrniti sodišču prve stopnje v nov postopke, če se s tem bi bil postopek pred sodiščem druge stopnje hitrejši ali cenejši v primerjavi s ponovljenim postopkom pred sodiščem prve stopnje (tretji odstavek § 496 ZPO). Razpis obravnave in samostojna odločitev višjega sodišča (namesto vrnitve sodišču prve stopnje) je torej, pod pogojem, da je v korist pospešitve postopka, načeloma obveznost (in ne stvar proste presoje) pritožbenega sodišča.[77] Ali je samostojna odločitev pritožbenega sodišča mogoča in v korist pospešitve postopka pa je odvisno predvsem od tega, ali so procesne pomanjkljivosti takšne, da jih je mogoče popraviti ločeno, le z obravnavo posameznega spornega vidika postopka in odločitve. Če pa gre za pomanjkljivost takšne narave, ki je ni mogoče obravnavati in popraviti ločeno od celotnega procesnega gradiva, je na mestu razveljavitev sodbe in vrnitev sodišču prve stopnje v nov postopek.[78] Tudi v primeru kršitev materialnega prava, kadar te povzročijo da je dejansko stanje nepopolno ugotovljeno, praviloma pride v poštev sprememba sodbe (na podlagi morda dopolnjenega dokaznega postopka), razveljavitev in vrnitev v nov postopek pa le, kadar to narekujejo razlogi pospešitve postopka.[79]

Če pritožbeno sodišče zadevo vrne sodišču prve stopnje v nov postopek, je sodišče prve stopnje vezano na pravna naziranja višjega sodišča (§ 499 ZPO). Ta pravna naziranja morajo iz obrazložitve sodbe sodišča druge stopnje biti jasno razvidna in morajo biti bistvena za odločitev v zadevi.[80]

Temeljno o rekurzu kot pravnem sredstvu zoper sklepe

[76] Fasching, op. cit., str. 917.
[77] Strohanzl, op. cit., str. 490.
[78] Strohanzl, op. cit., str. 490.
[79] Fasching, op. cit., str. 897.
[80] Fasching, op. cit., str. 918.

Rekurz je pravno sredstvo zoper sklepe sodišč prve stopnje (v tem primeru odloča pritožbeno sodišče), v poštev pa pride tudi zoper nekatere sklepe sodišča druge stopnje (v tem primeru odloča vrhovno sodišče). Omenjeno je že bilo, da je rekurz lahko dovoljen tudi zoper sklep višjega sodišča, da razveljavi sodbo sodišča prve stopnje in mu vrne zadevo v nov postopek. O dopustnosti rekurza na vrhovno sodišče v tem primeru odloči samo višje sodišče. Rekurz na vrhovno sodišče je v vsakem primeru dovoljen tudi zoper sklep višjega sodišča, da zavrže pritožbo ali da (v primeru, ko ugotovi pomanjkanje procesnih predpostavk) zavrže tožbo.

Zaradi spornosti tradicionalne ureditve, da je rekurz enostransko pravno sredstvo, je bil ZPO noveliran tako, da je glede najpomembnejših sklepov (sklepi, s katerimi se postopek konča – predvsem z zavrženjem tožbe ter sklep v sporu zaradi motenja posesti, sklep, s katerim pritožbeno sodišče razveljavi sodbo in zadevo vrne v nov postopek, sklep glede stroškov) rekurz dvostransko pravno sredstvo (§ 521a ZPO).

Revizija

V Avstriji je v začetku devetdesetih let prišlo do pomembne spremembe sistema revizije v smeri »dopuščene revizije«. Po § 502 aZPO je revizija dopustna, če je odločitev odvisna od rešitve pravnega vprašanja materialnega ali procesnega prava, ki ima občuten pomen za zagotovitev pravne enotnosti, pravne varnosti ali razvoja prava, med drugim v primeru, če je pritožbeno sodišče odstopilo od prakse Vrhovnega sodišča ali če prakse Vrhovnega sodišča ni ali ni enotna.[81] Pri tem velja, da revizija nikoli ni dopustna, če vrednost spornega predmeta ne presega 5.000 eurov (drugi odstavek § 502 aZPO). Če je vrednost spornega predmeta med 5.000 in 30.000 evrov o (ne)dopustnosti revizije odloči višje sodišče (tretji odstavek § 502 aZPO).[82] Zoper odločitev o nedopustnosti ima stranka možnost pravnega sredstva – predloga, naj višje sodišče ponovno odloči o vprašanju in izreče revizijo za dopustno. Ta predlog mora stranka utemeljiti in tudi priložiti (nameravano) revizijo (§ 508 ZPO). Če višje sodišče revizijo izreče za dopustno, je to pravno sredstvo suspenzivno (odloži možnost izvršbe) in vrhovno sodišče je na odločitev višjega sodišča vezano. Če je vrednost spornega predmeta nad 30.000 evrov je revizija tudi dopustna (v tem primeru gre torej za izključno kriterij vrednosti, ne kriterij "dopustitve"), vendar ima v tem primeru značaj nesuspenzivnega pravnega sredstva (četrti odstavek § 505 aZPO).[83]

[81] Prvi odstavek § 502 aZPO se glasi: »Gegen das Urteil des Berufungsgerichts ist die Revision nur zulässig, wenn die Entscheidung von der Lösung einer Rechtsfrage des materiellen Rechts oder des Verfahrensrechts abhängt, der zur Wahrung der Rechtseinheit, Rechtssicherheit oder Rechtsentwicklung erhebliche Bedeutung zukommt, etwa weil das Berufungsgericht von der Rechtsprechung des Obersten Gerichtshofs abweicht oder eine solche Rechtsprechung fehlt oder uneinheitlich ist.«

[82] Posebna ureditev velja v družinskopravnih postopkih, postopkih v delovnih in socialnih sporih ter sporih iz stanovanjsko-najemnih razmerij (peti odstavek § 502 aZPO).

[83] Iz navedene primerjave z ureditvijo v Nemčiji in Avstriji izhaja, da je neutemeljen pomislek, da bi uveljavitev dopuščene revizije vnesla v slovenski pravni red kontinentalnemu pravu tuje elemente, ki naj bi bili uveljavljeni le v državah anglosaškega pravnega kroga. Kontinentalnemu pravu naj bi bilo tuje, da lahko sodišče samostojno odloča o tem, o katerih zadevah naj bi odločalo. Zgornji pregled dokazuje, da je ta pripomba zgrešena in izhaja iz napačnih primerjalno pravnih predstav. Sistema pripuščene revizije ne prevzemamo (oz. ne bi prevzeli) iz ameriškega oz. angleškega prava, pač pa iz nemškega in avstrijskega prava – torej pravnih redov, ki so našemu tudi na področju ureditve civilnih sodnih postopkov najbližji. Res

V državah t.i. germanskega pravnega kroga je vloga državnega tožilca (Staatsanwalt) omejena le na sodelovanje v določenih postopkih iz družinsko pravnih razmerij, kjer se neposredno izraža javni interes; sodelovanje državnega tožilca bi izven teh primerov predstavljalo tujek v pravdnem postopku.[84]

Razširjeni senati

V Avstriji v Zakonu o vrhovnem sodišču (OGH Gesetz – OGHG)[85] poznajo inštitut tako imenovanih razširjenih senatov, ko je treba poenotiti sodno prakso Zveznega vrhovnega sodišča. Ožji senat lahko zadevo predloži v obravnavo razširjenemu senatu, če gre za vprašanje razvoja prava (nem. Rechtsfortbildung) ali za pravna vprašanja, ki odstopajo od ustaljene sodne prakse (§ 8 OGHG).

Razširjeni senati so v praksi živeli do leta 2005, ko sta se upokojila dva vrhovna sodnika. Od takrat dalje so razširjeni senati odločali zelo redko. Vrhovni sodniki v Avstriji trenutno niso naklonjeni razširjenim senatom, ker lahko senat petih sodnikov zadevo predloži v odločanje razširjenemu senatu enajstih sodnikov. To pomeni, da mora senat petih sodnikov, ki si je morda pravno stališče že izoblikoval, na svojo stran pridobiti le še enega sodnika iz kateregakoli drugega civilnega senata. Gre za strah pred preglasovanjem. V Avstriji poznajo na Vrhovnem sodišču enajst civilnih senatov, ki so sestavljeni iz petih sodnikov. Gre za stalne senate. V civilnih zadevah oz. civilnih senatih se odloča tudi o gospodarskih in delovnih zadevah. V Avstriji trenutno razmišljajo o reformi sistema senatov, in sicer v tej smeri, da bi en senat lahko predložil zadevo razširjenemu senatu, vendar bi v razširjenemu senatu sedel po en sodnik iz vsakega od 11 civilnih senatov. Na ta način bi se izognili preglasovanju.

Odvetniško zastopanje in nagrajevanje

V Avstriji imajo podobno odvetniško tarifo, kot v Sloveniji,[86] kar pomeni, da je v načelu odvetnik nagrajen za vsako obrazloženo vlogo in za vsak narok. Še več, ker dobijo odvetniki za pripravljalno vlogo enako nagrado kot soudeležbo kot na pripravljalnem naroku, v pisni fazi postopka ponavadi sodišču dostavljajo dosti vlog. Na pravdah stranke praviloma zastopajo odvetniki. Odvetniki pripravljalne vloge vlagajo na sodišče preko informacijskega sistema in

---

je, da je bila ureditev, da sodišče samo odloča o tem, ali bo obravnavalo določeno pravno sredstvo, najprej uveljavljena v anglosaškem pravnem krogu, vendar je danes sprejeta (v bistvu celo nadgrajena – glede na natančno opredelitev kriterijev) tudi v državah kontinentalnega pravnega kroga. Nenazadnje velja opozoriti, da tudi v slovenskem pravu takšen institut ne bi bil popolna novost. Podobna je namreč ureditev glede sprejema ustavne pritožbe po Zakonu o Ustavnem sodišču.

[84] Rosenberg, Schwab, Gottwald, Zivilprozessrecht, 15. Aufl., Muenchen, 1994, str. 141, Fasching, Lehrbuch des oesterreichischen Zivilprozessrechts, Wien, 1990, str. 1143.

[85] Bundesgesetz vom 19. Juni 1968 über den Obersten Gerichtshof, BGBl. Nr. 328/1968 (NR: GP XI RV 470 AB 912 S. 103.), zuletzt geändert BGBl. I Nr. 112/2007 (NR: GP XXIII RV 299 AB 335 S. 41. BR: 7802 AB 7851 S. 751.). Podrobneje Nina Betetto, Kako preprečiti, da Vrhovno sodišče postane vir neenotne sodne prakse, Dnevih pravnikov 2015, Podjetje in delo 6-7/2015, str. 986.

[86] Glej Rechtsanwaltstarifgesetz (RATG), BGBl. Nr. 189/1969 (NR: GP XI RV 1175 AB 1293 S. 141. BR: S. 277.), nazadnje spremenjen BGBl. II Nr. 393/2015.

informacijski sistem avtomatsko vroči vlogo nasprotni stranki, ki je praviloma zopet zastopana po odvetniku, razen če gre za spore pred okrajnimi sodišči, pri katerih je vrednost spora nižja od 5.000,00 eurov.

5.2.2 Nemčija

Splošno

Nemški Zakon o pravdnem postopku (Zivilprozessordnung[87] – nZPO) je bil sprejet leta 1877 in je vstopil v veljavo leta 1879. Nazadnje je bil spremenjen leta 2015. Z navedenim zakonom je urejen tako pravdni kot tudi izvršilni postopek. Pravdni postopek se imenuje tudi spoznavni ali kognicijski postopek (nem Erkenntnisverfahren). Za razliko od slovenskega zakona v nemškem zakonu o pravdnem postopku procesna načela na začetku zakona niso posebej zapisana.

Pristojnost

V § 12 do 40 nZPO so določena pravila o pristojnosti. Na splošno je za vložitev tožbe pristojno tisto sodišče na območju katerega ima toženec prebivališče ali sedež (§ 13 nZPO), razen, če je določena izključna pristojnost kakšnega drugega sodišča (§ 12 nZPO). Če določena oseba nima prebivališča, potem se njeno kraj prebivanja določi kot zadnje prebivališče (§ 16 nZPO). Glede pravnih oseb velja, da imajo prebivališče tam, kjer se vodijo posli uprave, ne pa kjer ima pravna oseba registriran sedež (§ 17 nZPO). Možen je tudi dogovor o pristojnosti, bodisi v pisni obliki (§ 38 nZPO, proragatio fori), ali konkludentno s spustitev v postopek ne da bi stranka grajala pristojnost (§ 39 nZPO, proragatio tacita). V primeru, da je tožba vložena pred stvarno in krajevno nepristojnim sodiščem, mora sodišče toženca, preden se ta spusti v obravnavanje glavne stvari, na to opozoriti (§ 504 nZPO). Če takšno opozorilo ni dano, ki tih dogovor o pristojnosti ni veljaven (§ 39 nZPO). Dogovor o pristojnosti se mora nanašati na konkreten spor, ne sme biti v nasprotju s pravili o izključni pristojnosti in ne sme iti za spor o nepremoženjskih zahtevkih, ki ne glede na spornega predmeta spadajo v pristojnost okrajnega sodišča (Amtsgericht, § 40 nZPO).

Pred deželnimi (nem. Landgericht) in višjimi deželnimi sodišči (nem. Oberlandesgericht) morajo biti stranke zastopanje po odvetnikih. Odvetniki kot stranke postopka so lahko zastopajo sami (§ 78 nZPO). V ostalih postopkih se lahko stranke zastopajo same, se posebej v postopkih pred okrajnimi sodišči (nem. Amtsgericht, § 79 nZPO).

Pristojnost v potrošniških sporih

V Nemčiji veljajo v potrošniških sporih, ki se nanašajo na pogodbe, sklenjene zunaj poslovnih prostorov, omejitve glede pristojnosti.

Pogodba, sklenjena zunaj poslovnih prostorov, je pogodba med podjetjem in potrošnikom:
1. ki se sklene ob istočasni prisotnosti podjetja in potrošnika zunaj poslovnih prostorov podjetja;
2. za katero je potrošnik dal ponudbo za sklenitev v okoliščinah iz prejšnje točke;

[87] Zivilprozessordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 5. Dezember 2005 (BGBl. I S. 3202; 2006 I S. 431; 2007 I S. 1781), die zuletzt durch Artikel 6 des Gesetzes vom 20. November 2015 (BGBl. I S. 2018) geändert worden ist.

3. ki je sklenjena v poslovnih prostorih podjetja ali z uporabo sredstev za komuniciranje na daljavo takoj za tem, ko je bil potrošnik s strani podjetja ob njuni istočasni prisotnosti osebno obravnavan v prostorih, ki niso poslovni prostori podjetja; ali
4. ki se sklene med izletom, ki ga organizira podjetje z namenom ali učinkom trženja in prodaje blaga ali storitev (§ 312b Bürgerliches Gesetzbuch[88] – BGB).

V skladu s prvim odstavkom § 29c nZPO (posebna pristojnost pri prodaji od vrat do vrat, nem. besonderer Gerichtsstand für Haustürgeschäfte) je za potrošniške tožbe v zvezi s pogodbami, sklenjenimi zunaj poslovnih prostorov podjetja (§ 312b BGB), pristojno tudi sodišče, na območju katerega ima potrošnik stalno ali običajno bivališče. Če je tožena stranka potrošnik, je to sodišče izključno pristojno (zaradi izključne pristojnosti je možnost sklepanja dogovorov o pristojnosti omejena). V skladu s tretjim odstavkom § 29c nZPO je mogoč dogovor o pristojnost, ki odstopa od pravila iz prvega odstavkom § 29c nZPO, le če je potrošnik po sklenitvi pogodbe spremenil stalno ali običajno bivališče ali je njegovo stalno ali običajno bivališče neznano.

Sposobnost biti stranka

Sposoben biti stranka je, kdor je pravno sposoben (prvi odstavek § 50 nZPO). V nemškem pravu sam zakon podeljuje sposobnost biti stranka društvom (korporacijam), ki nimajo pravne subjektivitete (drugi odstavek § 50 nZPO) ter skupnostim etažnih lastnikov[89] (šesti odstavek § 10 WEG)[90]

Stroški

Glede stroškov postopka velja načelo uspeha. Stranka, ki je v pravdi izgubila, mora sama kriti svoje stroške, nasprotniku pa mora povrniti tiste stroške postopka, ki so bili potrebni (§ 91 nZPO). Če so se stranki sporazumeli, da je odločitev o glavni stvari med njima rešena, in sta torej sklenili poravnavo, odloči sodišče o stroških postopka po prostem poudarku glede na dosedanji potek postopka in stanje spora (§ 91a nZPO). Če je vsaka stranka delno zmagala in delno izgubila, se stroški delijo ali pa se sorazmerno nosijo s strani vsake stranke. Sodišče pa lahko v takem primeru tudi eni stranki naloži plačila vseh stroškov postopka, če je zmagala v neznatnem delu spora ali pa če je bila višina terjatve nasprotne stranke odvisna od določitve po prostem sodniškem poudarku, od ugotovitev izvedenca ali od vzajemnega obračuna (§ 92 nZPO). Če je toženec tožbeni zahtevek takoj pripoznal in ni dal povoda za vložitev tožbe, krije toženec sam svoje stroške postopka (§ 93 nZPO). Če ena stranka zamudi rok ali narok ali povzroči preložitev naroka mora nositi stroške, ki so z njenim ravnanjem nastali (separatni stroški, § 95 nZPO). Stranka, ki je neuspešno vlagala predloge in ugovore, nosi stroške teh predlogov in ugovorov, če tudi je zmagala v postopku o glavni stvari (§ 96 nZPO). V postopku s pravnimi sredstvi krije neuspešna stranka stroške postopka. Če tudi je stranka v postopku s pravnimi sredstvi uspela, mora sama

88 Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738), das durch Artikel 3 des Gesetzes vom 24. Mai 2016 (BGBl. I S. 1190) geändert worden ist.

89 Podrobneje Anita Napotnik, Je skupnost etažnih lastnikov lahko stranka v postopku, Pravosodni bilten 2/2015, str. 11 in naslednje.

90 Wohnungseigentumsgesetz in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 403-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 4 des Gesetzes vom 5. Dezember 2014 (BGBl. I S. 1962) geändert worden ist.

kriti stroške postopka, če je zmagala na podlagi novih navajanj, ki bi jih sicer lahko uveljavljala v postopku na prvi stopnji (§ 97 nZPO). Pri sodni poravnavi načeloma vsaka stranka nosi svoje stroške postopka, razen, če se stranki dogovorita drugače (§ 98 nZPO). Odločitve o stroških ni dopustno izpodbijati, če ni proti odločitvi o glavni stvari vloženo pravno sredstvo (§ 99 nZPO). V primeru sosporništva se stroški delijo s številom sospornikov, razen, če so interesi ali vloge sospornikov različni. V takem primeru lahko sodišče določi razmerje po katerem krijejo sosporniki stroške. Če je eden sospornikov vlaga posebne procesne predloge ali ugovore, drugi sosporniki ne jamčijo za stroške teh ugovorov ali predlogov. Če so glede toženci toženi kot solidarni dolžniki, potem tudi jamčijo za stroške postopka kot solidarni tožniki (§ 100 nZPO). Stranka lahko zaprosi za povrnitev stroškov le na podlagi sodne odločbe, ki je izvršilni naslov. Ta vloga se vloži pri sodišču prve stopnje skupaj z obračunom stroškov pripisan za nasprotno stranko in z ustreznimi dokazili (Konstenfestsetzuingsantrag, § 103 nZPO). O predlogu za določitev višine stroškov odloča sodišče prve stopnje. Na predlog sodišče določi, da so stroški od dneva vložitve predloga za določitev njihove višine lahko obrestovani, in sicer s 5 odstotnimi točkami nad temeljno obrestno mero po § 247 BGB. Odločitev o stroških se, če bi bilo predlogu za vročitev stroškov v celoti ali delno ugodeno, vroči nasprotni stranki skupaj s prepisom obračuna stroškov. Odločitev o stroških se vroči vlagatelju le če je bil njegov predlog v celoti ali deloma zavrnjen, sicer se ga o tem obvesti neformalno. Proti sklepu o stroških je možno vložiti pritožbo (nem. sofortige Beschwerde). Pritožbeno sodišče lahko postopek prekine, dokler ni pravnomočno odločeno o odločbi, na katero se opira strankin predlog za določitev višine stroškov (Konstengrundendscheidung, § 91 nZPO; § 104 nZPO). Sklep o določitvi višine stroškov se lahko vnese tudi v sodno odločbo (sodbo oz. njen prepis), v kolikor še sodba pa ni bila izdana. Skupaj s sklepom o določitvi stroškov je treba nasprotniku vročiti tudi obračun stroškov, ki ga je pripravila stranka. Pisnega predloga za vročitev višine stroškov ni treba vložiti, če je stranka pred razglasitvijo sodbe vložila obračun svojih stroškov. V takem primeru je treba nasprotni stranki vročiti obračun stroškov po uradni dolžnosti (§ 105 nZPO). Če so bili pravdni stroški določeni po kvotah (npr. ena stranka nosi 40 % druga pa 60 % postopka) mora sodišče ob prejemu predloga za določitev višine stroškov pozvati nasprotno stranko naj v roku enega tedna vloži obračun svojih stroškov. V takem primeru se ne uporablja določba § 105 nZPO o poenostavljenem sklepu o določitvi višine stroškov. Po neuspešnem izteku enotedenskega roka sodišče izda odločitev o stroških ne glede na višino stroškov nasprotne stranke, vendar stranka ne izgubi pravico naknadnega uveljavljanja povrnitve svojih stroškov. Vendar nasprotna stranka jamči za večje stroške, ki so nastale zaradi poznejšega postopka o določitvi višine stroškov (§ 106 nZPO).

V Nemčiji torej sodniku ni treba odločiti o stroških postopka, temveč s sodbo odloči le o glavni stvari in od tem, v kakšnem deležu nosita stranki stroške (npr. 60 %: 40 %), višino stroškov pa izračunajo sodniški pomočniki (nem. Rechtspfleger) po pravnomočnosti sodbe. Gre za t.i. izolirane sklepe o stroških (nem. isolierte Kostenfestsetzungsbeschlusse), da se sodnike razbremeni opravljanja o nesodniških opravil. V Nemčiji sklepe o višini stroškov izdajajo sodniški pomočniki (nem. Rechtspfleger), ki niso pravniki, temveč imajo zgolj opravljeno triletno visoko strokovno šolo (nem. Fachhochschule), kjer je izobraževanje in usposabljanje sestavljeno iz teoretičnih in praktičnih vsebin. V Nemčiji so izolirani sklepi o stroških urejeni v § 103in naslednjih nZPO, pristojnost sodniških pomočnikov pa je določena v prvem odstavku § 21 RPflG.[91] Pred odločitvijo o višini stroškov sodnik v sodbi odloči o tem, katera stranka mora nositi stroške

[91] Rechtspflegergesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 14. April 2013 (BGBl. I S. 778, 2014 I S. 46), das zuletzt durch Artikel 9 des Gesetzes vom 4. April 2016 (BGBl. I S. 558) geändert worden ist.

pravdnega postopka oziroma in v kakšen deležu (praviloma glede na uspeh (Kostengrundentscheidung, § 91 nZPO). O tem odloči skupaj z odločitvijo o glavni stvari v sodbi. Izrek se npr. glasi:
– »Stroške postopka nosi toženec.«
– »Vsaka stranka je nasprotni stranki dolžna povrniti polovico njenih stroškov.«
– »Tožniku se naloži plačilo 1/5 stroškov, tožencu pa plačilo 4/5 stroškov.«[92]

Po pravnomočnosti sodbe o glavni stvari lahko stranka zahteva, da sodišče odloči tudi o njihovi višini (§ 103 nZPO).

Varščina

Varščina se lahko da v obliki poroštva odvetniške inštitucije, s položitvijo denarja pri sodišču ali vrednostnega papirja pri sodišču (§ 108 nZPO). Varščina se določi po prostem preudarku (§ 108 nZPO). Varščino so dolžni položiti le tisti tožniki, ki nimajo svojega prebivališča ali sedeža v eni od držav članic Evropske Unije ali držav članic Evropskega gospodarskega prostora (EFTA). Varščina se položi na predlog toženca (§ 110 nZPO). Tako določbo bi bilo smiselno vnesti v naš Zakon o mednarodnem pravu, zasebnem pravu in postopku[93] (ZMZPP), na podlagi sodbe Sodišča EU.[94]

Vloge in naroki

V § 128 in naslednjih nZPO je urejen potek pravdnega postopka. Ena izmed temeljnih načel nemškega pravdnega postopka je načelo ustnosti in pisnosti (§ 128 nZPO). Na narokih pred sodiščem razpravljajo stranke ustno. S soglasjem sodišča lahko odloči sodišče tudi brez ustne obravnave. V takem primeru sodišče takoj določi rok, do katerega lahko stranki vložita pisne vloge. Odločitev sodišča brez ustne obravnave ni dopustna, če je od soglasja strank preteklo več kot 3 mesece. Če je treba odločiti zgolj o stroških, se lahko o tem odloči tudi brez ustne obravnave. Odločitve sodišča, ki niso sodbe, se lahko izdajo tudi brez ustne obravnave, če zakon ne določa drugače (§ 128 nZPO). Glavna obravnava se lahko izvede tudi s pomočjo video konference ali telekonference (§ 128a nZPO), če se stranki s tem strinjata. V soglasju s strankama lahko sodišče tudi s pomočjo videokonference zasliši stranke, izvedenca ali eno od strank (§ 128 a nZPO). Priprave na glavno obravnavo potekajo v postopku z odvetnikom (nem. Anwaltsprozess) pisno, to je preko pripravljalnih vlog. V ostalih postopkih, kjer zastopanje po odvetniku ni potrebno, lahko sodišče stranki naloži, naj pred glavno obravnavo vloži pisne vloge ali se o določenih dejstvih izjavi. Izjave se lahko dajo tudi ustno na zapisniku sodišča pri referentih (§ 129a nZPO). Vloge, ki so namenjene pripravam na narok za glavno obravnavo (tako imenovane pripravljalne vloge), morajo vsebovati: označbo strank in njihovih zakonitih zastopnikov, njihovo ime, stan oz. poklic, prebivališče in pa označbo, ali gre za tožnika ali toženca; označbo sodišča in število prilog; predloge strank in njihove ugovore; obrazložitev vlog z navedbo dejanskega stanja; izjavo o navedbah o dejanskem stanju nasprotne stranke; označbo dokaznih sredstev kakor tudi izjavo o dokaznih sredstvih nasprotne stranke in podpis strank (§ 130 nZPO). Vloge se lahko vlaga tudi v elektronski obliki (§ 130 a nZPO), če tako določijo zvezna ali deželne vlade. Sodno pisanje lahko

[92] Primerjaj http://ipwiki.de/verfahrensrecht:kostengrundentscheidung (vpogled 10. 6. 2016).
[93] Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (Uradni list RS, št. 56/99 in 45/08 – ZArbit).
[94] Sodba Sodišča EU C-323/95 z dne 20.3.1997 v zadevi Hayes vs. Kronenberger GmbH.

zaposleni na sodišču (sodniki, referenti) podpišejo tudi elektronsko z varnim elektronskim podpisom. V takem primeru je varen elektronski podpis enakovreden lastnoročnemu podpisu (§ 130b nZPO). Stranka mora vsaki vlogi priložiti listine, na katere se sama sklicuje, razen če so nasprotni stranki te listine že znane. Če za dokazne namene zadošča le izvleček ali pa izpisek iz posameznih listin, potem je dovolj predložiti le izvlečke ali izpiske (§ 131 nZPO). Pripravljalno vlogo, ki vsebuje nova dejstva in nove dokaze ali predloge, mora stranka vložiti dovolj zgodaj, da jo je mogoče vročiti nasprotni stranki vsaj en teden pred ustno obravnavo. Pripravljalno vlogo, ki predstavlja odgovor na novo uveljavljena dejstva ali dokaze, je treba vložiti dovolj hitro, da je mogoče vsaj 3 dni pred ustnim narokom vročiti nasprotni stranki (§ 132 nZPO). Stranka mora vlogo vložiti v tolikih izvodih kolikor je potrebno za sodišče in nasprotno stranko. To ne velja za elektronske dokumente, kakor tudi za priloge, ki se že nahajajo v posesti nasprotne stranke. V primeru vročanja med odvetniki (§ 195 nZPO) mora stranka takoj po vročitvi odvetniku vložiti vlogo oz. prepis vloge tudi pri sodišču skupaj s prilogami (§ 133 nZPO). Stranka mora, če jo sodišče k temu pozove, vse listine, ki se nahajajo v njeni posesti in na katere se je sklicevala v pripravljalni vlogi, pred glavno obravnavo položiti na vpisniku sodišča in o tem obvestiti nasprotno stranko. Nasprotna stranka ima pravico do vpogleda v te listine na sodišču v roku 3 dni. Ta rok lahko sodišče na predlog stranke podaljša ali skrajša (§ 134 nZPO). Odvetniki se lahko izmenjujejo listine tudi med seboj. Če je odvetnik listino vročil nasprotnemu odvetniku in le-ta listine pravočasno ne vrne, lahko na naroku zahteva, da sodišče pozove odvetnika nasprotne stranke k takojšnji vrnitvi listin (§ 135 nZPO).

Formalno procesno vodstvo

Sodnik izvaja formalno in materialno procesno vodstvo. Formalno procesno vodstvo se izvaja na ta način, da sodnik odpre in vodi glavno obravnavo, daje besedo strankam oziroma jo odvzema. Vsakemu članu senata lahko dovoli postavljati vprašanja. Sodnik mora skrbeti za to, da se zadeva celovito obravnava in da glavna obravnava do konca teče brez prekinitev. Po koncu vsakega naroka mora sodnik, če je le mogoče, določiti datum naslednjega naroka. Sodnik zaključi glavno obravnavo, če je po njegovem prepričanju zadeva celovito bila obravnavana in po zaključku obravnave tudi razglasi sodbo oz. sklep (§ 136 nZPO).

Glavna obravnava se začne na ta način, da stranki predstavita svoje predloge. Predlogi in navedbe strank ne smejo biti na glavni obravnavi brani, temveč je treba pred sodiščem razpravljati v prostem govoru. Predlogi in navedbe strank morajo celovito obravnavi spor tako s pravnega kakor dejanskega vidika. Sklicevanje na dokument oz. listino je dopustno, če nobena stranka ne ugovarja in če sodišče to šteje za ustrezno oz. primerno. Branje listin je potrebno le, če je to pomembno zaradi besednega zapisa. V postopkih, kjer je obvezno zastopanje po odvetniku, sodišče na predlog dovoli ne le odvetniku temveč tudi stranki, da navaja dejstva in predlaga dokaze (§ 137 nZPO).

Stranke so se dolžne izjaviti o dejanskih vidikih spora popolno in resnično. Vsaka stranka se mora izjaviti o navedbah nasprotne stranke. Dejstva, ki jih stranka izrecno ne prereka, se štejejo za priznana, razen, če je namen prerekanja dejstev razviden iz siceršnjih navedb stranke. Izjava o nevednosti je dopustna le o dejstvih, ki se ne nanašajo niti na lastna ravnanja niti niso predmet lastnih zaznav (§ 138 nZPO).

Zapisnik

Zapisnik se piše o obravnavi in izvajanju dokazov (prvi odstavek § 159 nZPO). O vsebini poravnalnega naroka (vsebini pogajanj med strankama) se ne piše zapisnik (glej drugi odstavek § 159 nZPO).

Zapisnik piše zapisnikar le, če je to potrebno glede na pričakovan obseg zapisnika ali težavnost zadeve (glej drugi odstavek § 159 nZPO), sicer pa ga piše sodnik sam ali diktira na diktafon. V Nemčiji, kjer postopki potekajo hitro in učinkovito, so na narokih pogosto prisotni le sodnik in stranki, udeležba zapisnikarja je v praksi izjema (glej prvi odstavek § 159 nZPO). Sodnik sestavlja zapisnik na ta način, da si na papir zapisuje povzetek poteka naroka (glej § 160a nZPO) ali da dogajanje na naroku diktira na diktafon v strnjeni obliki, t.j. v obliki povzetka (glej prvi odstavek § 160a nZPO). Sodnik torej v zapisnik ne zapiše vsega dogajanja na naroku, niti dobesednega zapisa tistega, kar so stranke, priče in drugi udeleženci na naroku povedali, temveč le povzetek povedanega (glej drugi odstavek § 160 nZPO). Prisotnost zapisnikarja pa je glede na naravo spora v nekaterih primerih smiselna, še posebej če se predvideva velikega obseg zapisnika, težavnost zadev ali drugi upravičeni razlogi, npr. tehnična pomoč pri zvočnem snemanju glavne obravnave (za nemško pravo glej prvi odstavek § 159 nZPO).

Vročanje

V Nemčiji je vročanje urejeno v § 166 do 195 nZPO. Vročanje je seznanitev naslovnika z dokumentom na zakonsko predpisan način. Vročanje je praviloma akt državne oblasti (§ 166 nZPO), razen pri neposrednem vročanju med odvetniki.

Zakon loči vročanje po uradni dolžnosti (nem. Amtszustellung, § 166-190 nZPO) in vročanje z delovanjem strank (nem. Parteizustellung, § 191-195 nZPO). Sodbe se sicer vročajo po uradni dolžnosti, vendar lahko tudi stranka sama nasprotni stranki vroči sodbo in si s tem zagotovi možnost hitrejše izvršbe (prvi odstavek § 750 nZPO).

Vročanje je praviloma naloga vpisničarjev (referentov), ki za vročanje pooblastijo pošto ali sodnega uslužbenca. Za pošto se ne šteje le nemška pošta (Deutsche Post AG), pač pa vsako registrirano podjetje, ki opravlja (univerzalne) poštne storitve. Če je takšna oblika vročanja neuspešna, lahko predsednik senata za vročanje pooblasti sodnega izvršitelja (§ 168 nZPO).

Če ima fizična oseba zakonitega zastopnika, se vroča slednjemu. Pri pravnih osebah se vroča "vodji" (Leiter). Ta generičen pojem je širši od pojma zakonitega zastopnika (§ 170 nZPO). Vročitev procesno nesposobni osebi ni veljavna, čeprav morda sodišče za procesno nesposobnost v trenutku vročitve še ni vedelo (§ 170 ZPO). Če ima stranka pooblaščenca, ki jo je upravičen zastopati pri sklepanju poslov materialnega prava (npr. prokurista), se lahko vroča stranki ali pooblaščencu (§ 171 nZPO). Če ima stranka procesnega pooblaščenca, se vroča izključno pooblaščencu (§ 172 nZPO).

Vročitev se lahko opravi na sodišču, kjer naslovnik pisanje prevzame, na samem pisanju pa se zaznamuje izročitev v roke (§ 173 nZPO)

Odvetnikom, notarjem, izvršiteljem, davčnim svetovalcem in drugim osebam, pri katerih se na podlagi njihovega poklica lahko domneva večja zanesljivost, državnim organom ter osebam javnega prava, se vročitev po pošti opravi s podpisom o prejemu (§ 174 nZPO).

Vročitev po pošti se lahko opravi priporočeno s povratnico in potrdilom o prejemu (§ 175 nZPO).

Kraj vročanja: naslovniku je mogoče vročiti pisanje kjerkoli se najde (§ 177 nZPO).

Nadomestne vročitve: če osebna vročitev (t.j. izročitev pisana naslovniku v roke) ni mogoča, pride v poštev nadomestna vročitev. V stanovanju naslovnika je mogoče vročiti odraslemu članu družine, osebi, zaposleni pri družini ali odraslemu stalnemu sostanovalcu (1. točka prvega odstavka § 178 nZPO).

Če ima naslovnik, ki je fizična oseba, poslovne prostore (npr. notar, odvetnik, podjetnik posameznik), je vročitev tam mogoče opraviti tako, da se pisanje pusti kateri koli tam zaposleni osebi (2. točka prvega odstavka § 178 nZPO).

Če naslovnik živi v »skupnem nastanitvenem objektu«, ne glede na to, ali gre za privatno ali javno ustanovo (npr. bolnišnica, dom za ostarele, vojašnica, internat, delavski dom, zapor) je nadomestno vročitev možno opraviti tako, da se pisanje izroči vodji ustanove ali njegovemu pooblaščencu (3. točka prvega odstavka § 178 nZPO).

Če oseba neupravičeno zavrne sprejem pisanja, se pisanje pusti v stanovanju ali poslovnem prostoru naslovnika. Če naslovnik stanovanja ali poslovnega prostora nima, se pisanje vrne sodišču. Z odklonitvijo sprejema velja pisanje za vročeno (§ 179 nZPO).

Če nadomestna vročitev v stanovanju ali poslovnem prostoru ni mogoča, se vročitev opravi tako, da se pisanje pusti v poštnem nabiralniku na tem naslovu (§ 180 nZPO). Za čas vročitve se šteje čas, ko je bilo pisanje puščeno v nabiralniku. Ta ureditev nadomešča prejšnjo, po kateri je vročevalec v nabiralniku pustil le obvestilo, da je sodno pisanje puščeno na pošti. Do spremembe je prišlo zato, ker je zakonodajalec želel na ta način povečati verjetnost, da se bo naslovnik s pisanjem dejansko seznanil.[95] Le izjemoma še pride v poštev, da se pisanje vroči tako, da se ga pusti na pošti, naslovnika pa z navadnim pismom obvesti o tem (§ 181 nZPO).

Po varni elektronski pošti se pisanje, ki je varno elektronsko podpisano, in vsebine katerega tretje osebe ne morejo videti, vroča tudi odvetnikom, notarjem ipd., drugim osebam, pa le, če s takšnim načinom vročanja soglašajo (tretji odstavek § 174 ZPO).

Splošno velja, da se vročitev šteje za opravljeno kljub kršitvi določb o vročanju, če pisanje dejansko pride do naslovnika (§ 189 ZPO).

Javna vročitev (nem. öffentliche Zustellung): Zgoraj je bilo pojasnjeno, da nadomestne vročitve v stanovanju pridejo v poštev le, če gre za stanovanje, kjer naslovnik dejansko prebiva. Pač pa v primeru, ko kraj bivanja naslovnika ni znan (pa tudi ni mogoča vročitev pooblaščencu za sprejem pisanj ali zastopniku), pride v poštev t.i. javna vročitev oziroma vročitev prek javnega razglasa (§

[95] Rosenberg, Schwab, Gottwald, Zivilprozessrecht, 16. Aufl., str. 465.

185 nZPO). Isto velja za primer, ko bi bilo treba vročitev opraviti v tujini, pa ta ni uspešna oz. nima izgledov za uspeh (3. točka § 185 nZPO). V bistvu gre za ureditev podobnega položaja, pri kakršnem v Sloveniji lahko pride do postavitve začasnega zastopnika. Kraj bivanja naslovnika mora biti splošno neznan (ni dovolj, da je neznan le nasprotni stranki in sodišču). Vendar pa načeloma zadošča, če sodišče opravi poizvedbe pri pristojnih organih (nem. Einwohnermeldeamt – Urad za prijavo prebivalcev) in pri pošti.[96] Nadaljnje poizvedbe pri družinskih članih, delodajalcih, sosedih načeloma niso potrebne. Ureditev želi zagotoviti učinkovito sodno varstvo upnika in temelji na postavki, da naj negativne posledice nosi tisti, ki se oddalji iz svojega dosedanjega življenjskega okolja, pa ne poskrbi za to, da bo znan njegov nov kraj bivanja.[97] Javno vročitev odredi sodišče s sklepom, lahko tudi po uradni dolžnosti brez predloga nasprotne stranke. Če sodišče zavrne predlog stranke, naj se opravi javna vročitev, je možna pritožba (§ 186 nZPO). Vročitev se opravi tako, da se obvestilo o pisanju objavi na sodni deski (§ 186 nZPO), sodišče pa lahko odredi tudi drug primeren način objave, npr. v dnevnih časopisih (§ 187 nZPO). Vročitev se šteje za opravljeno en mesec po objavi, sodišče pa lahko določi tudi daljši rok (§ 188 nZPO).

Vročanje v tujino se opravi po mednarodnih pogodbah oziroma v skladu z uredbo EU št. 1393/20107 o vročanju.[98] Pri uspešni vročitvi v tujino lahko sodišče pozove naslovnika, da v Nemčiji imenuje pooblaščenca za sprejemanje pisanj. Če stranka kljub pozivu sodišča ne imenuje pooblaščenca za sprejem pisanj, sodišče odloči, da se vročitev v tujino opravi tako, da se pisanje z navadno poštno pošiljko pošlje na naslov v tujini. Vročitev se šteje za opravljeno dva tedna po oddaji na pošti (§ 184 ZPO). Ne gre za poseg v suverenost druge države, saj se kot akt vročitve šteje oddaja na pošto v domači državi – na ta trenutek se (z zamikom dveh tednov) tudi veže učinek vročitve.

Pri vročanju med strankami lahko ena stranka pooblasti sodnega izvršitelja, da pisanje vroči nasprotni stranki (§ 192 nZPO). Če sta stranki zastopani po odvetniku, se lahko pisanja vročajo neposredno med odvetniki (§ 195 nZPO).

Materialno procesno vodstvo in koncentracija postopka

Sodišče je dolžno o strankah razpravljati o pravnih in dejanskih vidikih spora in postavljati vprašanja. Sodišče mora skrbeti, da se stranke pravočasno in popolnoma izjavijo o vseh pravno pomembnih dejstvih, še posebej da dopolnijo nepopolne navedbe glede dejstev, da navedejo dokazna sredstva in da pravočasno podajo procesne predloge (nem. richterliche Aufklärungspflicht, prvi odstavek § 139 nZPO). Če je določen vidik spora stranka spregledala ali ga je štela za nepomembnega, sme sodišče svojo odločitev na ta vidik spora temeljiti le, če je stranko pred tem na to opozoril in ji dal priložnost, da se o tem vidiku spora, ki ga je spregledala, izjavi. Enako velja za vidik spora, ki ga sodišče drugače presoja kot stranki (prepoved sodbe presenečenja, drugi odstavek 139 § nZPO). Če se stranka o nekem vprašanju sodišča ne more takoj izjaviti, ji sodišče na njen predlog določi rok, v katerem lahko poda izjavo pisno (peti

[96] Thomas, Putzo, ZPO-Kommentar, C.H. Beck, München 2002, str. 406.

[97] Stein, Jonas, ZPO-Kommentar, 22. Aufl., Band 3, str. 634.

[98] Uredba (ES) št. 1393/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (vročanje pisanj) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000, UL L 324, 10. 12. 2007.

odstavek §a 139 nZPO). Če smatra stranka ali udeleženec postopka (na primer: priča ali izvedenec) vprašanje ali procesne odredbe sodišča za nedopustne, mora to takoj grajati (takojšnje grajanje procesnih napak). O takem ugovoru odloči sodišče (§ 140 NZPO). Sodišče lahko odredi, da se morata stranki naroka osebno udeležiti, če je to primerno, da se vsestransko razčisti dejansko stanje. Sodišče odredbe ne izvrši, če za stranko predstavlja zaradi velike oddaljenosti ali iz drugih tehtnih razlogov veliko težavo, da se naroka osebno udeleži (§ 141 nZPO). Stranko sodišče povabi po uradni dolžnosti, četudi ima pooblaščenca. Če se stranka naroka ne udeleži, se ji lahko določi denarna kazen. Enako velja za pričo, ki brez opravičljivega razloga ne pristopi na narok. Določbe o denarni kazni se ne uporabijo, če stranka na narok pošlje zastopnika, ki lahko poda informacije v zvezi z razjasnitvijo dejanskega stanja, ali je pooblaščen za sklenitev sodne poravnave. Stranko je treba opozoriti na posledice izostanka iz naroka (drugi in tretji odstavek § 141 nZPO).

Vsaka stranka dolžna na ustni obravnavi svoje trditve in predloge dokazov pravočasno navesti, da je mogoče postopek izvesti čim prej (Prozessförderungspflicht, § 282 nZPO).

Pripravljalni narok

Sodnik ima diskrecijo in lahko sam odloči, ali bo po prejemu odgovora na tožbo razpisal pripravljalni narok (früher erste Termin, § 275 nZPO), na katerem bi v soglasju strankama naredil načrt (časovni plan) poteka postopka in izvajanja dokazov (število pripravljalnih vlog, okviren čas za razpis narokov in druga procesna dejanja). Če pripravljalnega naroka ne razpiše, pred glavno obravnavo razpiše poravnalni narok (Güteverhandlung, § 278 nZPO).

V Nemčiji ima sodnik torej že od uveljavitve tako imenovane poenostavitvene novele iz leta 1976 (nem. Vereinfachungsnovelle) v skladu z drugim odstavkom § 272 nZPO pred izvedbo glavne obravnave možnost izbire med izvedbo »zgodnjega prvega naroka« (früher erster Termin, § 275 nZPO) in izvedbo predhodnega pisnega postopka (§ 276 nZPO). Odločitev o tem, katero izmed ponujenih možnosti bo izbral, je prepuščena njegovi presoji in tudi ni predmet sodnega (instančnega) preverjanja.[99]

V Nemčiji je pisni pripravljalni postopek v praksi prej izjema kot pravilo. Pisni pripravljalni postopek je bil značilnost Stutgartskega modela – das Stuttgarter Modell,[100] Stuttgartski model je bil eksperiment. Sodniki se namesto pisnega pripravljalnega postopka po navadi odločijo za prvi zgodnji narok (früher erstrer Termin, § 275 nZPO), na katerem sodišče izvaja materialno procesno vodstvo, na katerem se lahko sklene sodna poravnava, in na katerem lahko stranke navajajo nova dejstva in predlagajo nove dokaze, bodisi ustno, bodisi v pisni obliki za vlaganje pripravljalnih vlog.

Vrnitev v prejšnje stanje

[99] Urška Grm, Izbrani procesnopravni vidiki sodnikove oblasti in odgovornosti v slovenski ter nemški procesnopravni ureditvi, Podjetje in delo, 1/2015, str. 184 in naslednje.

[100] Podrobneje Dr. Wolfgang Lenneis, Das »Stuttgarter Modell«, der Versuch einer Beschleunigung des Zivilprozesses, Anw. 2/1977, str. 58-61.

Stranka, ki je predlagala vrnitev v prejšnje stanje, mora ne glede na to, ali sodišče njenemu predlogu ugodi ali ga zavrne, povrniti nasprotni stranki stroške, ki jih je s svojim predlogom povzročila nasprotni stranki, razen če je šlo za neutemeljen ugovor nasprotne stranke (četrti odstavek § 238 nZPO).

Stopničasta tožba

Stopničasta tožba (nem. Stufenklage) je v Nemčiji urejena v § 254 nZPO. V poštev pride, ko tožnik ne more natančno določiti višine tožbenega zahtevka, ker z listinami, na podlagi katerih bi to višino lahko določil, razpolaga toženec. V tem primeru zadošča, da tožnik vloži tožbo v prvi vrsti brez določenega tožbenega predloga, če to tožbo poveže s tožbo na položitev računa ali tožbo na predložitev seznama premoženja. Gre za objektivno komulacijo zahtevkov. Podlaga za razkritje informacij ali položitev računa je v materialnem pravu (bodisi zakonu bodisi pogodbi). Prednosti povezave tožbenih zahtevkov v eni tožbi se kaže v tem, da je bila že v začetku pravočasno vložena dovoljena dajatvena tožba (kar je pomembno zaradi zadržanja zastaranja) in je mogoče celotno zadevo rešiti v enem postopku. Postopek se vodi v dveh stopnjah. V prvi stopnji se z delno sodbo odloči o položitvi računa oz. seznama premoženja. Če se tožbeni predlog za položitev seznama premoženja ali položitev računa zavrne, se zavrne celoten tožbeni zahtevek, torej tudi drugi tožbeni zahtevek, ki je še nedoločen. Če se prvemu tožbenemu predlogu na položitev računa ugodi in toženec prostovoljno položi račun oziroma razkrije seznam premoženja (ali se ta dajatev prisilno izvrši v izvršbi), se tožba nadaljuje po tem položitvi računa oz. predložitvi listine. V takem primeru mora tožnik pozneje navesti višino tožbenega zahtevka. Posebej pride v poštev stopničasta tožba na področju varstva intelektualne lastnine in na področju konkurenčnega prava. V Nemčiji se § 254 nZPO (Stufenklage) glasi: Če se s tožbo zahteva položitev računa, predložitev seznama premoženja ali oddaja prisege in je s to tožbo povezana tudi tožba na izročitev tega, kar je zahtevano v predložitvi premoženja, torej izročitev tistega kar izvira iz razmerja med strankama, lahko tožnik določeni dajatveni tožbeni zahtevek pridrži, dokler ni račun položen ali seznam premoženja ali oddana prisega.

Umik tožbe

V nemškem pravu (§ 269 nZPO) lahko tožnik brez privolitve toženca umakne tožbo do začetka ustne obravnave (prvi odstavek § 269 nZPO), pozneje pa le še s privolitvijo toženca, in sicer vse do pravnomočnosti sodbe (tretji odstavek § 269 nZPO). Če je bila sodba izdana, pa še ni pravnomočna, tožnik pa umakne tožbo, izgubi sodba svoje učinke. Na predlog stranke izda sodišče o tem (ugotovitveni) sklep (četrti odstavek § 269 nZPO).

Prekluzije glede navajanja dejstev in predlaganja dokazov (omejitve novot)

Sistem prekluzij glede navajanja dejstev in predlaganja dokazov velja že v okviru postopka na prvi stopnji. Omejen sistem prekluzij je uveljavljen že v postopku pred izvedbo glavne obravnave. Sodišče lahko namreč v pripravljalnem pisnem postopku določi rok, v katerem mora stranka podati odgovore na navedbe nasprotne stranke in ustrezne predloge (§ 273 do 275 nZPO). Pisne vloge, ki jih stranka vloži po preteku roka, lahko sodišče upošteva le, če po prosti presoji oceni, da ne povzročajo zavlačevanja postopka ali če stranka zamudo zadostno opraviči (prvi odstavek § 296 nZPO). Za zavlačevanje postopka bi šlo, če je treba razpisati nov narok.

Predvsem mora v skladu s § 282 nZPO vsaka stranka na ustni obravnavi navesti vse zahtevke in obrambna sredstva (ugovore procesnega ali materialnega prava), predvsem dejanske navedbe, prerekanje dejstev, ugovore, dokazne predloge in dokazne ugovore, tako zgodaj, kot to ustreza skrbnemu in k pospešitvi naravnanemu vodenju postopka (drugi odstavek § 482 nZPO). Navedbe in predlogi, pri katerih ni mogoče pričakovati, da bi se nasprotna stranka o njih lahko takoj izjavila, je potrebno dostaviti pisno, tako da lahko nasprotnik pravočasno pripravi odgovor (drugi odstavek § 482 nZPO). Prepozne navedbe stranke na ustni obravnavi lahko sodišče zavrže, če bi njihova dopustitev povzročila zavlačevanje postopka in če zamuda temelji na veliki malomarnosti stranke (§ 282 nZPO).

Ravnanje stranke mora biti krivdno. Če pa stranka določenih dejstev ali dokazov ni navedla brez svoje krivde, ji je to potrebno omogočiti naknadno.[101] Nepoznavanje prava samo po sebi še ni opravičilo za ravnanje stranke, ki zaradi napačne pravne predstave določenim dejstvom ne daje pomena in jih zato pred sodiščem ne navede. Le če stranka kljub potrebni skrbnosti ni mogla računati na to, da bo sodišče uporabilo določeno pravno kvalifikacijo, je to opravičen razlog za naknadno navedbo določenih dejstev oz. tožbenih ali obrambnih sredstev.

Po zadnji noveli ZPO, ki velja od 1.1.2002 je sistem prekluzij uveden tudi za pritožbeni postopek (§ 531 nZPO), ki dopušča novote, ki jih stranka brez svoje krivde ni mogla uveljavljati v postopku pred sodiščem prve stopnje (glej 3. točko prvega odstavka § 531 nZPO).

Prekinitev, razdružitev in združitev pravd

Sodišče lahko tudi razdruži ali združi pravde (§ 145 in 147nZPO). Sodišče lahko pri reševanju predhodnih vprašanj prekine postopek (§ 148 nZPO). Sodišče lahko prekine postopek tudi, če se tekom pravde ugotovi, da obstaja sum kaznivega dejanja in bi ugotavljanje suma kaznivega dejanja imelo vpliv na sodbo v pravdi. Sodišče na predlog stranke nadaljuje s pravdo, če je od prekinitve minilo več kot eno leto, razen če tehtni razlogi govorijo za nadaljevanje prekinitve postopka (§ 149 nZPO). Sodišče lahko svoje sklepe o razdružitvah, združitvah in prekinitvah postopka razveljavi (§ 150 nZPO). Če je odločitev o glavni stvari odvisna od tega, ali je zakonska zveza razvezana, in je ena od strank sprožila predlog za razvezo zakonske zveze, sodišče na predlog stranke prekine pravdo. Če je razvezna pravda oz. razvezni postopek končan, se prekinjena pravda nadaljuje (§ 152 nZPO). Če odločitev v pravdi odvisna od tega, ali je mož, čigar očetovstvo je izpodbijano v izpodbojni pravdi, oče otroka, potem lahko sodišče prekine postopek odločanje o glavni stvari in počaka na izid pravde o izpodbijanju očetovstva (§ 153 nZPO). Če je tekom pravde sporno, ali med strankama obstaja zakonska zveza ali življenjska skupnost, in je odvisna odločitev o glavni stvari od tega vprašanja, prekine sodišče postopek o glavni stvari, dokler se o obstoju ali neobstoju zakonske zveze ali življenjske skupnosti ne reši. Ta ureditev velja tudi v primeru, če med pravdo postane sporno, ali obstaja med strankami razmerje med starši in otroki (§ 154 nZPO).

Edicijska dolžnost

[101] Sklep BVerfG z dne 7. 10. 1980, BVerfGE 55, str. 94.

Sodišče lahko odredi, da ena stranka ali tretji predloži listine in druge dokumente, ki so v njeni posesti, če so na te listine sklicevala ena stranka. Sodišče v odredbi določi rok in odredi, da bodo listine določen čas ostale na vpisniku sodišča. Tretji k predložitvi listin niso zavezani, če predložitve listine ni mogoče pričakovati od njih ali imajo pravico zavrniti pričanje oz. odkloniti odgovor na posamezno vprašanje. Glede listin v tujem jeziku lahko sodišče odredi, da jih je treba prevesti (§ 142 nZPO). Sodišče lahko stranke pozove tudi k temu, da predložijo spise, v katerih so listine, ki se nanašajo na predmet spora (§ 143 nZPO).

V § 142 nZPO je torej določeno, da sodišče na predlog pozove stranko k predložitvi določene listine, če je dejstvo, ki se dokazuje z listino, pravno odločilno (§ 421, 425 nZPO). Tak predlog mora vsebovati: označbo listine, navedbo dejstva, ki se bo z listino dokazovalo; kolikor gre natančen opis vsebine listine; navedbo dejstev, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da se listina nahaja v rokah nasprotne stranke; navedbo pravne podlage za izročitev listine (§ 424 nZPO).

Predvsem je pomembno, da stranka v dokaznem predlogu konkretizira listino, ki je v rokah nasprotne stranke, ter njeno vsebino, da je mogoče uporabiti domnevo o resničnosti vsebine listine iz § 427 nZPO. V skladu s § 427 nZPO je sankcija, če nasprotna stranka listine ne predloži, ali če je sodišče prepričano, da se listina nahaja pri nasprotni stranki kljub njenim nasprotnim zatrjevanjem, da se lahko šteje, da je prepis listine, ki ga je predložil predlagatelj dokaza, resničen. Če predlagatelj dokaza prepisa listine ni predložil, se lahko šteje, da so trditve predlagatelja dokaza o lastnostih in vsebini listine resnične.

Edicijska dolžnost tretjih je v Nemčiji urejena v § 142 in § 428 do 430 nZPO. Kot rečeno mora tretji predložiti listino praviloma vedno, razen če obstajajo razlogi, zaradi katerih lahko priča odreče pričanje ali če listine nima pri sebi (tretji odstavek § 142 nZPO).

Ogled in izvedenec

Sodišče lahko tudi odredi ogled ali postavitev izvedenca. V ta namen lahko eno stranko ali tretjega pozove k predložitvi predmetov, ki se nahajajo v njegovi posesti, in za to določi rok. Prav tako lahko določi, da mora stranka ali tretja oseba trpeti ogled, razen če gre za ogled v stanovanju. Tretji niso zavezani k predložitvi predmetov ali trpljenju ogleda predmetov, če tega od njih ni mogoče pričakovati, ali če imajo pravico zavrniti pričanje (§ 144 nZPO).

Samostojni dokazni postopek

V nemškem pravu je samostojni dokazni postopek urejen v drugem odstavku § 485 nZPO, ki določa:
»Pred začetkom postopka lahko sodišče na predlog stranke, ki ima pravni interes, izvedencu naloži izdelavo pisnega izvida in mnenja, da se ugotovi:
– stanje osebe oziroma stanje ali vrednost stvari,
– vzrok premoženjske ali nepremoženjske škode oziroma stvarnih napak,
– ukrepe za odpravo premoženjske ali nepremoženjske škode oziroma stvarnih napak.
Pravni interes stranke iz prejšnjega odstavka se domneva, če lahko ugotovitve izvedenca služijo izognitvi pravnemu sporu.«

Gre za predpravdno pridobivanje informacij, ki služi temu, da do nekaterih pravd ne bi prišlo v primerih, ko je sporno dejansko stanje. Če do pravd že pride, se stranki lažje poravnata v zgodnji fazi postopka, poleg tega pa lahko tožnik lažje oceni višino tožbenega zahtevka ter se tudi v pravdi kasneje sklicuje na ugotovitve izvedenca.[102] V pravdi se nov izvedenec praviloma ne postavi, zato je mogoče prvega tudi zaslišati (tretji odstavek § 485 nZPO). Če po pridobitvi pisnega izvedenskega mnenja predlagatelj ne vloži tožbe v roku enega meseca, mora nasprotni stranki povrniti stroške postopka z izvedencem (§ 494a nZPO).

Sodba

Sodišče izda sodbo, ko je zadeva zrela za razsojo (§ 300 nZPO).

Začasna izvršljivost sodbe

V Nemčiji poznajo inštitut začasne izvršljivosti (nem. vorläufige Vollstreckbarkeit). V § 708 nZPO je določeno, da je sodba izvršljiva pred pravnomočnostjo brez položitve varščine, če gre za:
– sodbo na podlagi pripoznave ali odpovedi,
– zamudno sodbo in sodbo na podlagi stanja spisa,
– sodbe v menične in čekovnih sporih,
– sodbe, s katerimi se razveljavljajo predhodne in začasne odredbe,
– sodbe v najemnih razmerjih,
– preživninske sodbe,
– sodbe o motenju posesti,
– sodbe pritožbenega sodišča,
– vse sodbe, kjer vrednost spornega predmeta ne presega 1.250 EUR ali če odločitev o stroških ne presega 1.500 EUR.

Druge sodbe so izvršljive pred pravnomočnostjo proti položitvi varščine. V takem primeru sodišče določi višino varščine v ustreznem deležu od izvršljivega zahtevka (§ 709 nZPO).

Pritožba[103]

V nemškem pravu poznajo dva inštituta, ki ju v slovenščino prevajamo s pojmom pritožba. Prvi inštitut je Berufung, t.j. pritožba zoper sodbo. Drugi inštitut je Beschwerde, t.j. pritožba zoper sklep.

Pritožbeno sodišče je instanca za kontrolo in odpravo napak (nem. Fehlerkontrolle und Fehlerbeseitigung).[104] Pritožbeni postopek urejen tako, da je omejen na preizkus zakonitosti

[102] Christian Wolf, Nicola Zeibig, Evidence in Civil Law – Germany, - El. knjiga. - Maribor: Institute for Local Self-Government and Public Procurement, 2015. - (Lex localis) (Book series Law & society), str. 18.
[103] Opis pritožbenega postopka v Nemčiji je v veliki meri povzet po Poročevalcu DZ 21/2008 z dne 15. 2. 2008 k noveli ZPP-D, str. 48 in naslednje (dne 29. 6. 2016 dosegljiv na: http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/izbranZakonAkt?uid=C12565D400354E68C12573EE003377BF&db=kon_zak&mandat=IV&tip=doc).
[104] Obrazložitev predloga ZPO-RG; BegrRegE/ZPO-RG, str. 64.

uporabe (materialnega in procesnega) prava, ponoven preizkus dejanskega stanja pa je dopusten le v primeru, če navedbe v pritožbi utemeljujejo resen dvom v pravilnost in popolnost ugotovitev pred sodiščem prve stopnje ali če gre za dopustne pritožbene novote (prvi odstavek § 529 nZPO).

V postopku pred sodiščem druge stopnje se smiselno uporabljajo določbe zakona o postopku pred sodiščem prve stopnje (§ 525 nZPO).

Pritožba se vloži pri pritožbenem sodišču (§ 519 ZPO), tj. pri sodišču druge stopnje. To je bodisi deželno sodišče (nem. Landgericht), ki odloča o pritožbah zoper sodbe okrajnih sodišč (Amtsgericht), ali višje deželno sodišče (nem. Oberlandesgericht), ki odloča o pritožbah zoper sodbe deželnih sodišč. Po prejemu pritožbe pritožbeno sodišče od sodišča prve stopnje pridobi celoten spis (prvi odstavek § 541 nZPO). Ta se po koncu pritožbenega postopka vrne sodišču prve stopnje (drugi odstavek § 541 nZPO).

Pritožba je vedno dopustna, če je vrednost pritožbenega spornega predmeta (nem. Beschwerdegegenstandswert) višja od 600 evrov. V nasprotnem primeru pa je pritožba dopustna le, če jo sodišče prve stopnje dopusti (t.i. dopuščena pritožba – nem. Zulassungsberufung). Razlogi za dopustitev pritožbe so opredeljeni podobno: če ima zadeva temeljni pomen ali če je odločitev pritožbenega sodišča nujna za zagotovitev razvoja prava ali enotnosti sodne prakse (§ 511 nZPO).

Pomembna razlika med nemško in slovensko ureditvijo je v dolžini pritožbenega roka. Po § 517 nZPO je rok za vložitev pritožbe en mesec, nato pa ima stranka še nadaljnja dva meseca časa za obrazložitev pritožbe, ta rok pa lahko sodišče celo podaljša (§ 520 nZPO).

Stranki se lahko pravici do pritožbe odpovesta (§ 515 nZPO). Tradicionalno stališče v Nemčiji je, da to lahko storita tudi že pred izdajo sodbe sodišča prve stopnje.[105] To izhaja tudi iz tretjega odstavka § 313a nZPO, ki med drugim določa, da v tem primeru sodišču ni treba izdelati obrazložitve sodbe.

Sumaren preizkus na nejavni seji in zavrženje ali zavrnitev pritožbe s sklepom. Pritožbeno sodišče o pritožbi odloča na podlagi ustne obravnave (§ 523 nZPO). Vendar pa v korist pospešitve in ekonomičnosti postopka ter razbremenitve sodišča lahko sodišče pritožbo, če ni dopustna, zavrže brez razpisa ustne obravnave. Pomembno pa je, da isto velja tudi za primer, če senat soglasno ugotovi, da pritožba nima možnosti za uspeh, poleg tega pa tudi ne odpira vprašanj načelnega pomena in odločitev pritožbenega sodišča ni nujna za razvoj prava ali zagotovitev enotnosti sodne prakse (§ 522 nZPO). O nameravanem zavrženju oziroma zavrnitvi pritožbe brez razpisa naroka mora sodišče stranki vnaprej obvestiti in jima omogočiti, da v določenem roku glede tega podata svoja naziranja. Poudariti je treba, da se s tem ne uvaja splošen sistem dopuščene pritožbe. Odločitev namreč predpostavlja, da pritožbeno sodišče na seji pritožbo polno obravnava in ugotovi, da ni utemeljena (nima možnosti za uspeh, drugi odstavek § 522 nZPO), ni nujno, da je očitno brez izgledov za uspeh.

[105] Albers, Lauterbach, Baumbach, Hartmann, Zivilprozessordnung – Kommentar, 62. Aufl., Beck, Muenchen, 2003, str. 1604.

Dodelitev zadeve sodniku posamezniku v odločitev ali v pripravo obravnave. Senat lahko zadevo prepusti v odločanje sodniku posamezniku, če je že na prvi stopnji odločal sodnik posameznik in zadeva tudi ne odpira težkih dejanskih in pravnih vprašanj ter obenem nima načelnega pomena (prvi odstavek § 526 nZPO). To mora senat storiti po zgoraj omenjenem preizkusu. Če pa se naknadno izkaže, da pogoji za dodelitev zadeve sodniku posamezniku niso več izpolnjeni, senat zopet prevzame zadevo v svoje odločanje (drugi odstavek § 526 nZPO).

Dodelitev zadeve sodniku posamezniku v odločitev je treba ločiti od odločitve senata, da sodniku posamezniku prepusti le opravo določenih pripravljalnih dejanj z namenom, da se pritožbena obravnava pripravi tako, da jo bo mogoče zaključiti na enem naroku (prvi odstavek § 527 nZPO). V prid poenostavitve obravnave pred senatom lahko pripravljajoči sodnik izvede tudi posamezne dokaze, če je utemeljeno pričakovati, da bo senat izvedbo dokazov lahko ustrezno ocenil tudi brez neposrednega vtisa pri dokazovanju. Pripravljajoči sodnik pa ob tem samostojno odloča tudi v primeru umika pritožbe, pripoznave, odpovedi, zamude, stroških in nagradah ter vrednosti spornega predmeta (drugi in tretji odstavek § 527 nZPO).

Ustna obravnava pred pritožbenim senatom. Praviloma pritožbeno sodišče o pritožbi odloča na podlagi ustne in javne obravnave. Veljajo smiselno enaka pravila kot za glavno obravnavo pred sodiščem prve stopnje (§ 525 nZPO).

Pritožbeni razlogi

Pritožba se lahko vloži iz razloga kršitve (procesnega ali materialnega) prava ali iz razloga zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja (prvi odstavek § 513 nZPO). Pritožbe ni dovoljeno vložiti iz razloga, da je sodišče prve stopnje neutemeljeno štelo, da je pristojno (prvi odstavek § 513 nZPO). Sodba (stvarno ali krajevno) nepristojnega sodišča ni brez učinkov, saj so si sodišča med seboj enakovredna.[106]

Pritožbeni postopek ne pomeni polnega novega preizkusa dejanskega stanja. Pritožbeno sodišče mora za podlago vzeti dejansko stanje, kakršnega je ugotovilo sodišče prve stopnje, razen če so izkazane konkretne okoliščine, ki vzbujajo dvom v pravilnost in popolnost ugotovljenega dejanskega stanja in zato nalagajo ponovno ugotavljanje (1. točka prvega odstavka § 529 nZPO), ali če gre za dopustne novote (2. točka prvega odstavka § 529 nZPO).

Nova dejstva in dokaze sme sodišče druge stopnje upoštevati le v izjemnih primerih (§ 531 nZPO). In sicer sme stranka v pritožbenem postopku (tj. ne le v pritožbi, pač pa tudi na pritožbeni obravnavi) navajati nova dejstva in dokaze, če: a) se ti nanašajo na vidike, ki jih je sodišče prve stopnje očitno spregledalo ali jih je štelo za nepomembne (1. točka drugega odstavka § 531 nZPO);[107] b) če je opustitev teh navedb pred sodiščem prve stopnje posledica kakšne procesne

[106] Othmar Jauernig, Zivilprozessrecht, 29. izdaja, C.H. Beck, München 2007, str. 34-35.

[107] To je v zvezi z materialnim procesnim vodstvom in zahtevo § 139 nZPO, da mora sodišče stranki opozoriti na pravne vidike, ki sta jih očitno spregledali ali jih šteli za nerelevantne (z namenom, da strankama omogoči, da novim pravnim vidikom prilagodita svoje dejanske navedbe). To pa pride v poštev tudi pred sodiščem druge stopnje, ki zadevo lahko pravno oceni drugače, kot sodišče prve stopnje. Z dopustitvijo novot v pritožbenem postopku se v takem primeru preprečuje izdaja sodbe presenečenja.

napake sodišča prve stopnje (2. točka drugega odstavka § 531 nZPO);[108] ali c) jih stranki brez svoje krivde predhodno nista mogli navajati (3. točka drugega odstavka § 531 nZPO).

Glede procesnih kršitev je pomembna tudi ureditev, da je na procesne napake treba opozarjati že med postopkom pred sodiščem prve stopnje in to takoj na prvem naslednjem naroku (§ 295 nZPO) – v nasprotnem primeru je stranka prekludirana glede možnosti, da bi predmetno procesno napako uveljavljala kasneje – torej na kasnejših narokih in tudi v pritožbi (§ 535 nZPO). To ne velja v primeru procesnih napak, ki so takšnega pomena, da jih mora sodišče (tudi pritožbeno sodišče) v javnem interesu upoštevati po uradni dolžnosti (drugi odstavek § 529 nZPO).

Kršitve materialnega prava pritožbeno sodišče upošteva tudi po uradni dolžnosti (§ 529 nZPO), vendar le, če ugotovi, da napačna odločitev sodišča prve stopnje temelji na tej kršitvi (ta pogoj pa ni izpolnjen, če je sodba sodišča prve stopnje v rezultatu pravilna, le za napačno pravno obrazložitvijo).[109] Pravilo iura novit curia pa ne pomeni, da zadošča, če pritožnik zgolj pavšalno navede, da »oporeka pravilni uporabi materialnega prava«. Nasprotno, na pritožniku je breme, da natančno pove, s katerimi pravnimi argumenti sodišča prve stopnje se ne strinja in zakaj se ne strinja.[110] To izhaja tudi iz § 520 nZPO, ki pritožniku nalaga, da v obrazložitvi pritožbe opiše razloge, iz katerih izhaja kršitev prava in pomen te kršitve za končno odločitev sodišča. Po ustaljeni praksi nemških sodišč v primeru, ko sodišče prve stopnje odločitev o zavrnitvi tožbenega zahtevka opre na več medsebojno neodvisnih pravnih podlag (npr. pomanjkanje protipravnosti in zastaranje) pritožba sploh ni dopustna, če pritožnik v pritožbi ne oporeka obema ugotovitvama – že v primeru, če je en izmed navedenih ugovorov utemeljen, je treba zahtevek zavrniti. Če pa se odločitev o zavrnitvi zahtevka nanaša na več neodvisnih tožbenih podlag, pritožbeno sodišče ne more obravnavati pravilnosti odločitve o tožbeni podlagi, ki je tožnik ni uveljavljal (če npr. tožnik uveljavlja zahtevek za plačilo dolga zapustnika in zahtevek temelji na prevzemu dolga, na prevzemu premoženja ter na odgovornosti dediča, sodišče prve stopnje nato ugotovi, da zahtevek iz nobenega od navedenih temeljev ni utemeljen, in nato pritožnik v pritožbi uveljavlja le razloge, ki se nanašajo na prevzem dolga in prevzem premoženja, pritožbeno sodišče več ne more preizkušati, ali je tožnikov zahtevek utemeljen po tretjem temelju – odgovornosti zapustnika.[111] Pritožnik na ta način iz preizkusa pritožbenega sodišča lahko izključi (oziroma je prekludiran) posamezen neodvisen del podlage sodbe, ne more pa izključiti posameznega vidika iste podlage sodbe (npr. doseči, da se pritožbeno sodišče ob preizkusu predpostavk odškodninske obveznosti omeji le na pravilnost pravnih stališč glede krivde).[112]

Kršitve procesnega prava pritožbeno sodišče upošteva praviloma le na predlog stranke, le izjemoma se procesne kršitve upoštevajo po uradni dolžnosti (§ 529 ZPO). Tudi pri procesnih kršitvah pa je pogoj, da izpodbijana sodba temelji na tej kršitvi. Vendar je uveljavljeno stališče, da ta pogoj ne pomeni, da mora pritožnik izkazati, da bi brez kršitve vsebinska odločitev sodišča bila

[108] Mišljeno je pomanjkljivo materialno procesno vodstvo in. primer, ko sodišče ni opravilo svoje obveznosti, da stranki opozarja na pravne vidike, ki sta jih spregledali (Baumbach, Lauterbach, Albers, Hartmann, nav. delo, str. 1640.). Logika je s sledečem: če bi sodišče prve stopnje postopek vodilo pravilno, bi stranki že tedaj določena dejstva in dokaze navedli, zato jima napaka sodišča prve stopnje ne sme iti v škodo.

[109] N. Doukoff, Die Zivilrechtliche Berufung nach neuem Recht, C.H. Beck, München, 2002, str. 48.

[110] Schellhammer, Zivilprozess, 6. Aufl., Mueller, Heidelberg, 1994, str. 460.

[111] Doukoff, nav. delo, str. 117.

[112] Baumbach, Lauterbach, Albers, Hartmann, nav. delo, str. 1621.

drugačna (takšna zahteva bi bila praktično nedokazljiva – probatio diabolica). Zadošča že izkaz, da bi procesna kršitev lahko vplivala na odločitev sodišča (tj. v smislu relativno bistvenih kršitev postopka po slovenskem ZPP).[113] Poleg tega pa praksa šteje, da pri določenih procesnih kršitvah – tistih, ki jih kot absolutne revizijske razloge opredeljuje § 547 nZPO v zvezi z revizijo – kakršne koli vzročne zveze med kršitvijo in pravilnostjo odločitve sploh ni treba zatrjevati, zato gre za razloge, ki so v Sloveniji primerljivi z absolutnimi bistvenimi kršitvami postopka po drugem odstavku 339. člena ZPP (kršitve določb o sestavi sodišča, kršitve pravil o izločitvi sodnika kršitve pravil o zastopanju, kršitev pravil o javnosti obravnave, kršitev pravil o obveznosti obrazložitve sodbe).

Odločitve pritožbenega sodišča

Splošno pravilo je, da mora pritožbeno sodišče izvesti potrebne dokaze in samo odločiti v zadevi (prvi odstavek § 538 nZPO). Že v pravdnem postopku je v Nemčiji močno poudarjena zahteva, da višje sodišče o zadevi – na podlagi nove javne obravnave samostojno in dokončno odloči o zadevi, vendar ZPO vendarle dopušča določene možnosti, da višje sodišče sodbo sodišča prve stopnje razveljavi in zadevo vrne sodišču prve stopnje v nov postopek. To lahko stori v taksativno naštetih primerih, med katerimi so za primerjavo najpomembnejši sledeči:
– če gre za tako hudo procesno napako, ki narekuje obširno in celovito (ponovno) izvedbo dokaznega postopka;
– če gre za sodbo, s katero je bila tožba brez vsebinskega obravnavanja zahtevka zavržena iz procesnih razlogov;
– če gre za zamudno sodbo (drugi odstavek § 538 nZPO).

Dodatni pogoj za razveljavitev sodbe in vrnitev v nov postopek je, da vsaj ena od strank to predlaga – v nasprotnem primeru mora višje sodišče na podlagi opravljene obravnave samo rešiti zadevo.[114]

Obrazložitev sodbe pritožbenega sodišča

Zahteve po obrazložitvi sodbe pritožbenega sodišča so nižje kot za sodišča prve stopnje. Glede dejanskega stanja zadošča sklicevanje na ugotovitve sodišča prve stopnje, z morebitnimi spremembami in dopolnitvami, glede uporabe (materialnega ali procesnega) prava pa zadošča, da sodba pritožbenega sodišča vsebuje kratko obrazložitev. Če pritožbeno sodišče sodbo razglasi že na pritožbeni obravnavi, je dopustno, da se zgoraj navedene zahteve vpišejo kar v zapisnik (prvi odstavek § 540 nZPO). V sodbo pritožbenega sodišča je treba zapisati tudi izrek o dopustitvi ali nedopustitvi revizije (1. točka prvega odstavka § 543 nZPO).

Posebno pravno sredstvo za varstvo pravice do kontradiktornega postopka

V sporih do 600,00 EUR, kjer pritožba ni dovoljena, je dovoljeno posebno pravno sredstvo za varstvo pravice do kontradiktornega postopka (§ 321a ZPO). Ta novost je namenjena razbremenitvi ustavnega sodišča, saj je kršitev načela kontradiktornosti daleč najpogosteje

[113] Doukoff, nav. delo, str. 48, 49.
[114] Jauernig, 2007, str. 241.

uveljavljan razlog v ustavnih pritožbah.[115] Stranka lahko v primeru, če je sodišče prve stopnje kršilo načelo kontradiktornosti na način, ki je lahko vplival na pravilnost in zakonitost sodbe, vloži posebno pravno sredstvo, in doseže, da se postopek pred sodiščem prve stopnje ponovno odpre. O tem pravnem sredstvu odloči sodišče prve stopnje. Za morebitne primerjave in željo po prestavitvi podobnega instituta v slovenski pravni red pa je bistvena sledeča omejitev: to pravno sredstvo pride v poštev le v primeru, ko zoper sodbo sodišča prve stopnje ni dopustna pritožba (kot že omenjeno, je v zadevah z vrednostjo pod 600 evrov pritožba v Nemčiji načeloma izključena – razen, če jo sodišče prve stopnje posebej pripusti, drugi odstavek § 511 nZPO). Le v teh primerih pride v poštev omenjeno pravno sredstvo; s tem se prepreči, da bi zoper sodbo sodišča prve stopnje stranka lahko neposredno vložila ustavno pritožbo.

Revizija

V nemškem pravu ne poznajo zahteve za varstvo zakonitosti, temveč le revizijo. Cilj revizije je zagotovitev enotnosti sodne prakse, za pravni red pomembna vprašanja. Nemško pravo pozna le dopuščeno revizijo (nem. Zulassungsrevision, § 542 in naslednji nZPO), vrednost spornega predmeta pri dostopu do Zveznega vrhovnega sodišča (nem. Bundesgerichtshof- BGH)pri dopustitvi revizije ne igra nobenega vloge. Revizijo dopusti pritožbeno sodišče v sodbi ali Zvezno vrhovno sodišče v sklepu, s katerim odloči o pritožbi (Beschwerde) zoper sklep pritožbenega sodišča o nedopustitvi revizije (prvi odstavek § 543 nZPO). Revizija je lahko dopuščena, če gre za pomembno vprašanje ali če bi odločitev najvišje instance služila enotnosti sodne prakse ali in razvoju prava (drugi odstavek § 543 nZPO). Revizija je lahko dopuščena tudi v primeru, če višje sodišče odloči drugače, kot odloča Zvezno vrhovno sodišče. Razlika med nemško in slovensko ureditvijo revizije je v tem, kdo to oceno dopustnosti opravi – po nemški ureditvi to oceno opravi višje sodišče (če višje sodišče po opisanih kriterijih dopusti revizijo, je zvezno sodišče na to odločitev vezano!), pri nas pa ta preizkus opravi vrhovno sodišče.

V Sloveniji bi ukinitev zahteve za varstvo zakonitosti (če obenem ne bi spremenili sistema revizije), bi onemogočili dostop do vrhovnega sodišča za zadeve, kjer revizija ni dovoljena (npr. izvršilni, insolvenčni in nepravdni postopki).

Razširjeni senati

V Nemčiji lahko ožji senat Zveznega Vrhovnega sodišča (Bundesgerichtshof - BGH) po četrtem odstavku § 132 GVG[116] zadevo predloži v obravnavo razširjenemu senatu, če gre za pomembno vprašanje za razvoj prava (Rechtsfortbildung).

5.2.3 Hrvaška

[115] Baumbach, Lauterbach, Albers, Hartmann, nav. delo, str. 1266.

[116] Gerichtsverfassungsgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 9. Mai 1975 (BGBl. I S. 1077), das zuletzt durch Artikel 2 des Gesetzes vom 21. Dezember 2015 (BGBl. I S. 2525) geändert worden ist.

Pravdni postopek je na Hrvaškem urejen v Zakonu o pravdnem postopku (Zakon o parničnom postupku,[117] hrZPP). Trenutno je v pripravi obsežna novela omenjenega zakona.[118]

Temeljna načela

Glede na to, da hrZPP temelji na jugoslovanskem Zakonu o pravdnem postopku[119] iz leta 1977 (ZPP/77), so v njem temeljna načela postopka praktično enaka kot v določbah 1. do 16. člena ZPP, podobno velja za ostale določbe hrZPP v primerjavi z določbami ZPP. Edina izjema velja za 14. člen hrZPP, ki določa, da lahko v sporih majhne vrednosti vodijo postopek tudi sodniški pomočniki, sodnik pa sodbo le podpiše. Prav tako v temeljnih določbah hrZPP ni najti določb, ki bi bile primerljive z 10. in 14. členom ZPP.

Pristojnost in sestava sodišča

Sodišče presodi po uradni dolžnosti takoj po prejemu tožbe, ali je sodišče pristojno in v kakšni sestavi je pristojno. Pristojnost se presodi na podlagi navedb v tožbi in na podlagi dejstev, ki so sodišču znana. Če se med postopkom spremenijo okoliščine, na katere se opira pristojnost sodišča, ostane sodišče, ki je bilo pristojno ob vložitvi tožbe, pristojno še naprej, čeprav bi bilo zaradi teh sprememb pristojno drugo sodišče iste vrste, razen če zakon ne določa drugače (ustalitev krajevne in stvarne pristojnosti, 15. člen hrZPP). V tem se hrvaška ureditev razlikuje od 17. člena ZPP.

Sodišče mora med postopkom ves čas po uradni dolžnosti paziti, ali spada odločitev o sporu v sodno pristojnost. Če sodišče med postopkom ugotovi, da za odločitev o sporu ni pristojno sodišče, temveč kakšen drug organ, se izreče za nepristojno, razveljavi opravljena pravdna dejanja in zavrže tožbo. Če sodišče med postopkom ugotovi, da za odločitev o sporu ni pristojno sodišče Republike Slovenije, se po uradni dolžnosti izreče za nepristojno, razveljavi opravljena pravdna dejanja in zavrže tožbo, razen v primerih, ko je pristojnost sodišča Republike Hrvaške odvisna od privolitve tožene stranke, ona pa je v to privolila (16. člen hrZPP).

Vsako sodišče se lahko po uradni dolžnosti izreče za stvarno nepristojno, dokler se toženec ne spusti v obravnavanje glavne stvari. Na ugovor tožene stranke se lahko sodišče izreče za stvarno nepristojno, če je ugovor podan do spustitve toženca v obravnavanja glavne stvari. Zoper sklep sodišča, s katerim se je izreklo za stvarno pristojno, in zoper sklep sodišča, s katerim se je izreklo za stvarno nepristojno in zadevo odstopilo v odločanje sodišču nižjemu sodišču prve stopnje iste vrste, ni pritožbe. Po toženčevi spustitvi v obravnavanje glavne stvari se lahko sodišče po uradni dolžnosti ali na ugovor toženca izreče za stvarno nepristojno za zadeve iz pristojnosti sodišča druge vrste le, če je to z zakonom izrecno določeno (17. člen hrZPP). V tem se hrvaška ureditev razlikuje od 19. člena ZPP.

Sodišče se lahko izreče za krajevno nepristojno na ugovor tožene stranke, ki ga ta poda do spustitve toženca v obravnavanje glavne stvari. Sodišče se lahko po uradni dolžnosti izreče za

[117] NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14.
[118] Glej Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=3184 (vpogled 21. 6. 2016).
[119] Uradni list SFRJ, št. 4/77, 36/77 – popr., 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 14/88 – popr., 57/89, 20/90 in 27/90.

krajevno nepristojno le, kadar je kakšno drugo sodišče izključno krajevno pristojno, in sicer najpozneje do do spustitve toženca v obravnavanje glavne stvari (20. člen hrZPP, tih dogovor o pristojnosti – prorogatio tacita).

Sposobnost biti stranka

Pravdna stranka je lahko vsaka fizična in pravna oseba. S posebnimi predpisi se določa, kdo je poleg fizičnih in pravnih oseb lahko pravdna stranka. Pravdno sodišče sme izjemoma, s pravnim učinkom v določeni pravdi, priznati lastnost stranke tudi tistim oblikam združevanja, ki nimajo sposobnosti biti stranka po prvem in drugem odstavku tega člena, če ugotovi, da glede na sporno zadevo v bistvu izpolnjujejo glavne pogoje za pridobitev sposobnosti biti stranka, zlasti če imajo premoženje, na katero je mogoče seči z izvršbo. Zoper sklep iz tretjega odstavka tega člena, s katerim se prizna lastnost stranke v pravdi, ni posebne pritožbe (77. člen hrZPP).

Predložitev pooblastila

Stranke lahko v pravdi zastopajo tudi pooblaščenci. Pooblaščenec mora predložiti pooblastilo pri prvem pravdnem dejanju. Sodišče lahko dovoli, da opravlja pravdna dejanja za stranko začasno oseba, ki ni predložila pooblastila, vendar pa ji hkrati naloži, da v določenem roku predloži pooblastilo ali izkaže odobritev stranke za opravljena pravdna dejanja. Dokler ne poteče rok za predložitev pooblastila, odloži sodišče izdajo odločbe; če pa preteče ta rok brez uspeha, nadaljuje postopek, ne da bi upoštevalo dejanja, ki jih je opravila oseba brez pooblastila. Sodišče mora med postopkom ves čas paziti, ali je tisti, ki nastopa kot pooblaščenec, upravičen za zastopanje. Če ugotovi, da tisti, ki nastopa kot pooblaščenec, ni upravičen za zastopanje, razveljavi opravljena pravdna dejanja, razen če jih je stranka pozneje odobrila (98. člen hrZPP).

Vrnitev v prejšnje stanje

Stranka, ki je predlagala vrnitev v prejšnje stanje, mora ne glede na rezultat odločitve o glavni stvari nasprotni stranki povrniti stroške, ki jih je s svojim predlogom povzročila nasprotni stranki. O zahtevi nasprotne stranke za povrnitev teh stroškov je sodišče dolžno odločiti brez odlašanja, neodvisno od odločitve o glavni stvari. Proti takemu sklepu o stroških posebna pritožba ni dovoljena, sklep postane izvršljiv pred pravnomočnostjo (122.a člen hrZPP).

Zapisnik

Zapisnik se sestavi o dejanjih, ki so bila opravljena na naroku. Zapisnik se sestavi tudi o pomembnejših izjavah ali sporočilih, ki jih dajo stranke ali drugi udeleženci zunaj naroka. O manj pomembnih izjavah ali sporočilih se ne sestavi zapisnik, temveč se naredi v spisu samo uradni zaznamek. Zapisnik piše zapisnikar (123. člen hrZPP).

V zapisnik se vpišejo: naslov in sestava sodišča, kraj, dan in ura dejanja, sporni predmet in imena navzočih strank ali drugih oseb ter njihovih zakonitih zastopnikov ali pooblaščencev. Zapisnik mora obsegati bistvene podatke o vsebini dejanja. V zapisnik o glavni obravnavi se vpišejo zlasti: ali je bila obravnava javna ali pa je bila javnost izključena, izjave strank, njihovi predlogi, dokazi,

ki so jih ponudile, dokazi, ki so bili izvedeni, z navedbo izpovedb prič in izvedencev ter odločbe sodišča na naroku (124. člen hrZPP).

Zapisnik se mora pisati v redu; ne sme se nič izbrisati, dodati ali spremeniti. Prečrtana mesta morajo ostati čitljiva (125. člen hrZPP).

Zapisnik se sestavlja tako, da predsednik senata glasno narekuje zapisnikarju, kaj naj zapiše v zapisnik. Stranke imajo pravico prebrati zapisnik ali zahtevati, naj se jim prebere, in ugovarjati zoper vsebino zapisnika. To pravico imajo tudi druge osebe, katerih izjava je vpisana v zapisnik, vendar samo glede tistega dela zapisnika, v katerem je njihova izjava. Kar je treba v zapisniku popraviti ali dodati glede na ugovore strank ali drugih oseb ali po uradni dolžnosti, se zapiše na koncu zapisnika. Na zahtevo teh oseb se vpišejo v zapisnik tudi ugovori, ki jim ni bilo ugodeno (126. člen hrZPP).

Predsednik senata lahko s sklepom odredi, da se zapisnik zvočno snema. Zoper tak sklep ni pritožbe. Zvočni posnetek se vroči strankama (126.a člen hrZPP). Zvočni posnetek je del sodnega spisa (126.b člen hrZPP).

Prepis zvočnega posnetka mora biti izdelan v osmih dneh od dneva snemanja. Prepis mora vsebovati vse, kar je bilo posneto na naroku. Stranka ima v nadaljnjih treh dneh pravico do vpogleda v prepis zapisa in ugovarjati zoper morebitno nepravilnost prepisa. Stranka ima v 8 dneh pravico zaprositi za prepis zvočnega posnetka in v roku nadaljnjih 8 dni ugovarjati zoper morebitno nepravilnost prepisa. O ugovoru iz prejšnjega odstavka odloči sodišče v treh dneh. Če ugovoru ugodi, prepis zapisnika spremeni, sicer ugovor zavrne. Proti takemu sklepu ni pritožbe.

Zapisnik podpišejo predsednik senata, zapisnikar, stranke oziroma njihovi zakoniti zastopniki ali pooblaščenci in tolmač, priča in izvedenec. Če stranke oziroma njihovi zakoniti zastopniki ali pooblaščenci in tolmač, priča in izvedenec odidejo z naroka pred podpisom zapisnika, se to v zapisniku zaznamuje (127. člen hr ZPP).

O posvetovanju in glasovanju se sestavi poseben zapisnik. Če je višje sodišče v postopku o pravnem sredstvu odločilo soglasno, se ne sestavi zapisnik, temveč se na izvirniku odločbe naredi zaznamek o posvetovanju in glasovanju. Zapisnik o posvetovanju in glasovanju obsega potek glasovanja in sprejeto odločbo. Posebna mnenja se priložijo zapisniku o posvetovanju in glasovanju, če niso vpisana v sam zapisnik. Zapisnik oziroma zaznamek o glasovanju podpišejo vsi člani senata in zapisnikar. Zapisnik o posvetovanju in glasovanju zapre v poseben ovitek. Ta zapisnik sme pregledati samo višje sodišče, ko odloča o pravnem sredstvu; v tem primeru mora višje sodišče zapisnik spet zapreti v poseben ovitek oziroma shraniti v posebno mapo in na ovitku oziroma mapi označiti, da je zapisnik pregledalo (128. člen hrZPP).

Vročanje

Pisanja se vročajo po pošti, po delavcu sodišča, po notarju, po upravnem organu, na sodišču ali po elektronski poti (133. člen hrZPP). Stroške vročitve po notarju nosi stranka, ki je takšno vročanje predlagala (133.a člen hrZPP).

Če se je toženec pred začetkom spora s tožnikom sporazumel, da se mu tožba in druga sodna pisanja v določenih sporih vročajo na določenem naslovu ali preko določene osebe, je na predlog tožnika mogoče opraviti vročitev na ta način. Če vročitve na ta način ni mogoče opraviti, se vroča z nabitjem na sodno desko (vročanje na dogovorjenem naslovu, 133.b člen hrZPP).

Sodišče odloči, da se med postopkom vloge in priloge vročajo neposredno med strankami priporočeno po pošti s povratnico, če se stranke s tem strinjajo. Namesto neposredne vročitve med strankama priporočeno po pošti s povratnico se lahko stranki, ki je pravna ali fizična oseba, ki opravlja dejavnost, vloge vročajo tudi na njenem sedežu s potrdilom o prejemu, ki je overjeno z naslovnikovim pečatom. Če obe stranki zastopajo odvetniki ali državni odvetniki, lahko sodišče brez soglasja strank odredi, da se vloge vročajo med njimi neposredno priporočeno po pošti s povratnico ali v (odvetniški) pisarni s potrdilom o prejemu (neposredno vročanje med strankama, 133.c člen hrZPP).

Državnim organom in pravnim osebam se vroča tako, da se pisanje izroči osebi, ki je pooblaščena za sprejem, ali delavcu, ki je v pisarni oziroma v poslovnem prostoru ali na sedežu (134. člen hrZPP).

Pravni osebi, ki se vpisuje v sodni ali drug register, se vroča na naslovu, ki je naveden v tožbi. Če vročitev na tem naslovu ni uspešna, se vroča na naslovu, ki je vpisan v register. Če je tudi ta vročitev neuspešna, se vročitev opravi z nabitjem na sodno desko (134.a člen hrZPP).

Določenim osebam se lahko na podlagi njihove zahteve in s soglasjem predsednika sodišča vročitev opravi s tem, da se pisanje vloži v njihov nabiralnik (predal) na sodišču. Obvezno vročanje odvetnikom in notarjem na območju sodišča lahko odredi predsednik sodišča (134.b člen hrZPP).

Kadar ima stranka zakonitega zastopnika ali pooblaščenca, se vročajo pisanja njemu, če ni v tem zakonu drugače določeno. Če ima stranka več zakonitih zastopnikov ali pooblaščencev, zadostuje, da se pisanje vroči enemu izmed njih (138. člen hrZPP).

Vročitev odvetniku kot pooblaščencu se lahko opravi tudi tako, da se pisanje izroči osebi, ki je zaposlena v njegovi odvetniški pisarni (139. člen hrZPP).

Vroča se delovni dan med 7. in 22. uro, razen če gre za vročanje po pošti ali notarju. Vroča se v stanovanju ali na delovnem mestu tistega, ki naj se mu vroči pisanje, in na sodišču, če je naslovnik tam. S soglasjem naslovnika se vročitev opravi v drugem času ali na drugem kraju. Če oceni, da je to potrebno, lahko sodišče z obrazloženim sklepom odredi, da se vročitev naslovniku brez njegovega soglasja opravi v drugem času ali na drugem kraju (140. člen hrZPP).

Pisanje fizični osebi, ki ne opravlja dejavnosti, se opravi z izročitvijo pisana v stanovanju. Če se ne najde v stanovanju, se pisanje vroči tako, da se izroči kateremu od njegovih odraslih članov gospodinjstva, ki so ga dolžni sprejeti. Sicer se lahko pisanje izroči hišniku ali sosedu z njunim soglasjem. Če se vroča pisanje na delovnem mestu tistega, ki naj se mu vroči, pa tega ni najti tam, se vroči pisanje osebi, ki je zaposlena na tistem mestu, če v to privoli. Te osebe so dolžne izročiti pisanje naslovniku. Izročitev pisanja drugi osebi ni dovoljena, če je ta udeležena v pravdi kot nasprotnik tistega, ki naj se mu pisanje vroči (141. člen hrZPP).

Fizični osebi, ki ne opravlja dejavnosti, se tožba, plačilni nalog, sodna odločba, zoper katero je dovoljena posebna pritožba, pravno sredstvo vročajo osebno. Osebna vročitev je možna v roke stranke, njenega zakonitega zastopnika ali pooblaščenca. Druga pisanja se vročajo osebno samo, če tako določa zakon ali če sodišče oceni, da je potrebna zaradi listin, ki so priložene v izvirniku, ali iz kakšnega drugega razloga večja previdnost. Če se tisti, ki se mu mora pisanje osebno vročiti, ne najde tam, kjer naj bi se mu vročilo, poizve vročevalec, kdaj in na katerem mestu bi ga lahko našel, in mu pusti pri katerem od odraslih članov gospodinjstva ali drugi osebi pisno sporočilo, naj bo določen dan ob določeni uri v stanovanju oziroma na svojem delovnem mestu, da sprejme pisanje. Če osebne vročitve tudi pri drugem poskusu ni mogoče opraviti, se lahko opravi nadomestna vročitev v roke druge osebe (142. člen hrZPP).

Če vročitev pisanja po 141. in 142. členu hr ZPP ni možna, se vročitev opravi na naslovu, ki ga ima naslovnik prijavljenega pri Ministrstvu za notranje zadeve. Če je tudi ta vročitev neuspešna, se vročitev na istem naslovu ponovi v roku 30 dni. Če je tudi druga vročitev na prijavljenem naslovu neuspešna, se pisanje vroči z nabitjem na sodno desko (143. člen hrZPP).

Vsaka fizična oseba lahko na policijski postaji prijavi naslov za vročanje, na katerega se ji vročajo sodna pisanja, ali pooblasti osebo, kateri se naj sodna pisanja zanjo vročajo (143.a člen hrZPP).

Ob izkazanem pravnem interesu lahko se lahko zahteva podatek o prebivališču osebe, ki ji je treba vročiti sodno pisanje (143.b člen hrZPP). Če stranka teh podatkov ne pridobi, jih pridobi sodišče samo (148. člen hrZPP).

90. člen novele hrZPP 2016 predvideva, da se neposredno vročanje med strankami lahko opravi tudi po izvršitelju ali sodnem uradniku, če gre za evropske čezmejne postopke.[120]

Stopničasta tožba

Na Hrvaškem je stopničasta tožba urejena v 186.b in 325.a členu hrZPP. Navedena določba omogoča tožniku, ki ob vložitvi tožbe ne more postaviti določenega tožbenega zahtevka na izplačilo denarja, izročitev določene količine generičnih stvari, določene stvari ali prenos pravice, dokler ne dobi od nasprotne položitev računa, seznam premoženja ali dolgov, da postavi v tožbi dva tožbena zahtevka. Prvi zahtevek na pridobitev informacij, ki ima svojo podlago v materialnem civilnem pravu, se lahko poveže z drugim dajatvenim zahtevkom na izplačilo denarja, izročitev stvari ali prenos pravic. Pri tem si tožnik lahko pridrži določitev višine, obsega ali količine denarja, stvari in pravic, ki jih zahteva z drugim tožbenim zahtevkom, dokler toženec ne položi računa ali razkrije seznama premoženja ali dolgov. Sodišče postavi rok, v katerem je treba drug tožbeni zahtevek določno postaviti. V takem primeru se tudi vrednost spornega predmeta določi po naknadno določenem dajatvenem tožbenem zahtevku (glej 186.b člen hrZPP)

Nasprotna tožba

[120] Glej Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=3184 (vpogled 21. 6. 2016).

Tožena stranka lahko vloži do konca predhodnega postopka pred sodiščem pri istem sodišču nasprotno tožbo, če je zahtevek nasprotne tožbe v zvezi s tožbenim zahtevkom ali če se zahtevek tožbe in zahtevek nasprotne tožbe lahko pobotata ali če se z nasprotno tožbo zahteva ugotovitev kakšne pravice ali pravnega razmerja, od katerih obstoja ali neobstoja je v celoti ali deloma odvisna odločba o tožbenem zahtevku. Nasprotna tožba se ne more vložiti, če je za zahtevek iz nasprotne tožbe stvarno pristojno višje ali drugo sodišče. Nasprotna tožba se lahko vloži tudi, če mora o zahtevku iz nasprotne tožbe soditi isto sodišče v drugi sestavi (189. člen hrZP).

Umik tožbe

Tožeča stranka lahko umakne tožbo brez privolitve tožene stranke, preden se tožena stranka z vložitvijo odgovora na tožbo spusti v obravnavanje glavne stvari (prvi odstavek 193. člena hrZPP).

Tožbo lahko umakne tudi pozneje, vse do konca glavne obravnave, če tožena stranka v to privoli. Če se tožena stranka o tem ne izjavi v 15 dneh od dneva, ko je obveščena o umiku tožbe, se šteje, da je privolila v umik (drugi odstavek 193. člena hrZPP).

Z izrecnim soglasjem tožene stranke lahko tožnik tožbo umakne tudi do konca glavne obravnave vse do pravnomočnosti odločbe, s katero se konča postopek na prvi stopnji. V takem primeru izda sodišče sklep, s katerim ugotovi umik tožbe. Če je sodišče prve stopnje že izdalo sodbo, razveljavi sodbo in izda sklep, s katerim ugotovi umik tožbe (tretji odstavek 193. člena hrZPP).

Če je zaradi vložene pritožbe zadeva na višjem sodišču in tožnik tožbo umakne, sodišče prve stopnje po telefonu, telefaksu in po elektronski poti nemudoma obvesti višje sodišče o umiku tožbe. Če sodišče druge stopnje še ni odločilo o pritožbi, razveljavi sodbo in izda sklep, s katerim ugotovi umik tožbe (četrti in peti odstavek 193. člena hrZPP).

Če je tožba umaknjena, se šteje, kakor da sploh ni bila vložena, in se lahko znova vloži (deveti odstavek 193. člena hrZPP).

Edicijska dolžnost stranke

Če se ena stranka sklicuje na listino in trdi, da je ta pri drugi stranki, zahteva sodišče od te stranke, naj listino predloži, in ji določi za to rok. Stranka ne sme odreči predložitve listine, če se je v pravdi sama sklicevala nanjo v dokaz svojih navedb ali če gre za listino, ki jo mora po zakonu izročiti ali pokazati, ali če velja listina po vsebini za skupno za obe stranki. Glede pravice stranke, da odreče predložitev drugih listin, velja, da lahko njihovo predložitev odkloni, če bi s tem kršila poklicno skrivnost ali bi s tem spravila v hudo sramoto, precejšnjo premoženjsko škodo ali pa v kazenski pregon sebe ali svoje sorodnike. Če stranka, od katere je sodišče zahtevalo, naj predloži listino, zanika, da bi bila listina pri njej, lahko sodišče izvede dokaze za ugotovitev tega dejstva. Sodišče presodi po prostem prepričanju, upoštevajoč vse okoliščine, kakšnega pomena je to, da stranka, ki ima listino, noče ugoditi sklepu, s katerim ji je naloženo, naj jo predloži, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listina pri njej. Zoper odločbo sodišča, s katerim naloži nasprotni stranki predložitev listine, ni posebne pritožbe (233. člen hrZPP).

Edicijska dolžnost tretje osebe

Tretji osebi sme sodišče naložiti, naj predloži listino, le tedaj, če jo mora ta po zakonu pokazati ali predložiti ali če gre za listino, ki je po svoji vsebini skupna zanjo in za stranko, ki se sklicuje na listino. Tretja oseba lahko predložitev listine odkloni, če bi s tem kršila poklicno skrivnost ali bi s tem spravila v hudo sramoto, precejšnjo premoženjsko škodo ali pa v kazenski pregon sebe ali svoje sorodnike. Pravnomočni sklep o tem, da mora tretja oseba predložiti listino, izvrši sodišče po uradni dolžnosti po pravilih izvršilnega postopka (234. člen hrZPP).

Prekinitev postopka

Predlog novele hrZPP 2016 predvideva spremembo 213. člena (povezano z novim vzorčnim postopkom (čl. 502.i in nasl.), ki ureja prekinitev postopka po odredbi sodišča. Noveliran člen omogoča, da sodišče prve stopnje prekine postopek, če ugotovi, da se je pred Vrhovnim sodiščem začel postopek za izdajo svetovalnega mnenja v vzorčnem postopku in če gre za vprašanje razlage istega pravnega vprašanja. O prekinitvi postopka po odredbi sodišča se je torej v primeru svetovalnih mnenj, ki jih izdaja Vrhovno sodišče, razmišljajo torej na Hrvaškem ob pripravi novele zakona o pravdnem postopku iz leta 2016.[121]

Pripravljalni narok

Po prejemu tožbe se opravijo priprave za glavno obravnavo. Te priprave obsegajo predhoden preizkus tožbe, vročitev tožbe tožencu zaradi odgovora, razpis pripravljalnega naroka, zaključek predhodnega postopka in razpis glavne obravnave. Priprave za glavno obravnavo vodi predsednik senata. Med pripravami za glavno obravnavo lahko stranke pošiljajo vloge, v katerih navedejo dejstva, ki jih imajo namen zatrjevati na glavni obravnavi, in dokaze, ki jih nameravajo predlagati (pripravljalne vloge, 277. člen hrZPP).

Na Hrvaškem torej poznajo pripravljalni narok. Sodišče ga razpiše potem, ko po predhodnem preizkusu tožbe vroči tožbo toženi stranki, da nanjo odgovori v roku med 30 do 45 dnevi, ki ga določi sodišče. Izjemoma razpiše sodišče pripravljalni narok še pred vročitvijo tožbe toženi stranki, če posebne okoliščine primera to zahtevajo, npr. če je treba odločiti o izdaji začasne odredbe. V takem primeru vroči sodišče toženi stranki vabilo na pripravljalni narok in tožbo skupaj (284. in 286. člen hrZPP).

Pripravljalni narok je treba določiti tako, da ostane strankam zadosti časa za pripravo, vendar najmanj 8 dni od prejema vabila. Sodišče pozove stranke, da na narok prineseta listine (286. člen hrZPP). Na začetku pripravljalnega naroka se razpravlja o procesnih ugovorih strank (288. člen hrZPP). Na pripravljalnem naroku sodišče stranki opozori na možnost sklenitve sodne poravnave oziroma napotitve na mediacijo ter izvaja materialno procesno vodstvo ter s strankama po potrebi razpravlja tudi o pravnih vidikih spora. Procesni pobotni ugovor je mogoče uveljavljati le do konca predhodnega postopka, t.j. do praviloma do zaključka pripravljalnega naroka (288.a člen hrZPP).

[121] Glej poglavje »OGLEDNI POSTUPAK RADI RJEŠENJA PITANJA VAŽNOG ZA JEDINSTVENU PRIMJENU PRAVA i članci 502.i, 502.j, 502.k, 502.l, 502.lj, 502.m i 502.n«, predlog novele hrZPP iz leta 2016 (dne 27. 5. 2016 dosegljivo na: https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=3184).

Ko sodišče ugotovi, da ni ovir za nadaljevanje postopka, glede na rezultat razpravljanja na pripravljalnem naroku določi, katere priče in izvedence bo povabilo na narok za glavno obravnavo in katere druge dokaze bo izvedlo (289. člen hrZPP). Na pripravljalnem naroku sodišče sprejme dokazni sklep. Po zaključku pripravljalnega naroka sodišče s sklepom konča predhodni postopek. Če meni, da je to glede na okoliščine primera možno, sodišče takoj po zaključku pripravljalnega naroka nadaljuje z narokom za glavno obravnavo (292. člen hrZPP).

Sankcije za nepristop na pripravljalni narok

Če na pripravljalni narok ne pride ena stranka in ni pogojev za izdajo sodbe zaradi izostanka, sodišče razpravlja s stranko, ki je na narok pristopila, ali preloži pripravljalni narok, če meni, da je to smotrno. Do preložitve lahko pride le enkrat (291. člen hrZPP).

Glavna obravnava

Sodišče določi narok za glavno obravnavo v sklepu o končanju predhodnega postopka. Predsednik senata povabi na narok stranke ter priče in izvedence, za katere je odločil, da jih bo povabil na glavno obravnavo. Praviloma se izvede le en narok za glavno obravnavo, na katerem se izvedejo vsi dokazi, za katere je tako določeno v dokaznem sklepu (293. člen hrZPP).

Če na narok za glavno obravnavo ne pride ena stranka, se narok opravi s stranko, ki je na narok pristopila. Če na narok za glavno obravnavo ne pride nobena stranka, se šteje, da je tožnik umaknil tožbo (295. člen hrZPP).

Prekluzije glede navajanja novot

Določba 299. člena hrZPP predpisuje, da so stranke o dolžne že v tožbi in odgovoru na tožbo, najpozneje pa na pripravljalnem naroku navesti vsa dejstva, ki so potrebna za utemeljitev njenih predlogov, ponuditi dokaze, ki so potrebni za ugotovitev njenih navedb, in se izjaviti o navedbah in ponujenih dokazih nasprotne stranke. Poznejše navajanje novot (t.j. na glavni obravnavi – po koncu pripravljalnega postopka) je dopustno le, če jih stranke pred tem brez svoje krivde niso mogle navesti.

Sodna poravnava

Stranki lahko do pravnomočnosti odločbe, s katero se konča postopek na prvi stopnji, skleneta sodno poravnavo. Če je bila sodba že izdana in je zaradi vložene pritožbe zadeva na višjem sodišču in stranki želita skleniti sodno poravnavo, sodišče prve stopnje po telefonu, telefaksu in po elektronski poti nemudoma obvesti višje sodišče o možnosti sklenitve sodne poravnave in poizve, ali je bilo o pritožbi že odločeno. Če sodišče druge stopnje še ni odločilo o pritožbi in stranki skleneta sodno poravnavo (bodisi pred sodiščem prve ali druge stopnje), sodišče razveljavi sodbo in izda sklep, s katerim ugotovi umik tožbe, če se stranki v poravnavi ne dogovorita drugače (321. člena hrZPP).

Sodba zaradi izostanka

Če na pripravljalni narok ne pride tožena stranka, ki je sodišče ni pozvalo, naj odgovori na tožbo, izda sodišče na predlog tožnika ali po uradni dolžnosti sodbo, s katero ugodi tožbenemu zahtevku (sodba zaradi izostanka), če so izpolnjeni naslednji pogoji:
– da je toženi stranki pravilno vročena tožba v odgovor;
– da niso podane okoliščine, na podlagi katerih bi lahko sodišče sklepalo o opravičenih razlogih za izostanek z naroka;
– ni z vlogo nasprotoval tožbenemu zahtevku;
– ne gre za zahtevek, s katerim stranke ne morejo razpolagati;
– izhaja utemeljenost tožbenega zahtevka iz dejstev, ki so navedena v tožbi;
– dejstva, na katera se opira tožbeni zahtevek, niso v nasprotju z dokazi, ki jih je predložil sam tožnik, ali z dejstvi, ki so splošno znana (322. člen hrZPP).

Razglasitev in izdaja sodbe

Sodba mora biti razglašena, pisno izdelana, vročena oziroma odpravljena najpozneje v 45 dneh od zaključka glavne obravnave. Sodba je razglašena na posebnem naroku, kjer sodišče vroči strankama izvod sodbe s polno obrazložitvijo (335. in 338. člen hrZPP).

Pritožba

Zoper sodbo, izdano na prvi stopnji, se smejo stranke pritožiti v petnajstih dneh od vročitve prepisa sodbe, če z zakonom določen kakšen drug rok. V meničnih in čekovnih sporih znaša ta rok osem dni. Pravočasna pritožba ovira, da bi postala sodba pravnomočna v tistem delu, v katerem se s pritožbo izpodbija. O pritožbi zoper sodbo odloča sodišče druge stopnje (348. člen hrZPP).

V pritožbi sme pritožnik navajati nova dejstva in predlagati nove dokaze le, če se nanašajo na bistvene kršitve določb pravdnega postopka. Ugovor pobota ali zastaranja ali drug ugovor materialnega ali procesnega prava, ki ni bil uveljavljen pred sodiščem prve stopnje, se ne more uveljavljati v pritožbi (352. člen hrZPP).

Izvod pravočasne, popolne in dovoljene pritožbe vroči sodišče prve stopnje nasprotni stranki, ki sme nato v 8 dneh od njenega prejema podati pri tem sodišču odgovor na pritožbo. Prepozen odgovor na pritožbo se ne zavrže, temveč se dostavi sodišču druge stopnje, ki ga upošteva, če je to mogoče (359. člen hrZPP).

Senat sodišča druge stopnje odloča o pritožbi brez obravnave, in sicer na seji, na katero lahko povabi stranke, če meni, da je to potrebno (362. člen hrZPP).

Sodišče druge stopnje lahko na seji ali na podlagi opravljene obravnave zavrže pritožbo kot prepozno, nepopolno ali kot nedovoljeno ali jo zavrne kot neutemeljeno in potrdi sodbo sodišča prve stopnje ali razveljavi to sodbo in pošlje zadevo sodišču prve stopnje v novo sojenje ali razveljavi sodbo prve stopnje in zavrže tožbo ali spremeni sodbo prve stopnje. Sodišče druge stopnje lahko razveljavi sodbo tudi tedaj, če stranka zahteva spremembo, in lahko spremeni sodbo, čeprav stranka zahteva, naj se razveljavi (366. člen hrZPP).

Na Hrvaškem imajo težave zaporednimi razveljavitvami sodb na drugi stopnji in vračanjem zadev v novo sojenje na prvo stopnjo. Zato so z zakonsko novelo iz leta 2013 uvedli 366.a člen hrZPP, ki prepoveduje dvakratno razveljavitev sodb s strani sodišč druge stopnje.[122] V takem primeru se novo sojenje (novum iudicium) izvede pred sodišče druge stopnje po pravilih, ki veljajo za postopek pred sodišče prve stopnje. Izkušnje hrvaških sodišč drugo stopnje so, da je sodba po ponovnem sojenju pogosto še slabša kot prva, zato s to rešitvijo niso zadovoljni. Vendar je treba poudariti, da hrvaška sodišča druge stopnje nimajo reformatoričnih pooblastil v tem smislu, da bi lahko sama dopolnjevala postopek z odpravo procesnih pomanjkljivosti oziroma z na novo izvedenimi dokazi (t.j. takšnimi, ki so bili pred sodiščem prve predlagani, pa niso bili izvedeni), temveč lahko na pritožbeni obravnavi zgolj ponovijo že izvedene dokaze (373.c člen hrZPP) in izvedejo posredno izvedene dokaze (373. in 373.a člen hrZPP) in na podlagi te ponovitve drugače presodijo dejansko stanje. Če sodišče druge stopnje na podlagi 373.a ali 373.b člena hrZPP ponovi dokaze, ki so bili izvedeni pred sodiščem prve stopnje in spremeni sodbo sodišča prve stopnje, je proti tej sodbi sodišča druge stopnje dovoljena revizija (382. člen hrZPP).

Zoper sklep sodišča prve stopnje je dovoljena pritožba, če ni v tem zakonu določeno, da ni pritožbe. Če ta zakon izrecno določa, da ni posebne pritožbe, se sme sklep sodišča prve stopnje izpodbijati samo v pritožbi zoper končno odločbo (378. člen hrZPP). Pravočasna pritožba zadrži izvršitev sklepa, če ni s tem zakonom drugače predpisano. Sklep, zoper katerega ni posebne pritožbe, se lahko takoj izvrši (378. člen hrZPP). V postopku s pritožbo zoper sklep se smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za pritožbo zoper sodbo, vključno z določbami o odgovoru na pritožbo in o obravnavi pred sodiščem druge stopnje (381. člen hrZPP).

Revizija

Na podlagi prvega odstavka 382. člena hrZPP lahko stranke zoper sodbo, izdano na drugi stopnji, vložijo revizijo, če:
– vrednost izpodbijanega dela sodbe presega 200.000 kun oziroma 500.000,00 kun v gospodarskih sporih (497.a člen hrZPP),
– če se revizija nanaša na vprašanje odpovedi delovnega razmerja ali
– če je sodišče druge stopnje na podlagi 366.a člena hrZPP opravilo glavno obravnavo in izdalo sodbo.

Če revizije ni mogoče vložiti pod pogoji iz prvega odstavka 382. člena hrZPP, se revizija lahko vloži, če je od odločitve vrhovnega sodišča mogoče pričakovati odločitev o pravnem vprašanju, ki je pomembno za zagotovitev pravne varnosti, enotne uporabe prava ali za razvoj prava preko

[122] Navedena določba 366.a člena hrZPP se glasi:
»Prvostupanjska se odluka u povodu žalbe može ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje najviše jedanput.
Ako drugostupanjski sud nađe da bi prvostupanjsku presudu trebalo ukinuti i nakon što je ona bila već jedanput ukinuta u povodu žalbe i predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, drugostupanjski će sud sam provesti postupak uz odgovarajuću primjenu odredaba o postupku pred prvostupanjskim sudom radi otklanjanja nedostataka zbog koji bi prvostupanjsku odluku trebalo ponovno ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.
U slučaju iz stavka 2. ovoga članka odredbe članka 373.a do 373.c ovoga Zakona primjenjuju se na odgovarajući način.«

sodne prakse, če gre za pravno vprašanje, glede katerega odločitev sodišča druge stopnje odstopa od sodne prakse vrhovnega sodišča, ali če gre za pravno vprašanje, glede katerega sodne prakse vrhovnega sodišča ni, še zlasti, če sodna praksa višjih sodišč ni enotna, ali če je sodna praksa vrhovnega sodišča v nasprotju s poznejšimi odločitvami ustavnega sodišča, Evropskega sodišča za človekove pravice ali Sodišča EU (drugi odstavek 382. člena hrZPP).

Vložena revizija ne zadrži izvršitve pravnomočne sodbe, zoper katero je vložena (384. člen hrZPP).

O reviziji odloča vrhovno sodišče brez obravnave (391. člen hrZPP).

Zahteve za varstvo zakonitosti na Hrvaškem ne poznajo več.

Spori majhne vrednosti

Spori majhne vrednosti so spori, v katerih se tožbeni zahtevek nanaša na denarno terjatev, ki ne presega 10.000 kun (458. člen hrZPP).

V postopku v sporih majhne vrednosti se tožba vedno vročit tožencu v odgovor. Tožeča stranka mora navajati vsa dejstva in predlagati vse dokaze v tožbi, tožena stranka pa v odgovoru na tožbo. Stranke lahko navajajo nova dejstva na pripravljalnem naroku, če jih brez svoje krivde niso mogle navajati v tožbi ali odgovoru na tožbo. Druge novote se ne upoštevajo (461.a člen hrZPP). Gre za podobno ureditev, ki velja v švicarskem rednem postopku (glej 229. člen šZPO).

Če na prvi narok ne pride tožnik, čeprav je bila v redu vabljen, se šteje, da je tožba umaknjena, razen če se je toženec spustil v obravnavanje glavne stvari. Če na nak poznejši narok ne prideta obe stranki, se narok preloži. Če ponovno obe stranki izostaneta, se šteje, da je tožba umaknjena (465. člen hrZPP).

Sodba v postopku v sporih majhne vrednosti se razglasi takoj po koncu glavne obravnave (466. člen hrZPP). Pritožiti se je mogoče v 8 dneh iz razloga napačne uporabe materialnega prava ali nekaterih absolutnih bistvenih kršitev določb pravdnega postopka (467. člen hrZPP).

Proti sodbi sodišča druge stopnje je dovoljena le revizija zaradi rešitve pomembnega pravnega vprašanja ali enotne uporabe prava (drugi odstavek 382. člena hrZPP), in sicer pod pogojem, da jo sodišče druge stopnje v izreku sodbe dovoli (467.a člen hrZPP).

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih ali poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

/

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

/

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

/

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

/

6.6 Presoja posledic za druga področja:

/

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona: /

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Predlog zakona je bil objavljen na spletnih straneh Ministrstva za pravosodje in e-demokracije dne 5. 7. 2016, predloge in komentarje smo zbirali do 8. 10. 2016.

S posebnim dopisom so bili k podaji pripomb in predlogov pozvani: VS RS, vsa sodišča, Sodni svet, Vrhovno državno tožilstvo RS, Državno pravobranilstvo RS, Odvetniška zbornica Slovenije, Notarska zbornica Slovenije, Zbornica upraviteljev Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Trgovinska zbornica Slovenije, Urad Vlade RS za varovanje tajnih podatkov, Pošta Slovenije d. o. o., EIUS d.o.o., Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, ODI Law Firm, Jadek & Pensa d.o.o. - o.p., Odvetniška družba Miro Senica and Attorneys d.o.o., Odvetniki Šelih & Partnerji, Schoenherr.

V **prvem poglavju** Zakona o pravdnem postopku[123] (Temeljne določbe) sta bili z s predlogom novele predlagani spremembi 9. in 11. člena.

[123] Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US in 48/15 – odl. US

K predlagani spremembi **9. člena** Zakona o pravdnem postopku (v nadaljevanju: ZPP), s katero se določa, da morajo stranke, njihovi zastopniki in pooblaščenci ter udeleženci postopka sodišču omogočiti, da ugotovi resnico, in pošteno uporabljati pravice po ZPP, so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Vrhovno sodišče RS, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Predlagatelj je upošteval pripombo Okrožnega sodišča v Ljubljani, po mnenju katerega je sedanja ureditev ustrezna, saj je dolžnost govoriti resnico temeljno načelo pravdnega postopka in ni razumnega razloga, da bi se to načelo nadomestilo z načelom materialne resnice. Zato je predlagatelj predlagano spremembo 9. člena črtal iz predloga zakona.

K predlagani spremembi **11. člena** ZPP, ki zavezuje k hitrosti in ekonomičnosti postopka poleg sodišča tudi stranke in druge udeležence postopka, so posredovali pripombe Državno pravobranilstvo RS, Odvetniška družba Jadek & Pensa ter Delovno in socialno sodišče v Ljubljani. Upoštevana je bila pripomba Odvetniške družbe Jadek & Pensa, zato je dolžnost sodišča, da onemogoči vsako zlorabo pravic v postopku, razširjena tudi na pravice drugih udeležencev v postopku.

V **drugem poglavju** ZPP (Pristojnost in sestava sodišča) so bile v strokovnem usklajevanju z novelo predlagane spremembe in dopolnitve 19., 38., 39., 44., 45. člena ter novi 51.a in 51.b člen. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k 19. in 38. členu ter novemu 51.a in 51.b členu.

K predlagani spremembi **19. člena** ZPP, ki ureja možnost sodišča prve stopnje, da se izreče za stvarno nepristojno, so podali svoje pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Višje sodišče v Celju, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Predlagatelj je upošteval pripombo Vrhovnega sodišča RS, ki je predlagalo, da se v predlogu spremenjenega člena črta pogoj kasneje spremenjenih okoliščin, na katere sodišče opira stvarno pristojnost, saj je ta procesni položaj urejen že v 17. členu veljavnega ZPP.

K predlagani dopolnitvi **38. člena** ZPP, ki uvaja možnost reševanja zadeve v razširjenem senatu, so podali svoje pripombe Vrhovno državno tožilstvo RS (Oddelek za civilne in upravne zadeve), Vrhovno sodišče RS, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Upoštevana je bila pripomba Vrhovnega sodišča RS, Slovenskega sodniškega društva in Okrožnega sodišča v Kranju, ki so predlagali, da se ureditev razširjenih senatov vrhovnega sodišča namesto v ZPP umesti v Zakon o sodiščih. Zato je predlagatelj predlagano dopolnitev 38. člena črtal iz predloga zakona.

K predlaganemu **novemu 51.a členu**, s katerim se ureja pristojnost v sporih iz potrošniških pogodbenih razmerij, in k predlaganemu **novemu 51.b členu**, s katerim se določa pristojnost v sporih iz zavarovalnih razmerij, so posredovali pripombe Vrhovno državno tožilstvo RS (Oddelek za civilne in upravne zadeve), Trgovinska zbornica Slovenije, Višje delovno in socialno sodišče, Slovensko sodniško društvo, Okrožno sodišče v Kranju, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa in Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani. V zvezi s predlaganim novim 51.a členom je bilo upoštevano opozorilo Višjega

delovnega in socialnega sodišča, da veljavni ZPP določa ustalitev pristojnosti le za primere, ko se pojavi vprašanje pristojnosti med sodišči iste vrste. Pripomba je bila upoštevana tako, da je bila v predlog novele dodana ustrezna sprememba 17. člena veljavnega ZPP. Upoštevana je bila tudi pripomba Vrhovnega sodišča RS, Slovenskega sodniškega društva in Okrožnega sodišča v Kranju k predlaganemu novemu 51.b členu, ki so menili, da posebna izbirna pristojnost v sporih iz zavarovalnih razmerij velja tudi v primerih, ko ima oškodovanec direktno tožbo zoper zavarovalnico. Zato je bil novi 51.b člen dopolnjen z novim tretjim odstavkom. V zvezi s predlaganim novim 51.a členom pa ni bila upoštevana pripomba Trgovinske zbornice Slovenije, ki je predlagala, da bi bila drugačna krajevna pristojnost v sporih iz potrošniških pogodbenih razmerij mogoča samo po dogovoru med potrošnikom in podjetjem, ki bi dodatno omogočal potrošniku, da bi začel postopek pred sodišči, ki niso navedena v novem 51.a členu. Pripomba ni bila upoštevana zato, ker navedeno omogoča že predlagana nova določba 51.a člena, poleg tega pa omogoča tudi dogovor po nastanku spora. Prav tako niso bile upoštevane pripombe Delovne skupine pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniške družbe Jadek & Pensa ter Gospodarskega oddelka Višjega sodišča v Ljubljani, saj predlagatelj meni, da zapis opozorila iz 26. člena Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah[124], po katerem mora sodišče potrošnika opozoriti, da lahko ugovarja krajevni pristojnosti in tako prepreči nastop tihe prorogacije pristojnosti, v razmerjih z notranjim elementom ni potreben, ker slovensko ozemlje ni tako veliko kot ozemlje EU.

V **četrtem poglavju** ZPP (Stranke in njihovi zastopniki) so bile z novelo v fazi strokovnega usklajevanja predlagane spremembe in dopolnitve 76. in 82. člena ZPP. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k predlagani spremembi 76. člena in pripomba k sicer ne noveliranemu 81. členu ZPP.

K predlagani spremembi **76. člena** ZPP, s katero se omogoča, da je pravdna stranka tudi skupnost etažnih lastnikov, so podali pripombe Delovne skupine pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Vrhovno državno tožilstvo RS (Oddelek za civilne in upravne zadeve), Vrhovno sodišče RS, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Upoštevana so bile pripombe Delovne skupine pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Gospodarskega oddelka tega sodišča, Vrhovnega sodišča RS ter d Slovenskega sodniškega društva in Okrožnega sodišča v Kranju, ki so predlagali, da se pravna subjektiviteta skupnosti etažnih lastnikov ne ureja v ZPP, ampak v Stvarnopravnem zakoniku ali Stanovanjskem zakonu. Predlagana sprememba 76. člena je bila zato črtana. Pripomba Oddelka za Civilne in upravne zadeve Vrhovnega državnega tožilstva, ki se je nanašala na smiselnost omejitve pravdne sposobnosti le na skupnost etažnih lastnikov, ki ima upravnika, je zaradi črtanja postala brezpredmetna.

Upoštevana je bila pripomba Delovne skupine pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani k 81. členu, ki je predlagala, da se kot odpravljiva pomanjkljivost, zaradi katere nekdo ne more biti pravdna stranka, navede smrt tožene stranke.

[124] OJ L 351, 20.12.2012, p. 1–32.

V **sedmem poglavju** ZPP (Vloge) so bile z novelo predlagane spremembe in dopolnitve 105., 105.a, 107. in 109. člena. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k vsem navedenim spremembam in dopolnitvam veljavne ureditve.

K predlaganim spremembam in dopolnitvam **105. člena**, s katerim se določajo identifikacijski podatki, ki naj bi jih po novem vsebovala vloga, ter obveznost strank, da v vlogi določno opredelijo, na katero vlogo ali listino, ki je bila sodišču že predložena, oziroma procesno dejanje se sklicujejo, so posredovali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Okrajno sodišče v Ljubljani, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Odvetniška zbornica Slovenije, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Upoštevane so bile pripombe Okrajnega sodišča v Ljubljani, Vrhovnega sodišča RS, Slovenskega sodniškega društva in Okrožnega sodišča v Kranju, ki so predlagali, da se črta v novem petem in šestem odstavku predlagana dolžnost stranke določno opredeliti vlogo, listino ali procesno dejanje, ki je bila sodišču že predložena oziroma je bilo procesno dejanje že opravljeno, ter opozorilo sodišča. Ker se identifikacijski podatki, na katere se nanaša predlagana sprememba drugega odstavka 105. člena, urejajo v drugem členu (novem 180.a členu) predloga zakona, se črta tudi ta določba in torej celoten predlog sprememb in dopolnitev 105. člena.

K predlaganim spremembam in dopolnitvam **105.a člena**, s katerim se določa vloge, za katere plačilo sodne takse ni več procesna predpostavka, ter uvaja plačilo sodne takse kot procesno predpostavko v primeru vložitve ugovora zaradi pobota, so posredovali svoje pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Okrajno sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče v Kopru, Trgovinska zbornica Slovenije, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče na Ptuju, Višje sodišče v Celju, višja sodnica Jana Petrič z Višjega sodišča v Kopru, okrajna sodnica mag. Anja Drev z Izvršilnega oddelka Okrajnega sodišča v Mariboru, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Predlagatelj je pripombe smiselno upošteval in predlagano ureditev 105.a člena deloma črtal. V veljavni 105.a člen je tako med vlogami, za katere je plačilo sodne takse procesna predpostavka, na novo vključen ugovor zaradi pobota, dodan pa tudi nov zadnji odstavek, po katerem se kot razlog, zaradi katerega mora sodišče takoj nadaljevati s postopkom na prvi stopnji, ne da bi čakalo, da je sodna taksa v celoti plačana, določi obročno plačilo in tudi, na predlog Vrhovnega sodišča RS odlog plačila.

K predlagani spremembi **107. člena** ZPP, s katero se določa, kaj šteje kot prepis listine in kaj kot prepis elektronske priloge, sta posredovala pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani in Vrhovno sodišče RS. Upoštevana je bila pripomba Vrhovnega sodišča RS in v predlaganem spremenjenem prvem odstavku 107. člena besedi »elektronska priloga« nadomeščeni z besedama »elektronski dokument«.

K predlogu spremenjenega **109. člena** ZPP, s katerim se ureja situacija, ko nekdo v vlogi žali sodišče, stranko ali drugega udeleženca v postopku, so posredovali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani ter Višje sodišče v Kopru. Upoštevana je bila tudi

pripomba Višjega sodišča v Kopru in dodatno k določbi, da se o izrečeni kazni odvetniku ali odvetniškemu kandidatu obvesti odvetniška zbornica, določeno, da se v primeru, da je bila denarna kazen izrečena notarju, o tem obvesti notarska zbornica. Ostale predlagane spremembe 109. člena so bile iz predloga zakona črtane.

K predlogu sprememb in dopolnitev **112. člena** ZPP, s katerim se spreminja veljavna ureditev, kdaj sodišče prejme vlogo, so posredovali pripombe EIUS, d.o.o., Vrhovno sodišče RS, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Višje sodišče v Celju, Višje sodišče v Kopru, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Smiselno sta bili upoštevani pripombi EIUS, d.o.o., in Odvetniške družbe Jadek & Pensa tako, da je bil tretji odstavek veljavnega 112. člena dopolnjen z določbo, po kateri se šteje dan oddaje vloge izvajalcu varnega elektronskega vročanja za dan vložitve pri informacijskem sistemu sodstva, če je bila vloga poslana po varni elektronski poti s posredovanjem izvajalca varnega elektronskega vročanja, ki pošiljatelju izda elektronsko podpisano in s kvalificiranim potrdilom overjeno elektronsko potrdilo o poslani vlogi (varen elektronski časovni žig).

K predlogu dopolnitve **113. člena** ZPP, po kateri sodišče v vabilu na narok navede tudi predviden čas trajanja naroka, so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče v Kopru, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani ter Okrožno sodišče na Ptuju. V pripombah je bilo izpostavljeno, da bi opredelitev predvidenega časa trajanja naroka pomenila prenormiranje sodniškega dela, ki ne bi prispevalo k pospešitvi postopkov, da bi bilo trajanje naroka nemogoče natančno predvideti ter da se takšna določba nanaša na vprašanje organizacije sodniškega dela in ne sodi v temeljni procesni zakon. Pripombe vseh so bile upoštevane tako, da je bila predlagana dopolnitev črtana.

K predlagani spremembi **114.a člena**, s katero se v določbo vključi tudi možnost izvedbe videokonference za izvedbo dokaza z ogledom ali listinami, je podala pripombo višja sodnica Jana Petrič z Višjega sodišča v Kopru, ki je predlagala, da je naštevanje vrst dokazov v 114.a členu nepotrebno. Pripomba ni bila upoštevana, saj je predlagatelj sledil stališču pravne teorije, po katerem bi bila zlasti pri ogledu racionalna izvedba dokazov z videokonferenco[125] in je nabor navedenih dokazov razširil z ogledom.

K predlagani spremembi **115. člena**, po kateri se presoja upravičenosti izdaje zdravniškega opravičila lahko zahteva že pri enkratnem izostanku z naroka zaradi zdravstvenih razlogov, so posredovali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Vrhovno sodišče RS, Odvetniška zbornica Slovenije, Slovensko sodniško društvo, Okrožno sodišče v Kranju in Zavod za zdravstveno zavarovanje. Upoštevane so bile pripombe Okrožnega sodišča v Ljubljani, Vrhovnega sodišča RS, Odvetniške zbornice Slovenije ter Slovenskega sodniškega društva in Okrožnega sodišča v Kranju, ki so opozorili na redakcijsko napako.

V devetem poglavju ZPP (Zapisnik) so bile z novelo v strokovnem usklajevanju predlagane spremembe in dopolnitve 122., 123., 124., 125., 125.a, 126. in 127. člena veljavnega ZPP. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k predlogom sprememb in dopolnitev 122., 124., 125., 125.a in 126. člena.

[125] Dr. Lojze Ude in drugi: Pravdni postopek, zakon s komentarjem spremenjenih členov, 4. knjiga, Uradni list, 2010, str. 93.

Predlagatelj je ustrezno upošteval vse pripombe k predlogu dopolnitev **122. člena** ZPP, s katerim spreminja ureditev zapisnika o naroku, ki so jih podali Okrožno sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče v Kopru, Pravdni oddelek Okrajnega sodišča v Mariboru, okrožna sodnica Andreja Veselič z Okrožnega sodišča v Mariboru, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče na Ptuju Višje sodišče v Celju, višja sodnica Jana Petrič z Višjega sodišča v Kopru, okrajna sodnica mag. Anja Drev z Izvršilnega oddelka okrajnega sodišča v Mariboru ter Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Predlaganim dopolnitvam so nasprotovali, ker po njihovem mnenju novela v zvezi s sestavo zapisnika sodelovanje zapisnikarja določa le še kot izjemo, kar naj bi podaljšalo sodne postopke in razvrednotilo vlogo sodnika.

Upoštevane so bile tudi pripombe Okrožnega sodišča v Ljubljani in Višjega delovnega in socialnega sodišča k predlogu spremembe **124. člena** ZPP, ki sta nasprotovali predlagani možnosti, da zapisnik piše predsednik senata piše zapisnik sam. Predlagana ureditev je zato črtana oziroma je dodana zgolj dodatna možnost samostojnega pisanja zapisnika. Temeljno pravilo ostaja enako.

Prav tako so bile ustrezno upoštevane pripombe k predlogu sprememb in dopolnitev **125. člena** veljavnega ZPP, s katerimi se določa možnost vodenja zapisnika s pomočjo ustreznih tehničnih sredstev, da se piše osnutek zapisnika ali da se stenografira, ki sta jih podala Okrožno sodišče v Ljubljani ter Delovno in socialno sodišče v Ljubljani. Pripombe so nasprotovale uvedbi začasnega zapisa zapisnika in predlaganemu roku za izdelavo zapisnika. Ker ostaja temeljno pravilo o pisanju zapisnika enako, ni bila upoštevana pripomba Odvetniške družbe Jadek & Pensa.

Prav tako so bile upoštevane pripombe k predlogu sprememb **125.a člena**, s katerimi se spreminja ureditev zvočnega in slikovnega snemanja naroka. K **125.a členu** so posredovali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Okrajno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče ter Odvetniška družba Jadek & Pensa. V pripombah so se zavzeli za ohranitev obstoječe ureditve izdelave in hrambe zapisnikov. Predlagatelj je pripombe upošteval in predlagane spremembe 125.a člena zato črtal iz predloga zakona.

K predlogu spremenjenega **126. čelna** ZPP, s katerim se ureja podpisovanje zapisnika v fizični obliki in zapisnika v elektronski obliki, sta posredovala pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani in Višje sodišče v Kopru. Smiselno je bila upoštevana pripomba Okrožnega sodišča v Ljubljani in sicer tako, da v skladu s stališčem, da pri sestavi zapisnika sodeluje zapisnikar, ta zapisnik tudi podpiše.

V enajstem poglavju ZPP (Vročanje pisanj in pregled spisov) so bile z novelo, v besedilu , posredovanem v strokovno usklajevanje, predlagane spremembe in dopolnitve 132., 133., 137., 139., 139.a, 141., 141.a, 142., 143., 146., 146.a in 150. člena, predlaga črtanje 138. člena ter predlagajo novi 132.a, 139.b in 141.b člen. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k predlogom sprememb in dopolnitev 132., k predlogu novega 132.a, k predlaganim spremembam in dopolnitvam 137. in 139.a člena, predlaganemu novemu 139.b členu,

predlaganim spremembam in dopolnitvam 141.a člena, predlaganemu novemu 141.b, predlaganim spremembam in dopolnitvam 142., 143., 146.a in 150. člena.

VROČANJE

Pripomba Državnega pravobranilstva RS k predlagani spremembi **150. člena** ZPP ni bila upoštevana. Državno pravobranilstvo RS predlaga ureditev, po kateri tretje osebe brez dovoljenja stranke ali organa, na katerega se nanašajo občutljivi osebni podatki, podatki, ki vsebujejo poslovno skrivnost, zaupni podatki in tajni podatki, ne bi imele pravice do vpogleda v spis in do prepisovanja teh podatkov. Predlagatelj predloga ni upošteval, saj je dostop tretjih oseb onemogočen že po veljavni ureditvi oziroma mora oseba izkazati upravičen interes, ki se razlaga restriktivno (zgolj intervenienti, predniki itd.).

Nadalje so bile z novelo, pripravljeno v besedilu za strokovno usklajevanje, predlagane naslednje spremembe in dopolnitve 156. in 163. člena ZPP (**Dvanajsto poglavje**: Stroški postopka).

Upoštevane so pripombe Vrhovnega sodišča RS, Slovenskega sodniškega društva in Okrožnega sodišča v Kranju k predlogu dopolnitve **156. člena** ZPP, ki so mnenja, da je ponovna uvedba pripravljalnega naroka sicer dobrodošla, odveč pa je dvotirnost pripravljalnega in poravnalnega naroka, saj je poseben poravnalni narok odveč. V predlogu spremembe 156. člena je zato poravnalni narok črtan.

Prav tako sta upoštevani pripombi k predlogu dopolnitev **163. člena** ZPP, prejeti s strani Okrožnega sodišča v Ljubljani in Višjega sodišča v Celju. Prvo sodišče opozarja na to, da v predlogu ni določeno pravno sredstvo, s katerim se lahko izpodbija sklep o višini stroškov, ki ga izda strokovni sodelavec ali sodniški pomočnik, drugo pa na to, ali pravno sredstvo (pritožba) zadrži izvršitev sklepa. V skladu s tem je v predlagano rešitev dodana določba, po kateri je zoper sklep o višini stroškov, ki ga izda strokovni sodelavec ali sodniški pomočnik, dovoljena pritožba, o kateri odloča višje sodišče, pritožba pa ne zadrži izvršitve. Smiselno je bila upoštevana tudi pripomba Delovne skupine pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, ki je predlagalo, naj sklep o višini stroškov vedno izda strokovni sodelavec ali sodniški pomočnik. Upoštevana pa ni bila pripomba Vrhovnega sodišča RS, ki je predlagalo, da bi bilo smotrno odločanje o povrnitvi stroškov postopka omejiti le na odločanje o temelju, nadaljnje postopanje s konkretno opredelitvijo zneska stroškov pa na primere, ko to zahteva stranka in hkrati plača sodno takso. Predlagatelj meni, da je predlog sicer smiseln, vendar hkrati ocenjuje, da predstavlja preveliko novost. Stranka je v okviru postopka in že plačane takse upravičena do sklepa o stroških postopka. Prav tako ni bila upoštevana pripomba Odvetniške zbornice Slovenije, saj bo po pravnomočnosti sklepa o temelju stroškov izdan tudi sklep o njihovi višini.

V štirinajstem poglavju ZPP (Tožba) so bile z novelo predlagane spremembe in dopolnitve 180., 183. in 188. člena ter novi 182.a člen. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k vsem predlogom noveliranim členov.

K predlogu spremenjenega in dopolnjenega **180. člena**, s katerim se novelira vsebina tožbe, so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišče v

Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Višje sodišče v Celju, Višje sodišče v Kopru, okrajna sodnica mag. Anja Drev z Izvršilnega oddelka Okrajnega sodišča v Mariboru, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. V pripombah je bilo izpostavljeno, da izjava tožnika, da bi bil pripravljen na napotitev na mediacijo, ne more biti obvezna sestavina tožbe, da naj navedba EMŠO in davčna številka prav tako ne bo obvezna sestavina tožbe ter da bi moral biti v ZPP opredeljen pojem »zasebnika«. Pripombe so bile smiselno upoštevane tako, da tožnikova izjava glede pripravljenosti za napotitev na mediacijo ni obvezna sestavina tožbe, da tožeči stranki v primeru, da ne razpolaga s katerim od identifikacijskih podatkov, tega v tožbi ni treba navesti, če lahko sodišče ob preverjanju v elektronsko dosegljivih evidencah toženo stranko nedvoumno identificira na podlagi ostalih identifikacijskih podatkov, ki so navedeni v tožbi, ter da je upravljavec zbirke podatkov dolžan tožeči stranki, ki izkaže pravni interes, posredovati vse identifikacijske podatke, ne samo EMŠO ali davčno številko tožene stranke, ki je fizična oseba. Identifikacijski podatki so opredeljeni v predlogu novega 180.a člena.

Smiselno so bile upoštevane tudi pripombe k predlogu **novega 182.a člena** (stopničasta tožba), ki so jih podali Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišče v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Višje sodišče v Celju, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. V pripombah je bilo izpostavljeno vprašanje primernosti predlagane ureditve stopničaste tožbe, predvsem potreba po taksativno naštetih omejitvah vlaganja tovrstnih tožb in vprašanje pridobivanja podatkov od tretjih oseb ter zloraba stopničaste tožbe s ciljem pridobitve informacij o poslovanju toženca. Iz besedila predlaganega novega 182.a člena, ki je bilo oblikovano na podlagi navedenih pripomb, izhaja, da gre pri stopničasti tožbi zgolj za posebno vrsto kumulacije zahtevkov, ki morajo imeti materialnopravno podlago (da se lahko zahtevku ugodi).

Prav tako so bile smiselno upoštevane pripombe k predlogu spremenjenega **183. člena**, ki so jih posredovali Okrožno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišče v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Višje sodišče v Celju, Slovensko sodniško društvo, Okrožno sodišče v Kranju in Odvetniška zbornica Slovenije. V pripombah je bilo izpostavljeno, da sprememba časovne točke v postopku, do katere je mogoče vložiti nasprotno tožbo, ne bo prispevala k pospešitvi postopka, zato naj se črta, oziroma, po drugem predlogu, da se lahko vloži tudi kasneje v določenih izjemah. Na podlagi pripomb je oblikovan predlog, po katerem se lahko nasprotna tožba vloži najkasneje na pripravljalnem naroku ali na prvem naroku za glavno obravnavo, če pripravljalni narok ni bil izveden, oziroma pozneje, če tožena stranka nasprotne tožbe brez svoje krivde ni mogla vložiti prej ali če njena vložitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora.

Upoštevane so bile tudi pripombe k predlogu spremenjenega in dopolnjenega **188. člena** ZPP, s katerim se spreminja časovni rok, do katerega lahko tožeča stranka umakne tožbo. V pripombah, ki so jih posredovali Okrožno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Višje sodišče v Celju, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju, je izpostavljeno predvsem, da predlagana določba ne bo razbremenila sodnika in pospešila postopka ter da naj se zato črta. Predlagatelj je pripombe upošteval in predlagano rešitev črtal.

V sedemnajstem poglavju ZPP (Prekinitev in mirovanje postopka) so bile predlagane spremembe in dopolnitve 205. in 206. člena ZPP. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k obema predlogoma noveliranih členov.

K predlogu dopolnjenega **205. člena** ZPP sta podala pripombe Vrhovno sodišče RS ter Delovno in socialno sodišče v Ljubljani. Predlagala sta, naj se določi, da do prekinitve pravdnega postopka ne pride v primeru stečaja, če je predmet spora nedenarni zahtevek, ki ne more vplivati na obseg stečajne mase. Predlagatelj je pripombo smiselno upošteval.

K predlogu dopolnitev **206. člena** ZPP so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Oddelek za civilne in upravne zadeve Vrhovnega državnega tožilstva, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Višje sodišče v Celju, okrajna sodnica mag. Anja Drev Okrajnega sodišča v Mariboru, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Predlagano je bilo, da se med razloge za odreditev prekinitve postopka vključi tudi razlog, da je ustavno sodišče začelo postopek presoje ustavnosti določenega zakona, ki ga bo sodišče uporabilo pri odločanju o tožbenem zahtevku. Izraženi so bili pomisleki, da bo predlagana ureditev podaljšala sodne postopke. Predlagatelj je upošteval pripombo Vrhovnega sodišča RS, da argumenti za uvedbo prekinitve postopka, če je odločitev o tožbenem zahtevku odvisna od odgovora na pravno vprašanje, glede katerega je Vrhovno sodišče dopustilo revizijo po 367.a členu ZPP, niso prepričljivi, in predlagano določilo črtal. Prav tak je na podlagi pripomb Vrhovnega sodišča RS dopolnil institut »razlagalnega postopka«.

V osemnajstem poglavju ZPP (Dokazi in izvajanje dokazov) so bile v okviru strokovnega usklajevanja predlagane spremembe in dopolnitve 217., 218., 226., 227., 228., 237., 238., 246., 248., 252. in 253 ter novi 219.a, 219.b 219.c člen in novi 253.a člen. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k prelaganim spremembam in dopolnitvam 218., 226., 227., 237. in 238. člena ter novemu 219.a, 219.b in 219.c členu.

K predlogu spremenjenega **218. člena** so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Okrožno sodišče v Kopru, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. V posredovanih pripombah nasprotujejo predlagani ureditvi. Predlagatelj pripomb ni upošteval, saj zaostrujejo preiskovalno načelo.

K predlogu novega **219.a člena** so posredovali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo, Okrajno sodišče v Ljubljani, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa ter Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani. Pripombe so se nanašale na soglasje strank za uporabo dokaza, pridobljenega v drugem postopku. Delno je bila upoštevana pripomba Delovne skupine pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, zato je v noveli sedaj predlagano, da se kot dokazno sredstvo lahko uporabi zapisnik ali pisno izvedensko mnenje iz drugega sodnega postopka tudi, če stranki, ki v drugem sodnem postopku nista sodelovali temu ne nasprotujeta.

K predlogu novega **219.b člena** so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Višje delovno in socialno sodišče, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa ter Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani. Upoštevana sta bila predloga za nomotehnični spremembi, ki sta ju podala Okrožno sodišče v Ljubljani in Odvetniška družba Jadek & Pensa. Upoštevana pa ni bila pripomba Gospodarskega oddelka Višjega sodišča v Ljubljani, saj višina dokaznega bremena ni predmet predlagane novele.

Upoštevane se bile pripombe k predlogu novega **219. c člena**, ki so jih podali Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Višje delovno in socialno sodišče, Odvetniška družba Jadek & Pensa ter Delovno in socialno sodišče v Ljubljani. Menili so, da je treba pojem »dokazi, pridobljeni na nedovoljen način« jasno opredeliti ter določiti kriterije, po katerih bo sodnik odločal o tem, ali interesi stranke prevladajo na prepovedjo izvedbe teh dokazov. V skladu s prejetimi pripombami predlagani člen ni več vključen v predlog zakona.

K spremenjenemu zadnjemu odstavku **226. člena** veljavnega ZPP so podali pripombe Državno pravobranilstvo RS, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, višja sodnica Jana Petrič z Višjega sodišča v Kopru in Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani. V svojih pripombah so opozorili na dikcijo predlagane spremembe, iz katere izhaja, da se na naroku ne berejo le listine, na katere se sklicuje stranka, razen izjemoma. Predlagatelj je zato besedilo predlagane spremembe člena oblikoval tako, da iz njega izhaja za vse listine, da se na naroku preberejo le izjemoma, če je poudarek na dobesednem zapisu ali če sodnik to oceni za potrebno.

K predlogu sprememb in dopolnitev **227. člena** veljavnega ZPP so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Vrhovno sodišče RS ter Odvetniška družba Jadek & Pensa. Upoštevana je pripomba Državnega pravobranilstva RS, ki je opozorilo, da so zahteve glede vsebine predloga za predložitev listine prestroge, in pripomba Odvetniške družbe Jadek & Pensa, ki je kot vsebino predloga predlagalo možnost, da se namesto označbe listine v predlogu navede le njena vrsta , ter opozorilo Vrhovnega sodišča RS, da iz predlaganega člena ne izhaja jasno, katero pravno podlago za izročitev listine je treba navesti v predlogu za njeno predložitev. Na podlagi navedenega je sedaj določeno, da lahko predlog za predložitev listine vsebuje namesto označbe listine le navedbo njene vrste, prav tako pa je črtana tudi zahteva po navedbi pravne podlage za izročitev listine. Upoštevana je tudi lektorska pripomba Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Smiselno enako je bila v predlogu dopolnitve **228. člena** ZPP upoštevana pripomba Odvetniške družbe Jadek & Pensa glede možnosti navedbe vrste listine.

Upoštevane so bile tudi pripombe k predlagani dopolnitvi **237. člena** ZPP, ki so jih posredovali Okrožno sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče v Kopru, Okrajno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Odvetniška zbornica Slovenije, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Višje sodišče v Celju, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. V svojih pripombah so opozorili na neprimernost predlagane dopolnitve, saj naj bi bila v nasprotju z materialno procesnim vodstvom in načelom ekonomičnosti postopka. Zato je predlagatelj predlagano dopolnitev iz predloga zakona črtal.

K predlaganim spremembam **238. člena** ZPP so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Pripombe niso bile upoštevane.

V zvezi s predlogom dopolnitve **246. člena** ZPP je Višje delovno in socialno sodišče predlagalo, naj se določilo, po katerem mora izvedenec obstoj okoliščin, zaradi katerih je lahko oproščen odzvati se vabilu ter dati svoj izvid in mnenje, sodišču sporočiti nemudoma, spremeni tako, da mora to storiti v določenem roku, ki ga določi sodišče. Pripombe ni bila upoštevana, saj je s strani predlagatelja predlagana rešitev fleksibilnejša.

Prav tako ni bila upoštevana pripomba Višjega sodišča v Celju k predlagani dopolnitvi **248. člena** ZPP, saj je ta vsebinsko povezana z dolžnostjo izvedenca iz na novo predlaganega četrtega odstavka 246. člena, ki ostaja v predlogu novele.

V zvezi s predlagano dopolnitvijo **252. člena** ZPP so podali pripombe Okrajno sodišče v Ljubljani, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani ter Višje delovno in socialno sodišče. Slednji dve podpirata predlagano dopolnitev, zato predlagana določba ostaja v predlogu novele.

K predlagani dopolnitvi **253. člena** ZPP sta podala pripombe Vrhovno sodišče RS in gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, vendar pripombe niso vsebinske narave in ne nasprotujejo predlagani ureditivi.

V okviru strokovnega usklajevanja bile podane tudi pripombe k novemu **253.a členu**, v katerem je bila predlagana možnost sodišča, da na predlog stranke izvedencu naloži izdelavo pisnega izvida in mnenja še pred začetkom postopka. Svoje pripombe se posredovali Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, višja sodnica Jana Petrič z Višjega sodišča v Kopru, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. V pripombah je bilo izpostavljeno, da predlagana ureditev ni potrebna, saj zadostuje veljavna ureditev o zavarovanju dokazov, ter da je določba vsebinsko nedodelana. Predlagatelj je zato navedeno določbo črtal iz predloga novele.

V dvajsetem poglavju ZPP (Priprave na glavno obravnavo) so bile z novelo v strokovnem usklajevanju predlagane spremembe in dopolnitve 269., 270. in 277. člena ter novi 279.c in 279.č člen. K vsem navedenim členom so bile v okviru strokovnega usklajevanja tudi podane pripombe.

K predlaganim spremembam in dopolnitvam **269. člena** ZPP so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Pravdni oddelek Okrajnega sodišča v Mariboru, Okrajno sodišče v Ljubljani, Trgovinska zbornica Slovenije, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Višje sodišče v Celju, Višje sodišče v Kopru, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Upoštevana sta bili pripombi Vrhovnega sodišča RS ter Slovenskega sodniškega društva in Okrožnega sodišča v Kranju, po mnenju katerih je nesprejemljiv predlog, da lahko stranki pošiljata pripravljalne vloge le na poziv sodišča. Predlagana dopolnitev četrtega

odstavka 269. člena ZPP je bila zato črtana. Upoštevan je bil tudi njihov predlog, naj bo kot sankcija za prepozno vloženo pripravljalno vlogo namesto zavrženja določeno njeno neupoštevanje. Predlagana dopolnitev je bila zato ustrezno spremenjena. Deloma je bila upoštevana tudi pripomba Vrhovnega sodišča RS, ki nasprotuje omejevanju števila vlog v fazi postopka do začetka obravnave. Na podlagi navedenih pripomb je po novem določeno, da lahko vsaka stranka brez poziva sodišča pošlje dve pripravljalni vlogi in sicer najkasneje 15 dni pred pripravljalnim narokom, sicer sodišče pripravljalne vloge ne upošteva.

K predlagani dopolnitvi **270. člena** ZPP, s katero se razširja nabor opravil, ki jih lahko med pripravami za glavno obravnavo opravljajo strokovni sodelavci oziroma sodniški pomočniki, je podalo pripombo le Državno pravobranilstvo RS. Pripomba je upoštevana in navedena določba brisana.

K predlogu dopolnitev **277. člena** ZPP so posredovali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče na Ptuju, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Upoštevana je bila pripomba Odvetniške družbe Jadek & Pensa, da se v predlogu člena črta določilo, da sodišče tožnika, ki je v tožbi izjavil, da bi bil pripravljen na poravnavo spora v postopku mediacije, pozove, da se izjavi, ali se strinja z napotitvijo na mediacijo.

K predlogu **novega 279.c člena**, s katerim se predlaga ponovna uvedba pripravljalnega naroka, so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Okrajno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče na Ptuju, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Ljubljani. V pripombah je bilo večinoma izpostavljeno, da je uvedba pripravljalnega sicer dobrodošla, vendar je odveč dvotirnost pripravljalnega in poravnalnega naroka, zato bi bilo bolj smotrno združiti določbe o poravnalnem in pripravljalnem naroku in poravnalni narok opustiti kot možnost samostojnega naroka. V pripombah je bilo izpostavljeno tudi stališče, da se uvedba posebnega pripravljalnega naroka ne zdi smiselna, predlagana ureditev pa da je prenormirana. Pripombe so bile upoštevane tako, da je poravnalni narok v celoti vključen v pripravljalnega, ter urejena možnost takojšnjega nadaljevanja s prvim narokom za glavno obravnavo. Prav tako je bila upoštevana tudi pripomba, da naj bo na tistem delu pripravljalnega naroka, ki se nanaša na sklepanje sodne poravnave, izključena javnost.

K predlogu **novega 279.č člena**, katerim se predlaga uvedba novega instituta »program vodenja postopka«, so posredovali svoje pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče v Kopru, Pravdni oddelek Okrajnega sodišča v Mariboru, Okrajno sodišče v Ljubljani, Trgovinska zbornica Slovenije, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, okrajna sodnica Barbara Zavolovšek na Okrajnem sodišču v Šmarju pri Jelšah, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Mnenja glede potrebnosti uvedbe programa vodenja so bila deljena. V nekaterih pripombah je bila izpostavljena prenormiranost predlagane določbe, ter da ta ne bo prispevala k

izboljšanju sodnega odločanja in k njegovi hitrosti. Takšno določilo sploh ni potrebno, saj naj bi večina sodnika v praksi že sedaj na poravnalnem oziroma prvem naroku za glavno obravnavo strankam razložila svoja pravna naziranja, jih opozorila na morebitne pomanjkljivosti pri navedbah in dokazih, jim pojasnila potek postopka, predvideno število narokov in vrstni red izvedbe dokazov. Predlagano določilo naj tudi ne bi imelo vpliva na potek postopkov, ki jih sodniki že sedaj ne vodijo ustrezno, poleg tega pa je potek postopka nemogoče natančno predvideti, saj nanj lahko vpliva več dejavnikov. V drugih pripombah pa je bilo sicer izraženo strinjanje z uvedbo programa vodenja postopka, vendar v večini teh le ob predpostavki, da gre za postopek v zahtevnejših zadevah, ki zahtevajo dolgotrajen dokazni postopek, in če pri oblikovanju programa sodelujeta obe stranki. Prav tako so bila deljena mnenja glede obveznosti sodnika, da opredeli pravno podlago, ki jo sodišče šteje za relevantno za odločitev o tožbenem zahtevku glede na podane pripombe strank. V nekaterih pripombah je bilo izpostavljeno, da navajanje pravne podlage in dokazni sklep ne sodita v program vodenja postopka. V pripombah, iz katerih izhaja strinjanje z uvedbo obvezne opredelitve sodnika do pravne podlage na pripravljalnem naroku, je predlagano, naj opredelitev niti za sodnika niti za stranke ne bo obvezujoča. Na podlagi navedenega je v predlogu zakona sicer določena obvezna priprava programa vodenja postopka, vendar je določeno tudi, da se pri oblikovanju obsega in vsebine programa vodenja postopka upošteva zapletenost zadeve glede pravnih ali dejanskih vprašanj ter, da program vsebuje število ali datume narokov za glavno obravnavo, na katerih bo sodišče izvajalo dokaze, le, če je to mogoče. Dodatno je določeno tudi, da predsednik senata na program ni vezan.

V **enaindvajsetem poglavju** ZPP (Glavna obravnava) so bile z novelo v strokovnem usklajevanju predlagane spremembe in dopolnitve 282., 285., 286. 286.a, 291., 294., 298. in 304. člen. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k spremembam in dopolnitvam 282., 286., 286.a, 291. in 298. člena.

K predlogu spremenjenega **282. člena**, ki ureja posledice nepristopa ene ali obeh strank na narok, so posredovali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Okrajno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška zbornica Slovenije, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Višje sodišče v Celju, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. V pripombah je bil izpostavljen pomislek, da bi bila lahko predlagan ureditev sankcioniranja strankinega izostanka z naroka z izgubo pravice do povračila stroškov ustavno sporna. Prav tako naj bi bila neprimerna in nesorazmerna sankcija domneve umika dokaznih predlogov, saj mora sodišče kljub umiku še vedno vsebinsko odločiti, čeprav stranki nista izkazali niti toliko interes za izid pravde, da bi pristopili na narok. Poleg tega je bilo izpostavljeno, da stranki ni mogoče odreči stroškov, ki jih je imela v dotedanjem postopku. Opozorjeno je bilo tudi na neskladje med predlagano ureditvijo 282. člena in 28. členom Zakona o delovnih in socialnih sodiščih (ZDSS-1). Predlagatelj je pripombe smiselno upošteval tako, da se iz predlaganega člena črta sankcija umika dokaznih predlogov, ter tako, da se stroškovna sankcija zameji le na povrnitev nadaljnjih stroškov postopka.

K predlogu spremenjenega in dopolnjenega **286. člena**, s katerim se pripravljalni narok predlaga kot nova časovna točka v postopku, do katere je mogoče neomejene navajati novote, so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Odvetniška zbornica Slovenije, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, višja sodnica Jana

Petrič z Višjega sodišča v Kopru in Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani. Iz pripomb izhaja nestrinjanje s predlagano določbo in predlog, naj se ohrani veljavna ureditev. Pripravljalni narok namreč ne nadomešča prvega naroka za glavno obravnavo, zato naj stranka ne bo prekludirana že z zaključkom pripravljalnega naroka (namesto s potekom prvega naroka za glavno obravnavo, kot izhaja iz veljavne ureditve). Pripomba je bila upoštevana in prekluzija praviloma ostaja vezana na konec prvega naroka za glavno obravnavo. V pripombah je bilo izraženo tudi nestrinjanje s predlagano spremembo petega odstavka veljavnega 286. člena, ki trenutno omogoča navajanje novih dejstev in predlaganje novih dokazov, če jih stranke brez krivde niso mogle navesti na prvem naroku. Zato je predlagano, da stranke lahko navajajo nova dejstva, predlagajo nove dokaze in uveljavljajo ugovore zaradi pobota in zastaranja sicer po prvem naroku, če jih brez svoje krivde niso mogle navesti na prvem naroku in dodatno, ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora. Izpostavljeno je bilo tudi, naj se uvede prekluzija tudi za ugovore. Zato je dodatno določeno, da obveznost stranke, da najkasneje na prvem naroku za glavno obravnavo nevede vsa dejstva in ponudi dokaze, velja tudi za uveljavljanje ugovorov zaradi pobota in zastaranja.

K predlogu spremenjenega **286.a člena**, s katerim se podaljšuje najkrajši rok za vložitev pripravljane vloge, so podali pripombe Višje delovno in socialno sodišče. Odvetniška zbornica Slovenije ter Delovno in socialno sodišče v Ljubljani. V pripombah so izpostavili neusklajenost besedila iz petega odstavka 286.a člena ZPP (kdaj se upoštevajo prepozno vložene vloge) z ureditvijo iz spremenjenega zadnjega odstavka 269. člena ZPP (prepozno vložene pripravljalne vloge se zavržejo). Nadalje je bilo izpostavljeno tudi, da bi bilo neustrezno črtanje četrtega odstavka, ki ureja možnost predložitve pripravljalne vloge brez poziva sodišča. Vse pripombe so bile upoštevane: pripomba glede neusklajenosti med petim odstavkom 286.a člena in četrtim odstavkom 269. člena je bila upoštevana v besedilu predlagane dopolnitve četrtega odstavka 269. člena, ostaja pa tudi določba, da lahko stranka (po pripravljalnem naroku) predloži pripravljalne vloge tudi brez poziva sodišča.

K predlagani spremembi **291. člena** ZPP, s katero se v pravdni postopek uvaja zaključna beseda strank, so posredovali svoje pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Okrožno sodišče v Kopru, Okrajno sodišče v Ljubljani, Vrhovno sodišče RS, okrajna sodnica Barbara Zavolovšek z Okrajnega sodišča v Šmarju pri Jelšah, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišča v Kranju. Iz pripomb izhaja nestrinjanje s predlagano ureditvijo, saj naj bi šlo za dodatno in nepotrebno nalaganje dolžnosti pravdnima strankama, da podata dokazno oceno, ju je sicer pridržana sodišču, kar naj bi tudi podaljšalo postopek. Predlagatelj je zaključno besedo strank kljub temu ohranil v predlogu novele, saj meni, da ima z možnostjo zaključne besede stranka priložnost podati svojo presojo dokazov, ki bo sodniku lahko predstavljala dovolj trdno podlago, da se bo v obrazložitvi sodbe osredotočil na stališča, izpostavljena v zaključni besedi, in bolj pronicljivo oblikoval poudarke svoje odločitve.

K predlagani dopolnitvi **298. člena** ZPP, s katero se dosledneje uveljavlja načelo ustnosti, so podali pripombe Državno pravobranilstvo RS, Okrajno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Odvetniška zbornica Slovenije ter Delovno in socialno sodišče v Ljubljani. Iz vseh pripomb izhaja nestrinjanje s predlagano dopolnitvijo, saj naj bi absolutna prepoved vlaganja pisnih vlog v spis na naroku le

povečala obseg dela in podaljšala naroke, ker bo posledično več ustnega navajanja. Predlagatelj je pripombe upošteval in črtal predlagano ureditev.

V **dvaindvajsetem poglavju** ZPP (Poravnalni narok in sodna poravnava) so bile z novelo predlagane spremembe in dopolnitve 305.a, 306. in 307. člena. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k spremembam in dopolnitvam vseh treh členov.

K predlagani spremembi in dopolnitvi **305.a člena**, s katerim se ukinja obvezen poravnalni narok, so posredovali pripombe okrožno sodišče v Ljubljani, Vrhovno sodišče RS in Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani. Pripombe ponovno opozarjajo na neprimernost obstoja poravnalnega naroka ob hkratni uvedbi pripravljalnega naroka. Ker je predlagatelj poravnalni narok črtal iz predloga novele (predlog noveliranega 156. in predlog novega 279.c člena), je iz predloga zakona črtan tudi 305.a člen (vključno z 305.b in 305.c členom).

S predlagano dopolnitvijo **306. člena** je bila v besedilu predloga zakona za strokovno usklajevanje za primere, ko bi bila po izdaji sodbe sodišča prve stopnje sklenjena sodna poravnava, predlagana razveljavitev sodbe sodišča prve stopnje. K navedenemu predlogu so posredovali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Okrajno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Oddelek za civilno sodstvo pri Višjem sodišču v Celju, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. V pripombah je bilo opozorjeno predvsem na neskladnost med predlagano ureditvijo iz 306. člena ZPP in veljavno ureditvijo instituta tožbe za razveljavitev sodne poravnave iz 392. in 393. člena ZPP: v primeru, da bo stranka s tožbo po 392. členu ZPP uspela, bo namreč prišlo do situacije, ko bo sodna poravnava, sklenjena pred sodiščem druge stopnje, razveljavljena, sodbe ali druge odločbe sodišča prve stopnje pa ne bo več, ker bo po sklenitvi sodne poravnave z odločbo sodišča druge stopnje tudi razveljavljena. Pripombe so bile upoštevane in predlagana dopolnitev črtana iz predloga zakona.

K predlagani dopolnitvi **307. člena**, s katero se uvaja možnost sklepanja pogojnih sodnih poravnav, so posredovali svoje pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Okrajno sodišče v Ljubljani, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Iz pripomb izhajajo različna stališča: da je sodna poravnava lahko sklenjena le brezpogojno, v praksi se dopušča le podpis sodne poravnave pod odločnim pogojem, nadalje, da je izrecen zapis možnosti sklepanja pogojne sodne poravnave odveč, saj s tem v praksi ni težav, ter, da je zakonska ureditev sklenitve pogojne sodne poravnave dobrodošla, vendar sklepanje takšnih poravnav ne sme biti pridržano le pooblaščencem strank. Predlagatelj je upošteval pripombe, tako je v zakonskem predlogu možnost sklepanja pogojnih sodnih poravnav črtana.

V **triindvajsetem poglavju** ZPP (Sodba) so bile z novelo predlagane spremembe in dopolnitve 313., 321., 322., 324. in 328. člena, ter novi 315.a člen. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k spremembam in dopolnitvam vseh navedenih členov z izjemo 322. člena.

K predlagani dopolnitvi **313. člena** ZPP, s katero se določba 313. člena dopolnjuje z ureditvijo začetka teka paricijskega roka glede stroškov postopka v primerih, ko je zoper odločitev o njihovi

odmeri vložena pritožba, so podali pripombe Državno pravobranilstvo RS, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani ter Odvetniška družba Jadek & Pensa. Iz pripomb izhaja, da naj bi bila predlagana dopolnitev glede začetka teka zakonskih zamudnih obresti od stroškov postopka nepotrebna, ter da ureditev teka zakonskih zamudnih obresti v ZPP kot procesni predpis ne sodi. Predlagatelj je upošteval predlog Vrhovnega sodišča RS, po katerem je sedaj določeno, da začne rok za izpolnitev dajatve teči prvi dan po vročitvi sodne odločbe o pravnem sredstvu, namesto prvotno »po nastopu vročitve sodne odločbe o pravnem sredstvu«.

K predlogu **novega 315.a člena**, s katerim se uvaja možnost izdaje vmesna sodba, s katero se odloči le o ugovoru zastaranja, so posredovali svoje pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Odvetniška zbornica Slovenije, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Višje sodišče v Celju, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Iz pripomb izhaja odklonilno stališče do predlagane ureditve, saj naj bi zaradi nje postopki trajali dlje. Predlagatelj je predlagano določbo obdržal v predlogu zakona, saj nasprotno meni, da bo imela predlagana ureditev za posledico racionalizacijo postopka, ker se bo na ta način preprečilo zamudno izvajanje dokazov v primerih, ko bi bilo sicer sporno, ali je tožbeni zahtevek zastaral ali ne. S predlagano rešitvijo pa je na podlagi pripombe Vrhovnega sodišča RS izrecno določeno, da se z vmesno sodbo odloči samo, ko se odloča v zvezi z ugovorom zastaranja odloča o njegovi neutemeljenosti.

K predlogu dopolnitve **321. člena**, katerega namen je spodbujanje ustnega razglašanja sodb, so podali pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS, Vrhovno sodišče RS, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. V pripombah je bilo izpostavljeno, da bi ustna razglasitev sodbe zahtevala razpis dodatnega naroka po končani glavni obravnavi, s čimer se zastavi vprašanje povračila stroškov strank. Razglasitev sodbe s popolnim izrekom takoj po zaključku glavne obravnave naj tudi ne bi bila praviloma mogoča. Dodatno je opozorjeno tudi, da v predlogu zakona ni upoštevan predlog, da se določilo, da se sodba izreka v imenu ljudstva, črta, ter da gre za v predlogu dopolnitve za redakcijsko napako. Predlagatelj je rok petih delovnih dni nadomestil z rokom osmih dni in pravilno zapisal, da se v drugem odstavku 321. člena za drugi stavkom doda nov tretji odstavek (namesto dosedanje napačne dikcije, da se doda drugi odstavek). Iz besedila predlagane dopolnitve tudi jasno izhaja, da je ustna razglasitev še naprej le opcijska.

K predlogu spremenjenega **323. člena**, s katerim se določa rok za izdelavo pisne sodbe, kdo napiše in na kakšen način podpiše sodbo v fizični in elektronski obliki ter obliko, v kateri se sodba vroči strankam, so posredovali svoje pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Pravdni oddelek Okrajnega sodišča v Mariboru, Okrajno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Oddelek za civilno sodstvo Višjega sodišča v Celju, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. V pripombah je bilo izpostavljeno, da iz predlaganega člena ne izhaja jasno, od kdaj se šteje rok za izdelavo pisne sodbe. Predlagatelj je pripombo Okrožnega sodišča v Ljubljani upošteval in določil, da ta rok teče od dneva, ko je bila glavna obravnava končana. Nadalje je navedeno sodišče v pripombah vztrajalo, da plačilo sodne

takse ostane procesna predpostavka za dopustnost vsebinske obravnave pritožbe. Predlagatelj je navedeno upošteval že v zvezi s predlogom za dopolnitev 105.a člena ZPP in plačilo sodne takse določil kot procesno predpostavko (ponovno) tudi za vlogo, ki vsebuje napoved pritožbe. V pripombah je bilo izpostavljeno tudi, da predlog zakona ne vsebuje nobene določbe glede pridržanih sodb, ki obstajajo v praksi. Opozorjeno je bilo tudi, da je kakovostno sodbo nemogoče sprejeti in izreči takoj po glavni obravnavi. Predlagano je bilo tudi, da se rok za izdelavo pisne sodbe podaljša na 60 dni, razen v sporih majhne vrednosti, kjer ostane 30 dni. Opozorjeno je bilo tudi, da izdaja sodbe brez kakršne koli obrazložitve ni sprejemljiva, ampak da mora biti izdana vsaj sodba s skrajšano obrazložitvijo, sicer ni znana identiteta spora, o katerem je odločeno. To slednjo pripombo (Vrhovnega sodišča RS) je predlagatelj upošteval in ustrezno vključilo v predlog člena.

K predlogu dopolnitve **324. člena** ZPP, s katerim se dodaja zahteva po navedbi EMŠO ali matične številke strank v sodbi, so podali pripombe Državno pravobranilstvo RS, Vrhovno sodišče RS ter Odvetniška družba Jadek & Pensa. V pripombah je bilo izpostavljeno, da je EMŠO strank nepotreben in občutljiv osebni podatek ter da od tujcev ni mogoče zahtevati EMŠO ali davčne številke. Ker EMŠO omogoča lažjo identifikacijo strank, posebno še v kasnejši izvršbi, in ker so se pojavljali problemi z nevknjiženimi zapuščinskimi odločbami, je predlagatelj predlagano rešitev ne glede na prejete pripombe obdržal.

K predlogu dopolnitve **328. člena** ZPP, s katerim se na novo določa, da lahko popravo sodbe sodišču prve stopnje naloži tudi višje sodišče, sta podala pripombe le Vrhovno sodišče RS in Oddelek za civilno sodstvo Višjega sodišča v Celju. Prvo je predlagalo, naj ima višje sodišče možnost sodišče prve stopnje opozoriti na možnost popravka sodbe, drugo pa je opozorilo, da predlagana dopolnitev pomeni le uzakonjenje prakse Višjega sodišča v Celju. Predlagatelj je ohranil predlagano dikcijo, saj meni, da bo možnost poprave sodbe na višjem sodišču prispevala k racionalizaciji postopka.

Za štiriindvajsetim poglavjem ZPP (Sklep) je bila z novelo predlagana vključitev novega **štiriindvajsetega a) poglavja** z naslovom »Ravnanje z vlogami, dokazi in odločbami, ki vsebujejo tajne podatke«. Z novim poglavjem se dodajajo novi 332.a do 332.d člen. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe na celotno poglavje skupaj in posebej na vsakega od na novo predlaganih členov.

Pripombe k samemu **poglavju** so podali Okrožno sodišče v Ljubljani, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Državno pravobranilstvo RS ter Višje delovno in socialno sodišče. Prva dva sta opozorila na nepravilno umeščenost novega poglavja v zakon, tretje pa na to, da predlagatelj ni v celoti odpravil neskladnosti ZPP, ki jo je ugotovilo Ustavno sodišče RS, saj ni predvidel spremembe veljavnega 230. člena ZPP. Predlagatelj je pripombo upošteval in navedeni člen dopolnil tako, da lahko predsednik senata dopusti zaslišanje priče, ki bi s svojo izpovedbo prekršila dolžnost varovanja uradne ali vojaške skrivnosti, če so izpolnjeni pogoji iz novega 332.c člena. Višje delovno in socialno sodišče v ureditvi ravnanja s tajnimi podatki pogreša določbo, ki bi omogočala, da bi sodišča ravnala pri izvedbi dokazov s tajnimi podatki enako kot s podatki, ki vsebujejo poslovno skrivnost. Predlagatelj je pripombo deloma upošteval in sicer tako, da je jasno zapisano, da v primeru, ko vloga vsebuje tajne podatke,

stranka del vloge, ki vsebuje tajne podatke, loči od dela vloge, ki ne vsebuje tajnih podatkov, in ga pripne vlogi v zaprti ovojnici.

K predlogu **novega 332.a člena** je posredovalo pripombe Delovno in socialno sodišče v Ljubljani. Izpostavilo je, da sodišče po predlagani ureditvi strankam in njihovim pooblaščencem še vedno ne morejo vročiti vlog in listin s tajnimi podatki, kar je sporno v primeru obsežnejših vlog in listin, ki vsebujejo tajne podatke. Ker je tudi v pravdnih postopkih treba varovati tajnost podatkov, je predlagatelj ohranil predlagano ureditev, po kateri se primarno v zvezi s tajnimi podatki v pravdnem postopku uporablja Zakona o tajnih podatkih z izjemami, ki jih določa ZPP.

K predlogu **novega 332.b člena** so posredovali pripombe Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Okrožno sodišče v Ljubljani in Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani Delovno ion socialno sodišče je v svojih pripombah izpostavilo, da v primerih, ko stranka dela vloge s tajnimi podatki ne loči od dela, ki teh ne vsebuje (vloga se šteje za nepopolno), postopanje sodišča ni jasno določeno. Predlagatelj je upošteval in dodatno določil, da mora v takih primerih sodišče vlogo ali listino, ki vsebuje tajne podatke, zapreti v ovojnico. Okrožno sodišče v Ljubljani je bilo mnenja, da iz predlagane določbe ni jasno razvidno, kako naj stranka loči, označi in pojasni tajne podatke, ter v katerih primerih je vloga nepopolna. Tudi Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani je menila, da ni jasno, kako bo sodnik lahko razbral, da vloga vsebuje tajne podatke, če ti ne bodo predhodno označeni. Predlagatelj pripomb ni upošteval, zaveda se, da predvsem pri vlogah bo takšna distinkcija težja in bo sodišče s tem dejstvom seznanjeno šele po vlogi nasprotne stranke. Vendar pa je tudi v takšnem primeru predvideno postopanje sodišča.

K predlogu **novega 332.c člena** so posredovali pripombe Delovno in socialno sodišče v Ljubljani ter Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani. Prvo sodišče je v svojih pripombah v zvezi s predlaganim novim 332.c členom izpostavilo vprašanje, kako naj stranke v svojih vlogah ravnajo s tajnimi podatki, s katerimi so se seznanile v postopku, ter predlagalo, naj sodišče dovoli vpogled v vloge in listine s tajnimi podatki tudi pooblaščencem strank in njihovim zakonitim zastopnikom (enako tudi glede novega 332.č in 332.d člena). Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani pa je predlagala, naj se določi, da zoper sklep sodišča, ki ga izda po novem 332.c členu, ni posebne pritožbe. Slednji predlog je bil upoštevan.

K predlogu **novega 332.č člena** so posredovali pripombe Višje delovno in socialno sodišče, Okrožno sodišče v Ljubljani in Urad RS za varovanje tajnih podatkov. Višje delovno in socialno sodišče je menilo, da bi bilo smiselno v navedeni člen uvrstiti tudi priče, česar predlagatelj ni upošteval, saj je vpogled v vloge in listine, ki vsebujejo tajne podatke, izvedencem, cenilcem, tolmačem in mediatorjem dopuščen z namenom oprave njihovega dela. Predlagatelj pa je v predlagano besedilo člena vključil predlog Okrožnega sodišča v Ljubljani in Urada RS za varovanje tajnih podatkov po zagotavljanju večje varnosti pri pregledu tajnih podatkov in sicer tako, da bo sodnik lahko dopustil hrambo in vpogled v vloge, listine in druge dele spisa, ki vsebujejo tajne podatke, v prostorih sodišča, ki ne bodo izpolnjevala pogojev po ZTP, ob prisotnosti sodnika in, dodatno, ob uvedbi dodatnih varnostnih ukrepov. Enako je določeno glede seznanitve strank s tajnimi podatki na glavni obravnavi.

K predlogu **novega 332.d člena** sta posredovala pripombe Delovno in socialno sodišče v Ljubljani ter Okrožno sodišče v Ljubljani. Prvo sodišče je opozorilo na pomanjkljivo določbo navedenega člena, saj naj ne bi določal kriterijev, po katerih bi sodišče odločilo, v kdaj lahko stranki vroči celotno sodbo, kdaj pa le sodbo brez obrazložitve, sporno pa se sodišču zdi tudi določilo, da lahko sodišče strankam vroči sodbo brez obrazložitve. Drugo sodišče pa je predlagalo, da se v predlaganem členu določijo tudi pravila glede objav sodb, ki vsebujejo tajne podatke, na internetu. Pripomba ni bila upoštevana, saj je slednje materija sodnega reda.

V **petindvajsetem poglavju** ZPP (Redna pravna sredstva) so bile z novelo predlagane spremembe in dopolnitve 333., 336., 337., 339., 343., 344., 347., 349., 354., 355., 366. in 366.a člena, ter predlagani novi 343.a, 346.b in 357.a člen. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k vsem navedenim dopolnitvam, razen k predlaganim spremembam in dopolnitvam 343. in 349. člena.

K predlogu sprememb in dopolnitev **333. člena** ZPP, s katerim se podaljšuje rok za vložitev pritožbe in uvaja institut predčasne izvršljivosti sodbe, so posredovali svoje pripombe Oddelek za Civilne in upravne zadeve Vrhovnega državnega tožilstva RS, Okrožno sodišče v Ljubljani, Pravdni oddelek Okrajnega sodišča v Mariboru, Okrajno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Odvetniška zbornica Slovenije, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Oddelek za civilno sodstvo Višjega sodišča v Celju, Višje sodišče v Celju, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, okrajna sodnica mag. Anja Drev z Izvršilnega oddelka Okrajnega sodišča v Mariboru, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Iz večine njih izhaja nestrinjanje s predlaganim podaljšanjem roka za pritožbo ter na predlagano izvršljivost pred pravnomočnostjo. Predlagano podaljšanje roka naj bi namreč podaljševalo postopke. Posebej je predlagano podaljšanje sporno v zvezi delovnimi spori, v katerih je treba postopati hitro.

Uvedba predlagane izvršljivosti pred pravnomočnostjo prav tako ni sprejemljiva, saj naj bi se v primeru obstoja začasne izvršljivosti izvršba opravila na podlagi nepravnomočne sodne odločbe in bi bila v celoti opravljena še preden bi imela prizadeta stranka možnost uveljavljati pritožbene razloge. Takojšnja izvršljivost kasneje razveljavljenih odločb naj bi imela za posledico tudi povečano število nasprotnih tožb oziroma izvršb oziroma primerov, ko bi v zvezi z isto zadevo tekla pritožbeni in izvršilni postopek, kar pomeni povečanje števila zadev na sodiščih. Prav tako iz nekaterih pripomb izhaja, da naj bi institut začasne izvršljivosti ne bil primeren prav za vse vrste sodb, navedenih v predlogu noveliranega 333. člena ZPP. Institut začasne izvršljivosti naj bi bil v skladu z nekaterimi drugimi pripombami glede na relativno majhen pomen zadev primeren v sporih majhne vrednosti in v zvezi s sodbami na podlagi pripoznave. Neprimeren pa naj bi bil v zvezi z zadevami glede odpovedi najemnega razmerja in motenja posesti, v zvezi z zamudnimi sodbami, sodbami na podlagi stanja spisa, v primerih zakonitih preživnin in motenja posesti. Iz nekaterih drugih pripomb pa nasprotno izhaja, da bi naj bil institut predčasne izvršljivosti primeren v zvezi s sodbami na podlagi pripoznave, sodbami na podlagi odpovedi in zamudnimi sodbami. Če pa bi bila začasne izvršljivosti uvedena, bi se povečal pomen prvostopenjskega postopka in ugled prvostopenjskih sodišč, saj bi že prvostopenjske sodbe imele za stranke pomembne posledice. Opozorjeno je bilo tudi, da v predlogu niso opredeljene posledice neutemeljene izvršbe.

Na podlagi tako različnih stališč je predlagatelj oblikoval predlog rešitev, po kateri se predčasna izvršljivost sodbe določa za sodbe na podlagi pripoznave in sodbe v sporih zakonite preživnine. Kot varovalka je določeno še, da v primeru razveljavitve ali spremembe nepravnomočne sodne odločbe tista stranka, ki je predlagala izvršbo, odgovarja nasprotni stranki za nastalo škodo. Predlog sprememb glede podaljšanja pritožbenega roka ostaja nespremenjen.

K predlagani dopolnitvi **336. člena** ZPP, s katerim se sankcionira stranko, ki v svoji vlogi ni konkretizirala navedb, so posredovali svoje pripombe Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Odvetniška zbornica Slovenije in Oddelek za civilno sodstvo Višjega sodišča v Celju. Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Odvetniška zbornica Slovenije nasprotujejo predlagani rešitvi, saj naj bi bila prehud poseg v ustavno zagotovljeno pravico so pritožbe. Poleg tega naj bi se stranke in njihovi pooblaščenci zanašali na dolžnost sodišča, da jih opozori na morebitne pomanjkljivosti in naj bi v primeru, da jih ne bo opozorilo, opustitev uveljavljali kot procesno kršitev, kar bo vodilo v zavlačevanje postopka. Nasprotno pa Oddelek za civilno sodstvo Višjega sodišča v Celju predlagano rešitev pozdravlja , saj naj bi olajšala delo pritožbenih sodnikov in pripomogla k vsebinsko kvalitetnejšim pritožbam. Predlagatelj je upošteval večinsko podane pripombe in predlagano dopolnitev 336. člena črtal iz zakonskega predloga.

K predlagani spremembi in dopolnitvi **337. člena** ZPP, s katerima se pritožniku nalaga stroškovno breme v primeru, da so nasprotni stranki nastali stroški zaradi pritožnikovega navajanja novot v pritožbi, in v primeru razveljavitve sodne odločbe zaradi navajanja novot v pritožbi, ter določa prepoved uveljavljanja ugovora pobota in zastaranja v pritožbi, so podali pripombe Državno pravobranilstvo RS, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Oddelek za civilno sodstvo Višjega sodišča v Celju in višja sodnica Jana Petrič z Višjega sodišča v Kopru. Po mnenju vseh je predlagana sankcija prehud ukrep, saj pri navajanju novih dejstev in dokazov ne gre le za naključje, ampak včasih tudi za krivdo nasprotne stranke. Predlagatelj je pripombe upošteval in člen črtal iz predlaganega zakonskega besedila.

K predlaganim spremembam in dopolnitvi **339. člena** ZPP, s katerimi se dopolnjujejo oziroma spreminjajo primeri absolutnih bistvenih kršitev postopka, so podali svoje pripombe Višje delovno in socialno sodišče, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Višje sodišče v Celju, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Iz pripomb izhaja nestrinjanje s predlaganimi dopolnitvami nabora absolutnih bistvenih kršitev, ker naj bi jih bilo v ZPP že sedaj preveč. Predlagano sankcioniranje upoštevanja pisnih vlog, ki sta jih stranki vložili v nasprotju z določbami ZPP, z absolutno bistveno kršitvijo postopka, je prestrogo. Predlagatelj je pripombe upošteval in iz predlagane dopolnitve nabora absolutnih bistvenih kršitev izvzel navedeno določbo.

K predlaganemu novemu **343.a členu** ZPP, s katerim se uvaja možnost sodišča prve stopnje, da izda novo sodbo, ki nadomesti sodbo, ki se s pritožbo izpodbija, in z njo odpravi kršitev, so posredovali svoje pripombe Okrožno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Oddelek za civilno

sodstvo Višjega sodišča v Celju, Višje sodišče v Celju, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, okrajna sodnica mag. Anja Drev z Izvršilnega oddelka Okrajnega sodišča v Mariboru, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Iz dela pripomb izhaja nasprotovanje predlagani ureditvi, saj naj bi potencialno zmanjševala ugled sodstva. V pripombah, ki podpirajo predlagano rešitev, pa je predlagano, da se v novem 343.a členu zaradi jasnosti določbe izrecno zapiše, da je tisti, ki oceni, da je podana bistvena kršitev postopka iz 14. ali 15. točke drugega odstavka 339. člena ZPP, predsednik senata, in sicer sodišča prve stopnje. Predlagatelj je navedeni predlog upošteval in dopolnil prvi odstavek predlaganega novega člena. Poleg navedenega je bilo predlagano tudi, naj se določi rok za izdajo nove sodbe, ter naj se predlagani novi člen spremeni tako, da bi sodišče prve stopnje popravilo le izrek odločbe, ne pa izdalo popolnoma nove odločbe.

K predlagani spremembi **344. člena** ZPP, s katero se podaljšuje rok za odgovor na pritožbo, je podal pripombo le Oddelek za civilno sodstvo Višjega sodišča v Celju. Po njegovem mnenju predlagana ureditev ne bo prispevala h kvaliteti odgovorov na pritožbo in bo po nepotrebnem podaljševala postopke.

K predlaganemu novemu **346.b členu** ZPP, s katerim se uvaja možnost instančnega sodišča, da soglasno oceni, da pritožba nima možnosti za uspeh, da zadeva ni pomembna za razvoj prava ter za poenotenje sodne prakse in da nima načelnega pomena, so podali pripombe Državno pravobranilstvo RS, Okrajno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Oddelek za civilno sodstvo Višjega sodišča v Celju, Višje sodišče v Celju, višja sodnica Jana Petrič z Višjega sodišča v Kopru, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. V pripombah je predlagano, naj se predlagani člen črta, saj naj bi predlagana določba ne skrajševala pritožbenih postopkov, ker bi moralo sodišče v primeru, da ne bi prišlo do umika pritožbe, odločati ponovno. Prav tako naj bi tudi ne bila jasna vsebina pogoja, da pritožba nima načelnega pomena. Predlagani institut naj bi bil poleg tega problematičen v povezavi s predlagano ukinitvijo dovoljene revizije, saj bi lahko njegova uporaba pripeljala do enostopenjskega sojenja, s tem pa bi se prekomerno poseglo v ustavno pravico do pravnega sredstva. Pripombe so bile upoštevana in predlagani novi 346.a člen črtan iz besedila predloga zakona.

K predlogu dopolnjenega **347. člena** ZPP, s katerim se določa dodaten kriterij za obvezen razpis obravnave na drugi stopnji in na novo sodniku poročevalcu omogoča, da brez pooblastila senata opravi poravnalni narok in na zapisnik sprejeme sodno poravnavo, so posredovali Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Višje sodišče v Celju, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Iz pripomb izhaja stališče, naj se predlagano določilo črta, ker naj bi podaljšala postopke na drugi stopnji. Predlagatelj je pripombe upošteval in iz predloga zakona črtal predlagano dopolnitev drugega odstavka 347. člena, predlagani novi peti odstavek pa je ohranil.

Predlagana dopolnitev **354. člena** in **355. člena** ZPP daje sodišču druge stopnje možnost, da v primeru bistvene kršitve določbe pravdnega postopka sodbe sodišča prve stopnje ne razveljavi in zadeve ne vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje, če bi bila s tem kršena strankina pravica do sojenje v razumnem roku, ampak samo opravi novo sojenje. K predlagani dopolnitvi 354. člena

so posredovali pripombe Državno pravobranilstvo RS, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Oddelek za civilno sodstvo Višjega sodišča v Celju, Višje sodišče v Celju in Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani. K predlagani dopolnitvi 355. člena pa vsi navedeni in Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani ter Delovno in socialno sodišče v Ljubljani. Iz pripomb izhaja nestrinjanje s predlagano dopolnitvijo, saj naj bi bila omejitev pravice do pritožbe na račun sojenja v razumnem roku neutemeljena. Pri določanju odškodnine zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku se namreč upošteva dejstvo, ali je bila pritožba vložena. Poleg tega naj bi predlagana določba pomenila prehud posega v pravico do pravnega sredstva, ki naj bi v povezavi z ukinitvijo dovoljene revizije povzročila enostopenjsko sojenje, podaljšal pa naj bi se tudi postopek na drugi stopnji. Problematična naj bi bila tudi opredelitev razumnega roka za rešitev zadeve. Predlagatelj se je ob tehtanju pravice do sojenja v razumnem roku in pravici do pravnega sredstva odločil, da bo pripombe upošteval deloma in sicer tako, da je sedaj v predlogu zapisano, da sodišče druge stopnje opravi sojenje samo v primeru, če bi siceršnja vrnitev zadeve sodišču prve stopnje povzročila kršitev strankine pravice do sojenja v razumnem roku, ki pa mora biti hujša.

K predlaganemu **novemu 357.b členu**, s katerim se ponovno uvaja možnost pritožbe na vrhovno sodišče tudi zoper sklep sodišča druge stopnje, s katerim je razveljavilo sodbo in zadevo vrnilo v ponovno sojenje, so posredovali svoje pripombe Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Oddelek za Civilne in upravne zadeve Vrhovnega državnega tožilstva RS, Okrožno sodišče v Ljubljani, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Oddelek za civilno sodstvo Višjega sodišča v Celju, Višje sodišče v Celju, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Iz nekaterih pripomb izhaja nestrinjanje s predlagano ureditvijo, saj naj bi ta podaljšala sodne postopke, zahtevala večje število sodnikov na pritožbeni stopnji in dodatno obremenila vrhovno sodišče. Druge pripombe pa predlog podpirajo, vendar iz njih izhaja, da bi bilo treba dodatno določiti, katera stranka je aktivno legitimirana za vložitev pritožbe. Predlagatelj je predlagani novi 357.b člen ohranil v besedilu predloga zakona, pri tem pa upošteval predloge Vrhovnega sodišča RS, Slovenskega sodniškega društvo in Okrožnega sodišča v Kranju tako, da je dodatno določil, da lahko pritožbo vloži stranka, ki nasprotuje razveljavitvi sodbe sodišča prve stopnje in vrnitvi zadeve sodišču prve stopnje v novo sojenje.

K predlagani spremembi **366. člena** ZPP, s katero se tudi v pritožbenem postopku zoper sklep smiselno uporabljajo vse določbe, ki veljajo za pritožbo zoper sodbo, se posredovali svoje pripombe višji sodnik mag. Igor Strnad, Oddelek za civilno sodstvo Višjega sodišča v Celju, Višje sodišče v Celju, okrajna sodnica mag. Anja Drev z Izvršilnega oddelka Okrajnega sodišča v Mariboru in višja sodnica Jana Petrič z Višjega sodišča v Kopru. V pripombah je bilo opozorjeno, je predlagano spremembo 366. člena treba ustrezno upoštevati v 366.a členu ZPP, katerega spremembe pa predlagatelj ni predvidel. Predlagatelj je pripombo upošteval in ustrezno dopolnil 366. a člen.

K **šestindvajsetemu poglavju** ZPP (Izredna pravna sredstva) so bile z novelo predlagane spremembe in dopolnitve 367., 367.b, 370., 371., 373., 374., 375., 376., 385., 391. in 394. člena ter predlagani novi členi 376.a, 376.b in 381.a. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane

pripombe k 367, 367.b, 370., 373., 376, 385., 391 in 394. členu ter vsem trem predlaganim novim členom.

K predlaganim spremembam in dopolnitvam **367. člena** ZPP, s katerimi se ukinja dovoljena revizija, so posredovali pripombe Državno pravobranilstvo RS, Pravdni oddelek Okrajnega sodišča v Mariboru, Višje delovno in socialno sodišče, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Odvetniška zbornica Slovenije, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani ter gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani. Pripombe nasprotujejo novi ureditvi revizije, saj bi bilo treba dosedanjo ureditev revizije ohraniti predvsem z namenom skrbi za poenoteno sodno prakso. Ukinitev dovoljene revizija naj bi imelo za posledico večjo obremenitev in slabšo kakovost odločitev pritožbenih sodišč, na katera naj bi se po novi ureditvi v veliki meri preselilo breme odločanja o pravnih sredstvih in ki naj bi tako lahko postala zadnja instanca. Ob tem naj bi bilo smiselno, da se Vrhovnemu sodišču RS omogoči odprava morebitnih kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Predlagatelj navedenih pripombe ni upošteval, saj meni, da je predlagana ureditev ustreznejša od veljavne. S predlogom zakona se namreč v celoti ukinja subjektivni kriterij za dovoljenost revizije, hkrati pa se širi možnost za dopuščeno revizijo, saj se ukinja kriterij najnižje vrednosti za spore, glede katerih je revizija po veljavni ureditvi mogoča. Takšna ureditev je primernejša tudi zaradi tega, ker ima določena vrednost spornega predmeta za neko, socialno šibkejšo stranko lahko večji pomen kot za drugo, bolj premožno stranko. Prav tako pa je tudi neka nepremoženjska zadeva (na primer v zakonskih sporih ter sporih iz razmerij med starši in otroki), ki se je ne da denarno ovrednotiti, lahko pomembnejša od neke premoženjske zadeve. Smiselnost predlagane ureditve utemeljuje tudi prof. dr. Galič[126]: »Razlog subjektivnega pomena za stranko (okoliščina, da gre za zelo veliko premoženjsko vrednost) je sam v sebi nekoliko protisloven. Subjektivni pomen je namreč nemogoče objektivizirati. Za nekoga je pač poraz v pravdi za 50.000 evrov nekaj, kar se mu pretirano ne pozna. Za drugega pa je lahko že 20.000 evrov celotno premoženje. Enako pri gospodarskih sporih: za velike gospodarske družbe je lahko obsodba na 300.000 evrov z ekonomskega vidika zanemarljiva. Za kako manjšo d. o. o. pa lahko pomeni že obsodba na plačilo 50.000 evrov "gotovo smrt" (stečaj). Poraja se tudi pomislek, ali se morda s tem na stežaj odpira vrata Vrhovnega sodišča le bogatim ljudem in velikim gospodarskim družbam (ti bodo praviloma imeli spore, kjer bodo dosežene omenjene vrednosti), pri vseh ostalih pa bo Vrhovno sodišče interveniralo le, če bo v tem videlo objektivno korist za razvoj pravnega reda, neodvisno od njihove zadeve. Prav zaradi teh razlogov je novela nemškega ZPO leta 2002 v celoti opustila kriterij vrednosti spornega predmeta in ostaja le še sistem dopustitve revizije po kriteriju rešitve pomembnega pravnega vprašanja. S tem so vsi v enakem položaju. Ker pa revizij, ki bi bile dovoljene že po samem zakonu, več ni, se odpira prostor tudi za nekoliko večje število dopuščenih revizij. Pomisleka pa sta še dva: čemu subjektivni pomen zadeve vezati le na denarno vrednost (40.000 evrov)? Ali morda kaka nepremoženjska zadeva (npr. odločanje o vzgoji in varstvu otroka) za posameznika ni lahko celo pomembnejša? Ohranitev kriterija vrednosti spora pa v javnosti tudi zamegljuje bistvo reforme. Ustvarja se namreč vtis, kot da je bistvo reforme v desetkratnem dvigu revizijskega pragu, pozablja pa se na to, da naj bi šlo v bodoče pri večini zadev, s katerimi se ukvarja Vrhovno sodišče, za dopuščene revizije.«.

Poleg navedenega je Ustavno sodišče v odločbi U-I-302/09-12, Up-1472/09-6, U-I-139/10-9, Up-748/10-6 dne 12. 5. 2011 ob presoji navedene ureditve zapisalo:

[126] A. Galič: Za reformo revizije v pravdnem postopku, Pravna praksa, 2007, št. 43.

»Nobena človekova pravica ne zagotavlja pravice do revizije. Zakonodajalec sme zato v izhodišču prosto presoditi, ali bo omogočil revizijo v civilnih zadevah, kakšne namene bo to izredno pravno sredstvo pretežno imelo in ali ga bo podvrgel pristopni kontroli (Vrhovnega sodišča)……. Opisani sistem, katerega jedro je institut dopuščene revizije, revizijo v prvi vrsti vzpostavlja kot sredstvo za dosego ciljev, objektivno pomembnih z vidika pravnega reda v celoti. Vrhovnemu sodišču kot najvišji avtoriteti sodne oblasti glede razlage in uporabe zakona omogoča izrekanje o pomembnih pravnih vprašanjih, s čimer zagotavlja razvoj prava prek sodne prakse. Poudarja in krepi odgovornost Vrhovnega sodišča za poenotenje sodne prakse v državi in s tem za zagotovitev enakosti pred zakonom. Z izjemo dovoljene revizije se torej ureditev tega izrednega pravnega sredstva osredinja na varstvo javnega interesa. Subjektivna dimenzija revizije, tj. varstvo pravic strank v konkretnih sporih, ni primarna (tako Ustavno sodišče že v sklepih št. Up-1782/08, U-I-166/08 z dne 18. 6. 2009, Uradni list RS, št. 54/09, in št. Up-678/09 z dne 20. 10. 2009, Uradni list RS, št. 88/09). Individualne interese posameznikov Vrhovno sodišče varuje predvsem posredno, z varstvom javnega interesa.14 Takšna ureditev revizije utrjuje vlogo Vrhovnega sodišča kot precedenčnega sodišča, ki jo v povezavi s temeljnimi ustavnimi načeli pravne države in delitve oblasti zarisuje prvi odstavek 127. člena Ustave, po katerem je Vrhovno sodišče najvišje sodišče v državi. Ko Vrhovno sodišče v okviru razlagalnega prostora, ki mu pripada kot vrhu tretje veje oblasti glede razlage zakona, sprejema stališča o pomembnih pravnih vprašanjih, soustvarja pravo. Sooblikuje merila, ki naj bodo v podobnih primerih v prihodnje ex ante vodilo sodiščem in naslovnikom pravnih norm nasploh. Na ta način krepi predvidljivost pravnih norm in torej pravno varnost. Ureditev revizije torej temelji na spoznanju, da v moderni pravni državi, zasnovani na delitvi oblasti in zavezani varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Vrhovno sodišče z vnaprejšnjim (ex ante) oblikovanjem vodil, vzniklih iz konkretnih primerov, pomembno prispeva h krepitvi enakosti pred zakonom in pravne varnosti. Tako učinkovito udejanja svojo vlogo v sistemu zavor in ravnovesij, v katerem ima glede razlage zakonov zadnjo besedo (prim. prvi odstavek 127. člena Ustave). V sozvočju s tako naravnanim smislom revizije, ki izhaja iz ustavnopravno zarisane vloge Vrhovnega sodišča kot pomembnega soustvarjalca prava, je tudi popolna sumarnost obrazložitve sklepa o nedopustitvi revizije. Postopek odločanja o dopustitvi revizije ni usmerjen k varovanju individualnih pravic strank v konkretnih primerih; temu je docela namenjen postopek na prvi in drugi stopnji. Tam se udejanjata človekovi pravici do učinkovitega sodnega varstva (vključno z izvršitvijo sodne odločitve) in do pravnega sredstva, in tedaj v polni meri velja tudi zahteva po vsebinski obrazložitvi sodne odločbe. Namen postopka odločanja o dopustitvi revizije pa je iskanje prvin, ki konkretni primer in interese strank v konkretnem sodnem postopku presegajo. Je preliminarni postopek sui generis, v katerem poskuša stranka izzvati javni interes in katerega posledica je odločitev, ki v strankin individualni položaj ne posega znatno: povzroči "le" odklonitev možnosti v javni interes usmerjenega revizijskega preizkusa, ki ga Ustava ne zahteva. Odločanje o tem, ali strankin primer vsebuje za pravni red kot celoto pomembna pravna vprašanja, nosi v sebi le neznatno mero odločanja o njenih "pravicah, obveznostih in pravnih koristih". Tisto, čemur je namenjeno ustavno procesno jamstvo obrazloženosti: varovanje individualnega položaja stranke (njene pravice spoznati, kakšni so bili razlogi za odločitev, nanašajočo se na njeno pravico, obveznost oziroma pravni interes), ni primarno in ni odločilno. Tej količini individualnega varstva pa ustreza količina obrazložitve, kakršno zahteva izpodbijani drugi odstavek 367.c člena ZPP.15 Povedano drugače, iz pravice do izjavljanja in do poštenega postopka iz 22. člena Ustave ne izhaja dolžnost Vrhovnega sodišča vsebinsko obrazložiti odločitev o tem, ali bo glede na merilo javnega interesa pripustilo pravno sredstvo, ki ga človekove pravice ne terjajo.«

K predlaganim spremembam **367.b člena** ZPP, ki določa, da predlagatelju revizije ni treba predložiti kopij odločb Vrhovnega sodišča RS in sodišč druge stopnje, na katere se sklicuje, razen če te niso objavljene, sta podala pripombe Državno pravobranilstvo RS in Odvetniška družba Jadek & Pensa. V pripombah je navedeno, da obrazložitev k predlaganemu členu ni skladna s predlagano ureditvijo iz šestega odstavka 367.b člena. Predlagatelj pripombe ni mogel upoštevati, saj se v primeru, da vlogi niso priložene listine (ne pa, da v vlogi niso navedene opravilne številke zadev), uporablja 108. člen ZPP (in ne šesti odstavek noveliranega 367.b člena).

K predlaganim spremembam **370. člena** ZPP, s katerim se v skladu s predlagano ureditvijo revizije določajo le razlogi za vložitev (dopuščene) revizije, so podali svoje pripombe Vrhovno sodišče RS, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Iz pripomb izhaja stališče, da bi morali biti po novi ureditvi revizije razlogi zanjo opredeljeni kot razlogi za dopustitev revizije. Ker se z revizijo izpodbija odločba druge stopnje, naj se določi, da se lahko z revizijo uveljavljajo le procesne kršitve pred sodiščem druge stopnje. Predlagatelj je pripombe deloma upošteval in jasno zapisal, da se lahko revizija vloži zaradi bistvene kršitve določb pravdnega postopka pred sodiščem prve stopnje, ki jih je stranka uveljavljala pred sodiščem druge stopnje, ali zaradi bistvene kršitve določb pravdnega postopka pred sodiščem druge stopnje ali zaradi zmotne uporabe materialnega prava.

K predlogu sprememb **373. člena** ZPP, ki so posledica ukinitve dovoljene revizije in le redakcijske narave, je podalo pripombo Državno pravobranilstvo RS. Opozorilo je, da predlagatelj za primer kršitve drugega odstavka 373. člena ni predvidel sankcije. Pripomba ni bila upoštevana, saj je v navedenem primeru predvidena sankcija po splošnih pravilih ZPP.

K predlogu spremenjenega **376. člena** ter k predlogu **novega 376.a in 376.b člena**, s katerimi se ureja odločanje revizijskega sodišča na nejavni seji oziroma javni obravnavi, so skupaj k vsem navedenim členom podali svoje pripombe Državno pravobranilstvo RS, Višje delovno in socialno sodišče ter Vrhovno sodišče RS. Iz pripomb izhaja, da bi uvedba javne obravnave krepila avtoriteto vrhovnega sodišča, ter da bi morala biti javna obravnava namenjena strankam, ne pa javnosti. Vrhovno sodišče RS je predlagalo, da bi bila odločitev, ali Vrhovno sodišče RS svojo odločitev razglasi javno, pridržana njegovi diskreciji. Predlagatelj je pripombo upošteval in v predlog člena vključil rešitev, po kateri revizijsko sodišče svojo odločitev razglasi ustno, če tako oceni.

K predlogu novega **381.a člena** ZPP, s katerim se na vrhovnem sodišču uvaja institut ločenih mnenj, so podali svoje pripombe Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Po mnenju Višjega delovnega in socialnega sodišča bi podajanje ločenih mnenj (predvsem odklonilnih) zmanjšalo zaupanje javnosti v odločitve Vrhovnega sodišča RS. Vrhovno sodišče RS, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju pa menijo, da predlagana določba ne sodi v ZPP, ampak v Zakon o sodiščih[127]. Predlagatelj ocenjuje, da so ločena mnenja (tako pritrdilna kot odklonilna) so pomembna za razvoj prava, še posebej v primerih, ko večina sodnikov ne upoštevala določenega vidika nekega primera . Tudi z vidika zagotavljanja enotnosti sodne prakse je pomembno, da so

[127] Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13 in 17/15

odločbe čim bolj prepričljivo obrazložene (k čemur posredno pripomorejo ločena mnenja). Posledično se bo povečalo zaupanje v pravno varnost kot del ustavnega načela pravne države (2. člen Ustave). Nenazadnje možnost dajanja ločenih mnenj prispeva tudi k večji transparentnosti in javnosti sodnega odločanja. Ločena mnenja so tudi odraz neodvisnosti sodnikov (iz 12 člena Ustave), torej neodvisnosti, ki pripada vsakemu posameznemu sodniku (in se v tem delu razlikuje od »sistemske« neodvisnosti sodišč iz prvega odstavka 23. člena Ustave) ter, ki jo gre v kontekstu ločenih mnenj razumeti bolj kot vezanost sodnika na Ustavo in zakon (kar posledično pomeni, da sodnik ni »vezan« na strinjanje s stališčem senata, katerega del je, čeprav ga je seveda dolžan spoštovati). Institut ločenega mnenja hkrati daje sodniku tudi možnost, da ohrani svoje dostojanstvo, npr. ko bi večinsko mnenje nasprotovalo njegovemu prepričanju.

K predlagani spremembi **385. člena** ZPP, katere posledica bo, da se bo zaradi predlagane ukinitve dovoljene revizije zahteva za varstvo zakonitosti lahko vložila zoper vsako pravnomočno odločbo, je posredovalo pripombe Vrhovno državno tožilstvo RS (Strokovno informacijski center). V njih opozarja, da predlagana sprememba prinaša v ureditev pravdnega postopka možnost hkratne uporabe tako dopuščene revizije kot tudi zahteve za varstvo zakonitosti, ki se sicer po veljavni ureditvi izključujeta. Zato Strokovno informacijski center predlaga, naj se zakonsko uredi razmerje med tema izrednima pravnima sredstvoma v primeru njune vložitve v istem pravdnem postopku.

K predlagani dopolnitvi **391. člena** ZPP, s katero ima po novem zahteva za varstvo zakonitosti le ugotovitveni učinek, so podali pripombe Vrhovno državno tožilstvo RS (Oddelek za civilne in upravne zadeve), Vrhovno državno tožilstvo RS (Strokovno informacijski center), Državno pravobranilstvo RS, Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Vrhovno državno tožilstvo RS (Oddelek za civilne in upravne zadeve) predlagano spremembo podpira. Ostali imajo pomisleke predvsem glede sklicevanja na ureditev zahteve za varstvo zakonitosti v kazenskem postopku in smiselnosti obstoja tega instituta, če bo imel le še ugotovitveni učinek. Ker naj bi imela zahteva za varstvo zakonitosti le ugotovitveni učinek, naj bi se bistveno zmanjšal interes za njeno vlaganje, kar bi lahko vplivalo na pomen tega izrednega pravnega sredstva v praksi in na številčnost vloženih revizij. Izpostavljeno je bilo tudi, da bi bila po predlagani ureditvi v primerih, ko je revizija po zakonu izrecno izključena, zahteva za varstvo zakonitosti edino izredno pravno sredstvo pred vrhovnim sodiščem. V takih primerih bi bil postopek pred vrhovnim sodiščem končan z ugotovitveno odločbo, da je bil zakon prekršen, torej v pravnomočno sodno odločbo ne bi bilo mogoče več kakorkoli posegati. Ker bi lahko ostala v veljavi (zmotna) pravnomočna odločba, bi se lahko povečal pritisk javnosti na sodstvo. Predlagano je bilo tudi, naj se obstoj zahteve za varstvo zakonitosti omeji na primere, ko so izpolnjeni pogoji za vložitev (dopuščene) revizije, ter preuči možnost aktivne legitimacije državnega tožilca za vložitev tožbe za razveljavitev sodne poravnave. Predlagatelj je sledil mnenju Vrhovnega državnega tožilstva RS.

K predlagani dopolnitvi **394. člena** ZPP, s katero sta predlagana dva dodatna razloga za obnovo postopka, so posredovali pripombe Višje delovno in socialno sodišče, Vrhovno sodišče RS, Odvetniška družba Jadek & Pensa, Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Slednja dva in Vrhovno sodišče RS predlaganemu drugemu obnovitvenemu razlogu nasprotujejo, saj je kot podlaga za vložite izrednega pravnega sredstva

določen presplošno. Iz predlaganega besedila namreč ne izhaja, kdaj je podana okoliščina, da »odškodnina ni primerno zadoščenje za odpravo posledic« in kdaj pogoj, da je »obnova nujna, da se kršitev odpravi«. Poleg tega Evropsko sodišče za človekove pravice ni instančno sodišče nacionalnim sodiščem, tožena stranka pa tudi ni sodišče, ampak država. Izpostavljeno je bilo tudi napačno oštevilčenje predlaganih novih obnovitvenih razlogov. Predlagatelj je navedene pripombe upošteval in iz predloga zakona črtal drugo predlagani obnovitveni razlog ter popravil oštevilčenje predlaganih dopolnitev prvega odstavka 394. člena ZPP.

V **osemindvajsetem poglavju** ZPP (Postopek v pravdah zaradi motenja posesti) so bile z novelo predlagane spremembe in dopolnitve 425. in 428. člena ZPP. Pripombe so bile podane k predlogu dopolnitev in sprememb obeh veljavnih členov.

K predlagani dopolnitvi **425. člena** ZPP, ki pomeni širitev ureditve iz gospodarskih sporov na spore o motenju posesti, je podala svoje pripombe Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani. Predlagala je črtanje predlagane določbe, saj je v nujnih primerih mogoče vložiti predlog za začasno odredbo. Predlagatelj je pripombo upošteval.

K predlagani spremembi **428. člena** ZPP, po kateri ne bo več veljalo, da lahko sodišče iz tehtnih razlogov odloči, da pritožba ne zadrži izvršitve sklepa, je prav tako podala pripombo Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani. Predlagalo je, da ureditev ostane nespremenjena, ker črtanje določbe tretjega odstavka 428. člena iz razloga, da novela to vprašanje ureja že v predlogu sprememb in dopolnitev 333. člena, ni ustrezno. Predlagatelj je pripombo upošteval in iz predloga zakona črtal predlagano spremembo 428. člena.

V **devetindvajsetem poglavju** ZPP (Izdaja plačilnega naloga) so bile z novelo predlagane spremembe in dopolnitve **436. člena**, s katerimi se določa, da v primeru obrazloženega ugovora zoper plačilni nalog sodišče s sklepom razveljavi plačilni nalog in začne po pravnomočnosti tega sklepa z obravnavanjem glavne stvari. K predlagani ureditvi sta posredovala svoje pripombe Okrajno sodišče v Ljubljani, Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani in višje sodišče v Celju. Iz pripomb izhaja strinjanje s predlagano ureditvijo. Okrajno sodišče v Ljubljani je v svojih pripombah opozorilo še na potrebo po spremembi določil Zakona o izvršbi in zavarovanju[128] v povezavi s predlagano spremembo 436. člena ZPP, Višje sodišče v Celju pa še na nekatere pomanjkljivosti ureditve, ki bi jo bilo treba dopolniti.

V **tridesetem poglavju** ZPP (Postopek v sporih majhne vrednosti) so bile predlagane spremembe in dopolnitve ter posredovane pripombe k 451., 454., 455., 457. in 458. členu.

K predlaganemu črtanju **451. člena** ZPP, ki določa, da mora v postopku v sporih majhne vrednosti tožeča stranka navajati vsa dejstva in predlagati vse dokaze v tožbi, tožena stranka pa v ogovoru na tožbo, so podali svoje pripombe Okrajno sodišče v Ljubljani, okrožna sodnica Andreja Veselič z Okrožnega sodišča v Mariboru in Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani. Vsi se strinjajo, da se v veljavno ureditev ne posega, ker je v praksi učinkovita. Predlagatelj je pripombe upošteval in predlagano črtanje 451. člena ZPP izvzel iz predloga zakona.

[128] Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15 in 76/15 – odl. US.

K predlagani spremembi **454. člena** ZPP, s katero se predlaga, da sodišče razpiše narok, če stranka to zahteva, in k predlaganemu črtanju **455. člena** ZPP, ki določa sankcijo za nepristop na narok, sta podala pripombe Okrajno sodišče v Ljubljani in Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani. Iz pripomb izhaja strinjanje s predlagano dopolnitvijo 454. člena, saj bi se s predlagano dopolnitvijo stranke spodbujalo, da bi kritično presodile, ali je smiselno predlagati narok ali ne. V zvezi s predlaganim črtanjem 455. člena pa je bilo izpostavljeno, da sankcija za nepristop na narok v 282. členu ZPP ni urejena celovito in da navedeni člen ureja bistveno drugačno situacijo, namreč obvezni narok v rednih postopkih, medtem ko pa je v sporih majhne vrednosti narok neobvezen. Predlagatelj je pripombe upošteval in predlagano črtanje 455. člena ZPP izvzel iz predloga zakona.

K predlaganemu črtanju **457. člena** ZPP, s katerim se v pravdnem postopku ukinja sodba s skrajšano obrazložitvijo, sta posredovala pripombe Delovna skupina pri Civilnem oddelku Višjega sodišča v Ljubljani in Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani. Iz pripomb izhaja, da bi bila ukinitev možnosti izdelave sodbe s skrajšano obrazložitvijo neprimerna. Ob predlaganem črtanju tretjega odstavka 457. člena bi ostal v veljavi njegov prvi odstavek, ki določa takojšnjo razglasitev sodbe po koncu glavne obravnave. Navedeno pa je povezano z določbo spremenjenega 323. člena ZPP. Določbi petega odstavka spremenjenega 323. člena in prvega odstavka 457. člena ZPP naj ne bi bili več medsebojno usklajeni. Predlagatelj je pripombe ustrezno upošteval in namesto predlaganega črtanja tretjega odstavka 457. člena določil, da lahko sodišče pisno sodbo izdela v skladu s 324. členom ali v skladu s šestim odstavkom 323. člena ZPP.

K predlogu sprememb in dopolnitev **458. člena** ZPP, s katerimi se predlaga izvršljivost sodbe pred njeno pravnomočnostjo, so podali svoje pripombe Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani, Odvetniška zbornica Slovenije, Višje sodišče v Celju ter višja sodnica Jana Petrič z Višjega sodišča v Kopru. Tako kot pri predlagani izvršljivost sodbe pred njeno pravnomočnostjo v rednem pravdnem postopku izhaja tudi iz pripomb k predlagani izvršljivosti pred pravnomočnostjo v sporih majhne vrednosti nestrinjanje s predlagano ureditvijo. Predlagatelj je stališča upošteval.

V **dvaintridesetem poglavju** ZPP (Postopek v gospodarskih sporih) so bile z novelo predlagane spremembe in dopolnitve 490., 495. in 496. člena ter novi 486.a člen in novi 495.a člen. V okviru strokovnega usklajevanja so bile podane pripombe k vsem navedenim predlogom.

K predlogu novega **486.a člena**, po katerem lahko v gospodarskih sporih sodnik posameznik izjemoma predlaga predsedniku sodišča, da se zadeva odstopi v odločitev senatu treh sodnikov, so posredovali pripombe Vrhovno sodišče RS, Višje sodišče v Celju, Slovensko sodniško društvo in Okrožno sodišče v Kranju. Višje sodišče v Celju je predlagalo, da bi o predlogu za odstop odločal predsednik sodišča prve stopnje, ostali trije pa so predlagali le, naj se določba črta. Predlagatelj ocenjuje, da je možnost senatnega sojenje na prvi stopnji je smiselna, če gre za odločanje o zapletenih pravnih ali dejanskih vprašanjih, še posebej v gospodarskih sporih, ko se odloča o visokih zneskih in težkih pravnih, ekonomskih ali dejanskih vprašanjih. Podobno omogoča že veljavni ZPP pri odločanju na sodišču druge stopnje (glej tretji odstavek 366.a člena ZPP; glede obratne situacije, ko senat prepusti odločanje sodniku posamezniku, glej peti odstavek 347. člena ZPP).

K predlogu za črtanje **490. člena** ZPP, s čimer se črta določilo o reviziji gospodarskih sporih, je posredovala svoje pripombe Odvetniška družba Jadek & Pensa. Menila je, da ukinitev dovoljene revizije ni primerna, zlasti v večjih gospodarskih sporih, kjer je glede na posledice, ki jih lahko ima odločitev sodišča za stranke, zelo pomembna pravilnost in zakonitost odločbe. Predlagatelj v skladu z usmeritvijo, da se s predlagano novelo ZPP dovoljena revizija ukine, pripombe ni upošteval, ampak je določil, da v primerih, v katerih ni treba razpisati pritožbene obravnave in senat sodišča druge stopnje soglasno oceni, da pritožba očitno nima možnosti za uspeh, lahko o nameravani zavrnitvi pritožbe in o ključnih razlogih za to obvesti stranko in jo pozove, da se v določenem roku izjavi, ali vztraja pri vloženi pritožbi, ali pritožbo umika. Če stranka umakne pritožbo, ji sodišče vrne del sodne takse za pritožbo.

K predlagani spremembi **495. člena** ZPP, s katero se zvišuje vrednost spornega predmeta v gospodarskih sporih majhne vrednosti, so podali pripombe okrožna sodnica Andreja Veselič z Okrožnega sodišča v Mariboru, Odvetniška zbornica Slovenije in Višje sodišče v Celju. Po mnenju vseh je predlagana sprememba neprimerna, saj naj bi bil v sporih majhne vrednosti že tako ali tako okrnjena pravica do vlaganja vlog, prav tako tudi zožen krog razlogov za vložitev pritožbe ter še vedno nestabilne ekonomske razmere. Predlagatelj je pripombe upošteval in iz predloga zakonske novele izvzel predlagano spremembo 495. člena ZPP.

K predlaganemu **novemu 495.a členu** ZPP, s katerim se sodišču daje možnost, da stranki odredi omejitev obsega vloge in časa za ustno podajanje navedb na naroku, je podala svoje pripombe Odvetniška družba Jadek & Pensa. Po njenem mnenju predlagana rešitev ni primerna, saj naj bi pomenila tveganje za prekomerne posega v pravico strank do izjave, zato naj se črta. Predlagatelj pripomb ni upošteval, saj predlagani novi člen predstavlja možnost za pospešitev postopkov v gospodarskih sporih.

K predlaganemu črtanju **496. člena** ZPP, katerega peti odstavek se napačno sklicuje na črtani 497. člen, poleg tega pa je vsebinsko povezano z uvedbo predhodne napovedi pritožbe v vseh pravdnih postopkih, je posredoval pripombe Gospodarski oddelek Višjega sodišča v Ljubljani. Predlogu črtanja je nasprotoval in predlagal, naj se sodba brez obrazložitve izdela zgolj v primeru razglasitve sodbe. Namesto črtanja celotnega 496. člena ZPP je predlagatelj določil, da sodišče v postopkih za izdajo plačilnega naloga izdela pisno sodbo v skladu s 324. členom ali v skladu šestim odstavkom 323. člena ZPP.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles:

– Mag. Goran KLEMENČIČ, minister za pravosodje
– Tina BRECELJ, državna sekretarka v Ministrstvu za pravosodje
– Darko STARE, državni sekretar v Ministrstvu za pravosodje
– Dr. Ciril Keršmanc, v. d. generalnega direktorja Direktorata za zakonodajo s področja pravosodja

II. BESEDILO ČLENOV ZAKONA

1. člen

V Zakonu o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US in 48/15 – odl. US) se prvi odstavek 11. člena spremeni tako, da se glasi:

»Sodišče, stranke in drugi udeleženci si morajo prizadevati, da se opravi postopek brez zavlačevanja in s čim manjšimi stroški. Vsaka stranka je dolžna v postopku skrbno in pravočasno uresničevati svoje pravice, navajati dejstva in predlagati dokaze, da je mogoče postopek izvesti čim prej. Sodišče je dolžno onemogočiti vsako zlorabo pravic, ki jih imajo stranke in drugi udeleženci v postopku.«.

2. člen

V tretjem odstavku 17. člena se črta besedilo »iste vrste«.

3. člen

V prvem odstavku 19. člena se črta besedilo »ves čas«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Sodišče prve stopnje se lahko po uradni dolžnosti izreče za stvarno nepristojno ob predhodnem preizkusu tožbe, pozneje pa na ugovor tožene stranke, ki ga poda najkasneje v odgovoru na tožbo, do razpisa glavne obravnave.«.

4. člen

V drugem odstavku 38. člena se za besedilom »sodišča nižje stopnje« doda besedilo »ali o svetovalnem mnenju«.

5. člen

V prvem odstavku 39. člena se črta besedilo », pravice do revizije«.

6. člen

V tretjem odstavku 44. člena se v prvem stavku črta besedilo »ali pravici do revizije«. Drugi stavek se spremeni tako, da se glasi: »O tem takoj odloči na predlog ali po uradni dolžnosti s sklepom, zoper katerega ni posebne pritožbe.«.

7. člen

V 45. členu se črta besedilo »ali pravica do revizije«.

8. člen

Za 51. členom se dodajo nova podnaslova ter nova 51.a in 51.b člen, ki se glasijo:

»**Pristojnost v sporih iz potrošniških pogodbenih razmerij**

51.a člen

Če je v sporu iz potrošniškega pogodbenega razmerja tožeča stranka potrošnik po zakonu, ki ureja varstvo potrošnikov, je za sojenje poleg sodišča splošne krajevne pristojnosti pristojno tudi sodišče, na območju katerega ima potrošnik stalno oziroma začasno prebivališče.

Če je v sporu iz potrošniškega pogodbenega razmerja tožeča stranka podjetje po zakonu, ki ureja varstvo potrošnikov, je za sojenje krajevno pristojno sodišče, kjer ima potrošnik stalno oziroma začasno prebivališče.

Drugačna krajevna pristojnost je mogoča samo po dogovoru, ki ga potrošnik in podjetje skleneta po tem, ko je prišlo do spora, ali po dogovoru, ki dodatno omogoča potrošniku, da začne postopek pred sodišči, ki niso navedena v tem členu.

Pristojnost v sporih iz zavarovalnih razmerij

51.b člen

V sporih iz zavarovalnih razmerij, v katerih je tožena stranka zavarovalnica, je za sojenje poleg sodišča splošne krajevne pristojnosti in sodišča, pristojnega po 60. členu tega zakona, pristojno tudi sodišče, na območju katerega ima tožeča stranka stalno oziroma začasno prebivališče ali sedež.

Glede zavarovanja pred odgovornostjo ali zavarovanja nepremičnin je zavarovalnica lahko tožena tudi pred sodiščem v kraju, kjer je prišlo do škodnega dogodka. Enako velja, če premičnine in nepremičnine krije ista zavarovalna polica in jih je prizadel isti dogodek.

Prejšnja odstavka se uporabljata tudi v primeru, ko pri zavarovanju pred odgovornostjo oškodovanec zahteva neposredno od zavarovalnice povrnitev škode, ki mu je nastala zaradi dogodka, za katerega odgovarja zavarovanec.

Zavarovalnica lahko v sporih iz zavarovalnih razmerij vloži tožbo samo pred sodiščem, na območju katerega ima tožena stranka, ki je zavarovalec, zavarovanec ali upravičenec iz zavarovanja, stalno oziroma začasno prebivališče ali sedež.

Drugačna krajevna pristojnost je mogoča samo po dogovoru, ki je sklenjen po tem, ko je prišlo do spora, ali po dogovoru, ki dodatno omogoča zavarovalcu, zavarovancu ali upravičencu iz zavarovanja, da začne postopek pred sodišči, ki niso navedena v tem členu.«.

9. člen

V prvem odstavku 81. člena se za besedilom »Če sodišče ugotovi,« doda besedilo »da je stranka umrla ali prenehala obstajati pred vložitvijo tožbe, ali«.

10. člen

V četrtem odstavku 82. člena se črta besedilo »notarji,«.

11. člen

Peti odstavek 98. člena se črta.

Dosedanji šesti odstavek postane peti odstavek.

12. člen

V 105.a člena se za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Če sodišče stranki dovoli obročno plačilo ali odlog plačila sodne takse, mora takoj nadaljevati s postopkom na prvi stopnji, ne da bi čakalo, da je sodna taksa v celoti plačana.«.

13. člen

105. b člen se spremeni tako, da se glasi:

»**105.b člen**

Vloga se vloži v pisni ali elektronski obliki.

Pisna vloga je vloga, ki je napisana ali natisnjena in lastnoročno podpisana (vloga v fizični obliki), ali vloga, ki je v elektronski obliki in je podpisana z elektronskim podpisom, ki je enakovreden lastnoročnemu podpisu (vloga v elektronski obliki).

Vloga v fizični obliki se vloži tako, da se pošlje po pošti, z uporabo sredstev komunikacijske tehnologije, izroči neposredno organu ali po osebi, ki opravlja posredovanje vlog kot svojo dejavnost.

Vloga v elektronski obliki se vloži tako, da se vloži v informacijski sistem sodstva. Informacijski sistem sodstva vložniku samodejno potrdi prejem vloge.

Vloga se lahko vloži tudi na predpisanem ali drugače pripravljenem obrazcu. Ne glede na določbe drugih predpisov se za obrazce v elektronski obliki zahteva, da imajo enako vsebino kot obrazci, predpisani zgolj v fizični obliki.

Pristojni organ za sodišča vzpostavi in vzdržuje informacijski sistem e-sodstvo.

Minister, pristojen za pravosodje, predpiše pogoje in način vložitve vlog v elektronski obliki, obliko zapisa vloge v elektronski obliki ter organizacijo in delovanje informacijskega sistema sodstva.

Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena lahko minister, pristojen za pravosodje, določi vloge, ki se lahko vložijo tudi po telefonu ali v elektronski obliki brez elektronskega podpisa, in način identifikacije strank v teh primerih.«.

14. člen

Prvi odstavek 107. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Listine, ki se priložijo vlogi, so lahko v izvirniku ali prepisu. Kot prepis listine v fizični obliki se šteje zajeta in hranjena mikrofilmska ali elektronska (digitalizirana) kopija, reprodukcija te kopije ali overjen prepis, lahko pa tudi navaden prepis ali mikrofilmska, elektronska (digitalizirana) kopija, fotokopija ali reprodukcija te kopije. Kot prepis listine v elektronski obliki se šteje elektronska kopija, ki je pretvorjena v obliko, primerno za branje in izpis na papir.«.

15. člen

109. člen se spremeni tako, da se glasi:

»109. člen

Tistemu, ki v vlogi žali sodišče, stranko ali drugega udeleženca v postopku, lahko sodišče izreče denarno kazen po tretjem in četrtem odstavku 11. člena tega zakona.

Denarno kazen po prejšnjem odstavku izreče sodnik ali senat, ki naj o vlogi odloči.

Če se žaljiva izjava nanaša na sodnika ali senat in sodnik ali predsednik senata oceni, da so izpolnjeni pogoji za kaznovanje, poda predlog za kaznovanje, ki se obravnava kot novo vložena zadeva in se dodeli drugemu sodniku v skladu s sodnim redom.

Zoper sklep o izreku denarne kazni je dovoljena pritožba.

Če je bila izrečena denarna kazen odvetniku ali odvetniškemu kandidatu, se o tem obvesti odvetniška zbornica. Če je bila izrečena denarna kazen notarju, se o tem obvesti notarska zbornica.

Denarna kazen, izrečena v skladu določbami tega člena, ni ovira za kaznovanje zaradi kaznivega dejanja ali prekrška.«.

16. člen

Tretji odstavek 112. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Če se vloga vloži v elektronski obliki, se šteje čas, ko jo je prejel informacijski sistem sodstva, za trenutek izročitve sodišču, na katero je naslovljena.«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Če je vloga v elektronski obliki vložena s posredovanjem izvajalca elektronskega vlaganja, ki vlogo podpiše z elektronskim časovnim žigom, se šteje čas elektronskega časovnega žiga za trenutek, ko jo je prejel informacijski sistem sodstva.«.

Dosedanji četrti do sedmi odstavek postanejo peti do osmi odstavek.

Dosedanji osmi in deveti odstavek, ki postaneta deveti in deseti odstavek, se spremenita tako, da se glasita:

»Če je bila tožba, ki je vezana na rok, izročena ali poslana nepristojnemu sodišču pred iztekom roka, se šteje, da je bila pravočasno vložena, če je bila vložena na nepristojno sodišče pred potekom roka, v katerem se mora po posebnih predpisih vložiti tožba, ali pred potekom zastaralnega roka.

Če je bila vloga, ki ni tožba, vezana na rok, izročena ali poslana nepristojnemu sodišču pred iztekom roka, pa prispe k pristojnemu sodišču po izteku roka, se šteje, da je bila pravočasno vložena, če je mogoče vložitev pri nepristojnemu sodišču pripisati nevednosti vložnika, ki nima pooblaščenca iz tretjega odstavka 86. člena oziroma iz tretjega odstavka 87. člena tega zakona, ali očitni pomoti vložnika.«.

17. člen

Drugi odstavek 114.a člena se spremeni tako, da se glasi:

»Pod pogoji iz prejšnjega odstavka lahko sodišče odloči, da se izvede tudi dokaz z ogledom, z listinami, z zaslišanjem strank in prič ter dokaz z izvedencem.«.

18. člen

V drugem odstavku 115. člena se v tretjem stavku črta besedilo », če ista oseba dvakrat ali večkrat izostane z naroka zaradi zdravstvenih razlogov«.

19. člen

V prvem odstavku 122. člena se pika nadomesti z vejico in doda besedilo »razen o delu pripravljalnega naroka, ki je namenjen poskusu sklenitve sodne poravnave.«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Predsednik senata lahko sklene, da pri sestavi zapisnika ne sodeluje zapisnikar.«

20. člen

Tretji odstavek 123. člena se črta.

21. člen

Prvi odstavek 124. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Zapisnik se sestavlja tako, da predsednik senata ali z njegovim dovoljenjem stranka, njen pooblaščenec ali drug udeleženec v postopku glasno narekuje zapisnikarju, kaj naj zapiše v zapisnik, ali sam piše zapisnik.«.

22. člen

Tretji odstavek 125. člena se spremeni tako, da se glasi:

»V primeru iz prvega odstavka tega člena sodišče izdela prepis zapisnika v petih dneh. Stranka ima pravico, da v petih dneh po vročitvi prepisa zapisnika ugovarja zoper morebitno nepravilnost prepisa.«.

23. člen

Prvi odstavek 125.a člena se spremeni tako, da se glasi:

»Predsednik senata lahko odredi zvočno ali zvočno-slikovno snemanje celotnega naroka ali dela naroka. O tem obvesti stranke in druge udeležence na naroku.«.

Tretji, četrti in peti odstavek se spremenijo tako, da se glasijo:

»V zapisniku o naroku je treba zapisati, da je bil narok posnet z napravo za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje, kdo je odredil snemanje, da so bile stranke in drugi udeleženci na naroku obveščeni o snemanju, kraj hrambe in način dostopa do posnetka.

Prepis zvočnega posnetka se izdela v petih dneh po njegovem nastanku. Stranka ima pravico do dostopa do posnetka in pravico, da v petih dneh po vročitvi prepisa posnetka ugovarja zoper morebitno nepravilnost prepisa. O ugovoru odloči predsednik senata brez naroka.

Posnetek se samodejno evidentira in hrani v informacijskem sistemu, dokler se hrani spis.«.

24. člen

126. člen se spremeni tako, da se glasi:

»**126. člen**

Zapisnik, izdelan v fizični obliki, lastnoročno podpiše predsednik senata. Zapisnik, izdelan v elektronski obliki, podpiše predsednik senata z elektronskim podpisom. Zapisnik podpiše tudi zapisnikar, če je sodeloval pri njegovi sestavi. Podpisa nista obvezna, če se podatki o datumu zapisnika v elektronski obliki ter podatki o zapisnikarju, ki ga je sestavil, in o sodniku, ki je vodil zapisnik, samodejno evidentirajo v informacijskem sistemu sodstva.

V zapisniku, podpisanem po prejšnjem odstavku, se ne sme nič izbrisati, dodati ali spremeniti.«.

25. člen

Prvi odstavek 127. člena se spremeni tako, da se glasi:

»O posvetovanju in glasovanju se sestavi poseben zapisnik. V spisu, ki se vodi v elektronski obliki, se zapisnik o posvetovanju in glasovanju poveže z odločbo, na katero se nanaša. Če je višje sodišče v postopku o pravnem sredstvu odločilo soglasno in izdalo odločbo v fizični obliki, se zapisnik ne sestavi, temveč se na izvirniku odločbe naredi zaznamek o posvetovanju in glasovanju.«.

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Zapisnik oziroma zaznamek o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v fizični obliki, podpišejo z lastnoročnim podpisom vsi člani senata in zapisnikar, če je sodeloval pri sestavi zapisnika ali zaznamka. Zapisnik o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, podpišejo s svojim elektronskim podpisom, vsi člani senata in zapisnikar, če je sodeloval pri sestavi zapisnika.«.

26. člen

132. člen se spremeni tako, da se glasi:

»132. člen

Pisanja se vročajo po pošti, po varni elektronski poti, po delavcu sodišča, na sodišču ali na drug način, določen z zakonom.

Sodišče lahko na predlog nasprotne stranke odredi, da se vročitev opravi po detektivu ali izvršitelju, ki ga predlaga stranka. Stroške takšne vročitve založi predlagatelj take vročitve. Minister, pristojen za pravosodje, določi pravila za delovanje izvršiteljev in detektivov, kadar opravljajo vročanje po tem odstavku, in njihovo nagrado.

Stranka lahko sodišču sporoči, da želi vročitev pisanj po varni elektronski poti v varen elektronski predal ali na naslov za vročanje po varni elektronski poti, registriran v informacijskem sistemu sodstva, katerega naslov navede v vlogi. Navedeni naslov je enakovreden naslovu prebivališča oziroma sedežu stranke. Če stranka pisanje vloži v elektronski obliki, se šteje, dokler ne sporoči drugače, da želi vročanje po varni elektronski poti.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko sodišče stranki vroča pisanja po varni elektronski poti tudi v drugem postopku, če lahko sodišče na podlagi podatkov o stranki, s katerimi razpolaga, zanesljivo ugotovi, da ima ta stranka v informacijskem sistemu sodstva že registriran svoj varni elektronski predal ali naslov za vročanje po varni elektronski poti in je stranki predhodno osebno vročilo pisno obvestilo, da ji bodo nadaljnja pisanja v tem postopku vročana po varni elektronski poti, dokler ne bo sporočila drugače.

Če sodišče ugotovi, da vročitev po varni elektronski poti ni mogoča, vroči pisanje v fizični obliki in navede razlog za tako vročitev.

Minister, pristojen za pravosodje, predpiše, kaj je varna elektronska pot, katera pisanja se vročajo po varni elektronski poti in način identifikacije.

Ne glede na tretji odstavek tega člena se državnim organom, odvetnikom, notarjem, izvršiteljem, stečajnim upraviteljem in drugim osebam, za katere tako določa zakon. Te osebe in organi morajo v informacijskem sistemu sodstva registrirati svoj varni elektronski predal ali naslov za vročanje po varni elektronski poti.«.

27. člen

Za 132. členom se doda nov 132.a člen, ki se glasi:

»**132.a člen**

Vročanje vabil na narok v skladu z določbami tega poglavja ni potrebno, če je sodišče na prejšnjem naroku v isti zadevi ustno povabilo osebo, kadar je ta pred njim, na naslednji narok in jo pri tem poučilo o posledicah, če ne bi prišla. Na ta način opravljeno vabilo se zapiše v zapisniku naroka. Šteje se, da je vabilo s tem vročeno.«.

28. člen

Prvi odstavek 133. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Državnim organom, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, pravnim osebam, podjetnikom posameznikom, odvetnikom in notarjem se vroča tako, da se pisanje izroči osebi, ki je pooblaščena za sprejem pošte, ali delavcu, ki je v pisarni oziroma v poslovnem prostoru ali na sedežu, ali zakonitemu zastopniku ali prokuristu.«.

29. člen

138. člen se črta.

30. člen

Drugi odstavek 139. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Vroča se v stanovanju ali na delovnem mestu tistega, ki naj se mu vroči pisanje, ali v poštni predal v skladu s 139.b členom tega zakona, na sodišču, če je naslovnik tam, ali po varni elektronski poti v skladu s 141.a in 141.b členom tega zakona.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Državnim organom, pravnim in fizičnim osebam iz prvega odstavka 133. člena tega zakona in drugim osebam, ki opravljajo dejavnost in se vpisujejo v register, se vroča na naslovu, ki je vpisan v register.«.

V četrtem odstavku se pika nadomesti z vejico in doda besedilo »ali da se vročitev opravi neposredno v roke naslovnika, kjerkoli se najde.«.

31. člen

Prvi odstavek 139.a člena se spremeni tako, da se glasi:

»Če imajo vse stranke v postopku pooblaščence, ki so odvetniki, se lahko med postopkom vloge in priloge vročajo neposredno med pooblaščenci, lahko pa jim sodišče naloži obvezno neposredno medsebojno vročanje po tem členu. Neposredno vročanje med pooblaščenci se opravi priporočeno po pošti s povratnico ali po varni elektronski poti.«.

32. člen

Za 139.a členom se doda nov 139.b člen, ki se glasi:

»**139.b člen**

Če se naslovnik s pošto pisno dogovori, da se mu vroča v poštni predal, se mu pisanje vroča neposredno v poštni predal brez predhodnega poskusa vročitve na naslovu naslovnika. Naslovnik je dolžan redno prazniti poštni predal.

Vročitev pisanja iz prvega ali drugega odstavka 142. člena tega zakona v poštni predal se opravi tako, da vročevalec v poštnem predalu pusti obvestilo, v katerem je navedeno, kje je pisanje, in rok 15 dni, v katerem mora naslovnik pisanje dvigniti. Na obvestilu in na pisanju, ki bi ga moral vročiti, vročevalec navede vzrok za takšno ravnanje in dan, ko je obvestilo pustil naslovniku, ter se podpiše.

Vročitev po prejšnjem odstavku se šteje za opravljeno z dnem, ko naslovnik pisanje dvigne. Če naslovnik pisanja ne dvigne v 15 dneh, se šteje, da je bila vročitev opravljena s potekom tega roka, na kar je treba naslovnika v obvestilu iz prejšnjega odstavka opozoriti. Po preteku tega roka vročevalec pusti pisanje iz prejšnjega odstavka v poštnem predalu naslovnika. Če je poštni predal poln, se pisanje vrne sodišču, na kar je treba naslovnika v obvestilu iz prejšnjega odstavka opozoriti.

Vročitev pisanja, ki ni pisanje iz prvega ali drugega odstavka 142. člena tega zakona, se opravi tako, da vročevalec pisanje pusti v poštnem predalu. Šteje se, da je bila vročitev opravljena na dan, ko je bilo pisanje puščeno v poštnem predalu, na kar je treba naslovnika na pisanju posebej opozoriti. Na vročilnici in na pisanju navede vročevalec dan, ko je pisanje pustil naslovniku, ter se podpiše. Če je poštni predal poln, se pisanje vrne sodišču, v poštnem predalu pa pusti obvestilo, v katerem je navedeno, kje je pisanje.«.

33. člen

141.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»141.a člen

Vročitev pisanja v elektronski obliki se lahko opravi z vročitvijo pisanja v fizični obliki ali po varni elektronski poti.

V fizični obliki se vročitev overjenega prepisa pisanja opravi v skladu z določbami tega zakona, ki urejajo vročanje pisanj v fizični obliki.

Po varni elektronski poti se vročitev pisanja opravi preko informacijskega sistema sodstva neposredno na naslov za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva, ali v varni elektronski predal s posredovanjem pravne ali fizične osebe, ki opravlja vročanje pisanj po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost in pridobi dovoljenje ministra, pristojnega za pravosodje, če izpolnjuje tehnične pogoje, ki jih določi minister, pristojen za pravosodje. Minister, pristojen za pravosodje, določi nagrado za posredovanje pri vročanju pisanj v varni elektronski predal.

Vročitev pisanja iz prvega ali drugega odstavka 142. člena tega zakona se opravi tako, da informacijski sistem sodstva neposredno pošlje pisanje naslovniku na naslov za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva, ali v njegov varni elektronski predal s posredovanjem pravne ali fizične osebe iz prejšnjega odstavka. Naslovnik mora pisanje prevzeti v 15 dneh, sicer nastopijo posledice iz sedmega odstavka tega člena.

Naslovnik se z vsebino pisanja, poslanega po varni elektronski poti, seznani in ga prevzame tako, da se pred prevzemom na predpisan način identificira, elektronsko podpiše vročilnico in jo tako podpisano vrne pošiljatelju po varni elektronski poti.

Šteje se, da se je naslovnik seznanil in prevzel vsa pisanja, ki se v varnem poštnem predalu ali na naslovu za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva, nahajajo v trenutku, ko je prevzel pisanje v skladu s prejšnjim odstavkom.

Vročitev velja za opravljeno z dnem, ko naslovnik prevzame elektronsko pisanje. Če pisanja ne prevzame v 15 dneh, velja vročitev za opravljeno s potekom tega roka. Naslovniku mora biti seznanitev z vsebino pisanja omogočena vsaj tri mesece po poteku roka iz prejšnjega stavka.

Na način, določen v tem členu, se po varni elektronski poti lahko vročajo tudi tista pisanja, ki imajo izvirnike v fizični obliki, če je elektronski (digitaliziran) prepis, ki je izdelan na podlagi izvirnika v fizični obliki, opremljen z elektronskim žigom strežnika informacijskega sistema sodstva.«.

34. člen

Za 141.a členom se doda nov 141.b člen, ki se glasi:

»**141.b člen**

Ob upoštevanju prvega do tretjega odstavka ter osmega odstavka 141.a člena tega zakona se pisanje, ki ni pisanje iz prvega ali drugega odstavka 142. člena tega zakona, lahko vroči po varni elektronski poti tako, da se pusti na naslovu za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva, ali v varnem elektronskem predalu. Šteje se, da je bila vročitev opravljena na dan, ko je bilo elektronsko pisanje puščeno na naslovu za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva, ali v varnem elektronskem predalu, na kar je treba naslovnika v pisanju posebej opozoriti.

O vročitvi, ki je bila opravljena na način iz tega člena, se obvesti pošiljatelja tako, da se elektronska vročilnica vrne pošiljatelju po varni elektronski poti.

Po določbah tega člena se opravi neposredno vročanje po 139.a členu tega zakona po varni elektronski poti.«.

35. člen

V četrtem odstavku 142. člena se za prvim stavkom doda nov stavek, ki se glasi: »Namesto naslovnika lahko pisanje dvigne oseba, ki jo je naslovnik na pošti pooblastil kot pooblaščenca za dvig pisanj, če je pooblastilo deponirano na pošti in se ta oseba na pošti identificira z osebnim dokumentom s fotografijo. Ta oseba na vročilnici poleg svojega podpisa pripiše besedi »po pooblastilu«.«. V dosedanjem drugem stavku, ki postane tretji stavek, se besedi »po poteku« nadomestita z besedama »s potekom«.

Šesti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Če je treba vročiti pisanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena subjektom iz tretjega odstavka 139. člena tega zakona in vročitev po 133. členu tega zakona ni možna, se smiselno uporabljajo določbe tretjega, četrtega in petega odstavka tega člena.«.

Za šestim odstavkom se doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»Uslužbenec pošte ob dvigu pisanja preveri, ali naslovnika na pošti čaka še kakšno sodno pisanje. V takem primeru uslužbenec pošte vsa sodna pisanja, ki se vročajo osebno, izroči naslovniku. Če jih naslovnik noče sprejeti, se šteje, da je odklonil sprejem pisanja.«.

Dosedanji sedmi odstavek postane osmi odstavek.

36. člen

143. člen se spremeni tako, da se glasi:

»**143. člen**

Če se ugotovi, da je tisti, ki naj se mu vroči pisanje, začasno odsoten in da mu osebe, navedene v prvem, drugem in tretjem odstavku 140. člena tega zakona, pisanja ne morejo pravočasno izročiti oziroma da se ne bo mogel pravočasno seznaniti s pisanjem, ki se vroča v skladu s 141. in 142. členom tega zakona, se pisanje vrne sodišču z navedbo, kje je naslovnik in kdaj se vrne.

Če se ugotovi, da tisti, ki naj se mu vroči pisanje, dejansko ne prebiva na naslovu, na katerem naj bi se opravila vročitev, oziroma je naslovnik neznan ali se je preselil in vročevalec izve za njegov novi naslov, prepošlje pisanje na ta naslov in o tem obvesti sodišče. Če se je naslovnik odselil v tujino za več kot tri mesece, vročevalec pisanje vrne sodišču in mu sporoči nov naslov, če ga izve. Če vročevalec ne ve za naslovnikov nov naslov, pisanje vrne sodišču z navedbo, da naslovnik dejansko ne živi na naslovu, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, oziroma da je naslovnik neznan ali se je preselil ali odselil v tujino za več kot tri mesece.

Če vročitev po prejšnjem odstavku ni možna, sodišče z neposrednim vpogledom v centralni register prebivalstva pridobi podatke o tem, ali je naslov, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, enak naslovu, ki je prijavljen v skladu z zakonom, ki ureja prijavo prebivališča, in v register Zavoda za zdravstveno zavarovanje o naslovu delodajalca naslovnika. Sodišče vroči pisanje na naslov, ki izhaja iz centralnega registra prebivalstva, če vročitev ni bila opravljena na tem naslovu, ali na naslov delodajalca naslovnika.

Če vročitev po prejšnjem odstavku ni mogoča ali ni uspešna, sodišče pozove nasprotno stranko, naj v določenem roku sporoči naslov novega bivališča naslovnika, če zanj ve. Obenem sodišče predlaga uvedbo postopka ugotavljanja dejanskega stalnega prebivališča v skladu z zakonom, ki ureja prijavo in odjavo stalnega in začasnega prebivališča, ali opravi poizvedbe pri svojcih, članih gospodinjstva in sorodnikih, pri sosedih in hišniku z zadnjega znanega naslova, socialnih službah, pri zadnjem delodajalcu ali najemodajalcu, na policiji ali v bolnišnicah. Sodišče pisanje vroči na naslov, ki ga izve na način, določen v tem odstavku.

Določbe tega člena se ne uporabljajo, če se vroča državnim organom, pravnim in fizičnim osebam iz prvega odstavka 133. člena tega zakona.«.

37. člen

Za besedilom 144. člena, ki postane prvi odstavek, se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»V primeru iz sedmega odstavka 142. člena tega zakona se na vročilnici zapiše dan, ura in razlog odklonitve sprejema, pisanje pa se pusti v poštnem predalu ali v hišnem oziroma izpostavljenem predalčniku. Šteje se, da je s tem vročitev opravljena.«.

38. člen

146.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»146.a člen

»Če je treba vročiti v tujino v tujem jeziku vlogo ali sodno pisanje z vlogo, sodišče pozove stranko, katere vloga se vroča, da založi stroške za prevod ali predloži overjeni prevod vloge oziroma sodnega pisanja v jezik, v katerem bo vloga oziroma sodno pisanje lahko vročeno. To velja tudi za priloge.

Če je treba vročiti v tujino vlogo ali sodno pisanje z vlogo in je treba za tako vročitev poravnati stroške, ki nastanejo v tujini, sodišče pozove stranko, katere vloga se vroča, da založi predujem za stroške vročitve v tujino.

Če stranka ne ravna v skladu s pozivom iz prejšnjih odstavkov, se šteje, da je vloga umaknjena.«.

39. člen

V prvem odstavku 149. člena se pika na koncu drugega stavka nadomesti z vejico in doda besedilo »če pa je naslovnik subjekt iz 133. člena tega zakona, lahko prevzemnik datum prejema odtisne s štampiljko ali datirko in potrdi s štampiljko naslovnika.«.

40. člen

V prvem odstavku 150. člena se črta drugi stavek.

V drugem odstavku se beseda »opravičeno« nadomesti z besedo »upravičeno« ter beseda »delavec« nadomesti z besedo »oseba« in črta beseda »ta«.

Za drugim odstavkom se dodata nova tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»Spis, ki se vodi v fizični obliki, imajo stranke pravico prepisovati v fizični obliki, spis, ki se vodi v elektronski obliki, pa tudi v elektronski obliki.

Spis v elektronski obliki imajo stranke pravico pregledovati in prepisovati tudi v elektronski obliki v informacijskem sistemu, v katerem stranka dokaže svojo istovetnost.«.

Dosedanji tretji odstavek postane peti odstavek.

41. člen

V tretjem odstavku 156. člena se beseda »poravnalnega« nadomesti z besedo »pripravljalnega«.

42. člen

V drugem odstavku 163. člena se dodata nova drugi in tretji stavek, ki se glasita: »Če je stranka zahtevala povrnitev stroškov v več vlogah oziroma ustno na več narokih, ji lahko sodišče naloži, da v določenem roku v eni vlogi opredeljeno navede vse stroške, za katere zahteva povračilo. Če stranka ne ravna v skladu s pozivom sodišča iz prejšnjega stavka, se šteje, da je zahteva za povrnitev stroškov umaknjena.«.

V četrtem odstavku se dodajo novi drugi, tretji in četrti stavek, ki se glasijo: »V sodbi ali sklepu, s katerim se konča postopek, lahko sodišče odloči le, katera stranka nosi stroške postopka in v kakšnem deležu. V takem primeru se sklep o višini stroškov izda po pravnomočnosti odločitve o glavni stvari. Sklep o višini stroškov lahko izda tudi strokovni sodelavec ali sodniški pomočnik. Zoper ta sklep je dovoljena pritožba, o kateri odloča višje sodišče. Pritožba ne zadrži izvršitve.«.

43. člen

V prvem odstavku 180. člena se besedilo »in druge podatke, ki jih mora imeti vsaka vloga (105. člen)« nadomesti z besedilom »druge podatke, ki jih mora imeti vsaka vloga (105. člen), in identifikacijske podatke strank iz 180.a člena tega zakona, pri čemer, če je tožena stranka fizična oseba, ni treba, da bi tožba vsebovala podatek iz 2. točke prvega odstavka 180. a člena tega zakona. Ta podatek pridobi sodišče po uradni dolžnosti iz centralnega registra prebivalstva oziroma davčnega registra, če lahko toženo stranko nedvoumno identificira na podlagi ostalih identifikacijskih podatkov iz prvega odstavka 180.a člena tega zakona, ki so navedeni v tožbi. Če to ni mogoče, stranko pozove, da podatek iz 2. točke prvega odstavka 180. a člena tega zakona pridobi od upravljalca teh podatkov, če je to mogoče.

V drugem odstavku se črta besedilo »ali pravica do revizije«.

Za četrtim odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»Upravljalec zbirke podatkov je dolžan tožeči stranki, ki izkaže pravni interes, posredovati identifikacijske podatke iz 2. točke prvega odstavka 180.a člena. Pravni interes se izkaže s pozivom sodišča.«.

44. člen

Za 180. členom se doda nov 180.a člen, ki se glasi:

»**180. a člen**

Identifikacijski podatki o stranki, ki je fizična oseba, so:
1. osebno ime in naslov prebivališča ter
2. datum rojstva ali EMŠO, če je stranka vpisana v centralni register prebivalstva, ali davčna številka, če je stranka vpisan v davčni register.

Identifikacijski podatki o stranki, ki je pravna oseba, so:
1. firma ali ime, sedež in poslovni naslov ter
2. matična ali davčna številka.

Identifikacijski podatki o stranki, ki je podjetnik ali zasebnik, so:
1. osebno ime, firma, sedež in poslovni naslov ter
2. matična ali davčna številka.«

Izraz »zasebnik« označuje zdravnika, notarja, odvetnika, kmeta ali drugo fizično osebo, ki ni podjetnik in ki kot poklic opravlja določeno dejavnost.«.

45. člen

Za 182. členom se dodata nov naslov in 182.a člen, ki se glasita:

»***Stopničasta tožba***

182.a člen

S stopničasto tožbo uveljavlja tožeča stranka dva zahtevka zoper isto toženo stranko, pri čemer si lahko pridrži določitev drugega zahtevka in navedbo dejstev in dokazov, na katera opira ta zahtevek, če je to odvisno od pridobitve dejstev ali dokazov, ki jih stranka zahteva s prvim zahtevkom.

Stranka drugi zahtevek določno opredeli in navede dejstva in dokaze, na katere opira ta zahtevek, v roku, ki ga določi sodišče po (pravnomočnosti) odločitve o prvem zahtevku.«.

46. člen

V prvem odstavku 205. člena se v 4. točki podpičje nadomesti z vejico in doda besedilo »razen v primeru osebnega stečaja, če je predmet spora zahtevek, ki ne more vplivati na obseg stečajne mase;«.

47. člen

V prvem odstavku 206. člena se v 2. točki pika na koncu nadomesti s podpičjem in se doda nova 3. točka, ki se glasi:
»3. če se je začel postopek za popoln ali delni odvzem poslovne sposobnosti stranki.«.

Za drugim odstavkom se dodata novi tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»Sodišče lahko na predlog strank, ki soglašajo, da se opravi poskus alternativne rešitve spora, prekine postopek za čas, ki ne sme biti daljši od treh mesecev.

Sodišče lahko odredi prekinitev postopka, ko ugotovi, da bi moralo uporabiti pravno pravilo, glede katerega sodna praksa višjih sodišč ni enotna, sodne prakse vrhovnega sodišča pa ni. V takem primeru sodišče predlaga vrhovnemu sodišču izdajo svetovalnega mnenja. V predlogu navede dejansko in pravno ozadje zadeve. Vrhovno sodišče v senatu treh sodnikov odloči ali je predlog za izdajo svetovalnega mnenja dopusten. Za zavrnitev predloga za izdajo svetovalnega mnenja

zadostuje splošno sklicevanje na neobstoj pogojev in zoper tak sklep ni pritožbe. Sodišče lahko da strankama možnost, da se o nameravani prekinitvi postopka izjavita. Če vrhovno sodišče predloga za izdajo svetovalnega mnenja ne zavrne, s sklepom izda svetovalno mnenje, v katerem poda razlago pravnega pravila. Svetovalna mnenja niso zavezujoča.«.

48. člen

V tretjem odstavku 217. člena se črta besedilo », razen če sta se temu odpovedali«.

49. člen

218. člen se spremeni tako, da se glasi:

»**218. člen**

Predsednik senata ali zaprošeni sodnik, ki mu je zaupana izvedba kakšnega dokaza, sme na predlog stranke izvesti tudi druge dokaze, če misli, da je to smotrno in če jih stranka brez svoje krivde ni mogla predlagati prej ali to ne bi povzročilo zavlačevanja postopka.«.

50. člen

Za 219. členom se doda nov 219.a člen, ki se glasi:

»**219.a člen**

Če je bil dokaz, ki ga je predlagala stranka, že izveden v kakšnem drugem sodnem postopku, lahko sodišče na predlog stranke kot dokazno sredstvo uporabi zapisnik ali pisno izvedensko mnenje iz drugega sodnega postopka:
1. če sta bili obe stranki udeleženi v drugem sodnem postopku in
– ena od strank ni drugače predlagala ali
– dokaza ni mogoče več izvesti ali
2. če stranki, ki v drugem sodnem postopku nista sodelovali, temu ne nasprotujeta.«.

51. člen

Za 219.a členom se dodata nov naslov in nov 219.b člen, ki se glasita:

»***Poslovne skrivnosti***

219.b člen

Sodišče lahko na predlog stranke s sklepom naloži nasprotni stranki, da razkrije podatke, ki so poslovna skrivnost, če presodi, da njihovo razkritje zaradi zagotovitve pravice do sodnega varstva stranke objektivno prevlada nad interesom nasprotne stranke po varovanju teh podatkov kot poslovne skrivnosti.

Sodišče lahko glede na okoliščine primera in upoštevaje sorazmernost posega naloži stranki razkritje poslovnih skrivnosti na način, da:
– pripravi in predloži različice listin, na katerih so prekriti deli, ki vsebujejo poslovne skrivnosti, če oceni, da celotno razkritje listin ni nujno,
– omogoči izvedencu ali tretji osebi, ki jo sporazumno določita obe stranki, da pregleda listine ali predmete, ki vsebujejo poslovne skrivnosti, sodišče pa da navodila izvedencem ali tretji osebi za pripravo povzetkov v obliki, ki ne vsebuje poslovnih skrivnosti,
– v celoti razkrije podatke, ki so poslovna skrivnost, če presodi, da njihovo razkritje zaradi zagotovitve pravice do sodnega varstva stranke objektivno prevlada nad interesom nasprotne stranke po varovanju teh podatkov kot poslovne skrivnosti.

Sodišče presodi po prostem prepričanju, upoštevajoč vse okoliščine, kakšnega pomena je to, da stranka noče ugoditi sklepu iz prvega odstavka tega člena.

Dokazno breme o obstoju poslovne skrivnosti nosi stranka, ki to zatrjuje.«.

52. člen

Za petim odstavkom 226. člena se doda nov šesti odstavek, ki se glasi:

»Listine se na naroku preberejo le, če je poudarek na dobesednem zapisu ali če sodnik to oceni za potrebno.«.

53. člen

Prvi odstavek 227. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Če se ena stranka sklicuje na listino in trdi, da je ta pri drugi stranki, lahko sodišče na predlog stranke zahteva od nasprotne stranke, naj listino predloži, in ji določi za to rok. Tak predlog mora vsebovati: označbo ali vrsto listine, navedbo dejstva, ki se bo z listino dokazovalo, kolikor mogoče natančen opis vsebine listine in navedbo dejstev, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da se listina nahaja v rokah nasprotne stranke.«.

V tretjem odstavku se besedilo »231. do 234. člena« nadomesti z besedilom »230. do 234. člena«, pika na koncu se nadomesti z vejico in se doda besedilo »s tem da stranka ne sme odreči predložitve listine, četudi bi s tem sebe spravila v hudo sramoto ali precejšnjo premoženjsko škodo.«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Če stranka, ki ima listino, noče ugoditi sklepu, s katerim ji je naloženo, naj jo predloži, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listina pri njej, lahko sodišče šteje, da listina obstaja in da je njena vsebina takšna, kot je zatrjevala nasprotna stranka.«.

54. člen

Prvi odstavek 228. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Sodišče sme na predlog stranke drugi osebi naložiti, naj predloži listino. Predlog stranke mora vsebovati označbo ali vrsto listine, navedbo dejstva, ki se bo z listino dokazovalo, kar se da natančen opis vsebine listine in navedbo dejstev, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da se listina nahaja v rokah druge osebe. Glede pravice druge osebe, da odreče predložitev listine, veljajo smiselno določbe 230. do 234. člena tega zakona.«.

55. člen

Za prvim odstavkom 230. člena se doda novi drugi odstavek, ki se glasi:

»Ne glede na prejšnji odstavek lahko predsednik senata dopusti zaslišanje osebe iz prejšnjega odstavka, če so izpolnjeni pogoji iz 332.c člena tega zakona.«.

56. člen

Tretji odstavek 238. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Pričo je treba nato vprašati za ime in priimek, ime staršev ali starša, poklic, prebivališče, rojstni kraj, starost, ali njen EMŠO in njeno razmerje do strank. Če je priča uradna oseba, lahko namesto imena in priimka staršev ali starša, prebivališča, ali EMŠO-a, priča pove naslov in naziv državnega organa, iz katerega prihaja, ter naziv zaposlitve, če je vabljena kot priča zaradi svojega dela.«.

57. člen

Za tretjim odstavkom 246. člena se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Obstoj okoliščin iz drugega ali tretjega odstavka tega člena mora izvedenec nemudoma sporočiti sodišču.«.

58. člen

V prvem odstavku 248. člena se za besedilom »noče opraviti izvedenskega dela,« doda besedilo »izvedenca, ki ne ravna v skladu s četrtim odstavkom 246. člena tega zakona,«.

59. člen

Za drugim odstavkom 252. člena se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Sodišče presodi glede na vse okoliščine, kakšen pomen ima to, da stranka ovira izvedenca pri njegovem delu.«.

60. člen

V drugem odstavku 253. člena se za besedilom »ter ga opozori na« doda besedilo »njegovo obveznost po četrtem odstavku 246. člena tega zakona, na«, za zaklepajem pa besedilo »ter na to, da mu bo za zamudo nagrada znižana v skladu z določbami zakona, ki ureja sodišča.«.

61. člen

Za 268. členom se dodata nov naslov in nov 268.a člen, ki se glasita:

»**Samostojni dokazni postopek z izvedencem**

268.a člen

Pred pravdo lahko sodišče na predlog stranke izvedencu naloži izdelavo izvida in mnenja, če lahko ugotovitve izvedenca služijo izognitvi pravnemu sporu, in sicer da izvedenec ugotovi:
– stanje osebe oziroma stanje ali vrednost stvari,
– vzrok škode oziroma napak stvari,
– ukrepe za odpravo škode oziroma napak stvari.

Glede vprašanj, ki v tem členu niso urejena, se smiselno uporabljajo določbe 265. do 268. člena tega zakona in določba 167. člena tega zakona.

Sodišče lahko v pravdnem postopku le pod pogoji iz 254. člena tega zakona postavi istega ali novega izvedenca, če je bil dokaz z izvedencem izveden skladno s tem členom.«.

62. člen

Drugi odstavek 269. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Priprave na glavno obravnavo obsegajo preizkus tožbe, vročitev tožbe toženccu zaradi odgovora, razpis pripravljalnega naroka ter razpis glavne obravnave.«.

V četrtem odstavku se doda nov drugi stavek, ki se glasi: »Brez poziva sodišča lahko vsaka stranka pošlje le dve pripravljalni vlogi. To lahko stori najkasneje 15 dni pred pripravljalnim narokom, sicer sodišče pripravljalne vloge ne upošteva.«.

63. člen

V drugem odstavku 277. člena se doda nov drugi stavek, ki se glasi: »V pozivu navede naziv in naslov sodišča, pri katerem je treba vložiti pisni odgovor na tožbo, in obvestilo, da zastopanje po odvetniku ni obvezno, če pa stranka opravlja pravdna dejanja po pooblaščencu, mora ta izpolnjevati pogoje iz 87. člena tega zakona.«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Sodišče toženca ob vročitvi tožbe pozove, naj se izjavi, ali je pripravljen sodelovati v postopku mediacije.«.

64. člen

Za 279.b členom se dodata nov naslov in 279.c člen, ki se glasita:

»***Pripravljalni narok***

279.c člen

Sodišče po prejemu odgovora na tožbo razpiše pripravljalni narok, na katerem s strankami odprto razpravlja o pravnih in dejanskih vidikih spora, da stranke dopolnijo navedbe o dejstvih in dokazih ter svojih pravnih naziranjih, se o njih izjavijo ter si prizadevajo skleniti sodno poravnavo. Pripravljalni narok je namenjen tudi načrtovanju in sestavi programa vodenja postopka ter časovnega poteka glavne obravnave, ugotovitvi nespornih dejstev in sprejetju dokaznega sklepa.

V vabilu na pripravljalni narok sodišče stranki opozori na posledice izostanka ene ali obeh strank (282. člen) in da bo tožniku v primeru sklenjene sodne poravnave vrnilo del sodne takse za tožbo v skladu z določili zakona, ki ureja sodne takse. V vabilu lahko naloži strankam, naj prinesejo na narok vse listine, ki naj se izvedejo kot dokaz, in vse predmete, ki jih je treba ogledati pri sodišču. Če stranka listino ali predmet predloži kasneje, se ta upošteva samo, če je stranka brez svoje krivde ni mogla predložiti prej, ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora.

Pripravljani narok je treba določiti tako, da ostane strankam zadosti časa za pripravo, vendar najmanj 30 dni od prejema vabila.

Na pripravljalnem naroku se lahko odloča o procesnih ugovorih strank.

Če se pripravljalni narok ne zaključi s sklenitvijo sodne poravnave, lahko sodišče takoj začne glavno obravnavo, če stranki s tem soglašata ali če je vabilo na pripravljalni narok vročilo hkrati z vabilom na glavno obravnavo, v katerem je stranke izrecno opozorilo, da bo v primeru, če stranki na pripravljalnem naroku ne bosta sklenili sodne poravnave, takoj začelo glavno obravnavo.

Na zahtevo sodišča se mora stranka pripravljalnega naroka udeležiti osebno in osebno odgovarjati na vprašanja sodišča.

Na delu pripravljalnega naroka, ki se nanaša na sklepanje sodne poravnave, je javnost izključena.«.

65. člen

Za 279.c členom se dodata nov naslov in 279.č člen, ki se glasita:

»***Program vodenja postopka***

279.č člen

Predsednik senata na pripravljalnem naroku po razpravi s strankama izdela program vodenja postopka, ki vsebuje zlasti:
– pravno podlago, ki jo sodišče šteje za relevantno za odločitev o tožbenem zahtevku glede na podane navedbe strank,
– dokazni sklep glede dokazov, ki sta jih stranki že predlagali,
– število ali datume narokov za glavno obravnavo, na katerih bo sodišče izvajalo dokaze, če je to mogoče.

Pri oblikovanju vsebine in obsega programa vodenja postopka se upošteva zapletenost zadeve glede pravnih ali dejanskih vprašanj.

Če program vodenja postopka vsebuje datume narokov za glavno obravnavo, se s seznanitvijo strank s programom štejejo vabila za udeležbo na naroke za vročena. Sodišče stranke opozori na posledice iz 282. člena tega zakona.

Predsednik senata na program vodenja postopka ni vezan in ga lahko tekom postopka spremeni ali dopolni.«.

66. člen

282. člen se spremeni tako, da se glasi:

»**282. člen**

Če na pripravljalni narok stranka ne pride, izgubi pravico zahtevati povrnitev nadaljnjih stroškov postopka pred sodiščem prve stopnje.

Če na kakšen poznejši narok ne pride nobena stranka, sodišče odloči glede na stanje spisa, če je že opravilo narok, na katerem so se izvajali dokazi, in je dejansko stanje dovolj pojasnjeno (sodba na podlagi stanja spisa). Tako ravna sodišče tudi v primeru, če na narok ne pride ena stranka, nasprotna stranka pa predlaga odločitev glede na stanje spisa. Zoper sklep, s katerim sodišče zavrne predlog za odločitev glede na stanje spisa, ni pritožbe.

Določbe prejšnjih odstavkov se uporabijo, če je bila stranka pravilno vabljena in ni izkazala upravičenih razlogov za izostanek oziroma ni splošno znanih okoliščin, iz katerih izhaja, da stranka iz upravičenih razlogov ni mogla priti na narok.

Sodišče stranko v vabilu na narok opozori na posledice izostanka z naroka.«.

67. člen

V 285. členu se besedilo »med obravnavo« nadomesti z besedilom »pred ali med obravnavo« in besedilo »za drug primeren način« beseda »za« nadomesti z besedo »na«.

68. člen

V prvem odstavku 286. člena se doda nov drugi stavek, ki se glasi:

»To velja tudi za uveljavljanje ugovorov zaradi pobota in zastaranja.«.

V drugem odstavku se za besedilom »pred razpisom obravnave« doda besedilo »ali ustno na naroku«.

Tretji odstavek se črta.

Dosedanji četrti odstavek, ki postane tretji odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»Stranke lahko tudi po prvem naroku za glavno obravnavo navajajo nova dejstva, predlagajo nove dokaze in uveljavljajo ugovore zaradi pobota in zastaranja, vendar le, če jih brez svoje krivde niso mogle navesti na prvem naroku ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora.«.

Peti odstavek se črta.

Dosedanji šesti odstavek, ki postane četrti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»Dejstva, dokazi in ugovor zaradi pobota ter zastaranja, ki so navedeni ali uveljavljani v nasprotju z drugim do tretjim odstavkom tega člena, se ne upoštevajo.«.

69. člen

V prvem odstavku 286.a člena se za besedilom »Sodišče lahko strankam« doda besedilo »pred pripravljalnim narokom ali na njem, kot tudi«.

V tretjem odstavku 286.a člena se besedilo »osmih dni« nadomesti z besedilom »15 dni, razen če posebne okoliščine primera utemeljujejo določitev krajšega roka, ki pa ne sme biti krajši od 8 dni.«.

V četrtem odstavku se za besedilom »brez poziva sodišča« doda besedilo »po pripravljalnem naroku«.

70. člen

Prvi odstavek 291. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Ko senat misli, da je zadeva zrela za odločitev, da predsednik senata strankama možnost za podajo zaključnih besed. Beseda strank se sme omejiti na določen čas. Najprej govori tožeča stranka. Stranka v zaključni besedi poda presojo dokazov, ki so bili izvedeni na glavni obravnavi, in razloži svoje sklepe o dejstvih, ki so pomembna za odločitev. Po podanih zaključnih besedah

predsednik senata naznani, da je glavna obravnava končana. Nato se senat umakne na posvetovanje in glasovanje, da izda odločbo.«.

71. člen

V prvem odstavku 294. člena se beseda »lahko« črta.

72. člen

V prvem odstavku 304. člena se črta besedilo »po tretjem odstavku 11. člena tega zakona«. Doda se nov drugi stavek, ki se glasi: »V primeru izreka denarne kazni se smiselno uporabljajo določbe 109. člena tega zakona.«.

73. člen

Naslov 22. poglavja se spremeni tako, da se glasi:

»**SODNA PORAVNAVA**«.

74. člen

305.a do 305.c člen se črtajo.

75. člen

Za 315. členom se dodata nov naslov in nov 315.a člen, ki se glasita:

»***Vmesna sodba o ugovoru zastaranja***

315.a člen

Sodišče lahko z vmesno sodbo odloči o neutemeljenosti ugovora zastaranja.

Sodišče počaka z obravnavanjem tožbenega zahtevka, dokler ne postane vmesna sodba pravnomočna.«.

76. člen

V drugem odstavku 321. člena se za drugim stavkom doda novi tretji stavek, ki se glasi: »Če sodišče po končani glavni obravnavi ne more izdati sodbe še isti dan, odloži izdajo in razglasitev sodbe za največ za osem dni in določi, kdaj in kje bo razglašena.«

77. člen

V drugem odstavku 322. člena se črta drugi stavek.

78. člen

323. člen se spremeni tako, da se glasi:

»**323. člen**

Sodba mora biti pisno izdelana najkasneje v 30 dneh od dneva, ko je bila glavna obravnava končana.
Izvirnik sodbe, ki se izda v fizični obliki, podpiše predsednik senata lastnoročno.

Sodbo, ki se izda v elektronski obliki, podpiše predsednik senata s svojim elektronskim podpisom.

Sodba se strankam vroči v overjenem prepisu ali v elektronski obliki.

Če je sodišče izdalo in razglasilo sodbo skladno z drugim odstavkom 321. člena tega zakona, lahko v roku osmih dni od razglasitve izdela pisno sodbo s skrajšano obrazložitvijo.

Sodba s skrajšano obrazložitvijo vsebuje samo navedbo tožbenih zahtevkov in dejstev, na katere stranke opirajo zahtevke, pravni pouk in pouk o pravici do pritožbe ter navedbo, da bo sodba z obrazložitvijo po četrtem odstavku 324. člena tega zakona izdelana, če stranka napove pritožbo.

Stranka mora napovedati pritožbo v osmih dneh od prejema sodbe iz prejšnjega odstavka.

Če stranka napove pritožbo v roku iz šestega odstavka tega člena, lahko vloži pritožbo zoper sodbo, ki vsebuje obrazložitev po četrtem odstavku 324. člena tega zakona. Rok za vložitev pritožbe začne teči od vročitve prepisa te sodbe.

Sodba iz prejšnjega odstavka mora biti pisno izdelana v petnajstih dneh od plačila sodne takse za napoved pritožbe.

Stranka, ki je napovedala pritožbo, lahko umakne napoved pritožbe, dokler ji ni vročen prepis sodbe z obrazložitvijo iz četrtega odstavka 324. člena tega zakona. Umika napovedi pritožbe ni mogoče preklicati.

Zoper sodbo se lahko pritoži samo stranka, ki je napovedala pritožbo.

V zadevi, v kateri je ena stranka napovedala pritožbo, se prepis sodbe z obrazložitvijo po četrtem odstavku 324. člena tega zakona vroči tudi nasprotni stranki.«.

79. člen

V drugem odstavku 324. člena se besedilo »ime in priimek in stalno oziroma začasno prebivališče strank« nadomesti z besedilom »identifikacijske podatke strank iz 180.a člena tega zakona« in besedilo »njihovih« nadomesti z besedilom »ime in priimek in stalno oziroma začasno prebivališče«.

80. člen

V 328. členu se za četrtim odstavkom doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»Popravo sodbe lahko sodišču prve stopnje naloži tudi višje sodišče.«.

81. člen

Za drugim odstavkom 329. člena se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Sklep, ki se obdela v informacijskem sistemu sodstva samodejno, se podpiše z elektronskim žigom informacijskega sistema sodstva.«.

Dosedanji tretji in četrti odstavek postaneta četrti in peti odstavek.

82. člen

Za 332. členom se dodajo novo štiriindvajseto a) poglavje in novi členi od 332.a do 332.d, ki se glasijo:

»Štiriindvajseto a) poglavje
RAVNANJE Z VLOGAMI, DOKAZI IN ODLOČBAMI, KI VSEBUJEJO TAJNE PODATKE

332.a člen

Če vloga ali dokaz vsebuje podatke, ki so v skladu z zakonom, ki ureja tajne podatke, označeni s stopnjo tajnosti (v nadaljevanju: tajni podatki), postopa sodišče, razen če ta zakon določa drugače, v skladu z zakonom, ki ureja tajne podatke.

332.b člen

Če vloga stranke vsebuje tajne podatke, mora stranka del vloge, ki vsebuje tajne podatke, ločiti od dela vloge, ki ne vsebuje tajnih podatkov, in ga pripeti vlogi v zaprti ovojnici.

Enako velja za listinske dokaze, ki jih stranka priloži vlogi.

Če stranka ne ravna v skladu s prejšnjima odstavkoma, se vloga stranke šteje za nepopolno, sodišče pa vlogo ali listino, ki vsebujejo tajne podatke, zapre v ovojnico.

Sodišče vloge in listine, ki vsebuje tajne podatke, hrani in dopusti vpogled vanje pod pogoji 332.c in 332.č člena tega zakona.

332.c člen

Sodišče s sklepom odloči, ali se dopusti vpogled v vloge in listine, ki so jih stranke priložile vlogam, in ali se izvedejo dokazi, ki vsebujejo tajne podatke.

Sodišče odloči na podlagi skrbne presoje interesov po spoštovanju poštenega sodnega postopka in po varstvu tajnih podatkov. Pri tem upošteva pomen navedb in vsebine listine za postopek in lastnost tajnega podatka ter ali bi razkritje tajnega podatka lahko resno ogrozilo državno varnost.

Če sodišče dopusti vpogled v vlogo ali listino, lahko glede na okoliščine primera in upoštevaje sorazmernost posega naloži stranki, da pripravi in predloži različice vlog ali listin, na katerih so prekriti posamezni deli, ki vsebujejo tajne podatke, če oceni, da celotno razkritje vlog ali listin ni nujno.

Sodišče s sklepom določi tudi kraj in način seznanitve z vlogami in listinami, ki vsebujejo tajne podatke, in stranke opozori, da morajo podatke varovati v skladu z določbami zakona, ki ureja tajne podatke, ter na posledice morebitnega razkritja in njihovo odgovornost v primeru razkritja teh podatkov.

Zoper sklep sodišča po tem členu ni posebne pritožbe.

332.č člen

Sodišče hrani in zagotovi strankam vpogled v vloge, listine in druge dele spisa, ki vsebujejo tajne podatke, v prostorih sodišča, ki izpolnjujejo varnostne pogoje, kot jih določa zakon, ki ureja tajne podatkov.

Če prostori sodišča ne izpolnjujejo varnostnih pogojev, kot jih določa zakon, ki ureja tajne podatke, lahko sodnik odloči, da se vloge, listine in drugi deli spisa hranijo in vpogledajo v prostorih drugega sodišča na področju posameznega okrožja.

Sodnik lahko odloči, da glede na stopnjo varovanja tajnih podatkov in težav z zagotavljanjem primernih varnostnih pogojev dopusti hrambo in vpogled v vloge, listine in druge dele spisa, ki vsebujejo tajne podatke, v prostorih sodišča, ki ne izpolnjujejo pogojev, kot jih določa zakon, ki ureja tajne podatke, ob uvedbi dodatnih varnostnih ukrepov.

Ne glede na določbe zakona, ki ureja tajne podatke, se lahko stranke seznanijo s tajnimi podatki na glavni obravnavi ob prisotnosti sodnika in ob uvedbi dodatnih varnostnih ukrepov.

Prepis vlog ali dela vlog, listin in drugih delov spisa, ki vsebujejo tajne podatke, ni dovoljen, razen pod pogoji, kot jih določa zakon, ki ureja tajne podatke.

Vpogled v vloge in listine, ki vsebujejo tajne podatke, se v skladu s pogoji iz prejšnjih odstavkov lahko dopusti tudi izvedencem, cenilcem, tolmačem in mediatorjem, če je seznanitev s to vsebino nujna za opravo njihovega dela in jih sodišče opozori, da morajo podatke varovati v skladu z določbami zakona, ki ureja tajne podatke in na posledice in njihovo odgovornost v primeru razkritja teh podatkov.

332.d člen

Sodba, ki vsebuje tajne podatke, se lahko vroči strankam in njunim pooblaščencem v skladu z določbami zakona, ki ureja tajne podatke.

Sodišče lahko ne glede na prvi odstavek tega člena vroči strankam sodbo z obrazložitvijo, ki ne vsebuje tajnih podatkov, in jo seznani, da lahko v pritožbenem roku vpogleda v sodbo z obrazložitvijo, ki vsebuje tajne podatke, na sodišču pod pogoji iz 332.c in 332.č člena.«.

83. člen

V prvem odstavku 333. člena se beseda »petnajstih« nadomesti s številko »30«, beseda »osem« pa s številko »15«.

84. člen

Tretji odstavek 337. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Ugovor pobota ali zastaranja, ki nista bila uveljavljena pred sodiščem prve stopnje, se ne moreta uveljavljati v pritožbi.«.

85. člen

V drugem odstavku 339. člena se 4. točka spremeni tako, da se glasi:
»4. če je sodišče na ugovor stranke v odločbi, ki je bila vzeta v sodbo, nepravilno odločilo, da je stvarno pristojno ali krajevno pristojno;«.

86. člen

V četrtem odstavku 343. člena se za besedilom »umaknila,« doda besedilo »ali je umaknila napoved pritožbe«.

87. člen

Za 343. členom se doda nov 343.a člen, ki se glasi:

»**343.a člen**

Če predsednik senata sodišča prve stopnje ugotovi, da je pritožba pravočasna, popolna in dovoljena in oceni, da je podana bistvena kršitev postopka iz 14. ali 15. točke drugega odstavka 339. člena tega zakona, ki jo stranka uveljavlja v pritožbi, lahko sodišče prve stopnje izda novo sodbo, ki nadomesti sodbo, ki se s pritožbo izpodbija in s katero odpravi to kršitev.

Zoper novo sodbo ima stranka pravico do pritožbe. Ko sodišče prejme to pritožbo, se določba prejšnjega odstavka ne uporablja.«.

88. člen

Prvi odstavek 344. člena se spremeni tako da se glasi:

»Izvod pravočasne, popolne in dovoljene pritožbe vroči sodišče prve stopnje nasprotni stranki v odgovor na pritožbo. Odgovor na pritožbo se lahko vloži pri sodišču prve stopnje v enakem roku, kot je določen za vložitev pritožbe.«.

89. člen

V 347. členu se za petim odstavkom doda nov šesti odstavek, ki se glasi:

»Sodnik poročevalec lahko brez pooblastila senata opravi narok namenjen poravnavi in na zapisnik sprejme sodno poravnavo.«.

90. člen

349. člen se spremeni, tako da se glasi:

»349. člen

»Če ni v 25. poglavju tega zakona drugače določeno, veljajo določbe tega zakona o postopku pred sodiščem prve stopnje smiselno tudi za postopek pred sodiščem druge stopnje.«.

91. člen

V 354. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Sodišče druge stopnje ne glede na določbo prejšnjega odstavka ne razveljavi sodbe sodišča prve stopnje in ne vrne zadeve sodišču prve stopnje v novo sojenje, če bi to povzročilo hujšo kršitev strankine pravice do sojenja v razumnem roku, ampak novo sojenje opravi samo.«.

Dosedanja drugi in tretji odstavek postaneta tretji in četrti odstavek.

92. člen

V 355. členu se za besedilom člena, ki postane prvi odstavek, doda nov drugi odstavek, ki se glasi.

»Sodišče druge stopnje ne glede na določbo prejšnjega odstavka ne razveljavi sodbe sodišča prve stopnje in ne vrne zadeve sodišču prve stopnje v novo sojenje, če bi to povzročilo hujšo kršitev strankine pravice do sojenja v razumnem roku, ampak novo sojenje opravi samo.«.

93. člen

Za 357. členom se doda nov 357.a člen, ki se glasi:

»357.a člen

»Zoper sklep sodišča druge stopnje o razveljavitvi sodbe in vrnitvi zadeve sodišču prve stopnje je dovoljena pritožba. Pritožbo lahko vloži stranka, ki nasprotuje razveljavitvi sodbe sodišča prve stopnje in vrnitvi zadeve sodišču prve stopnje v novo sojenje. Pritožba se lahko vloži zaradi kršitve določb drugega in tretjega odstavka 347. člena, prvega in drugega odstavka 354. člena in prvega in drugega odstavka 355. člena tega zakona.

O pritožbi odloča vrhovno sodišče prednostno.

V tem postopku se smiselno uporabljajo določbe tega zakona, ki urejajo pritožbo zoper sklep sodišča prve stopnje.

Če sodišče pritožbo zavrne, zadošča, da se zgolj splošno sklicuje na neobstoj pogojev za izvedbo pritožbene obravnave na podlagi drugega in tretjega odstavka 347. člena, prvega in drugega odstavka 354. člena ter prvega in drugega odstavka 355. člena tega zakona.«.

94. člen

V 363. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Stranke se smejo pritožiti v osmih dneh od vročitve prepisa sklepa, če ni v tem zakonu določen kakšen drug rok.«.

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

95. člen

V prvem odstavku 366. člena se črtata vejica in besedilo »razen določb o odgovoru na pritožbo in o obravnavi pred sodiščem druge stopnje«.

Drugi odstavek se črta.

96. člen

V drugem odstavku 366.a člena se prva in druga alineja spremenita tako, da se glasita:
»– če gre za pritožbo zoper sklep, s katerim je sodišče odločilo o tožbenem zahtevku v sporu o motenju posesti;
– če gre za pritožbo zoper sklep, s katerim je sodišče zavrglo tožbo, ki je že bila vročena toženi stranki;«.
Za drugo alinejo se dodajo nova tretja do sedma alineja, ki se glasijo:
»– če gre za pritožbo zoper sklep, s katerim je sodišče ločeno od glavne stvari zavrnilo ugovor glede pomanjkanja procesnih predpostavk (prvi odstavek 288. člena) in ni sklenilo, da takoj nadaljuje z obravnavanjem glavne stvari (tretji odstavek 288. člena);
– če gre za pritožbo zoper sklep o zavrnitvi ali ugoditvi predlogu za vrnitev v prejšnje stanje;
– če gre za pritožbo zoper sklep o zavrnitvi zahteve za izločitev višjega sodnika (peti odstavek 73. člena);

– če gre za pritožbo zoper sklep o prekinitvi postopka;
– če gre za pritožbo zoper sklep o stroških postopka, če vrednost izpodbijanega dela sklepa presega 800 eurov;«.
Dosedanji tretja in četrta alineja postaneta osma in deveta alineja.
Za deveto alinejo se doda nova deseta alineja, ki se glasi:
»– če se o pritožbi zoper sklep odloča skupaj s pritožbo zoper sodbo v isti zadevi ali skupaj s pritožbo zoper sklep, o kateri mora odločati senat.«.

97. člen

V prvem odstavku 367. člena se besedilo »v 30 dneh od vročitve prepisa sodbe (dovoljena revizija) oziroma« in besedilo »(dopuščena revizija)« črtata.

Drugi in tretji odstavek se črtata.

Četrti odstavek, ki postane drugi odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»Če zakon določa, da revizije ni, sodišče revizije ne more dopustiti.«.

Peti odstavek se črta.

98. člen

Peti in šesti odstavek 367.b člena se spremenita tako, da se glasita:

»Če se predlagatelj revizije sklicuje na sodno prakso vrhovnega sodišča ali sodišč druge stopnje, mora navesti opravilne številke zadev, kopije sodnih odločb, na katere se sklicuje, pa mora predložiti, če te niso javno objavljene.

Če stranka ne ravna po četrtem odstavku tega člena ali v skladu s petim odstavkom tega člena ne navede opravilnih številk zadev sodb, na katere se sklicuje, se predlog za dopustitev revizije zavrže.«.

99. člen

Prvi odstavek 370. člena se spremeni tako da se glasi:

»Revizija se lahko vloži zaradi bistvene kršitve določb pravdnega postopka pred sodiščem prve stopnje, ki jih je stranka uveljavljala pred sodiščem druge stopnje, ali zaradi bistvene kršitve določb pravdnega postopka pred sodiščem druge stopnje ali zaradi zmotne uporabe materialnega prava.«.

Drugi odstavek se črta.

Dosedanji tretji odstavek postane drugi odstavek.

Četrti odstavek se črta.

100. člen

V prvem odstavku 371. člena se za besedo »delu« črta vejica, besedilo »v katerem se izpodbija z revizijo, in v mejah razlogov, ki so v njej navedeni« pa se nadomesti z besedilom »in glede tistih konkretnih pravnih vprašanj, glede katerih je bila revizija dopuščena«.

Drugi odstavek se črta.

101. člen

Drugi odstavek 373. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Reviziji mora biti priložen predlog za dopustitev revizije in sklep o dopustitvi revizije.«

V tretjem odstavku se črta beseda »dopuščene«.

102. člen

V drugem odstavku 374. člena se črta besedilo »v primerih, ko ni dovoljena že po samem zakonu,«.

V tretjem odstavku se črta beseda »Dopuščena«, beseda »revizija« pa se nadomesti z besedo »Revizija«.

103. člen

V prvem odstavku 375. člena se črta besedilo »dovoljene revizije oziroma izvod dopuščene«.

104. člen

376. člen se spremeni tako, da se glasi:

»**376. člen**

O reviziji odloča revizijsko sodišče na nejavni seji ali na javni obravnavi.

Javno obravnavo razpiše revizijsko sodišče na lastno pobudo, če pričakuje, da je odločitev pomembna za zagotovitev pravne varnosti ali za razvoj prava preko sodne prakse, in oceni, da za izvedbo javne obravnave obstoji interes javnosti.

Če revizijsko sodišče oceni, da obstoji interes javnosti, svojo odločitev ustno razglasi.«.

105. člen

Za 376. členom se dodata nova 376.a in 376. b člena, ki se glasita:

»**376.a člen**

Na javno obravnavo se povabijo stranke oziroma njihovi zakoniti zastopniki ali pooblaščenci.

Obravnava pred revizijskim sodiščem se začne s poročilom poročevalca, ki razloži stanje stvari, ne da bi dal svoje mnenje o utemeljenosti revizije, nato revident na kratko obrazloži svojo revizijo, nasprotna stranka pa odgovor na revizijo, če ga je vložila.

Revizijsko sodišče lahko v mejah preizkusa revizije strankam zastavlja vprašanja.

376.b člen

Po končani javni obravnavi revizijsko sodišče odloči na nejavni seji z odločbo.«.

106. člen

Za 381. členom se doda novi 381.a člen, ki se glasi:

»**381.a člen**

Vrhovni sodnik, ki ne soglaša z izrekom ali z obrazložitvijo odločbe revizijskega sodišča, lahko napove ločeno mnenje.

Ločeno mnenje je namenjeno predstavitvi stališč, ki jih je vrhovni sodnik izrazil ob obravnavanju revizije oziroma ob odločanju o reviziji in ki so narekovala njegovo odločitev.

Vrhovni sodnik lahko da odklonilno ločeno mnenje, če se ne strinja z izrekom odločbe revizijskega sodišča, in pritrdilno ločeno mnenje, če se ne strinja z obrazložitvijo odločbe revizijskega sodišča. Ločeno mnenje lahko da več vrhovnih sodnikov skupaj, lahko pa se ločenemu mnenju vrhovnega sodnika pridruži drug vrhovni sodnik.

Ločeno mnenje lahko da le vrhovni sodnik, ki je to napovedal ob odločanju. Pridružitev k ločenemu mnenju je možna tudi brez predhodne napovedi.

Vrhovni sodnik izdela ločeno mnenje v sedmih dneh od dneva, ko dobi besedilo odločbe o reviziji. Senat, ki odloča o reviziji, lahko določi rok za izdelavo ločenega mnenja, ki je krajši ali daljši od sedmih dni, če to narekujejo narava ali okoliščine konkretne zadeve. O podaljšanju ali skrajšanju roka odloči senat takoj po končanem glasovanju z večino glasov članov senata.

Če ločeno mnenje ni izdelano v roku iz prejšnjega odstavka, se šteje, da se je vrhovni sodnik ločenemu mnenju odpovedal.

Ločeno mnenje se priloži odločbi o reviziji in se pošilja oziroma vroča skupaj z njo.

Vprašanja glede ločenih mnenj, ki niso urejena v tem členu, lahko uredi poslovnik, ki je veljavno sprejet, če zanj glasujeta najmanj dve tretjini sodnikov Vrhovnega sodišča. Poslovnik se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

107. člen

V drugem odstavku 385. člena se črta besedilo », zoper katero sodišče ne more dopustiti revizije (četrti odstavek 367. člena)«.

108. člen

V 391. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Če je zahteva za varstvo zakonitosti vložena pod pogoji iz prvega odstavka 367.a člena tega zakona in vrhovno sodišče spozna, da je utemeljena, ugotovi le, da je bil zakon prekršen, ne da bi posegalo v pravnomočno odločbo, razen če je bila v tej zadevi vložena revizija ali če zoper pravnomočno sodno odločbo revizije ni moč dopustiti.«.

109. člen

V prvem odstavku 394. člena se v 10. točki pika nadomesti s podpičje in doda nova 11. točka, ki se glasi:

»11. če pridobi stranka možnost uporabiti pravnomočno odločbo kazenskega sodišča, ki temelji na istem dejanskem stanju kot sodna odločba, na podlagi katerega je že bilo odločeno v pravdnem postopku. V takem primeru je sodišče vezano na pravnomočno obsodilno sodbo, izdano v kazenskem postopku, samo glede obstoja kaznivega dejanja in kazenske odgovornosti storilca.«.

110. člen

Na koncu drugega odstavka 410. člena se črta pika in doda besedilo »in vsebina razgovora ni vsebovana v obrazložitvi sodbe.«.

111. člen

V 419. členu se za besedilom člena, ki postane prvi odstavek, doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Na predlog stranke sodišče izda prepis sodbe o razvezi zakonske zveze, ki ne vsebuje obrazložitve.«.

112. člen

V 436. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Če toženec vloži obrazložen ugovor, sodišče s sklepom razveljavi plačilni nalog in začne po pravnomočnosti tega sklepa z obravnavanjem glavne stvari.«

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

Dosedanji tretji odstavek se črta.

113. člen

437. člen se črta.

114. člen

Prvi odstavek 454. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Če sodišče po prejemu odgovora na tožbo oziroma po prejemu pripravljalnih vlog ugotovi, da med strankami ni sporno dejansko stanje in da ni drugih ovir za izdajo odločbe, nobena stranka pa izvedbe naroka v tožbi, odgovoru na tožbo oziroma v pripravljalnih vlogah iz 452. člena tega zakona ni zahtevala, brez razpisa naroka izda odločbo o sporu.«.

115. člen

Tretji odstavek 457. člena se spremeni, tako da se glasi:

»Sodišče lahko pisno sodbo izdela v skladu s 324. členom tega zakona ali v skladu s petim odstavkom 323. člena tega zakona.«.

116. člen

Za 486. členom se doda se nov 486.a člen, ki se glasi:

»**486.a člen**

Sodnik posameznik lahko izjemoma predlaga predsedniku višjega sodišča, da se zadeva odstopi v odločitev senatu treh sodnikov, če gre za zapleteno zadevo glede pravnih ali dejanskih vprašanj. O predlogu sodnika posameznika odloči predsednik višjega sodišča s sklepom, zoper katerega ni pritožbe. Preostala člana senata se izbereta na podlagi pravil sodnega reda o dodelitvi zadev na dan, ko je predsednik višjega sodišča ugodil predlogu.«.

117. člen

V 488. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Ne glede na določbo prejšnjega odstavka sodišče razpiše narok, če stranka to zahteva.«.

118. člen

Naslov pred 490. členom »Pravna sredstva« se črta in se 490. člen spremeni, tako da se glasi:

»490. člen

Če ni treba razpisati pritožbene obravnave in senat sodišče druge stopnje soglasno oceni, da pritožba očitno nima možnosti za uspeh, lahko o nameravani zavrnitvi pritožbe in o ključnih razlogih za to obvesti stranko in jo pozove, da se v določenem roku izjavi, ali vztraja pri vloženi pritožbi ali pritožbo umika. Če stranka umakne pritožbo, ji sodišče prve stopnje vrne del sodne takse za pritožbo v skladu z določbami zakona, ki ureja sodne takse. Sodišče druge stopnje stranko v pozivu opozori na vračilo sodne takse v primeru umika pritožbe.«.

119. člen

Za 494. členom se doda se nov 494.a člen, ki se glasi:

»**494.a člen**

Sodišče lahko stranki odredi omejitev obsega vloge in omejitev časa za ustno podajanje navedb na naroku.«.

120. člen

V 495. členu se za tretjim odstavkom doda nov četrti in peti odstavek, ki se glasita:

»Pritožba zoper sodbo v postopku v sporu majhne vrednosti, ki se nanaša na denarno terjatev, ne zadrži njene izvršitve.

V primeru razveljavitve ali spremembe nepravnomočne sodne odločbe, stranka, ki je predlagala izvršbo, nasprotni stranki odgovarja za nastalo škodo«.

121. člen

496. člen se spremeni tako, da se glasi:

»**496. člen**

V postopkih za izdajo plačilnega naloga sodišče pisno sodbo izdela v skladu s 324. členom tega zakona ali v skladu s petim odstavkom 323. člena tega zakona.«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

122. člen

V Zakonu o delovnih in socialnih sodiščih (Uradni list RS, št. 2/04, 10/04 – popr., 45/08 – ZArbit, 45/08 – ZPP-D, 47/10 – odl. US in 43/12 – odl. US) se črtata 28. in 31. člen, drugi odstavek 14.

člena pa se spremeni tako, da se glasi: »Sodnik posameznik odloča v individualnih delovnih in socialnih sporih o premoženjskopravnih zahtevkih, če vrednost spornega predmeta ne presega 40.000 evrov.«.

123. člen

V Zakonu o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 105/06, 107/09 – odl. US, 62/10, 98/11 – odl. US in 109/12) se črtajo 83. člen ter 86. do 91. člen.

124. člen

Če drug zakon določa, da je revizija dovoljena, se ta dopusti pod pogoji iz 367.a člena zakona in po postopku po zakonu.

125. člen

Do ureditve v zakonu, ki ureja izvršbo in zavarovanje, sodišče na dolžnikov predlog odloži izvršbo, dokler upnik ne položi varščine v višini svoje terjatve, če izvršilni naslov predstavlja sodna odločba, ki še ni pravnomočna.

126. člen

Do ureditve v zakonu, ki ureja sodne takse, se v primeru umika pritožbe po 490. členu zakona sodna taksa zniža v skladu s tarifno številko 1122 Zakona o sodnih taksah (ZST-1, Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US in 30/16), če pritožnik umakne pritožbo pred izdajo odločbe.

127. člen

Postopki, ki se začnejo pred uporabo tega zakona se končajo po določbah do sedaj veljavnega zakona.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se spremenjene in nove določbe 109. člena, 122. člena, 123. člena, 124. člena, 125. člena, 125.a člena, 126. člena, 127. člena, 132. člena, 133. člena, 138. člena, 139. člena, 139.a člena, 139.b člena, 141.a člena, 141.b člena, 142. člena, 143. člena, 144. člena, 146.a člena, 149. člena, 150. člena in 304. člena zakona uporabljajo tudi za postopke, začete pred začetkom uporabe tega zakona.

128. člen

Do začetka uporabe tega zakona se uporabljajo določbe Zakona o pravdnem postopku Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US in 48/15 – odl. US).

129. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati:
– drugi odstavek 26. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 52/07) in
– Pravilnik o delovanju oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 104/10, 35/13 in 63/16), v delu, ki določa pravila za delovanje pooblaščenih vročevalcev in v delu, ki določa pravila za delovanje pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravdnem postopku, izbranih v postopku javnega naročanja za posamezno sodišče.

Določbe pravilnika iz druge alineje prejšnjega odstavka se v delu, ki določa pravila za delovanje pooblaščenih vročevalcev, uporabljajo do začetka uporabe tega zakona.

130. člen

Pravne in fizične osebe, ki imajo dovoljenje ministra, pristojnega za pravosodje za opravljanje vročanja in so vpisane v register pooblaščenih vročevalcev, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) v skladu s Pravilnikom o delovanju oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 104/10, 35/13 in 63/16), prenehajo opravljati dejavnost vročanja za sodišča z dnem začetka uporabe tega zakona.

Z dnem začetka uporabe tega zakona se ukine register pooblaščenih vročevalcev, ki ga ministrstvo upravlja na podlagi Pravilnikom o delovanju oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 104/10, 35/13 in 63/16).

Z dnem ukinitve registra iz prejšnjega odstavka izda ministrstvo ugotovitveno odločbo, s katero se ugotovi, da je pooblaščenemu vročevalcu prenehalo dovoljenje za opravljanje dejavnosti vročanja. Identifikacijske kartice (izkaznice), ki so bile izdane pooblaščenim vročevalcem, postanejo neveljavne.

Pooblaščeni vročevalec mora v 15 dneh po dokončnosti odločbe iz prejšnjega odstavka predati ministrstvu podatke v evidenci, ki jo je vodil v skladu z 8. členom Pravilnika o delovanju oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 104/10, 35/13 in 63/16) in podatke v evidenci, ki jo je vodil na podlagi Pravilnika o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati osebe za opravljanje vročanja in o pravilih za njihovo delovanje (Uradni list RS, št. 32/00) ter vrniti vse izkaznice, ki so bile izdane osebam, ki so pri njem opravljale vročanje. Ministrstvo prejete izkaznice komisijsko uniči. Za ta namen imenuje minister komisijo, ki o uničenju sestavi zapisnik.

131. člen

Minister, pristojen za pravosodje, izda podzakonski predpis iz spremenjenega drugega odstavka 132. člena zakona (26. člen tega zakona) v petih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

132. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šest mesecev po njegovi uveljavitvi.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu:

Sedanji prvi odstavek 11. člena ZPP določa, da si mora sodišče prizadevati, da se opravi postopek brez zavlačevanja in s čim manjšimi stroški, in onemogočiti vsako zlorabo pravic, ki jih imajo stranke v postopku. Po predlagani določbi bo spremenjeno pravilo zavezovalo k hitrosti in ekonomičnosti postopka ne le sodišče, temveč tudi stranke in druge udeležence postopka (zastopnike, pooblaščence, priče, izvedence).

Po drugi strani je predlagano tudi, da je vsaka stranka dolžna v postopku skrbno ravnati in pravočasno uresničevati svoje pravice, navajati dejstva in predlagati dokaze, da je mogoče postopek izvesti čim prej. Gre za zapis dolžnosti strank, da so dolžne prispevati k hitrosti postopka s pravočasno dostavo procesnega gradiva. V Avstriji je vsaka stranka dolžna svoje trditve in predloge dokazov pravočasno in popolnoma navesti, da je mogoče postopek izvesti čim prej – *Prozessförderungspflicht*, § 178 avstrijskega zakona, ki določa pravila pravdnega postopka (aZPO). Podobno je v Nemčiji (§ 282 nZPO).

V teoriji in praksi se vse bolj uveljavlja zavedanje, da ni le sodišče tisto, ki je odgovorno za hiter potek postopka, temveč tudi stranke in drugi udeleženci (npr. izvedenci). Odgovornost strank se nanaša predvsem na pravočasno dostavo procesnega gradiva, da ne prihaja do zastojev in nepotrebnih zavlačevanj postopka, odgovornost prič je, da se odzovejo vabilu na pričanje, odgovornost izvedencev pa se nanaša na pravočasno izdelavo izvida in mnenja. Vsak udeleženec v postopku mora ravnati z ustrezno skrbnostjo. Izvedenci in odvetniki morajo ravnati s povečano skrbnostjo, to je s skrbnostjo dobrega strokovnjaka.

Angleški Civil Procedure Rules (CPR) v 1. členu določa, da je glavni namen pravil pravdnega postopka omogočiti sodišču, da obravnava zadeve pravično, kar pomeni, da stranke enako obravnava, prihrani stroške, zadevi nameni pozornost, sorazmerno vrednosti spornega predmeta, pomembnosti zadeve, zapletenosti pravnih vprašanj in finančnemu stanju strank, zagotavlja hitro in pošteno odločanje ter zagotavlja zadevi primeren delež pozornosti, upoštevajoč, da so v čakalni vrsti še druge zadeve, ki jih mora sodišče obravnavati. Gre za zapis načela sorazmernosti, saj je treba iskanje materialne resnice uravnotežiti s pravico do sojenja v razumnem roku. K sojenju v razumnem roku pa ne prispeva zgolj aktivnost sodišča, temveč tudi procesna dejanja strank. Pravočasno in skrbno pripravljene vloge strank prispevajo h koncentraciji in pospešitvi postopka.

Cilj pravdnega postopka je poštena odločitev. Odločitev sodišča naj bo pravilna (načelo materialne resnice) in zakonita (načelo zakonitosti), vendar je treba pri zagotavljanju pravilnosti in zakonitosti sodnih odločb imeti v mislih, da mora biti postopek pravnomočno končan v razumnem času in s kar se da nizkimi stroški. Zahteva po sojenju v razumnem roku izhaja tudi iz 6. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin[129] (EKČP). V povezavi z razširjenim načelom skrbnosti strank in drugih udeležencev v postopku so v nadaljevanju predlagane tudi spremembe določb ZPP, s katerimi se nalaga strankam bolj skrbno

[129] Uradni list RS (13. 6. 1994) MP, št.7-41/94 (RS 33/94).

oblikovanje pripravljalnih vlog, sankcioniranje izvedenca v primeru njegove zamude z delom in sankcije povezane z neprihodom stranke na narok za glavno obravnavo.

K 2. členu:

S tem členom je v tretjem odstavku 17. člena ZPP predlagano črtanje besedne zveze »iste vrste«. Spremenjena določba se tako glasi: »Če se med postopkom spremenijo okoliščine, na katere se opira pristojnost sodišča, ali če tožeča stranka zmanjša tožbeni zahtevek, ostane sodišče, ki je bilo pristojno ob vložitvi tožbe, pristojno še naprej, čeprav bi bilo zaradi teh sprememb pristojno drugo sodišče.«.

Ob veljavni določbi prihaja v praksi do problema spremembe (stvarne) pristojnosti med postopkom v delovnih odškodninskih sporih, v katerih sta tožena tako delodajalec kot njegova zavarovalnica. Ob prenehanju delodajalca ali ugasnitve spora med delavcem in delodajalcem na kakršnikoli podlagi (npr. zaradi umika tožbe, ki ga tožnik poda, ker se je nad delodajalcem začel stečajni postopek) delovno sodišče za preostali spor med delavcem in zavarovalnico ni več stvarno pristojno, čeprav se predmet spora ne spremeni. Predmet spora je odškodninska odgovornost delodajalca, ki je dolžan delavcu zagotavljati varne delovne pogoje. Torej gre po vsebini za delovni spor. Odstopanje zadeve sodišču splošne pristojnosti na podlagi veljavnega tretjega odstavka 17. člena ZPP je v tem primeru po mnenju predlagatelja neracionalno.

Tudi v eventualnih drugih primerih ni resnih zadržkov, da ne bi delovno in socialno sodišče, ki je bilo pristojno ob vložitvi tožbe, moglo nadaljevati postopka, tudi če se tekom postopka spremeni okoliščina, ki je pomembna za določitev njegove pristojnosti. Obratno velja tudi za pristojnost sodišča splošne pristojnosti in upravnega sodišča v razmerju do delovnega in socialnega sodišča.

V prid rešitvi, da je utemeljena ureditev ustalitve pristojnosti med vsemi sodišči in postopki, v katerih se (vsaj podredno) uporabljajo določbe ZPP, govori tudi dejstvo, da se ti postopki vsaj na nivoju izrednih pravnih sredstev zaključijo pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije, ki je tako pristojno za vse tovrstne spore.

K 3. členu:

Veljavni prvi odstavek 19. člena ZPP določa, da mora vsako sodišče med postopkom ves čas po uradni dolžnosti paziti na svojo stvarno pristojnost. Drugi odstavek 19. člena ZPP pa določa, da se lahko okrožno sodišče po uradni dolžnosti izreče za stvarno nepristojno za zadeve iz pristojnosti okrajnega sodišča ob predhodnem preizkusu tožbe, pozneje pa na ugovor tožene stranke, ki ga lahko ta poda najkasneje v odgovoru na tožbo, do razpisa glavne obravnave.

Po predlagani ureditvi se v prvem odstavku 19. člena črta besedilo »ves čas«, drugi odstavek 19. člena pa spremenil tako, da se glasi: »Sodišče prve stopnje se lahko po uradni dolžnosti izreče za stvarno nepristojno ob predhodnem preizkusu tožbe, pozneje pa na ugovor tožene stranke, ki ga poda najkasneje v odgovoru na tožbo, do razpisa glavne obravnave.«.

Namen predlagatelja je, da vsako sodišče (sodišče prve stopnje, višje in vrhovno sodišče) po uradni dolžnosti pazi na svojo stvarno pristojnost (spremenjen prvi odstavek 19. člena ZPP),

vendar pa sodišče prve stopnje pazi na svojo stvarno pristojnost le do določene faze postopka. V spremenjenem drugem odstavku 19. člena je namreč predlagano, da se lahko vsako sodišče prve stopnje (ne le okrožno, temveč tudi okrajno in sodišče specialne pristojnost – delovno sodišče) po uradni dolžnosti izreče za stvarno nepristojno ob predhodnem preizkusu tožbe, pozneje pa le na ugovor tožene stranke, ki ga le-ta poda najkasneje v odgovoru na tožbo, do razpisa glavne obravnave.

Predlagana sprememba je ukrep racionalizacije in pospešitve postopka, v skladu s katerim naj se vsa sporna procesna vprašanja rešijo v zgodnji fazi postopka pred sodiščem prve stopnje, da ne prihaja do nepotrebnega izvajanja dokazov in do nepotrebnih stroškov. Glede na to, da tako na okrajnih kot okrožnih sodiščih sodijo sodniki posamezniki (prvi odstavek 15. člena ZPP) in glede na to, da predlagatelj načrtuje postopno vpeljavo enovitega prvostopenjskega sodnika[130], je smiselno zmanjšati pomen kršitve stvarne pristojnosti sodišč. Gre za približevanje rešitvi glede krajevne pristojnosti sodišč in ustalitvi pristojnosti, ki je uveljavljena tudi v nemškem pravu (do leta 1974 sta se lahko stranki dogovorili tako za krajevno kot stvarno pristojnost). Če sodbo izda prvostopenjsko sodišče, ki ni niti krajevno niti stvarno pristojno, sodba ni brez učinkov, kajti sodišča so si med seboj enakovredna.[131]

V skladu s tretjim odstavkom 19. člena ZPP zoper sklep okrožnega sodišča o tem, da je pristojno, ni nobene pritožbe (niti posebne pritožbe), četudi bi se okrožno sodišče napačno odločilo (večja kvaliteta odločanja kot pred okrajnim sodiščem), zoper sklep okrajnega sodišča o tem, da je pristojno, pa je *a contrario* dovoljena pritožba.

Če stranka stvarne pristojnosti pravočasno ne graja, pride do ustalitve pristojnosti, tudi če gre za zadevo iz pristojnosti specializiranega sodišča (npr. delovnega) ali okrožnega sodišča.[132]

K 4. členu (sprememba 38. člena ZPP)

Po predlagani dopolnitvi 38. člena ZPP bo vrhovno sodišče o svetovalnem mnenju odločalo v senatu petih sodnikov, če bo predhodno senat treh sodnikov dopustil predlog za izdajo svetovalnega mnenja (glej predlog novega četrtega odstavka 206. člena ZPP).

K 5. členu:

Glede na to, da se s predlogom tega zakona ukinja dovoljena revizija in ohranja le dopuščena revizija, ki jo sme stranka vložiti ne glede na vrednost spornega predmeta, je treba ustrezno spremeniti prvi odstavek 39. člena ZPP, saj vrednost spornega predmeta ne bo več odločilna za vložitev revizije.

---

[130] Primerjaj http://www.vlada.si/teme_in_projekti/1_leto_vlade_dr_mira_cerarja/dosezki_ministrstva_za_pravosodje_v_prvem_letu_vlade_dr_mira_cerarja/, http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/seje/evidenca?mandat=VII&type=magdt&uid=EDFD52B184C1576FC1257D7A00406566 (vpogled dne 6. 5. 2016).

[131] Othmar Jauernig, Zivilprozessrecht, 29. izdaja, C.H. Beck, München 2007, str. 34-35.

[132] Glej že do sedaj uveljavljeno stališče v pravni teoriji Jan Zobec v Ude, Galič, ZPP Komentar, 3. knjiga, Ljubljana 2009, str. 280.

K 6. členu:

Glede na predlagano ukinitev dovoljene revizije in ohranitev le še dopuščene revizije ne glede na vrednost spornega predmeta, je treba tudi v tretjem odstavku 44. člena ZPP črtati besedilo »ali pravici do revizije«. Iz istega razloga je treba poleg 39. in 44. člena ZPP spremeniti tudi 45. in 180. člen ZPP.

Poleg tega je predlagana sprememba drugega stavka tretjega odstavka 44. člena ZPP tako, da v primeru, ko tožeča stranka navede očitno previsoko ali prenizko vrednost ali če tožeča stranka navede le skupno vrednost spornega predmeta, čeprav uveljavlja s tožbo zoper isto toženo stranko več zahtevkov, in se mora sodišče prepričati o pravilnosti navedene vrednosti, o tem odloči po uradni dolžnosti (kot do sedaj) ali na predlog toženca (novost). Primerjalno-pravno je taka rešitev določena v tretjem odstavku 40. člena hrZPP, ki omogoča pravno varstvo toženca v primerih, ko tožeča stranka navede očitno previsoko ali prenizko vrednost spornega predmeta, ali če tožeča stranka navede le skupno vrednost spornega predmeta, čeprav uveljavlja s tožbo zoper isto toženo stranko več zahtevkov.

K 7. členu:

Tako kot v 39. in 44. členu ZPP je treba (zaradi predlagane spremenjene ureditve revizije) tudi v 45. členu črtati besedilo »ali pravica do revizije«.

K 8. členu

Nova 51.a in 51.b člen ZPP omogočata, da je potrošnik, zavarovalec, zavarovanec ali upravičenec iz zavarovanja kot šibkejša stranka v zvezi s potrošniškimi in zavarovalnimi pogodbami zaščiten s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njegovih pravic ugodnejša od siceršnjih pravil o krajevni pristojnosti. Zaradi varstva šibkejših strank je pri zavarovalnih in potrošniških pogodbah avtonomija glede sklepanja dogovorov o krajevni pristojnosti dovoljena le v omejenem obsegu. Predlagatelj je pri tem sledil ureditvi, ki že velja na evropski ravni za določene tipe potrošniških pogodb (glej 10. do 15. in 18. do 19. člen Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih **odločb v civilnih in gospodarskih zadevah**, Uredba (EU) št. 1215/2012[133]). Navedena uredba EU sicer določa privilegirane pristojnosti in omejitve sklepanja dogovora o pristojnosti tudi v delovnih sporih, vendar že Zakon o delovnih in socialnih sodiščih[134] (ZDSS-1) v 8. in 9. členu to problematiko ustrezno ureja, zato v ZPP zaradi varstva pravic delojemalcev kot šibkejših strank ni treba uvesti novega člena o pristojnosti v delovnih sporih.

Glede pristojnosti v sporih iz potrošniških pogodbenih razmerij so tako v novem **51.a členu** predlagana naslednja nova pravila:

[133] UL L 351, 20.12.2012, str. 1–32.

[134] Uradni list RS, št. 2/04, 10/04 – popr., 45/08 – ZArbit, 45/08 – ZPP-D, 47/10 – odl. US in 43/12 – odl. US.

»Če je v sporu iz potrošniškega pogodbenega razmerja tožeča stranka potrošnik po zakonu, ki ureja varstvo potrošnikov, je za sojenje poleg sodišča splošne krajevne pristojnosti pristojno tudi sodišče, na območju katerega ima potrošnik stalno oziroma začasno prebivališče.

Če je v sporu iz potrošniškega pogodbenega razmerja tožeča stranka podjetje po zakonu, ki ureja varstvo potrošnikov, je za sojenje krajevno pristojno sodišče, kjer ima potrošnik stalno oziroma začasno prebivališče.

Drugačna krajevna pristojnost je mogoča samo po dogovoru, ki ga potrošnik in podjetje skleneta po tem, ko je prišlo do spora, ali po dogovoru, ki dodatno omogoča potrošniku, da začne postopek pred sodišči, ki niso navedena v tem členu.«

Navedena pravila bodo torej veljala v primeru spora iz potrošniškega pogodbenega razmerja, ko bo tožeča stranka potrošnik ali podjetje po Zakonu o varstvu potrošnikov[135] (ZVPot). Sklic na ZVPot pomeni, da je lahko potrošnik v smislu določbe predlaganega 51.a člena ZPP zgolj fizična oseba. Zaradi tega bo dokazno breme, da fizična oseba ni potrošnik, temveč samostojni podjetnik ali zasebnik (npr. odvetnik, notar, zdravnik itd.), na nasprotni stranki.

Sodišče se ob prejemu tožbe ne sme po uradni dolžnosti izreči za krajevno nepristojno, ker lahko pride do tihe prorogacije pristojnosti, temveč mora počakati na morebitni ugovor tožene stranke. Predlagatelj meni, da zapis opozorila iz drugega odstavka 26. člena[136] Uredbe (EU) št. 1215/2012, po katerem mora sodišče potrošnika opozoriti, da lahko ugovarja krajevni pristojnosti in tako prepreči nastop tihe prorogacije pristojnosti, v razmerjih z notranjim elementom ni potreben, ker slovensko ozemlje ni tako veliko kot ozemlje EU. Zatorej je tihi dogovor o pristojnosti dopusten tudi v potrošniških in zavarovalnih sporih (kot to dopušča tudi drugi odstavek 26. člena Uredbe (EU) št. 1215/2012), ne glede na to, ali je sodišče potrošnika kot toženca opozorilo, da ni krajevno pristojno in da lahko potrošnik ugovarja krajevni pristojnosti.

Z novim **51.b členom** se ureja pristojnost v zavarovalnih sporih (glej tudi 10. do 15. člen Uredbe (EU) št.1215/2012) z naslednjimi novimi pravili:

»V sporih iz zavarovalnih razmerij, v katerih je tožena stranka zavarovalnica, je za sojenje poleg sodišča splošne krajevne pristojnosti in sodišča, pristojnega po 60. členu tega zakona, pristojno tudi sodišče, na območju katerega ima tožeča stranka stalno oziroma začasno prebivališče ali sedež.

Glede zavarovanja odgovornosti ali zavarovanja nepremičnin je zavarovalnica lahko tožena tudi pred sodiščem v kraju, kjer je prišlo do škodnega dogodka. Enako velja, če premičnine in nepremičnine krije ista zavarovalna polica in jih je prizadel isti dogodek.

---

[135] Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14 in 19/15.

[136] Navedena določba se glasi: »V zadevah iz oddelkov 3, 4 ali 5, v katerih je toženec zavarovalec, zavarovanec, upravičenec iz zavarovanja, oškodovanec, potrošnik ali delavec, sodišče pred prevzemom pristojnosti v skladu z odstavkom 1 zagotovi, da je bil tožencu zagotovljen pravni pouk o njegovi pravici, da ugovarja pristojnosti sodišča, in o posledicah spustitve ali nespustitve v postopek.«.

Prejšnja odstavka se uporabljata tudi v primeru, ko pri zavarovanju pred odgovornostjo oškodovanec zahteva neposredno od zavarovalnice povrnitev škode, ki mu je nastala zaradi dogodka, za katerega odgovarja zavarovanec.

Zavarovalnica lahko v sporih iz zavarovalnih razmerij vloži tožbo samo pred sodiščem, na območju katerega ima tožena stranka, ki je zavarovalec, zavarovanec ali upravičenec iz zavarovanja, stalno oziroma začasno prebivališče ali sedež.

Drugačna krajevna pristojnost je mogoča samo po dogovoru, ki je sklenjen po tem, ko je prišlo do spora, ali po dogovoru, ki dodatno omogoča zavarovalcu, zavarovancu ali upravičencu iz zavarovanja, da začne postopek pred sodišči, ki niso navedena v tem členu.«.

Na predlog Vrhovnega sodišča RS je predlagatelj v tretjem odstavku 51.b člena uredil tudi posebno izbirno krajevno pristojnost v sporih iz zavarovalnih razmerij v primerih, ko ima oškodovanec direktno tožbo zoper zavarovalnico (po 965. členu Obligacijskega zakonika[137]), kar predvideva tudi drugi odstavek 13. člena Uredbe 1215/2012. Posebna ureditev glede podružnice zavarovalnice (drugi odstavek 11. člena Uredbe (EU) št.1215/2012) v 51.b členu po mnenju predlagatelja ni potrebna, ker pristojnost po sedežu podružnice že ureja 60. člen ZPP.

K 9. členu:

Predlagatelj je na predlog civilnega oddelka Višjega sodišča v Ljubljani prvi odstavek 81. člena dopolnil tako, da gre za odpravljivo pomanjkljivost v zvezi s sposobnostjo biti stranka tudi, če je stranka umrla ali prenehala obstajati pred vložitvijo tožbe. S tem je predlagatelj sledil tudi pomislekom v pravni teoriji,[138] da je sodna praksa, ki tolmači, da gre za neodpravljivo pomanjkljivost, če je stranka umrla ali prenehala obstajati pred vložitvijo tožbe,[139] prestroga.

Po predlagani ureditvi bo torej sodišče v takem primeru tožečo stranko pozvalo, naj popravi tožbo.

K 10. členu:

ZPP v četrtem odstavku 82. člena določa, da če se med postopkom pred sodiščem prve stopnje pokaže, da bi redni postopek s postavitvijo zakonitega zastopnika toženi stranki predolgo trajal, tako da bi lahko zaradi tega nastale škodljive posledice za eno ali za obe stranki, postavi sodišče na predlog tožeče stranke toženi stranki začasnega zastopnika. Začasnega zastopnika postavi sodišče med notarji, odvetniki ali drugimi strokovno usposobljenimi osebami.
Predlagatelj se strinja z mnenjem Notarske zbornice Slovenije, da ta določba ni v skladu s 5. členom Zakona o notariatu[140] (ZN) oziroma konceptom delovanja notarjev, saj gre v navedenem

[137] Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo in 64/16 – odl. US.

[138] A. Galič v Pravdni postopek: zakon s komentarjem, 1. knjiga, GV Založba, Uradni list, Ljubljana 2005, str. 351-352.

[139] Glej npr. odločbe Vrhovnega sodišča RS II Ips 186/98 z dne 31. 3. 1999, II Ips 157/2000 z dne 20. 9. 2000, II Ips 47/2001 z dne 22. 8. 2001,III Ips 65/2002 z dne 5. 12. 2002, II Ips 372/2004 z dne 17. 3. 2005, II Ips 671/2005 z dne 8. 3. 2007, II Ips 961/2006 z dne 2. 4. 2009, II Ips 398/2009 z dne 23. 7. 2009 ter II Ips 559/2009 in II Ips 560/2009 z dne 14. 3. 2013.

[140] Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 33/07 – ZSReg-B, 45/08 in 91/13.

primeru za sporne zadeve, te pa izključujejo delovanje notarja. Zato se z ozirom na to, da je v Sloveniji dovolj veliko število odvetnikov, predlaga, da se kot začasni zastopniki postavijo le osebe iz vrst odvetnikov.

K 11. členu:

Obstoječi peti odstavek 98. člena[141] je glede tožbe[142], ugovora[143] in pritožbe[144] že razveljavilo Ustavno sodišče RS, glede izrednega pravnega sredstva revizije pa je bilo Ustavno sodišče RS mnenja, da je sankcija takojšnjega zavrženja (brez poziva na predložitev pooblastila) v skladu z Ustavo Republike Slovenije[145]. Kljub temu predlagatelja predlaga črtanje petega odstavka 98. člena ZPP, kar pomeni, da bo imela nepredložitev pooblastila odvetnika enake posledice kot nepredložitev pooblastila s strani pooblaščenca, ki ni odvetnik. To pomeni, da sodišče pozove pooblaščenca na predložitev pooblastila (drugi odstavek 98. člena ZPP) in po poteku roka tožbo ali pravno sredstvo zavrže, če pooblastilo ni predloženo (četrti odstavek 98. člena ZPP).

Predlagatelj meni, da je stališče OZS, po katerem predstavlja nepredložitev pooblastila pri vložitvi revizije ali pri vložitvi predloga za dopustitev revizije takšno formalno pomanjkljivost, ki se jo da hitro odpraviti, pravilno.[146] Sankcija zavrženja izrednega pravdnega sredstva zaradi malih pomot odvetnika ali njegovega osebja ni smiselna. Sankcija zavrženja revizije, za pripravo katere je odvetnik porabil precej časa in energije, zaradi nepredložitve pooblastila pri vložitvi bistveno ne pripomore k hitrejšemu poteku postopka, obenem pa gre za strog formalizem, ki načenja legitimnost sodnih odločb. S predlagano ureditvijo se omogoča vsebinsko odločanje v postopku.

Predlagatelj meni, da strogost veljavne ureditve v zvezi z revizijo (ali drugim izrednim pravnim sredstvom) ne pripomore bistveno k pospešitvi postopka. Zaradi takšnih formalnih napak, ki so hitro odpravljive, je poseženo v strankino pravico do izrednega pravnega sredstva. Pretiran formalizem tudi načenja legitimnost sodnih odločb. Izkustveno pravilo pravi, da noben odvetnik ne bo vložil tožbe ali pravnega sredstva brez pooblastila, saj je odvetništvo pridobitna dejavnost, ki se opravlja na trgu. Možnosti zlorab so majhne.[147]

K 12. členu:

V primerih, ko sodišče s sklepom stranki dovoli obročno plačilo ali odlog plačila sodne takse, lahko pride do zastojev v postopku, če sodišče ne odloči o strankini vlogi, dokler sodna taksa ni plačana. Predlagatelj se strinja s predlogom Okrožnega sodišča v Kranju, da je v takem primeru smiselno takoj nadaljevati s postopkom, ne da bi sodišče čakalo, da je taksa (po obrokih)

[141] Navedena določba se glasi: »Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov sodišče ne dovoli odvetniku, da začasno opravlja pravdna dejanja za stranko, če vlogi ni predložil pooblastila, ampak tožbo ali pravno sredstvo zavrže.«.

[142] Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-74/12-6 z dne 13. 9. 2012.

[143] Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-48/11-10, Up-274/11-9 z dne 16. 1. 2014.

[144] Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-74/14-9 z dne 17. 6. 2015.

[145] Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-277/09, Up-1333/09, U-I-287/09, Up-1375/09 z dne 14. 6. 2011.

[146] Glej tudi Matija Testen, Ureditev dostopa do Vrhovnega sodišča z vidika odvetnika, Dnevi pravnikov 2015, v Podjetje in delo 607/2015, str. 994 in naslednje.

[147] V tem smislu 14. točka obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča RS, št. U-I-74/14-9 z dne 17. 6. 2015.

dokončno plačana. Zato je predlagana ustrezna nova določba četrtega odstavka, čeprav je bila sodna praksa že do sedaj večinoma takšna.

K 13. členu

Spremenjeni 105.b člen precizira terminologijo na področju elektronskega poslovanja sodišč, vsebinsko se nič ne spreminja. Sprememba je povezana z uskladitvijo terminologije z drugimi predpisi, predvsem z Zakonom o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu[148] (ZEPEP). Glede načina poslovanja sodišča z elektronskimi vlogami se s predlagano spremembo vsebinsko ne spreminja dosedanjega načina poslovanja sodišč.

K 14. členu:

V skladu z določbo prvega odstavka 107. člena ZPP se kot prepis listine *v skladu z zakonom, ki ureja varstvo dokumentarnega gradiva*, šteje: zajeta in hranjena mikrofilmska ali elektronska (skenirana) kopija, reprodukcija te kopije ali overjen prepis, lahko pa tudi navaden prepis ali mikrofilmska, elektronska (skenirana) kopija, fotokopija ali reprodukcija te kopije. Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih[149] (ZVDAGA) takšne izrecne določbe nima, saj ureja zgolj pojem »zajeto dokumentarno gradivo«. To je dokumentarno gradivo, ki je nastalo ob pretvorbi izvirnega dokumentarnega gradiva v novo elektronsko obliko zapisa ali na mikrofilm (2. člen ZVDAGA). Upoštevaje slednje takšno sklicevanje ZPP na drug predpis ni niti smiselno niti potrebno, poleg tega Pravilnik o elektronskem poslovanju v civilnih sodnih postopkih[150] to problematiko ustrezno ureja.

Poleg tega je v predlagani določbi namesto pojma »skenirana kopija«, ki se pojavlja v sedanjem besedilu 107. člena ZPP, uporabljen pojem »digitalizirana kopija«, kar je širši pojem, saj zajema tako skenirane kot tudi fotografirane listine. Hkrati se zakonska ureditev dopolni z določbo, da se kot prepis elektronske vloge ali elektronskih prilog šteje elektronska vloga ali priloga, ki je pretvorjena v obliko z vsebino, primerno za branje in izpis na papir (tako že določa 3. točka prvega odstavka 5. člena Pravilnika o elektronskem poslovanju v civilnih sodnih postopkih).

K 15. členu:

Sedanji prvi odstavek 109. člena ZPP določa, da pravdno sodišče kaznuje po določbah tretjega do sedmega odstavka 11. člena tega zakona tistega, ki v vlogi žali sodišče, stranko ali drugega udeleženca v postopku.

Predlagatelj skladno z odločbo Ustavnega sodišča U-I-51/16, Up 185/14 z dne 28.9.2016 ureja pravila, če je žalitev namenjena neposredno sodniku ali senatu, ki odloča o zadevi. Ustavno sodišče je v navedeni odločbi zapisalo: »*Videz nepristranskosti sodišča je okrnjen do te mere, da ni več mogoče govoriti o nepristranskem sojenju v smislu prvega odstavka 23. člena Ustave, tudi v položaju, ko sodnik odloča o kaznovanju udeleženca postopka po prvem odstavku 78. člena ZKP zaradi žalitve, ki je namenjena temu sodniku osebno. Kot je bilo že navedeno, sodnik v tem*

[148] Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZEPT in 46/14.

[149] Uradni list RS, št. 30/06 in 51/14.

[150] Uradni list RS, št. 64/10, 23/11 in 67/15.

postopku sicer ne odloča o lastni razžalitvi, temveč o tem, ali je bil prizadet ugled sodne veje oblasti. Kadar pa je sodna veja oblasti predmet kritike prav zaradi sodnikovega ravnanja, je podana utemeljena bojazen vzpostavitve dvoma, ali je sodnik odločil nepristransko. Dejstvo, da se domnevno žaljiva izjava nanaša neposredno na sodnika, ki naj o njej odloči, lahko v očeh razumnega človeka poraja resne pomisleke glede nepristranskega sojenja.«

V 109. členu je dodatna sankcija za odvetnika ali odvetniškega kandidata za žalitev sodišča, stranke ali drugega udeleženca, da se o izrečeni denarni kazni obvesti odvetniška zbornica. Na predlog Višjega sodišča v Kopru se v primeru, ko je bila izrečena denarna kazen zaradi žalitve notarju (ki npr. vlaga vloge v zemljiškoknjižnem postopku), o tem obvesti notarska zbornica.

K 16. členu:

S spremembo 112. člena ZPP se ureja učinek vlaganja elektronskih vlog, ki so opremljene s časovnim žigom. Smiselno je namreč poenotenje vlaganja papirnih in elektronskih vlog tudi glede vprašanja, kdaj je vloga pravočasno vložena. V skladu z veljavnim drugim odstavkom 112. člena ZPP se v primeru, ko se pošlje vloga v fizični obliki po pošti priporočeno ali brzojavno, šteje dan oddaje na pošto za dan izročitve sodišču, na katero je naslovljena. Primerljive določbe glede elektronskega vlaganja ZPP ne pozna, temveč v tretjem odstavku 112. člena določa, da se v primeru pošiljanja vloge po elektronski poti šteje čas, ko jo je prejel informacijski sistem, za trenutek izročitve sodišču, na katero je naslovljena. To pomeni, da sedaj opremi elektronsko vlogo z elektronskim časovnim žigom informacijski sistem sodstva, ko vlogo prejme in riziko morebitnih tehničnih težav pri delovanju informacijskega sistema sodstva nosi vlagatelj elektronske vloge.

Po novem četrtem odstavku 112. člena se bo štele, da če je vloga v elektronski obliki vložena s posredovanjem izvajalca elektronskega vlaganja, ki vlogo podpiše z elektronskim časovnim žigom, se šteje čas elektronskega časovnega žiga za trenutek, ko jo je prejel informacijski sistem sodstva. Za pričakovati je, da ko bo informacijski sistem sodstva omogočal elektronsko vlaganje vlog s posredovanjem izvajalca elektronskega vlaganja (predvidoma do leta 2020), do bodo izvajalci elektronskega vlaganja enaki kot izvajalci varnega elektronskega vročanja, ker gre za komplementarno dejavnost. Podobno je v Avstriji, kjer posredniki (pri e-vlaganju in e-vročanju) strankam (najpogosteje odvetnikom) nudijo popoln servis pri e-poslovanju. Pogoje za delovanje izvajalcev elektronskega vlaganja lahko predpiše minister, pristojen za pravosodje, s pravilnikom.

Elektronski časovni žig je v skladu s 5. točko 2. člena Zakona o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu[151] (ZEPEP) elektronsko podpisano potrdilo overitelja, ki izpolnjuje naslednje zahteve:
– da je povezan izključno s podpisnikom;
– da je iz njega mogoče zanesljivo ugotoviti podpisnika;
– da je ustvarjen s sredstvi za varno elektronsko podpisovanje, ki so izključno pod podpisnikovim nadzorom;
– da je povezan s podatki, na katere se nanaša, tako da je opazna vsaka kasnejša sprememba teh podatkov ali povezave z njimi.

[151] Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZEPT in 46/14

Trenutno na podlagi določbe tretjega odstavka 112. člena ZPP pri vlaganju elektronske vloge prek portala e-sodstvo informacijski sistem e-sodstvo zagotovi, da se vsaka prejeta elektronska vloga opremi s časovnim žigom časa prejema elektronske vloge, in da uporabniku posreduje elektronsko potrdilo o času prejema elektronske vloge (glej tretji odstavek 18. člena Pravilnik o elektronskem poslovanju v civilnih sodnih postopkih). To pomeni, da po obstoječi ureditvi elektronski časovni žig izda informacijski sistem e-sodstvo. Po dopolnjeni ureditvi četrtega odstavka 112. člena bo lahko vlagatelj s posredovanjem ponudnika storitev elektronskega vročanja, ki je bodisi pridobil status overitelja varnih elektronskih časovnih žigov (angl. time-stamping authority, kratica TSA) v skladu z ZEPEP bodisi nekdo zanj opravlja to storitev, vložil elektronsko vlogo na sodišče pravočasno, če bo vloga pravočasno opremljena z elektronskim časovnim žigom overitelja varnih elektronskih časovnih žigov (TSA), ne glede na to, kdaj jo bo prejel informacijski sistem e-sodstvo, ki sicer ne deluje med 20.00 in 8.00 uro zjutraj.

Predlagatelj spreminja tudi sedanji osmi in deveti odstavek 112. člena ZPP, ki po noveli postaneta deveti in deseti odstavek 112. člena ZPP. Ocenjuje, da je utemeljen je predlog OZS, da za zastaralne in prekluzivne roke ne bi veljala določba osmega odstavka 112. člena ZPP.[152] Pri tem se OZS sklicuje na sodno odločbo Vrhovnega sodišča RS II Ips 183/2013 z dne 22.5.2014, ki je zavzelo stališče, da je zastaranje pretrgano tudi z vložitvijo tožbe na (stvarno, krajevno, funkcionalno in po vrsti) nepristojno sodišče, čeprav tožba na pristojno sodišče prispe po poteku zastaralnega roka. S takšno razlago je zagotovljena tudi enakost pred zakonom (drugi odstavek 14. člena Ustave Republike Slovenije (Ustava),[153] ki zavezuje vse tri veje oblasti. Namreč, če bi pravočasnost tožbe vezali na trenutek prispetja na pristojno sodišče, bi bila v mnogih primerih pravočasnost tožbe odvisna od tega, kako hitro bi se nepristojno sodišče s sklepom izreklo za nepristojno in odstopilo zadevo pristojnemu sodišču. To pa ni stvaren in razumen razlog, ki bi dovoljeval različno obravnavo tožnikov.

Treba je razlikovati med tožbo oziroma drugim pisanjem o začetku postopka ter nadaljnjimi vlogami v postopku. Eno izmed temeljnih procesnih vprašanj oziroma temeljnih procesnih predpostavk je, ali je bila tožba vložena pri pristojnem sodišču. Tega ni vedno lahko ugotoviti, zato se lahko zgodi, da stranka, četudi je zastopana po odvetniku, tožbo vloži pri nepristojnem sodišču. Glede na zgoraj nevedno sodbo Vrhovnega sodišča RS ni primerno, da bi stranka zaradi zmote o tem, pri katerem sodišču se vloži tožbo ali drugo pisanje o začetku postopka, bila prikrajšana glede poteka zastaralnih ali prekluzivnih rokov. Drugačna je situacija, ko gre za vlogo, ki ni tožba ali pisanje o začetku postopka. V takih primerih se že ve, katero sodišče je pristojno in kakšna je opravilna številka zadeve. V takih primerih je mogoče pričakovati od strank in odvetnikov večjo skrbnost, zato za ostale vloge (torej vloge, ki niso tožbe ali pisanja o začetku postopka) velja določba, da se vloga, poslana nepristojnemu sodišču pred iztekom roka, ki prispe k pristojnemu sodišču po izteku roka, šteje za pravočasno le, če je mogoče vložitev pri nepristojnem sodišču pripisati nevednosti vložnika, ki nima pooblaščenca iz tretjega odstavka 86. člena oziroma iz tretjega odstavka 87. člena tega zakona, ali očitni pomoti vložnika. Če vlogo, ki

[152] Navedena določba se glasi: »Če je bila vloga, ki je vezana na rok, izročena ali poslana nepristojnemu sodišču pred iztekom roka, pa prispe k pristojnemu sodišču po izteku roka, se šteje, da je bila pravočasno vložena, če je mogoče vložitev pri nepristojnem sodišču pripisati nevednosti vložnika, ki nima pooblaščenca iz tretjega odstavka 86. člena oziroma iz tretjega odstavka 87. člena tega zakona, ali očitni pomoti vložnika.«.

[153] Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148 in 47/13 – UZ90,97,99.

ni pisanje o začetku postopka, na nepristojno sodišče vloži odvetnik ali druga oseba s pravniškim državnim izpitom in ta vloga prispe na pristojno sodišče po izteku roka, je očitno, da pooblaščenec ni dovolj skrbno ravnal, zato je sankcija zavrženje take vloge ustrezna.

Ureditev vlog, ki so poslane na nepristojno sodišče, torej ostane ista kot prej, razen kadar gre za pravočasno vložitev tožbe. Gre za odpravo golega formalizma, ki je omogočal sodišču, da se znebi spisa brez vsebinskega odločanja.

Teorija tudi poudarja, da če se na nevednost ne more sklicevati stranka, ki jo po pooblastilu zastopa odvetnik ali oseba s pravniškim državnim izpitom, se toliko manj lahko na nevednost sklicuje stranka (ali njen zakoniti zastopnik), ki je sama odvetnik ali oseba s pravniškim državnim izpitom.[154]

K 17. členu:

Veljavni 114.a člen ZPP možnost izvedbe videokonference omejuje le na taksativno našteta dokazna sredstva, to so dokaz z zaslišanjem strank in prič ter dokaz z izvedencem. Izvedba dokaza z ogledom ali z listinami je zato izključena. Predlagatelj meni, da bi bilo smotrno, da se v določbo vključi tudi možnost izvedbe videokonference za izvedbo dokaza z ogledom ali z listinami. Takšen način izvedbe dokaza se zdi primeren zlasti pri izvedbi dokaza z listino, saj videokonferenčna tehnologija omogoča natančen prikaz listine, kar omogoča bolj ekonomično in hitro izvedbo postopka. Tudi stališče pravne teorije je, da je izvedba dokaza z ogledom ali listinskega dokaza preko videokonference lahko racionalna.[155]

K 18. členu:

Po veljavni ureditvi 115. člena ZPP lahko sodišče zahteva presojo upravičenosti izdaje zdravniškega opravičila pri imenovanem zdravniku Zavoda za zdravstveno zavarovanje v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo, če ista oseba dvakrat ali večkrat izostane z naroka zaradi zdravstvenih razlogov. S spremembo se predlaga, da bo to mogoče storiti že pri enkratnem izostanku z naroka zaradi zdravstvenih razlogov. Gre za ukrep pospešitve postopka in preprečevanja zlorab v zvezi z zdravniškimi opravičili.

Enaka ureditev je predlagana tudi glede možnosti (takojšnje) presoje utemeljenosti zdravniških opravičil v kazenskem postopku v okviru predloga novele Zakona o kazenskem postopku, ki ji je pripravilo Ministrstvo za pravosodje.

K 19. členu:

Veljavna zakonodaja predvideva, da se zapisnik piše o vseh dejanjih, ki so bila opravljena na naroku (prvi odstavek 122. člena ZPP). Vendar ni primerno, da bi se zapisnik pisal tudi o delu pripravljalnega naroka, ki je namenjen poskusu sklenitve sodne poravnave. Na tem delu pripravljalnega naroka se stranke pogajajo in sodnik uporablja svoje mediacijske tehnike in

[154] A. Galič v Ude, Galič, Komentar ZPP, 1. knjiga, Ljubljana 2005, str. 464.

[155] A. Galič, Pravdni postopek: zakon s komentarjem, 4. knjiga, Uradni list RS, GV Založba, Ljubljana 2010, str. 93.

metode, javnost pa je izključena (predlagani 279.c člen ZPP). Zaradi tega je predlagatelj določil izjemo, da se o delu pripravljalnega naroka, ki je namenjen poskusu sklenitve sodne poravnave (t.j. o vsebini pogajanj med strankama) ne piše zapisnik. Takšno ureditev poznajo tudi v nemškem pravu (glej drugi odstavek § 159 nZPO).

Po določbi tretjega odstavka 122. člena ZPP piše zapisnik zapisnikar, po predlaganem novem četrtem odstavku 122. člena pa bo lahko predsednik senata sklenil, da pri sestavi zapisnika na naroku zapisnikar ne sodeluje.

Zgledi iz primerjalnega prava kažejo, da prisotnost zapisnikarja na naroku ni vedno potrebna (glej prvi odstavek § 159 nZPO, tretji odstavek § 207 aZPO). V Avstriji in Nemčiji so na narokih pogosto prisotni le sodnik in stranki, udeležba zapisnikarja je v praksi izjema. Sodnik praviloma sestavlja zapisnik na ta način, da dogajanje na naroku diktira na diktafon v strnjeni obliki, tj. v obliki povzetka (glej prvi odstavek § 160a nZPO, peti odstavek § 209 aZPO), včasih pa si na papir zapisuje povzetek poteka naroka (glej § 160a nZPO, prvi odstavek § 209 aZPO). Sodnik torej v Avstriji in Nemčiji v zapisnik ne zapiše vsega dogajanja na naroku, niti dobesednega zapisa tistega, kar so stranke, priče in drugi udeleženci na naroku povedali, temveč le povzetek povedanega (glej drugi odstavek § 160 nZPO, prvi odstavek § 209 aZPO). Prisotnost zapisnikarja pa je glede na naravo spora v nekaterih primerih smiselna, še posebej če se predvideva obsežen zapisnik, če to narekujejo težavnost zadev ali drugi upravičeni razlogi, npr. tehnična pomoč pri zvočnem snemanju glavne obravnave (glej prvi odstavek § 159 nZPO).

V praksi slovenskih sodišč se uporabljajo štiri tehnike za vodenje zapisnika:
– Predsednik senata ali z njegovim dovoljenjem stranka ali njen pooblaščenec glasno narekuje zapisnikarju, kaj naj zapiše v zapisnik, ki se piše na računalnik in se po koncu naroka natisne, nato pa ga podpišeta sodnik in zapisnikar (prvi odstavek 124. člena ZPP, prvi odstavek 126. člena ZPP).
– Predsednik senata odredi, da se narok zvočno ali slikovno snema (prvi odstavek 125.a člena ZPP). V takem primeru se zvočni posnetek naroka dobesedno prepiše v zapisnik (četrti odstavek 125.a člena ZPP). Podpisa zapisnikarja in sodnika nista obvezna, če se podatki o času in kraju zapisnika v elektronski obliki ter podatki o zapisnikarju, ki ga je sestavil, in o sodniku, ki je vodil zapisnik s pomočjo ustreznih tehničnih sredstev, samodejno evidentirajo v informacijskem sistemu (126. člen ZPP).
– Sodna praksa uporablja tudi kombinacijo obeh zgornjih metod, in sicer da se določeni deli naroka zapisujejo neposredno v zapisnik, drugi deli naroka pa se po odredbi sodnika zvočno snemajo (npr. zaslišanje večjega števila prič) in se nato prepišejo v roku treh dni (četrti 125.a člena ZPP).
– 125. člen ZPP sodniku omogoča, da v enostavnejših zadevah, npr. na ogledih ipd. zapisnik narekuje na »diktafon«. Kot je v pripombah na prvi predlog novele ZPP-E poudarilo Okrožno sodišče v Kopru, je izvedba naroka ob takšnem načinu vodenja zapisnika izjemno hitra. Narek sodnika stranke spremljajo in lahko sproti ugovarjajo, če se pojavi kakšna napaka, zapisnikarica ga takoj po naroku prepiše in rezultat je strnjen berljiv zapisnik. Po tem, ko je strankam vročen prepis, lahko ugovarjajo nepravilnosti. Sodniki te tehnike vodenja zapisnika na narokih skorajda ne uporabljajo, čeprav omogoča izjemno racionalizacijo časa trajanja naroka.

Prednost prve tehnike je, da imamo sumaren in pregleden zapisnik, v katerem so navedeni bistveni podatki o vsebini dejanj na naroku, kot to zahteva drugi odstavek 123. člena ZPP, saj sodnik na samem naroku napravi miselno operacijo ter povzame bistvo navedb in izjav strank in udeležencev, navzoči pa lahko takoj preverijo, ali je sodnikova sinteza pravilna. Slabost te tehnike vodenja naroka pa je, da narok poteka počasi, ker sodnik vedno znova narekuje zapisnikarju povzetek navedb strank ali izpovedi prič. Poleg tega se s tem prekinja miselni tok stranke ali priče, zaradi česar včasih ne more v enem mahu povedati vsega, kar je bistveno.

Prednost druge tehnike je, da narok poteka zelo hitro, ker ni vmesnih prekinitev zaradi sodnikovega narekovanja zapisnikarju, kaj naj zapiše v zapisnik. Pri zvočnem snemanju naroka se ne prekinja miselnega toka stranke ali priče, ki izpoveduje, zaradi česar lahko stranka ali priča v enem mahu pove, vse kar se ji zdi bistveno in obstaja manjša možnost, da bo kaj pomembnega pozabila povedati. Zvočno so opremljene vse razpravne dvorane v Sloveniji, kar je izjemna pridobitev, ki jo velja ohraniti in vzdrževati ter na tem graditi. Običajno zvočno snemanje ima tudi to prednost, da so navzoči dosti bolj pozorni na to, kar povedo, saj se vsaka izrečena beseda zabeleži. Izkušnje kažejo, da ima zvočno snemanje tudi pozitiven psihološki učinek na udeležence naroka, ki se z začetkom snemanja umirijo, zaradi česar sodnik lažje zagotavlja red in disciplino na naroku. Nadalje lahko poslušanje zvočnega posnetka koristi tudi višjim sodnikom, ki ugotavljajo vsebino izpovedi priče, še posebej v primerih, ko priče ni mogoče ponovno zaslišati (npr. zaradi smrti ali bolezni). Poleg tega pri zvočnem snemanju asistenca zapisnikarja ni potrebna, če je sam sodnik dovolj tehnično usposobljen za zvočno snemanje, saj se zvočni posnetek sproti shranjuje v informacijskem sistemu. Zaradi predlagane spremembe, ko zapisnikarjeva prisotnost na naroku ne bo več obvezna, bodo lahko optimalneje izrabljeni kadrovskih viri (zapisnikarji) na sodiščih. Zapisnikar pri zvočnem snemanju praviloma sploh ne piše, glede na zakonsko zahtevo (tretji odstavek 122. člena sedaj veljavnega ZPP) pa na naroku mora biti prisoten. Po mnenju predlagatelja to ni vedno racionalno. Primerneje je, da zapisnikar pri zvočnem snemanju naroka ni prisoten, če je sodnik dovolj tehnično usposobljen za zvočno snemanje. Pri prepisovanju zvočnega posnetka je zapisnikarjev delovni čas skoraj 100 % izkoriščen. Zato lahko črtanje zahteve po obvezni prisotnosti zapisnikarja na naroku prispeva tudi k boljši izrabi kadrovskih virov na sodiščih.

Slabost zvočnega snemanja je dobeseden zapis vsega, kar je bilo povedano na naroku, zaradi česar so takšni prepisi zapisnikov pogosto zelo obsežni in nepregledni, kar še posebej otežuje delo sodnikom druge stopnje, ki na naroku niso bili udeleženi, morajo pa prebrati vsebino pravdnega spisa. Smisel zvočnega snemanja ne sme biti v dobesednem prepisu zvočnega posnetka, temveč v tem, da lahko vsaka stranka preveri, ali je prepis pravilen (kontrolna funkcija), kar ugotavlja tudi praksa. Kot je v odzivu na prvo verzijo predloga novele ZPP-E izpostavilo Okrajno sodišče v Ljubljani, so zapisnikarji vedno bolj vešči izdelave kvalitetnih prepisov ter so (ob pogoju, da so bili prisotni na naroku, ter ob ustreznih navodilih sodnika) povsem usposobljeni, da ob izdelavi prepisa izpustijo nepomembno komunikacijo, pogovorne izraze pretvorijo v knjižne, izpustijo medmete ter vprašanja in odgovore oblikujejo na način, da so pregledni, hkrati pa se ne izgubi njihov smisel. Pregled takšnega zapisnika od sodnika ne terja ponovnega poslušanja celotnega zvočnega posnetka, temveč le, da zapisnik prebere in posluša kritične dele posnetka. Ugovorov zoper takšne prepise v praksi praktično ni (vsaj ne utemeljenih), prepisi pa so pregledni in jasni ter višjim sodnikom pri delu ne bi smeli povzročati težav.

Tretja tehnika je racionalna kombinacija obeh možnosti vodenja zapisnika in do neke mere izkorišča prednosti obeh prej omenjenih tehnik, tj. narekovanja zapisnikarju in zvočnega snemanja. Ta tehnika vodenja zapisnika v zakonu sicer ni izrecno predvidena, jo pa v praksi nekateri sodniki že uporabljajo. Glede na to, da predlagatelj ocenjuje, da pomeni ta tehnika učinkovit način vodenja zapisnika, je z namenom čim širše uporabe v praksi s predlogom tega zakona predvidena tudi izrecna določba v zakonu.

Veljavni zakon predvideva, da se zapisnik lahko vodi tudi s pomočjo ustreznih tehničnih sredstev (prvi odstavek 125. člena ZPP), ne določa pa izrecno, za kakšna tehnična sredstva gre. Gre predvsem za možnost diktiranja povzetka bistvenih navedb na diktafon. Ta tehnika vodenja zapisnika, ki prevladuje v pravdnih postopkih v Nemčiji in Avstriji, vsebuje »najboljše iz obeh svetov«, tj. prednosti sodnikovega narekovanja zapisnikarju in prednosti zvočnega snemanja. Njena prednost je, da po eni strani sodnik že na samem naroku napravi miselno operacijo sinteze in na diktafon povzame bistvo navedb in izjav strank in udeležencev (ne dobesednega zapisa povedanega), navzoči pa lahko takoj preverijo, ali je sodnikov povzetek bistvenih navedb pravilen in po potrebi temu ugovarjajo. Torej lahko stranke sodnika pri diktiranju na zapisnik že na samem naroku opozorijo na to, da je pri narekovanju morda izpustil kakšen bistven podatek vsebine izpovedi priče ali stranke ali strankine navedbe. Po drugi strani narok pri snemanju na diktafon poteka hitro, saj sodnik v diktafon zgolj ponovi ali v strnjeni obliki povzame, kar je stranka ali priča povedala, kar poteka neprimerljivo hitreje kot narekovanje zapisnikarju. Zaradi hitrosti diktiranja na diktafon se miselni tok stranke ali priče ne prekinja, po drugi strani pa je zapisnik sumaren in pregleden, saj ne vsebuje dobesednega zapisa povedanega na naroku (tj. vsega pomembnega in nepomembnega), temveč le povzetek bistvenih navedb strank ali izpovedi prič. Pregleden zapisnik olajšuje delo sodnika na prvi stopnji in strank, še posebej pa je dobrodošel sodnikom sodišča druge stopnje, ki morajo prebrati spis sodišča prve stopnje. Diktiranje na diktafon tudi omogoča optimalno izrabo kadrovskih virov na sodišču. Zapisnikar pri prvi tehniki polovico časa ne piše, pri drugi tehniki praviloma sploh ne piše, medtem ko je pri diktiranju na diktafon njegov čas 100 % izkoriščen. Narok poteka hitro, saj sodnik zgolj v diktafon ponovi ali v strnjeni obliki povzame, kar je stranka povedala, kar poteka neprimerljivo hitreje kot narekovanje zapisnikarju. Diktiranje na diktafon je primerno predvsem pri vodenju pripravljalnih narokov, pri daljših zaslišanjih strank, prič in izvedencev pa se je v praksi zelo dobro obneslo zvočno snemanje.

K 20. členu:

Tretji odstavek 123. člena ZPP določa, da se mora zapisnik pisati v redu: ne sme se nič izbrisati, dodati ali spremeniti, prečrtana mesta morajo ostati čitljiva. Ta določba je logična in smotrna, če se nanaša na že podpisan zapisnik[156], zato se s predlogom tega zakona tretji odstavek 123. člena ZPP črta, njegova vsebina pa ustrezno prenese v drugi odstavek 126. člena ZPP (glej spodaj obrazložitev k spremenjenem 126. členu ZPP).

K 21. členu:

[156] Glej tudi: Jan Zobec k 123. členu ZPP, Pravdni postopek: zakon s komentarjem, 1. knjiga, Ljubljana 2005, str. 512.

Veljavni prvi odstavek 124. člena ZPP določa, da se klasičen zapisnik sestavlja tako, da predsednik senata ali z njegovim dovoljenjem stranka ali njen pooblaščenec glasno narekuje zapisnikarju, kaj naj zapiše v zapisnik.

Predlagana dopolnitev 122. člena ZPP (po kateri lahko predsednik senata sklene, da pri sestavi zapisnika ne sodeluje zapisnikar) je upoštevana tudi v predlagani spremembi prvega odstavka 124. člena ZPP – določena je možnost dodatnega načina vodenja zapisnika, in sicer da sodnik sam piše zapisnik. Glede na to, da se ZPP smiselno uporablja tudi v izvršilnih postopkih (15. člen ZIZ), bo lahko npr. zapisnik o narokih za seznam premoženja vodil strokovni sodelavec brez prisotnosti zapisnikarja, saj je njegova prisotnost v takih primerih, ko je 9/10 zapisnika vnaprej pripravljano, povsem neracionalna. Poleg tega se s predlagano določbo uvaja možnost, da z dovoljenjem predsednika senata poleg stranke ali njenega pooblaščenec tudi drug udeleženec postopka (npr. priča, izvedenec, stranski intervenient) glasno narekuje zapisnikarju, kaj naj zapiše v zapisnik.

Predlagana sprememba omogoča večjo prožnost pri vodenju zapisnika, sodnik pa je tisti, ki izbere tehniko, ki mu v konkretnem primeru najbolj ustreza.

K 22. členu:

Veljavni 125. člen določa, da se zapisnik po odredbi sodnika vodi s pomočjo ustreznih tehničnih sredstev ali da se stenografira. Prvi odstavek 125. člena ZPP sicer izrecno ne določa, za kakšna tehnična sredstva gre, vendar gre v praksi predvsem za diktiranje povzetka bistvenih navedb na diktafon[157], kar se že v dosedanji praksi pogosto uporablja pri vodenju zapisnikov na ogledih na terenu. Uporaba diktafona namreč zagotavlja večjo strnjenost in kontinuiranost odvijanja obravnave, saj so presledki pri narekovanju v diktafon krajši, kot če se narekuje zapisnikarju.

Pri tej obliki vodenja zapisnika sodnik na diktafon (ali drugo tehnično sredstvo, npr. zvočne naprave v sodni dvorani) zvočno posname bistvene izjave na naroku in povzame potek naroka. Glede na navedeno gre za zvočni zapis zapisnika, ki ga je treba prepisati in torej izdelati pravi zapisnik v pisni obliki (glej tudi peti odstavek § 212 aZPO). Zoper morebitno nepravilnost prepisa lahko stranki po veljavnem tretjem odstavku 125. člena ZPP ugovarjata v treh dneh, po predlagani ureditvi pa bosta imeli pravico ugovarjati pravilnosti prepisa v roku petih dni po vročitvi prepisa zapisnika.

Enak rok je zaradi konsistentnosti ureditve vlaganja ugovorov zaradi morebitne nepravilnosti prepisa predlagan v spremenjeni določbi tretjega odstavka 125.a člena ZPP.

K 23. členu:

Obstoječi prvi odstavek 125.a člena ZPP omogoča predsedniku senata, da odredi zvočno ali slikovno snemanje naroka. Novela navedeno določbo spreminja tako, da po eni strani omogoča zvočno ali zvočno-slikovno snemanje ne le celotnega naroka, temveč tudi dela naroka (kar se v praksi že izvaja).

[157] Glej Jan Zobec, Pravdni postopek: zakon s komentarjem, 1. knjiga, Ljubljana 2005, str. 518.

Prepis zvočnega posnetka se po spremenjenem četrtem odstavku 125.a člena izdela v petih dneh po njegovem nastanku (prej v treh dneh). Stranka ima pravico do dostopa do posnetka in pravico, da v petih dneh po vročitvi prepisa posnetka ugovarja zoper morebitno nepravilnost prepisa (prej v treh dneh po izdelavi prepisa). O ugovoru odloči predsednik senata brez naroka.

Veljavni 125.a člen torej omogoča zvočno ali slikovno snemanje naroka. Zaradi povečanega elektronskega poslovanja s sodišči je Ministrstvo za pravosodje omogočilo elektronski dostop do zvočnih posnetkov v elektronski obliki in se s tem izogniti prepisovanju posnetkov tudi odvetnikom, tožilcem, pravobranilcem in vsem drugim, ki jim sodnik dovoli in omogoči dostop. Obstoječi sistem zvočnega snemanja je zaradi izpolnjevanja pogojev za poznejšo e-hrambo zvočnih posnetkov, e-arhivov in varnosti posnetkov opremljen z digitalnim podpisom sodnika, ki obravnavo zvočno snema, ter s sistemom sledljivosti vseh dostopov do posnetkov. Zagotovljena je tudi možnost dostopa do posnetkov preko spletne strani,[158] ki za preverjanje identitete uporabnika uporablja kvalificirano digitalno potrdilo, in sledenje dostopom do posnetkov, saj se beleži vsako poslušanje posnetka preko spleta.

Dostop do posnetkov preko spleta tudi tožilcem, pravobranilcem, odvetnikom in vsem drugim, ki jim bo sodnik na obravnavi predhodno dal pravice do dostopa, omogoča, da izdelava prepisov posnetkov ni več potrebna, razen, če sodnik ne oceni drugače. Takšen dostop pomeni pospešitev sodnih postopkov, saj imajo uporabniki v vsakem trenutku dostop do posnetkov preko spleta. Zvočni posnetki so za vse uporabnike na voljo že naslednji dan. Sodnik tako na koncu snemanja le dodatno digitalno podpiše posnetek, tako da se zagotovi originalni posnetek v skladu z zahtevami Arhiva RS.[159] Dosedanje izkušnje s snemanjem so prinesle tako pozitivne kot tudi negativne ugotovitve o smotrnosti snemanja narokov.

V sodni praksi so se pokazale nekatere prednosti zvočnega snemanja narokov in sicer:
– glavna obravnava traja bistveno krajši čas, saj že povedanega ni treba še enkrat narekovati na zapisnik ali govorca prekinjati zaradi zapisovanja,
– sodnik ima med narokom možnost opazovati osebo, ki izpoveduje (pri klasičnem zapisniku običajno na računalniškem zaslonu spremlja izdelavo zapisnika) in se ji lažje posveti,
– ker izpovedi govorca ni treba prekinjati, je njegova izpovedba lažja in pristnejša,
– v primeru ugovora postavljenemu vprašanju je ravnanje lažje in preprostejše, saj se ugovor, razlogi zanj ter pojasnilo, zakaj je bilo konkretno vprašanje postavljeno, sproti beležijo v tonskem posnetku,
– načeloma je prepis posnetka precej bolj podoben dejansko izrečenemu, saj sodnik pri povzemanju povedanega izpoved pogosto nehote predrugači in jo interpretira po svoje, saj navaja dejstva, ki se njemu zdijo pomembna za zadevo, ne pa dejansko dobesedno izrečenega,
– zvočno snemanje in ustrezen prepis zagotavljata večjo preglednost poteka sodnih postopkov, saj gre pri prepisu zvočnega posnetka praviloma za dobesedni zapis vsega, kar je bilo povedno,

[158] Naslov spletne strani je (vpogled dne 1.6.2016): http://obravnave.mp.gov.si/.
[159] Zvočno snemanje narokov in glavnih obravnava na sodiščih - stanje projekta (vpogled dne 1.6.2016): http://www.mpju.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/select/sporocilo_za_javnost/article/12447/5887/bf5500c636f2321c42f88469b2401587/?tx_ttnews%5Byear%5D=2012&tx_ttnews%5Bmonth%5D=06.

ne pa za zapis samo, po sodnikovem mnenju in s soglasjem preostalih udeležencev, relevantnih delov izpovedi,
– možnost, da se posnetek pozneje pokaže drugim osebam, lahko nadomesti dokaz s soočenjem in
– instančno sodišče si lahko s poslušanjem posnetkov ustvari bolj neposreden vtis o izpovedi.

Nekatere opažene slabosti zvočnega snemanja v primerjavi s klasičnim "narekovanjem na zapisnik" pa so sledeče:
– zapisnikar, ki mora biti načeloma tudi med snemanjem prisoten v sodni dvorani, ob svojem siceršnjem delu običajno ni sposoben izdelati prepisa v treh dneh,
– dejstvo, da zapisnik ni takoj izdelan, lahko vpliva na nadaljnje ravnanje v zadevi, saj je to običajno vezano na zapisnik,
– sodnik ima z izdelavo zapisnika pri zvočnem snemanju tudi bistveno več dela kot pri sprotni izdelavi klasičnega zapisnika, saj je zapis dolžan pregledati in potrditi, kar običajno ni mogoče brez dodatnega poslušanja zvočnega posnetka,
– obravnava sicer traja krajši čas, vendar sodnik porabi za obravnavo in zapisnik vsaj toliko časa oziroma še več, kot bi trajala obravnava s klasičnim narekovanjem na zapisnik,
– prepis je zaradi pogostih nedokončanih stavkov, omahovanja, vračanja in kopičenja pri govoru večinoma težko berljiv in nepregleden,
– pri prepisovanju se postavlja dilema, ali prepisati vse besedilo dobesedno, čeprav se potem lahko smisel povedanega izgubi ali celo predrugači, ali pa napraviti prepis tak, da bo po smislu ustrezal povedanemu,
– zaradi dejstva, da je zapisnik pri zvočnem snemanju bistveno daljši od klasičnega zapisnika, se je včasih v kopici informacij težko znajti in
– nekatera vprašanja, ki se na naroku razčistijo ob narekovanju na zapisnik, lahko ostanejo pri zvočnem snemanju nerazčiščena.[160]

Zvočno snemanje obravnav zelo pospeši potek obravnave, saj omogoča, da sodišče na enem naroku zasliši vse predlagane priče (ob zvočnem snemanju je mogoče zaslišati tudi 10 prič v enem dopoldnevu). S tem se tudi v veliki meri prepreči razkazovanje zapisnikov še nezaslišanim pričam in krepi načelo iskanja materialne resnice. Zvočno snemanje tudi zagotavlja višji nivo komunikacije, saj navzoči dobro premislijo, kaj povedo, kajti vedo, da bo vse zabeleženo.

Čeprav zvočno snemanje obravnav precej skrajša samo obravnavo, nesorazmerno obremeni sodno osebje (zapisnikarje), ki posnetke prepisuje cele dneve, saj se dobesedno zapiše vse, kar so udeleženci rekli na naroku. Zaradi tega na nekaterih sodiščih, kjer sodniki često zvočno snemajo glavne obravnave, prihaja do pomanjkanja pomožnega osebja (zapisnikaric). Zvočno snemanje obravnav nesorazmerno obremenjuje tudi sodnike in stranke, ki te prepise pregledujejo. Za sodnike na pritožbeni stopnji pa so prepisi zapisnikov največkrat skoraj neuporabni, saj niso razumljivi (gre za dobeseden prepis govora v različnih narečjih, slengu), predolgi (obsegajo tudi sto in več strani), nepregledni in pogosto vsebinsko prazni. Samo branje takšnega zapisnika terja veliko časa.

[160] Martina Šetinc - Tekavc, Izzivi zvočnega snemanja obravnav in transkribiranja posnetkov, Pravna praksa, 13/2011, str. 15.

Zaradi opisanih težav v praksi predlagane spremembe prvega odstavka 125.a člena ZPP omogočajo kombiniranje različnih tehnik vodenja zapisnika, kar pomeni, da lahko sodnik dele naroka zvočno snema, glede drugih delov naroka pa piše zapisnik v skladu s 124. členom ali diktira na diktafon po 125. členu ZPP (konsekutivno vodenje zapisnika).

Zobec poudarja, da mora biti zapisnik korekten, razumljiv in čitljiv ter pregleden.[161] Tak ni, če se dobesedno prepisuje vse, kar je bilo na naroku povedano. Sodna praksa je že prišla do spoznanja, da dobesedni prepis zvočnega posnetka ni potreben. Mnogi zapisnikarji so vedno bolj vešči izdelave kvalitetnih prepisov ter usposobljeni, da ob izdelavi prepisa izpustijo nepomembno komunikacijo na naroku, pogovorne in narečne izraze pretvorijo v knjižne, izpustijo medmete ter vprašanja in odgovore oblikujejo na način, da so pregledni, hkrati pa se ne izgubi njihov smisel. Pregled takšnega zapisnika od sodnika ne terja ponovnega poslušanja celotnega zvočnega posnetka, temveč le, da zapisnik prebere in posluša kritične dele posnetka. Ugovorov zoper takšne prepise v praksi praktično ni (vsaj ne utemeljenih), prepisi pa so pregledni in jasni ter višjim sodnikom pri delu ne bi smeli povzročati težav.

Stranke lahko same preverijo skladnost prepisa in zvočnega posnetka. Od konca leta 2014 je v uporabi nov sistem za zvočno snemanje, kjer so sedaj posnetki digitalno podpisani s strani sodnika. Na sami obravnavi ali kasneje se lahko strankam in ostalim upravičenim v sistemu doda pravice do poslušanja posnetkov, ki pa so sedaj dostopni preko spletne strani obravnave.mp.gov.si. Identiteta uporabnika te storitve se preveri preko kvalificiranega digitalnega potrdila (certifikata), ki ga stranke lahko naročijo na upravnih enotah. Upravna enota certifikat posreduje po elektronski pošti in je brezplačen. Stranka lahko prav tako uporabi NLB digitalni certifikat ali HALCOM-CA ali POŠTAR-CA. Na spletni strani (obravnave.mp.gov.si) so navedena tudi vsa digitalna potrdila, ki jih lahko stranka uporabi. Na spletni strani je tudi navodilo, kako si naložiti predvajalnik za posnetke in elektronski naslov za posredovanje vprašanj, v primeru, da ima stranka težavo. Glede na to, da so posnetki občutljivo gradivo, ker je na njih glas, ki je bil z odločbo Ustavnega sodišča RS označen kot občutljiv podatek, je zagotovljena večjo varnost in zaščita posnetkov ter revizijska sled. Namreč, ko stranka prvič posluša posnetek, ga sistem prenese na računalnik. Naslednjič, ko ga želi poslušati, pa sistem prav tako zahteva identifikacijo z digitalnim kvalificiranim potrdilom in priskrbi ključ, s katerim se posnetek »odklene«. Tako posnetek ne gre v roke osebam, ki nimajo pravic za poslušanje posnetkov oziroma se na tak način omeji možnost zlorabe posnetkov.

S predlagano spremembo se črta zadnji stavek tretjega odstavka 125.a člena, ki določa, da se zapisnik o naroku vodi v elektronski obliki. Črtanje te določbe je vsebinsko povezano s predlagano spremembo 126. člena ZPP, po kateri je lahko zapisnik izdelan v fizični ali elektronski obliki.

Predlagatelj meni, da je utemeljen predlog OZS, po katerem se tridnevni rok za ugovor zoper prepis zvočnega ali zvočno-slikovnega posnetka naroka podaljša na pet delovnih dni. V veljavnem 125.a členu določeni rok je prekratek, še zlasti takrat, ko gre za obsežnejše prepise narokov, ki imajo več kot 50 ali 100 strani, ali kadar je prepis stranke oz. pooblaščenca vročen na dan, ki mu sledita dva ali več dela prostih dni. Podaljšanje roka na pet dni nima negativnega vpliva na pospešitev postopka. Tridnevni rok za ugovor je namreč formalizem, ki k hitrosti in kakovosti postopka ne prispeva bistveno.

[161] Jan Zobec, 123. člen ZPP, ZPP-komentar, 1. knjiga, Ljubljana 2005, str. 512.

Zvočni posnetek se hrani v informacijskem sistemu, dokler se hrani spis. Drugače kot po petem odstavku 125. člena ZPP posnetka ni dovoljeno brisati po poteku roka za ugovor oziroma že takoj po nastopu pravnomočnosti odločbe o glavni stvari. Zvočni posnetek izjav strank, izvedencev ali prič lahko v postopku (z rednimi ali izrednimi) pravnimi sredstvi (npr. obnovo postopka) posluša tudi sodišče, ki o pravnem sredstvu odloča, mogoče pa ga je tudi poslušati v ponovljenem sojenju, če je prišlo do razveljavitve sodbe sodišča prve stopnje. Nadalje, če bi bilo treba na drugi stopnji ponoviti dokaz z zaslišanjem priče in bi ta že pred zaslišanjem umrla, je smiselno, da lahko višje sodišče zvočni posnetek posluša, namesto da bere zapisnik o izpovedi priče.

Glej tudi obrazložitev k spremenjenemu 122. členu ZPP.

K 24. členu:

Veljavni 126. člen določa, da zapisnik podpišeta predsednik senata in zapisnikar. Podpisa nista obvezna, če se podatki o času in kraju zapisnika v elektronski obliki ter podatki o zapisnikarju, ki ga je sestavil, in o sodniku, ki je vodil zapisnik, s pomočjo ustreznih tehničnih sredstev samodejno evidentirajo v informacijskem sistemu.

V predlagani določbi prvega odstavka 126. člena je v primerjavi z veljavno ureditvijo natančneje določeno, da zapisnik izdelan v fizični obliki, lastnoročno podpiše predsednik senata; če je zapisnik izdelan v elektronski obliki, pa ga podpiše predsednik senata s svojim varnim elektronskim podpisom. Predlagana ureditev upošteva tudi možnost, da lahko predsednik senata sklene, da pri sestavi zapisnika zapisnikar ne sodeluje (predlagani nov četrti odstavek 122. člena ZPP), zato je predvideno, da zapisnikar podpiše zapisnik (le), če je sodeloval pri njegovi sestavi.

Elektronska podpisa nista obvezna, če se podatki o datumu zapisnika v elektronski obliki ter podatki o zapisnikarju, ki ga je sestavil, in o sodniku, ki je vodil zapisnik s pomočjo ustreznih tehničnih sredstev, samodejno evidentirajo v informacijskem sistemu. Gre za način izdelave pisanj v e-obliki, ki se nanašajo na popoln zapisnik. Podpis tako npr. ni potreben v primeru uporabe informacijske aplikacije iVpisnik, ki se uporablja v izvršilnih postopkih.

V predlagano določbo drugega odstavka 126. člena ZPP je ustrezno preneseno besedilo veljavnega tretjega odstavka 123. člena ZPP, in sicer tako, da se v podpisanem zapisniku ne sme nič izbrisati, dodati ali spremeniti.[162]

K 25. členu:

Veljavni prvi odstavek 127. člena ZPP določa, da se o posvetovanju in glasovanju sestavi poseben zapisnik. Če je višje sodišče v postopku o pravnem sredstvu odločilo soglasno, se zapisnik ne sestavi, temveč se na izvirniku odločbe naredi zaznamek o posvetovanju in glasovanju. V spisu, ki se vodi v elektronski obliki, se zaznamek o posvetovanju in glasovanju naredi v elektronski obliki v posebnem dokumentu, ki se neločljivo poveže z odločbo.

[162] Tako je določbo tretjega odstavka (sicer v nasprotju z njegovo dikcijo, vendar glede na namen določbe) tolmačila tudi pravna teorija (glej komentar Jana Zobca k 123. členu ZPP v Pravdni postopek: zakon s komentarjem, 1. knjiga, Ljubljana 2005, str. 512).

Spremembe te določbe so potrebne, ker je le na odločbo, izdelano v fizični obliki, mogoče dodati zaznamek. Če je odločba izvorno izdelana v elektronski obliki, pa se vedno izdela zapisnik o posvetovanju in glasovanju, ker tehnično ni mogoče narediti zaznamka o posvetovanju in glasovanju »v elektronski obliki v posebnem dokumentu, ki se neločljivo poveže z odločbo«, kot to sedaj zahteva določba tretjega stavka prvega odstavka 127. člena ZPP.

V veljavnem četrtem odstavku 127. člena ZPP pa je določeno, da zapisnik oziroma zaznamek o glasovanju, ki se izda v fizični obliki, podpišejo vsi člani senata in zapisnikar z lastnoročnim podpisom. Zapisnik oziroma zaznamek o glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, podpišejo vsi člani senata in zapisnikar s svojimi varnimi elektronskimi podpisi in varnim elektronskim podpisom sodišča, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Če je varen elektronski podpis člana senata oziroma zapisnikarja overjen s kvalificiranim potrdilom, ki vsebuje tudi navedbo sodišča, varen elektronski podpis sodišča ni potreben.

Sprememba te določbe je potrebna, ker se varen elektronski podpis sodišča v pravdnih postopkih ne uporablja. Če sodno pisanje podpiše sodnik ali druga pristojna oseba (odvisno kdo je po procesnih predpisih oziroma določbah Sodnega reda pristojen za podpisovanje določenih vrst pisanj) s svojim varnim elektronskim podpisom, je to zadostno zagotovilo glede pristnosti pisanja. Označba sodišča je vidna iz glave sodnega pisanja, zunanjo manifestacijo elektronskega podpisa, ki je vidna tudi na (fizičnih in elektronskih) odpravkih tovrstnih pisanj, pa zagotavlja njegova vizualizacija.

K 26. členu:

Predlagana je sprememba 132. člena ZPP, ki ureja način vročanja.

Vročanje je procesno dejanje, katerega namen je seznanitev naslovnika s pisanjem na način, predpisan v tem poglavju (takšno definicijo vročanja vsebuje § 166 nZPO). Namen vročanja je torej zagotoviti najboljšo možnost dejanske seznanitve s pisanjem, saj zgolj ta varuje pravico naslovnika do izjave v postopku in s to povezano pravico do sodnega varstva.

Čeprav je načelo dispozitivnosti temeljno načelo civilnega postopka in so stranke tiste, ki začnejo postopek in razpolagajo z zahtevkom (3. člen ZPP), je zaradi varstva šibkejše stranke in zaradi potrebe po zagotovitvi enakosti orožij (angl. equality of arms, nem. Chancengleichheit) v pravdnem postopku predpisano oficialno vročanje. Vročanje je oblastni akt in kot tako izraz državne suverenosti. Vendar vročanje predstavlja tudi del sodnega postopka, ki služi kot sredstvo za seznanitev s procesnimi dejanji in zato nima narave samostojnega postopka. V oficialnem sistemu vročanja je sodišče tisto, ki odreja, katera pisanja se vročajo in na kakšen način. Pri tem je vezano na zakon, ki določa, kako se katera pisanja vročajo. Odstop od tega splošnega oficialnega načina predstavlja možnost neposrednega vročanja med pooblaščenci, pod pogoji, ki jih določa 139.a člen ZPP.

Določba veljavnega 132. člena določa način vročanja. Po prvem odstavku 132. člena, ki ostaja nespremenjen, se pisanja vročajo po pošti, po varni elektronski poti, po delavcu sodišča ali na

drug način, določen z zakonom. Kako poteka vročanje po varni elektronski poti, je urejeno v 141.a in 141.b členu. Drug način vročanja je urejen v drugem odstavku 132. člena.

V primerjavi s prejšnjo ureditvijo zakon uvaja dve novi obliki vročanja. Prva novost je vročanje po varni elektronski poti preko informacijskega sistema e-sodstvo brez posredovanja pravne ali fizične osebe, ki opravlja vročanje pisanj po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost (ta način vročanja se bo začel uporabljati, ko bodo za to izpolnjeni tehnični pogoji, 141.a člen). Druga novost novele je vročanje v poštni predal (nov 139.c člen), ki v ZPP do sedaj ni bilo urejeno, vendar ga je sodna praksa dopuščala.[163]

V novem drugem odstavku 132. člena so združeni prejšnji drugi, tretji in deveti odstavek 132. člena, s to razliko, da vročitve ni več mogoče opraviti po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje pisanj v fizični obliki kot registrirano dejavnost, temveč sodišče na predlog nasprotne stranke odredi, da se vročitev opravi po detektivu ali izvršitelju, ki ga predlaga stranka. Stroške takšne vročitve založi predlagatelj take vročitve (prejšnji tretji odstavek 132. člena). Minister, pristojen za pravosodje, določi pravila za delovanje izvršiteljev in detektivov, kadar opravljajo vročanje, in njihovo nagrado (to pravilo je bilo prej v devetem odstavku 132. člena). Predlagatelj torej z novelo predlaga ukinitev možnosti vročanja, ki jo je poznal dosedanji drugi odstavek 132. člena ZPP, in sicer vročitev fizičnega pisanja po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje pisanj kot registrirano dejavnost. V to obliko vročanja, ki jo je poznal že ZPP iz leta 1999, je bila poseženo z novelo ZPP-C.[164] Navedena novela je v prehodnih določbah predvidevala, da pravne in fizične osebe, ki opravljajo vročanje na podlagi posebnega dovoljenja ministra, pristojnega za pravosodje, prenehajo za posamezno sodišče opravljati dejavnost vročanja v pravdnem postopku, ko posamezno sodišče zagotovi opravljanje dejavnosti vročanja v pravdnem postopku po pravnih in fizičnih osebah, izbranih v postopku javnega naročanja po zakonu, ki ureja javno naročanje (glej drugi odstavek 26. člena novele ZPP-C). Postopek javnega naročanja s strani sodišč ni bil nikoli izveden, zato je ta določba ostala mrtva črka na papirju. Vročitev fizičnega pisanja po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje pisanj kot registrirano dejavnost, je sedaj nadomeščena z možnostjo vročanja fizičnih pisanj po izvršiteljih in detektivih.

V drugem odstavku veljavnega 132. člena ZPP je nadalje določeno, da sodišče lahko na predlog nasprotne stranke odredi, da se vročitev opravi po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje pisanj v fizični obliki ali po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost. V veljavnem tretjem odstavku 132. člena je določeno, da stroške vročitve založi predlagatelj take vročitve. Glede na to, da vročitve po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje pisanj po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost, drugi odstavek 132. člena več ne omenja, bo po novem predlagatelj kril zgolj stroške vročitve po detektivu ali izvršitelju, stroške elektronskih vročitev po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje pisanj po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost, pa krije sodišče. V spremenjeni določbi drugega odstavka 132. člena ZPP torej namenoma ni zapisano, da založi predlagatelj stroške vročitve po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje pisanj po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost, ker je to že po uveljavljeni praksi v izvršilnih, insolvenčnih, registrskih in zemljiškoknjižnih postopkih strošek sodišč.

[163] Glej sklep II Ips 13/2010 z dne 20.05.2010; sklep III Ips 72/2015 z dne 29.09.2015.
[164] Uradni list RS, št. 52/2007 z dne 12. 6. 2007.

Nov tretji odstavek je praktično enak prejšnjemu četrtemu odstavku 132. člena, s to razliko, da omenja dve obliki vročanja po varni elektronski poti: t.j. v varen elektronski predal ali na naslov za vročanje po varni elektronski poti, registriran v informacijskem sistemu sodstva. Sicer pa ureditev ostaja enaka kot prej, kar pomeni, da lahko stranka izrecno izjavi, da želi vročanje po varni elektronski poti, ali pa to stori konkludentno na način, da sama na sodišče vloži v elektronski obliki.

V novem četrtem odstavku 132. člena je urejena situacija, ki do sedaj ni bila zakonsko urejena, in sicer ko sodišče na podlagi podatkov o stranki, s katerimi razpolaga, zanesljivo ugotovi, da ima ta stranka v informacijskem sistemu sodstva že registriran svoj varni elektronski predal ali naslov za vročanje po varni elektronski poti, in stranka v tem postopku ne opravlja elektronskih opravil. V sodni praksi se je postavilo vprašanje, ali lahko sodišče v takem primeru stranki vroča pisanja po varni elektronski poti tudi v drugem postopku, ne le v tistem, kjer je stranka (izrecno ali konkludentno) izjavila, da želi vročanje po varni elektronski poti. Medtem, ko je del sodne prakse[165] stal na stališču, da lahko sodišče stranki vroča pisanja po varni elektronski poti v njen varni elektronski poštni predal v vseh sodnih postopkih, tudi v tistih, v katerih stranka v razmerju do sodišča še ne izvaja elektronskih opravil, če sodišče na podlagi podatkov o stranki, s katerimi razpolaga v postopku (tj. na podlagi davčne številke), lahko zanesljivo ugotovi, da ima ta stranka v informacijskem sistemu sodstva že registriran svoj varni elektronski poštni predal, je drug del sodne prakse zavzel drugačno stališče.[166] Predlagatelj je določil, da je elektronsko vročanje v drugih sodnih postopkih dopustno pod pogojem, da je sodišče stranki predhodno osebno vročilo pisno obvestilo, da ji bodo nadaljnja pisanja v tem postopku vročana po varni elektronski poti, dokler ne bo sporočila drugače. Na ta način želi predlagatelj preprečiti, da bi bila stranka, ki varnega elektronskega predlaga ne uporablja redno, prikrajšana do pravice do izjave v postopku.

Peti odstavek 132. člena ostaja vsebinsko enak, s to razliko, da ni več govora o varnem elektronskem predalu, temveč o varni elektronski poti, ki je širši pojem, saj zajema tako varen elektronski predal kakor tudi drug naslov za vročanje po varni elektronski poti.

Šesti odstavek 132. člena ostaja vsebinsko enak, s to razliko, da ni več govora o »vlogah«, se vročajo po varni elektronski poti, temveč je govora o »pisanjih«, ki se vročajo po varni elektronski poti. Kajti pisanje je širši pojem od vloge, ki se nanaša zgolj na pisanje stranke, v sodnem postopku pa se poleg pisanj strank (vlog) vročajo tudi druga sodna pisanja (sodbe, sklepi, zapisniki, dopisi ipd.).

Sedmi odstavek 132. člena ostaja vsebinsko enak, s to razliko, da se zgolj še državnim organom, odvetnikom, notarjem, izvršiteljem, stečajnim upraviteljem in drugim osebam, za katere tako določa zakon vedno vroča po varni elektronski poti, ne pa več sodnim izvedencem, sodnim cenilcem in sodnim tolmačem. Predlagatelj meni, da lahko komunikacija s temi osebami poteka klasično, če pa izrazijo željo, se jim lahko vroča tudi po elektronski poti, če imajo odprt varen elektronski predal ali naslov za vročanje po varni elektronski poti.

V 132. členu ni več obveznosti Vrhovnega sodišča, da objavi seznam oseb in organov, ki se jim vedno vroča po varni elektronski poti, na svoji spletni strani. Mnoge udeleženci sodnih postopkov

[165] VSL sklep Ip 324/2016 z dne 9.3.2016.
[166] VSC sklep II Ip 190/2015 z dne 11.06.2015.

namreč ne želijo, da se njihovi naslovi varnih elektronskih predalov objavijo, poleg tega pa Vrhovno sodišče te določbe v praksi ni izvajalo.

K 27. členu:

V predlaganem novem 132.a členu ZPP je na novo zapisano pravilo, ki je že uveljavljeno v sodni praksi, in sicer, da lahko vabilo na narok sodišče tudi ustno naznani osebi, kadar je ta pred njim, in jo pri tem pouči o posledicah, če ne bi prišla.[167] Na ta način opravljeno vabilo se zabeleži v zapisniku naroka. Šteje se, da je vabilo s tem veljavno vročeno. Ureditev je povzeta tudi po šestem odstavku 117. člena ZKP in drugem odstavku 13. člena Uredba (ES) št. 805/2004 evropskega parlamenta in sveta z dne 21. aprila 2004 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov (Uredba 805/2004).[168]

K 28. členu:

Prvi odstavek veljavnega 133. člena določa, da se državnim organom, pravnim osebam in podjetnikom posameznikom vroča tako, da se pisanje izroči osebi, ki je pooblaščena za sprejem, ali delavcu, ki je v pisarni oziroma v poslovnem prostoru ali na sedežu.

Spremenjeni prvi odstavek 133. člena v primerjavi z veljavno ureditvijo zaobsega tudi vročanje samoupravnim lokalnim skupnostim, odvetnikom in notarjem, in sicer po vzoru tretjega odstavka 91. člena[169] Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP)[170]. S spremembo so odvetniške pisarne in odvetniki posamezniki izenačene s pravnimi osebami in samostojnimi podjetniki. To stališče je v teoriji zastopano že dlje časa, pa tudi sicer ni videti nobenega razloga zato, da bi za odvetnike veljala drugačna (beri: milejša) ureditev, kot za odvetniške pisarne ali druge posameznike, ki so registrirani za opravljanje dejavnosti (npr. samostojne podjetnike).[171] Odvetnik je prava vešča oseba, ki se poklicno ukvarja s pravnimi zadevami, kar med drugim vključuje tudi zastopanje strank na sodiščih in pred drugimi organi, zato mora poskrbeti za ustrezno poslovanje svoje pisarne ter nadomeščanje tudi v času svoje odsotnosti. Odvetnik mora odvetniški poklic opravljati dejansko in stalno (prvi odstavek 22. člena Zakona o odvetništvu[172] (ZOdv). Poleg tega mora v skladu s 16. členom Kodeksa odvetniške poklicne etike odvetnik organizirati svojo

[167] Glej npr. VSK sklep Cp 531/2012 z dne 16.08.2012. V navedeni zadevi je sodišče prve stopnje na naroku določilo datum naslednjega naroka, kar sta tožnik in njegov oče vzela na znanje, odpovedujoč se posebnemu pisnemu vabilu. Sodišče prve stopnje ju na naroku ni poučilo o posledicah izostanka z naroka skladno z določbo 282. člena ZPP. Višje sodišče je zavzelo stališče, da zaradi izostanka poučitve o posledicah izostanka z naroka ustno vabljenje na naslednji narok ni bilo pravilno.

[168] UL L 143, 30.4.2004, str. 15–39.

[169] Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13.

[170] Tretji odstavek 91. člena ZUP določa: »Če državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti, pravne in fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti nimajo varnih elektronskih predalov, se jim dokumenti fizično vročajo tako, da se izročijo uradni osebi oziroma osebi, ki je določena za sprejemanje dokumentov, če ni za posamezne primere določeno drugače.«.

[171] Glej A. Galič, Vročanje pravnim osebam, podjetnikom in odvetnikom, Pravna praksa, 2010, št. 5, str. 22 in naslednje, ki navaja: »Ne bi bilo logično, da bi od denimo samostojnega podjetnika mesarja pričakovali večjo skrbnost pri organizaciji poslovanja, ko gre za sprejem sodnih pisanj, kot od odvetnika.«.

[172] Uradni list RS, št. 18/93, 24/96 – odl. US, 24/01, 54/08, 35/09, 97/14 in 8/16 – odl. US).

odvetniško pisarno in pisarniško poslovanje tako, da zagotovi red in tekoče delo. V skladu z tretjim odstavkom 22. člena ZOdv se mora odvetnik, ki iz opravičenih razlogov dalj časa ne more opravljati odvetniškega poklica, dogovoriti z drugim odvetnikom za splošno substitucijo ali za začasen prevzem pisarne in o tem obvestiti OZS. Zaradi tega se odvetnik posameznik ne more sklicevati na svojo odsotnost, daljšo od 15 dni, zaradi katere po prvem odstavku 143. člena ZPP vročitve ne bi bilo mogoče opraviti. Toliko manj se lahko na odsotnost po prvem odstavku 143. člena ZPP sklicuje odvetniška družba, saj pravna oseba po naravi stvari ne more biti začasno odsotna.

Zaradi izenačitve odvetnika s pravnimi osebami odpade tudi potreba po posebni ureditvi vročanja odvetnikom po 138. členu ZPP, zaradi česar je potrebno njegovo črtanje. Za vse fizične osebe, ki so registrirane za opravljanje dejavnosti ali svobodnega poklica, je predvidena ista ureditev kot za pravne osebe, tj. da vročitev v roke pomeni izročitev osebam, ki delujejo pri naslovniku v poslovnem prostoru.

V Avstriji velja, da če ima stranka procesnega pooblaščenca, se pisanja vročajo njemu. V sporih, ki se nanašajo na podjetja, je mogoče vročitev opraviti tudi prokuristu (§ 93 aZPO). Ta rešitev je povzeta v spremenjenem 133. členu, ki omogoča tudi veljavno vročitev prokuristu ali zakonitemu zastopniku (podobna je ureditev v Nemčiji, glej drugi odstavek § 170 nZPO).

K 29. členu:

Veljavni 138. člen ZPP določa, da se vročitev odvetniku kot pooblaščencu lahko opravi tudi tako, da se pisanje izroči osebi, ki je zaposlena v njegovi odvetniški pisarni. Glede na to, da je vročanje odvetnikom z novelo urejeno v 133. členu ZPP, je predlagano črtanje 138. člena ZPP. Glej tudi obrazložitev k spremenjenemu 133. členu ZPP.

K 30. členu:

V 139. členu ZPP je urejen čas in kraj vročanja.

V spremenjenem drugem odstavku 139. člena je v primerjavi s sedanjo ureditvijo glede kraja vročanja, ki določa, da se vroča v stanovanju ali na delovnem mestu tistega, ki naj se mu vroči pisanje, na sodišču, če je naslovnik tam, naveden tudi poštni predal (glej nov 139.b člen ZPP), glede vročanja po varni elektronski poti pa je določen drug sklic (namesto na 132. Člena se določba sklicuje na 141.a in 141.b člen, ki urejata vročanje po varni elektronski poti).

Sprememba tretjega odstavka 139. člena je zgolj redakcijske narave, povezana s predlogom za spremembo 133. člena ZPP, ki ureja vročanje pravnim osebam in fizičnim osebam, ki opravljajo dejavnost.

Spremenjen četrti odstavek 139. člena omogoča, da sodišče odredi vročitev neposredno v roke naslovnika, kjerkoli se najde (takšna je tudi ureditev v Nemčiji, s to razliko, da tam to omogoča že sam zakon in posebna odredba sodnika ni potrebna; glej § 177 nZPO). Gre za ukrep povečanja učinkovitosti vročanja, ki se bo lahko uporabil tudi pri vročanju brezdomcem.

K 31. členu:

Veljavni 139.a člen omogoča neposredno vročanje vlog in prilog med postopkom neposredno med pooblaščenci, ki so odvetniki. Zasebni način vročitve je izjema od sicer splošno uveljavljenega oficialnega načina vročanja.

Namesto fakultativnega se v spremenjenem 139.a členu ZPP uvaja tudi obvezno neposredno vročanje med odvetniki, če jim sodišče naloži obvezno neposredno medsebojno vročanje (npr. na pripravljalnem naroku, kjer odvetnika razkrijeta naslov svojega varnega elektronskega predala). Gre za ukrep pospešitve postopka po avstrijskem zgledu, kjer se pripravljalne vloge izmenjavajo med strankami in vložijo pri sodišču (§ 257, 180 a ZPO). Namesto »varnega elektronskega predala« je v spremenjenem prvem odstavku govora o varni elektronski poti. V slednjem primeru gre zgolj za redakcijsko spremembo zaradi uskladitve terminologije.

Z obveznim vročanjem med odvetniki (po odredbi sodišča) bodo sodišča prihranila čas in zmanjšala stroške, saj ne bodo več zgolj posrednik pri prepošiljanju pripravljalnih vlog. Sodišču sicer pripravljalnih vlog nasprotni stranki ni treba vročati osebno, če od vročitve vloge ne teče noben rok (npr. pošiljanje vloge v vednost), temveč je možna navadna vročitev. Zaradi tega pri navadnem vročanju na vročilnico ni treba čakati dolgo, temveč bo prispela v nekaj dneh.

Odvetniki imajo po sedanji ureditvi 15 dni časa, da dvignejo pisanje, poslano priporočeno po pošti s povratnico v skladu z Zakonom o poštnih storitvah[173] (ZPSto-2), na pošti ali v varnem elektronskem predalu (141.a člen), kar prispeva k podaljšanju postopka, čeprav gre pri pripravljalnih vlogah za pisanja, pri katerih ni potrebna osebna vročitev in zadošča navadna vročitev. Zato je pri neposrednem vročanju med odvetniki mogoča tudi navadna elektronska vročitev (141.b člen ZPP).

Pri neposrednem elektronskem vročanju med odvetniki bo lahko odvetnik izbiral med tem, ali bo želel odvetniku nasprotne stranke elektronsko pisanje vročiti navadno elektronsko (141.b člen ZPP) ali osebno elektronsko (141.a člen ZPP). Časovno ugodnejša je seveda navadna elektronska vročitev. Od vročitve vlog, ki se vročajo neposredno med odvetniki, ne teče noben zakonski ali sodni rok. Ena stranka namreč drugi ne more postavljati rokov, saj sta obe stranki enakovredni. Zato je navadno elektronsko vročanje med odvetniki primerna oblika neposrednega vročanja.

K 32. členu:

Predlagatelj je v novem 139.b členu uredil vročanje v poštne predale, ki lahko pomembno olajša vročanje zlasti velikim pravnim osebam. Uporabniki poštnih predalov so večinoma tisti pravni subjekti, ki prejemajo največ pisanj in s pošto sklenejo dogovor o uporabi poštnega predala z namenom, da lahko pošiljke prevzamejo neposredno iz poštnega predala takoj zjutraj (brez predhodnega poskusa vročitve na uličnem naslovu) in ne šele tekom dneva, v skladu z obhodnim redom pismonoše ali kasneje na pošti, če so v času prihoda pismonoše odsotni. Glede na navedeno je uporaba poštnega predala glede dostopnosti in pravočasnosti vročitve pošiljke optimalnejša rešitev za naslovnike kot vročanje po 140. členu. Možnost vročitve prek poštnega

[173] Uradni list RS, št. 51/09, 77/10, 40/14 – ZIN-B in 81/15.

predala pomeni veliko olajšanje vročanja, zlasti pravnim osebam, odvetnikom in notarjem. Prav tako iz judikature izhaja, da čeprav ZPP ne ureja vročanja v poštni predal, to ne pomeni, da vročanje v poštni predal sploh ni dovoljeno.[174]

Novela omogoča, da če se naslovnik (fizična ali pravna oseba) s pošto pisno dogovori, da se mu vroča v poštni predal, se mu pisanje vroča neposredno v poštni predal brez predhodnega poskusa vročitve na naslovu naslovnika. V takem primeru je naslovnik dolžan redno prazniti svoj poštni predal (prvi odstavek 139.b člena).

Vročitev pisanja iz prvega ali drugega odstavka 142. člena tega zakona v poštni predal (osebna vročitev) se opravi tako, da vročevalec v poštnem predalu pusti obvestilo, v katerem je navedeno, kje je pisanje, in rok 15 dni, v katerem mora naslovnik pisanje dvigniti. Na obvestilu in na pisanju, ki bi ga moral vročiti, vročevalec navede vzrok za takšno ravnanje in dan, ko je obvestilo pustil naslovniku, ter se podpiše. Osebna vročitev se šteje za opravljeno z dnem, ko naslovnik pisanje dvigne. Če naslovnik pisanja ne dvigne v 15 dneh, se šteje, da je bila vročitev opravljena s potekom tega roka, na kar je treba naslovnika v obvestilu opozoriti. Po preteku tega roka vročevalec pusti pisanje v poštnem predalu naslovnika. Če je poštni predal poln, se pisanje vrne sodišču, na kar je treba naslovnika v obvestilu iz prejšnjega odstavka opozoriti (drugi in tretji odstavek 139.b člena).

Vzporedno z dolžnostjo rednega praznjenja poštnega predala je v sedmem odstavku 142. člena v zvezi z drugim odstavkom 144. člena uvedena dolžnost naslovnika, da mora ob prevzemu enega pisanja, ki se vroča osebno, na pošti dvigniti vsa pisanja, ki ga čakajo na pošti. Uslužbenec pošte mora namreč ob dvigu pisanja preveriti, ali naslovnika na pošti čaka še kakšno sodno pisanje. V takem primeru uslužbenec pošte vsa sodna pisanja, ki se vročajo osebno, izroči naslovniku. Če jih naslovnik noče sprejeti, se šteje, da je odklonil sprejem pisanja. V takem primeru se v skladu z drugim odstavkom 144. člena na vročilnici zapiše dan, ura in razlog odklonitve sprejema, pisanje pa se pusti v poštnem predalu. Šteje se, da je s tem vročitev opravljena. Gre za ukrep povečanja učinkovitosti vročanja in protiukrep dosedanji praksi nekaterih odvetnikov, ki so se izmikali vročanju na ta način, da so iz poštnega predala selektivno pobirali obvestila o prispelih pisanjih, ki se vročajo osebno. Takšno ravnanje je v nasprotju z 18. členom Kodeksa odvetniške poklicne etike, ki odvetnika zavezuje, da pri svojem odvetniškem delu varuje ugled sodišč in oblastvenih organov in krepi zaupanje javnosti v njihovo delo, saj mora odvetnik skrbeti, da vročanje poteka hitro.

Navadna vročitev v poštni predal (t.j. vročitev pisanja, ki ni pisanje iz prvega ali drugega odstavka 142. člena) velja za opravljeno takoj, ko je pisanje vloženo v poštni predal.

K 33. členu:

Obstoječi 141.a člen ZPP po zgledu 142. člena ZPP ureja osebno elektronsko vročanje. Vseh sodnih pisanj ni treba vročati osebno, temveč le tista, za katera je to določeno v prvem odstavku 142. člena ZPP. Zaradi tega je smiselno uvesti tudi navadno elektronsko vročanje, pri katerem se pisanje šteje za vročeno v krajšem roku (glej nov 141.b člen).

[174] Sklep II Ips 13/2010 z dne 20. 5. 2010.

Predlagatelj je 141.a člen na novo uredil.

Nov prvi in drugi odstavek 141.a člena imata enako vsebino kot prej. Prvi odstavek spremenjenega 141.a člena določa, da se vročitev pisanja, izdelanega v elektronski obliki, lahko opravi z vročitvijo njegovega prepisa v fizični obliki ali z vročitvijo pisanja v elektronski obliki po varni elektronski poti.

Nov tretji odstavek 141.a člena opredeljuje, kako se opravi vročitev po varni elektronski poti. V primerjavi s prejšnjo dikcijo je novejša širša, saj v pojem vročanja po varni elektronski poti ne zajema le vročanja v varni elektronski predal s posredovanjem pravne ali fizične osebe, ki opravlja vročanje pisanj po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost, temveč omogoča vročitev preko informacijskega sistema sodstva neposredno na naslov za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva. To je novost, ki bo uveljavljena, ko bodo za to na Vrhovnem sodišču RS izpolnjeni tehnični pogoji. To pomeni, da po novem pri elektronskem vročanju (enako kot pri vročanju fizičnih pisanj) sodišče vroča preko posrednika (kot sedaj) ali vroča samo (novost).

V tretjem odstavku 141.a člena je tudi opredeljeno, katera pravna ali fizična oseba lahko opravlja vročanje pisanj po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost. To je tista oseba, ki pridobi dovoljenje ministra, pristojnega za pravosodje, in sicer, če izpolnjuje tehnične pogoje, ki jih določi minister, pristojen za pravosodje, ki določi nagrado za posredovanje vročanja pisanj v varni elektronski predal. Po novem lahko torej minister, pristojen za pravosodje, s podzakonskim aktom določi ne le pravila, temveč tudi nagrado za pravne in fizične osebe, ki opravljajo vročanje pisanj v fizični obliki ali po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost (gre za pravilo, ki je bilo do sedaj s podobno vsebino v devetem odstavku 132. člena ZPP). Vročanje je namreč oblastni akt, osebe, ki opravljajo vročanje kot registrirano dejavnost, pa so izvajalci javnih pooblastil. Vročilnica je namreč javna listina.[175] Javna listina je listina v fizični in elektronski obliki, ki jo v predpisani obliki izda državni organ v mejah svoje pristojnosti, ali listina, ki jo izda v taki obliki samoupravna lokalna skupnost, družba ter druga organizacija ali posameznik pri izvrševanju javnega pooblastila, ki ji je poverjeno z zakonom (javna listina). To pomeni, da vsaka pravna ali fizična oseba, ki opravlja storitve vročanja, ima javno pooblastilo. Javno pooblastilo za opravljanje upravnih nalog pridobijo posamezniki in pravne osebe zasebnega prava z zakonom (drugi odstavek 15. člena Zakona o državni upravi[176] – ZDU-1). Pri izvajanju javnih pooblastil imajo nosilci javnih pooblastil pravice in dolžnosti uprave, ki jih določa zakon ali drug predpis (četrti odstavek 15. člena ZDU-1). Zatorej lahko država določi nagrado vročanje, ki ga opravi oseba zasebnega prava kot nosilec javnih pooblastil. Ker torej ne gre za izvajanje acta iure gestionis, temveč za izvajanje acta iure imperii, se nagrada posrednikom pri elektronskem vročanju ne določi v skladu z zakonom, ki ureja javna naročila. Po pravilniku se lahko kot posrednik prijavi vsakdo, ki izpolnjuje tehnične pogoje. Smiselno je določiti, da lahko te storitve vsakdo izvaja za ceno, ki jo določi minister.

Nov četrti odstavek 141.a člena je vsebinsko enak dosedanji določbi, s to razliko, da izrecno govori o elektronski osebni vročitvi in da omogoča osebno elektronsko vročitev ne le v

[175] VS RS sodba II Ips 256/2013 z dne 9. 4. 2015.

[176] Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14 in 51/16.

naslovnikov varni elektronski predal (kot do sedaj), temveč tudi na naslov za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva (novost). To pomeni, da bo lahko tudi informacijski sistem sodstva (brez posrednika) osebno elektronsko vročal sodna pisanja.

Nov peti odstavek 141.a člena je vsebinsko podoben dosedanjemu šestemu odstavku 141.a člena in ureja, na kak način se naslovnik seznani s pisanjem v elektronski obliki. Razlika do prejšnje dikcije je, da je govora o varni elektronski poti, ki zajema elektronsko vročanje preko posrednika kakor tudi elektronsko vročanje brez posrednika, ko vroča naslovniku informacijski sistem sodstva neposredno. Nadalje, 27. člen Pravilnika o elektronskem poslovanju v civilnih sodnih postopkih določa pravilen vrstni red opravil pri elektronskem vročanju: naslovnik najprej dokaže svojo istovetnost, presname elektronski dokument in šele nato elektronsko podpiše vročilnico s svojim varnim elektronskim podpisom. Zato obstoječa ureditev iz 141.a ZPP, ki predvideva najprej presnetje (odprtje) pisanja in nato podpis vročilnice, ni bila ustrezna. Zato je predlagatelj določil pravilen način postopanja, in sicer se naslovnik z vsebino pisanja, poslanega po elektronski poti, seznani in ga prevzame tako, da se pred prevzemom na predpisan način identificira, elektronsko podpiše vročilnico in jo tako podpisano vrne pošiljatelju po varni elektronski poti.

Pomembna novost je nov šesti odstavek 141.a člena, ki določa, da se šteje, da se je naslovnik seznanil in prevzel vsa pisanja, ki se v varnem poštnem predalu ali na naslovu za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva, nahajajo v trenutku, ko je prevzel eno pisanje v skladu s petim odstavkom 141.a člena. Na ta način se bo povečala hitrost in učinkovitost osebnega elektronskega vročanja. Če je v nekem trenutku mogoče zagotoviti efektivno vročitev enega pisanja naslovniku, je smiselno, da naslovnik prevzame vsa pisanja, ki v varnem poštnem predalu ali na naslovu za vročanje čakajo na njegov prevzem.

Nov sedmi odstavek 141.a člena je vsebinsko podoben dosedanjemu sedmemu odstavku 141.a člena. Vročitev velja za opravljeno z dnem, ko naslovnik prevzame elektronsko pisanje. Če pisanja ne prevzame v 15 dneh, velja vročitev za opravljeno s potekom tega roka. V novem sedmem odstavku 141.a člena se nahaja tudi pravilo o tem, kaj se s pisanjem v elektronski obliki zgodi, če ga naslovnik ne dvigne v 15 dneh. Predlagatelj je določil, da mora biti naslovniku seznanitev z vsebino pisanja omogočena vsaj tri mesece po poteku 15-dnevnega roka. Po mnenju predlagatelja je namreč utemeljen predlog Vrhovnega sodišča RS, po katerem se črta zadnji stavek sedmega odstavka 141. a člena ZPP, ki določa, da v primeru vročitve v VEP s fikcijo vročitve informacijski sistem po poteku 15-dnevnega roka pisanje izbriše in pošlje naslovniku in sodišču elektronsko sporočilo, da je pisanje izbrisano iz informacijskega sistema in ga naslovnik lahko prevzame pri sodišču, ki je odredilo vročitev. Zaradi zagotavljanja strankine pravice do izjave v postopku je bolje, da se pri fikciji vročitve po poteku roka pisanja pustijo v varnem elektronskem predalu naslovnika. Tako je sistem e-vročanja bolj prijazen do končnega uporabnik, prejemnik pošiljke pri elektronski vročitvi pa je tudi v enakem položaju kot prejemnik fizične pošiljke, ki se mu jo pusti v hišnem ali izpostavljenem predalčniku, če je ta uporaben, kot to predvideva četrti odstavek 142. člena ZPP.

Nov osmi (prej deveti) odstavek 141.a člena ureja elektronsko vročitev pisanja, izdelanega v fizični obliki, ki se lahko opravi z vročitvijo njegovega prepisa v elektronski obliki (skenogram) po varni elektronski poti. Če je sodno pisanje izvorno izdelano v elektronski obliki in elektronsko

podpisano, se vroča elektronsko (brez skeniranja). V osmem odstavku 141.a je tako določeno, da se na način, določen v tem členu, po varni elektronski poti lahko vročajo tudi tista pisanja, ki imajo izvirnike v fizični obliki, če je elektronski (digitaliziran) prepis, ki je izdelan na podlagi izvirnika v fizični obliki, opremljen z elektronskim žigom strežnika informacijskega sistema sodstva.

K 34. členu:

Nov 141.b člen ZPP uvaja navadno elektronsko vročanje. Ob upoštevanju prvega do tretjega odstavka ter osmega odstavka 141.a člena tega zakona se pisanje, ki ni pisanje iz prvega ali drugega odstavka 142. člena tega zakona, lahko vroči po varni elektronski poti tako, da se pusti na naslovu za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva, ali v varnem elektronskem predalu. Šteje se, da je bila vročitev opravljena na dan, ko je bilo elektronsko pisanje puščeno na naslovu za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva, ali v varnem elektronskem predalu, na kar je treba naslovnika v pisanju posebej opozoriti. O vročitvi, ki je bila opravljena na ta način, se obvesti pošiljatelja tako, da se elektronska vročilnica vrne pošiljatelju po varni elektronski poti.

Prednosti te oblike vročitve sta dve. Po eni strani je vročitev manj pomembnih sodnih pisanj (npr. vlog, ki se pošljejo strani ali udeležencem postopka v vednost) opravljena hitreje kot osebna elektronska vročitev. Po drugi strani se lahko navadno elektronsko vročanje uporabi za neposredno vročanje med odvetniki po 139.a členu, saj stranke druga drugi ne morejo vročati pisanj, od katerih bi lahko tekli roki. Stranki sta si med seboj enakovredni in si ne moreta postavljati rokov, ki bi bili zavezujoči v procesu. Takšne roke lahko postavlja le sodišče. Ker z navadno vročitvijo ne začnejo teči roki, se lahko pisanja med strankama vročajo navadno. Na ta način se vročanje pospeši in se zmanjšujejo možnosti za preložitev narokov zaradi poznih vlog strank, sodišču pa tudi ne nastajajo stroški z vročanjem.

K 35. členu:

Predlagana je dopolnitev četrtega odstavka 142. člena, ki omogoča, da lahko namesto naslovnika pisanje dvigne oseba, ki jo je naslovnik na pošti pooblastil kot pooblaščenca za dvig pisanj, če je pooblastilo deponirano na pošti in se ta oseba na pošti identificira z osebnim dokumentom s fotografijo. Ta oseba na vročilnici poleg svojega podpisa pripiše besedi »po pooblastilu«. Pri tem gre za prevzem ureditve iz drugega odstavka 89. člena ZUP. Ureja se vročanje, kadar ima naslovnik pooblaščenca, pa o tem ne obvesti sodišča (sicer bi prišel v poštev 137. člen), temveč le pošto in za dvigovanje poštnih pošiljk pooblasti določeno osebo. S predlagano spremembami se v ureditev vročanja vključujejo tudi pooblastila, izdana oziroma overjena na pošti in namenjena zastopanju na pošti. Pooblastila imajo na pošti izdelana in deponirana predvsem uporabniki poštnih predalov in tisti posamezniki, ki so v času vročanja večinoma odsotni, zato jim je s takšnim načinom olajšan prevzem pisanj na pošti ter hkrati povečano število vročenih pisanj. Kadar pooblastilo izda (overi) Pošta Slovenije d. o. o. po 22. členu Splošnih pogojev izvajanja univerzalne poštne storitve,[177] poštni delavec ugotovi istovetnost pooblastitelja na podlagi njegovega veljavnega osebnega dokumenta, pooblastitelj pooblastilo lastnoročno podpiše v prisotnosti poštnega delavca, en izvod pooblastila prejme pooblastitelj, en izvod pa hrani pošta.

[177] http://www.posta.si/opis-storitve/495/Zakon-in-splosni-pogoji

Nadaljnja sprememba četrtega odstavka 142. člena se nanaša iztek roka iz četrtega odstavka 142. člena ZPP, ki v primerih, ko naslovnik pisanja ne dvigne v 15 dneh, določa, da se šteje, da je bila vročitev opravljena po poteku tega roka. Del sodne prakse je štel, da se šteje, da je bila vročitev opravljena zadnji dan 15-dnevnega roka, drugi del sodne prakse pa je stal na stališču, da se izteče 16. dan. V zadnjih letih se je sodna praksa glede tega vprašanja ustalila in v skladu z ustaljeno sodno prakso se šteje, da fikcija vročitve v takem primeru nastopi s potekom zadnjega, 15. dne, odkar je bilo stranki puščeno obvestilo.[178] Predlagatelj je stališče ustaljene sodne prakse upošteval in ga zaradi jasnosti in pravne varnosti izrecno zapisal v zakon. Na nastop fikcije pa tudi ne vpliva sobota, nedelja, praznik, ki je dela prost dan, ali drug dela prost dan v RS.[179]

V spremenjenem šestem odstavku 142. člena je pojasnjeno, da so pravila osebnega vročanja poenotena za fizične in pravne osebe. Če subjektom iz tretjega odstavka 139. člena ni možna vročitev v roke (po 133. členu), se vročitev opravi tako, da vročevalec pisanje izroči sodišču, ki je vročitev odredilo, če gre za vročitev po pošti, pa pošti v kraju njegovega naslova, ki je vpisan v register, v izpostavljenem predalčniku oziroma na vratih pa pusti obvestilo, v katerem je navedeno, kje je pisanje, in rok 15 dni, v katerem mora naslovnik pisanje dvigniti. Na obvestilu in na pisanju, ki bi ga moral vročiti, vročevalec navede vzrok za takšno ravnanje in dan, ko je obvestilo pustil naslovniku, ter se podpiše. Vročitev po prejšnjem stavku se šteje za opravljeno z dnem, ko naslovnik pisanje dvigne. Če naslovnik pisanja ne dvigne v 15 dneh, se šteje, da je bila vročitev opravljena s potekom tega roka, na kar je treba naslovnika v obvestilu opozoriti. Po preteku tega roka vročevalec pusti pisanje v hišnem izpostavljenem predalčniku naslovnika.

Nov sedmi odstavek 142. člena določa, da uslužbenec pošte ob dvigu pisanja preveri, ali je za naslovnika na pošti deponirano še kakšno sodno pisanje. V takem primeru uslužbenec pošte vsa deponirana sodna pisanja, ki se vročajo osebno, izroči naslovniku. Če jih naslovnik noče sprejeti, se šteje, da je odklonil sprejem pisanja. Gre za ukrep povečanja učinkovitosti in pospešitve vročanja.

V skladu z načelom vestnosti in poštenja je v sedmem odstavku 142. člena v zvezi z drugim odstavkom 144. člena torej uvedena dolžnost naslovnika, da mora ob prevzemu enega pisanja, ki se vroča osebno, na pošti dvigniti vsa pisanja, ki ga čakajo na pošti. Če jih naslovnik noče sprejeti, se šteje, da je odklonil sprejem pisanja. V takem primeru se v skladu z drugim odstavkom 144. člena na vročilnici zapiše dan, ura in razlog odklonitve sprejema, pisanje pa se pusti v hišnem oziroma izpostavljenem predalčniku. Šteje se, da je s tem vročitev opravljena. Gre za ukrep povečanja učinkovitosti vročanja. Če je v nekem trenutku mogoče zagotoviti efektivno vročitev enega pisanja naslovniku, je smiselno, da naslovnik prevzame vsa pisanja, ki na pošti čakajo na njegov prevzem.

K 36. členu:

[178] Primerjaj judikate VS RS II Ips 39/2012 z dne 11. 4. 2012, I Up 214/2011 z dne 30. 5. 2012, I Up 725/2011 z dne 4. 7. 2012, II Ips 58/2011 z dne 24. 10. 2013, III Ips 3/2013 z dne 20. 3. 2013, X Ips 456/2014 z dne 17.2.2015.

[179] Glej Načelno pravno mnenje, občna seja VS RS 14. 1. 2015 in odločbe Vrhovnega sodišča: I Up 540/2012 z dne 16. 1. 2013, I Up 519/2012 z dne 16. 10. 2013 in I Up 84/2014 z dne 13. 3. 2014.

Predlagatelj s predlogom zakona spreminja 143. člen ZPP. Ustavno sodišče RS je z odločbo U-I-279/08 z dne 9.7.2009[180] razveljavilo četrti, peti in šesti odstavek 143. člena ZPP. V 22. točki je v skladu z drugim odstavkom 40. člena Zakona o Ustavnem sodišču[181] (ZUstS) določilo način izvršitve svoje odločbe in sicer tako, da se do drugačne zakonske ureditve vročanje v primerih iz 143. člena opravlja na način, ki je za tovrstne primere veljal pred uveljavitvijo ZPP-D. To pomeni postopanje sodišč, kakršno se je v praksi uveljavilo glede na stališče Vrhovnega sodišča v sklepu št. II Ips 72/2002 z dne 27.6.2002.

Ustavno sodišče RS je v navedenem sklepu ugotovilo, da pravila ZPP po zadnji noveli ZPP-D sicer urejajo primere osebnih in nadomestnih vročanj, začasne odsotnosti naslovnika, neutemeljene odklonitve sodnega pisanja, spremembe naslova v času do vročitve odločbe sodišča druge stopnje, pri nadomestni vročitvi subjektu vpisa v sodni register (tudi društvu ali pravni osebi, ki se vpisuje v register) pa ZPP v četrtem odstavku 141. člena določa tudi način vročitve na naslov, ki je naveden v sodnem registru, čeprav naslovnika na tem naslovu ni več. Ta zadnja ureditev pomeni sankcijo za subjekt vpisa v sodni register, ker ni izpolnil svoje zakonske obveznosti, da dejansko posluje na naslovu sedeža, ki je vpisan v sodni register (29. in 30. člen Zakona o gospodarskih družbah[182] (ZGD-1)). ZPP podobne situacije v primeru preselitve fizične osebe pred vložitvijo tožbe ni uredil, zlasti pa ni določil podobne sankcije kot pri subjektu vpisa v sodni register. Kršitev zakonske obveznosti sporočiti spremembo naslova ima zato za fizično osebo lahko le tisto sankcijo, ki jo določa osnovni zakona, ZPPreb, ki pa tako kršitev označuje kot prekršek. Ustavno sodišče RS je glede predstavljene problematike v sklepu predstavilo možnost, po kateri sodišče kot državni organ v smislu četrtega odstavka 18. člena ZPPreb, ki določa, da so med drugimi tudi upravni in drugi državni organi, ki ugotovijo, da posameznik stalno ali začasno ne prebiva na naslovu, ki ga je prijavil, zaradi zagotavljanja točnosti podatkov v registru stalnega prebivalstva dolžni o tem obvestiti pristojni organ, upravno enoto. V primeru obvestila sodišča kot drugega državnega organa pristojni upravni organ uvede na podlagi prvega odstavka 8. člena ZPPreb postopek za ugotavljanje dejanskega stalnega prebivališča. Rezultat tega postopka je lahko ugotovitev novega naslova posameznika ali celo izbris posameznika iz centralnega registra prebivalstva (šesti in sedmi odstavek 8. člena ZPPreb).

Spremenjen prvi odstavek 143. člena ZPP določa, da če se ugotovi, da je tisti, ki naj se mu vroči pisanje, začasno odsoten in da mu osebe, navedene v prvem, drugem in tretjem odstavku 140. Člena ZPP, pisanja ne morejo pravočasno izročiti oziroma da se ne bo mogel pravočasno seznaniti s pisanjem, ki se vroča v skladu s 141. členom ZPP, se pisanje vrne sodišču z navedbo, kje je naslovnik in kdaj se vrne. V skladu s spremenjenim drugim odstavkom 143. člena ZPP, se v primeru, ko se ugotovi, da je tisti, ki naj se mu vroči pisanje, začasno odsoten za več kot 15 dni in se ne bo mogel pravočasno seznaniti s pisanjem, ki se vroča v skladu s 142. členom tega zakona, se pisanje vrne sodišču z navedbo, kje je naslovnik in kdaj se vrne.

Če se ugotovi, da tisti, ki naj se mu vroči pisanje, dejansko ne prebiva na naslovu, na katerem naj bi se opravila vročitev, oziroma je naslovnik neznan ali se je preselil ali odselil v tujino za več kot šest mesece in vročevalec izve za njegov novi naslov, prepošlje pisanje na ta naslov in o tem

[180] Uradni list RS, št. 57/09.

[181] Uradni list RS, št. 64/07 - uradno prečiščeno besedilo.

[182] Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13 in 55/15

obvesti sodišče. Če vročevalec pisanja ne sme vročiti na naslovnikov nov naslov, na primer, ker se naslovnik nahaja v tujini, mora pisanje vrniti sodišču in mu sporočiti nov naslov, če ga izve. Če vročevalec ne ve za naslovnikov nov naslov, pisanje vrne sodišču z navedbo, da naslovnik dejansko ne živi na naslovu, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, oziroma da je neznan ali se je preselil ali odselil v tujino za več kot šest mesecev (spremenjen tretji odstavek 143. člena ZPP).

V tretjem odstavku 143. člena je torej dodana možnost sporazuma o naslovu za vročanje – po ZPSto-2 lahko naslovnik vročevalcu sporoči naslov za prejemanje pošiljk, in sicer nov naslov, na katerega se prepošiljajo pošiljke (navedeno je sicer poleg pošiljk, ki se vročajo po ZPSto-2 omogočeno tudi za vročanje ZKP pisanj v skladu s 119.a členom ZKP). Naslovnik vročevalcu sporoči nov naslov tako, da s pošto sklene pisni dogovor za prepošiljanje pošiljk na nov naslov, poštni delavec ugotovi istovetnost naslovnika na podlagi njegovega veljavnega osebnega dokumenta. Ta naslov lahko sodišče ugotavlja tudi s pomočjo vročevalca (kot že sedaj). Gre za največji preskok k uspešnejšemu vročanju in pocenitvi vročanja, saj sme vročevalec preposlati pošiljko na nov naslov, če ga je o tem pisno seznanil naslovnik, ali če to izhaja iz poštne evidence o naslovih za prepošiljanje. Z vidika varstva osebnih podatkov se že sedaj naslovnik, ki sklene dogovor za prepošiljanje, strinja, da lahko izvajalec poštnih storitev prepošilja pošiljke na nov naslov.

Možnost prepošiljanja na nov naslov, ki ga izvede sam vročevalec, je, kot rečeno, povzeta po vzoru 119.a člen ZKP, ki se v praksi dobro obnese. Dolžnost vročevalca, da obvesti sodišče o novem dolžnikovem naslovu, ki ga izve na kakršenkoli način, je prevzeta iz drugega odstavka 96. člena ZUP in bo prišla v poštev predvsem takrat, ko vročevalec vročitve ne sme opraviti na ozemlju Republike Slovenije, ker se naslovnik nahaja v tujini. V takem primeru bo vročitev, ki je oblastni akt, izvedlo sodišče bodisi ob uporabi Uredbe (ES) št. 1393/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (vročanje pisanj) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000[183](Uredba (ES) 1393/2007) bodisi ob uporabi diplomatskih ali konzularnih poti. Prepošiljanje na nov naslov oziroma sporočitev novega naslova sodišču je na mestu tudi zato, ker Pošta Slovenije d. o. o. ki opravi večino sodnih vročitev, vodi evidenco preseljenih oseb, v kateri so zapisani stari in novi naslovi. Marsikdo, ki se preseli, javi pošti naslov svojega novega bivališča, čeprav tega ne sporoči tudi upravni enoti, da bi bil njegov nov naslov razviden iz centralnega registra prebivalstva, do katerega imajo sodišča elektronski dostop preko internetne strani. Zaradi tega bo v praksi prišla vedno redkeje v poštev določba 148. člena ZPP, v skladu s katero je upravljalec zbirke podatkov (npr. upravna enota, ki vodi centralni register prebivalstva, ali Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES), ki vodi poslovni register) dolžan stranki, ki izkaže pravni interes, sporočiti naslov osebe, ki ji je treba vročiti pisanje. Ta določba je bila še kako pomembna, dokler sodišča niso imela elektronskega dostopa do centralnega registra prebivalstva, sedaj pa zgublja pomen, saj sodišča na podlagi 148. člena ZPP vedno redkeje pozivajo stranko, naj sporoči nov naslov bivališča nasprotne stranke.

Spremenjen četrti odstavek 143. člena določa, da če vročitev s prepošiljanjem na nov naslov ni možna, sodišče z neposrednim (elektronskim) vpogledom v centralni register prebivalstva pridobi podatke o tem, ali je naslov, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, enak naslovu, ki je

[183] UL L 324, 10.12.2007, str. 79–120.

prijavljen v skladu z zakonom, ki ureja prijavo prebivališča, in v register Zavoda za zdravstveno zavarovanje o naslovu delodajalca naslovnika. Sodišče vroči pisanje na naslov, ki izhaja iz centralnega registra prebivalstva, če vročitev ni bila opravljena na tem naslovu, ali na naslov delodajalca naslovnika.

Če je vročitev tudi po četrtem odstavku 143. člena ZPP neuspešna, sodišče pozove nasprotno stranko, naj v določenem roku sporoči naslov novega bivališča naslovnika, če zanj ve. Obenem sodišče zahteva sprožitev postopka ugotavljanja stalnega prebivališča v skladu z zakonom, ki ureja prijavo in odjavo stalnega in začasnega prebivališča, ali opravi poizvedbe pri svojcih, članih gospodinjstva in sorodnikih, pri sosedih in hišniku z zadnjega znanega naslova, socialnih službah, pri zadnjem delodajalcu ali najemodajalcu, na policiji ali v bolnišnicah. Sodišče pisanje vroči na naslov, ki ga izve na način, določen v tem odstavku (peti odstavek 143. člena ZPP). Gre za ureditev, ki jo je Ustavno sodišče RS kot možno ureditev navedlo v 22. točki odločbe Up-921/14-20 z dne 12. 5. 2016. V skladu s petim odstavkom 143. člena sodišče torej ni zavezano, da sproži upravni postopek ugotavljanja dejanskega prebivališča. Namesto tega lahko opravi poizvedbe o bivališči naslovnika pri njegovih svojcih, članih gospodinjstva in sorodnikih, pri sosedih in hišniku z zadnjega znanega naslova, socialnih službah, pri zadnjem delodajalcu ali najemodajalcu, na policiji ali v bolnišnicah (peti odstavek 143. člena ZPP).

Če bo v postopku ugotavljanja dejanskega prebivališča naslovnikovo bivališče ugotovljeno ali bo ugotovljeno na drug način (npr. preko svojcev), bo lahko sodišče toženi stranki sodno pisanje vročilo na ta naslov. Če tožene stranke ne bo mogoče najti in bo zato izbrisana iz registra, ji bo sodišče na predlog tožeče stranke lahko v skladu s 4. točko drugega odstavka 82. člena ZPP, ki za primere, da je prebivališče ali sedež tožene stranke neznan, pa tožena stranka nima pooblaščenca, omogoča postavitev začasnega zastopnika, tega postavilo.

Na tem mestu velja poudariti, da je treba ločevati med vročitvijo pisanja o začetku postopka in vročitvijo nadaljnjih pisanj v postopku. Če gre za vročanje pisanja naslovniku, ki je neznan ali preseljen in mu je že bilo vročeno pisanje o začetku postopka, je mogoče uporabiti določbe drugega odstavka 145. člena ZPP o vročanju z nabitjem na sodno desko. Sodišča sicer pred uporabo določbe drugega odstavka 145. člena ZPP z elektronskim dostopom do Centralnega registra prebivalstva (CRP) preverijo, ali je naslovnik prijavil nov naslov svojega bivališča in pisanja vročajo tja. Šele, če tudi v takem primeru vročitev ni možna, postopajo po določbi drugega odstavka 145. člena ZPP. Vendar določbe drugega odstavka 145. člena ZPP o vročanju z nabitjem na sodno desko ni mogoče uporabiti v primeru vročitve pisanja o začetku postopka. Navedene situacije ZPP ne ureja v celoti, saj so bili tretji do četrti odstavek 143. člena ZPP razveljavljeni z odločbo US RS št. U-I-279/08-14 z dne 9. 7. 2009. Sodišča sedaj postopajo na ta način, da preko elektronskega dostopa do centralnega registra prebivalstva preverijo naslov naslovnikovega bivališča in mu poskušajo vročiti na nov naslov. Če je prijavljen naslov isti kot naslov, na katerem je vročevalec neuspešno poskušal opraviti vročitev, ali tudi na novem naslovu naslovnik ne biva, sodišča v skladu s sklepom VS RS II Ips 72/2002 z dne 27. 6. 2002 zahtevajo sprožitev postopka ugotavljanja stalnega prebivališča (18. členZPPreb-1). Če je ta postopek neuspešen, se lahko stranki postavi začasnega zastopnika na podlagi 82. člena ZPP, nasprotna stranka pa mora založiti predujem za stroške začasnega zastopnika. ESČP t. i. fiktivnih vročitev osebam neznanega prebivališča sicer ni prepovedalo, je pa poudarilo, da se mora država prej

»potruditi«, da bi naslovnika našla.[184] Zgoraj navedeno postopanje slovenskih sodišče temu kriteriju ustreza, enako velja za predlagano spremembo določbe 143. člena ZPP, ki je po vsebini praktično enaka 96. členu ZUP, ki ureja isto problematiko. Pri vročanju z nabitjem na sodno desko gre za primer fiktivne vročitve. V skladu s sodno prakso ESČP[185] lahko fiktivna vročitev pisanja, ki ni pisanje o začetku postopka, predstavlja kršitev EKČP, četudi stranka sodišču spremembe svojega bivališča ni sporočila.[186] Sodišče t. i. fiktivnih vročitev osebam neznanega prebivališča sicer ni prepovedalo, je pa poudarilo, da se mora država prej »potruditi«, da bi naslovnika našla.[187]

Določba 143. člena se ne uporablja za državne organe, pravne in fizične osebe iz prvega odstavka 133. člena tega zakona, saj je pri njih naslov razviden iz registrov, pri pravnih osebah pa je tudi po naravi stvari nemogoče, da bi bile začasno odsotne.

K 37. členu:

Predlagani novi drugi odstavek 144. člena določa sankcije, če naslovnik pri dvigu pisanja, ki se osebno vroča, noče prevzeti vseh pošiljk, ki ga v tistem trenutku na pošti čakajo. V takem primeru se šteje, da je odklonil sprejem pisanja in se na vročilnici zapiše dan, ura in razlog odklonitve sprejema, pisanje pa se pusti v poštnem predalu ali v hišnem oziroma izpostavljenem predalčniku. Šteje se, da je s tem vročitev opravljena. Gre za ukrep pospešitve postopka vročanja.

K 38. členu

Predlagatelj je bil s strani Okrožnega sodišča v Ljubljani obveščen o problematiki vročanj pisanj v tujino, ko je treba pisanje prevesti. Obstoječa dikcija 146.a člena ZPP se nanaša le na prevode vlog strank, ne pa na prevod pisanj sodišča. V praksi se pogosto zgodi, da mora sodišče poleg vlog strank nasprotni stranki vročiti še svoja pisanja. Npr. ob vročitvi tožbe se toženi stranki vroči tudi poziv za odgovor na tožbo v 30 dneh in sklep s pozivom, naj imenuje pooblaščenca za sprejemanje pisanj v Republiki Sloveniji po 146. členu ZPP. V takem primeru je treba, če naslovnik v skladu z 8. členom Uredbe (ES) 1393/2007 zavrne sprejem neprevedenega sodnega pisanja, pisanje prevesti v jezik, ki ga naslovnik razume, ali uradni jezik zaprošene države članice EU. Kdo krije stroške prevoda, je vprašanje, ki je predmet urejanja nacionalne zakonodaje. V Sloveniji je ta problematika urejena v 146.a členu ZPP.

Po spremenjenem prvem odstavku 146.a člena ZPP bo v primeru, ko bo treba vročiti v tujino v tujem jeziku vlogo ali sodno pisanje skupaj s strankino vlogo, sodišče pozvalo stranko, katere vloga se vroča, da založi stroške za prevod ali predloži overjeni prevod vloge oziroma vloge in sodnega pisanja v jezik, v katerem bo vloga oziroma vloga skupaj s sodnim pisanjem lahko

[184] Podrobneje Jerca Kramberger Škerl, Vročanje osebam z neznanim prebivališčem de lege lata in de lege ferenda, Pravni letopis 2010, str. 80.

[185] Sodba ESČP v zadevi Tsironis proti Grčiji z dne 6. 12. 2002.

[186] Podrobneje Jerca Kramberger Škerl, Vročanje osebam z neznanim prebivališčem de lege lata in de lege ferenda, Pravni letopis 2010, str. 81-82.

[187] Primerjaj ESČP, Elyasin proti Grčiji, 28. 5. 2009, HUDOC, in ESČP, Popovitsi proti Grčiji, 14. 1. 2010, HUDOC. Podrobneje Jerca Kramberger Škerl, Vročanje osebam z neznanim prebivališčem de lege lata in de lege ferenda, Pravni letopis 2010, str. 81-82.

vročena. To velja tudi za priloge. To pomeni, da je treba prevesti tako vlogo stranke, kot tudi poziv sodišča za dogovor na tožbo.

Predlagatelj je v drugem odstavku 146.a člena ZPP na novo uredil problematiko, ki se pojavlja v zvezi z vročanjem v Francijo. Po točki a) četrtega odstavka 2. člena Uredbe (ES) 1393/2007 so v Franciji organ za sprejem pisanj izvršitelji (huissier de Justice).[188] Francija je na podlagi drugega odstavka 11. člena Uredbe 1393/2007 Evropski komisiji sporočila, da znaša fiksna taksa za storitve sodnega izvršitelja 50,00 EUR, ki jih je treba plačati ob posredovanju pisanj, razen če je prosilec deležen pravne pomoči.[189] V primeru, ko bo treba vročiti v tujino vlogo ali sodno pisanje skupaj s strankino vlogo in bo treba za tako vročitev poravnati stroške, ki nastanejo v tujini, sodišče pozove stranko, katere vloga se vroča, da založi predujem za stroške vročanja v tujino.

Tretji odstavek 146.a člena določa sankcijo, če stranka ne ravna v skladu s pozivom sodišča. V takem primeru se šteje, da je njena vloga umaknjena.

V tem členu ni treba urejati situacij v zvezi z dokazovanjem, ko bi bilo naslovniku v tujini treba vročiti le pisanje sodišča (npr. sklep ali dopis), ne pa strankine vloge, npr. če stranka predlaga izvedbo dokaza z zaslišanjem priče, ki živi v tujini. V takem primeru se lahko sodišče posluži (aktivne ali pasivne) mednarodno pravne pomoči po zaprošenem sodišču (npr. po Uredbi Sveta (ES) št. 1206/2001 z dne 28. maja 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah (Uredba Sveta (ES) št. 1206/2001))[190] ali povabi pričo na zaslišanje.[191] Če v slednjem primeru priča odkloni sprejem pisanja po 8. členu Uredbe (ES) 1393/2007, ker ni prevedeno, sodišče pozove stranko, naj založi stroške za prevod vabila (prvi odstavek 153. člena ZPP). Sodišče opusti izvedbo dokaza, če znesek, ki je potreben za stroške, ni založen v roku, ki ga je določilo (tretji odstavek 153. člena ZPP).

K 39. členu:

Predlagana je dopolnitev prvega odstavka 149. člena tako, da se naslovnikom, ki so osebe iz 133. člena, omogoči, da lahko prevzemnik datum prejema odtisne s štampiljko ali datirko in to potrdi s štampiljko naslovnika. Gre torej za izjemo od zahteve po lastnoročnem zapisu datuma, ki je pri pravnih osebah in subjektih ki poslujejo dopustna, ker je lastnoročni podpis nadomeščen s štampiljko naslovnika. Gre za ukrep pospešitve in poenostavitve vročanja, ki pride v poštev predvsem pri velikih pravnih osebah, odvetnikih in notarjih, ki prejemajo veliko pisanj, ki jih je treba osebno vročiti. Le-tem ročno zapisovanje datuma z besedo na vsako vročilnico vzame veliko časa.

K 40. členu:

---

[188] Glej Evropski pravosodni atlas: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/ds_searchmunicipality_sl.jsp?countrySession=2&#statePage1 (19.2.2016).

[189] Primerjaj Evropski pravosodni atlas: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/ds_otherinfostate_fr_sl.jsp (19.2.2016).

[190] UL L 174, 27.6.2001, str. 1–24.

[191] Primerjaj sodbo Sodišča EU z dne 21 2. 2013 v zadevi C-332/11, ProRail BV v Xpedys NV and Others, ZOdl. 2013 -00000.

Veljavni 150. člen ZPP določa:

»Stranke imajo pravico pregledovati in prepisovati spise pravde, v kateri so udeležene. Spis v elektronski obliki imajo stranke pravico pregledovati in prepisovati tudi v elektronski obliki v informacijskem sistemu, v katerem stranka svojo istovetnost dokaže s svojim kvalificiranim potrdilom za elektronski podpis.

Drugim osebam, ki imajo opravičeno korist, se lahko dovoli ta pregled in prepis posameznih spisov. Dokler postopek teče, dovoli to predsednik senata, potem ko je končan, pa predsednik oziroma predstojnik sodišča oziroma delavec na sodišču, ki ga ta določi.

Stranke imajo pravico v informacijskem sistemu spremljati potek postopka.«.

V predlagani določbi postane drugi stavek prvega odstavka veljavnega 150. člena ZPP samostojen četrti odstavek tega člena. Doda se nov tretji odstavek, v katerem je določeno, da se elektronski prepis spisa lahko naredi le v primeru, če se sodni spis vodi v elektronski obliki.

Gre za predlog Vrhovnega sodišča RS, sprememba je zgolj redakcijske narave. Glede prepisov sodnih pisanj v fizični in elektronski obliki glej obrazložitev k spremenjenemu 323. členu ZPP.

K 41. členu:

Ker je s predlogom tega zakona predlagana ponovna uvedba pripravljalnega naroka, v katerega se ustrezno umesti tudi sedanji poravnalni narok (glej predlagano ureditev v novem 279.c členu ZPP), je treba v tretjem odstavku 156. člena ZPP opraviti ustrezno redakcijo besedila (beseda »poravnalnega« se nadomesti z besedo »pripravljalnega«).

K 42. členu:

Predlagatelj daje z dopolnitvijo drugega odstavka 163. člena ZPP (po vzoru četrtega odstavka 226. člena ZPP) sodišču na voljo ukrep racionalizacije postopka v primeru, ko stranka v mnogih vlogah in na mnogih narokih priglaša stroške za posamezna procesna dejanja, zaradi česar je iskanje strankinih posameznih zahtev za povrnitev stroškov za sodišče zamudno. V takem primeru lahko sodišče stranko pozove, da v določenem roku v eni vlogi opredeljeno navede vse stroške, za katere zahteva povračilo. Če stranka ne bo ravnala v skladu s pozivom sodišča, se bo po predlagani ureditvi štelo, da je zahteva za povrnitev stroškov umaknjena.

Veljavni četrti odstavek 163. člena ZPP določa, da sodišče o zahtevi za povrnitev stroškov odloči v sodbi ali v sklepu, s katerim se konča postopek pred njim. Sodišče torej o stroškovnem zahtevku praviloma odloči v vsaki sodbi oziroma sklepu, s katerim se konča postopek pred sodiščem (npr. končna sodba, končni sklep v postopku zaradi motenja posesti, sklep v postopku izdaje plačilnega naloga, sklep, s katerim sodišče zavrže tožbo). Po veljavni zakonodaji odločanje o stroškovnem zahtevku poteka v dveh fazah: najprej sodišče, upoštevaje temeljno merilo uspeha v postopku in dopolnilno merilo krivde, odloči o obveznosti povrniti stroške. Sledi odmera stroškov, v okviru katere se mora sodišče opredeliti do utemeljenosti stroškovnega zahtevka po temelju in višini.

Sodišče mora torej v sodbi ali sklepu zavzeti stališče, ali priglašeni stroški spadajo med pravdne stroške, in ali so bili potrebni, nato pa odmeriti njihovo višino. Že po veljavni ureditvi ima pravilo, da sodišče o povrnitvi stroškov odloči v končni sodbi ali v končnem sklepu, določene izjeme (glej npr. osmi odstavek 163. člena ZPP). Kadar sodišče ustno razglasi sodbo ali sklep, s katerim se nalaga povrnitev stroškov, zakon dopušča, da sodišče izreče le obveznost povračila stroškov, znesek stroškov pa odmeri v pisnem odpravku sodbe oziroma sklepa.

Odmera stroškov je pogosto zamudno opravilo. Zaradi zamudnosti odmere stroškov predlagatelj z dopolnitvijo četrtega odstavka 163. člena ZPP omogoča sodniku, da v sodbi ali sklepu, s katerim se konča postopek, odloči le, katera stranka nosi stroške postopka in v kakšnem deležu. V takem primeru se sklep o višini stroškov izda po pravnomočnosti odločitve o glavni stvari. Sklep o višini stroškov lahko izda tudi strokovni sodelavec ali sodniški pomočnik. Zoper ta sklep je dovoljena pritožba, o kateri odloča višje sodišče. Pritožba ne zadrži izvršitve.

Že po veljavni ureditvi ZPP (osmi odstavek 163. člena) lahko sklep o odmeri stroškov izda strokovni sodelavec. S predlagano dopolnitvijo četrtega odstavka 163. člena ZPP se ta možnost razširja tudi na sodniškega pomočnika, ki izda sklep o višini stroškov. Predlagatelj meni, da ureditev, ki trenutno velja za strokovnega sodelavca, lahko velja tudi za sodniškega pomočnika, saj gre za nezahtevno opravilo. Zoper sklep strokovnega sodelavca ali sodniškega pomočnika o odmeri stroškov je dovoljena pritožba, o kateri odloča višje sodišče. Zato ne pride v poštev uporaba določb četrtega in petega odstavka 53.a člena Zakona o sodiščih[192] (ZS), ki določata, da je zoper odločitev, ki jo izda sodniški pomočnik, vselej dovoljeno pravno sredstvo, o katerem odloči sodnik istega sodišča.

Po predlagani ureditvi pritožba ne bo zadržala izvršitve sklepa o višini stroškov, saj je odločitev o glavni stvari in o tem, v kakšnem deležu posamezna stranka nosi stroške postopka, pravnomočna. V takem primeru je verjetnost spremembe ali razveljavitve sklepa s strani višjega sodišča sorazmerno majhna.

Predlagatelj z dopolnitvijo četrtega odstavka 163. člena ZPP po nemškem zgledu torej omogoča sodniku, da s sodbo odloči le o glavni stvari in nekaterih stranskih terjatvah (obrestih in pogodbenih kaznih), ni pa mu treba odločiti o višini stroškov postopka. Po pravnomočnosti sodbe o glavni stvari lahko stranka zahteva, da sodišče odloči tudi o njihovi višini (§ 103 nZPO). Gre za t.i. izolirane sklepe o stroških (nem. isolierte Kostenfestsetzungsbeschlusse), ki jih poznajo v nemškem pravu. Njihov namen je sodnike razbremeni opravljanja o nesodniških opravil. V Nemčiji sklepe o višini stroškov izdajajo sodniški pomočniki (nem. Rechtspfleger), ki niso pravniki, temveč imajo zgolj opravljeno triletno visoko strokovno šolo (nem. Fachhochschule), kjer je izobraževanje in usposabljanje sestavljeno iz teoretičnih in praktičnih vsebin. V Nemčiji so izolirani sklepi o stroških urejeni v § 103 nZPO in naslednjih, pristojnost sodniških pomočnikov pa je določena v prvem odstavku § 21 Rechtspflegergesetz(RPflG). Pred odločitvijo o višini stroškov sodnik v sodbi odloči o tem, katera stranka mora nositi stroške pravdnega postopka oziroma in v kakšen deležu (praviloma glede na uspeh, nem. Kostengrundentscheidung, § 91 nZPO). O tem odloči skupaj z odločitvijo o glavni stvari v sodbi. Izrek se npr. glasi:
– »Stroške postopka nosi toženec.«

[192] Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13 in 17/15.

– »Vsaka stranka je nasprotni stranki dolžna povrniti polovico njenih stroškov.«
– »Tožniku se naloži plačilo 1/5 stroškov, tožencu pa plačilo 4/5 stroškov.«[193]

K 43. členu:

Predlagatelj predlaga tudi spremembo 180. člena ZPP, ki ureja vsebino tožbe.

Prvi odstavek veljavnega 180. člena ZPP določa vsebino tožbe. Tožba je tožnikova zahteva za sodno varstvo proti konkretnemu tožencu, zato morata biti stranka v tožbi natančno in konkretno opredeljeni. Predvsem mora tožba vsebovati ime oziroma naziv ter stalno oziroma začasno prebivališče oziroma sedež strank (105. člen ZPP). Dopolnjen prvi odstavek 180. člena z namenom učinkovitejšega zagotavljanja identičnosti tem podatkom dodaja identifikacijske podatke strank, definirane v 180.a členu.

V tožbo bo torej vnesti identifikacijske podatke strank (enolično identifikacijsko številko stranke), vsled česar bo v bodoče mogoče stranki natančno sporočiti, v koliko postopkih je udeležena.

Nova peti in šesti odstavek 180. člena ZPP po zgledu 41. člena ZIZ omilita zahtevo po navedbi identifikacijskih podatkov toženca v tožbi. Kajti če tožeča stranka ne razpolaga z identifikacijskim podatkom tožene stranke iz 2. točke prvega odstavka 180.a člena (EMŠO, davčna številka ali datum rojstva), ji ga v tožbi ni treba navesti, če lahko sodišče ob preverjanju v elektronsko dosegljivih evidencah (npr. Centralnem registru prebivalstva – CRP) toženo stranko nedvoumno identificira na podlagi ostalih identifikacijskih podatkov iz prvega odstavka 180.a člena tega zakona, ki so navedeni v tožbi (ime in priimek, naslov prebivališča). Šele če sodišče tožene stranke, ki je fizična oseba, z elektronskim vpogledom v CRP ne bo moglo nedvoumno identificirati na podlagi ostalih identifikacijskih podatkov (ime in priimek, naslov bivališča), bo tožnika pozvalo, naj tožbo dopolni. To se bo po izkušnjah s postopkom izdaje sklepa o izvršbi na podlagi verodostojne listne pred Okrajnim sodišče v Ljubljani – Centralnim oddelkom za verodostojno listino (COVL), kjer se uporablja primerljiva določba tretjega odstavka 41. člena ZIZ, zgodilo zelo redko. Upravljalec zbirke podatkov bo dolžan tožeči stranki, ki izkaže pravni interes, posredovati identifikacijske podatke toženca, ki je fizična oseba. Pravni interes se izkaže z zahtevo sodišča za dopolnitev tožbe (nov šesti odstavek 180. člena ZPP).

Tožba mora torej vsebovati identifikacijske podatke obeh strank. Tožnik ne bo težko svojih identifikacijskih podatkov zapisati v tožbo, saj jih pozna. Če je toženec pravna oseba, podjetnik ali zasebnik, so njegovi identifikacijski podatki (matična ali davčna številka), razvidni iz javnih registrov, zato jih lahko tožnik brez težav pridobi sam. Teh podatkov ne pridobiva sodišče, ampak se tožba vrne v popravo, če jih ne vsebuje.

Zahteva, da mora tožba (pa tudi sodba) vsebovati identifikacijske podatke strank, je zelo dobrodošla Z vidika izvršilnega postopka. Na tak način je namreč bistveno olajšana identifikacija pravdnih strank, s tem pa tudi možnost ugotavljanja identitete strank izvršilnega postopka. Podobno velja za vpise sklepov o dedovanju v zemljiško knjigo, kjer so se ravno zaradi pomanjkanja identifikacijskih podatkov o dedičih pojavljale težave pri vpisih v zemljiško knjigo.

[193] Primerjaj http://ipwiki.de/verfahrensrecht:kostengrundentscheidung (vpogled 10.6.2016).

Predlagano črtanje besedne zveze »ali pravica do revizije« v drugem odstavku 180. člena je redakcijske narave, saj novela ukinja dovoljeno revizijo in ohranja zgolj še dopuščeno revizijo.

K 44. členu:

V novem 180.a členu ZPP so po zgledu 16.a člena ZIZ opredeljeni identifikacijski podatki strank.

Glej tudi obrazložitev k spremenjenemu 180. členu.

K 45. členu:

Predlagatelj uvaja v slovenski pravni red stopničasto (stopenjsko) tožbo (nem. Stufenklage), ki bo poslej urejena v 182.a členu ZPP, ki določa: »S stopničasto tožbo uveljavlja tožeča stranka dva zahtevka zoper isto toženo stranko, pri čemer si lahko pridrži določitev drugega zahtevka in navedbo dejstev in dokazov, na katera opira ta zahtevek, če je to odvisno od pridobitve dejstev ali dokazov, ki jih stranka zahteva s prvim zahtevkom. Stranka drugi zahtevek določno opredeli in navede dejstva in dokaze, na katere opira ta zahtevek, v roku, ki ga določi sodišče po (pravnomočnosti) odločitve o prvem zahtevku.«.

Stopničaste tožbe so namenjene reševanju problematike asimetrije informacij med strankami v primerih, ko ima stranka že po materialnem pravu zahtevek na predložitev listin, položitev računa ali vpogled v listine, bodisi na podlagi pogodbe bodisi na podlagi zakona. Pravna podlaga za razkritje informacij je lahko torej zakonska (npr. 771. člen Obligacijskega zakonika – OZ, ki mandatarju nalaga obveznost mandantu položiti račun, nadalje 772., 719., 795., 796., 797, 815., 826. člen OZ,122. in 194. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih – ZZZDR, 97. člen Zakona o dedovanju – ZD) ali pogodbena. Če se torej na podlagi civilnopravnih predpisov s tožbo zahteva razkritje določene informacije ali listine, npr. položitev računa (771., 797. člen OZ, 113. člen ZGD-1), obvestilo o stanju poslov (88. in 113. člen ZGD-1), vpogled v dokumentacijo (92., 512. člen ZGD-1) ipd., in je s to tožbo povezana tudi tožba na izročitev tega, kar dolguje toženec na podlagi temeljnega pravnega razmerja med strankama, si lahko tožnik določitev višine dajatvenega tožbenega zahtevka in njegovo substanciiranje pridrži, dokler informacije niso razkrite ali listine položene.

Kot je v odzivu na prvi predlog novele ZPP-E nazorno pojasnilo Višje sodišče v Ljubljani, je smisel stopničaste tožbe mogoče najbolje prikazati na primeru pogodbe o naročilu. Naročitelj ima že na temelju materialnega prava pravico, zahtevati položitev računa in nasploh poročilo o stanju (771. člen OZ). Poleg tega ima pravico zahtevati tudi vse, kar je bilo iz poslov doseženo (771. člen OZ). Gre za dva medsebojno različna zahtevka, oba sta povsem materialnopravne narave. Je pa jasno, da je zahtevek na izročitev odvisen od tistega o položitvi računa. Naročnik lahko zahteva pač le toliko, kolikor je bilo v poslih doseženo, koliko pa je bilo doseženo, pa mora poročati prav prevzemnik naročila.

Materialnopravna podlaga za razkritje informacij je, kot rečeno, lahko tudi pogodbena, npr. če je sklenjena avtorska pogodba, s katero se založba zaveže avtorju plačevati določen odstotek zneska od prodanih knjig in mu vsako leto polagati račun o številu in ceni prodani knjig. V takem primeru, če želi avtor doseči uveljavitev svojega pravovarstvenega zahtevka, ne ve niti, koliko

knjig oziroma avtorskih del je bilo prodanih, in za kakšno ceno. Torej ne more obrazloženo postaviti tožbenega zahtevka in ga tudi podkrepiti z obrazloženimi dejstvi in dokazi.

Na problem asimetrije informacij in problematiko substanciranega navajanja dejstev in substanciranega predlaganja dokazov je opozorilo tako Višje sodišče v Ljubljani kakor tudi OZS. Asimetrija informacij se pojavlja na različnih pravnih področjih. Zato je v takem primeru po nemškem (paragraf 254 nZPO), avstrijskem (glej XLII. člen Uvodnega zakona k aZPO), hrvaškem (glej 186.b in 325.a člen hrZPP) ter po zgledu jugoslovanskega zakona (to je Zakona Kraljevine Jugoslavije o pravdnem postopku iz leta 1929) smiselno ponovno uvesti stopenjsko oziroma stopničasto tožbo. Z njo bo tožniku omogočeno, da postavi dva tožbena zahtevka (objektiva kumulacija zahtevkov), s tem, da mu drugega zahtevka ni treba konkretizirati – tako glede tožbenega predloga, kot glede dejstev in dokazov, ki ga utemeljujejo, dokler ni odločeno o prvem zahtevku (torej listin ali informacij od nasprotne stranke ne pridobi). Če sodišče prvemu zahtevku z delno sodbo ugodi, lahko razkritje listin ali informacij tudi prisilno izvršbi, ker je takšna delna dajatvena sodba tudi izvršilni naslov. Ko tožnik pridobi informacije, ki jih potrebuje za določno postavitev dajatvenega tožbenega zahtevka v skladu s 180. členom ZPP, da lahko konkretizira drugi dajatveni tožbeni zahtevek ter obrazloženo navaja dejstva in predlaga dokaze. Na ta način bo zagotovljeno pravno varstvo strankam v primerih asimetrije informacij, ko ima stranka že po materialnem pravu zahtevek na razkritje listin oziroma podatkov.

Institut stopničaste (stopenjske) tožbe ni neposredno povezan s problematiko informativnih dokazov.[194] Glede na to, da ima razkritje informacij ali listin materialnopravno podlago, ne gre za popolnoma nov institut, kajti možnost objektivne kumulacije zahtevkov je tožeči stranki omogočala že dosedanja pravna ureditev. Stranka je namreč že do sedaj lahko istočasno postavila zahtevek na izročitev listin, za katere je imela materialno pravno podlago,[195] in zahtevek na izročitev tistega, kar ji nasprotna stranka na podlagi istega materialnopravnega razmerja dolguje. Vendar je moral tožnik drugi tožbeni zahtevek v skladu s 180. členom ZPP konkretizirati, kar pomeni, da je moral navesti določen zahtevek (pri denarnih zahtevkih je moral navesti njegovo višino), dejstva, na katera tožnik opira zahtevek, dokaze, s katerimi se ta dejstva ugotavljajo. Pomanjkljivost take ureditve je v tem, da moral tožnik drugi tožbeni zahtevek navesti »na pamet«, ne da bi vedel, ali je utemeljen ali ne. Zaradi tega se lahko zgodi, da tožnik po sedanji ureditvi drugi tožbeni zahtevek uveljavlja v višini 100.000 EUR, po predložitvi listin pa se ugotovi, da je njegov zahtevek utemeljen le v višini 10.000 EUR. V takem primeru mora tožnik po eni strani za drugi tožbeni zahtevek plačati visoko sodno takso, po drugi strani pa pravdo izgubi v 90 odstotkih, kar pomeni, da mora večino sodnih stroškov nositi sam.

Gre torej za objektivno kumulacijo zahtevkov, sodišče pa o prvem zahtevku odloči z delno sodbo. Z vložitvijo takšne (stopničaste) tožbe je kljub začasni nedoločnosti drugega zahtevka že pretrgano zastaranje. Stopničasta tožba torej pretrga zastaranje in omogoči, da tožnik postavi realen tožbeni zahtevek (t.j. takšnega, da mu sodišče lahko ugodi), ne pa na pamet, kot do sedaj.

---

[194] V pravdnem postopku stranka včasih predlaga dokaz, ne da bi hkrati postavila trditev, ki naj bi jo dokaz potrjeval. Tako naj bi stranka s pomočjo dokaza, na primer z zaslišanjem priče, šele spoznala dejstvo, pomembno za odločitev o tožbenem zahtevku. V opisanem primeru gre za informativni ali poizvedovalni dokaz, ki je načeloma je nedopusten, praksa pa dopušča določena izjeme. Podrobneje Mile Dolenc, Informativni dokaz v pravdnem postopku, Pravna praksa, letnik 2010, številka 31-32, stran 8.

[195] Glej Nina Betetto v Ude, Galič, ZPP-Komenatr, 4. Knjiga, Ljubljana 2010, str. 177.

Treba je poudariti, da ima stopničasta tožba številne prednosti tudi v primerjavi z edicijsko dolžnostjo nasprotne stranke po 227. členu ZPP. Kadar gre za asimetrijo informacij med strankama, je to povezano s problematiko določitve višine tožbenega zahtevka, substanciranega navajanja dejstev in substanciranega predlaganja dokazov (180. člen ZPP). Če pri edicijski dolžnosti po 227. členu ZPP nasprotna stranka neupravičeno ne predloži listine (t.j. če noče ugoditi sklepu, s katerim ji je naloženo, naj jo predloži, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listina pri njej), se šteje dejstvo, ki ga je nasprotna stranka želela s to listino dokazati, za dokazano. Vendar za tožnika v takem primeru pogosto ni dovolj sankcija iz petega odstavka 227. člena ZPP, ker vsebine listine ne pozna. Zato mu tudi domneva iz petega odstavka 227. člena ZPP ne koristi. Zanj je bistveno, da lahko predložitev listine, ki vsebuje poslovne skrivnosti, tudi iztoži in prisilno izvrši v izvršbi preko 226. člena ZIZ (denarna kazen kot sredstvo izvršbe) ali preko sodnih penalov (212. člen ZIZ), da bo lahko tožbeni zahtevek ustrezno substanciral, kajti sicer s tožbo ne bo mogel uspeti. Za kaj takega potrebuje materialnopravno podlago.

Pri stopničasti tožbi se glede prvega zahtevka vrednost spornega predmeta določi v skladu z določbami ZST-1. V končni fazi lahko pride v poštev uporaba določbe 30. člena ZST-1 (določitev vrednosti predmeta postopka po prostem preudarku). Glede na to, da gre pri stopničasti tožbi za objektivno kumulacijo zahtevkov, bo treba za odmero sodne takse vrednost obeh tožbenih zahtevkov sešteti (20. člen ZST-1).

Za ponazoritev velja predstaviti ureditev stopenjske tožbe v Avstriji, kjer je urejena v XLII. členu avstrijskega Uvodnega zakona k pravdnem postopku, poznana pa je bila tudi v Civilno pravnem postopniku (CPP) Kraljevine Jugoslavije iz leta 1929.[196] Stopenjska tožba pride v poštev takrat, ko tožnik ne more natančno določiti višine tožbenega zahtevka, ker z listinami, na podlagi katerih bi to višino lahko določil, razpolaga toženec. V tem primeru zadošča, da tožnik vloži tožbo v prvi vrsti brez določenega tožbenega predloga, če to tožbo poveže s tožbo na položitev računa ali tožbo na predložitev seznama premoženja. Gre za objektivno kumulacijo zahtevkov. Prednost povezave tožb je v tem, da je bila že v začetku pravočasno vložena dovoljena dajatvena tožba (kar je pomembno zaradi zadržanja zastaranja) in je mogoče celotno zadevo rešiti v enem postopku. Postopek se vodi v dveh fazah. V prvi fazi se z delno sodbo odloči o predložitvi obračuna oziroma seznama premoženja. Če se tožbeni predlog za položitev seznama premoženja ali položitev računa zavrne, se zavrne celoten tožbeni zahtevek. Če sodišče temu predlogu ugodi in toženec predloži račune (ali pa je to treba prisilno izvršiti v izvršbi), se tožba nadaljuje po tem, ko toženec predloži račun oziroma listine. Literatura poudarja, da se delna sodba, ki se glasi na razkritje informacij (prva točka tožbenega zahtevka pri stopenjski tožbi) v izvršbi prisilno izvrši na podlagi § 353 in 354 EO. Pri nas § 353 in 354 EO ustrezata 225. in 226. člen ZIZ. V takem primeru mora tožnik pozneje navesti višino tožbenega zahtevka ter ga ustrezno substancirati. Enaka ureditev je Nemčiji. V Nemčiji se § 254 nZPO, ki ureja stopničasto tožbo (Stufenklage) glasi: »Če se s tožbo zahteva položitev računa, predložitev seznama premoženja ali oddaja prisege in je s to tožbo povezana tudi tožba na izročitev tega, kar je zahtevano v predložitvi premoženja, torej izročitev tistega kar izvira iz razmerja med strankama, lahko tožnik določeni dajatveni tožbeni zahtevek pridrži, dokler ni račun položen ali seznam premoženja ali oddana prisega.«. Posebej pride stopenjska tožba v Nemčiji v poštev na področju varstva intelektualne lastnine in na področju konkurenčnega prava, saj tam (za razliko od Slovenije)

[196] Službeni list Kraljevine SHS z dne 3. avgusta 1929, št. 179/LXXV/396.

materialnopravni predpisi omogočajo oškodovancu, da od povzročitelja škode zahteva razkritje informacij (glej § 19, 19a in 19b nemškega zakona o znamkah (Markengesetz),[197] § 101 nemškega zakona o avtorskih pravicah (Urheberrechtsgesetz)[198] ter § 140d nemškega patentnega zakona (Patentgesetz).[199]

Po hrvaškem zgledu (glej četrti odstavek 186.b člena hrZPP) je predlagatelj v drugem odstavku 182.a člena ZPP določil, da mora tožeča stranka drugi zahtevek določno opredeliti in navesti dejstva in dokaze, na katere opira ta zahtevek, v roku, ki ga določi sodišče po (pravnomočnosti) odločitve o prvem zahtevku. Gre za sodni rok, ki ga je mogoče podaljšati in katerega dolžino določi sodišče glede na okoliščine primera. Pri tem sodišče upošteva, koliko časa bo tožnik potreboval za prisilno izvršitev delne sodbe, ki se glasi na razkritje informacij ali predložitev listin) z izvršilnimi sredstvi, predvidenimi v 226. členu ZIZ, oziroma z uporabo inštituta sodnih penalov (212. člen ZIZ).

K 46. členu:

205. člen veljavnega ZPP določa situacije, v katerih se pravdni postopek prekine, med drugim tudi, če nastanejo pravne posledice začetka stečajnega postopka. Predlagana je dopolnitev, po kateri navedeno ne velja v primeru osebnega stečaja, če je predmet spora zahtevek, ki ne more vplivati na obseg stečajne mase.

Dopolnjena določba 205. člena ZPP povzema stališča iz sodne prakse in pravne teorije, da ne pride do prekinitve pravde v primeru osebnega stečaja ene od strank, če je predmet spora nedenarni zahtevek, ki ne more vplivati na obseg stečajne mase. Tak primer je razvezna pravda, pravdni postopek se ne prekine in se lahko nadaljuje navkljub. Poslovna sposobnost fizične osebe, kljub dejstvu, da je nad njo začet postopek osebnega stečaja, ni omejena v celoti (glej tudi 301. člen ZFPPIPP). To morajo upoštevati tudi procesna pravila, saj se procesna oziroma pravdna spodobnost stranke presoja v okviru njene poslovne sposobnosti. Pravni teorija je zavzela naslednje stališče[200]: »Očitno je, da določbe ZPP o stečajnem postopku ne ustrezajo primerom osebnega stečaja. Res je, da je mogoča njihova smiselna uporaba (z večjimi ali manjšimi težavami), prav pa bi bilo, da bi se zakonodajalec odzval na to, da je ZFPPIPP uveljavil postopek osebnega stečaja, ki je v mnogih pomembnih stvareh precej drugačen od postopka stečaja proti pravni osebi, to pa zahteva tudi drugačno ureditev pravdnega postopka v primerih, če je stranka v njem pravna ali fizična oseba v stečaju.«. Podobno stališče je v sklepu II Ips 215/2011 z dne 23.6.2011 zavzelo Vrhovno sodišče RS, ki je odločilo, da zakonska določba o prekinitvi izvršilnega postopka s pričetkom postopka osebnega stečaja ne velja za izvršilne

[197] Gesetz über den Schutz von Marken und sonstigen Kennzeichen (Markengesetz - MarkenG), Markengesetz vom 25. Oktober 1994 (BGBl. I S. 3082; 1995 I S. 156; 1996 I S. 682), das zuletzt durch Artikel 4 des Gesetzes vom 4. April 2016 (BGBl. I S. 558) geändert worden ist.

[198] Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz), "Urheberrechtsgesetz vom 9. September 1965 (BGBl. I S. 1273), das zuletzt durch Artikel 7 des Gesetzes vom 4. April 2016 (BGBl. I S. 558) geändert worden ist.

[199] Patentgesetz, PatG, Patent Act as published on 16 December 1980 (Federal Law Gazette 1981 I p. 1), as last amended by Article 1 of the Act of 19 October 2013 (Federal Law Gazette I p. 3830); angleško besedilo je dosegljivo na: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_urhg/englisch_urhg.html.

[200] Vladimir Balažic, Vpliv stečajnega postopka na pravdni postopek , Odvetnik 59/2013, str. 11.

postopke, ki tečejo za uveljavitev upnikove nedenarne terjatve, ki ne more vplivati na obseg stečajne mase in ki je zato v postopku osebnega stečaja tudi ni treba prijaviti.

K 47. členu:

V skladu s prvim odstavkom 206. člena ZPP odredi sodišče prekinitev postopka v zakonsko določenih primerih: če sodišče sklene, da ne bo samo reševalo predhodnega vprašanja, ali če stranka živi na območju, ki je zaradi izrednih dogodkov odrezano od sodišča. Predlagatelj dopolnjuje prvi odstavek 206. člena z novo 3. točko, v skladu s katero sodišče odredi prekinitev postopka, če se je začel postopek za popoln ali delni odvzem poslovne sposobnosti stranki. Gre za prekinitev iz razloga smotrnosti, če je že začet postopke za odvzem poslovne sposobnosti »kverulantom«. V takem primeru lahko pravdno sodišče, ki posumi v poslovno sposobnost stranke – kverulanta, poda nepravdnemu sodišču pobudo za začetek postopka za popolni ali delni odvzem poslovne sposobnosti stranki po 44. členu Zakona o nepravdnem postopku[201] (ZNP) in ko se tak postopek začne, pravdno sodišče pravdni postopek prekine.

Predlagatelj je dodal nov tretji odstavek 206. člena, ki predvideva, da lahko sodišče na predlog strank, ki soglašajo, da se opravi poskus alternativne rešitve spora, prekine pravdni postopek za čas, ki ne sme biti daljši od treh mesecev. Gre za prenos pravila, ki ga je vseboval tretji odstavek 305.b člena ZPP, ki je z novelo črtan, saj zakon poravnalnega naroka ne pozna več, temveč je poravnalni narok inkorporiran v pripravljalni narok.

Nov četrti odstavek 206. člena ZPP omogoča sodišču prekinitev postopka, če gre za pravno vprašanje, glede katerega sodna praksa višjih sodišč ni enotna, sodne prakse vrhovnega sodišča pa ni. V takem primeru sodišče lahko predlaga vrhovnemu sodišču izdajo svetovalnega mnenja, ki se izda v obliki sklepa. Sodišče v predlogu navede dejansko in pravno ozadje zadeve. Sodišče lahko da strankama možnost, da se o nameravani prekinitvi postopka izjavita. Vrhovno sodišče odloča o predlogu za svetovalno mnenje ob smiselni uporabi določb tega zakona o dopuščeni reviziji (367.c člena tega zakona in dopolnitev 38. člena ZPP, da VS RS odloča o svetovalnih mnenjih v senatu petih sodnikov),Sodišče, ko prekine postopek v predlogu navede dejansko in pravno ozadje zadeve. Vrhovno sodišče v senatu treh sodnikov odloči ali je predlog za izdajo svetovalnega mnenja dopusten. Za zavrnitev predloga za izdajo svetovalnega mnenja zadostuje splošno sklicevanje na neobstoj pogojev in zoper tak sklep ni pritožbe.

Gre za ukrep pospešitve postopka in krepitve pravne varnosti v situacijah, ko bi bili podani razlogi za dopuščeno revizijo po 367.a členu ZPP iz razloga, ker sodna praksa višjih sodišč ni enotna, sodne prakse vrhovnega sodišča pa ni. Na ta način bo Vrhovno sodišče RS imelo več možnosti za zagotavljanje večje usklajenosti sodne prakse,[202] katere cilj je dvig kakovosti delovanja sodstva in večja pravna varnost.

---

[201] Uradni list SRS, št. 30/86, 20/88 – popr., Uradni list RS, št. 87/02 – SPZ, 131/03 – odl. US in 77/08 – ZDZdr.

[202] To je tudi eden izmed prioritetnih ukrepov Vrhovnega sodišča RS, kot izhaja iz dokumenta Otvoritev sodnega leta 2016, str. 24 (dne 9.3.2016 dosegljivo na http://www.sodisce.si/mma_bin.php?static_id=20160209122253).

V zvezi s smiselno uporabo določb ZPP o dopuščeni reviziji se smiselno sledi določbi 367.c člena ZPP, kar pomeni, da je postopek pred Vrhovnim sodiščem dvostopenjski. V prvi fazi o predlogu za dopustitev svetovalnega mnenja s sklepom odloča senat treh sodnikov vrhovnega sodišča (prvi odstavek 367.c člena ZPP). Za obrazložitev sklepa, s katerim se predlog za dopustitev svetovalnega mnenja zavrne, zadošča, da se Vrhovno sodišče splošno sklicuje na to, da ne gre za pravno vprašanje, glede katerega sodne prakse vrhovnega sodišča ni, in da sodna praksa višjih sodišč ni enotna (drugi odstavek 367.c člena ZPP). Zoper sklep o dopustitvi svetovalnega mnenja oziroma sklep, da svetovalno mnenje ni dopustno, ni pritožbe (četrti odstavek 367.c člena ZPP). O svetovalnem mnenju odloča Vrhovno sodišče v senatu petih sodnikov (38. člen ZPP).

Prekinitev postopka v primeru svetovalnih mnenj (advisory opinion) je poznana v primerjalnem pravu, in sicer v Protokolu št. 16 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah[203] (Advisory opinion Protocol No. 16 to the Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms). V skladu s 1. členom tega protokola najvišja sodišča visoke pogodbenice, kot so določena v skladu z 10. členom, lahko zaprosijo ESČP za svetovalna mnenja o načelnih vprašanjih, ki se nanašajo na razlago ali uporabo pravic in svoboščin, opredeljenih v konvenciji ali njenih protokolih. Sodišče, ki je zaprosilo za svetovalno mnenje, tega lahko pridobi le v zvezi z zadevo, ki jo obravnava. Sodišče, ki je zaprosilo za svetovalno mnenje, navede razloge za svoje zaprosilo in zagotovi ustrezno pravno in dejansko ozadje obravnavane zadeve. V skladu s 5. členom svetovalna mnenja niso zavezujoča.

Pri tej prekinitvi postopka na podlagi sodne odločbe gre za postopek, ki je soroden postopku predhodnega odločanja v pravu EU (angl. preliminary ruling).

Besedilo postopka s svetovalnimi mnenji je krojeno po Protokolu št. 16 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah in Priporočili nacionalnim sodiščem v zvezi z začetkom postopka predhodnega odločanja (Uradni list Evropske unije, C 338/1 z dne 6.11.2012). Ta priporočila določajo:
Nacionalno sodišče lahko predlog za sprejetje predhodne odločbe vloži pri Sodišču, takoj ko ugotovi, da je za izdajo njegove sodbe potrebna odločitev glede razlage ali veljavnosti prava Unije. To sodišče namreč lahko najbolje presodi, v kateri fazi postopka je treba vložiti tak predlog.

Vseeno pa je zaželeno, da se odločitev o predlogu za sprejetje predhodne odločbe sprejme v tisti fazi postopka, v kateri predložitveno sodišče lahko opredeli dejanski in pravni okvir zadeve, da bi Sodišče imelo na voljo vse elemente za morebitno presojo, ali se za spor o glavni stvari uporablja pravo Unije. Za učinkovito izvajanje sodne oblasti je prav tako zaželeno, da se predlog vloži po kontradiktorni obravnavi.«

Še posebej je predlagani ta postopek primeren v postopkih, kjer dopuščene revizije ni in je dostop do vrhovnega sodišča zelo omejen (tj. le preko zahteve za varstvo zakonitosti), neenotne sodne prakse pa je veliko: npr. nepravdni, izvršilni in insolvenčni postopki. Neodvisnost sodnika pri uporabi tega inštituta ni z ničemer ogrožena, saj bi se za takšen postopek odločil sodnik sam, na mnenje vrhovnega sodišča pa ne bi bil formalno vezan (le na ustavo in zakon).

[203] Glej Zakon o ratifikaciji Protokola št. 16 h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (MPKVCP16), Uradni list RS, št. 1/2015 z dne 5. 1. 2015.

K 48. členu:

Predlagatelj se je odločil za spremembo tretjega odstavka 217. člena ZPP, ki ureja vročanje vabila na narok za izvedbo dokazov pred predsednikom senata ali zaprošenim sodnikom. Po veljavni ureditvi vročitev ni potrebna, če sta se stranki temu odpovedali.

Stranka ima pravico sodelovati v postopku na ta način, da se jo povabi in obvešča o procesnih dejanjih, še posebej o narokih za izvedbo dokazov. Odločitev stranke je, ali se bo naroka udeležila ali ne, v vsakem primeru pa mora biti o kraju in času naroka obveščena, da se ga lahko udeleži, če želi. Predlagatelj ocenjuje, da nevročanje vabila na narok v primeru odpovedi naroku nima nobenega bistvenega pozitivnega vpliva na pospešitev postopka ali na stroške sodišča. Enak predlog je posredovala tudi OZS. S tem se zagotavlja strankina pravica do izjave v postopku.

K 49. členu:

Veljavni 218. člen ZPP določa, da sme predsednik senata ali zaprošeni sodnik, ki mu je zaupana izvedba kakšnega dokaza, izvesti tudi druge dokaze, če misli, da je to smotrno.

Dosedanja določba 218. člena ZPP je obsoletna, ker sodišče dokazov po uradni dolžnosti ne sme več izvajati, saj ne velja Zakon o pravdnem postopku z leta 1977 (ZPP/77),[204] razen pod pogoji iz drugega odstavka 7. člena ZPP. Poleg tega iz vpogleda v bazo Ius Info izhaja, da sodišče tega določila praktično ne uporabljajo in je le mrtva črka na papirju. Trenutno določbo 218. člena ZPP bi kvečjemu bilo mogoče razlagati v skladu z razpravnim načelom in sicer, da bi lahko zaprošeni sodnik na predlog stranke izvedel dodaten dokaz, če to ne bi bilo v nasprotju s prekluzijami glede navajanja novot in če bi bilo to smotrno. Na primer, stranka prinese na zaslišanje listino in jo predloži priči, naj se o njej izjavi. Ko so stranke zbrane na naroku in je mogoče dokaze izvesti brez dodatnih težav, ni razlogov, da dodatnega dokaza pred zaprošenim sodnikom ne bi izvedli, če ga stranka brez svoje krivde ni mogla predlagati prej ali če to ne bi zavleklo postopka.[205]

Zaradi navedenega je predlagatelj zožil možnost izvedbe dokaza pred zaprošenim sodnikom. Po novem bo smel predsednik senata ali zaprošeni sodnik, ki mu je zaupana izvedba kakšnega dokaza, izvesti tudi druge dokaze, če misli, da je to smotrno, zgolj če:
– je ena od strank tako predlagala in
– jih ta stranka brez svoje krivde ni mogla predlagati prej ali to ne bi povzročilo zavlačevanja postopka (kar je v skladu s prekluzijami glede navajanja novot pred razpravljajočim sodnikom).

K 50. členu:

Upoštevanje dokaza iz drugega postopka je po sedanji ureditvi omejeno. Kot dokaz je mogoče obravnavati le takšno izvedensko mnenje, ki ustreza procesnim standardom načela neposrednosti in načela kontradiktornosti. Izvedeniško mnenje iz kazenskega postopka je kot dokaz mogoče uporabiti le s soglasjem pravdnih strank. Neposredne dokazne vrednosti tudi nima

[204] J. Zobec v L. Ude (in drugi), Pravdni postopek, zakon s komentarjem, 2. knjiga, Ljubljana 2006, str. 406.
[205] V. Rijavec in A. Galič, Assessment of Evidence Regulation, v Vesna Rijavec, Tjaša Ivanc, Tomaž Keresteš (ur.), Dimensions of Evidence in European Civil Procedure, Kluwer Law International, 2016, str. 373.

izvedensko mnenje, izdelano za potrebe predkazenskega postopka, če pravdni stranki nista soglašali, da se takšno mnenje uporabi kot dokaz.[206]

Zaradi racionalizacije postopka se z novim 219.a členom v slovenski pravni red uvaja rešitev iz avstrijskega prava (§ 281a. aZPO), ki širi možnost uporabe dokaza, ki je bil izveden v drugem postopku. V takem primeru sodišču ni potrebno izvesti dokaza v predmetnem pravdnem postopku.

Nova določba 219.a člena omogoča sodišču v primeru, ko je bil dokaz, ki ga je predlagala stranka, že izveden v kakšnem drugem sodnem postopku (npr. kazenskem), da na predlog stranke kot dokazno sredstvo uporabi zapisnik (npr. o zaslišanju priče) ali pisno izvedensko mnenje iz drugega sodnega postopka. To lahko stori sodišče tako v primeru, ko sta stranki v drugem postopku sodelovali, kakor tudi v primeru, da v drugem postopku nista bili udeleženi. V prvem primeru se prebere zapisnik ali izvedensko mnenje iz drugega postopka, če ena od strank ni drugače predlagala ali če dokaza ni mogoče več izvesti (npr. smrt priče). V drugem primeru se prebere zapisnik ali izvedensko mnenje iz drugega postopka, če stranki, temu ne nasprotujeta. Da pravdno sodišče ugotovi, ali stranki branju zapisnika ali izvedenskega mnenja iz drugega postopka ne nasprotujeta, ju o tem povpraša na naroku ali jima določi rok, v katerem se lahko o tem izjavita. Če stranki ostaneta pasivni in izjave ne podata, sodišče lahko uporabi 219.a člen ZPP.

K 51. členu:

Predlagani novi 219.b člen ureja razkritje poslovnih skrivnosti. V 39. členu Zakon o gospodarskih družbah[207] (ZGD-1) so poslovne skrivnosti opredeljene. In sicer se za poslovno skrivnost štejejo podatki, za katere tako določi družba s pisnim sklepom. Ne glede na to, ali so poslovne skrivnosti določene s sklepom družbe, se za poslovno skrivnost štejejo tudi podatki, za katere je očitno, da bi nastala občutna škoda, če bi zanje izvedela nepooblaščena oseba. Vendar se za poslovno skrivnost se ne morejo določiti podatki, ki so po zakonu javni ali podatki o kršitvi zakona ali dobrih poslovnih običajev.

Predlagani člen uvaja standard tehtanja med različnimi pravno zaščitenimi interesi (načelo sorazmernosti). Prvi odstavek 219.b člena namreč omogoča sodišču, da na predlog stranke s sklepom naloži nasprotni stranki, da razkrije podatke, ki so poslovna skrivnost, če presodi, da njihovo razkritje zaradi zagotovitve pravice do sodnega varstva stranke objektivno prevlada nad interesom nasprotne stranke po varovanju teh podatkov kot poslovne skrivnosti.

Drugi odstavek 219.b člena omogoča sodniku, da glede na vse okoliščine primera določi obseg razkritja poslovnih skrivnosti. Gre za udejanjanje načela sorazmernosti in za stopnjevanje ukrepov v zvezi z dokazi, ki vsebujejo poslovne skrivnost. Prva (najmilejša) stopnja je, da sodišče naloži stranki, da sama prilagodi občutljive dokumente (npr. tako, da jih prekrije). To odredi sodišče, ko pravica do sodnega varstva ene stranke le rahlo prevladala nad interesom nasprotne stranke po varovanju poslovnih skrivnosti. Gre za ukrep sodišča, ki se nanaša zgolj na listinske

[206] Vesna Rijavec, Dokaz z izvedenci, Podjetje in delo, 2012, št. 6-7, str. 1394 in naslednje.

[207] Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13 in 55/15.

dokaze. Druga stopnja je, da sodišče odredi nasprotni stranki, naj omogoči izvedencu ali tretji osebi, ki jo sporazumno določita obe stranki, da pregleda listine ali predmete, ki vsebujejo poslovne skrivnosti, sodišče pa da navodila izvedencem ali tretji osebi za pripravo povzetkov v obliki, ki ne vsebuje poslovnih skrivnosti, in sicer v situacijah, ko pravica do sodnega varstva ene stranke precej prevlada nad interesom nasprotne stranke po varovanju poslovnih skrivnosti. V skrajnem primeru, ko bo pravica do sodnega varstva ene stranke v celoti prevladala nad interesom nasprotne stranke po varovanju poslovnih skrivnosti, bo sodišče odredilo nasprotni stranki, naj v celoti razkrije podatke, ki so poslovna skrivnost. V slednjem primeru lahko pride v poštev vsako dokazno sredstvo (ne le listinski dokaz ali dokaz z izvedencem, kot sicer predvidevata 1. in 2. alineja drugega odstavka 219.b člena ZPP).

Ureditev, da se vpogled v listine, ki so poslovna skrivnost, lahko zaupa tudi izvedencu, ki naredi povzetek bistvenih ugotovitev, je povzeta po vzoru 18. točke preambule ter 5. člena Direktive 2014/104/EU evropskega parlamenta in sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske (Direktiva 2014/104/EU), ter po 18. členu ZPomK-1.[208]

Gre za upoštevanje predlogov pravne teorije, ki je opozarjala na pravno praznino v zakonu. Ureditev razkritja poslovnih skrivnosti je nujna, saj sicer številnih vrst zahtevkov praktično ne bi bilo mogoče učinkovito uveljavljati (na primer glede producentske odgovornosti, glede izpodbijanja pravnih dejanj v stečaju ipd).[209]

K 52. členu:

Sprememba 226. člena predvideva, da je branje listin je nepotrebno, če stranki poznata njihovo vsebino, razen če je treba poudariti dobesedni zapis listine ali če sodnik to oceni za potrebno. Dokaz z listinami se v osnovi izvaja z branjem listin na naroku za glavno obravnavo (načelo ustnosti; glej tudi prvi odstavek 217. člena, šesti odstavek 236.a člena in tretji odstavek 302. člena ZPP). V praksi si sodniki delo olajšajo tako, da na zapisnik zapišejo, da je sodišče v soglasju s strankami vpogledalo v listinske dokaze v spisu in jih štelo za prebrane. Gre za ukrep racionalizacije in pospešitve postopka, kjer pravna varnost strank ni ogrožena, poseg v načelo ustnosti pa ni nesorazmeren.

Podobno rešitev poznata avstrijsko in nemško pravo (§ 177/2 aZPO, § 137 nZPO). Branje listinskih dokazov, ki je potrebno za izvedbo listinskih dokazov po veljavnem zakonu, je nepotrebno, če sta obe stranki z listinami seznanjeni. Zaradi tega zadošča, da sodišče zgolj vpogleda v te listine oz. se z njimi seznani, branje pa je neekonomično in nesorazmerno ter povzroči zavlačevanje postopka, še posebej v sporih, kjer je ogromno listinskih dokazov.

K 53. členu:

[208] Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence (Uradni list RS, št. 36/08, 40/09, 26/11, 87/11, 57/12, 39/13 – odl. US, 63/13 – ZS-K, 33/14 in 76/15).

[209] A. Galič, Razkritje dokazov med privilegijem zoper samoobtožbo in vsebinsko pravičnostjo. V: Dnevi slovenskih pravnikov 2011 od 13. do 15. oktobra, Portorož, (Podjetje in delo, ISSN 0353-6521, Letn. 37, št. 6/7). Ljubljana: GV Založba, 2011, str. 1465-1466.

V 227. členu ZPP je določena edicijska dolžnost nasprotne stranke. Ta pripomore k učinkovitosti postopka, tako časovno kot vsebinsko, in je zajeta v načelu resnicoljubnosti ter vestnosti in poštenja. Tudi, če je vsebina listine za stranko neugodna (ker dokazuje trditev nasprotne stranke), mora ta listino predložiti. Čeprav zakon tega izrecno ne določa, izhaja ta dolžnost iz prvega odstavka, ki predvideva izdajo posebnega sklepa, s katerim sodišče zahteva predložitev listine, v petem odstavku pa daje napotek za primer, če stranka ne ravna v skladu s tem sklepom.

Pri dopolnitvi prvega odstavka 227. člena ZPP gre za podrobnejšo ureditev edicijske dolžnosti nasprotne stranke, ki je povzeta po nemškem pravu (§ 421-425 nZPO). Predvsem je pomembno, da stranka v predlogu konkretizira listino, ki je v rokah nasprotne stranke, ter njeno vsebino, da je mogoče uporabiti domnevo o resničnosti vsebine listine iz petega odstavka 227. člena ZPP.

Pri spremembi tretjega odstavka 227. člena gre za krepitev iskanja materialne resnice, ki se kaže v tem, da ima stranka manj možnosti odreči predložitev listine kot tretja oseba. V ta namen se stranka kot doslej lahko sklicuje na razloge iz 231. do 234. člena ZPP ter po novem tudi na razlog iz 230. člena ZPP (uradna ali vojaška skrivnost). Vendar pa stranka ne sme odreči predložitve listine, četudi bi s tem sebe spravila v hudo sramoto ali precejšnjo premoženjsko škodo, kar je novost. Možnost odreka predložitve listine torej ostaja, če bi stranka s tem kršila poklicno skrivnost (231. člen), če bi sebe spravila v kazenski pregon, ali če bi s tem svoje sorodnike spravila v kazenski pregon, hudo sramoto ali precejšnjo premoženjsko škodo (234. člen). Določba se zgleduje po 163. členu šZPO. V nasprotju z dosedanjo ureditvijo je smisel določbe v tem, da mora stranka predložiti tudi listino, ki je zanjo neugodna in zaradi katere lahko izgubi spor in tako utrpi precejšnjo premoženjsko škodo, ali listino, zaradi katere bi lahko sebe spravila v hudo sramoto ali pa v kazenski pregon. Ne gre za kršitev privilegija zoper samoobtožbo, ker je sankcija za nepredložitev listine zgolj civilnopravna, ne pa kazenskopravna. Če nasprotna stranka listine ne predloži, jo zadene zgolj civilnopravna sankcija iz petega odstavka 227. člena ZPP, po kateri velja vsebina listine za dokazano, ne pa kazenskopravna.[210] Nekritično presajanje inštitutov kazenskega prava na civilnopravno področje je zgrešeno.[211] Privilegij zoper samoobtožbo lahko velja le v zvezi z listinami, ki bi lahko povzročile pregon v kazenskem postopku, ne pa v zvezi z listinami, ki bi lahko povzročile neuspeh stranke v pravdi.[212]

Veljavna določba petega odstavka 227. člena ZPP določa postopanje sodišča v primeru, če stranka, ki ima listino, noče ugoditi sklepu, s katerim ji je naložena predložitev listine, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listina pri njej. V takem primeru se po dosedanji ureditvi štejejo dejstva, ki jih je nasprotna stranka želela s to listino dokazati, za dokazana. Po predlagani ureditvi lahko sodišče v takih primerih šteje, da listina obstaja in da je njena vsebina takšna, kot

[210] A. Galič, Disclosure of documents in civil procedure: the privilege against self-incrimination or a quest for procedural fairness and substantive justice. V: van RHEE, C. H. (ur.), UZELAC, Alan (ur.). Evidence in contemporary civil procedure: fundamental issues in a comparative perspective, (Ius Commune Europaeum, 139). Cambridge; Antwerp; Portland: Intersentia: Metro, 2015, str. 46.

[211] A. Galič, Razkritje dokazov med privilegijem zoper samoobtožbo in vsebinsko pravičnostjo, Dnevi slovenskih pravnikov 2011 od 13. do 15. oktobra, Portorož, (Podjetje in delo, ISSN 0353-6521, Letn. 37, št. 6/7). Ljubljana: GV Založba, 2011, str. 1465-1466.

[212] A. Galič, Razkritje dokazov med privilegijem zoper samoobtožbo in vsebinsko pravičnostjo. V: Dnevi slovenskih pravnikov 2011 od 13. do 15. oktobra, Portorož, (Podjetje in delo, ISSN 0353-6521, Letn. 37, št. 6/7). Ljubljana: GV Založba, 2011, str. 1465-1466.

jo je zatrjevala nasprotna stranka. Določba petega odstavka 227. člena ZPP je bila uvedena z novelo ZPP-D po vzoru § 427 nemškega ZPO.[213] Vendar je bil prevod § 427 nZPO napačen,[214] zato se s predmetno novelo vnaša doslednejši prevod navedene nemške pravne norme. Razlika med prejšnjim in novim besedilom je neznatna, pa vendar bistvena. Po eni strani je bilo določilo, da "se šteje dejstvo, ki ga je nasprotna stranka želela s to listino dokazati, za dokazano," če stranka, ki ima listino, te noče predložiti, togo formalno dokazno pravilo o neizpodbitnem dokazu resničnosti zatrjevanih dejstev. Po drugi strani pa obstaja razlika med tem, ali je zaključek ta, da listina obstaja in da v njej nekaj piše (tako § 427 nZPO), ali pa gre kar za zaključek o resničnosti določenega dejstva. Kajti ni nujno, da je ta listina edini dokaz glede določenega dejstva, v slovenskem pravu pa velja pravilo o prosti dokazni oceni. Možno je, da obstajajo drugi dokazi, ki učinkujejo v nasprotno smer, in predvsem je tudi možno, da vsebina listine neposredno sploh ne potrjuje tistega, kar stranka želi dokazati, pač pa gre le za dokaz v smislu indica.[215]

Podobna je ureditev v primerjalnem pravu. V § 142 nZPO je določeno, da sodišče pozove stranko k predložitvi določene listine. Na predlog sodišče pozove stranko, naj določeno listino izroči nasprotni stranki, če je dejstvo, ki se dokazuje z listino, pravno odločilno (§ 421, 425 nZPO). Tak predlog mora vsebovati: označbo listine, navedbo dejstva, ki se bo z listino dokazovalo; kolikor gre natančen opis vsebine listine, navedbo dejstev, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da se listina nahaja v rokah nasprotne stranke, in navedbo pravne podlage za izročitev listine (§ 424 nZPO).

K 54. členu:

V veljavnem 228. členu je urejena edicijska dolžnost drugih oseb (tj. tretjih oseb, ki niso stranke postopka). Po veljavni ureditvi sme sodišče drugi osebi naložiti, naj predloži listino, če jo mora ta po zakonu pokazati ali predložiti ali če gre za listino, ki je po svoji vsebini skupna zanjo in za stranko, ki se sklicuje na listino (prvi odstavek 228. člena ZPP). Vendar, tudi če ne obstaja edicijska dolžnost po materialnem pravu (torej če ne gre za nobenega od primerov edicijske dolžnosti iz prvega odstavka 228. člena ZPP), namreč ni ovir, da osebe, pri kateri je listina, sodišče ne bi zaslišalo kot pričo. In če mora ta oseba izpovedati, kakšna je vsebina listine, ki je v njeni posesti, ni videti razlogov, zakaj ji te listine ne bi bilo treba predložiti oziroma omogočiti, da sodišče neposredno preveri njeno vsebino.[216]

S predlaganim členom se krepi načelo materialne resnice, saj mora po novem tretja oseba predložiti listino praviloma vedno, razen če obstajajo razlogi, zaradi katerih lahko odreče pričanje, t.j. v primerih iz 230. do 234. člena ZPP (uradne in vojaške skrivnosti, poslovne skrivnosti,

[213] J. Zobec v Ude in drugi, Pravdni postopek - zakon s komentarjem, 4. knjiga, stran 177.

[214] A. Galič, Disclosure of documents in civil procedure: the privilege against self-incrimination or a quest for procedural fairness and substantive justice. V: van RHEE, C. H. (ur.), UZELAC, Alan (ur.). Evidence in contemporary civil procedure: fundamental issues in a comparative perspective, (Ius Commune Europaeum, 139). Cambridge; Antwerp; Portland: Intersentia: Metro, 2015, str. 41.

[215] A. Galič, Razkritje dokazov med privilegijem zoper samoobtožbo in vsebinsko pravičnostjo. V: Dnevi slovenskih pravnikov 2011 od 13. do 15. oktobra, Portorož, (Podjetje in delo, ISSN 0353-6521, Letn. 37, št. 6/7). Ljubljana: GV Založba, 2011, str. 1456 in naslednje.

[216] J. Zobec v L. Ude (in drugi), Pravdni postopek, zakon s komentarjem, 2. knjiga, Ljubljana 2006, str. 433.

kazenski pregon, huda sramota ali precejšnja premoženjska škoda). Podobne določbe poznajo v Nemčiji (§ 428 – 430 nZPO). Kot rečeno, je tak standard uveljavljen v ZPP tudi glede zaslišanja prič, zato ni smiselno, da bi za edicijsko dolžnost tretje osebe veljala drugačna merila.

K 55. členu:

V veljavnem 230. členu ZPP je predpisana prepoved zaslišanja priče, ki bi s svojo izpovedbo prekršila dolžnost varovanja uradne ali vojaške skrivnosti. Izjema velja le, če pričo je pristojni organ odveže te dolžnosti.

Predlagatelj z novim drugim odstavkom 230. člena določil še drugo izjemo, ko lahko priča pred sodiščem razkrije uradno ali vojaško skrivnost. In sicer lahko predsednik senata dopusti zaslišanje priče, ki bi razkrila uradno ali vojaško skrivnost, če so izpolnjeni pogoji iz 332.c člena ZPP. Le-ta določa, pod kakšnimi pogoji je dovoljeno v sodnem postopku razkriti tajne podatke in upošteva načelo sorazmernosti. Pojem tajnih podatkov zajema tako uradne kot vojaške skrivnosti.

Predlagatelj meni, da je primerna predlagana ureditev v kateri je sodniku (v konkretnem primeru) zaupano, da presodil, kaj pretehta v koliziji interesov (pravica do sodnega varstva stranke ali varovanje tajnih podatkov).

K 56. členu:

S predlogom zakona se tretji odstavek 238. člena spreminja tako, da omogoča natančnejšo identifikacijo priče. Po veljavnem tretjem odstavku 238. člena je pričo treba vprašati za ime in priimek, ime očeta, poklic, prebivališče, rojstni dan, starost in njeno razmerje do strank. S predlagano določbo se podatek o imenu očeta nadomešča s podatkom o imenu staršev oziroma enega od njih ter alternativno določa EMŠO kot podatek namesto podatkov o imenu staršev, poklica, prebivališča, rojstnega kraja in starosti.

Zaradi varnosti uradnih oseb (npr. policistov, inšpektorjev, sodnikov) je dodana izjema, ko priči ni treba navesti prebivališča. Če je priča uradna oseba, lahko namesto imena in priimka staršev ali starša, prebivališča ali EMŠO pove naslov in naziv državnega organa, iz katerega prihaja, ter naziv zaposlitve, če je vabljena kot priča zaradi svojega dela.

K 57. členu:

Veljavni 246. člen določa obveznost izvedenca odzvati se vabilu in dati svoje mnenje in izvid. Sodišče oprosti izvedenca, če ta to zahteva iz razlogov, iz katerih sme priča odreči pričanje ali odgovor na posamezna vprašanja (231. – 234. člen), ali iz drugih upravičenih razlogov.

Nov četrti odstavek 246. člena ZPP zavezuje izvedenca k skrbnosti, saj mora izvedenec razloge, zaradi katerih ne more (pravočasno) opraviti izvedenskega mnenja, sodišču sporočiti nemudoma, da lahko sodišče hitro postavi drugega izvedenca. Takšno rešitev poznajo tudi v avstrijskem pravu (§ 357 aZPO).

K 58. členu:

Izvedenec ima po ZPP štiri dolžnosti: dolžnost prihoda na sodišče, dolžnost opraviti izvedensko delo, dolžnost podati izvid in mnenje nepristransko, po svoji vesti ter v skladu s pravili znanosti in strokovnega znanja in dolžnost sodišču nemudoma sporočiti razloge, zaradi katerih ne more (pravočasno) izdelati izvedenskega mnenja (nov četrti odstavek 246. člena). Sodišče po veljavnem 248. členu ZPP z denarno kaznijo kaznuje izvedenca, ki ne pride na narok, na katerega je bil v redu povabljen, in svojega izostanka ne opraviči, izvedenca, ki brez upravičenega razloga noče opraviti izvedenskega dela, in izvedenca, ki brez upravičenega razloga ne opravi izvedenskega dela v postavljenem roku. Tem primerom se zaradi povečanja skrbnosti izvedencev z dopolnjenim prvim odstavkom 248. člena dodaja možnost, da sodišče izvedenca sankcionira tudi, če ne ravna v skladu s četrtim odstavkom 246. člena ZPP, to je, če sodišču nemudoma ne sporoči razlogov, zaradi katerih ne more (pravočasno) opraviti izvedenskega mnenja.

K 59. členu:

V novem tretjem odstavku 252. člena ZPP predlagatelj uvaja sankcije za primer, če stranka ovira izvedenca pri njegovem delu. O tem, kakšen pomen ima to, presodi sodišče glede na vse okoliščine primera. Sankcije za strankino oviranje izvedenca so predvidene tudi v izvršilnem pravu (glej prvi odstavek 33. člena ZIZ).

K 60. členu:

Predlagatelj v drugem odstavku 253. člena ZPP razširja dolžnost sodišč podati izvedencu opozorila. Po novem sodišče opozori izvedenca tudi na njegovo dolžnost po četrtem odstavku 246. člena ZPP (t.j. nemudoma sporočiti sodišču, da obstajajo ovire za izdelavo izvedenskega mnenja) ter sankcijo za nepravočasno izdelavo izvedenskega mnenja (t.j. znižanje nagrade v skladu z določbami zakona, ki ureja sodišča).

V praksi se pogosto dogaja, da morajo sodišče izvedence in cenilce po prekoračitvi roka pozivati, naj predložijo izvedensko mnenje ali cenitveno poročilo. Zaradi zamud izvedencev in cenilcev se postopek včasih precej zavleče. Pri navedeni dopolnitvi gre za ekonomsko spodbudo izvedencem, da bodo svoja izvedenska mnenja pravočasno dostavili sodišču. Sodišče mora v skladu z določbami zakona, ki ureja sodišča, v primeru nepravočasne predložitve izvedenskega mnenja znižati nagrado za opravljeno delo in stroške. Drugi odstavek 90. člena ZS namreč določa: »Če sodni izvedenec izvida oziroma mnenja ne izdela v roku, ki mu ga določi sodišče ali drug državni organ, se mu nagrada zniža za en odstotek za vsak dan zamude, vendar skupno največ za 50 odstotkov, razen če sodni izvedenec izkaže, da je do prekoračitve roka prišlo iz upravičenih razlogov.«.

K 61. členu:

Predlagani novi 268.a člen po nemškem zgledu ureja samostojni dokazni postopek. V nemškem pravu je samostojni dokazni postopek urejen v drugem odstavku § 485 nZPO, ki določa:
»Pred začetkom postopka lahko sodišče na predlog stranke, ki ima pravni interes, izvedencu naloži izdelavo pisnega izvida in mnenja, da se ugotovi:

– stanje osebe oziroma stanje ali vrednost stvari,
– vzrok premoženjske ali nepremoženjske škode oziroma stvarnih napak,
– ukrepe za odpravo premoženjske ali nepremoženjske škode oziroma stvarnih napak.
Pravni interes stranke iz prejšnjega odstavka se domneva, če lahko ugotovitve izvedenca služijo izognitvi pravnemu sporu.«.

Gre za predpravdno izvajanje dokazov (in tako pridobitev relevantnih informacij, ki služi temu, da do nekaterih pravd ne bi prišlo v primerih, ko je med strankama sporno dejansko stanje. Če pa bi do pravd prišlo, bi se stranki lažje poravnali v zgodnji fazi postopka, poleg tega pa bi tožnik lažje ocenil višino tožbenega zahtevka ter se tudi v pravdi kasneje skliceval na ugotovitve izvedenca.[217] V pravdi se nov izvedenec praviloma ne postavi, zato je mogoče prvega tudi zaslišati (primerjaj tretji odstavek § 485 nZPO).

Predlagatelj je v 268.a členu določil, da lahko sodišče pred začetkom postopka lahko sodišče na predlog stranke, ki izkaže pravni interes, izvedencu naloži izdelavo izvida in mnenja, če lahko ugotovitve izvedenca služijo izognitvi pravnemu sporu, in sicer da izvedenec ugotovi:
– stanje osebe oziroma stanje ali vrednost stvari,
– vzrok škode oziroma napak stvari,
– ukrepe za odpravo škode oziroma napak stvari.

Pravni interes predlagatelja velja za izkazanega, če predlagatelj izkaže, da lahko ugotovitve izvedenca služijo izognitvi pravnemu sporu.

Nadalje drugi odstavek 268.a člena določa, da se glede vprašanj, ki v 268.a členu niso urejena, uporabljajo določbe 265. do 268. člena ZPP. To pomeni, da je za predpravdno izvedbo dokaza z izvedencem pristojno okrajno sodišče, na območju katerega so stvari, ki si jih je treba ogledati, oziroma okrajno sodišče, na območju katerega prebiva tisti, ki ga je treba zaslišati (oziroma pregledati, če gre npr. za telesne poškodbe; drugi odstavek 268.a člena v zvezi z drugim odstavkom 265. člena ZPP). O predlogu za predpravdno izvedbo dokaza z izvedencem odloča sodnik posameznik pristojnega okrajnega sodišča (drugi odstavek 268.a člena v zvezi s tretjim odstavkom 265. člena ZPP). V predlogu mora predlagatelj navesti dejstva, ki naj se dokažejo z izvedencem, in nasprotnikovo ime in priimek (drugi odstavek 268.a člena v zvezi z 266. členom ZPP).

Predlog za predpravdno izvedbo dokaza z izvedencem se vroči nasprotniku, če je znan (drugi odstavek 268.a člena v zvezi s prvim odstavkom 267. člena ZPP). V sklepu, s katerim ugodi predlogu, določi sodišče narok za izvedbo dokazov, navede dejstva, o katerih se bodo izvajali dokazi, in imenuje izvedenca (drugi odstavek 268.a člena v zvezi z drugim odstavkom 267. člena ZPP). Zoper sklep, s katerim se ugodi predlogu za predpravdno izvedbo dokaza z izvedencem, ni pritožbe (drugi odstavek 268.a člena v zvezi s šestim odstavkom 267. člena ZPP). Zapisnik o predpravdni izvedbi dokaza z izvedencem se shrani pri sodišču, pred katerim so bili dokazi izvedeni (drugi odstavek 268.a člena v zvezi s prvim odstavkom 268. člena ZPP).

[217] Christian Wolf, Nicola Zeibig, Evidence in Civil Law – Germany, - El. knjiga. - Maribor: Institute for Local Self-Government and Public Procurement, 2015. - (Lex localis) (Book series Law & society), str. 18.

Tretji odstavek 268.a člena določa, da lahko pravdno sodišče le pod pogoji iz 254. člena tega zakona postavi istega ali novega izvedenca, če je bil dokaz z izvedencem izveden pred pravdo. To pomeni, da je za razliko od dosedanje ureditve, ko se je štelo predpravdno izvedensko mnenje za del tožnikovih navedb, dokaz z izvedencem, ki je bil v skladu z 268.a členom izveden pred pravdo, pravi dokaz, ki ga je mogoče uporabiti v kasnejši pravdi (enako kot zavarovan dokaz – glej prvi odstavek 264. člena ZPP). Če je predpravdni izvid izvedenca nejasen, nepopoln ali pa sam s seboj ali z raziskanimi okoliščinami v nasprotju, se te pomanjkljivosti v prvi vrsti odpravijo z zaslišanjem izvedenca v pravdi. Če se z novim zaslišanjem izvedenca pomanjkljivosti ne opravijo, se dokazovanje ponovi z istim izvedencem ali pa se zahteva mnenje drugih izvedencev (tretji odstavek 268.a člena v zvezi z drugim in tretjim odstavkom 254. člena ZPP).

V Nemčiji velja, da če po pridobitvi pisnega izvedenskega mnenja predlagatelj ne vloži tožbe v roku enega meseca, mora nasprotni stranki povrniti stroške postopka z izvedencem (§ 494a nZPO). Predlagana novela je ubrala drugačno rešitev, in sicer, da se glede vprašanj, ki v 253.a členu ZPP niso urejena, smiselno uporabljajo določbe ZPP o zavarovanju dokazov. To pomeni, da bo v skladu z drugim odstavkom 253.a člena v zvezi s 167. členom ZPP veljalo pravilo, da stroške samostojnega dokaznega postopka z izvedencem krije stranka, ki je predlagala izvedbo tega dokaza, in da mora ta stranka povrniti stroške tudi nasprotni stranki oziroma postavljenemu začasnemu zastopniku. Lahko pa stroške, nastale v samostojnem dokaznem postopku, stranka pozneje uveljavlja kot del pravdnih stroškov glede na uspeh v pravdi, če tožbo vloži.

K 62. členu:

269. člen ZPP urejena priprave na glavno obravnavo. Predlagatelj spreminja drugi odstavek 269. člena in pripravljalni postopek dopolnjuje z uvedbo pripravljalnega naroka ter z ukinitvijo poravnalnega naroka (črtanje 305.a do 305.c člena ZPP), ki je po novem inkorporiran v pripravljalni narok. Glej podrobneje obrazložitev k novemu 279.c členu.

V spremenjenem četrtem odstavku 269. člena predlagatelj uvaja omejitev števila pripravljenih vlog, ki jih stranke vložijo na lastno pobudo med pripravami za glavno obravnavo. Brez poziva sodišča stranka vloži le dve pripravljalni vlogi, in sicer najkasneje 15 dni pred pripravljalnim narokom, sicer sodišče pripravljalne vloge ne upošteva. Cilj določbe je preprečiti prepozno vlaganje vlog, zaradi česar v praksi pogosto pride do preložitve narokov. Glede na namen določbe, pripravljane vloge, ki ni vložena najmanj 15 dni pred pripravljalnim narokom, tudi ni dovoljeno vložiti v spis na samem pripravljalnem naroku. Če pride do preložitve pripravljalnega naroka, je vlaganje pisnih pripravljalnih vlog možno 15 dni pred naslednjim pripravljalnim narokom, če stranki pravice do vložitve dveh pripravljalnih vlog brez poziva sodišča še nista izkoristili.

Da bo stranka imela možnost pravočasno (t.j. najmanj 15 dni pred pripravljalnim narokom) vložiti pripravljalno vlogo, je v 279.v členu določeno pravilo, da je treba vabilo na pripravljani narok vročiti stranki vsaj 30 dni pred narokom.

Omejitev števila vlog strank med pripravami za glavno obravnavo ne velja za vloge, ki jih stranki vložita na sodišče, ker je sodišče izvajalo pisno materialno procesno vodstvo (286.a člen ZPP) ali s sklepom pozvale stranke na popravo ali dopolnitev vlog (108. člen ZPP).

Omejitev števila pripravljalnih vlog v slovenskem procesnem pravu ni neznanka, saj ga poznamo v sporu majhne vrednosti. Podobna je ureditev v Švici, kjer lahko stranka pripravljalno vlogo vloži na poziv sodišča. Določitev roka (sedem dni) za vložitev zadnje pripravljalne vloge pozna avstrijsko pravo (§ 257 aZPO – pripravljalna vloga najpozneje en teden pred pripravljalnim narokom). Na ta način predlagatelj preprečuje navajanja novot (novih dejstev in dokazov) pred narokom v vlogah po kapljicah (piecemeal procedure).

Zaradi zasledovanja standarda skrbnosti, ki je že uveljavljen v pravnih razmerjih med strankami (glej 6. člen OZ), in zapisan med temeljnimi načeli zakona (11. člen ZPP), je mogoče od strank zahtevati ustrezno skrbnost v postopku, da bo mogoče spor ob kvalitetno zbranem procesnem gradivu rešiti relativno hitro. H kvalitetno zbranemu procesnemu gradivu prispevajo stranke tako, da vloge podajo pravočasno, da so le-te jasne, kratke, razumljive in da vsebujejo vse, kar je potrebno: predloge strank, ugovore procesnega ali materialnega prava, dejstva, ki so odločilna v sporu, in predlagajo dokaze. Sodišče vpliva na kvaliteto zbranega procesnega gradiva z izvajanjem materialnega procesnega vodstva. Vse procesno gradivo je treba predlagati pravočasno in na skoncentriran način. V praksi se pogosto zgodi, da stranke vlagajo nepregledno število vlog, ki so lahko precej obsežne in se v prebijanju skozi spis lahko izgubi bodisi sodnik bodisi tudi nasprotna stranka. Vloge, ki niso omejene po obsegu in ki v praksi pogosto vsebujejo zgolj povzemanje tistega, kar je bilo v postopku že storjeno, ali kar je neka stranka v postopku že zapisala, ne prispevajo k večji kvaliteti odločanja v sodnem postopku. Od stranke je glede na ustrezno skrbnost, ki se od nje pričakuje (od odvetnika se pričakuje strožja skrbnost ravnanja v postopku, to je skrbnost profesionalca), mogoče pričakovati, da njene vloge vsebujejo zgolj sintezo vsega, kar bilo na zadevi že napravljeno in kar je potrebno na zadevi še napraviti, na primer: predlagati nove dokaze, navajati nova dejstva in uveljavljati ugovore procesnega ali materialnega prava. Zaradi tega zakonodajalec ob naslonitvi na izkušnje v sporu majhne vrednosti in na naslonitvi na švicarsko ureditev (Zakon o pravdnem postopku iz leta 2013) ter na ICC Rules of Arbitration predlaga rešitev, ki je delno kombinirana tudi s primesmi avstrijskega in nemškega prava, po kateri lahko vsaka stranka do razpisa pripravljalnega naroka ali prvega naroka za glavno obravnavo, če pripravljalni narok ni bil razpisan, vloži le dve pripravljalni vlogi, vsako nadaljnjo pripravljalno vlogo pa lahko vloži le, če jo sodišče k temu pozove. To ne pomeni, da bi bile strank prekludirane z navajanjem dejstev ali dokazov ali s podajanjem predlogov postopku oz. ugovorov procesnega ali materialnega prava na pripravljalnem naroku ali na prvem naroku za glavno obravnavo, temveč to zgolj to pomeni, da lahko stranke podajajo svoje predloge ali ugovore, navajajo nova dejstva in predlagajo dokaze na pripravljalnem naroku ustno. Vendar se je treba zavedati, da sodišča niso strojepisni servis strank (na primer: odvetnikov), temveč je odgovornost strank in odvetnikov v tem, da vsa dejstva, ki so pomembna, skrbno (11. člen ZPP) in pravočasno navajajo v pripravljalnih vlogah. Po pripravljalnem naroku omejitev števila vlog ni predpisana, kar pomeni, da lahko v času od pripravljalnega naroka do prvega naroka za glavno obravnavo stranka vloži poljubno število vlog, sodišče pa jih upošteva upoštevajoč omejitve iz 286.a člena ZPP.

Predlagatelj meni, da omejitev na dve pripravljalni vlogi pred pripravljalnim narokom omogoča stranki, da razumno predstavi svoj primer, še posebej upoštevajoč dejstvo, da lahko novote praviloma navaja vse do prvega naroka za glavno obravnavo (286. člen ZPP) in da po pripravljalnem naroku omejitve števila vlog ni.

Če stranka vloži na pripravljalnem naroku vlogo v spis ali pred pripravljalnim narokom, vendar pozneje kot v roku 15 dni pred samim pripravljalnim narokom, se takšna vloga ne upošteva. V praksi se sedaj pogosto dogaja, da od vložitve odgovora na tožbo pa do razpisa poravnalnega naroka oziroma prvega naroka za glavno obravnavo mine precej časa (nekje od 6 mesecev do enega leta, na nekaterih bolj obremenjenih sodiščih pa še več). Ko sodišče končno po enem letu razpiše narok, se stranke na veliko razpišejo v pripravljalnih vlogah, ki jih vložijo zelo pozno, včasih celo na samem poravnalnem naroku oziroma na naroku za glavno obravnavo, nato pa je zaradi zagotovitve strankine pravice do izjave treba narok preložiti. Preložitev narokov negativno vpliva na koncentracijo postopka. Zaradi tega je treba omejitev navajanja novih dejstev in dokazov v pisni obliki prestaviti na časovni termin pred pripravljalnem narokom.

Treba je sprejeti pravno politično odločitev med kvaliteto in kvantiteto, še posebej pri vlaganju vlog strank. Vprašanje je, ali je smiselno vztrajati pri dosedanjem pristopu, ko lahko stranke neomejeno vlagajo vloge in s tem širijo obseg spisa, obenem pa je vprašljivo, ali večje število vlog dejansko prispeva h kvalitetnejšemu zbiranju procesnega gradiva. Pogosto je manj tudi več. Na tem mestu ni odveč vpogled v avstrijsko pravo, kjer zakon določa, da mora biti vloga jasna, jedrnata, relativno kratka in da mora stranka v njej navesti vse, kar je potrebno. Takšna skrbno pripravljana vloge prispeva h koncentraciji in hitrosti postopka (11. člen ZPP).

Zakon uvaja torej dva reza: prvi rez je omejitev števila pripravljalnih vlog (po zgledu spora majhne vrednosti, švicarskem pravu in ICC Rules of Arbitration), druga omejitev, ki je poznana v avstrijskem in nemškem pravu in je bila v zelo omehčani obliki uvedena tudi pri nas, pa je omejitev, po kateri mora biti vloga vložena na sodišče v določenem roku, pred izvedbo samega naroka, torej v roku 15 dni pred tem. Na ta način bo imelo sodišče dovolj časa, da se kvalitetno pripravi na zadevo, ob enem pa bo tudi nasprotna stranka imela dovolj časa, da odgovori na navedbe nasprotne stranke. Z omejitvijo števila vlog bo tudi sodišče razbremenjeno zamudnega računanja stroškov in zamudnega odločanja o tem ali je bila določena vloga potrebna v postopku ali ne. To bo prispevalo h koncentraciji postopka in njegovi pospešitvi.

K 63. členu:

Pri predlogu za dopolnitev drugega odstavka 277. člena ZPP gre za dosledno implementacijo 17. člena Uredbe št. 805/2004 v slovenski pravni red. Delno je bilo to glede opozorila o plačilu stroškov postopka storjeno že z novelo ZPP-D, v celoti pa, kot kažejo kritike v teoriji, 17. člen Uredbe št. 805/2004 še ni bil implementiran v slovenskem pravnem redu.[218] Navedena zakonska sprememba bo omogočila, da bodo lahko slovenske zamudne sodbe potrjene kot evropski izvršilni naslov. Na tak način bo njihova izvršitev v drugi državi članici EU hitrejša, poenostavljena in cenejša.

Pri novem tretjem odstavku 277. člena gre za določbo, ki je namenjena temu, da stranke spodbudi, da v kar najzgodnejši fazi postopka izrazita željo po napotitvi na mediacijo. To bo sodišču omogočilo zgodnje selekcioniranje zadev na tiste, ki jih je smiselno rešiti v postopku mediacije, in na tiste, glede katerih naj se razpiše pripravljalni narok.

[218] Galič v Galič, Betetto, 2011, str. 146-147; Ekart, Rijavec, 2010, str. 201.

K 64. členu:

Predlagatelj z novim 279.c členom v slovenski pravni red ponovno uvaja pripravljalni narok. Ta pripravljalni narok ni enak tistemu, ki ga je poznal ZPP 1977 (glej 285. člen in naslednji ZPP 1977). Pripravljalni narok je glede na prvi odstavek 285. člena ZPP 1977 razpisal sodnik še preden je bilo na tožbo sploh odgovorjeno. Pripravljalni narok se, dokler je še veljal ZPP 1977, ni kaj dosti uporabljal. To je bilo tudi sicer razumljivo, kajti s stališča sodstva je to pomenilo narok, ki je bil vsebinsko prazen. Procesnega gradiva, o katerem bi sodišče sploh razpravljalo, namreč ni bilo dovolj na voljo, ker tožena stranka sploh še ni odgovorila na tožbo.

Na pripravljalnem naroku sodišče s strankama odprto razpravlja o pravnih in dejanskih vidikih spora (odprto sojenje) in da strankama možnost, da dopolnijo svoje trditve ter predlagajo nadaljnje dokaze. Sodišče na pripravljalnem naroku po potrebi izvaja materialno procesno vodstvo (285. člen ZPP), če stranke pravno relevantnih dejstev še niso navedle oziroma niso predlagale dokazov. Predlagatelj meni, da so v skladu z razpravnim načelom primarno stranke tiste, ki so odgovorne za navedbo vseh pravno relevantnih dejstev in predlaganje dokazov in da je materialno procesno vodstvo le korekcija razpravnega načela, ki pa strank ne sme pasivizirati. Na pripravljalnem naroku se lahko odloča o procesnih ugovorih strank.

Pripravljalni narok je nadalje namenjen temu, da si stranke prizadevajo skleniti sodno poravnavo. Na predlog Vrhovnega sodišča RS predlagatelj ukinja poravnalni narok (305.a do 305.c člen ZPP), saj je dvotirnost pripravljalnega in poravnalnega naroka odveč. Poravnalni narok je po novem integriran v pripravljalni narok. Zato je večina pravil, ki so se do sedaj nahajala v 305.a do 305.c člen ZPP (poravnalni narok), prenešena v 279.c člen (pripravljalni narok). Vendar v določbo o pripravljalnem naroku ni bilo treba vnesti določbe drugega odstavka 305.b člena ZPP,[219] ki se z novelo črta, ker je odveč. Kajti do istega rezultata je mogoče priti na podlagi 95. in 96. člena ZPP. Določba o osebni udeležbi stranke na pripravljalnem naroku ostaja, ker se je že do sedaj nahajala v določbah o poravnalnem naroku (prvi odstavek 305.b člena ZPP), ki je sedaj inkorporiran v pripravljalni narok. Na delu pripravljalnega naroka, ki se nanaša na sklepanje sodne poravnave, je javnost izključena.

Če se pripravljalni narok ne zaključi s sklenitvijo sodne poravnave, lahko sodišče takoj začne glavno obravnavo, če stranki s tem soglašata ali če je vabilo na pripravljalni narok vročilo hkrati z vabilom na glavno obravnavo, v katerem je stranke izrecno opozorilo, da bo v primeru, če stranki na pripravljalnem naroku ne bosta sklenili sodne poravnave, takoj začelo glavno obravnavo. Sodnik ima torej diskrecijo in odloči, ali bo po prejemu odgovora na tožbo razpisal zgolj pripravljalni narok, ali hkrati pripravljalni narok in prvi narok za glavno obravnavo. V slednjem primeru se bo takoj po zaključku pripravljalnega naroka postopek nadaljeval s prvim narokom za glavno obravnavo. Takšna je bila že ureditev do sedaj, ko je sodnik hkrati razpisal poravnalni narok in prvi narok za glavno obravnavo (primerjaj tretji odstavek 305.c člena ZPP). Sodnik bo torej lahko postopek prilagodil posebnostim posameznega primera (prožnost kot sredstvo za pospešitev odločanja). Gre za moderen pristop k vodenju civilnih postopkov. Tudi v Nemčiji ima sodnik že od uveljavitve tako imenovane poenostavitvene novele iz leta 1976 (*Vereinfachungsnovelle*) dalje v skladu z drugim odstavkom 272. členom ZPO pred izvedbo

[219] Drugi odstavek 395.b člena se glasi: »Če na poravnalnem naroku stranko zastopa pooblaščenec, mora ta imeti izrecno pooblastilo za sodno poravnavo.«.

glavne obravnave možnost izbire med izvedbo »zgodnjega prvega naroka« (*früher erste Termin*, § 275 nZPO) in izvedbo predhodnega pisnega postopka (§ 276 nZPO). Odločitev o tem, katero izmed ponujenih možnosti bo izbral, je prepuščena njegovi presoji in tudi ni predmet sodnega (instančnega) preverjanja.[220]

V vabilu na pripravljalni narok sodišče stranki opozori na posledice izostanka ene ali obeh strank (282. člen) in da bo tožniku v primeru sklenjene sodne poravnave vrnilo del sodne takse za tožbo v skladu z določili zakona, ki ureja sodne takse. Na ta način se tožnika poskuša stimulirati, za sklenitev sodne poravnave.

Glede na to, da je v 269. členu določena omejitev vlaganja pripravljalnih vlog na 15 dni pred pripravljalnim narokom, je predlagatelj v 279.c členu določil, da je treba strankama vročiti vabilo na pripravljalni narok vsaj 30 dni pred samim narokom. Torej bo imela stranka vsaj 15 dni časa za pravočasno vložitev pripravljalne vloge pred pripravljalnim narokom.

Nadalje je pripravljalni narok namenjen tudi načrtovanju in sestavi programa vodenja postopka (279.č člen), t.j., pravni kvalifikaciji spora, določitvi časovnega poteka glavne obravnave (časovnica), ugotovitvi nespornih dejstev in sprejetju dokaznega sklepa. Sodnik bo torej že na pripravljalnem naroku po razpravi s strankama naredil načrt (časovni plan) o poteku postopka, kar pomeni, da bo: določil rok in število pripravljalnih vlog, ki jih bo strankam dopustil, da jih lahko vložita do začetka glavne obravnave (prvi odstavek 286.a člena ZPP), če se stranka ne more takoj izjaviti o navedbah in predlaganih dokazih, ki jih je nasprotna stranka podala na pripravljalnem naroku;[221] sprejel dokazni sklep ter določil datume za razpis narokov, na katerih se bodo izvajali dokazi. Časovni načrt poteka postopka je že dobro uveljavljen v arbitražnem pravu (glej 24. člen ICC Arbitration Rules, 25. člen Ljubljanskih arbitražnih pravil).

Tak pripravljalni narok bo prispeval k predvidljivosti in koncentraciji postopka. Dogovor bo sodnika in stranke zavezoval k skrbni pripravi na postopek. Poleg tega zaveza stranke, dana na sodišču, pomeni večjo verjetnost, da se bo stranka te zaveze držala, kot če bi roke določilo sodišče samo. Konsenzualnost pri poteku postopkov je bistvena za dobro komunikacijo med strankami in sodiščem. Cij vseh udeleženih je konec koncev isti, tj. rešitev spora na pravičen in pošten način, torej da bo odločba pravilna in zakonita.

Za hiter potek postopka je ključno, da so sodnik in stranke dobro pripravljena na naroke, še posebej na pripravljani narok, na katerem se začrta nadaljnji potek postopka (opredelitev pravne podlage, po potrebi izvajanje materialnega procesnega vodstva, program postopka, dokazni sklep, časovni potek postopka). Predlagatelj ocenjuje, da je za nadaljnji potek postopka smotrno in zato tudi nujno, da sodnik v razpravi s strankama opredeli, katero normo materialnega prava bo uporabil za odločanje o tožbenem zahtevku (program postopka kot pravna diagnoza spora, 279.č člen). Izdelava programa vodenja postopka je del materialno procesnega vodstva, ki ga je dolžan sodnik že po veljavni ureditvi opravljati). S tem bo strankam preprečeno, da dejstva

[220] Urška Grm, Izbrani procesnopravni vidiki sodnikove oblasti in odgovornosti v slovenski ter nemški procesnopravni ureditvi, Podjetje in delo, 1/2015, str. 184 in naslednje.

[221] Takšna je bila ureditev že do sedaj. Glej Galič v Ude, Galič, Komentar ZPP, 4. knjiga, Ljubljana 2010, str. 231.

navajalo dejstva »vse povprek«, ampak se osredotočijo na dopolnjevanje tistih dejstev, ki so pravotvorna v konkretnem sporu

V Nemčiji je pisni pripravljalni postopek prej izjema (pisni pripravljalni postopek je bil značilnost Stuttgartskega modela – das Stuttgarter Modell) kot pravilo,[222] Stuttgartski model je bil eksperiment. Sodniki se namesto pisnega pripravljalnega postopka po navadi odločijo za prvi zgodnji narok (früher erstrer Termin, § 275 nZPO), na katerem sodišče izvaja materialno procesno vodstvo, na katerem se lahko sklene sodna poravnava, in na katerem lahko stranke navajajo nova dejstva in predlagajo nove dokaze, bodisi ustno, bodisi v pisni obliki za vlaganje pripravljalnih vlog.

Podobna ureditev velja v arbitražnem pravu. V 23. členu ICC Rules of Arbitration je govora o »terms of Reference« (delovno področje arbitraže). Ta določba predvideva, da arbitražni senat skliče konferenco, na kateri s strankami (ali pa brez konference na podlagi pisnih vlog strank) določi področje delovanja arbitraže, predvsem sporna vprašanja (dejanska ali pravna), ki jih je treba razčistiti (terms of Reference). Tudi v Avstriji sodišče na pripravljalnem naroku določi program postopka (nem. Prozessprogram), kjer gre za opredelitev pravne podlage tožbenega zahtevka, ugotovitev nespornih in spornih dejstev med strankama in načrt izvedbe dokazov.[223] Reforma aZPO iz leta 2002 je namreč dokazni sklep odpravila in ga nadomestila s programom postopka.[224]

Omejitev števila pripravljalnih vlog in določitev časovnega trenutka, do katerega je pred pripravljalnim narokom dopustno vlagati pripravljalne vloge, bi sicer utegnila poseči v strankino pravico do izjavljanja v postopku. Vendar je pomembna tudi hitrost postopka in koncentracija odločanja, ki se lahko dosežeta ravno z omenjenima ukrepoma. Omejitve navajanj novot ostajajo iste kot po veljavni ureditvi (do prvega naroka za glavno obravnavo), s to razliko, da bo mogoče novote na pripravljalnem naroku navajati zgolj ustno (ne več z vlaganjem pisnih vlog v spis na naroku). Kljub ustnosti na naroku ni prepovedano na naroku v spis vložiti listinskih dokazov, saj v takem primeru stranka podaja svoje trditve na naroku ustno ter predlaga listinski dokaz, ki ga vloži v spis. Strankini pravici do izjave je zadoščeno, če ima tekom postopka razumno možnost, da se o zadevi izjavi (glej tudi 21. člen Ljubljanskih arbitražnih pravil). Treba se je izogniti nepotrebni zamudi in stroškom ter zagotoviti pravičen in učinkovit postopek rešitve spora (primerjaj 21. člen Ljubljanskih arbitražnih pravil). Vsi udeleženci postopka morajo ravnati v dobri veri in storiti vse potrebno, da postopek teče učinkovito in da ne prihaja do nepotrebnih stroškov in zamud (11. člen ZPP). Temu v praksi pogosto ni tako, saj se dogaja, da se izmenjata tožba in odgovor na tožbo, sodišče čez eno leto razpiše prvi narok za glavno obravnavo, nato pa stranka na narok prinese obsežno pripravljalno vlogo, zaradi česar je treba narok preloži, da se nasprotni stranki ne posega v pravico do izjave v postopku.

---

[222] Podrobneje Dr. Wolfgang Lenneis , Das „Stuttgarter Modell", der Versuch einer Beschleunigung des Zivilprozesses, Anw. 2/1977, str. 58-61.

[223] W.H. Rechberger, D.A. Simotta, Zivilprozessrecht – Erkenntnisverfahren, 7. izdaja, Manz, Dunaj 2009, str. 309.

[224] W.H. Rechberger, D.A. Simotta, Zivilprozessrecht – Erkenntnisverfahren, 7. izdaja, Manz, Dunaj 2009, str. 439.

Drugi odstavek 279.c člena vsebuje tudi pravila o prekluzijah, saj določa, da sodišče v vabilu na pripravljalni narok lahko naloži strankam, naj prinesejo na narok vse listine, ki naj se izvedejo kot dokaz, in vse predmete, ki jih je treba ogledati pri sodišču. Če stranka listino predloži kasneje, se ta upošteva samo, če je stranka brez svoje krivde ni mogla predložiti prej, ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora. Ta določba dopolnjuje prvi odstavek 286. člena ZPP, ki zahteva od stranke, da na prvem naroku »ponudi« listinski dokaz«. Beseda »ponuditi« iz prvega odstavka 286. člena ZPP kaže na to, da mora stranka listino, na katero se sklicuje, pravočasno vloži v spis. Kajti od stranke ni pretirano pričakovati, da bo listino, na katero se je predhodno sklicevala, prinesla s seboj na narok.[225] Enako velja za predmete, ki si jih je mogoče ogledati na naroku.

K 65. členu:

Predlagatelj z novim 279.č členom uvaja program vodenja postopka, ki ga pozna avstrijsko pravo (Prozessprogramm, 4. točka § 258 aZPO). Podobno je tudi v arbitražnem pravu, kjer poznajo delovno področje arbitraže (terms of reference). Program vodenja postopka sprejme predsednik senata na pripravljalnem naroku po razpravi s strankama. Program vsebuje zlasti:
– pravno podlago, ki jo sodišče šteje za relevantno za odločitev o tožbenem zahtevku glede na podane navedbe strank,
– dokazni sklep glede dokazov, ki sta jih stranki že predlagali,
– število ali datume narokov za glavno obravnavo, na katerih bo sodišče izvajalo dokaze, če je to mogoče.

Pri programu postopka gre za pravno diagnozo spora. Kot poudarja prof. Ude, je »hitrost postopka odvisna predvsem od sodnikove sposobnosti organizirati in racionalno voditi sodni postopek, pravočasno kvalificirati sporno pravno razmerje, opredeliti sporna pravno relevantna dejstva ter izvesti potreben obseg dokazov za ugotovitev teh dejstev.«[226]

Pri oblikovanju vsebine in obsega programa vodenja postopka se upošteva zapletenost zadeve glede pravnih ali dejanskih vprašanj (načelo proporcionalnosti). Program postopka ni formalno zaprt, saj je pravda živ organizem in se je treba pri prilagajati potrebam postopka. Zaradi tega predsednik senata na program vodenja postopka ni vezan in ga lahko tekom postopka spremeni ali dopolni. Program vodenja postopka se zapiše v zapisnik pripravljalnega naroka.

Če program vodenja postopka vsebuje datume narokov za glavno obravnavo, se s seznanitvijo strank s programom štejejo vabila za udeležbo na naroke za vročena. Sodišče stranke opozori na posledice izostanka iz 282. člena ZPP.

Čeprav gre pri 279.č členu za novo poimenovanje (program vodenja postopka), ne gre za popolno novost v našem procesnem pravu. Že do sedaj je moralo sodišče izvajati materialno procesno vodstvo (odprto sojenje) in sprejeti dokazni sklep. Kar je novo je časovnica poteka postopka, čeprav so sodišče že sedaj pogosto na prvem naroku za glavno obravnavo določila datume naslednjih narokov (časovnica), če je bilo to mogoče. Zahteva, da sodišče na pripravljalnem naroku opravi pravno kvalifikacijo spora, je zgolj konkretizacija zahteve po odprtem sojenju.

[225] Galič v Ude, Galič, Komentar ZPP, 4. knjiga, Ljubljana 2010, str. 233.
[226] L. Ude, Uvodna pojasnila k ZPP, Uradni list RS, Ljubljana 2002, str. 44.

Stranke tiste, ki so dolžne prispevati procesno gradivo (razpravno načelo), vendar jim sodišče, če je to potrebno, z izvajanjem materialnega procesnega vodstva in odprtega sojenja pri tem pomaga, da se odkrije materialna resnica v postopku in da se postopek koncentrirano izvede. Slovensko Ustavno sodišče se je z vprašanjem izvajanja materialnega procesnega vodstva že izreklo v odločbi št. Up-133/04-17 z dne 1. 12. 2005, kjer je v 7. točki zapisalo: »*Sodišče mora dejansko stanje, ki so ga navedle stranke, preizkusiti s stališča vseh pravnih norm, ki bi utegnile priti v poštev. Če se pri tem izkaže, da je dejansko stanje navedeno pomanjkljivo, mora stranko opozoriti na možnost drugačne kvalifikacije in jo spodbuditi k dopolnitvi dejstev. Sodišče je dolžno samostojno ugotavljati, ali v tožbi zatrjevano dejansko stanje ustreza zakonskemu dejanskemu stanu katerekoli izmed za obravnavani primer v poštev prihajajočih pravnih norm. To velja tudi v primeru, če stranka kakšnega pravno relevantnega dejstva ne navede. Sodnik je namreč dolžan v okviru materialnega procesnega vodstva (285. člen Zakona o pravdnem postopku) s postavljanjem vprašanj vzpodbuditi stranko, da manjkajoča dejstva navede. Ta dolžnost velja ne glede na to, ali ima stranka v sporu pooblaščenca odvetnika*.«.

Navedbe Ustavnega sodišča RS so odraz tega, kako tesno so pri odločanju v pravdi povezana dejstva in pravo. Prav je, da sodnik v okviru odprtega sojenja razkrije svoje pravno naziranje. Če sodnik razkrije svoje pravno naziranje, ne moremo govoriti o njegovi pristranosti, kakor je odločilo že nemško vrhovno sodišče BGH. Zato odprto sojenje samo po sebi ne more biti razlog za izločitev sodnika. Po drugi strani je celo dobrodošlo, da sodnik razkrije svoje pravno nadziranje, saj nikakor ne velja uveljavljena formula iz rimskega prava, ki se glasi: *Da mihi factum, dabo tibi jus* (daj mi dejstva in jaz ti bom povedal, kakšno je pravo). Oziroma, kakor je navedel Wolf: »*The separation of the law finding process from the fact-finding process is a legal imagination*.«[227] Kajti navajanje dejstev je v neposredni povezavi s pravno podlago, gre torej za soodvisnost dejstev in prava. Stranka navaja tista dejstva, ki so pravno relevantna. Katera dejstva so pravno relevantna, pa pove pravno pravilo. Neko dejstvo torej postane pravno relevantno (pravotvorno), če ga pravna norma predvideva in zanj predpisuje pravne posledice. Zaradi tega je nujno potrebno, da sodnik razkrije pravno pravilo, ki ga namerava uporabiti (odprto sojenje), da bodo stranke navajale ustrezna dejstva in predlagale ustrezna dokaze za dokazovanje teh dejstev.[228] Odprto sojenje in materialno procesno vodstvo preprečujeta izdajo sodbe presenečenja.[229]

Načrt poteka postopka je smiseln tudi zato, ker ne bo več treba pošiljati vabil strankam za vsak posamezen narok posebej, temveč bo termine posameznih narokov določilo že sodišče na pripravljalnem naroku. V takem primeru bo sodišče stranke opozorilo na posledice izostanka z

[227] Christian Wolf, Nicola Zeibig, The Judge's Case Management Powers regarding Evidence, v Vesna Rijavec, Tjaša Ivanc, Tomaž Keresteš (ur.), Dimensions of Evidence in European Civil Procedure, Kluwer Law International, 2016, str. 138. V tem smislu tudi VSL sodba II Cp 2477/2008 z dne 10. 12. 2008.

[228] Christian Wolf, Nicola Zeibig, The Judge's Case Management Powers Regarding Evidence, v Vesna Rijavec, Tjaša Ivanc, Tomaž Keresteš (ur.), Dimensions of Evidence in European Civil Procedure, Kluwer Law International, 2016, str. 138-139; Luigi Varanelli, Zavrnitev dokaznega predloga – Ali gre res za procesno kršitev, Odvetnik 59/2013, str. 13. Tako tudi VSL sodba II Cp 2477/2008 z dne 10. 12. 2008.

[229] Sklep BGH IX ZR 95/06 z dne 23.04.2009; VSL sodba II Cp 2477/2008 z dne 10.12.2008; W.H. Rechberger, D.A. Simotta, Zivilprozessrecht – Erkenntnisverfahren, 7. izdaja, Manz, Dunaj 2009, str. 309.

naroka.[230] Predlog zakona predvideva, da se časovnica postopka določi, če je to mogoče. Če da sodišče na pripravljalnem naroku strankama rok, da dopolnita svoje navedbe o dejstvih in dokazih ter da se izjavita o dejstvih in dokazih nasprotne stranke, o katerih se ne moreta izjaviti na samem pripravljalnem naroku (npr. zato, ker je bila pripravljalna vloga nasprotne stranke vročena pozno bodisi ker je za nova dejstva zvedela na samem naroku), in je od tega odvisen razpis naslednjega naroka, potem časovnice ni treba določiti. Izgovor za neizdelavo časovnice pa ne more biti, da sodišče ne bo vedelo, katere razpravne dvorane bodo v prihodnosti proste. Vrhovno sodišče in mnoga sodišča v Sloveniji razpolagajo z računalniškim programom, ki omogoča hiter pregled nad razpoložljivostjo razpravnih dvoran in njihovo rezervacijo. Vsako dobro organizirano sodišče s tem programom razpolaga in ga uporablja.

Glede na to, da se program sprejme na pripravljalnem naroku, te zahteve ni v postopkih, kjer se lahko postopek opravi brez naroka (pisni postopek, prvi in drugi odstavek 454. člena in 488. člen ZPP) ali kjer pripravljalnega naroka ni (spori majhne vrednosti, tretji odstavek 454. člena ZPP).

K 66. členu:

282. člen ZPP, ki ureja posledice nepristopa ene ali obeh strank na narok, je bil v precejšnji meri razveljavljen z odločbami Ustavnega sodišča RS.[231]

Če na pripravljalni narok stranka ne pride, izgubi pravico zahtevati povrnitev svojih nadaljnjih stroškov postopka pred sodiščem prve stopnje. To pomeni, da lahko zahteva stroške tožbe oziroma odgovora na tožbo ter pripravljalnih vlog, ki so bile vložene pravočasno pred pripravljalnih narokom, ter stroške, ki nastanejo v pritožbenem postopku. Sankcija je mila, vendar v skladu z 9. členom ELI/UNIDROIT Rules of European Civil procedure. Navedeno pravilo sicer predvideva tudi denarne kazni kot sankcijo za neupoštevanje procesnih sklepov sodišča, vendar predlagatelj meni, da stranke ni smiselno kaznovati z denarnimi kaznimi zaradi nepristopa na narok

Podobna ureditev je v Nemčiji, kjer je sankcija za nepristop za narok izdaja zamudne sodbe. Takšna zamudna sodba se sicer lahko izpodbija z ugovorom, vendar je v nadaljevanju postopka stranka, ki je narok zamudila, dolžna nositi stroške postopka.

Sankcija za nepristop na kakšen poznejši narok je ista kot doslej. Če na kakšen poznejši narok ne pride nobena stranka, sodišče odloči glede na stanje spisa, če je že opravilo narok, na katerem so se izvajali dokazi, in je dejansko stanje dovolj pojasnjeno (sodba na podlagi stanja spisa). Tako ravna sodišče tudi v primeru, če na narok ne pride ena stranka, nasprotna stranka pa predlaga odločitev glede na stanje spisa.

---

[230] Glej npr. VSK sklep Cp 531/2012 z dne 16. 8. 2012. V navedeni zadevi je sodišče prve stopnje na naroku določilo datum naslednjega naroka, kar sta tožnik in njegov oče vzela na znanje, odpovedujoč se posebnemu pisnemu vabilu. Sodišče prve stopnje ju na naroku ni poučilo o posledicah izostanka z naroka skladno z določbo 282. člena ZPP. Višje sodišče je zavzelo stališče, da zaradi izostanka poučitve o posledicah izostanka z naroka ustno vabljenje na naslednji narok ni bilo pravilno.

[231] Glej št. U-I-164/09-13 z dne 4. 2. 2010, U-I-161/10-12 z dne 9. 12. 2010 in U-I-290/12-9 z dne 25. 4. 2013, Uradni list RS št. 12/10 z dne 19. 2. 2010, št. 107/10 z dne 29. 12. 2010, št. 40/13 z dne 10. 5. 2013.

Poudariti je treba, da zadošča, da na narok pristopi strankin pooblaščenec, ni treba, da stranka na narok pristopi osebno.[232]

K 67. členu:

Veljavna dikcija 285. člena ZPP določa, da predsednik senat »skrbi za drug primeren način«, da se med obravnavo navedejo vsa odločilna dejstva, čeprav bi se določba morala glasiti, da predsednik senat »skrbi na drug primeren način«, da se med obravnavo navedejo vsa odločilna dejstva. Gre zgolj za redakcijsko spremembo, ki na vsebino pravne norme ne vpliva.

Poleg tega je v spremenjenem 285. člen zgolj zapisano sedanje pravilo, da je mogoče materialno procesno vodstvo izvajati pred (prvi odstavek 286.a člena) ali med glavno obravnavo, predvsem pa na pripravljalnem naroku.

K 68. členu

V obstoječem prvem odstavku 286. člena je določen trenutek, do katerega lahko stranke navajajo nova dejstva in predlagajo nove dokaze v postopku. Ta časovni trenutek je prvi narok za glavno obravnavo. Predlagatelj je z dopolnitvijo prvega odstavka 286. člena razširil pravila o prekluzijah tudi na določena toženčeva obramba procesna dejanja: t.j. uveljavljanje ugovorov zaradi pobota in zastaranja. Kajti o ugovoru zaradi pobota, je treba odločiti s sodbo s tričlenskim izrekom (319. člen ZPP), zaradi česar (za razliko od nasprotne tožbe) o procesnem ugovoru pobota ni mogoče odločiti niti z delno sodbo niti ni postopka mogoče razdružiti. Predpostavka ugovora zastaranja je, da je toženec vsa dejstva in dokaze navajal pravočasno, vendar je po obstoječi ureditvi lahko toženec ugovor zastaranja uveljavljal ves čas postopka. Zaradi koncentracije postopka je po novem uveljavljanje obeh ugovorov omejeno.

V drugem odstavku 286. člena je določena izjema od prvega odstavka, ko prekluzija glede navajanja novot nastopi pred prvim narokom za glavno obravnavo. To je, če sodišče izvaja materialno procesno vodstvo pisno pred razpisom obravnave (sedanja ureditev), kakor tudi ga izvaja ustno na (pripravljalnem) naroku (novost). Če je sodišče to storilo in stranka procesnih dejanj ni opravila v rokih, ki ji jih je naložilo sodišče, lahko stranka na prvem naroku za glavno obravnavo takšna dejstva in dokaze navaja le pod pogojem, da jih predhodno brez svoje krivde ni mogla navesti ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora (drugi odstavek 286. člena ZPP).

Predlagano je črtanje tretjega odstavka 286. člena ZPP, ki se glasi: »Določba prejšnjega odstavka se smiselno uporablja tudi v primeru, če sodišče takšen poziv stranki poda na poravnalnem naroku v primeru, ko se prvi narok za glavno obravnavo ne izvede takoj po poravnalnem naroku.«. S predlogom zakona se namreč ukinja poravnalni narok kot samostojen narok in se ustrezno inkorporira v pripravljalni narok, pravilo o povezavi prekluzij in izvajanja materialnega procesnega vodstva na pripravljalnem naroku pa je že zajeto v drugem odstavku 286. člena ZPP.

[232] Primerjaj Betetto, Galič v Ude, Galič, ZPP komentar, 3. Knjiga, Ljubljana 2009, str. 25.

Predlagatelj je v novem tretjem odstavku 286. člena ZPP povzel stališče iz sodne prakse,[233] da so novote (dejstva, dokazi in ugovora zaradi pobota ali zastaranja), ki so predložene po prvem naroku za glavno obravnavo, še vedno mogoče, če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora. Gre za pravni standard, ki je vedno podan, če je treba zaradi novih dejstev ali dokazov razpisati nov narok za glavno obravnavo (takšna je rešitev v nemškem[234] in avstrijskem pravu).

Predlagatelj je črtal peti odstavek 286. člena ZPP, ki se glasi: »Pod pogojem iz drugega in četrtega odstavka tega člena lahko stranke tudi med glavno obravnavo pošiljajo vloge, v katerih navajajo dejstva, ki jih nameravajo zatrjevati na naroku, in dokaze, ki jih nameravajo predlagati.« Vsebinsko isto pravilo je namreč zajeto v novem tretjem odstavku 296. člena, ki se glasi: »Stranke lahko tudi po prvem naroku za glavno obravnavo navajajo nova dejstva, predlagajo nove dokaze in uveljavljajo ugovore zaradi pobota in zastaranja, vendar le, če jih brez svoje krivde niso mogle navesti na prvem naroku ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora.«

Predlagatelj je dosedanji šesti odstavek, ki je postal četrti, spremenil tako, da se glasi: »Dejstva, dokazi in ugovor zaradi pobota ter zastaranja, ki so navedeni ali uveljavljani v nasprotju z drugim do tretjim odstavkom tega člena, se ne upoštevajo.«. Gre za redakcijsko spremembo, ker je bilo treba (v skladu s spremenjenim prvim odstavkom 286. člena) v pravila o prekluzijah zajeti tudi procesni ugovor pobota in ugovor zastaranja.

Pravila o prekluzijah vsebuje tudi določba drugega odstavka 279.c člena, ki ureja vabilo na pripravljalni narok.

K 69. členu:

Predlagatelj je prvi odstavek 286.a člena dopolnil tako, da lahko sodišče strankam po novem že pred pripravljalnim narokom ali na njem s pisnim pozivom ali ustno na naroku naloži, da v roku, ki ga določi, odgovorijo na posamezna vprašanja glede okoliščin, ki so pomembne za odločitev, da dopolnijo ali dodatno obrazložijo svoje predhodne navedbe, predlagajo dodatne dokaze, predložijo listine, na katere so se sklicevale, se izjavijo o izvedenskem mnenju ali drugih izvedenih dokazih, podajo pisne izjave prič, se izjavijo o navedbah nasprotne stranke, podajo svoja pravna naziranja ali predložijo sodne odločbe glede sodne prakse, na katere se sklicujejo. To pomeni, da se faza pisnega ali ustnega materialnega procesnega vodstva širi na čas pred pripravljalnim narokom ali na čas oprave pripravljalnega naroka.

Predlagatelj je tretji odstavek 286.a člena spremenil tako, da je osemdnevni rok v okviru pisnega ali ustnega materialnega procesnega vodstva (po prvem ali drugem odstavku 286.a člena) podaljšal na 15 dni, razen če posebne okoliščine primera utemeljujejo določitev krajšega roka. Pripomba OZS, da je osemdnevni rok za odgovor na poziv sodišča, ki izvaja materialno procesno

[233] Sodba III Ips 25/2013 z dne: 23.5.2014: »Na prvi pogled striktna prepoved upoštevanja (pre)poznih navedb je od novele ZPP-D med drugim omehčana z določbo petega odstavka 286.a člena ZPP. Ta določa, da sodišče lahko upošteva vloge in listine, ki so predložene po izteku določenega roka ter navedbe, dane (prepozno) na naroku, če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora.«

[234] Galič v Ude, Galič, Komentar ZPP, 4. knjiga, Ljubljana 2010, str. 234-235.

vodstvo, prekratek, je ocenjena kot utemeljena. Na ta način bo stranka imela več časa, da kvalitetno odgovori na poziv sodišča, kar lahko v končni fazi vpliva na kakovostnejšo pripravo oziroma dostavo procesnega gradiva. Kakovostne vloge strank vplivajo tudi na kakovost sojenja. Iz Otvoritve sodnega leta 2016 je razvidno, da sodni zaostanki niso več problem slovenskega sodstva. Zaradi tega je Vrhovno sodišče RS težišče svojih prizadevanj iz kvantitete (torej števila rešenih zadev) preusmerilo v kakovost reševanja zadev. Ta se bo povečala tudi tako, da bodo stranke imele več časa za pripravo kvalitetnih vlog rok. Podaljšanje roka za odgovor na poziv sodišča, ki izvaja pisno materialno procesno vodstvo, iz osem na 15 dni na trajanje postopka ne bo imelo bistvenega vpliva, lahko pa bo bistveno vplivalo na kakovost vlog in s tem tudi na kakovost sojenja sodišča. Osem dnevni roki so pogosto prekratki. Zelo pomembna ugotovitev je, da se s kratkimi roki za stranke postopek ne skrajša, skrajšanje je mogoče le, če sodnik koncentrirano vodi glavno obravnavo. Odkar na večini sodišč ni več sodnih zaostankov, večinoma ni veliko časovnega razmika o vložitve odgovora na tožbo do razpisa glavne obravnave. Izjema velja za večja obremenjena sodišča, na primer Ljubljano.

Medtem ko pred pripravljalnim narokom velja omejitev glede števila in časa vlaganja pripravljalnih vlog (glej 269. člen ZPP), je v dopolnjenem četrtem odstavku 286.a člena ZPP obrazloženo, da lahko po pripravljalnem naroku stranka brez poziva sodišča vlaga pripravljalne vloge neomejeno. Vendar mora le-te sodišču poslati dovolj zgodaj, da jih je mogoče vročiti nasprotni stranki pravočasno pred narokom, tako da zaradi zagotovitve pravice nasprotne stranke do izjavljanja ne bo potrebna preložitev naroka. *Ratio* določbe je v tem, da bodo do pripravljalnega naroka stranke že morale navesti večino novot, zato v nadaljnjem poteku postopka večinoma ni pričakovati vlog, o katerih se nasprotna stranka ne bi mogla izjaviti relativno hitro. Po drugi strani sta lahko stranki po pripravljalnem naroku v primeru izvajanja (pisnega ali ustnega) materialnega procesnega vodstva po prvem ali drugem odstavku 286.a člena ZPP tudi že prekludirani z navajanjem novot (peti odstavek 286.a člena ZPP).

Pred novelo ZPP-D je bilo med odvetniki priljubljeno sredstvo za zavlačevanje postopka vlaganje pripravljalnih vlog tik pred narokom ali celo na samem naroku.[235] V praksi se pogosto dogaja, da mine leto dni od vložitve odgovora na tožbo preden sodišče razpiše poravnalni narok, stranke pa tik pred poravnalnim narokom vložijo obsežne vloge, o katerih se nasprotna stranka v kratkem času ne more izjaviti, zaradi česar je treba narok preložiti. Tudi po uveljavitvi novele ZPP-D ta praksa še naprej živi in je določba četrtega odstavka 286.a člena ZPP velikokrat mrtva črka na papirju, saj odvetniki z napadi iz zasede (ambush tactics) na samem naroku s pisnim navajanjem novot presenetijo nasprotno stranko in sodnika ter povzročijo preložitev naroka, da ima nasprotna stranka dovolj časa da odgovor na novo navajana dejstva ali predlagane dokaze.[236] Sedanja določba četrtega odstavka 286.a člena ZPP je mrtva črka na papirju, saj prvi naroki za glavno obravnavo še vedno ostanejo naroki za izmenjavo (včasih zelo obširnih) vlog strank, o katerih se nasprotna stranka ne more pravočasno izjaviti, zaradi česar pride do preložitve naroka. Ta situacija se delno rešuje že s predlaganim spremenjenim 269. členom ZPP, ki omejuje število pripravljalnih vlog in določa rok 15 dni pred pripravljalnim narokom ali pred prvim narokom za glavno obravnavo, če pripravljalni narok ni bil razpisan, ko je mogoče pripravljano vlogo še vložiti.

[235] Nina Betetto, Vloga sodnika v postopku na prvi in drugi stopnji, Pravni letopis 2010, str. 12.

[236] Aleš Galič, (In)compatibility of Procedural Preclusions with the Goals of Civil Justice, v Alan Uzalac (ur.), Goals of Civil Justice and Civil Procedure in Contemporary Judicial Systems, Springer 2012, str. 236.

Cilj novele je, da sodišče, če je le mogoče, na drugem naroku zaključi obravnavo in odloči v zadevi; prvi narok naj bo pripravljalni, drugi narok pa narok za izvajanje dokazov.[237]

Novela glede navajanja pravne podlage tožbenega zahtevka ostaja na dosedanjem stališču, da to ni obvezna sestavina tožbe. Vendar je v določenih primerih smiselno, da tožnik pravno podlago navede, da je mogoče kvalificirati tožbeni zahtevek. Tako se na primer v motenjskih in negatornih sporih tožbeni predlog glasi isto, iz navajanj dejstev v tožbi pa ni mogoče vedno ugotoviti, ali gre za motenjski tožbeni zahtevek, o katerem je treba odločiti s sklepom, ali za negatorni tožbeni zahtevek, o katerem je treba odločiti s sodbo. Za takšne izjemne primere novela ne spreminja prvega odstavka 286.a člena ZPP, ki omogoča sodišču, da pozove stranke, da se opredelijo glede svojih pravnih naziranj (to omogoča že veljavni prvi odstavek 286.a člena ZPP). Omenjena možnost, da sodišče pozove stranke, naj se izjavijo glede pravnih naziranj, je tudi v skladu z Evropskimi pravili pravdnega postopka (ELI-UNIDROIT Rules of European Civil Procedure), ki v pravilu št. 17 celo predvidevajo, da morajo stranke dovolj podrobno navajati pravno podlago svojih zahtevkov in ugovorov.

K 70. členu:

Zaključne besede strank v spremenjenem prvem odstavku 291. člena ZPP so namenjene temu, da stranka poda svojo dokazno oceno in se izjavi glede uspeha dokazovanja. Stranka ima torej možnost, da se opravi presoja dokazov, ki so bili izvedeni na glavni obravnavi, da razloži svoja sklepanja o dejstvih, ki so pomembna za sodbo, ter obrazloži svoj pogled na določbe materialnega prava, ki naj se uporabijo. Zaključne besede strank so tudi v pomoč sodišču pri dokazni oceni, poleg tega pa sodišče potem ve, v kateri smeri bo treba še posebej obrazložiti sodbo.

Zaključne besede strank poznajo tudi v modernem švicarskem zakonu o pravdnem postopku iz leta 2009 (glej 232. člen šZPO). Glede na moderne tendence v arbitražnem pravu je smiselno dati predsedniku senata diskrecijo, da omeji obseg časa za podajanje zaključnih besed (glej točki d. in e. ICC Arbitration Rules - Appendix IV – Case Management Techniques). Glede na okoliščine primera in zapletenost zadeve lahko da strankam na voljo tudi zgolj 5 minut časa za zaključne besede, v zapletenejših zadevah je smotrno, da je ta rok malce daljši. Glede na namen predpisa v zaključnih besedah ni mogoče navajati novot.

K 71. členu:

V določbi 294. člena je predlagano črtanje besede »lahko«, kar pomeni, da mora senat izključiti javnost vse glavne obravnave ali njenega dela vedno, ko to zahtevajo koristi uradne, poslovne ali osebne skrivnosti, koristi javnega reda ali razlogi morale. Senat mora v teh primerih tehtati pravico javnosti in pravico do varovanja skrivnosti.[238]

---

[237] Glej akt Sveta Evrope: Priporočilo odbora Ministrov št. R (84)5 za izboljšanje delovanja sodišč, Načelo št. 1.

[238] Glej 35. točko obrazložitve odločbe US RS o ugotovitvi, da je Zakon o pravdnem postopku v neskladju z Ustavo (Uradni list RS, št. 92/13) v zvezi z obravnavo tajnih podatkov, št. U-I-134/10-28 z dne 24. 10. 2013.

Termin »uradna skrivnost« obsega tudi obravnavanje tajnih podatkov, zato je v teh primerih treba javnost glavne obravnave s sklepom izključiti.

K 72. členu:

Pri spremembi 304. člena gre za ureditev situacije, ko nekdo na naroku žali stranke ali sodnika.

Sedanji prvi odstavek 304. člena tako določa: »Če kdo, ki se udeležuje postopka, ali kdo, ki je kot poslušalec navzoč pri obravnavi, žali sodišče ali druge udeležence v postopku, ovira delo ali se ne pokori ukazom predsednika senata glede vzdrževanja reda, ga sme senat odstraniti iz sodne dvorane ali kaznovati z denarno kaznijo, lahko pa ga tudi odstrani in kaznuje z denarno kaznijo. V primeru izreka denarne kazni se smiselno uporabljajo določbe 109. člena tega zakona.«

Glej tudi obrazložitev k spremenjenemu 109. členu ZPP.

K 73. in 74. členu:

Predlagana je sprememba naslova 22. poglavja tako, da se namesto »PORAVNALNI NAROK IN SODNA PORAVNAVA« naslov 22. poglavja glasi »SODNA PORAVNAVA« in hkrati črtanje 305.a do 305.c člena ZPP, ki urejajo poravnalni narok. Predlagatelj namreč na predlog Vrhovnega sodišča RS in Slovenskega sodniškega društva predlaga ukinitev poravnalnega naroka ter njegovo ustrezno inkorporacijo v pripravljalni narok. Zato je predlagana ustrezna umestitev sedanjih določb glede poravnalnega naroka (305.a do 305.c člen ZPP) v določbe o pripravljalnem naroku (279.c člen) in v sklopu 22. poglavja niso več potrebne.

K 75. členu:

Predlagatelj ocenjuje, da nova možnost odločitve z vmesno sodbo tudi o neutemeljenosti ugovora zastaranja (po avstrijskem zgledu, § 393.a aZPO), kot se predlaga v novem 315.a členu ZPP, omogoča racionalizacijo postopka, predvsem v primerih, ko je sporno, ali je tožbeni zahtevek zastaral ali ne, saj se s tem prepreči, da bi prišlo do nepotrebnega dragega in zamudnega izvajanja dokazov. Če sodišče meni, da je ugovor zastaranja utemeljen, ne izda vmesne sodbe, temveč s končno sodbo tožbeni zahtevek zavrne.

K 76. členu:

V 321. členu je urejena izdaja in razglasitev sodbe. Skladno z drugim odstavkom tega člena se sodba razglasi ustno po koncu glavne obravnave, le v bolj zapletenih zahtevah se sodba izda pisno. Predlagatelj dopolnjuje drugi odstavek 321. člena ZPP s pravilom, da če sodišče po končani glavni obravnavi ne more izdati sodbe še isti dan, odloži izdajo in razglasitev sodbe za največ za osem dni in določi, kdaj in kje bo razglašena.

V praksi so redki primeri ustne razglasitve sodbe, večina sodb pa se izda pisno. S predlagano spremembo se spodbuja ustna razglasitev sodbe. Javna razglasitev sodbe ima namreč močan simbolni pomen in krepi avtoriteto sodne veje oblasti. Predlagatelj dopolnjuje drugi odstavek 321. člena z namenom spodbuditi ustno razglašanje sodb. Sodnik bo k temu motiviran, ker bo v takem

primeru lahko napisal sodbo s skrajšano obrazložitvijo, sodbo z dolgo obrazložitvijo, če stranka napove pritožbo (glej 323. člen ZPP). Gre za rešitev iz avstrijskega prava (§ 417a. aZPO), ki spodbuja sodnike k temu, da bodo razglašali sodbe takoj po zaključku glavne obravnave.

K 77. členu:

Veljavni drugi odstavek 322. člena določa: »Ob razglasitvi sodbe se lahko sporoči, da je sodišče sklenilo, da bo o odmeri stroškov odločilo pozneje. V tem primeru odmeri stroške predsednik senata, odločba pa se vzame v pisni odpravek sodbe.«

Predlagatelj je v spremenjenem 163. členu določil, da sodniku ni treba odločiti o višini stroškov, zaradi česar je bilo treba v drugem odstavku 322. člena črtati drugi stavek. To pomeni, da lahko sodnik o stroških odloči le po temelju (kakšen delež stroškov nosi posamezna stranka), ni pa mu treba več odločati o višini stroškov, saj jih lahko po novem odmeri strokovni sodelavec ali sodniški pomočnik (glej 163. člen ZPP).

K 78. členu:

323. člen ZPP določa, da mora biti sodba izdelana pisno in sicer v 30 dneh od njene izdaje. Nadalje ta člen določa kdo in na kakšen način podpiše sodbo v fizični obliki in sodbo v elektronski obliki, slednje pa določa še obliko, v kateri se sodba, izdelana v fizični ali elektronski obliki, vroči strankam.

Predlagatelj je v spremenjenem 323. členu ZPP po zgledu gospodarskih sporov majhne vrednosti (496. člen ZPP) izdajo sodbe s skrajšano obrazložitvijo razširil na redni pravdni postopek, če je bila sodba ustno razglašena takoj po koncu glavne obravnave ali v roku osmih dni po koncu glavne obravnave (četrti odstavek 323. člena ZPP). Sodba s skrajšano obrazložitvijo vsebuje samo navedbo tožbenih zahtevkov in dejstev, na katere stranke opirajo zahtevke, pravni pouk in pouk o pravici do pritožbe ter navedbo, da bo sodba z obrazložitvijo po četrtem odstavku 324. člena ZPP izdelana, če stranka napove pritožbo. Stranka mora napovedati pritožbo v osmih dneh od prejema sodbe s skrajšano obrazložitvijo. Če stranka pravočasno napove pritožbo, lahko vloži pritožbo zoper sodbo, ki vsebuje obrazložitev po četrtem odstavku 324. člena ZPP. Rok za vložitev pritožbe začne teči od vročitve prepisa sodbe z dolgo obrazložitvijo. Sodba z dolgo obrazložitvijo mora biti pisno izdelana v petnajstih dneh od plačila sodne takse za napoved pritožbe. Stranka, ki je napovedala pritožbo, lahko umakne napoved pritožbe, dokler ji ni vročen prepis sodbe z dolgo obrazložitvijo. Umika napovedi pritožbe ni mogoče preklicati. Zoper sodbo se lahko pritoži samo stranka, ki je napovedala pritožbo. V zadevi, v kateri je ena stranka napovedala pritožbo, se prepis sodbe z dolgo obrazložitvijo vroči tudi nasprotni stranki (peti do enajsti odstavek 323. člena ZPP).

V prvem do tretjem odstavku 323. člena ZPP so določena pravila za izdajo sodb. Spremembe predmetnega člena so zasnovane tako, da bodo predstavljale podlago za urejanje sodnih pisanj glede na obliko njihovega nastanka, obliko njihovih izvirnikov, prepisov in odpravkov, način podpisovanja in opremljenost z žigom oziroma pečatom sodišča.

Uvodni odstavki spremenjenega 323. člena ZPP so namenjeni obliki izdaje sodbe. Sodna pisanja (npr. zapisnik, sodba, sklep) nastanejo bodisi v fizični ali elektronski obliki. Pri sodnih pisanjih, ki nastanejo v fizični obliki, ločimo med njihovimi izvirniki in prepisi. V skladi s 111. členom Sodnega reda[239] je izvirnik tisti izvod pisanja, ki je označen kot izvirnik in ki ga lastnoročno podpiše sodnik oziroma pristojna sodna oseba. Izvirnik pisanja, ki je nastalo v fizični obliki, ostane v sodnem spisu, ki se vodi v fizični obliki (113. člen). Glede na navedeno ureditev v SR je izvirnik tisti izvod pisanja, ki je vložen v sodni spis.

Ločimo dve obliki prepisa pisanja, nastalega v fizični obliki:
– prepis v elektronski obliki (skenogram) in
– prepis v fizični obliki.

Elektronski prepis takega pisanja (skenogram) je potrebno narediti, da se ga lahko vloži v elektronsko vodeni sodni spis. Odpravek tako narejenega elektronskega prepisa pisanja, izvorno nastalega v fizični obliki, se lahko vroča bodisi prek poštne ceste ali v varni elektronski poštni predal. Prav tako je mogoče uporabiti fizični natis tako narejenega prepisa za potrebe vročanja v fizični obliki.

Fizično obliko prepisa pisanja, nastalega v fizični obliki, potrebujemo za potrebe vročanja odpravkov takega pisanja strankam s fizičnimi pošiljkami. Fizičen prepis pisanja, izdelanega v fizični obliki, je glede na obstoječe odločbe SR opremljen s:
– sodnim pečatom,
– štampiljko z zaznamkom o točnosti prepisa in
– lastnoročnim podpisom pristojne sodne osebe.

V primerih, ko se izdela fizičen prepis pisanja, ki je izvorno nastalo v fizični obliki, za potrebe njegove uporabe v tujini, pa mora biti tudi prepis opremljen s pečatom sodišča in podpisom sodnika.

Elektronski prepis pisanja v fizični obliki se v fazi digitalizacije (skeniranja) opremi z:
– enolično oznako pisanja
– spletnim naslovom, na katerem je mogoče preveriti pristnost pisanja in
– podpisom s kvalificiranim digitalnim potrdilom strežnika informacijskega sistema sodstva, kar se na njem tudi posebej označi (vizualizacija elektronskega podpisa).

Tovrsten elektronski podpis zagotavlja verodostojno potrditev dejstva, da je prepis izdelan v informacijskem sistemu sodstva in je kot tak identičen izvirniku pisanja. Na spletnem naslovu, navedenem na elektronskem prepisu pisanja, lahko vsakdo, kdor prejme takšen elektronski prepis pisanja, preveri pristnost takega prepisa z vnosom enolične oznake pisanja in dodatnega podatka s pisanja (npr. opravilna številka ali datum). Tako opremljen elektronski prepis pisanja, ki je nastalo v fizični odliki, zagotavlja dovolj informacij o pristnosti tako izdelanega prepisa, zaradi česar takega prepisa ni potrebno še dodatno opremljati z odtisom sodnega pečata, odtisom štampiljke o točnosti prepisa in lastnoročnim podpisom pristojne sodne osebe.

[239] Uradni list RS, št. 17/95, 35/98, 91/98, 22/00, 113/00, 62/01, 88/01, 102/01, 22/02, 15/03, 75/04, 138/04, 74/05, 5/07, 82/07, 16/08, 93/08, 110/08, 117/08, 22/10, 48/11 in 15/15.

Pisanja, ki nastanejo v elektronski obliki, ločimo na:
– pisanja, ki nastanejo s samodejno obdelavo v informacijskem sistemu, torej tista pisanja, za izdelavo katerih ne stoji nobena konkretna oseba (v nadaljevanju: e-pisanje tipa 1), npr. sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine, ki je sicer specialno urejen v ZIZ,
– pisanja, o katerih se podatki o datumu njihove izdelave ter podatki o osebi, ki je tako pisanje izdelala, s pomočjo ustreznih tehničnih sredstev samodejno evidentirajo v informacijskem sistemu (v nadaljevanju: e-pisanje tipa 2), npr. zapisnik, odredba, uradni zaznamek in
– pisanja, ki jih s svojim kvalificiranim digitalnim potrdilom podpiše pristojna oseba (v nadaljevanju: e-pisanje tipa 3), npr. sodba.

E-pisanja tipa 1 se v postopku njihove izdelave samodejno podpišejo s kvalificiranim digitalnim potrdilom strežnika informacijskega sistema sodstva, kar se na tovrstnih pisanjih tudi posebej označi z vizualizacijo tega elektronskega podpisa. Elektronski podpis strežnika informacijskega sistema sodstva na tako nastalem pisanju predstavlja zadostno zagotovilo glede pristnosti tako izdelanega pisanja (to je zagotovilo, da je takšno pisanje izdelano s strani pristojnega sodišča samodejno z uporabo informacijskega sistema sodstva). Zunanjo manifestacijo elektronskega podpisa strežnika informacijskega sistema sodstva, ki bo vidna tudi na odpravkih tovrstnih pisanj, zagotavlja vizualizacija elektronskega podpisa.

Glede e-pisanj tipa 2 se uveljavlja ureditev, kakršna je v 126. členu ZPP trenutno predvidena le za zapisnik. Po omenjeni določbi ZPP podpisa predsednika senata in zapisnikarja nista obvezna, če se podatki o datumu zapisnika v elektronski obliki, o zapisnikarju, ki ga je sestavil ter o sodniku, ki je vodil zapisnik, s pomočjo ustreznih tehničnih sredstev samodejno evidentirajo v informacijskem sistemu. Takšna ureditev je ustrezna tudi za druga tovrstna pisanja kot npr. odredbe in uradne zaznamke. Smiselno je, da se podatki o datumu izdelave in osebi, ki je izdelala pisanje, ki se sicer samodejno beležijo v informacijskem sistemu, izpišejo tudi na pisanju. To bo zagotavljalo naslovnikom teh pisanj ustrezno informacijo o načinu nastanka takega pisanja.

Glede e-pisanj tipa 3 smo bi morali predpisi določati, da tovrstna pisanja podpiše sodnik ali druga pristojna oseba (odvisno kdo je po procesnih predpisih oziroma določbah SR pristojen za podpisovanje določenih vrst pisanj) s svojim varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim digitalnim potrdilom, kar mora biti na takem pisanju tudi posebej označeno z vizualizacijo elektronskega podpisa. Dodatno podpisovanje teh pisanj z elektronskim podpisom sodišča ni potrebno, saj elektronski podpis sodnika ali pristojne sodne osebe predstavlja zadostno zagotovilo glede pristnosti pisanja. To je zagotovilo, da je takšno pisanje izdelala pristojna oseba na sodišču. Takega pisanja zato ni potrebno še dodatno opremljati z odtisom sodnega pečata in lastnoročnim podpisom pristojne sodne osebe. Zunanjo manifestacijo elektronskega podpisa, ki bo vidna tudi na odpravkih tovrstnih pisanj, zagotavlja njegova vizualizacija. Poleg tega je naziv sodišča viden iz glave sodne odločbe.

Ker bodo vsi trije tipi e-pisanj nastali izvorno v elektronski obliki, bodo kot takšni tudi ustrezni za vložitev v sodni spis, ki se vodi v elektronski obliki (popolna informatizacija PUND vpisnika je predvidena za leto 2018), od koder bodo odpravki teh pisanj v elektronski obliki tudi odpravljeni naslovnikom (npr. z vročanjem v varne elektronske predale, odredbe do izvrševalcev odredb prek sistema za izdajanje in spremljanje izvrševanja odredb). V opisanih primerih izdelava posebnega prepisa takega pisanja ne bo potrebna, ker se bo naslovniku kot odpravek tega

pisanja poslala kopija (izvod) elektronskega dokumenta. Zato v teh primerih ni potrebno dodatno opremljanje odpravkov pisanj v elektronski obliki z: odtisom pečata sodišča, odtisom štampiljke z zaznamkom o točnosti prepisa in z lastnoročnim ali nadaljnjim elektronskim podpisom pristojne sodne osebe, ki je odpravila e-pisanje.

V primerih, ko pisanja, izvorno nastalega v elektronski obliki, ne bo mogoče odpraviti s sodišča v elektronski obliki, ker npr. naslovnik sodnega pisanja nima odprtega varnega e-poštnega predala ali ker vsebino sodne pošiljke sestavljajo tudi pisanja, ki niso digitalizirana, bo potrebno izdelati fizičen odpravek pisanja, ki je nastalo v elektronski obliki. Tudi za fizične prepise pisanj, ki so izvorno nastala v elektronski obliki, ni treba, da se ti prepisi dodatno opremljajo z odtisom pečata sodišča, odtisom štampiljke z zaznamkom o točnosti prepisa in z lastnoročnim podpisom pristojne sodne osebe. Tudi v teh primerih izpis vizualizacije elektronskega podpisa, s katerim je pisanje izvorno podpisano, zagotavlja zadostno informacijo o pristnosti tako izdelanega pisanja (to je zagotovilo, da je takšno pisanje izdelala pristojna oseba na sodišču).

Glede na to, da bodo vsa sodna pisanja opremljena z enolično oznako in spletnim naslovom, na katerem se lahko preveri njihova pristnost, bodo ti podatki vsebovani tudi na prepisih teh pisanj. To bo vsakomur, ki bo razpolagal s prepisom pisanja omogočalo, da bo lahko sam preveril pristnost takega prepisa. Zoper dodatno opremljanje tovrstnih prepisov s pečatom sodišča in štampiljke z zaznamkom o točnosti prepisa ter njihovim dodatnim podpisovanjem s strani pristojne sodne osebe govori tudi način odprave sodnih pošiljk prek poštne ceste. V teh primerih se bodo v sodno pošiljko, ki bo odpravljena po poštni cesti vložili, fizični prepisi izvorno elektronskih pisanj. Vendar pa prepisi teh pisanj ne bodo izdelani na sodišču, temveč pri zunanjem izvajalcu, ki za sodišča tiska in odpravlja pisanja, ki mu jih sodišča posredujejo po poštni cesti.

Za uveljavitev predlagane sprememb in dopolnitev ZPP v zvezi s pisanji, ki nastanejo izvorno v elektronski obliki in so tudi elektronsko podpisana, je treba predvideti primerno dolg rok, potreben za uskladitev že obstoječih rešitev tem spremembam (npr. za izpis vizualizacije elektronskega podpisan na vseh pisanjih, ki nastajajo v elektronski obliki) oz. za pripravo rešitev, ki bodo omogočale realizacijo teh določb v praksi (npr. za vzpostavitev repozitorija sodnih pisanj in dodeljevanja enoličnih oznak tem pisanjem, ter vzpostavitev orodja za preverjanje pristnosti teh pisanj, vzpostavitev e-spisa v pravdnih zadevah predvidoma leta 2019 – prenovljen PUND vpisnik).

Sprememba drugega odstavka 323. člena ZPP je bila potrebna, ker se v pravdnih postopkih ne uporablja varen elektronski podpis sodišča, overjen s kvalificiranim potrdilom, temveč le varen elektronski podpis sodnika, ki je overjen s kvalificiranim potrdilom.

Glede sodb s skrajšano obrazložitvijo ni odveč vpogled v primerjalno pravo. V Švici (239. člen šZPO) sodišče izda zgolj izrek sodbe, obrazložitev pa izda le na podlagi predloga strank. Če stranke predloga za obrazložitev ne podajo, se šteje, da so se odpovedale pravnemu sredstvu zoper sodbo. V Avstriji je treba sodbo razglasiti na samem naroku in v takem primeru pisna obrazložitev sodbe ni potrebna. To je spodbuda, da sodišča sodbe pogosteje razglašajo na samem naroku. Če je le mogoče, je treba izdati in razglasiti sodbo takoj po koncu ustne glavne obravnave in navesti bistvene razloge sodbe. Nenavzočnost strank ni ovira za razglasitev sodbe.

Ob razglasitvi sodbe se lahko sporoči, da je sodišče sklenilo, da bo o odmeri stroškov odločilo pozneje in se odločitev o stroških prenese na člana senata. Na naroku, na katerem je razglašena sodba, je treba strankama, ki nista zastopani po odvetniku, izročiti izvod listine, ki vsebuje izrek sodbe in pravni pouk, da je treba napovedati pritožbo (to zahtevo vsebuje § 461/2 aZPO). Sodba mora biti pisno izdelana v štirih tednih od razglasitve (§ 414 aZPO). Če je sodišče sodbo razglasilo, lahko sodišče izdela sodbo brez obrazložitve in jo vroči strankama. Če nobena od strank pravočasno ne napove pritožbe, sodišče izda sodbo v skrajšani obliki, ki vsebuje bistvene navedbe strank, njihovih zahtevkov in ugovorov (§ 417.a ZPO). V primeru pravočasne napovedi pritožbe sodišče izdela sodbo s polno obrazložitvijo (kot v Sloveniji po četrtem odstavku 324. člena ZPP).

Sodba brez obrazložitve pa je poznana v slovenskem kazenskem pravu, če upravičenec do pritožbe ne napove vložitve pritožbe (glej 368. člen Zakona o kazenskem postopku[240] - ZKP).

K 79. členu:

Zaradi lažje identifikacije strank, še posebej pozneje v izvršbi ali pri vpisovanju sodnih odločb (tudi sklepov o dedovanju) v zemljiško knjigo, se v spremenjenem drugem odstavku 324. člena doda zahteva po navedbi identifikacijskih podatkov strank iz 180.a člena ZPP v sodbi. Zadošča, da bo v sodbi naveden en identifikacijski podatek strank, ki so fizične osebe (bodisi datum rojstva, bodisi EMŠO ali matična številka).

Podobna je ureditev v izvršbi in stečaju (glej 16.a člen ZIZ in 17. člen ZFPPIPP).

K 80. členu:

S predlaganim novim petim odstavkom 328. člena se po avstrijskem zgledu (§ 419 aZPO) določa, da lahko popravo sodbe sodišču prve stopnje naloži tudi višje sodišče. Predlagatelj ocenjuje takšno dopolnitev kot smiselno in predstavlja predvsem ukrep racionalizacije postopka.

K 81. členu:

S predlagano določbo se omogoča, da zadostuje, da sklepi, ki se obdelajo v informacijskem sistemu sodstva samodejno, se podpišejo z elektronskim žigom informacijskega sistema sodstva.

K 82. členu:

V novih členih od 332.a do 332.d, ki so urejeni v novem štiriindvajsetem a) poglavju, je določeno ravnanje s tajnimi podatki v civilnem postopku.

Z odločbo U-I-134/10-28 (Uradni list RS, št. 92/13 z dne 8. 11. 2013) je Ustavno sodišče RS odločilo, da je ZPP v neskladju z Ustavo, in sicer iz razloga protiustavne pravne praznine, ki se nanaša na odsotnost (specialne) ureditve dostopa in ravnanja z vlogami in listinami, ki vsebujejo tajne podatke. Prav tako je odločilo, da mora Državni zbor ugotovljeno neskladje odpraviti v roku enega leta po objavi te odločbe ter določilo način izvršitve svoje odločitve.

[240] Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 8/16 – odl. US.

Bistvo sistema po Zakonu o tajnih podatkih[241] (ZTP) je, da lahko do tajnih podatkov določene stopnje tajnosti praviloma dostopajo le osebe, ki imajo dovoljenje za dostop do tajnih podatkov te stopnje tajnosti in se morajo s temi podatki seznaniti zaradi opravljanja funkcije ali delovnih nalog (prvi odstavek 31. člena ZTP). Osebam ali ustanovam, za katere ne obstaja pravna podlaga za seznanitev s tajnimi podatki, teh praviloma ni dopustno predložiti. Ustavno sodišče RS je odločilo, da obstoji protiustavna pravna praznina, saj sodnik zaradi učinkovanja ZTP in ob odsotnosti drugačne ureditve v ZPP nima pristojnosti za dokončno odločitev o tem, ali se bo in na kakšen način se bo stranka sodnega postopka seznanila z dokazi, ki jih je njen nasprotnik z oznako tajnosti predložil v sodni spis, in se opredelila do njih. Strankama se tako ne more zagotavljati pravice do izjave stranke kot emanacija načela zagotavljanja kontradiktornosti pravdnega postopka. Gre za opustitev dolžnosti zakonodajalca v primerih, ko je v sodnem postopku treba obravnavati tajne podatke, da se zagotovi učinkovito uveljavljanje človekove pravice iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Tako stanje lahko sanira le nova in posebna zakonska podlaga, ki mora prilagoditi uporabo tajnih podatkov v sodnih postopkih, za katere se uporablja ZPP.

Ustavno sodišče RS je zakonodajalcu pustilo prosto presojo, v katerem zakonu bo s specialno ureditvijo protiustavno stanje ustrezno uredil, vendar je Ustavno sodišče RS z obrazložitvijo odločitve in vmesnim načinom izvršitve svoje odločbe jasno začrtalo smer pri urejanju te vsebine. Pravica do izjave v postopku kot temeljna človekova pravica iz 23. člena Ustave ne sme biti podvržena odločitvam drugih državnih organov, ampak mora o zagotavljanju te pravice v sodnem postopku odločati samo neodvisno in nepristransko sodišče.

K 332. a členu:

Tudi v civilnih sodnih postopkih je treba varovati tajnost podatkov. Zato je po predlagani ureditvi treba upoštevati tudi določbe zakona, ki ureja tajne podatke (ZTP), razen če specialne določbe ZPP določajo drugače. V nadaljnjih členih je urejeno specialno ravnanje sodišča, ko ugotovi, da se obravnava gradivo ali se predlagajo dokazi, ki vsebujejo tajne podatke.

K 332. b členu:

S predlaganim členom se določa, da mora v primeru, ko vloga stranka vsebuje tajne podatke, stranka del vloge, ki vsebuje tajne podatke, ločiti od dela vloge, ki ne vsebuje tajnih podatkov, in ga pripeti vlogi v zaprti ovojnici. Dolžnost stranke je, da svojo vlogo pripravi tako, da jasno razmeji del, ki vsebuje tajne podatke, in del, ki tajnih podatkov ne vsebuje. Del vloge, ki vsebuje tajne podatke, mora ločiti na način, da ga zapre v posebno ovojnico, ki jo priloži (na primer pripne) vlogi, in jo sodišču pošlje skupaj z vlogo. Če stranka ne ravna na ta način, se vloga stranke šteje za nepopolno, sodišče pa vlogo ali listino, ki vsebujejo tajne podatke, zapre v ovojnico. Sodišče pošlje takšno vlogo stranki v popravo v skladu s 108. členom ZPP, da jo prilagodi zahtevam prvega odstavka 332.b člena ZPP, sodišče pa takšno vlogo ali listino, ki vsebujejo tajne podatke, zapre v ovojnico.

Enako postopanje je določeno v primeru, ko so vlogi priloženi listinski dokazi, ki vsebujejo tajne podatke.

[241] Uradni list RS, št. 50/06 – uradno prečiščeno besedilo, 9/10 in 60/11.

Sodišče vloge in listine, ki vsebuje tajne podatke, hrani in dopusti vpogled vanje pod pogoji 332.c in 332.č člena tega zakona.

K 332. c členu:

S predlaganim členom se določa, da je odločitev, ali se dopusti vpogled v vlogo ali listino, ki vsebuje tajne podatke, pridržana sodišču, in sicer po zgledu vmesnega načina izvršitve odločbe U-I-134/10-28. Sodišče s sklepom odloči, ali se dopusti vpogled v vloge in listine, ki so jih stranke priložile vlogam, in ali se izvedejo dokazi, ki vsebujejo tajne podatke. Sodnik pri odločitvi tehta pomen navedb in vsebine listine za postopek ter lastnost tajnega podatka in posledice razkritja tajnega podatka za državno varnost. Sodnik pri dopustitvi upošteva dokazno stisko stranke in pomen navedbe oziroma dokaza za materialnopravno utemeljenost njegovega zahtevka na eni strani, na drugi strani pa stopnjo tajnosti podatka in morebitne posledice, ki bi jih imelo njegovo razkritje (tehtanje interesov, načelo sorazmernosti.

Če sodišče dopusti vpogled v vlogo ali listino, lahko glede na okoliščine primera in upoštevaje sorazmernost posega naloži stranki, da pripravi in predloži različice vlog ali listin, na katerih so prekriti posamezni deli, ki vsebujejo tajne podatke, če oceni, da celotno razkritje vlog ali listin ni nujno (tretji odstavek 332.c člena). Po navadi je celotna listina označena z določeno stopnjo tajnosti. Zato lahko sodišče nasprotni stranki naloži, da prekrije celotno vsebino listine, razen tiste dele listine, ki se nanašajo na pravno relevanten podatek, npr. na plačo vojaka, ki je bil poslan na misijo v tujino, delovni čas itd. Zatorej ni treba, da se razkrijejo vsi tajni podatki neke listine, samo nekateri, ostali deli pa se prekrijejo. Kajti v listini, ki je označena s stopnjo tajnosti, so tajni vsi podatki, ki so na njej zapisani. Če gre za prekritje določenih delov take listine, se razkrije del tajnih podatkov, ki ni prekrit.

Sodišče s sklepom določi tudi kraj in način seznanitve z vlogami in listinami, ki vsebujejo tajne podatke, in stranke opozori, da morajo podatke varovati v skladu z določbami zakona, ki ureja tajne podatke, ter na posledice morebitnega razkritja in njihovo odgovornost v primeru razkritja teh podatkov. Zoper sklep sodišča ni posebne pritožbe.

K 332. č členu:

Predlagani člen ureja ravnanje sodišča z gradivom, ki vsebuje tajne podatke. V skladu s predlaganim 332. a členom ZPP je dolžnost sodišča, da skrbi, da se zagotovijo primerljivi varnostni standardi glede ravnanja s tem gradivom, kot jih določa krovni zakon, ki ureja tajne podatke – ZTP (prvi odstavek 332.č člena). To pomeni, da se lahko listine v spisu, ki vsebujejo tajne podatke, hranijo na sodišču, kjer teče postopek, če je na tem sodišču možna hramba v skladu z ZTP. Če priča ali stranka na zaslišanju v skladu z drugim odstavkom 230. člena ZPP razkrije tajne podatke, je treba dele zapisnika hraniti v skladu z določbami ZTP. Podobno velja za edicijsko dolžnost nasprotne stranke ali tretje osebe, kjer sodišče na podlagi drugega odstavka 230. člena ZPP v zvezi s tretjim odstavkom 227. člena oziroma 228. členom ZPP pozove nasprotno stranko ali tretjo osebo k predložitvi listin.

Po ZTP obstaja več vrst tajnosti (11. člen ZTP). Najnižja stopnja je interno gradivo, ki se določi za tajne podatke, katerih razkritje nepoklicani osebi bi lahko škodovalo delovanju ali izvajanju nalog organa. Višja stopna tajnosti je zaupno gradivo, ki se določi za tajne podatke, katerih razkritje nepoklicani osebi bi lahko škodovalo varnosti ali interesom Republike Slovenije. Stopnja tajno se določi za tajne podatke, katerih razkritje nepoklicani osebi bi lahko hudo škodovalo varnosti ali interesom Republike Slovenije. Najvišja stopnja tajnosti je strogo tajno, ki se določi za tajne podatke, katerih razkritje nepoklicani osebi bi ogrozilo vitalne interese Republike Slovenije ali jim nepopravljivo škodovalo (13. člen ZTP).

Vendar pa predlagana določba glede na organizacijske in druge zmožnosti sodišča dopušča tudi drugačno ravnanje, kot je predpisano v prvem odstavku 332.č člena, še posebej v primerih, ko bi bilo lahko oteženo učinkovito uresničevanje pravice do sodnega varstva tožeče stranke. Sodišče mora namreč skladno z 11. členom ZPP skrbeti tudi za ekonomičnost pravdnega postopka. Če prostori sodišča ne izpolnjujejo varnostnih pogojev, kot jih določa zakon, ki ureja tajne podatke, lahko sodnik odloči, da se vloge, listine in druge dele spisa hranijo in vpogledajo v prostorih drugega sodišča na področju posameznega okrožja (drugi odstavek 332.č člena). Sodnik lahko odloči, da glede na stopnjo varovanja tajnih podatkov in težav z zagotavljanjem primernih varnostnih pogojev, dopusti hrambo in vpogled v vloge, listine in druge dele spisa, ki vsebujejo tajne podatke, v prostorih sodišča, ki ne izpolnjujejo pogojev, kot jih določa zakon, ki ureja tajne podatke, ob uvedbi dodatnih varnostnih ukrepov (tretji odstavek 332.č člena). Ne glede na določbe zakona, ki ureja tajne podatke, se lahko stranke seznanijo s tajnimi podatki na glavni obravnavi ob prisotnosti sodnika in ob uvedbi dodatnih varnostnih ukrepov (četrti odstavek 332.č člena).

Prepis vlog ali dela vlog, listin in drugih delov spisa, ki vsebujejo tajne podatke, ni dovoljen, razen pod pogoji, kot jih določa zakon, ki ureja tajne podatke. Gre za izjemo od 150. člena ZPP. V nasprotju z namenom varovanja tajnih podatkov bi bilo, če bi bili prepisi delov spisa, ki vsebujejo tajne podatke, dovoljeni, saj bi na ta način lahko bili tajni podatki razkriti nepooblaščenim osebam. Sodni red zahteva, da je ob pregledovanju spisa ves čas prisoten vpisničar (73. člen).

Vpogled v vloge in listine, ki vsebujejo tajne podatke, se v skladu s pogoji iz 332.č člena ZPP lahko dopusti izvedencem, cenilcem, tolmačem in mediatorjem, če je seznanitev s to vsebino nujna za opravo njihovega dela in jih sodišče opozori, da morajo podatke varovati v skladu z določbami zakona, ki ureja tajne podatke in na posledice in njihovo odgovornost v primeru razkritja teh podatkov.

K 332. d členu:

Sodba, ki vsebuje tajne podatke, se praviloma vroči strankam in njunim pooblaščencem v skladu z določbami zakona, ki ureja tajne podatke (prvi odstavek 332.d člena). Predlagatelj ocenjuje, da je v primerih, ko obrazložitev sodbe vsebuje tajne podatke, treba upoštevati tudi določbe ZTP o obdelavi in hranjenju tajnih podatkov in predvsem namen teh kogentnih pravil.

Vendar je nemogoče je od strank in njihovih pooblaščencev pričakovati, da bodo pridobivali dovoljenje za seznanitev s tajnimi podatki, še manj pa, da bi v svojih domovih vzpostavljali varnostna območja ter izpolnjevali druge zahteve predpisov, ki urejajo področje ravnanja s tajnimi

podatki. Zato je po mnenju predlagatelja v takem primeru primerna rešitev iz drugega odstavka 332.d člena (ki predstavlja izjemo od prvega odstavka istega člena), po kateri se strankam v takšnih primerih vroči sodba, ki ne vsebuje tajnih podatkov, torej izrek sodbe z obrazložitvijo, ki ne vsebuje tajnih podatkov, in poukom, da se izvirnik sodne odločbe s celotno obrazložitvijo nahaja v prostorih sodišča.

Navedeni člen ureja samo načine vročanja sodbe, ki v obrazložitvi vsebuje tajne podatke. Navedena določba ne vpliva na predhodno postopanje sodišča na podlagi spremenjenega 323. člena ZPP.

K 83. členu:

Predlagatelj je ocenil predlog OZS za spremembo 333. člena, in sicer tako, da se pritožbeni rok s 15 podaljšuje na 30 dni, kot utemeljen. Podobno dolžino pritožbenega roka imajo v Avstriji in Nemčiji. Gre za uskladitev s primerljivimi pravnimi redi. V Avstriji pritožbeni rok znaša 4 tedne (§ 464 aZPO), v Nemčiji 30 dni (§ 517 nZPO). Nadalje so v nekaterih zadevah obrazložitve sodb zelo dolge, zato v takih primerih kratki pritožbeni roki nesorazmerno posegajo v strankino pravico do pravnega sredstva. Zato se je strinjati s predlogi OZS, da 15 dnevni pritožbeni rok ni primeren v zapletenih zadevah glede pravnih ali dejanskih vprašanj na primer v gospodarskih sporih z visoko vrednostjo spornega predmeta, pri katerih je pogosto, da gre za zapletena pravna vprašanja in obsežno dejansko stanje, podprto z obsežnim listinskim gradivom, ki je ob izdaji prvostopenjske sodbe bistveno obsežnejše kot na začetku pravde. To npr. še posebej velja za nekatere vrste sporov, kot so npr. spori v zvezi z odškodninami zaradi kršitev konkurenčnega prava, gradbeni spori v zvezi z večjimi investicijskimi projekti, spori v zvezi z odškodninsko odgovornostjo članov organov vodenja in nadzora ipd. 30 dnevni rok za pritožbo bo prispeval h kakovostnejšemu uresničevanju pravic pravdnih strank do izjave in do pravnega sredstva (člena 22 in 25 Ustave, člen 6 EKČP), saj bo omogočal zadosti časa za analizo in pripravo pritožbenih argumentov ter posledično kakovostnejšo pripravo pritožbe. V primeru tujih strank, ki jim je treba sodbo še prevesti v jezik, ki ga razumejo (kar v primeru obsežnejših sodb lahko traja več dni ali celo en teden), je 15-dnevni rok prekratek za učinkovito uresničevanje omenjenih pravic. Več časa za pripravo pritožbe (in odgovora nanjo) bi imelo koristne učinke tudi za pritožbeno sodišče, saj bi bila večja verjetnost, da bo sodišče v obravnavo prejelo pritožbo, v kateri bodo pritožbeni argumenti predstavljeni bolje in na jasnejši način, kar bo pritožbenemu sodišču omogočalo lažje in kakovostnejše odločanje. Določitev 30-dnevnega roka za vložitev pritožbe ne bi bila unikum v slovenskem pravnem redu. Prav zaradi kompleksnosti že peti odstavek 607. člena ZGD-1 predpisuje enomesečni rok za pritožbo in odgovor na pritožbo glede sodnih odločb, s katerimi sodišče odloči o predlogu za preizkus menjalnega razmerja. Podaljšanje pritožbenega roka za 15 dni bi ob trenutnem trajanju sodnih postopkov imelo zanemarljiv vpliv na skupno trajanje sodnega postopka.

Po mnenju predlagatelja bo predlagana sprememba prinesla večjo vsebinsko kakovostnejše pritožbe.

Po drugi strani se krajšajo roki za pritožbe zoper sklep, zato podaljšanje roka za vložitev pritožbe zoper sodbe ne bo znatneje vplivala na dolžino postopka.

K 84. členu:

Glede pravice navajati novote v pritožbi, ostaja ureditev takšna kot doslej. V pritožbi je mogoče navajati dejstva in predlagati dokaze, ki so nastali do zaključka glavne obravnave v postopku na prvi stopnji. Če so dejstva in dokazi nastali pozneje, niso zajeti s časovnimi mejami pravnomočnosti, in jih lahko dolžnik uveljavlja le v izvršbi z ugovorom zoper sklep o izvršbi ali z opozicijsko tožbo (tj. tožbo na ugotovitev nedopustnosti izvršbe po 59. členu ZIZ).

S predlagano dopolnitvijo tretjega odstavka 337. člena ZPP je predlagano, da se tudi ugovor zastaranja (poleg procesnega ugovora pobota), ki ni bil uveljavljen pred sodiščem prve stopnje, ne more uveljavljati v pritožbi. Institut zastaranja je urejen v OZ (Splošni del, IV. poglavje, 4. oddelek, 335.-370. člen). Zastaranje je opredeljeno kot prenehanje pravice zahtevati izpolnitev obveznosti. Pravni učinki nastanejo, če sta izpolnjena dva pogoja: da se dolžnik (toženec) na zastaranje sklicuje in da je pretekel čas, določen z zakonom.

ZPP-D je zaradi načel ekonomičnosti, kakovosti in zagotovitve sodnega varstva v razumnem roku uvedel nekatere rešitve, ki krepijo odgovornost in disciplino strank v postopku. Mednje spada ureditev sankcij prekluzije pri navajanju dejstev in predlaganju dokazov (ki je bila z novelo ZPP-D razširjena v fazo pred glavno obravnavo ali med njo - 286.a člen). Stranka mora najpozneje na prvem naroku za glavno obravnavo navesti vsa dejstva, ki so potrebna za utemeljitev njenih predlogov, ponuditi dokaze, ki so potrebni za ugotovitev njenih navedb, in se izjaviti o navedbah in ponujenih dokazih nasprotne stranke. Stranke lahko tudi na poznejših narokih za glavno obravnavo navajajo nova dejstva in predlagajo nove dokaze, vendar le, če jih brez svoje krivde niso mogle navesti na prvem naroku. Prepozno zatrjevanih dejstev in predlaganih dokazov sodišče ne sme upoštevati. V pritožbenem postopku velja enaka omejitev, saj so novote dovoljene samo, če pritožnik izkaže, da jih brez svoje krivde ni mogel navesti oziroma predložiti do prvega naroka za glavno obravnavo oziroma do konca glavne obravnave, če so izpolnjeni pogoji iz četrtega odstavka 286. člena ZPP.

Sodišča obravnavajo tudi primere, v katerih se toženec po prvem naroku za glavno obravnavo ali celo v pritožbenem postopku prvič sklicuje na zastaranje, kar pomeni, da morajo pred odločanjem o njegovi (ne)utemeljenosti najprej preizkusiti (ne)dopustnost (pravočasnost) takega ugovora.

Sodišče o ugovoru zastaranja odloča meritorno, torej s sodbo, zato ugovor zastaranja ni procesne narave. Ugovor zastaranja je torej materialnopravne narave in zanj veljajo sankcije prekluzije. Sklicevanje na zastaranje ima svojo dejansko podlago v jasni in nedvoumni izjavi toženca. Taka izjava je eno od odločilnih dejstev in tudi zanjo v celoti veljajo omejitve pravočasnosti navajanja dejstev, v skladu z 286. členom ZPP v postopku pred sodiščem prve stopnje, enako kot za tiste dejanske navedbe in dokaze, ki se nanašajo na začetek, zadržanje, pretrganje ali pretek zastaralnega roka.

Novejša sodna praksa in literatura sta enotni v razlagi, da če se dolžnik šele v pritožbi prvič sklicuje na zastaranje in ne gre za kakšen izjemen procesni položaj (na primer novo in nepričakovano stališče sodišča prve stopnje o pravni naravi terjatve), je tak ugovor dopusten, če so podane predpostavke iz 337. člena ZPP. Po tej razlagi je izjava, s katero se toženec sklicuje

na zastaranje, ki je prvič podana v pritožbenem postopku, objektivno novo dejstvo, nastalo šele v tem trenutku, in ne prej, zato se nanj časovne meje pravnomočnosti ne morejo nanašati.

Predlagatelj meni, da je zato v tem delu nujen poseg zakonodajalca, po vzoru ureditve v hrvaškem procesnem pravu in pravne teorije.[242] Hrvaški zakon o pravdnem postopku (Zakon o parničnom postupku) je namreč v drugem odstavku 352. člena določil, da stranka, ki ugovora zastaranja ni podala v postopku pred sodiščem prve stopnje, tega ne more podati v pritožbi.

K 85. členu:

S predlagano določbo se spreminjajo primeri absolutnih bistvenih kršitev postopka iz drugega odstavka 339. člena ZPP. Tako je predlagana sprememba 4. točke, ki de lege lata predvideva, da je podana absolutna bistvena kršitev postopka, če je sodišče odločilo o tožbenem zahtevku, za katerega je stvarno pristojno višje sodišče iste vrste ali sodišče druge vrste, ali če je na ugovor stranke v odločbi, ki je bila vzeta v sodbo, nepravilno odločilo, da je krajevno pristojno.

V nemškem pravu kršitev pravil o stvarni in krajevni pristojnosti ni pritožbeni razlog zoper sodbo (drugi odstavek § 513 nZPO). Sodba nepristojnega sodišča ni brez učinkov, saj so si vsa sodišča enakovredna.[243] Procesna vprašanja je treba rešiti v zgodnji fazi postopka, ko sodišče na ugovor stranke glede stvarne ali krajevne pristojnosti odloči s sklepom, proti kateremu je dovoljena pritožba.

Na podlagi navedenega je predlagatelj upoštevaje tudi predlagano spremembo 19. člena ZPP, po kateri kršitev pravil o stvarni pristojnosti (če o njej ni bilo odločeno z odločbo) po vzoru kršitev pravil, ki določajo krajevno pristojnost, ne predstavlja več absolutne bistvene kršitve postopka. Kršitve pravil o stvarni in krajevni pristojnosti bo treba grajati v zgodnji fazi postopka. Če izda okrajno sodišče sklep, da ni stvarno ali krajevno pristojno, je zoper tak sklep možna pritožba (a contrario tretji odstavek 19. člena ZPP, 23. člen ZPP). Če se okrožno sodišče s sklepom izreče za pristojno, zoper tak sklep ni pritožbe (niti nesamostojne pritožbe), temveč pride do ustalitve pristojnosti okrožnega sodišča.

K 86. členu:

Sprememba 343. člena je povezana s predlagano uvedbo razširjenega instituta napovedi pritožbe v primerih izdaje sodbe s skrajšano obrazložitvijo, zato je treba ustrezno dopolniti določbo, ki ureja, kdaj je pritožba nedovoljena. To je po predlogu tudi takrat, če je stranka umaknila napoved pritožbe..

K 87. členu

Predlagani novi 343.a člen ZPP je oblikovan po vzoru 242. člena ZUP,[244] po katerem lahko upravni organ, ko prejme pritožbo, svojo odločbe nadomesti z novo odločbo. Proti novi odločbi

[242] Igor Strnad, Procesno uveljavljanje zastaranja, Pravna praksa, 2015, št. 9, str. 9-11.

[243] Othmar Jauernig, Zivilprozessrecht, 29. Izdaja, C.H. Beck, München 2007, str. 35str.

[244] Določba 242. člena ZUP določa:

organa prve stopnje je dovoljeno vložiti novo pritožbo. Če je stranka ne vloži, (nadomestna) odločitev velja. Zaradi razlike od ureditve po ZUP je ta možnost omejena zgolj na odpravo absolutnih bistvenih kršitev iz 14. in 15. točke prvega odstavka 339. člena ZPP.

S predlaganim členom se torej uvaja možnost za sodišče prve stopnje, da izda novo sodbo, ki nadomesti sodbo, ki se s pritožbo izpodbija, in s katero odpravi to kršitev. Glede na to, da je to dopustno le glede kršitev 14. in 15. točke 339. člena ZPP[245], bo pogosto šlo za dopolnitev obrazložitve, lahko pa tudi za popravo izreka. Te pomanjkljivosti lahko odpravi sodnik na prvi stopnji. Podobno rešitev predvideva tudi v insolvenčno pravo (glej drugi odstavek 128. člena ZFPPIPP).[246] To pravilo je bilo v insolvenčnem pravu sprejeto z namenom uresničevanja načela hitrosti postopka kot enega izmed temeljnih načel postopka zaradi insolventnosti.[247]

Namen predlagane določbe je v tem, da sodišče prve stopnje v primeru, da gre za kršitev iz 14. ali 15. točke 339. člena ZPP, pomanjkljivost samo odpravi in izda novo (nadomestno) sodbo. V takem primeru gre za posebno vrsto poprave, kjer sodišče prve stopnje odpravi pomanjkljivosti, zaradi katerih se sodba ne more preizkusiti: npr. če je izrek sodbe nerazumljiv, če nasprotuje samemu sebi ali razlogom sodbe, če sodba sploh nima razlogov ali v njej niso navedeni razlogi o odločilnih dejstvih ali so ti razlogi nejasni ali med seboj v nasprotju, bo moralo sodišče prve stopnje v postopku poprave na novo napisati obrazložitev sodbe (14. točka 339. člena ZPP). Podobno velja glede pritožbenega razloga protispisnosti (15. točka 339. člena ZPP).

(1) Če organ, ki je izdal odločbo, spozna, da je pritožba utemeljena, pa ni potreben nov ugotovitveni postopek, reši zadevo drugače in z novo odločbo nadomesti odločbo, ki se s pritožbo izpodbija.
(2) Zoper novo odločbo ima stranka pravico pritožbe. Ko organ prve stopnje prejme to pritožbo, mora takoj ravnati po prvem odstavku 245. člena tega zakona.

[245] V skladu s 14. točko drugega odstavka 339. člena ZPP je bistvena kršitev določb pravdnega postopka podana vselej, ko ima sodba pomanjkljivosti, zaradi katerih se ne more preizkusiti, zlasti pa, če je izrek sodbe nerazumljiv, če nasprotuje samemu sebi ali razlogom sodbe ali če sodba sploh nima razlogov ali v njej niso navedeni razlogi o odločilnih dejstvih ali so ti razlogi nejasni ali med seboj v nasprotju. Kršitev iz 15. točke drugega odstavka 339. člena ZPP pa je podana vedno, ko je o odločilnih dejstvih nasprotje med tem, kar se navaja v razlogih sodbe o vsebini listin, zapisnikov o izvedbi dokazov ali prepisov zvočnih posnetkov, in med samimi temi listinami, zapisniki oziroma prepisi.

[246] Drugi odstavek 128. člena ZFPPIPP določa: (2) Če sodišče prve stopnje ugotovi, da je pravočasna in dovoljena pritožba utemeljena, lahko z novim sklepom nadomesti sklep, ki se izpodbija s pritožbo.

[247] VSL Cst 348/2011 z dne 25.01.2012.

V Švici poznajo podoben inštitut (Erläuterung, 334. člen šZPO),[248] ki je kvalificirana oblika poprave sodbe (Berichtigung).[249]

K 88. členu:

S predlagano spremembo določba 344. člena ZPP se podaljšuje tudi rok za odgovor na pritožbo. Kajti, če se rok za vložitev pritožbe iz petnajst podaljša na trideset dni, je temu ustrezno treba podaljšati tudi rok za odgovor na pritožbo, in sicer se odgovor na pritožbo lahko vloži v enakem roku, kot je določen za vložitev pritožbe.

Glede na to, da se navedena določba uporablja tudi v tistih postopkih, kjer se ZPP uporablja smiselno (npr. v izvršilnem postopku, 15. člen ZIZ), bo predlagana ureditev odpravila sledečo anomalijo v izvršilnem pravu: rok za vložitev pritožbe je 8 dni (glej 9. člen ZIZ), za vložitev odgovora na pritožbo pa 15 dni (344. člen ZPP v zvezi s 15. členom ZIZ).

K 89. členu:

Predlagan je nov šesti odstavek 347. člena ZPP, ki sodniku poročevalcu omogoča, da brez pooblastila senata opravi narok in na zapisnik sprejme sodno poravnavo. Na obravnavah pred sodiščem druge stopnje je načeloma predvideno senatno sojenje, z namenom racionalizacije postopka pa lahko senat ob razpisu obravnave odloči, da pooblastila, ki jih ima glede priprave in vodenja obravnave predsednik senata, preidejo na sodnika poročevalca (četrti odstavek 347. člena ZPP). Ta je namreč z zadevo najbolje seznanjen, zato je smiselno, da se nanj prenese tudi formalno vodstvo postopka. Pri manj zapletenih zadevah lahko senat nadalje pooblasti sodnika poročevalca, da o zadevi tudi odloči (peti odstavek 347. člena ZPP). Pooblastilo za odločanje velja tudi za vse stranske odločitve, ki bi jih na pritožbeni obravnavi sprejel senat.[250]

V praksi Višjega sodišča v Ljubljani se je določba četrtega odstavka 347. člena ZPP uporabljala tudi za pooblastilo sodnika, ki je po uspešno opravljeni mediaciji opravil poravnalni narok in na zapisnik sprejel sodno poravnavo. Postopanje v praksi je pokazalo, da je pridobivanje pooblastila celega senata nemalokrat zamudno in ne pripomore k ekonomičnosti izvajanja mediacij. Čakanje na pooblastilo senata namreč od strank in njihovih pooblaščencev pogosto zahteva, da na sodišče pristopijo ponovno. Strankam čakanje na podpis sodne poravnave nadalje nudi ponovni

[248] Določba 334.člena šZPO se glasi:

»1 Ist das Dispositiv unklar, widersprüchlich oder unvollständig oder steht es mit der Begründung im Widerspruch, so nimmt das Gericht auf Gesuch einer Partei oder von Amtes wegen eine Erläuterung oder Berichtigung des Entscheids vor. Im Gesuch sind die beanstandeten Stellen und die gewünschten Änderungen anzugeben.

2 Die Artikel 330 und 331 gelten sinngemäss. Bei der Berichtigung von Schreib- oder Rechnungsfehlern kann das Gericht auf eine Stellungnahme der Parteien ver- zichten.

3 Ein Entscheid über das Erläuterungs- oder Berichtigungsgesuch ist mit Beschwerde anfechtbar.

4 Der erläuterte oder berichtigte Entscheid wird den Parteien eröffnet.«

[249] Karl Spühler, Annettte Dolge, Myriam Gehri, Schweizerisches Zivilprozessrecht, 9. Auflage, Stämpfli Verlag AG, Bern 2010, str. 397.

[250] L. Ude, A. Galič, Pravdni postopek, zakon s komentarjem, Ljubljana, Uradni list, GV Založba, 2009, 3. knjiga, stran 397.

premislek, kar ima lahko za posledico odstop od osnutka sodne poravnave, dosežene v okviru postopka mediacije, in odstop zadeve na redni pritožbeni postopek. Z namenom racionalizacije postopka je zato predlagan nov šesti odstavek 347. člena ZPP, ki naj sodniku poročevalcu omogoči, da sam, brez pooblastila senata, opravi narok in na zapisnik sprejeme sodno poravnavo.

K 90. členu:

S predlagano spremembo se 349. člen spreminja tako, da se določa uporabo določbe pred sodiščem prve stopnje smiselno tudi za postopek pred sodiščem druge stopnje, če ni v 25. poglavju tega zakona drugače določeno. Veljavna določba 349. člena ZPP je razmeroma ozka, saj ne zajema uporabe določb o dokazovanju v postopku na drugi stopnji, temveč le določbe o glavni obravnavi pred sodiščem prve stopnje (281. do 305. člen). Že iz besedil 355. in 358. člena ZPP je razvidno, da lahko tudi sodišče druge stopnje izvaja dokaze, bodisi posredno (druga alineja 358. člena ZPP) bodisi neposredno (prva alineja 358. člena ZPP). Nadalje, v praksi se pred sodišči druge stopnje tudi sklepajo sodne poravnave (306. člen ZPP), zato bo sedaj mogoče predlagane določbe uporabiti tudi v postopku na drugi stopnji. V vsakem primeru predlagana določba omogoča tudi smiselno uporabo tretjega odstavka 302. člena ZPP[251] pred sodiščem druge stopnje. To pomeni, da bo lahko sodišče druge stopnje neposredno izvajalo dokaze le, če bosta stranki pri tem vztrajali in se mu bo to zdelo primerno. V nasprotnem primeru bo lahko sodišče druge stopnje odločilo, da se priče, izvedenci in stranke ne zaslišijo znova in da se ne opravi nov ogled, temveč da se preberejo zapisniki o izvedbi teh dokazov. Nobenega razloga namreč ni, da bi sodišče druge stopnje moralo dokaze, ki so bili neposredno izvedeni pred sodiščem prve stopnje, samo neposredno izvesti, spremenjen senat sodišča prve stopnje pa bi se lahko zadovoljil zgolj z branjem zapisnikov in mu ne bi bilo treba ponovno neposredno izvesti dokazov.

Enaka kot predlagana je uveljavljena rešitev tudi v avstrijskem (prvi odstavek § 463 aZPO) in nemškem pravu (§ 525 nZPO), in sicer se tudi tam določbe o postopku pred sodiščem prve stopnje smiselno uporabljajo tudi za postopek pred sodiščem druge stopnje.

K 91. členu:

Predlagana sprememba 354. člen ZPP še dodatno zamejuje možnost kasacijskih pooblastil sodišča druge stopnje v primeru bistvenih kršitev pravdnega postopka, ki jih je zagrešilo sodišče prve stopnje, vendar le v primeru, ko bi zaradi razveljavitve prišlo do hujše kršitve strankine pravice do sojenja v razumnem roku .).

Obstoječi prvi odstavek 354. člena, ki se z novelo ne spreminja, določa, da sodišče druge stopnje praviloma mora samo odpraviti kršitev postopka pred sodiščem prve stopnje, da se zadeva na drugi stopnji pravnomočno zaključi. V isti določbi je predvidena izjema od osnovnega pravila, ki pride v poštev, če sodišče druge stopnje kršitve postopka pred sodiščem prve stopnje ne more

[251] Navedena določba se glasi: »Če se opravi narok pred spremenjenim senatom, se mora glavna obravnava znova začeti; vendar pa sme senat potem, ko so se stranke o tem izjavile, odločiti, da se priče, izvedenci in stranke ne zaslišijo znova in da se ne opravi nov ogled, temveč da se preberejo zapisniki o izvedbi teh dokazov.«

samo odpraviti. V takem primeru sodišče druge stopnje razveljavi s sklepom sodbo prve stopnje in vrne zadevo istemu sodišču prve stopnje ali pa jo odstopi pristojnemu sodišču prve stopnje v novo sojenje.

V novem drugem odstavku 354. člena ZPP je določena izjema od izjeme. Sodišče druge stopnje ne glede na določbo prvega odstavka 354. člena ZPP ne sme razveljaviti sodbe sodišča prve stopnje in vrniti zadeve sodišču prve stopnje v novo sojenje, če bi to povzročilo hujšo kršitev strankine pravice do sojenja v razumnem roku. V takem primeru sodišče druge stopnje novo sojenje opravi samo.

EKČP v 6. členu (pravica do poštenega sojenja) določa, da ima vsakdo pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršnihkoli kazenskih obtožbah zoper njega pravično in javno ter v razumen roku odloča neodvisno in nepristransko z zakonom ustanovljeno sodišče. Navedena določba torej postavlja državam pogodbenicam zahtevo po sojenju v razumnem roku. ESČP je večkrat ponovilo, da 6. Člen EKČP nalaga državam pogodbenicam, da svoj pravosodni sistem organizirajo tako, da lahko sodišča uresničujejo zahteve iz 6. člena EKČP, vključno z zahtevo po sojenju v razumnem roku.[252]

EKČP ne predvideva dvostopenjskega sojenja. Pravico do sojenja v razumnem roku, ki je konvencijska pravica (6. člen EKČP), je treba uravnotežiti s pravico do pritožbe ali drugega pravnega sredstva, ki jo predvideva 25. člen Ustave (pravica do dvostopenjskega sojenja). Gre za tehtanje interesov. Predlagatelj uvaja pravni standard, da se mora pravica do dvostopenjskega sojenja (pravica do pritožbe) umakniti pravici stranke do sojenja v razumnem roku, če bi zaradi razveljavitve sodbe prišlo do hujše kršitve pravice do sojenja v razumnem roku. Gre torej za pravni standard, ki ga bo moralo uporabiti sodišče druge stopnje glede na vse okoliščine posameznega primera. Vsekakor mora iti za ekscesne primere, kot je bila na primer zadeva Šilih.[253] V takem izjemnem primeru sodišče druge stopnje prevzame funkcijo sodišča prve stopnje in meritorno odloči o tožbenem zahtevku. Proti odločitvi sodišča druge stopnje zaradi zagotavljanja pravice do sojenja v razumnem roku ni dovoljena nadaljnja pritožba.

Ustavno sodišče RS je že večkrat zavzelo stališče, da pravica do pritožbe iz 25. člena Ustave ni absolutna in jo je dopustno včasih tudi omejiti. Tako je že ocenilo, da je pravica do pritožbe spoštovana, če je zagotovljen preizkus pred višjim sodiščem in iz te pravice ne izhaja, da bi moralo v primeru, kadar instančno sodišče spremeni odločbo nižjega sodišča, biti zoper odločitev instančnega sodišča zagotovljeno nadaljnje pravno sredstvo.[254] V navedeni zadevi je Višje sodišče v Kopru s sodbo spremenilo sodbo sodišča prve stopnje, s katero je bilo tožničinemu zahtevku ugodeno, in njen tožbeni zahtevek zavrnilo. V neki drugi zadevi je Ustavno sodišče RS izpostavilo, da pravica do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave glede postranskih terjatev (stroškov postopka na drugi stopnji) sploh ne obstaja. Ustavno sodišče RS je poudarilo, da iz

[252] Sodbe ESČP v zadevah Giancarlo Lombardo proti Italiji z dne 26. 11. 1992, točka 23 ; Duclos proti Franciji z dne 17. 12. 1996, točka 55; Süßmann proti Nemčiji z dne 16. 9. 1996, točka 55; Pammel proti Nemčiji z dne 1. 7. 1997, točka 68. Glej tudi 11. in 12. točko odločbe US RS Up-695/11-15 z dne 10. 1. 2013.
[253] Navedeni postopek vsled mnogih razveljavitev traja že od leta 1995. Glej odločbe US RS Up-680/14 z dne 5. 5. 2016 in Up-2443/08 z dne 7. 10. 2009 ter sodbi ESČP v tej zadevi ESČP z dne 28. 6. 2007 in z dne z dne 9. 4. 2009.
[254] Odločba Ustavnega sodišča RS Up-395/00 z dne 20.2.2003.

pravice do pravnega sredstva (25. člen Ustave) ne izhaja, da bi zoper odločitev o stroških, prvič sprejeto pred sodiščem druge stopnje, moralo biti dopustno pravno sredstvo[255]. Po stališču Ustavnega sodišča RS je ustavnim zahtevam iz 25. člena Ustave zadoščeno, če je v pravdnem postopku stranki s pritožbo zagotovljen preizkus pred višjim sodiščem. To je treba upoštevati tudi ob obravnavanju problematike pravnih sredstev zoper odločitev o stroških. Pravica do povračila stroškov je stranska terjatev, ki nastaja med postopkom in zaradi postopka, zato je nujno, da je odločanje sodišča na vsaki stopnji povezano tudi z nadaljnjimi stroški, o katerih mora to sodišče tudi odločiti. O stroških, ki nastanejo zaradi pravnega sredstva, logično vedno prvič odloči sodišče, ki o tem pravnem sredstvu odloča. Pa vendar to ne more pomeniti, da je zato zoper odločitev o stroških vedno mogoče novo pravno sredstvo. Sicer bi se lahko vlaganje pravnih sredstev zoper odločitve o stroških nadaljevalo v nedogled, saj bi vsako odločanje o pravnem sredstvu povzročilo novo – in prvo - odločitev o nadaljnjih stroških.[256]

Z novelo ZPP-D je slovensko civilno procesno pravo odstopilo od atomističnega koncepta pravice do pritožbe, katerega bistvo je izražala zahteva, da lahko pritožbeno sodišče odloča samo na podlagi dejstvenega in dokaznega procesnega gradiva, ki je bilo predmet obravnavanja pred sodiščem prve stopnje; v nasprotnem bi se (po stališču zakonodajalca) spremenilo v sodišče prve stopnje, katerega ugotovitve o dejanskem stanju ne bi bilo več mogoče izpodbijati s pravnim sredstvom. Zato je bilo treba na podlagi atomističnega koncepta pravice do pritožbe zagotoviti pritožbeno kontrolo ugotovitve sodišča prve stopnje o dokazanosti slehernega elementa konkretnega dejanskega stanja in slehernega dokaznega sredstva, ki je bilo uporabljeno za zaključek o njegovi dokazanosti. Je pa lahko pritožbeno sodišče na podlagi istih dejstev drugače presodilo materialno pravo.[257] Strinjati se je mogoče s kritiko atomističnega pojmovanja pravice do pritožbe, ki pravi, da ni logično, da bi moralo biti dejansko stanje predmet iste presoje na dveh stopnjah (due conforme), materialno pravo pa zgolj predmet presoje na drugi stopnji v primerih, ko sodišče druge stopnje na podlagi istih dejstev drugače uporabi materialno pravo. Kajti dejstva niso bolj pomembna od materialnega prava, temveč gre za dva enakovredna pritožbena razloga.[258]

Tudi v Avstriji sodišče druge stopnje (zaradi ničnostnih razlogov – tj. absolutnih bistvenih kršitev postopka, ali zaradi napačne uporabe materialnega prava, zaradi česar je bilo dejansko stanje nepopolno ugotovljeno) ne sme razveljaviti sodbe, temveč mora samo opraviti pritožbeno obravnavo in popraviti kršitve, ki jih je storilo sodišče prve stopnje, če bi bil zato postopek pred sodiščem druge stopnje hitrejši ali cenejši v primerjavi s ponovljenim postopkom pred sodiščem prve stopnje (tretji odstavek § 496 ZPO). Razpis obravnave in samostojna odločitev višjega sodišča (namesto vrnitve sodišču prve stopnje) je torej, pod pogojem, da je v korist pospešitve postopka, načeloma obveznost (in ne stvar proste presoje) pritožbenega sodišča[259].

K 92. členu:

[255] Sklep US RS Up-188/01 z dne 25. 3. 2002.

[256] Sklep US RS Up-188/01 z dne 25. 3. 2002.

[257] Jan Zobec, Prekluzije in sankcije v civilnih postopkih, Pravni letopis 2009, str. 26, 29.

[258] Aleš Galič, Ustavno civilno procesno pravo, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 408; Jan Zobec, Prekluzije in sankcije v civilnih postopkih, Pravni letopis 2009, str. 29-30.

[259] Strohanzl, op. cit., str. 490.

Tudi nov drugi odstavek 355. člena ZPP omejuje kasacijska pooblastila sodišča druge stopnje, in sicer v primerih, ko je bilo dejansko stanje zmotno ali nepopolno ugotovljeno. Že po prvem odstavku 355. člena ZPP mora v takih primerih sodišče druge stopnje praviloma dopolniti postopek oziroma odpraviti omenjene pomanjkljivosti in s sodbo odločiti v zadevi. Po prvem odstavku 355. člena ZPP lahko sodišče druge stopnje v takih primerih le izjemoma razveljavi sodbo prve stopnje in vrne zadevo sodišču prve stopnje v novo sojenje, če je bilo zaradi zmotne uporabe materialnega prava dejansko stanje nepopolno ugotovljeno in sodišče glede na naravo stvari in okoliščine primera oceni, da samo ne more dopolniti postopka oziroma odpraviti omenjene pomanjkljivosti.

Nov drugi odstavek 355. Člena ZPP predvideva izjemo od izjeme. Sodišče druge stopnje ne sme razveljaviti sodbe sodišča prve stopnje in vrniti zadeve sodišču prve stopnje v novo sojenje, če bi to povzročilo hujšo kršitev strankine pravice do sojenja v razumnem roku, temveč novo sojenje opravi samo. Pritožba zoper takšno sodbo ni dovoljena (glede atomističnega pojmovanja pravice do pritožbe glej obrazložitev k spremenjenemu 354. členu ZPP).

Gre torej za primere, ko sodišče druge stopnje na seji ali na obravnavi spozna, da je treba za pravilno ali popolno ugotovitev dejanskega stanja ugotoviti dejstva oziroma izvesti dokaze, ki jih je stranka pred sodiščem prve stopnje zatrjevala oziroma predlagala, vendar jih sodišče prve stopnje ni ugotavljalo, ali nova dejstva oziroma nove dokaze, ki jih je stranka pravočasno navedla v pritožbi, ali da je bilo zaradi zmotne uporabe materialnega prava dejansko stanje nepopolno ugotovljeno.

Sprejet je isti pravni standard, kot pri spremembi 354. člena ZPP, in sicer se mora strankina pravica do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave umakniti pravici do sojenja v razumnem roku, če bi zaradi razveljavitve sodbe in vrnitve zadeve v sojenje na prvo stopnjo prišlo do hujše kršitve te pravice. Gre za uravnoteženje strankine pravice do pritožbe (25. člen Ustave) in njene pravice do sojenja v razumnem roku (6. člen EKČP), torej za sorazmeren poseg v strankino pravico do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave.

93. člen:

S predlagano določbo 357.a se po vzoru prej veljavne določbe ZDSS-1 ponovno uveljavlja možnost pritožbe na vrhovno sodišče zoper sklep sodišča druge stopnje, s katero razveljavi sodbo in vrne zadevo v ponovno sojenje. Po veljavni ureditvi slednji predstavlja edini sklep pritožbenega sodišča, ki ni podvržen pravnemu sredstvu.

Novi prvi odstavek 357.a člena predvideva, da je zoper sklep sodišča druge stopnje o razveljavitvi sodbe in vrnitve zadeve sodišču prve stopnje dovoljena pritožba. Za vložitev pritožbe je aktivno legitimirana stranka, ki nasprotuje razveljavitvi sodbe sodišča prve stopnje in vrnitvi zadeve sodišču prve stopnje v novo sojenje. To pomeni, da lahko pritožbo na Vrhovno sodišče vloži tudi stranka, ki ni vložila pritožbe zoper sodbo sodišča prve stopnje. Pritožbeni razlogi so omejeni. Pritožba se lahko vloži zaradi kršitve določb drugega in tretjega odstavka 347. člena (primeri, ko bi moralo sodišče druge stopnje razpisati pritožbeno obravnavo), prvega in drugega odstavka 354. člena (primeri odpravljivih bistvenih kršitev določb postopka) in prvega in drugega odstavka 355. člena ZPP (zmotno ali nepopolno ugotovljeno dejansko stanje, kjer bi lahko sodišče druge

stopnje dopolnilo postopek in samo meritorno odločilo). Vrhovno sodišče odloči s sklepom, vendar v skladu z omejenimi pritožbenimi razlogi o zadevi ne more odločiti meritorno, temveč opravi zgolj omejen preizkus sklepa sodišča druge stopnje v skladu s pritožbenimi razlogi.

Glede na to, da pritožba zoper sklep sodišče druge stopnje, s katerim je sodišče razveljavilo sodbo in jo vrnilo v novo sojenje na prvo stopnjo, povzroči zastoj v postopku, je stranke verjetno ne bodo pogosto vlagale, še posebej ne v primeru, ko bodo računale s tem, da se bo zadeva hitreje rešila na prvi stopnji, kot če bi s pritožbo na vrhovno sodišče uspeli.

Glede na to, da o pritožbi odloča vrhovno sodišče prednostno (drugi odstavek 357.a člena ZPP) in glede na to, da je Vrhovnemu sodišču delo olajšano na ta način, da mu ne bo treba obrazložiti zavrnitve pritožbe (četrti odstavek 357.a člena ZPP), je za domnevati, da ta pritožba ne bo povzročila večjega zastoja v postopku.

Pravna teorija je že ob uveljavitvi novele ZPP-D napovedovala, da se kljub krepitvi reformatoričnih pooblastil sodišča druge stopnje ne bo spremenilo prav veliko, ker bodo sodišča druge stopnje uporabila izjemo iz 355. člena ZPP[260], da pritožbena obravnava ne bo smotrna, če ne bo podvržena (kritični) instančni presoji[261]. Omenjena napoved se je glede na sporočila sodišč prve stopnje in OZS uresničila.

Poudariti velja, da je sklep sodišča druge stopnje iz prvega odstavka 354. člena in 355. člena ZPP, s katerim sodišče druge stopnje razveljavi sodbo sodišča prve stopnje in zadevo vrne v novo sojenje, edina sodna odločba sodišča druge stopnje, ki ni predmet nadzora, niti instančnega niti kakšnega drugega. Predlagatelj z namenom, da bodo odločitve sodišč druge stopnje glede razveljavitve sodb in vrnitve zadev sodiščem prve stopnje v novo sojenje podvržene (kritični) instančni presoji, uvaja rešitev, ki jo je vseboval že drugi odstavek 30. člena ZDSS-1. Podobno rešitev poznajo v nemških delovnih sporih, kjer je sodišču druge stopnje prepovedano vrniti zadevo sodišču prve stopnje v novo sojenje zaradi procesnih napak (glej § 68 nemškega Zakona o delovnih sodiščih, Arbeitsgerichtsgesetz[262] – ArbGG). Predlagatelj se je z namenom pospešitve postopka odločil, da o taki pritožbi odloča vrhovno sodišče prednostno. Poleg tega so pritožbeni razlogi zelo omejeni, zavrnitve pritožbe pa ni treba obrazložiti, kar omogoča hitro odločanje vrhovnega sodišča. In nenazadnje, vrhovno sodišče bo lahko z odločitvami o pritožbah ustvarjalo enotno sodno prakso glede vprašanja, katere procesne kršitve lahko sanira sodišče druge stopnje ter v katerih primerih je smiselno, da sodišče druge stopnje ponovi dokaze, ki so bili izvedeni na prvi stopnji, in izvede dokaze, ki so bili na prvi stopnji predlagani, pa niso bili izvedeni.

Kot izhaja iz dopisa Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani št. Su 35/2016 z dne 3.2.2016 sodišča druge stopnje praviloma uporabijo izjemo iz 355. člena ZPP, ki omogoča, da sodišče

[260] Drugi stavek 355. člena ZPP določa, da sodišče druge stopnje izjemoma lahko razveljavi sodbo prve stopnje in vrne zadevo sodišču prve stopnje v novo sojenje, če glede na naravo stvari in okoliščine primera oceni, da samo ne more dopolniti postopka oziroma odpraviti omenjene pomanjkljivosti.

[261] Aleš Galič, Novela Zakona o pravdnem postopku (ZPP-D), Pravna praksa, 2008, št. 22, priloga; Igor Strnad, O nekaterih novostih in vprašanjih pritožbenega postopka po noveli ZPP-D, Pravna praksa, 2008, št. 29-30, str. 15.

[262] Arbeitsgerichtsgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Juli 1979 (BGBl. I S. 853, 1036), das zuletzt durch Artikel 170 der Verordnung vom 31. August 2015 (BGBl. I S. 1474) geändert worden ist.

druge stopnje izjemoma razveljavi sodbo sodišča prve stopnje in vrne zadevo sodišču prve stopnje v novo sojenje, če je bilo zaradi zmotne uporabe materialnega prava dejansko stanje nepopolno ugotovljeno in sodišče glede na naravo stvari in okoliščine primera oceni, da samo ne more dopolniti postopka oziroma odpraviti omenjene pomanjkljivosti.

Na Hrvaškem imajo podobne težave z zaporednimi razveljavitvami sodb na drugi stopnji in vračanjem zadev v novo sojenje na prvo stopnjo. Zato so z zakonsko novelo iz leta 2013 uvedli 366.a člen hrZPP, ki prepoveduje dvakratno razveljavitev sodb s strani sodišč druge stopnje.[263] Izkušnje hrvaških sodišč drugo stopnje so, da je sodba po ponovnem sojenju pogosto še slabša kot prva. Vendar je treba poudariti, da hrvaška sodišča druge stopnje nimajo reformatoričnih pooblastil v tem smislu, da bi lahko sama dopolnjevala postopek z odpravo procesnih pomanjkljivosti oziroma z na novo izvedenimi dokazi (tj. takšnimi, ki so bili pred sodiščem prve predlagani, pa niso bili izvedeni), temveč lahko zgolj ponovijo že izvedene dokaze in izvedejo posredno izvedene dokaze in na podlagi te ponovitve drugače presodijo dejansko stanje.

Predlagatelj ugotavlja, da so slovenska višja sodišča v letih 2014 in 2015 razveljavila okoli 20 odstotkov zadev, spremenila pa okoli 14 odstotkov zadev, čeprav je procesna zakonodaja glede postopka s pritožbo zelo podobna nemški, kjer se razveljavi le 2,5 odstotkov zadev, o katerih je odločalo okrajno sodišče (Amtsgericht), odstotek potrjenih sodb pa je v Sloveniji in Nemčiji primerljiv (na drugi stopnji je potrjenih okoli dve tretjini prvostopenjskih sodb).[264] Glede na to, da imamo od uveljavitve novele ZPP-D praktično isto zakonodajo glede reformatoričnih pooblastil pritožbenega sodišča kot v Nemčiji, določbe ZPP niso glavni problem za neizvajanje reformatoričnih pooblastil višjih sodišč. Višji sodniki očitno potrebujejo primerne vzpodbude, da zadev ne bi vračali v ponovno sojenje na prvo stopnjo, temveč bi postopek dopolnili z novimi dokazi v smislu 355. člena ZPP oziroma odpravili procesne pomanjkljivosti na podlagi 347. člena ZPP.

K 94. členu:

Po dosedanji ureditvi je bil rok za pritožbo zoper sklep enak roku za pritožbo zoper sodbo (333. Člen v zvezi s prvim odstavkom 366. člena ZPP). Z novelo se 333. člen spreminja tako, da se rok za vložitev pritožbe podaljša na 30 dni. Predlagatelj meni, da tako dolg rok za vložitev pritožbe zoper sklep ni potreben, zato je v novem drugem odstavku 363. člena določil krajši rok za vložitev pritožbe zoper sklep.

---

[263] Navedena določba 366.a člena hrZPP se glasi:
»Prvostupanjska se odluka u povodu žalbe može ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje najviše jedanput.
Ako drugostupanjski sud nađe da bi prvostupanjsku presudu trebalo ukinuti i nakon što je ona bila već jedanput ukinuta u povodu žalbe i predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, drugostupanjski će sud sam provesti postupak uz odgovarajuću primjenu odredaba o postupku pred prvostupanjskim sudom radi otklanjanja nedostataka zbog koji bi prvostupanjsku odluku trebalo ponovno ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.
U slučaju iz stavka 2. ovoga članka odredbe članka 373.a do 373.c ovoga Zakona primjenjuju se na odgovarajući način.«.

[264] Glej gradivo s predavanja predsednika Višjega sodišča v Ljubljani Antona Panjana na Civilnopravni sodniški šoli 2016.

K 95. členu:

Prvi odstavek 366. člena ZPP določa, da se v postopku s pritožbo zoper sklep smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za pritožbo zoper sodbo, razen določb o odgovoru na pritožbo in o obravnavi pred sodiščem druge stopnje. Ustavno sodišče RS je z odločbo št. U-I-55/04-10, Up-90/04-15 z dne 6. 4. 2006[265] odločilo, da se razveljavi 366. člen ZPP v delu, v katerem določa, da se v postopku s pritožbo zoper sklep ne uporabljajo določbe o odgovoru na pritožbo. Izpostavilo je, da je pravica do izjave v postopku eden od bistvenih elementov pravice do enakega varstva pravic (22. člen Ustave). Bistven predpogoj za uresničevanje pravice do izjave v postopku pa je pravica do informacije; stranka pravice do izjave v postopku ne more uresničiti, če ni zagotovljeno, da bo predhodno zvedela za procesna dejanja, glede katerih se ima pravico izjaviti. Zaradi tega je treba zagotoviti kontradiktornost tudi v postopku s pravnimi sredstvi. Pravica do izjave v postopku torej narekuje dvostranskost pravnih sredstev (tj. ureditev, da se pravno sredstvo pred odločitvijo instančnega sodišča vroči nasprotni stranki, ki lahko nanj odgovori). Načelo ekonomičnosti in pospešitve postopka ne more biti ustavno dopusten razlog za to, da se v postopku s pritožbo zoper sklep popolnoma izključi uporaba določb, ki stranki omogočajo odgovor na pritožbo. Takšna izključitev je še zlasti nesprejemljiva pri sklepih, s katerimi sodišče meritorno odloči o zadevi, pa tudi pri pomembnejših procesnih odločitvah.

Ustavno sodišče RS je v številnih drugih odločbah ponovilo svoje stališče o nujnosti, da so pravna sredstva dvostranska.[266] To je potrdilo tudi ESČP.[267] Predvsem je nujna dvostranskost pravnih sredstev v zadevah, ko sodišče pravnemu sredstvu ugodi in odločbo sodišča prve stopnje spremeni.[268] Zato je treba spremeniti ZPP in tudi na ta način omogočiti, da bo lahko sodišče druge stopnje spremenilo odločbo sodišča prve stopnje in bo sodna odločba postala pravnomočna na drugi stopnji (krepitev reformatoričnih pooblastil sodišča druge stopnje).

Na tem mestu je treba izpostaviti, da se 366. člen ZPP smiselno uporablja tudi v nepravdnih postopkih. Kljub temu v nekaterih primerih sodišče druge stopnje kljub vročitvi pritožbe v odgovor nasprotni stranki, ne bo smelo spremeniti odločbe sodišče prve stopnje. Za take primere bi šlo v enostranskih postopkih, kjer bi sodišče prve stopnje predlog (npr. predlog za vpis v zemljiško knjigo) zavrnilo. Vsled pritožbe sodišče druge stopnje ne sme spremeniti sklepa sodišča prve stopnje in dovoliti vpisa, saj bi s tem nasprotni stranki vzelo pravico do pravnega sredstva (tj. ugovora).

Predlagatelj tako ocenjuje, da je najbolj primerno, da se tudi v pritožbenem postopku zoper sklep smiselno uporabljajo vse določbe, ki veljajo za pritožbo zoper sodbo. Zaradi tega je predlagatelj v prvem odstavku 366. člena črtal vejica in besedilo »razen določb o odgovoru na pritožbo in o obravnavi pred sodiščem druge stopnje«. S spremembo prvega odstavka 366. člena ZPP postane obsoleten drugi odstavek istega člena, ki je taksativno določal, v katerih postopkih s

[265] Uradni list RS, št. 43/2006 z dne 21. 4. 2006.

[266] To npr. izhaja iz odločb Ustavnega sodišča RS št. Up-969/13-23 z dne 17. 9. 2015, Up-653/15-9 z dne 5.11.2015.

[267] Glej sodbo ESČP z dne 1. marca 2016 v zadevi Perak Marko proti Sloveniji (pritožba št. 37903/09).

[268] Tak je bil primer v zadevah U-I-55/04-10, Up-90/04-15 z dne 6. 4. 2006, Up-969/13-23 z dne 17. 9. 2015, Up-90/04-15 z dne 6. 4. 2006 in Up-653/15-9 z dne 5.11.2015.

pritožbo zoper sklep se smiselno uporabljajo določbe o odgovoru na pritožbo. Zaradi tega ga je predlagatelj črtal.

K 96. členu:

Določba 366.a člena je bila vključena v ZPP z novelo ZPP-D in sicer z namenom razbremenitve višjih sodišč. Ne glede na določbo prvega odstavka navedenega člena, po kateri o pritožbah zoper sklep odloča sodnik posameznik, odloči o pritožbi zoper sklep senat v primeru pomembnejših odločitev, ki so alinejsko naštete v drugem odstavku. Ker se prva in druga alineja 366.a člena sklicujeta na drugi odstavek 366. člena, ki v postopku s pritožbo zoper sklep določa smiselno uporabo določb o odgovoru na pritožbo, in za katerega se s tem predlogom zakona predlaga črtanje, je treba prilagoditi besedilo 366.a člena tako, da se sklepe, navedene v drugem odstavku 366. člena veljavnega ZPP vključi v določbo drugega odstavka 366.a člena ZPP.

V skladu s predlagano dopolnitvijo drugega odstavka 366.a člena bo torej senat odločal o pritožbah zoper sklepe:
»– če gre za pritožbo zoper sklep, s katerim je sodišče odločilo o tožbenem zahtevku v sporu o motenju posesti;
– če gre za pritožbo zoper sklep, s katerim je sodišče zavrglo tožbo, ki je že bila vročena toženi stranki;«.
Za drugo alinejo se dodajo nova tretja do sedma alineja, ki se glasijo:
»– če gre za pritožbo zoper sklep, s katerim je sodišče ločeno od glavne stvari zavrnilo ugovor glede pomanjkanja procesnih predpostavk (prvi odstavek 288. člena) in ni sklenilo, da takoj nadaljuje z obravnavanjem glavne stvari (tretji odstavek 288. člena);
– če gre za pritožbo zoper sklep o zavrnitvi ali ugoditvi predlogu za vrnitev v prejšnje stanje;
– če gre za pritožbo zoper sklep o zavrnitvi zahteve za izločitev višjega sodnika (peti odstavek 73. člena);
– če gre za pritožbo zoper sklep o prekinitvi postopka;
– če gre za pritožbo zoper sklep o stroških postopka, če vrednost izpodbijanega dela sklepa presega 800 eurov;
– če bo šlo za pritožbo zoper sklep senata sodišča prve stopnje;
– če bo šlo za pritožbo zoper sklep o kaznovanju stranke, zastopnika ali pooblaščenca;
– če se o pritožbi zoper sklep odloča skupaj s pritožbo zoper sodbo v isti zadevi ali skupaj s pritožbo zoper sklep, o kateri mora odločati senat.

O pritožbah zoper ostale sklepe odloči sodnik posameznik (prvi odstavek 366.a člena ZPP).

K 97. členu

S spremembo 367. člena ZPP se na predlog Vrhovnega sodišča RS ukinja dovoljena revizija, s katero se večinoma zasleduje individualni interes strank, ostaja pa dopuščena revizija, ki služi javnemu interesu poenotenja sodne prakse in razvoju prava. Vrhovno sodišče ne more enako in v celoti uresničevati tako zasebni namen (pravilnost odločitve v vsakem posamičnem primeru) kot tudi javni namen (zagotavljanje enotne sodne prakse, razvoj prava skozi sodno prakso, usmerjanje nižjih sodišč). Takšne zahteve privedejo do preobremenjenosti vrhovnega sodišča in posledično do slabih odločitev brez dodane vrednosti za razvoj prava, predvidljivost pri njegovi

uporabi in za enotnost sodne prakse. Po drugi strani pa se zaradi preobremenjenosti sodniki ne morejo posvetiti zadevam, ki so vsebinsko težavne in zadevajo nova pravna vprašanja. Vrhovno sodišče v takšni situaciji tudi samo ne zmore slediti svoji sodni praksi, kar nujno povzroča neenotnost prakse na vrhovnem sodišču samem. Posledica »široko odprtih vrat« je tudi spremenjena mentaliteta strank in njihovih odvetnikov, ki postopka na prvi stopnji ne jemljejo primerno resno.

Zato je novela ZPP-D leta 2008 uvedla bistveno spremenjeno ureditev revizije v pravdnem postopku. Nova ureditev, ki je predvidela dovoljeno in dopuščeno revizijo, je bila sprejeta predvsem zaradi preobremenjenosti Vrhovnega sodišča RS, ki jo je povzročil povečan pripad zadev. Cilj razbremenitve Vrhovnega sodišča RS je bil v letih od uveljavitve zadnje novele ZPP nedvomno dosežen, kar izkazujejo tudi aktualne statistike.

Veljavna ureditev revizije pa vendarle izkazuje določene pomanjkljivosti. Novela ZPP-D je uvedla institut dopuščene revizije, ki se je v sodni praksi izkazal za dobrega, pri čemer pa veljavna ureditev v praksi povzroča nekaj težav. Med njimi so tudi težave glede določanja vrednosti izpodbijanega dela odločbe. Novela ZPP-D je namreč pravnomočne odločbe glede reverzibilnosti razdelila glede na vrednost izpodbijanega dela odločbe. Po določbi 367. člena ZPP se vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe ne glede na drugi odstavek 41. člena ZPP ugotovi s seštevkom vrednosti posameznih zahtevkov oziroma delov teh zahtevkov, ki so še sporni, če je odločitev o reviziji odvisna od rešitve pravnih vprašanj, ki so skupna za vse navedene zahtevke, ali če so posamezni zahtevki med seboj tako povezani, da je odločitev o posameznem zahtevku odvisna od odločitve o drugem zahtevku.

Opisana določba je odločanje o dopustnosti revizije zapletla. Ne samo, da ni vedno jasno, kdaj so posamezni zahtevki med seboj tako povezani, da je odločitev o posameznem zahtevku odvisna od odločitve o drugem zahtevku, marveč že sam postopek odločanja o dopustitvi revizije pogosto ne daje zanesljive podlage za odločitev. Pravdne stranke namreč zahtevkov ne »cepijo« glede na različno dejansko in pravno podlago, ampak to naredi revizijsko sodišče, pri čemer se opira na podatke iz celotnega spisa, nemalokrat upoštevajoč tudi listinsko dokumentacijo. Ker revizijsko sodišče o dopustnosti revizije praviloma odloča le na podlagi predloga strank in drugostopenjske odločbe (drugi odstavek 367.b člena ZPP), včasih nima na voljo dovolj podatkov za odločanje . Poleg tega je bila na civilnem oddelku Vrhovnega sodišča RS v letu 2014 zavržena več kot tretjina vseh vloženih predlogov za dopustitev revizije, predvsem zaradi *ratione valoris*.

V izogib opisanim težavam se s predlogom zakona predlaga odprava dovoljene revizije, tako da bo vrhovno sodišče odločalo le še o dopuščenih revizijah, torej takih, ki jih je predhodno samo dopustilo.

Sprememba 367. člena temelji na pravnopolitični odločitvi med kvaliteto in kvantiteto na področju dostopa do vrhovnega sodišča. Vrhovnemu sodišču se tako priznava položaj najvišjega sodišča, ki je zadolženo za enotnost sodne prakse in razvoj prava skozi sodno prakso in ne predstavlja več tretje stopnje v sporih, ki so večje vrednosti. Hkrati pa se dopuščena revizija omogoča tudi v sporih, katerih vrednost ne dosega 2.000 EUR, saj predlagatelj meni, da pomembnost pravnega vprašanja ni vedno povezana z višino spornega predmeta. Namreč bolj pomembno kot število odločitev, ki jih sprejme Vrhovno sodišče na podlagi vloženih revizij ali zahtev za varstvo

zakonitosti, je pomembna kvaliteta teh odločitev in kako pomembno te vplivajo za razvoj prava in poenotenje sodne prakse rednih sodišč.

S spremembo 367. člena ZPP predlagatelj torej odpravlja dovoljeno revizijo, ki jo je dovoljeno vložiti v sporih, kjer vrednost spornega predmeta presega 40.000,00 EUR (civilni spori) ali 200.000,00 EUR (gospodarski spori) in ki služi zasledovanju individualnega interesa strank. V zakonu ostaja le še dopuščena revizija, ki služi javnemu interesu poenotenja sodne prakse in razvoju prava. Navedena sprememba zakonodaje je bila močno podprta na Dnevih slovenskih pravnikov 2016, in sicer v sekciji, ki je obravnavala revizijo. Na opisan način bo imelo Vrhovno sodišče RS imelo več možnosti za zagotavljanje večje usklajenosti sodne prakse, katere cilj je dvig kakovosti delovanja sodstva in večja pravna varnost uporabnikov sodnih storitev.

Problematičnost oziroma smiselnost ureditve, ki dovoljuje tako dopuščeno kot tudi dovoljeno revizijo oziroma, ki predvideva kombinacijo tako objektivnega in subjektivnega kriterija (ki je izražen numerično – z denarno vrednostjo spornega predmeta) najlepše opiše prof. dr. Galič : »*Razlog subjektivnega pomena za stranko (okoliščina, da gre za zelo veliko premoženjsko vrednost) je sam v sebi nekoliko protisloven. Subjektivni pomen je namreč nemogoče objektivizirati. Za nekoga je pač poraz v pravdi za 50.000 evrov nekaj, kar se mu pretirano ne pozna. Za drugega pa je lahko že 20.000 evrov celotno premoženje. Enako pri gospodarskih sporih: za velike gospodarske družbe je lahko obsodba na 300.000 evrov z ekonomskega vidika zanemarljiva. Za kako manjšo d. o. o. pa lahko pomeni že obsodba na plačilo 50.000 evrov "gotovo smrt" (stečaj). Poraja se tudi pomislek, ali se morda s tem na stežaj odpira vrata Vrhovnega sodišča le bogatim ljudem in velikim gospodarskim družbam (ti bodo praviloma imeli spore, kjer bodo dosežene omenjene vrednosti), pri vseh ostalih pa bo Vrhovno sodišče interveniralo le, če bo v tem videlo objektivno korist za razvoj pravnega reda, neodvisno od njihove zadeve. Prav zaradi teh razlogov je novela nemškega ZPO leta 2002 v celoti opustila kriterij vrednosti spornega predmeta in ostaja le še sistem dopustitve revizije po kriteriju rešitve pomembnega pravnega vprašanja. S tem so vsi v enakem položaju. Ker pa revizij, ki bi bile dovoljene že po samem zakonu, več ni, se odpira prostor tudi za nekoliko večje število dopuščenih revizij. Pomisleka pa sta še dva: čemu subjektivni pomen zadeve vezati le na denarno vrednost (40.000 evrov)? Ali morda kaka nepremoženjska zadeva (npr. odločanje o vzgoji in varstvu otroka) za posameznika ni lahko celo pomembnejša? Ohranitev kriterija vrednosti spora pa v javnosti tudi zamegljuje bistvo reforme. Ustvarja se namreč vtis, kot da je bistvo reforme v desetkratnem dvigu revizijskega pragu, pozablja pa se na to, da naj bi šlo v bodoče pri večini zadev, s katerimi se ukvarja Vrhovno sodišče, za dopuščene revizije*.«

Poudarjamo, da se s predlogom zakona v celoti ukinja subjektivni kriterij za dovoljenost revizije, hkrati pa se širi polje zadev, v katerih se revizija lahko dopusti, saj se ukinja najnižja vrednost za spore, za katere revizija po sedaj veljavni ureditvi sploh ni mogoča (niti dopuščena revizija). Menimo, da je takšna ureditev ustreznejša, še posebej z vidika 14. člena Ustave RS.

V predlogu so upoštevane moderne tendence iz primerjalnega prava, v skladu s katerimi v ospredje stopa javni (precedenčni) namen odločitev vrhovnega sodišča, varstvo individualnega interesa pa stopa v ozadje. Tudi v Avstriji in Nemčiji je za dostop do vrhovnega sodišča odločilno le vprašanje, kako pomembna je zadeva za razvoj prava in poenotenje sodne prakse (glej drugi odstavek § 543 nZPO, § 502 aZPO), vrednost spornega predmeta je v ozadju ali celo

nepomembna. Kajti dostop do vrhovnega sodišča je treba omejiti na tiste primere, ki si zaslužijo pozornost in pregled najvišje sodne instance (primerjaj tudi točko D. CEPEJ Guidelines).[269]

K 98. členu:

Peti odstavek 367.b člena določa dolžnost predlagatelja revizije, da navede opravilne številke zadev, in da predloži kopije sodnih odločb sodišč druge stopnje, na katere se sklicuje. Šesti odstavek pa določa sankcijo zavrženja predloga za dopustitev revizije, če stranka krši to svojo dolžnost.

Predlagana sprememba 367.b člena je povezana z utemeljeno pripombo OZS, da obveznost predložitve kopij sodnih odločb sodišč druge stopnje (peti odstavek 367.b člena ZPP) v času, ko so te odločbe javno objavljene in tudi sodišču enostavno dostopne po elektronski poti, ni smiselna. Takšna obveznost je smiselna le v primeru, če gre za sodno odločbo, ki še ni javno objavljena. Poleg tega je, kot izhaja iz dokumenta Otvoritev sodnega leta 2016, redno in celovito objavljanje sodne prakse za Vrhovno sodišče RS pomemben dejavnik njenega usklajevanja ter zagotavljanja pravne varnosti ter da je to eden izmed prioritetnih ukrepov Vrhovnega sodišča RS v novem sodnem letu[270]. Zaradi tega se lahko pričakuje, da bo objavljenih vedno več sodnih odločb in bo potreba po predložitvi kopij neobjavljenih sodnih odločb vedno manjša. Zaradi tega je predlagana naslednja sprememba petega odstavka 367.b člena: »Če se predlagatelj revizije sklicuje na sodno prakso vrhovnega sodišča ali sodišč druge stopnje, mora navesti opravilne številke zadev, kopije sodnih odločb, na katere se sklicuje, pa mora predložiti, če te niso javno objavljene.«

Prav tako je na mestu nadaljnji predlog OZS, da je šesti odstavek 367.b neustrezen v delu, ko predvideva sankcijo zavrženja zaradi nepredložitve prilog (enako velja za nepredložitev pooblastila za vložitev revizije po petem odstavku 98. člena ZPP). Posledice določila šestega odstavka 367.b člena dejansko ne pripomorejo k pospešitvi postopka odločanja o reviziji, če se nanašajo na nepredložitev prilog. Če odvetnik predlog za dopustitev revizije ustrezno vsebinsko utemelji (kot zahteva četrti odstavek 367.b člena ZPP) in predlogu ne priloži v tem členu obveznih prilog in pooblastila (peti odstavek 98. člena ZPP), se predlog za dopustitev revizije zgolj zaradi postopkovnih določb (formalnih pomanjkljivosti) zavrže. Nepredložitev prilog (ob vsebinski utemeljitvi predloga za dopustitev) je lahko zgolj pomota (odvetnika ali njegovega osebja), saj noben odvetnik ne bo namenoma ravnal v nasprotju z določili 367.b člena ZPP in tvegal zavrženje vsebinsko utemeljenega predloga za dopustitev revizije. Obenem je ob javno objavljenih odločbah višjih sodišč zahteva po predložitvi odločb sodišč druge stopnje (peti odstavek 367.b člena ZPP) vsaj vprašljiva, če ne celo nesmiselna. Sodni postopek, ki na tretji stopnji traja tudi po 2 leti in več, nikakor ne bo bistveno zastal, v kolikor se v primeru nepredložitve obveznih prilog iz tretjega in petega odstavka 367.b člena ZPP odvetnika pozove, da pod pretnjo zavrženja predloga za dopustitev revizije v določenem roku (npr. 8 dni) predloži manjkajoče priloge. Do takojšnjega zavrženja predloga za dopustitev revizije bo po novem prišlo le, če bo strankin predlog za dopustitev revizije vsebinsko pomanjkljiv, t.j. če ne ravna po četrtem odstavku 367.b

[269] Compilation of CEPEJ Guidelines, Guidelines for legislators and policy makers, točka III. D., str. 22 (http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/textes/Guidelines_en.pdf, vpogled 30.5.2016).

[270] Otvoritev sodnega leta 2016, str. 25 (dne 9. 3. 2016 dosegljivo na: http://www.sodisce.si/mma_bin.php?static_id=20160209122253).

ali v skladu s petim odstavkom 367.b člena ne navede opravilnih številk zadev sodb, na katere se sklicuje.

Po spremenjeni ureditvi 367.b člena ZPP, ki odpravlja nepotrebne formalizme in spodbuja vsebinsko odločanje, predlagatelju revizije ni treba predložiti kopij sodnih odločb sodišč druge stopnje, na katere se sklicuje, če so javno objavljene. Nadalje, sankcija za nepriložitev izvoda pravnomočne sodbe sodišča druge stopnje (tretji odstavek 367.b člena ZPP) in sankcija za nepriložitev kopij sodnih odločb sodišč druge stopnje, na katere se sklicuje in ki niso javno objavljene (peti odstavek 367.b člena ZPP), ni več avtomatično zavrženje, temveč vrhovno sodišče v tem primeru ravna v skladu s 108. členom ZPP (glej spremenjen šesti odstavek 367.b člena ZPP).

K 99. členu:

Razlogi za revizijo iz dosedanjega 370. člena ZPP so se nanašali predvsem na dovoljeno revizijo, ki je s predmetno novelo zakona ukinjena. Zato je bilo po nemškem zgledu (§ 545 in 546 nZPO) treba urediti zgolj razloge za vložitev dopuščene revizije. Ti so po novem bistvena kršitev določb pravdnega postopka pred sodiščem prve stopnje, ki jih je stranka uveljavljala pred sodiščem druge stopnje, bistvena kršitev določb pravdnega postopka pred sodiščem druge stopnje ali zmotna uporaba materialnega prava (spremenjen prdi odstavek 370. člena ZPP).

K 100. členu:

Predlagana sprememba določbe 371. člena je redakcijske narave, ker jo je bilo treba prilagoditi ukinitvi dovoljene revizije. Spremenjena dikcija 371. člena se sedaj nanaša zgolj na obseg preizkusa dopuščene revizije, ki ostaja edina oblika revizije po predlogu zakona. Nova dikcija se tako glasi: »Revizijsko sodišče preizkusi izpodbijano sodbo samo v tistem delu in glede tistih konkretnih pravnih vprašanj, glede katerih je bila revizija dopuščena.«

Na ta način je vsebina dosedanjega drugega odstavka 371. člena, ki se z novelo črta, prenešena v prvi odstavek istega člena.

K 101. členu:

Sprememba 373. člena ZPP je redakcijske narave, saj predlog ukinja dovoljena revizijo in ohranja le še dopuščeno revizijo.

K 102. členu:

Sprememba 374. člena ZPP je redakcijske narave, saj predlog ukinja dovoljena revizijo in ohranja le še dopuščeno revizijo.

K 103. členu:

Sprememba 375. člena ZPP je redakcijske narave, saj predlog ukinja dovoljena revizijo in ohranja le še dopuščeno revizijo.

K 104. členu:

Veljavni 376. člen ZPP določa, da revizijsko sodišče o reviziji odloča brez obravnave. Sprememba 376. člena omogoča vrhovnemu sodišču, da o reviziji odloči tudi na javni obravnavi, če tako odloči in če pričakuje, da je odločitev pomembna za zagotovitev pravne varnosti ali za razvoj prava preko sodne prakse ter oceni, da za izvedbo javne obravnave obstoji interes javnosti. Na ta način lahko pridobijo odločitve vrhovnega sodišča večjo avtoriteto.

Nov tretji odstavek 376. člena omogoča vrhovnemu sodišču, da svojo odločitev ustno razglasi, če oceni, da obstoji interes javnosti, in sicer ne glede na to, ali je odločalo na nejavni seji ali na javni obravnavi.

Odločanje na nejavni seji ali na javni obravnavi je prevzeto po vzoru postopka pred Ustavnim sodiščem RS (glej 29. in 35. člen Zakona o ustavnem sodišču[271] – ZUstS).

K 105. členu:

Predlagana nova člena 376.a in 376.b člen določata potek javne obravnave na Vrhovnem sodišču, ki je uvedena v slovensko procesno pravo s spremenjenim 376. členom.

Določba drugega odstavka 376.a člena ZPP je krojena po tretjem in četrtem odstavku 348. člena ZPP.

Določba 376.b člena ZPP je krojena po prvem odstavku 40. člena ZUstS in predvideva, da po končani javni obravnavi revizijsko sodišče odloči na nejavni seji s sodno odločbo.

K 106. členu:

Novi 381.a člen ZPP po zgledu postopka odločanja na Ustavnem sodišču RS (glej tretji odstavek 40. člena ZUstS ter 71. Do 73. člen Poslovnika Ustavnega sodišča)[272] uvaja možnost pisanja ločenih mnenj na Vrhovnem sodišču.

Analiza in sklepne ugotovitve študije Evropskega parlamenta (Dissenting opinions in Supreme Courts of the Member States)[273] iz leta 2012 kažejo, da obstajajo argumenti za in proti uvedbi ločenih mnenj na vrhovnih sodiščih. Glavni argumenti proti ločenim mnenjem vključujejo: zagotavljanje avtoritete sodišč in njihovih odločitev; varstvo neodvisnosti sodnikov pred političnimi pritiski; zagotavljanje, daje pravnomočna odločitev sodišča jasna in nedvoumna; zagotavljanje kolegialnosti med sodniki. Glavni argumenti v podporo ločenih mnenj vključujejo: zagotavljanje sodnikove integritete in moralne neodvisnosti ter njegove svobode govora; izboljšanje kvalitete in prepričljivosti sodnih odločb; podpora transparentnosti; izboljšava dialoga s prihodnjimi in nižjimi

[271] Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12.

[272] Uradni list RS, št. 86/07, 54/10 in 56/11.

[273] Dne 26. 10. 2016 dosegljivo na:
http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201304/20130423ATT64963/20130423ATT64963EN.pdf.

sodišči. Skupna stališča v navedeni študiji poudarjajo, da ločena mnenja najbolje služijo svojemu namenu, če število ločenih mnenj ni preveliko, da se posredujejo vnaprej in so spoštljivo oblikovana.

Po mnenju predlagatelja so ločena mnenja (tako pritrdilna kot odklonilna) pomembna za razvoj prava, še posebej v primerih, ko večina sodnikov ne upoštevala določenega vidika nekega primera.[274] Tudi z vidika zagotavljanja enotnosti sodne prakse je pomembno, da so odločbe čim bolj prepričljivo obrazložene (k čemur posredno pripomorejo ločena mnenja). Posledično se bo povečalo zaupanje v pravno varnost kot del ustavnega načela pravne države (2. člen Ustave). Nenazadnje možnost dajanja ločenih mnenj prispeva tudi k večji transparentnosti in javnosti sodnega odločanja. Ločena mnenja so tudi odraz neodvisnosti sodnikov (iz 12. člena Ustave), torej neodvisnosti, ki pripada vsakemu posameznemu sodniku (in se v tem delu razlikuje od »sistemske« neodvisnosti sodišč iz prvega odstavka 23. člena Ustave) ter ki jo gre v kontekstu ločenih mnenj razumeti bolj kot vezanost sodnika na Ustavo in zakon (kar posledično pomeni, da sodnik ni »vezan« na strinjanje s stališčem senata, katerega del je, čeprav ga je seveda dolžan spoštovati). Institut ločenega mnenja hkrati daje sodniku tudi možnost, da ohrani svoje dostojanstvo, npr. ko bi večinsko mnenje nasprotovalo njegovemu prepričanju.[275]

V osmem odstavku 381.a člena je predvidena možnost, da lahko Vrhovno sodišče uredi vprašanja glede ločenih mnenj, ki niso urejena v tem členu, v poslovniku, ki je veljavno sprejet, če zanj glasujeta najmanj dve tretjini sodnikov Vrhovnega sodišča. Poslovnik se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Ta določba je krojena po zgledu drugega odstavka 111. člena ZS, ki predvideva možnost sprejetja poslovnika vodenje in način dela občne seje Vrhovnega sodišča.

K 107. členu:

V drugem odstavku 385. člena ZPP je določeno, da se zahteva za varstvo zakonitosti »lahko vloži le zoper pravnomočno sodno odločbo, zoper katero sodišče ne more dopustiti revizije (četrti odstavek 367. člena).« Ker se s predlogom zakona ukinja četrti odstavek 367. člena, ki postane drugi odstavek 367. člena, je bilo treba črtati besedilo »(četrti odstavek 367. člena)«. Gre za redakcijsko spremembo.

K 108. členu:

Pri novem tretjem odstavku 391. člena ZPP je predlagatelj sledil utemeljenemu predlogu Vrhovnega državnega tožilstva, po katerem ne bi posegali v pravnomočno sodno odločbo tam, kjer se javni interes kaže v poenotenju sodne prakse ali odločanju o pomembnem pravnem vprašanju. Rešitev je povzeta po vzoru drugega odstavka 426. člena ZKP. Glede na to, da je zahteva za varstvo zakonitosti praviloma vložena v interesu poenotenja sodne prakse ali rešitve pomembnega pravnega vprašanja in torej zasleduje javni interes, naj ima odločba le ugotovitveni

[274] Na primer, pred Vrhovnim sodiščem ZDA se je pogosto izkazalo, da je bilo stališče iz ločenega mnenja v poznejših odločitvah sprejeto.

[275] Podrobneje Anže Erbežnik, Smiselnost uvedbe ločenih mnenj pred Sodiščem Evropskih skupnosti, Revus 8/2008, str. 83-84.

učinek, enako kot v državah romanskega kroga, npr. v Franciji in na Nizozemskem.[276] Vendar slednje velja samo v primeru, če v isti zadevi ni bila vložena revizija ali v primerih, ko zoper pravnomočno sodno odločbo revizije ni moč dopustiti (izvršilni, stečajni in zemljiškoknjižni postopek). V teh primerih ima revizijska odločba konstitutivni in ne zgolj ugotovitveni značaj.

Državno tožilstvo še opozarja, da je smiselno ohraniti zahtevo za varstvo zakonitosti v tistih primerih, ko gre za razpolaganja strank v nasprotju s kogentnimi pravili ali moralo, saj stranki v praksi pogosto skleneta sodno poravnavo ali izposlujeta zamudno sodbo, sodbo na podlagi izostanka ali sodbo na podlagi odpovedi, da bi izigrali prisilne predpise (npr. o prenosu lastninske pravice na kmetijskih zemljiščih, o ugotovitvi očetovstva, o pogrebni dejavnosti) ali na nedovoljen način škodili tretji osebi (koluzija, lat. collusio – skriven dogovor).[277]

Po veljavni ureditvi gre pri zahtevah za varstvo zakonitosti tudi za neenako obravnavanje strank, če so vložene pobude iz enakih razlogov. Ena stranka lahko preko zahteve za varstvo zakonitosti doseže razveljavitev ali spremembo sodne odločbe, druga pa ne, ker več ni izkazan pravni interes (v februarju 2016 je bila izjemoma vložena zahteva za varstvo zakonitosti glede stroškov nepravočasno preklicanega rubeža v dveh istih zadevah istih strank, da ne bi prišlo do neenakopravne obravnave zadev).

V državah romanskega pravnega kroga je uveljavljeno izredno pravno sredstvo, ki je podobno zahtevi za varstvo zakonitosti, in sicer:
- po merilu pomena zadeve za pravni red in njegovo enotnost državni tožilec ali temu podoben državni organ vloži posebno pravno sredstvo na najvišje sodišče (na primer v Italiji Il ricorso nell'interesse della legge, na Nizozemskem Cassatie in het belang der wet)
- namen teh pooblastil generalnega tožilca glede pravnih sredstev pred najvišjim sodiščem je zagotoviti pravilno in predvsem enotno uporabo prava; pri tem je pa treba poudariti, da lahko vrhovna instanca le ugotovi kršitev zakona, ne more pa razveljaviti ali spremeniti sodbe (odločitev sodišča ima torej pomen precedensa za bodoče ravnanje sodišč, ne koristi pa stranki v obravnavani zadevi)[278]

K 109. členu:

V 394. členu ZPP je v desetih točkah določeno, v katerih primerih lahko stranka predlaga obnovo pravnomočno končanega postopek. Predlaga je dodatna nova 11. točka tega člena. Nova 11. točka omogoča obnovo postopka v primeru, če pridobi stranka možnost uporabiti pravnomočno odločbo kazenskega sodišča, ki temelji na istem dejanskem stanju kot tožbeni zahtevek, o katerim je že bilo pravnomočno razsojeno v civilnem postopku. Razlog je ta, da je možnost ugotoviti materialno resnico v kazenskem postopku večja kot v civilnem postopku, saj ima v kazenskem postopku sodišče tudi preiskovalna pooblastila.

[276] Glej A. Galiča, Reforma pravnih sredstev v pravdnem postopku, Podjetje in delo, 2002, št. 6-7, str. 1574 in naslednje.

[277] Glej sklep II Ips 256/2010 z dne 12.12.2013, sklep II Ips 211/2013 z dne 21.11.2013, Sklep II Ips 528/2006 z dne 25.1.2007, sklep II Ips 425/2000 z dne: 6.12.2000.

[278] A. Galič, Reforma pravnih sredstev v pravdnem postopku, Podjetje in delo, 2002, št. 6-7, str. 1574

Po zgledu 14. člena ZPP je v takem primeru sodišče v obnovljenem postopku vezano na pravnomočno obsodilno sodbo, izdano v kazenskem postopku, samo glede obstoja kaznivega dejanja in kazenske odgovornosti storilca.

K 110. členu:

Glede na dejstvo, da že veljavni drugi odstavek 410. člena ZPP določa, da zaradi varstva koristi otroka lahko sodišče odloči, da se staršem ne dovoli vpogled v zapisnik oziroma poslušanje posnetka, se dodatno določa, da vsebina razgovora tudi ni vsebovana v obrazložitvi sodbe. Predlagatelj je tako upošteva tudi stališče pravne teorije, da sodnik, kadar odloča o vzgoji in varstvu otroka ter o stikih, otroka povabi na neformalni razgovor, in da vsebina razgovora ne sme biti predstavljena niti v sodbi.[279]

K 111. členu:

Predlagani nov drugi odstavek 419. člena omogoča, da sodišče na predlog stranke izda prepis sodbe o razvezi zakonske zveze, ki ne vsebuje obrazložitve. Gre za ukrep varovanja občutljivih osebnih podatkov in za prevzem ureditve iz avstrijskega prava (8.a točka § 460 aZPO).

K 112. členu:

Predlagatelj je dodal nov drugi odstavek 436. člena, ki določa ravnanje sodišča, če toženec vloži obrazložen ugovor zoper plačilni nalog. Po dosedanji ureditvi je bil sistem odločanja v zvezi s plačilnim nalogom naslednji:
1. stranka je v mandatni tožbi postavila tožbeni zahtevek (prvi odstavek 431. člena ZPP);
2. sodišče je nato izdalo plačilni nalog, če so bile izpolnjene predpostavke za izdajo plačilnega naloga (tretji odstavek 431. člena ZPP);
3. po utemeljenem ugovoru se je postopek vodil kot pravdni postopek (drugi odstavek 437. člena ZPP), ne da bi sodišče že v tej fazi postopka plačilni nalog razveljavilo,
4. v odločbi o glavni stvari je sodišče odločilo, ali ostane plačilni nalog v celoti ali deloma v veljavi ali pa se razveljavi (dosedanji tretji odstavek 436. člena ZPP).

Zakonske določbe vodjo do sorazmerno zapletenih izrekov že, če je tožeča stranka uveljavljala zgolj en sam dajatveni zahtevek. Toliko bolj zapleten je položaj, če je na primer tožena stranka vložila procesni ugovor pobota. Sodna praksa si je včasih iz zadrege pomagala z razveljavitvijo plačilnega naloga in je potem odločala o tožbenem zahtevku kot pri vsaki drugi pravdi. Če vsled pritožbe višje sodišče izrek sodbe sodišča prve stopnje spremeni, ima pogosto težave z oblikovanjem izreka, in sicer, v kolikšni meri se plačilni razveljavi. V takih primerih so torej izreki sodišč druge stopnje pogosto zelo zapleteni in stranke ter sodišča porabijo veliko časa, da ugotovijo, v kolikšnem obsegu je bil plačilni nalog razveljavljen.

Po novem v primeru obrazloženega ugovora zoper plačilni nalog sodišče s sklepom razveljavi plačilni nalog in začne po pravnomočnosti tega sklepa z obravnavanjem glavne stvari (nov drugi odstavek 436. člena ZPP). Gre za ukrep racionalizacije postopka. Zaradi poenostavitve postopka predlagatelj uvaja rešitev iz nemškega in avstrijskega prava, da se vsled ugovora plačilni nalog

[279] V. Rijavec v Ude, Galič, ZPP komentar, 3. knjiga, stran 625.

razveljavi (v Avstriji in Nemčiji sicer izgubi učinke, ampak posledica je ista), sodišče pa nadaljuje z odločanjem o glavni stvari, t.j. o tožbenem zahtevku, ki je vsebovan v mandatni tožbi (431. člen ZPP).

V tej smeri bo treba spremeniti tudi 62. člen ZIZ, kjer se (mnogo pogosteje) pojavlja ista (zgoraj opisana) problematika.

K 113. členu:

Glede na to, da je v predlaganem spremenjenem 436. členu ZPP celovito urejeno ravnanje sodišča v primeru vložitve ugovora zoper plačilni nalog, je treba 437. člen ZPP črtati.

K 114. členu:

Predlagana je sprememba tretjega odstavka 454. člena in sicer tako, da sodišče razpiše narok, če stranka to zahteva, četudi med strankami ni sporno dejansko stanje (prvi odstavek 454. člena ZPP). Takšna je tudi rešitev po prvem odstavku 5. člena Uredbe (ES) št. 861/2007. Sprememba je utemeljena na pravici do javne obravnave, ki je del pravice do poštenega in javnega sojenja iz 6. člena EKČP[280] in na razlogovanju Ustavnega sodišča RS v odločbah, s katerimi je delno razveljavilo 282. člen ZPP, ki je prav tako predvideval stroge sankcije za nepristop na narok.[281]

Sedanji tretji odstavek 454 člena, katerega besedilo se z novelo črta, določa stroge sankcije za nepristop na narok, če sodišče razpiše narok na zahtevo stranke, čeprav so izpolnjene predpostavke za izdajo sodbe brez obravnave iz prvega ali drugega odstavka 454. člena ZPP.[282] Če sodišče v primerih iz prvega in drugega odstavka 454. člena razpiše narok in stranka nanj ne pride, po novem posebnih sankcij ni (razen splošne sankcije iz 156. in 282. člena ZPP). Sodišče lahko namreč odloči ne glede na to, ali je stranka na narok pristopila, ker je bodisi dejansko stanje nesporno (prvi odstavek 454. člena) bodisi je mogoče odločiti zgolj na podlagi listinskih dokazov (drugi odstavek 454. člena).

Če je stranka sicer zahtevala narok, vendar bi ga sodišče v vsakem primeru razpisalo, ker niso izpolnjene predpostavke za izdajo sodbe brez obravnave iz prvega ali drugega odstavka 454. člena ZPP (na primer, ker je treba zaslišati priče), se sankcije za nepristop na narok določijo v skladu s 455. členom.[283]

---

[280] N. Betteto v Ude, Galič, ZPP komentar, 3. knjiga stran 722.

[281] Gre za naslednje odločbe:

– Odločba o razveljavitvi drugega odstavka 282. člena Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 12/10 z dne 19. 2. 2010),

– Odločba o razveljavitvi prvega odstavka 282. člena Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 107/10 z dne 29. 12. 2010),

– Odločba o razveljavitvi četrtega odstavka 282. člena Zakona o pravdnem postopku in o zavrženju zahteve za oceno ustavnosti petega odstavka 282. člena Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 40/13 z dne 10. 5. 2013).

[282] N. Betetto v Ude, Galič, ZPP Komentar, 3. knjiga, str. 724.

[283] V tem smislu N. Betetto v Ude, Galič, ZPP Komentar, 3. knjiga, str. 724.

K 115. členu:

V skladu s sedanjim tretjim odstavkom 457. člena ZPP mora imeti sodba v postopku v sporih majhne vrednosti uvod, izrek in obrazložitev. Obrazložitev sodbe obsega samo kratek povzetek dejanskih ugotovitev, navedbo določb procesnega in materialnega prava, na podlagi katerih je bilo odločeno.

Sodniki prve stopnje navajajo, da nihče pravzaprav ne ve, kako izgleda sodba s skrajšano obrazložitvijo na podlagi tretjega odstavka 457. člena ZPP. Glede na to, da mora vsebovati vsaka sodba razloge o odločilnih dejstvih, da se more preizkusiti pred sodiščem druge stopnje (14. točka drugega odstavka 339. člena ZPP), je očitno, da je določba tretjega odstavka 457. člena ZPP v nasprotju s 14. točko drugega odstavka 339. člena ZPP.[284]

Zaradi tega predlagatelj spreminja tretji odstavek 457. člena tako, da omogoča sodišču v sporih majhne vrednosti pri pisanju sodbe izbiro. Sodnik lahko izdela pisno sodbo bodisi v skladu s 324. členom ZPP (torej izda sodbo z dolgo obrazložitvijo) ali bodisi v skladu s šestim odstavkom 323. člena ZPP (sodba s skrajšano obrazložitvijo). V slednjem primeru bo sodnik napisal sodbo z dolgo obrazložitvijo, če bo stranka pravočasno napovedala pritožbo in plačala sodno takso za napoved pritožbe (glej 323. člen ZPP).

K 116. členu:

Nov 486.a člen določa, da lahko v gospodarskih sporih sodnik posameznik izjemoma predlaga predsedniku višjega sodišča, da se zadeva odstopi v odločitev senatu treh sodnikov, če oceni, da gre za zapleteno zadevo glede pravnih ali dejanskih vprašanj. O predlogu sodnika posameznika odloči predsednik sodišča s sklepom, zoper katerega ni pritožbe. Glede na dejstvo, da 23. člen Ustave zahteva, da posamezniku lahko sodi samo sodnik, ki je izbran po pravilih, vnaprej določenih z zakonom in s sodnim redom, se v primeru utemeljenosti zahteve sodnika ostala dva člana senata določita glede na časovni trenutek, ko je predsednik višjega sodišča o zahtevi odločil in temeljne kriterije, na podlagi katerih odloči, da o konkretni zadevi odloča senat in ne sodnik posameznik.

Senatno sojenje na prvi stopnji je smiselno, če gre za odločanje o zapletenih pravnih ali dejanskih vprašanjih, še posebej v gospodarskih sporih, ko se odloča o visokih zneskih in težkih pravnih, ekonomskih ali dejanskih vprašanjih. Podobno je na sodišču druge stopnje (glej tretji odstavek 366.a člena ZPP; glede obratne situacije, ko senat prepusti odločanje sodniku posamezniku, glej peti odstavek 347. člena ZPP). O predlogu sodnika posameznika za senatno sojenje odloči predsednik višjega sodišča.

K 117. členu:

Prvi odstavek 488. člena ZPP omogoča sodišču, da brez razpisa naroka izda odločbo o sporu, kadar po prejemu odgovora na tožbo ugotovi, da med strankami ni sporno dejansko stanje in da ni drugih ovir za izdajo odločbe.

[284] Predavanje Antona Panjana na Civilnopravni šoli 2016 v Portorožu.

Predlagatelj je dopolnil 488. člen z novim drugim odstavkom, ki določa, da mora sodišče razpisati narok, če stranka to zahteva. Sprememba je utemeljena na pravici do javne obravnave, ki je del pravice do poštenega in javnega sojenja iz 6. člena EKČP.[285]

K 118. členu:

Veljavni 490. člen ZPP določa, da je v gospodarskih sporih revizija dovoljena, če vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe presega 200.000 eurov. Predlagatelj je dovoljeno revizijo ukinil in ohranil le dopuščeno revizijo ne glede na vrednost spornega predmeta. Zato je treba določbo 490. člena ZPP prilagoditi. Predlagatelj se ni odločil za njeno črtanje, temveč jo je z dopolnil z novim pravilom, ki velja v gospodarskih pritožbenih postopkih. To pravilo se glasi: »Če ni treba razpisati pritožbene obravnave in senat sodišče druge stopnje soglasno oceni, da pritožba očitno nima možnosti za uspeh, lahko o nameravani zavrnitvi pritožbe in o ključnih razlogih za to obvesti stranko in jo pozove, da se v določenem roku izjavi, ali vztraja pri vloženi pritožbi ali pritožbo umika. Če stranka umakne pritožbo, ji sodišče prve stopnje vrne del sodne takse za pritožbo v skladu z določbami zakona, ki ureja sodne takse. Sodišče druge stopnje stranko v pozivu opozori na vračilo sodne takse v primeru umika pritožbe.«.

V spremenjenem 490. členu ZPP je torej predlagana možnost, ki naj razbremeni instančna sodišča pisanja dolgih obrazložitev sodb, ki se zahtevajo v skladu z judikaturo Ustavnega sodišča RS. Res je, da instančnemu sodišču ni treba odgovarjati na vsak (pravni) argument stranke, mora pa se opredeliti do tistih, ki so za presojo spora odločilni.[286] Če senat pritožbenega sodišča v gospodarskih sporih soglasno oceni, da pritožba nima možnosti za uspeh, lahko stranko o tem in ključnih razlogih za zavrnitev pritožbe obvesti. Če stranka umakne pritožbo, je sodniku poročevalcu prihranjeno približno polovico časa za pisanje sodbe, saj je standard »ključni razlogi za zavrnitev« nižji kot zahteva po obrazloženosti sodne odločbe pritožbenega sodišča, stranka pa je kljub temu obveščena o izidu obravnavanja svoje zadeve in o ključnih razlogih za odločitev.

Res je, da odločitev senata za obvestitev stranke zavleče delo sodnika poročevalca in podvoji delo senata na zadevi, saj bi bilo treba zadevo na seji obravnavali dvakrat (na eni senat oceni možnost za uspeh, na drugi pa se odloči). Vendar bi bila druga seja senata zgolj formalnost tako v primeru, ko pritožnik pritožbo umakne, kakor tudi v primeru, ko pritožbe ne umakne, saj so sodniki o tem že razpravljali in bili soglasni glede zavrnitve ali zavrženja pritožbe. Sodnik poročevalec, ki na sejo ponavadi pride pripravljen (kar pomeni, da ima ključne razloge za zavrnitev že napisane), pa bi v marsikateri zadevi lahko bil vsled umika razbremenjen pisanja dolge obrazložitve sodbe.

V Nemčiji se pritožba vloži pri sodišču druge stopnje. V skladu s § 522 nZPO sodišče druge stopnje takoj preveri, ali je pritožba dopustna in pravočasna, ter jo v primeru, da ni niti pravočasna, niti dopustna, zavrže. Sodišče prav tako zavrne pritožbo (drugi odstavek 522 §a nZPO), če ta očitno nima možnosti za uspeh, zadeva ni pomembna za razvoj prava, za poenotenje sodne prakse ali nima načelnega pomena in ustna obravnava ni potrebna oziroma zapovedana. V takem primeru pritožbeno sodišče o nameravanem zavrženju pritožbe in o razlogih za to obvesti stranke in jim da rok, da se o predlogu oziroma nameri sodišča druge stopnje izjavijo. Če stranke zavrnitvi

[285] N. Betteto v Ude, Galič, ZPP komentar, 3. knjiga stran 722.

[286] Glej npr. odločbo US RS Up-147/09-18 z dne 23. 9. 2010.

ne nasprotujejo, jim sodišče vrne del sodne takse za pritožbo, ker sodišču druge stopnje ni treba pisati obrazložitve. Nemško civilno procesno pravo ima torej v § 522 nZPO določen zelo praktičen način, kako odločiti v pritožbeni zadevi. To sredstvo nemška instančna sodišča tudi rada uporabljajo. Če namreč senat pritožbenega sodišča soglasno meni, da pritožba nima nobenih možnosti za uspeh (je očitno neutemeljena), in če ustna obravnava ni potrebna, potem lahko pritožniku pošlje pisanje, v katerem ga opozori, da namerava zavrniti pritožbo. V pisanju pritožbeno sodišče zgolj kratko pojasni razloge za takšno odločitev. Opozori pa lahko tudi na to, da bo pritožnik prihranil sodno takso, če bo pritožbo umaknil. Pritožnik ima potem priložnost, da se izjavi o nameri sodišča. Pritožnik se lahko izjavi tako, da mora pritožbeno sodišče izdati zavrnilni sklep (ne sodbo), ki mora biti praviloma obrazložen. Če pritožnik ravna tako, je pritožbeno sodišče v podobnem položaju, kot če bi moralo spisati pritožbeno sodbo že od samega začetka. Izkustveno pravilo iz nemške sodne prakse kaže na to, da razmeroma visok delež pritožnikov potem, ko prejme pisanje pritožbenega sodišča, pritožbo preprosto umakne in torej sledi pravnemu mnenju pritožbenega sodišča, ki ga z argumentacijo na treh do štirih straneh prepriča. Tako je zlasti v zadevah, v katerih revizija ni dovoljena, in je torej pritožbena instanca zadnja. Sklepa o zavrnitvi pritožbe pritožbenemu sodišču ni treba pisati, saj je procesni položaj enak, kot če pritožba ne bi bila vložena. S tem si sodišča prihranijo najbolj zamuden del dela v zvezi s pritožbo, to je pisanje pritožbene odločbe. Pritožnik s tem tudi po nemškem pravu prihrani sodno takso.

Predlagana rešitev sledi ureditvi iz § 522 nZPO. Z umikom pritožbe sodišče pritožniku del sodne takse, s čimer si pritožnik prihrani del pritožbenih stroškov,[287] sodišču druge stopnje pa je prihranjeno pisanje dolge obrazložitve sodne odločbe, vsled česar lahko tako prihranjen čas nameni študiju kompleksnejših zadev, da bodo te rešene hitreje in kakovostneje.

K 119. členu:

Predlagani novi 494.a člen uvaja v gospodarske spore možnost, ki je prevzeta iz arbitražnega prava (glej pravila mednarodne trgovinske zbornice v Parizu glede arbitraže - ICC Rules of Arbitration), da lahko sodnik na naroku stranki odredi omejitev obsega vloge in omejitev časa za ustno podajanje navedb na naroku. Seveda je treba omejitev postaviti ob upoštevanju vseh okoliščin primera in ob upoštevanju tega, ali se narok zvočno snema ali ne, da ima stranka razumno možnost predstaviti svoj primer pred sodiščem. Smiselno je, da se ta formalna procesna odredba (procedual order) dogovori med strankama na samem pripravljalnem naroku. Nadalje je smiselno, da se sodišče v gospodarskih sporih v primeru, ko pozove stranke naj podajo pripravljalno vlogo (bodisi pred narokom za glavno obravnavo, bodisi pred pripravljalnim narokom, bodisi pred prvim narokom za glavno obravnavo, bodisi tekom dokaznega postopka), na primer, naj se izjavijo o izvedeniškem mnenju, postavi omejitve glede obsega vloge. V praksi se namreč pogosto zgodi, da stranke v svojih pripravljalnih vlogah zgolj povzemajo tisto, kar je že navedel izvedenec, namesto da bi izpostavile bistveno. Bistveno pa ni prepisovanje tega, kar je izvedenec napisal, temveč ali se z izvedeniškim mnenjem strinjajo ali ne, v katerem delu se ne strinjajo ter zakaj se ne strinjajo. Torej, uveljavlja se standard skrbnosti (11. člen), ki se kaže v jedrnati in obrazloženi vlogi. Zato lahko sodnik omeji bodisi čas navajanja novih dejstev na naroku, bodisi vseh ali posameznih pripravljalnih vlog. Bistvena ni kvantiteta vlog ali navajanja na naroku in dolžina naroka, ampak kvaliteta tega, kar je bilo izrečeno.

[287] Ta rešitev bo polno zaživela, ko bo ustrezno prilagojena tar. št. 1122 ZST-1.

Zavedati se je treba, da so kadrovski in drugi viri na sodiščih omejeni, zaradi tega naj sodišče zagotavlja hitro in pošteno odločanje in zagotavlja zadevi primeren delež pozornosti, upoštevajoč, da so v čakalni vrsti še druge zadeve, ki jih mora sodišče obravnavati (primerjaj 1. člen angleških Civil Procedure Rules (CPR).

K 120. členu:

Predlagatelj je v 495. členu dodal nov četrti odstavek, ki določa, da pritožba zoper sodbo v postopku v sporu majhne vrednosti, ki se nanaša na denarno terjatev, ne zadrži njene izvršitve.

S tem sledi ureditvi iz prvega odstavka 15. člena Uredbe (ES) št. 861/2007, ki dopušča izvršljivost sodbe pred njeno pravnomočnostjo. Izvršljivost pred pravnomočnostjo ni v nasprotju s 25. členom Ustave, ki zagotavlja pravico do pravnega sredstva.[288] Izvršljivost pred pravnomočnostjo je predvidena že v obstoječih sporih zaradi motenja posesti, če sodišče iz tehtnih razlogov tako odloči (glej tretji odstavek 428. člena ZPP).

Razloga za uvedbo izvršljivosti pred pravnomočnostjo v sporih majhne vrednosti sta dva. Po eni strani se smeta v sporih majhne vrednosti se smeta sodba in sklep, s katerim je končan spor v postopku v sporih majhne vrednosti, izpodbijati samo zaradi bistvene kršitve določb pravdnega postopka iz drugega odstavka 339. člena ZPP in zaradi zmotne uporabe materialnega prava (glej prvi odstavek 458. člena ZPP). Zaradi tega je v tem sumarnem postopku možnost razveljavitve ali spremembe prvostopenjske sodne odločbe manjša, kot v rednem postopku, kjer lahko pritožnik uveljavlja vse pritožbene razloge (tudi zmotno ali nepopolno ugotovitve dejanskega stanja, glej prvi odstavek 338. člena ZPP). Po drugi strani podatki Vrhovnega sodišča za obdobje od leta 2011 do leta 2015 kažejo, da je v gospodarskih sporih majhne vrednosti (Pg zadeve) pritožba vložena le v okoli 1/3 vseh sporov, ki so se končali s sodbo (brez upoštevanja sodb na podlagi pripoznave in odpovedi). Od te 1/3 vloženih pritožb zoper sodbe, je bilo razveljavljenih okoli 13,7 % sodb, 8,3 % je bilo spremenjenih, ostale so bile potrjene (t.j. okoli 78 %). To pomeni, da je bilo uspešno izpodbitih (t.j. razveljavljenih ali spremenjenih) le okoli 7 % sodb, ki so bile izdane v gospodarskih sporih majhne vrednosti, ostale sodbe pa so postale pravnomočne (bodisi zato, ker pritožbe ni bilo, bodisi zato, ker je bil pritožnik neuspešen). Glede na to, da gre za terjatve manjše vrednosti s takojšnjo izvršljivostjo (tj. po poteku paricijskega roka, ne glede na pravnomočnost), ni pričakovati, da bi s tem poraženi stranki nastala nenadomestljiva ali težko nadomestljiva škoda.

Kljub temu je predlagatelj kot varovalko v prehodnih določbah določil, da do ureditve v zakonu, ki ureja izvršbo in zavarovanje, sodišče na dolžnikov predlog odloži izvršbo, dokler upnik ne položi varščine v višini svoje terjatve, če izvršilni naslov predstavlja sodna odločba, ki še ni pravnomočna. Slednja rešitev je poznana v evropskem civilnem procesnem pravu (glej 23. člen Uredbe EU 805/2004, 23. člen Uredbe 1896/2006 in 23. člen Uredbe EU 861/2007).

In nenazadnje, predlagatelj je v četrtem odstavku 333. člena določil, da v primeru razveljavitve ali spremembe nepravnomočne sodne odločbe, stranka, ki je predlagala izvršbo, nasprotni stranki

[288] V. Rijavec, R. van Rhee, Serbia, Compatibility Study, Council of Europe, 2012.

odgovarja za nastalo škodo. Zaradi tega ni za pričakovati, da bodo upniki v mnogih primerih predlagali izvršbo pred pravnomočnostjo.

Učinek, ki si ga predlagatelj s takojšnjo izvršljivostjo obeta, je, da stranka, ki v pravdi na prvi stopnji ni bila uspešna, ne bo več motivirana za vlaganje pritožbe zgolj zato, da zadrži izvršljivost sodne odločbe.[289] Zaradi tega je prihodnje pričakovati manj pritožb v gospodarskih sporih majhne vrednosti.

Na tem mestu velja izpostaviti, da tudi priporočila točke c. 2. člena Priporočil Sveta Evrope št. R (95) 5 ne prepovedujejo izvršljivosti sodne odločbe pred njeno pravnomočnostjo. Navedena priporočila predlagajo začasno izvršljivost prvostopenjskih sodnih odločb v primernih zadevah, razen če bi začasna izvršljivost sodne odločbe neuspešni stranki povzročila nenadomestljivo ali resno škodo. Vendar je glede sporov majhne vrednosti treba upoštevati tudi 3. člen Priporočil Sveta Evrope št. R (95) 5, ki omogoča državam, da pravico do pritožbe izključijo v določenih tipih postopkov, npr. v sporih majhne vrednosti. Zaradi tega izvršljivost pred pravnomočnostjo, kot je predlagana, tudi ni v nasprotju z 2. in 3. členom Priporočil Sveta Evrope št. R (95) 5.

Tudi na Hrvaškem obstajajo predlogi, da pritožba zoper sodbo v (gospodarskih) sporih majhne vrednosti ne bi zadržala izvršitve.[290]

Gre v bistvu za inštitut začasne izvršljivosti (vorläufige Vollstreckbarkeit, § 708 in naslednji nZPO), ki je znan iz nemškega prava. Predlagatelj je za primer spremembe ali razveljavitve sodbe, ki je začasno izvršljiva (tudi sodbe, izdane v gospodarskih sporih majhne vrednosti) predvidel dve varovalki. Ena je predvidena v četrtem odstavku 333. člena ZPP, v skladu s katerim v primeru razveljavitve ali spremembe nepravnomočne sodne odločbe, stranka, ki je predlagala izvršbo, nasprotni stranki odgovarja za nastalo škodo. Gre za rešitev, ki je poznana tudi v nemškem pravu (glej drugi odstavek § 717 nZPO). Druga varovalka je prehodna določba predmetne novele, v skladu s katero izvršilno sodišče na dolžnikov predlog odloži izvršbo, dokler upnik ne položi varščine v višini svoje terjatve, če izvršilni naslov predstavlja sodna odločba, ki še ni pravnomočna. Slednja rešitev je poznana v evropskem civilnem procesnem pravu (glej 23. člen Uredbe EU 805/2004, 23. člen Uredbe 1896/2006 in 23. člen Uredbe EU 861/2007).

Predlagatelj si na ta način obeta skrajšanje časa izvršitve pogodbe po sodni poti. Po raziskavi Svetovne banke Doing Business 2016[291] je treba v Sloveniji na izvršitev pogodbe po sodni pot v povprečju čakati 1.160 dni,[292] kar nas postavlja na 117 mesto med 189 državami, ki so bile

---

[289] V tem smislu W. Jelinek, Prozessbeschleunigung, Anwaltsblatt 2004/12, 603, ki poudarja, da hiter postopek spodbuja dolžnika da poravna terjatev ali se drugače izvensodno dogovori z upnikom.

[290] Predlog spremembe 495.b člena hrZPP (novela 2016, dosegljiva na: https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=3184) se glasi:
U postupku pred trgovačkim sudovima žalba protiv presude ne odgađa ovrhu u sporovima male vrijednosti, osim ako sud koji donosi presudu odredi drugačije."

[291] Glej: http://www.doingbusiness.org/~/media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB16-Full-Report.pdf (vpogled 53.7.2016).

[292] Doing Business 2016, Measuring Regulatory Quality and Efficiency, 13th edition, A World Bank Group Flagship Report, ISBN (electronic): 978-1-4648-0668-1, str. 233, dosegljivo na:

obravnavane v raziskavi. Kot izpostavlja The Economist[293] smo po tem kriteriju med državami Evropske unije uvrščeni na predzadnje mesto (smo le pred Grčijo, prehiteva nas celo Italija (111. mesto), kjer sodni postopki notorično potekajo izredno počasi, Hrvaška pa zaseda celo 10. mesto).[294]

K 121. členu:

Veljavni 496. člen ureja izdajo sodbe s skrajšano obrazložitvijo v gospodarskih postopkih v sporih majhne vrednosti in v gospodarskih postopkih za izdajo plačilnega naloga. Glede na to, da je vsebina določbe dosedanjega 496. člena s predlogom tega zakona prenešena v 323. člen zakona, kar pomeni, da bo mogoče sodbo s skrajšano obrazložitvijo izdati tudi v rednem pravdnem postopku, in glede na to, da se v gospodarskih sporih majhne vrednosti uporablja tudi določba tretjega odstavka 457. člena, ki določa, da lahko sodišče pisno sodbo izdela v skladu s 324. členom tega zakona ali v skladu s šestim odstavkom 323. člena tega zakona (sodba s skrajšano obrazložitvijo), je treba določbo 496. člena prilagoditi. V skladu s predlagano ureditvijo se bo torej pravna podlaga za izdajo sodbe s skrajšano obrazložitvijo v gospodarskih postopkih v sporih majhne vrednosti zgolj spremenila, sicer pa bo ostala ureditev vsebinsko ista.

Kot do sedaj, bo lahko sodnik v gospodarskih postopkih za izdajo plačilnega naloga tudi po novem izdelal sodba s skrajšano obrazložitvijo (spremenjen 496. člen).

Utemeljeno je tudi opozorilo OZS, da se veljavni peti odstavek 496. člena ZPP napačno sklicuje na črtani 497. člen ZPP.

K 122. členu:

Zakon vsebuje več prehodnih določb.

V prehodni določbi 122. člena je predlagano, da se v Zakonu o delovnih in socialnih sodiščih (ZDSS-1) črtata 28. in 31. člen, drugi odstavek 14. člena pa spremeni tako, da se glasi: »Sodnik posameznik odloča v individualnih delovnih in socialnih sporih o premoženjskopravnih zahtevkih, če vrednost spornega predmeta ne presega 40.000 EUR.«.

Določbe ZPP se uporabljajo tudi v delovnih in socialnih sporih, če z ZDSS-1 ni drugače določeno (19. člen ZDSS-1). ZDSS-1 v 31. členu široko določa možnost revizije v vseh individualnih delovnih sporih glede obstoja ali prenehanja delovnega razmerja, v vseh kolektivnih delovnih sporih in v večini socialnih sporov o pravicah do in iz socialnih zavarovanj in socialnega varstva. Ob zgolj dopuščeni reviziji, kot jo predvideva predlog tega zakona, je tako široka opredelitev po zakonu dovoljene revizije v delovnih in socialnih sporih nesorazmerna in nesprejemljiva. Glede na dosedanje izkušnje z dopuščeno revizijo v vidika zagotavljanja pravne varnosti tudi v delovnih in socialnih sporih ni resnih razlogov za ohranitev po zakonu dovoljene revizije. Zato je Vrhovno

http://www.doingbusiness.org/~/media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB16-Full-Report.pdf (22.2.2016).

[293] Glej http://www.economist.com/news/europe/21693252-especially-southern-europe-not-exceedingly-fine-wheels-justice-grind-slow (22.2.2016).

[294] Doing Businnes 2016, str. 197.

sodišče predlagalo, da se v prehodnih določbah ZPP-E določi, da z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati 31. člen ZDSS-1.

Glede na to, da je v delovnih sporih senatno sojenje odvisno od tega, ali je mogoče vložiti dovoljeno revizijo (14. člen ZDSS-1), je treba besedilo 14. člena ZDSS-1 prilagoditi tako, da se ne bo več skliceval na dovoljeno revizijo (ki se s predlogom zakona ukinja), temveč je treba zahtevo po senatnem sojenju na drug način. Po predlagani ureditvi sodnik posameznik odloča v individualnih delovnih in socialnih sporih o premoženjskopravnih zahtevkih, če vrednost spornega predmeta ne presega 40.000 EUR, sicer odloča senat (prvi odstavek 14. člena ZDSS-1). Vsebinsko se s tem nič ne spremeni.

S črtanjem 28. člena ZDSS-1, ki še govori o poravnalnem naroku, se v delovnih sporih v celoti uporabi 282. člen ZPP, ki ureja posledice izostanka z naroka. Glede na to, da je po predlogu tega zakona poravnalni narok integriran v pripravljalnega, je treba v vseh tistih primerih, ko je v ZDSS-1 še govora o poravnalnem naroku, smiselno uporabiti določbe o pripravljalnem naroku.

K 123. členu:

V tej prehodni določbi je predvideno, da se v Zakonu o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 105/06, 107/09 – odl. US, 62/10, 98/11 – odl. US in 109/12) črtajo 83. člen ter 86. do 91. člen, s čemer predlagatelj sledi predlogu Vrhovnega sodišča.

Na ta način bo bil strankam in njihovim pooblaščencem že vnaprej jasen enoten postopek revizij pred Vrhovnim sodiščem (tako v civilnih, kakor tudi delovno-socialnih in upravnih sporih) in zato ne bo prihajalo do neizpolnjevanja procesnih predpostavk (zavrženj revizij) zaradi različnosti pravnih ureditev in na njih temelječe sodne prakse, s katerimi so stranke soočene. Ni smiselno, da bi bila ob ukinitvi dovoljene revizije v civilnih in gospodarskih zadevah, dovoljena revizija še vedno mogoča v upravnih sporih. Zaradi poenotenja pristopa strank do Vrhovnega sodišča je tako predlagano, da se tudi na upravnem področju uvede v celoti dopuščena revizija.

K 124. členu:

V mnogih nepravdnih postopkih je določeno, da lahko udeleženec postopka vloži dovoljeno revizijo. Glede na to, da predlog tega zakona dovoljeno revizijo ukinja, je treba prilagoditi dostop do vrhovnega sodišča v nepravdnih zadevah. Zato je v tej prehodni določbi predlagano, da se v zakonih, kjer je predvidena vložitev dovoljene revizije, ta dopusti pod pogoji iz 367.a člena ZPP in po postopku po tem zakonu. To pomeni, da bo tudi v nepravdnih zadevah mogoče vložiti le dopuščeno revizijo.

K 125. členu:

V prehodni določbi sta predvideni dve varovalki za primere, ko je sodna odločba izvršljiva pred pravnomočnostjo. Prvič, izvršilno sodišče do ureditve v zakonu, ki ureja izvršbo in zavarovanje, na dolžnikov predlog odloži izvršbo, dokler upnik ne položi varščine v višini svoje terjatve, če izvršilni naslov predstavlja sodna odločba, ki še ni pravnomočna. In drugi, v primerih izvršljivosti sodne odločbe pred njeno pravnomočnostjo se ne uporabi določba tretjega odstavka 46. člena

Zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15 in 76/15 – odl. US), ki omogoča, da se upnik poplača pred pravnomočnostjo sklepa o izvršbi na podlagi izvršilnega naslova na denarna sredstva, ki jih ima dolžnik pri organizacijah za plačilni promet, pod pogojem, da predlogu za izvršbo priloži izvršilni naslov. Na ta način je v polni meri zagotovljeno učinkovito pravno varstvo dolžnika v primerih začasne izvršljivosti sodnih odločb in onemogočena nevarnost velikega števila nasprotnih izvršb. Kajti če vsled pritožbe pride do spremembe ali razveljavitve sodne odločbe, ki je začasno izvršljiva, se lahko dolžnik poplača iz varščine, ki jo je položil upnik.

K 126. členu:

Spremenjeni 490. člen omogoča pritožbenemu sodišču, da lahko, če senat soglasno oceni, da pritožba očitno nima možnosti za uspeh, o nameravani zavrnitvi pritožbe in o ključnih razlogih za to obvesti stranko in jo pozove, da se v določenem roku izjavi, ali vztraja pri vloženi pritožbi ali pritožbo umika. Navedeni člen nadalje določa, da če stranka umakne pritožbo, ji sodišče prve stopnje vrne del sodne takse za pritožbo v skladu z določbami zakona, ki ureja sodne takse.

Obstoječi ZST-1 v tar. št. 1122 ZST-1 omogoča, da sodišče vrne pritožniku 1/2 sodne takse za pritožbo le, če se postopek konča:
1. z umikom pritožbe pred razpisom naroka za obravnavo oziroma pred začetkom seje senata, če o pritožbi odloča sodnik posameznik in ni bila razpisana obravnava, pa pred izdajo odločbe,
2. s sklenitvijo sodne poravnave pred izdajo odločbe.

Glede na to, da v primerih iz spremenjenega 490. člena pride do umika pritožbe po opravljeni seji senata, je predlagatelj v prehodni določbi predvidel, da se do ureditve v zakonu, ki ureja sodne takse, v primeru umika pritožbe po 490. členu tega zakona sodna taksa zniža v skladu s tarifno številko 1122 Zakona o sodnih taksah (ZST-1, Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US in 30/16), če pritožnik umakne pritožbo pred izdajo odločbe.

K 127. členu:

Predlagatelj predlaga, da se postopki, ki se začnejo pred uporabo tega zakona se končajo po določbah do sedaj veljavnega zakona.

Slednje pa ne velja za spremenjene in nove določbe 109. člena, 122. člena, 123. člena, 124. člena, 125. člena, 125.a člena, 126. člena, 127. člena, 132. člena, 133. člena, 138. člena, 139. člena, 139.a člena, 139.b člena, 141.a člena, 141.b člena, 142. člena, 143. člena, 144. člena, 146.a člena, 149. člena, 150. člena in 304. člena zakona uporabljajo tudi za postopke, začete pred začetkom uporabe tega zakona. Gre za spremenjeno ureditev vročanja, možnosti pisanja zapisnika, vpogleda v spis in kaznovanja zaradi razžalitve, ki po oceni predlagatelja omogoča uporabo že v postopkih, ki so v teku.

K 128. členu:

Predlagana sprememba je povezana z zamikom trenutka uporabe predloga zakona. Zato se do začetka uporabe tega zakona se uporabljajo določbe Zakona o pravdnem postopku Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US in 48/15 – odl. US).

K 129. členu:

Po predlogu tega zakona ni več predvideno, da v pravdnem postopku opravljajo vročanje pravne ali fizične osebe, ki bodisi pridobijo posebno dovoljenje ministra za pravosodje, bodisi tiste, ki jih v postopku javnega naročanja izbere sodišče. Po predlogu zakona bodo namreč vročanje v primeru, ko nasprotna stranka (običajno zaradi neuspešnih poskusov vročitve po običajni poti – po pošti) predlaga vročitev po t.i. kvalificirani osebi, le to opravljali detektivi, ki jih pooblastilo za vročanje daje že Zakon o detektivski dejavnosti, in izvršitelji, ki v postopkih izvršbe po Zakonu o izvršbi in zavarovanju prav tako že opravljajo vročanje sodnih pisanj.

Zato je predlagano, da z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati prehodna določba drugega odstavka 26. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 52/07), ki določa, da pravne in fizične osebe, ki opravljajo vročanje na podlagi posebnega dovoljenja ministra, pristojnega za pravosodje, prenehajo za posamezno sodišče opravljati dejavnost vročanja v pravdnem postopku, ko posamezno sodišče zagotovi opravljanje dejavnosti vročanja v pravdnem postopku po pravnih in fizičnih osebah, izbranih v postopku javnega naročanja po zakonu, ki ureja javno naročanje. Takšno javno naročilo do danes ni bilo uspešno izvedeno, zato zadošča, da se določi prenehanje veljavnosti relevantnih določb zakona in podzakonskega predpisa, ni pa v tem delu potreben poseben prehodni režim glede nadaljnjega delovanja oseb, izbranih v postopku javnega naročila.

Pravilnik o delovanju oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 104/10, 35/13 in 63/16), pa ni treba razveljaviti le v delu, ki določa pravila za delovanje pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravdnem postopku, izbranih v postopku javnega naročanja za posamezno sodišče, temveč tudi v delu, ki določa pravila za delovanje pooblaščenih vročevalcev, saj po predlagani ureditvi takšnih vročevalcev ne bo več – njihovo delovanje že z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 52/07) ni bilo več predvideno, vendar zaradi neuspešne izvedbe javnega naročila, predvidenega v prehodni določbi drugega odstavka 26. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 52/07), še vedno opravljajo vročanje v sodnih postopkih.

Glede na to, da je v končni določbi predlagan zamik začetka uporabe tega zakona (šest mesecev od uveljavitve tega zakona), bodo tudi pooblaščeni vročevalci do začetka uporabe tega zakona še opravljali vročanje v pravdnih postopkih, zato je potrebna predlagana določba drugega odstavka.

K 130. členu:

Ker po predlogu zakona t.i. pooblaščeni vročevalci ne bodo več opravljali vročanja v pravdnem postopku, so potrebne tudi določbe, ki urejajo ukinitev registra pooblaščenih vročevalcev in pravila, ki so povezana s prenehanjem opravljanja vročanja teh oseb v pravdnem postopku.

K 131. členu:

V spremenjenem 132. členu ZPP (glej 26. člen predloga tega zakona) je predvideno, da minister za pravosodje določi pravila, po katerih izvršitelji in detektivi opravljajo vročanje v pravdnem postopku, in njihovo nagrado. Ta podzakonski predpis bo minister za pravosodje po predlagani določbi moral izdati v petih mesecih po uveljavitvi tega zakona, kar bo zadosti, da se pravila novega podzakonskega predpisa začnejo uporabljati hkrati z začetkom uporabe tega zakona, po katerem vročanje v pravdnem postopku na predlog nasprotne stranke opravljajo detektivi in izvršitelji.

K132. členu:

Končna določba predvideva, da novela ZPP-E veljati 15 po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 6 mesecev po uveljavitvi. Odločitev za takšen zamik uporabe, je v dejstvu, da gre za obsežno novelo, ki bo terjala določeno prilagoditev tako sodnikv, odvetnikov in drugih deležnikov sodnega postopka. Prav šele z uveljavitvijo predloga zakona ministru pristojnemu za pravosodje omogočena izdaja in prilagoditev pravilnikov v skladu z spremenjenimi določbami in izdaja dovoljene posrednikom elektronskega vročanja, ki bodo izpolnjevali tehnične pogoje (o čemer bo ministra za pravosodje obvestilo Vrhovno sodišče RS).

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO IN DOPOLNJUJEJO

11. člen

Sodišče si mora prizadevati, da se opravi postopek brez zavlačevanja in s čim manjšimi stroški, in onemogočiti vsako zlorabo pravic, ki jih imajo stranke v postopku.

Če stranke, intervenienti, njihovi zakoniti zastopniki in pooblaščenci z namenom škodovati drugemu ali s ciljem, ki je v nasprotju z dobrimi običaji, vestnostjo in poštenjem, zlorabljajo pravice, ki jih imajo po tem zakonu, jim sodišče lahko izreče denarno kazen ali druge ukrepe, določene s tem zakonom.

Sodišče lahko ob zlorabi pravic izreče denarno kazen do 1.300 eurov.

Sodišče izreče denarno kazen s sklepom. V sklepu določi rok, v katerem je treba kazen plačati. Rok za plačilo kazni ne sme biti krajši od 15 dni in ne daljši od treh mesecev.

17. člen

Sodišče presodi po uradni dolžnosti takoj po prejemu tožbe, ali je sodišče pristojno in v kakšni sestavi je pristojno.

Pristojnost se presodi na podlagi navedb v tožbi in na podlagi dejstev, ki so sodišču znana.

Če se med postopkom spremenijo okoliščine, na katere se opira pristojnost sodišča, ali če tožeča stranka zmanjša tožbeni zahtevek, ostane sodišče, ki je bilo pristojno ob vložitvi tožbe, pristojno še naprej, čeprav bi bilo zaradi teh sprememb pristojno drugo sodišče iste vrste.

19. člen

Vsako sodišče mora med postopkom ves čas po uradni dolžnosti paziti na svojo stvarno pristojnost.

Okrožno sodišče se lahko po uradni dolžnosti izreče za stvarno nepristojno za zadeve iz pristojnosti okrajnega sodišča ob predhodnem preizkusu tožbe, na ugovor tožene stranke, ki ga lahko ta poda najkasneje v odgovoru na tožbo, pa do razpisa glavne obravnave.

Zoper sklep okrožnega sodišča, s katerim se je izreklo za stvarno pristojno, ni pritožbe.

38. člen

Vrhovno sodišče odloča o pritožbah zoper odločbe višjih sodišč in o predlogih za dopustitev revizije v senatu treh sodnikov.

Kadar odloča vrhovno sodišče o reviziji ali zahtevi za varstvo zakonitosti zoper pravnomočno odločbo sodišča nižje stopnje, odloča v senatu petih sodnikov.

39. člen

Če je za ugotovitev stvarne pristojnosti, pravice do revizije in v drugih primerih, ki so določeni v tem zakonu, odločilna vrednost spornega predmeta, se vzame kot vrednost spornega predmeta samo vrednost glavnega zahtevka.

Obresti, pravdni stroški, pogodbena kazen in druge postranske terjatve se ne upoštevajo, če se ne uveljavljajo kot glavni zahtevek.

44. člen

Če se tožbeni zahtevek ne nanaša na denarni znesek, pa tožeča stranka v tožbi navede, da je pripravljena namesto izpolnitve zahtevka sprejeti določen denarni znesek, se vzame kot vrednost spornega predmeta ta znesek.

V drugih primerih, ko se tožbeni zahtevek ne nanaša na denarni znesek, je odločilna vrednost spornega predmeta, ki jo je tožeča stranka navedla v tožbi.

Če v primeru iz drugega odstavka tega člena tožeča stranka navede očitno previsoko ali prenizko vrednost ali če tožeča stranka navede le skupno vrednost spornega predmeta, čeprav uveljavlja s tožbo zoper isto toženo stranko več zahtevkov, pa niso podani pogoji iz prvega odstavka 41. člena tega zakona, tako da nastane vprašanje o stvarni pristojnosti ali pravici do revizije, se mora sodišče najpozneje na glavni obravnavi pred začetkom obravnavanja glavne stvari na hiter in primeren način prepričati o pravilnosti navedene vrednosti. O tem takoj odloči s sklepom, zoper katerega ni posebne pritožbe.

45. člen

Če se tožbeni zahtevek ne nanaša na denarni znesek in je pristojnost ali pravica do revizije odvisna od vrednosti spornega predmeta, tožeča stranka pa v tožbi ne navede vrednosti spornega predmeta, ravna sodišče po določbah 108. člena tega zakona, ki veljajo za nepopolne vloge.

81. člen

Če sodišče ugotovi, da tisti, ki nastopa kot stranka, ne more biti pravdna stranka, pa se da ta pomanjkljivost odpraviti, zahteva od tožeče stranke, naj popravi v tožbi, kar je treba, ali ukrene kaj drugega, da se postopek lahko nadaljuje z osebo, ki je lahko pravdna stranka.

Prav tako sodišče zahteva, kadar ugotovi, da stranka nima zakonitega zastopnika ali da zakoniti zastopnik nima posebnega dovoljenja, če je to potrebno, da organ, pristojen za socialne zadeve, postavi skrbnika pravdno nesposobni osebi, oziroma zahteva od zakonitega zastopnika, naj si

priskrbi posebno dovoljenje, ali pa ukrene, kar je potrebno, da bi bila pravdno nesposobna stranka pravilno zastopana.

Sodišče lahko da stranki rok za odpravo pomanjkljivosti iz prvega in drugega odstavka tega člena.

Dokler se ne odpravijo te pomanjkljivosti, se smejo opravljati samo tista pravdna dejanja, zaradi katerih bi lahko nastale za stranko škodljive posledice, če bi se odložila.

Če se omenjene pomanjkljivosti ne dajo odpraviti ali če brez uspeha preteče dani rok, razveljavi sodišče s sklepom pravdna dejanja, ki jih je opravilo v postopku, kolikor jih zadenejo te pomanjkljivosti; če pa so pomanjkljivosti take, da onemogočajo nadaljnjo pravdo, zavrže tožbo.

Zoper sklep, s katerim se odredijo ukrepi za odpravo pomanjkljivosti, ni pritožbe.

82. člen

Če se med postopkom pred sodiščem prve stopnje pokaže, da bi redni postopek s postavitvijo zakonitega zastopnika toženi stranki predolgo trajal, tako da bi lahko zaradi tega nastale škodljive posledice za eno ali za obe stranki, postavi sodišče na predlog tožeče stranke toženi stranki začasnega zastopnika.

Ob pogoju iz prvega odstavka tega člena postavi sodišče toženi stranki začasnega zastopnika zlasti v tehle primerih:
1. če tožena stranka ni pravdno sposobna, pa nima zakonitega zastopnika;
2. če si koristi tožene stranke in njenega zakonitega zastopnika nasprotujejo;
3. če imata obe stranki istega zakonitega zastopnika;
4. če je prebivališče ali sedež tožene stranke neznan, pa tožena stranka nima pooblaščenca;
5. če je tožena stranka ali njen zakoniti zastopnik, ki nima pooblaščenca v Republiki Sloveniji, v tujini in se ni mogla opraviti vročitev.

O postavitvi začasnega zastopnika obvesti sodišče brez odlašanja organ, pristojen za socialne zadeve, če je to mogoče, pa tudi stranke.

Začasnega zastopnika postavi sodišče med notarji, odvetniki ali drugimi strokovno usposobljenimi osebami.

Stroške za postavitev začasnega zastopnika založi tožeča stranka. Če tožeča stranka ne založi stroškov za začasnega zastopnika, sodišče tožbo zavrže.

Če po vložitvi tožbe nastanejo okoliščine iz drugega odstavka tega člena na strani tožeče stranke, lahko sodišče na predlog in stroške tožene stranke postavi začasnega zastopnika tudi tožeči stranki.

98. člen

Pooblaščenec mora predložiti pooblastilo ali izkazati pooblastilo, dano pravni osebi, pri prvem pravdnem dejanju.

Sodišče lahko dovoli, da opravlja pravdna dejanja za stranko začasno oseba, ki ni predložila pooblastila, vendar pa ji hkrati naloži, da v določenem roku predloži pooblastilo ali izkaže odobritev stranke za opravljena pravdna dejanja.

Dokler ne poteče rok za predložitev pooblastila, odloži sodišče izdajo odločbe; če pa preteče ta rok brez uspeha, nadaljuje postopek, ne da bi upoštevalo dejanja, ki jih je opravila oseba brez pooblastila.

Če pooblaščenec v roku, ki ga je določilo sodišče, ne predloži pooblastila za vložitev tožbe ali pravnega sredstva, sodišče tožbo oziroma pravno sredstvo zavrže.

Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov sodišče ne dovoli odvetniku, da začasno opravlja pravdna dejanja za stranko, če vlogi ni predložil pooblastila, ampak pravno sredstvo zavrže.

Sodišče mora med postopkom ves čas paziti, ali je tisti, ki nastopa kot pooblaščenec, upravičen za zastopanje. Če ugotovi, da tisti, ki nastopa kot pooblaščenec, ni upravičen za zastopanje, razveljavi opravljena pravdna dejanja, razen če jih je stranka pozneje odobrila.

105.a člen

Ob vložitvi tožbe, nasprotne tožbe, predloga za sporazumno razvezo, tožbe, ki vsebuje predlog za izdajo plačilnega naloga, predloga za obnovo postopka, predloga za zavarovanje dokazov pred začetkom pravdnega postopka, predloga za poskus poravnave, vloge, ki vsebuje napoved pritožbe, pritožbe, predloga za dopustitev revizije in revizije mora biti plačana sodna taksa.

Sodna taksa mora biti plačana najkasneje v roku, ki ga določi sodišče v nalogu za plačilo sodne takse. V nalogu sodišče stranko opozori na posledice neplačila sodne takse iz tretjega odstavka tega člena.

Če v roku iz prejšnjega odstavka sodna taksa za vlogo iz prvega odstavka tega člena ni plačana in niso podani pogoji za oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodnih taks, se šteje, da je vloga umaknjena.

105.b člen

Vloga se vloži v pisni obliki. Pisna vloga je vloga, ki je napisana ali natisnjena in lastnoročno podpisana (vloga v fizični obliki), ali vloga, ki je v elektronski obliki in je podpisana z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Pisna vloga se vloži tako, da se pošlje po pošti, elektronski poti, z uporabo sredstev komunikacijske tehnologije, izroči neposredno organu ali po osebi, ki opravlja posredovanje vlog kot svojo dejavnost (poslovni ponudnik). Vloga v elektronski obliki se vloži tako, da se pošlje po elektronski poti informacijskemu sistemu. Informacijski sistem vložniku samodejno potrdi prejem vloge.

Vloga se lahko vloži tudi na predpisanem ali drugače pripravljenem obrazcu. Ne glede na določbe drugih predpisov se za obrazce v elektronski obliki zahteva, da imajo enako vsebino kot obrazci, predpisani zgolj v fizični obliki.

Pristojni organ za sodišča vzpostavi enotni informacijski sistem.

Minister, pristojen za pravosodje, predpiše pogoje in način vložitve vlog v elektronski obliki oziroma po elektronski poti, obliko zapisa vloge v elektronski obliki ter organizacijo in delovanje informacijskega sistema.

Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena lahko minister, pristojen za pravosodje, določi vloge, ki se lahko vložijo tudi po telefonu ali po elektronski poti brez varnega elektronskega podpisa, overjenega s kvalificiranim potrdilom, in način identifikacije strank v teh primerih.

Overitelji, ki izdajajo kvalificirana potrdila, ki se navezujejo na uradno dodeljene identifikacijske oznake, lahko od državnega organa, ki dodeljuje tako oznako, zahtevajo preveritev pravilnosti take oznake tako, da mu pošljejo podatke o imetniku potrdila ali tretje osebe, na katero se nanašajo podatki v potrdilu in tako oznako ter zahtevajo odgovor organa o ujemanju poslanih podatkov s podatki v uradni evidenci.

107. člen

Listine, ki se priložijo vlogi, so lahko v izvirniku ali prepisu. Kot prepis listine se v skladu z zakonom, ki ureja varstvo dokumentarnega gradiva, šteje: zajeta in hranjena mikrofilmska ali elektronska (skenirana) kopija, reprodukcija te kopije ali overjen prepis, lahko pa tudi navaden prepis ali mikrofilmska, elektronska (skenirana) kopija, fotokopija ali reprodukcija te kopije.

Če priloži stranka listino v izvirniku, jo sodišče obdrži, nasprotni stranki pa dovoli, da jo pregleda. Ko sodišču listina ni več potrebna, jo na zahtevo vrne vložniku, vendar pa lahko zahteva, da priloži spisom njen prepis.

Če je listina priložena v prepisu, zahteva sodišče na predlog nasprotne stranke od vložnika, naj predloži listino v izvirniku, nasprotni stranki pa dovoli, da jo pregleda. Če je treba, določi sodišče rok, v katerem je treba listino izročiti oziroma pregledati. Predložitev listine v izvirniku lahko zahteva sodišče od vložnika tudi po uradni dolžnosti.

Zoper te sklepe ni pritožbe.

109. člen

Pravdno sodišče kaznuje po določbah tretjega do sedmega odstavka 11. člena tega zakona tistega, ki v vlogi žali sodišče, stranko ali drugega udeleženca v postopku.

Kazen, izrečena po prvem odstavku tega člena, ni ovira za kaznovanje zaradi kaznivega dejanja.

112. člen

Če je vloga vezana na rok, se šteje, da je vložena pravočasno, če je izročena pristojnemu sodišču, preden se rok izteče.

Če se pošlje vloga po pošti priporočeno ali brzojavno, se šteje dan oddaje na pošto za dan izročitve sodišču, na katero je naslovljena.

Če se pošlje vloga po elektronski poti se šteje čas, ko jo je prejel informacijski sistem, za trenutek izročitve sodišču, na katero je naslovljena.

Če se vloga odda v sodni nabiralnik, se šteje čas, ko jo sodni nabiralnik prejme, za trenutek izročitve sodišču, na katerega je naslovljena.

Za osebe, ki so v obvezni vojaški službi, se šteje dan izročitve vloge pristojnemu vojaškemu poveljstvu za dan izročitve sodišču.

Določba petega odstavka tega člena velja tudi za druge osebe, ki službujejo v vojaških enotah oziroma v vojaških zavodih ali štabih v krajih, kjer ni redne pošte.

Za osebo, ki ji je odvzeta prostost, se šteje dan, ko izroči vlogo upravi zapora ali drugega zavoda, v katerem prestaja kazen ali ukrep odvzema prostosti, za dan izročitve sodišču.

Če je bila vloga, ki je vezana na rok, izročena ali poslana nepristojnemu sodišču pred iztekom roka, pa prispe k pristojnemu sodišču po izteku roka, se šteje, da je bila pravočasno vložena, če je mogoče vložitev pri nepristojnem sodišču pripisati nevednosti vložnika, ki nima pooblaščenca iz tretjega odstavka 86. člena oziroma iz tretjega odstavka 87. člena tega zakona, ali očitni pomoti vložnika.

Določbe prvega do osmega odstavka tega člena veljajo tudi za rok, v katerem se mora po posebnih predpisih vložiti tožba, in pa za rok zastaranja terjatve ali kakšne druge pravice.

114.a člen

S soglasjem strank lahko sodišče strankam in njihovim pooblaščencem dovoli, da se v času naroka nahajajo na drugem mestu in tam opravljajo procesna dejanja, če je zagotovljen zvočni in slikovni prenos iz kraja, na katerem se opravlja narok, v kraj oziroma kraje, na katerem se nahaja oziroma se nahajajo stranke in pooblaščenci ter obratno (videokonferenca).

Pod pogoji iz prejšnjega odstavka lahko sodišče odloči, da se izvede tudi dokaz z zaslišanjem strank in prič ter dokaz z izvedencem.

Zoper sklep sodišča iz prvega in drugega odstavka tega člena ni pritožbe.

115. člen

Sodišče lahko preloži narok, če je to potrebno za izvedbo dokazov ali če so za to drugi upravičeni razlogi.

Če stranka, zakoniti zastopnik, pooblaščenec, priča ali izvedenec ne pride na narok zaradi zdravstvenih razlogov, lahko sodišče narok preloži le, če je bolezen ali poškodba nenadna in nepredvidljiva ter ji onemogoča prihod na sodišče ali sodelovanje na naroku. Oseba mora predložiti zdravniško opravičilo, izdano na obrazcu v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo. Sodišče lahko zahteva presojo upravičenosti izdaje zdravniškega opravičila pri imenovanem zdravniku Zavoda za zdravstveno zavarovanje v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo, če ista oseba dvakrat ali večkrat izostane z naroka zaradi zdravstvenih razlogov. Stroški, ki nastanejo zaradi presoje, v primeru upravičene izdaje zdravniškega opravičila bremenijo Zavod za zdravstveno zavarovanje, v primeru neupravičene izdaje pa gredo v breme osebe, za katero se je presojala upravičenost izdaje zdravniškega opravičila.

Če sodišče narok preloži, takoj naznani kraj in čas novega naroka.

Iz upravičenih razlogov lahko sodišče narok preloži za nedoločen čas.

V zapisniku o glavni obravnavi mora sodnik navesti razloge za preložitev naroka za glavno obravnavo.

Zoper sklep o preložitvi naroka ni pritožbe.

122. člen

Zapisnik se sestavi o dejanjih, ki so bila opravljena na naroku.

Zapisnik se sestavi tudi o pomembnejših izjavah ali sporočilih, ki jih dajo stranke ali drugi udeleženci zunaj naroka. O manj pomembnih izjavah ali sporočilih se ne sestavi zapisnik, temveč se naredi v spisu samo uradni zaznamek.

Zapisnik piše zapisnikar.

123. člen

V zapisnik se vpišejo: naslov in sestava sodišča, kraj, dan in ura dejanja, sporni predmet in imena navzočih strank ali drugih oseb ter njihovih zakonitih zastopnikov ali pooblaščencev.

Zapisnik mora obsegati bistvene podatke o vsebini dejanja. V zapisnik o glavni obravnavi se vpišejo zlasti: ali je bila obravnava javna ali pa je bila javnost izključena, izjave strank, njihovi predlogi, dokazi, ki so jih ponudile, dokazi, ki so bili izvedeni, z navedbo izpovedb prič in izvedencev ter odločbe sodišča na naroku.

Zapisnik se mora pisati v redu; ne sme se nič izbrisati, dodati ali spremeniti. Prečrtana mesta morajo ostati čitljiva.

124. člen

Zapisnik se sestavlja tako, da predsednik senata ali z njegovim dovoljenjem stranka ali njen pooblaščenec glasno narekuje zapisnikarju, kaj naj zapiše v zapisnik.

Stranke imajo pravico prebrati zapisnik ali zahtevati, naj se jim prebere, in ugovarjati zoper vsebino zapisnika.

To pravico imajo tudi druge osebe, katerih izjava je vpisana v zapisnik, vendar samo glede tistega dela zapisnika, v katerem je njihova izjava.

Kar je treba v zapisniku popraviti ali dodati glede na ugovore strank ali drugih oseb ali po uradni dolžnosti, se zapiše na koncu zapisnika. Na zahtevo teh oseb se vpišejo v zapisnik tudi ugovori, ki jim ni bilo ugodeno.

125. člen

Predsednik senata lahko odredi, da se zapisnik vodi s pomočjo ustreznih tehničnih sredstev ali da se stenografira.

Glede ugovorov v zvezi z vsebino zapisnika se smiselno uporabljajo določbe drugega do četrtega odstavka prejšnjega člena.

Če zapisnik ni bil voden v pisni obliki, mora biti prepis zapisnika izdelan v treh dneh. Stranka ima v nadaljnjih treh dneh pravico do vpogleda v prepis zapisa in ugovarjati zoper morebitno nepravilnost prepisa.

O ugovoru iz prejšnjega odstavka odloči predsednik senata brez naroka.

Zvočni zapis zapisnika se lahko izbriše po preteku roka za ugovor, če je stranka ugovarjala točnosti prepisa, pa po pravnomočnosti odločbe o glavni stvari.

125.a člen

Predsednik senata lahko odredi zvočno ali slikovno snemanje naroka. O tem obvesti stranke in druge udeležence na naroku.

Posnetek mora vsebovati naslednje podatke: naslov in sestavo sodišča, kraj, datum in ura naroka, sporni predmet ter imena navzočih strank ali drugih oseb, njihovih zakonitih zastopnikov ali pooblaščencev. Poleg tega vsebuje posnetek podatke za identifikacijo tistega, čigar izjava se snema, in podatek, v kakšni lastnosti daje to izjavo. Če se snema izjave več oseb, se mora iz posnetka jasno razpoznati, kdo je dal izjavo.

V zapisniku o naroku je treba zapisati, da je bil narok posnet z napravo za zvočno ali slikovno snemanje in kdo je odredil snemanje, da so bile stranke in drugi udeleženci na naroku obveščeni

o snemanju, da je bil posnetek na zahtevo stranke reproduciran in kraj hrambe posnetka, če ni priložen zapisniku. Zapisnik o naroku se vodi v elektronski obliki.

Prepis zvočnega posnetka se izdela v treh dneh po njegovem nastanku. Prepis mora predsednik senata pregledati, potrditi in priključiti zapisniku o naroku. Stranka ima v treh dneh po izdelavi prepisa pravico do vpogleda v prepis in ugovora zoper morebitno nepravilnost prepisa. O ugovoru odloči predsednik senata brez naroka.

Zvočne in slikovne posnetke hrani sodišče, dokler se hrani spis. Obstoj in vsebina zapisnika se samodejno evidentira v informacijskem sistemu.

126. člen

Zapisnik podpišeta predsednik senata in zapisnikar. Podpisa nista obvezna, če se podatki o času in kraju zapisnika v elektronski obliki ter podatki o zapisnikarju, ki ga je sestavil, in o sodniku, ki je vodil zapisnik s pomočjo ustreznih tehničnih sredstev, samodejno evidentirajo v informacijskem sistemu.

127. člen

O posvetovanju in glasovanju se sestavi poseben zapisnik. Če je višje sodišče v postopku o pravnem sredstvu odločilo soglasno, se ne sestavi zapisnik, temveč se na izvirniku odločbe naredi zaznamek o posvetovanju in glasovanju. V spisu, ki se vodi v elektronski obliki, se zaznamek o posvetovanju in glasovanju naredi v elektronski obliki v posebnem dokumentu, ki se neločljivo poveže z odločbo.

Zapisnik o posvetovanju in glasovanju obsega potek glasovanja in sprejeto odločbo.

Posebna mnenja se priložijo zapisniku o posvetovanju in glasovanju, če niso vpisana v sam zapisnik.

Zapisnik oziroma zaznamek o glasovanju, ki se izda v fizični obliki, podpišejo vsi člani senata in zapisnikar z lastnoročnim podpisom. Zapisnik oziroma zaznamek o glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, podpišejo vsi člani senata in zapisnikar s svojimi varnimi elektronskimi podpisi in varnim elektronskim podpisom sodišča, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Če je varen elektronski podpis člana senata oziroma zapisnikarja overjen s kvalificiranim potrdilom, ki vsebuje tudi navedbo sodišča, varen elektronski podpis sodišča ni potreben.

Zapisnik o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v fizični obliki, se zapre v poseben ovitek. Zapisnik oziroma zaznamek o glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, se v informacijskem sistemu v posebni mapi vodi tako, da je dostopen v povezavi z obravnavano zadevo. Ta zapisnik sme pregledati samo višje sodišče, ko odloča o pravnem sredstvu; v tem primeru mora višje sodišče zapisnik spet zapreti v poseben ovitek oziroma shraniti v posebno mapo in na ovitku oziroma mapi označiti, da je zapisnik pregledalo.

Minister, pristojen za pravosodje, predpiše način hrambe in sledljivost zapisnika oziroma zaznamka o glasovanju, ki se izda v elektronski obliki.

132. člen

Pisanja se vročajo po pošti, po varni elektronski poti, po delavcu sodišča, na sodišču ali na drug način, določen z zakonom.

Sodišče lahko na predlog nasprotne stranke odredi, da se vročitev opravi po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje pisanj v fizični obliki ali po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost.

Stroške vročitve iz prejšnjega odstavka založi predlagatelj take vročitve.

Stranka lahko sodišču sporoči, da želi vročitev pisanj po elektronski poti v varen poštni predal, katerega naslov navede v vlogi. Navedeni naslov varnega poštnega predala je enakovreden naslovu prebivališča oziroma sedežu stranke. Če stranka pisanje pošlje po varni elektronski poti, se šteje, dokler ne sporoči drugače, da želi vročanje po varni elektronski poti.

Če sodišče ugotovi, da vročitev v varen poštni predal ni mogoča, vroči pisanje v fizični obliki in navede razlog za tako vročitev.

Minister, pristojen za pravosodje, predpiše, kaj je varna elektronska pot in katere vloge se pošiljajo in vročajo po varni elektronski poti.

Ne glede na četrti odstavek tega člena se državnim organom, odvetnikom, notarjem, izvršiteljem, sodnim izvedencem, sodnim cenilcem, sodnim tolmačem, stečajnim upraviteljem in drugim osebam oziroma organom, pri katerih se zaradi njihove narave dela lahko domneva večja zanesljivost, vedno vroča po elektronski poti v varen poštni predal.

Seznam oseb in organov iz prejšnjega odstavka določi in objavi Vrhovno sodišče Republike Slovenije na svoji spletni strani. Osebe in organi iz seznama morajo odpreti varen poštni predal in Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije sporočiti naslov in vsakokratno spremembo naslova varnega poštnega predala. Za uradni naslov varnega poštnega predala iz prejšnjega odstavka se šteje naslov, ki je objavljen na seznamu.

Minister, pristojen za pravosodje, določi pravila za delovanje pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo vročanje v pravdnem postopku.

133. člen

Državnim organom, pravnim osebam in podjetnikom posameznikom se vroča tako, da se pisanje izroči osebi, ki je pooblaščena za sprejem, ali delavcu, ki je v pisarni oziroma v poslovnem prostoru ali na sedežu.

Po prvem odstavku tega člena se vročajo pisanja tudi, kadar so v tem odstavku navedene stranke določile za svojega pooblaščenca osebo, ki je njihov delavec.

138. člen

Vročitev odvetniku kot pooblaščencu se lahko opravi tudi tako, da se pisanje izroči osebi, ki je zaposlena v njegovi odvetniški pisarni.

139. člen

Vroča se podnevi od 6. do 22. ure, po elektronski poti pa 24 ur na dan.

Vroča se v stanovanju ali na delovnem mestu tistega, ki naj se mu vroči pisanje, na sodišču, če je naslovnik tam, ali pa v skladu s četrtim in sedmim odstavkom 132. člena tega zakona po elektronski poti na ustrezen elektronski naslov.

Subjektu vpisa v sodni register, samostojnemu podjetniku posamezniku ali pravni osebi, ki se vpisuje v register, se vroča na naslovu, ki je vpisan v register.

Če vročitev po prvem ali po drugem odstavku tega člena ni mogoča, sodišče odloči, da se vročitev opravi v drugem času ali na drugem kraju.

Odločbe o vročitvi iz prejšnjega odstavka ni treba obrazložiti. Zoper to odločbo ni pritožbe.

Na kršitev pravil o vročanju se ni mogoče sklicevati, če naslovnik kljub kršitvi prejme pisanje. V tem primeru se šteje, da je bila vročitev opravljena v trenutku, ko je naslovnik pisanje dejansko prejel.

139.a člen

Če imajo vse stranke v postopku pooblaščence, ki so odvetniki, se lahko med postopkom vloge in priloge vročajo neposredno med pooblaščenci. Neposredno vročanje med pooblaščenci se opravi priporočeno po pošti s povratnico ali po elektronski poti v varen poštni predal.

Vročanje se po dogovoru lahko opravi tudi na drug način.

En izvod vloge in dokazilo o vročitvi je treba poslati tudi sodišču.

S soglasjem strank se lahko vročanje opravi na način iz tega člena tudi, če strank ne zastopajo pooblaščenci, ki so odvetniki.

141.a člen

Vročitev pisanja v elektronski obliki se lahko opravi z vročitvijo pisanja v fizični obliki ali po varni elektronski poti.

V fizični obliki se vročitev overjenega prepisa pisanja opravi v skladu z določbami tega zakona, ki urejajo vročanje pisanj v fizični obliki.

Po varni elektronski poti se vročitev pisanja opravi po informacijskem sistemu, s posredovanjem organizacije, ki opravlja dejavnost elektronskega vročanja.

Informacijski sistem samodejno pošlje naslovniku v njegov varni poštni predal pisanje, ki ga mora naslovnik prevzeti v 15 dneh, sicer nastopijo posledice iz sedmega odstavka tega člena.

Informacijski sistem istočasno z vročitvijo pisanja po prejšnjem odstavku naslovniku, ki je sodišču sporočil elektronski naslov, pošlje samodejno na elektronski naslov tudi informativno sporočilo, v katerem navede, da je v informacijskem sistemu pisanje, ki ga mora naslovnik prevzeti v 15 dneh od dne, ko mu je bilo poslano v njegov varni poštni predal. V sporočilu se naslovnika izrecno opozori na pravne posledice iz sedmega odstavka tega člena.

Naslovnik pisanje prevzame iz informacijskega sistema iz prvega odstavka tega člena tako, da z uporabo kvalificiranega potrdila za varen elektronski podpis dokaže svojo istovetnost, vpogleda v varni poštni predal in elektronsko podpiše vročilnico.

Vročitev po tretjem odstavku tega člena velja za opravljeno z dnem, ko naslovnik prevzame pisanje. Če pisanja ne prevzame v 15 dneh, velja vročitev za opravljeno z dnem poteka tega roka. Po poteku 15 dnevnega roka informacijski sistem pisanje izbriše in pošlje naslovniku in sodišču elektronsko sporočilo, da je pisanje izbrisano iz informacijskega sistema in ga naslovnik lahko prevzame pri sodišču, ki je odredilo vročitev.

Informacijski sistem o vročitvi obvesti sodišče, ki je vročitev odredilo, z vročilnico v elektronski obliki.

Na način, določen v tem členu, se po varni elektronski poti lahko vročajo tudi tista pisanja, ki imajo izvirnike v fizični obliki, če je elektronski (skeniran) prepis, ki je izdelan na podlagi izvirnika v fizični obliki, opremljen z varnim elektronskim podpisom sodišča, overjenim s kvalificiranim potrdilom.

142. člen

Tožba, sodna odločba, zoper katero je dovoljena posebna pritožba, izredno pravno sredstvo in nalog za plačilo sodne takse za vlogo iz prvega odstavka 105.a člena tega zakona in vabilo stranki na poravnalni narok ali prvi narok za glavno obravnavo, če poravnalni narok ni bil razpisan, se vročajo osebno stranki, pri čemer se za osebno vročitev šteje tudi vročitev v skladu s 141.a členom tega zakona.

Druga pisanja se vročajo osebno samo, če tako določa zakon ali če sodišče oceni, da je potrebna zaradi listin, ki so priložene v izvirniku, ali iz kakšnega drugega razloga večja previdnost.

Če vročitev po 140. členu tega zakona ni možna, se osebna vročitev fizični osebi opravi tako, da vročevalec pisanje izroči sodišču, ki je vročitev odredilo, če gre za vročitev po pošti, pa pošti v kraju njegovega stanovanja, v hišnem ali izpostavljenem predalčniku oziroma na vratih stanovanja pa pusti obvestilo, v katerem je navedeno, kje je pisanje, in rok 15 dni, v katerem mora naslovnik pisanje dvigniti. Na obvestilu in na pisanju, ki bi ga moral vročiti, vročevalec navede vzrok za takšno ravnanje in dan, ko je obvestilo pustil naslovniku, ter se podpiše.

Vročitev po prejšnjem odstavku se šteje za opravljeno z dnem, ko naslovnik pisanje dvigne. Če naslovnik pisanja ne dvigne v 15 dneh, se šteje, da je bila vročitev opravljena po poteku tega roka, na kar je treba naslovnika v obvestilu iz prejšnjega odstavka opozoriti. Po preteku tega roka vročevalec pusti pisanje iz prejšnjega odstavka v hišnem oziroma izpostavljenem predalčniku naslovnika. Če naslovnik nima predalčnika ali je ta neuporaben, se pisanje vrne sodišču, na kar je treba naslovnika v obvestilu iz prejšnjega odstavka opozoriti.

O vročitvi, ki je bila opravljena na način iz tega člena, se takoj obvesti sodišče, ki je vročitev odredilo.

Če je treba vročiti pisanje iz prvega odstavka tega člena državnim organom in subjektom iz tretjega odstavka 139. člena tega zakona, se opravi vročitev po 133. členu tega zakona.

Šteje se, da je vročitev opravljena osebno stranki, če je pisanje vročeno zakonitemu zastopniku ali pooblaščencu.

143. člen

Če se ugotovi, da je tisti, ki naj se mu vroči pisanje, začasno odsoten in da mu osebe, navedene v prvem, drugem in tretjem odstavku 140.člena tega zakona, pisanja ne morejo pravočasno izročiti oziroma da se ne bo mogel pravočasno seznaniti s pisanjem, ki se vroča v skladu s 141. in 142. členom tega zakona, se pisanje vrne sodišču z navedbo, kje je naslovnik in kdaj se vrne.

Če se ugotovi, da tisti, ki naj se mu vroči pisanje, dejansko ne prebiva na naslovu, na katerem naj bi se opravila vročitev, oziroma je naslovnik neznan ali se je preselil ali odselil v tujino za več kot tri mesece, se pisanje vrne sodišču z navedbo, da naslovnik dejansko ne živi na naslovu, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, oziroma da je neznan ali se je preselil ali odselil v tujino za več kot tri mesece.

Sodišče pridobi podatke o tem, ali je naslov, na katerem je bil opravljen poskus vročitve, enak naslovu za vročanje, ki je prijavljen v skladu z zakonom, ki ureja prijavo prebivališča (v nadaljnjem besedilu: naslov za vročanje).

144. člen

Kadar tisti, na katerega je pisanje naslovljeno, oziroma tisti, ki bi bil pisanje zanj po tem zakonu dolžan sprejeti brez zakonitega razloga noče sprejeti pisanja, ga vročevalec pusti v stanovanju ali v prostorih, kjer ta oseba dela, ali v njenem hišnem oziroma izpostavljenem predalčniku, če tega ni, pa pisanje pritrdi na vrata stanovanja oziroma prostorov. Na vročilnici zapiše dan, uro in razlog odklonitve sprejema ter kraj, kjer je pustil pisanje; šteje se, da je s tem vročitev opravljena.

146.a člen

Če je treba vlogo vročiti v tujino v tujem jeziku, sodišče pozove stranko, katere vloga se vroča, da založi stroške za prevod ali predloži overjeni prevod vloge v jezik, v katerem bo vloga lahko vročena. To velja tudi za priloge.

Če stranka ne ravna v skladu z navodilom iz prejšnjega odstavka, se šteje, da je vloga umaknjena.

149. člen

Potrdilo o vročitvi (vročilnico) podpišeta prejemnik in vročevalec. Prejemnik zapiše sam z besedo na vročilnici dan prejema.

Če prejemnik ne zna pisati ali če se ne more podpisati, zapiše vročevalec njegovo ime in priimek in z besedo dan prejema, poleg tega pa opombo, zakaj se prejemnik ni podpisal.

Če prejemnik noče podpisati vročilnice, zapiše vročevalec to na vročilnici in navede z besedami dan vročitve; šteje se, da je s tem vročitev opravljena.

Če se vročitev opravi po tretjem odstavku 142. člena tega zakona, se na vročilnici navede dan, ko je bilo obvestilo puščeno naslovniku, in dan, ko je bilo pisanje izročeno sodišču oziroma pošti.

Če je bilo po določbah tega zakona pisanje izročeno komu drugemu, ne pa tistemu, ki bi mu ga bilo treba vročiti, navede vročevalec na vročilnici njuno medsebojno razmerje.

Če je v vročilnici netočno zapisan dan vročitve, se šteje, da je bila vročitev opravljena tistega dne, ko je bilo pisanje izročeno.

Če se vročilnica izgubi, se vročitev lahko dokazuje tudi drugače.

Minister, pristojen za pravosodje, predpiše obliko in vsebino ovojnice in vročilnice za vročanje v fizični obliki ter podrobneje predpiše obliko in način vročanja po varni elektronski poti v pravdnem postopku.

150. člen

Stranke imajo pravico pregledovati in prepisovati spise pravde, v kateri so udeležene. Spis v elektronski obliki imajo stranke pravico pregledovati in prepisovati tudi v elektronski obliki v informacijskem sistemu, v katerem stranka svojo istovetnost dokaže s svojim kvalificiranim potrdilom za elektronski podpis.

Drugim osebam, ki imajo opravičeno korist, se lahko dovoli ta pregled in prepis posameznih spisov. Dokler postopek teče, dovoli to predsednik senata, potem ko je končan, pa predsednik oziroma predstojnik sodišča oziroma delavec na sodišču, ki ga ta določi.

Stranke imajo pravico v informacijskem sistemu spremljati potek postopka.

156. člen

Stranka mora ne glede na izid pravde povrniti nasprotni stranki stroške, ki jih je povzročila po svoji krivdi ali po naključju, ki se je njej primerilo.

Sodišče lahko odloči, da mora zakoniti zastopnik ali pooblaščenec stranke povrniti nasprotni stranki stroške, ki jih je povzročil po svoji krivdi.

Stranka, ki se ni udeležila poravnalnega naroka, mora nasprotni stranki povrniti stroške tega naroka.

163. člen

O povrnitvi stroškov odloči sodišče na določeno zahtevo stranke brez obravnavanja.

Stranka mora v zahtevi opredeljeno navesti stroške, za katere zahteva povračilo.

Povrnitev stroškov mora stranka zahtevati najpozneje do konca obravnave, ki je bila pred odločitvijo o stroških; če pa gre za odločbo brez poprejšnjega obravnavanja, mora stranka zahtevati povrnitev stroškov v predlogu, o katerem naj odloči sodišče.

O zahtevi za povrnitev stroškov odloči sodišče v sodbi ali v sklepu, s katerim se konča postopek pred njim.

Kadar sodišče ustno razglasi sodbo ali sklep, s katerim se nalaga povrnitev stroškov, lahko odloči, da bo znesek stroškov odmerilo v pisnem odpravku sodbe oziroma sklepa, če je treba sklep vročiti strankam.

Med postopkom odloči sodišče s posebnim sklepom o stroških le tedaj, kadar pravica do povračila stroškov ni odvisna od odločbe o glavni stvari.

Če sodišče izda sklep o ustavitvi postopka zaradi umika tožbe, umika pravnega sredstva ali drugih okoliščin, ki povzročijo konec postopka zunaj obravnave, se lahko zahteva povrnitev stroškov v petnajstih dneh od prejema sklepa o ustavitvi postopka.

Sklep o odmeri stroškov iz prejšnjega odstavka lahko izda strokovni sodelavec.

180. člen

Tožba mora obsegati določen zahtevek glede glavne stvari in stranskih terjatev, dejstva, na katera tožnik opira zahtevek, dokaze, s katerimi se ta dejstva ugotavljajo, in druge podatke, ki jih mora imeti vsaka vloga (105. člen).

Če je pristojnost sodišča ali pravica do revizije odvisna od vrednosti spornega predmeta, pa predmet tožbenega zahtevka ni denarni znesek, mora tožeča stranka v tožbi navesti tudi vrednost spornega predmeta.

Sodnik vzame tožbo v postopek tudi tedaj, če tožeča stranka ni navedla pravne podlage tožbenega zahtevka, če pa jo je navedla, sodnik ni vezan nanjo.

Če tožeča stranka ob vložitvi tožbe predlaga oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodnih taks, sodnik o predlogu odloči takoj, najpozneje pa v 15 dneh.

205. člen

Postopek se prekine:
1. če stranka umre ali izgubi pravdno sposobnost, pa v pravdi nima pooblaščenca;
2. če zakoniti zastopnik stranke umre ali preneha njegova pravica za zastopanje, pa stranka nima pooblaščenca v pravdi;
3. če stranka, ki je pravna oseba, preneha obstajati oziroma če ji pristojni organ pravnomočno prepove delovanje;
4. če nastanejo pravne posledice začetka stečajnega postopka;
5. če zaradi vojne ali iz drugih vzrokov sodišče preneha delati;
6. če drug zakon tako določa.

Sklep o prekinitvi postopka izda sodišče prve stopnje.

206. člen

Sodišče odredi prekinitev postopka:
1. če sklene, da ne bo samo reševalo predhodnega vprašanja (13. člen);
2. če živi stranka na območju, ki je zaradi izrednih dogodkov (poplave in podobno) odrezano od sodišča.

Sodišče lahko odredi prekinitev postopka, če je odločba o tožbenem zahtevku odvisna od tega, ali je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, kdo je storilec in ali je storilec odgovoren, zlasti še, kadar je podan sum, da sta priča ali izvedenec po krivem izpovedala ali da je listina, ki je bila uporabljena kot dokaz, ponarejena.

217. člen

Dokazi na glavni obravnavi se izvajajo pred senatom, vendar pa lahko senat iz tehtnih razlogov sklene, da se posamezni dokazi izvedejo pred predsednikom senata ali sodnikom zaprošenega sodišča (zaprošenim sodnikom). V tem primeru se zapisniki o izvedbi dokazov preberejo na glavni obravnavi.

Če senat sklene, naj se kakšen dokaz izvede pred zaprošenim sodnikom, se v zaprosilu za izvedbo dokaza opiše stanje stvari po poteku glavne obravnave in se posebej navede, na katere okoliščine je treba posebno paziti pri izvedbi dokaza.

O naroku za izvedbo dokazov pred predsednikom senata ali zaprošenim sodnikom se obvestita tudi stranki, razen če sta se temu odpovedali.

Predsednik senata ali zaprošeni sodnik ima pri izvedbi dokazov vse pravice, ki jih ima senat oziroma predsednik senata, kadar se izvajajo dokazi na glavni obravnavi.

Zoper sklep senata, s katerim se prepusti izvedba dokaza predsedniku senata ali zaprošenemu sodniku, ni posebne pritožbe.

218. člen

Predsednik senata ali zaprošeni sodnik, ki mu je zaupana izvedba kakšnega dokaza, sme izvesti tudi druge dokaze, če misli, da je to smotrno.

226. člen

Stranka mora sama predložiti listino, na katero se sklicuje v dokaz svojih navedb.

Listini, sestavljeni v tujem jeziku, mora biti priložen tudi overjen prevod.

Če je listina pri državnem organu ali pri osebi, ki ji je poverjeno izvrševanje javnega pooblastila, pa sama stranka ne more doseči, da se listina izroči ali pokaže, si jo sodišče preskrbi po uradni dolžnosti.

Če stranka sodišču kot dokaz predloži obsežno listinsko dokumentacijo, ji lahko sodišče naloži, da v določenem roku poda pisni povzetek najbolj bistvenih navedb in podatkov v priloženih listinah, vključno z navedbo strani, na katerih se te navedbe oziroma podatki v predloženi dokumentaciji nahajajo. Tako lahko sodišče ravna zlasti v primeru, če je predložena dokumentacija zaradi obsega ali vsebine nepregledna ali je glede na naravo dokumentacije utemeljeno pričakovanje, da so le navedbe in podatki v njenih posameznih delih pomembni za ugotovitev zatrjevanih dejstev.

Če stranka ne ravna v skladu z navodilom sodišča iz prejšnjega odstavka, se šteje, da je dokaz umaknjen.

227. člen

Če se ena stranka sklicuje na listino in trdi, da je ta pri drugi stranki, zahteva sodišče od te stranke, naj listino predloži, in ji določi za to rok.

Stranka ne sme odreči predložitve listine, če se je v pravdi sama sklicevala nanjo v dokaz svojih navedb ali če gre za listino, ki jo mora po zakonu izročiti ali pokazati, ali če velja listina po vsebini za skupno za obe stranki.

Glede pravice stranke, da odreče predložitev drugih listin, veljajo smiselno določbe 231. do 234. člena tega zakona.

Če stranka, od katere je sodišče zahtevalo, naj predloži listino, zanika, da bi bila listina pri njej, lahko sodišče izvede dokaze za ugotovitev tega dejstva.

Če stranka, ki ima listino, noče ugoditi sklepu, s katerim ji je naloženo, naj jo predloži, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listina pri njej, se šteje dejstvo, ki ga je nasprotna stranka želela s to listino dokazati, za dokazano.

Zoper odločbo sodišča iz prvega odstavka tega člena ni posebne pritožbe.

228. člen

Drugi osebi sme sodišče naložiti, naj predloži listino, le tedaj, če jo mora ta po zakonu pokazati ali predložiti ali če gre za listino, ki je po svoji vsebini skupna zanjo in za stranko, ki se sklicuje na listino.

Preden izda sodišče odločbo, s katero naloži drugi osebi, naj predloži listino, jo povabi, naj se o tem izjavi.

Če druga oseba zanika, da bi morala predložiti listino, ki je pri njej, odloči pravdno sodišče, ali je druga oseba dolžna predložiti listino.

Če druga oseba zanika, da bi bila listina pri njej, lahko izvede sodišče dokaze za ugotovitev tega dejstva.

Pravnomočni sklep o tem, da mora druga oseba predložiti listino, izvrši sodišče po uradni dolžnosti po pravilih izvršilnega postopka.

Druga oseba ima pravico do povračila stroškov, ki jih je imela v zvezi s predložitvijo listine. Določbe 242. člena tega zakona veljajo smiselno tudi v tem primeru.

230. člen

Kot priča ne sme biti zaslišan, kdor bi s svojo izpovedbo prekršil dolžnost varovanja uradne ali vojaške skrivnosti, dokler ga pristojni organ ne odveže te dolžnosti.

238. člen

Priče se zaslišijo vsaka zase in brez navzočnosti prič, ki bodo zaslišane pozneje. Priča mora odgovarjati ustno.

Pričo je treba najprej opomniti, da je dolžna govoriti resnico in da ne sme ničesar zamolčati, nato pa jo opozoriti na posledice krive izpovedbe.

Pričo je treba nato vprašati za ime in priimek, ime očeta, poklic, prebivališče, rojstni kraj, starost in njeno razmerje do strank.

246. člen

Kdor je določen za izvedenca, se je dolžan odzvati vabilu in dati svoj izvid in mnenje.

Sodišče oprosti izvedenca na njegovo zahtevo te dolžnosti iz razlogov, iz katerih sme priča odreči pričanje ali odgovor na posamezna vprašanja.

Sodišče lahko oprosti izvedenca na njegovo zahtevo te dolžnosti tudi iz drugih upravičenih razlogov. Oprostitev lahko zahteva tudi pooblaščeni delavec organa ali organizacije, v kateri izvedenec dela.

248. člen

Sodišče lahko kaznuje v denarju do 1.300 eurov izvedenca, ki ne pride na narok, čeprav je bil v redu povabljen, in svojega izostanka ne opraviči, izvedenca, ki brez upravičenega razloga noče opraviti izvedenskega dela, in izvedenca, ki brez upravičenega razloga ne opravi izvedenskega dela v roku, ki ga je določilo sodišče.

Sklep o kazni lahko sodišče prekliče ob pogojih iz petega odstavka 241. člena tega zakona.

Na zahtevo stranke lahko sodišče s sklepom naloži izvedencu, da mora povrniti stroške, ki jih je povzročil, s tem da je neupravičeno izostal, neupravičeno odklonil izvedensko delo ali neupravičeno prekoračil rok za izdelavo izvedenskega dela.

252. člen

Sodišče vodi dokazovanje z izvedenci, označi izvedencu predmet, ki naj ga pregleda, mu postavlja vprašanja in zahteva po potrebi pojasnila glede danega izvida in mnenja.

Izvedencu se lahko dajejo pojasnila, lahko pa se mu dovoli tudi pregled spisov. Na zahtevo izvedenca se lahko izvedejo v skladu s 7. členom tega zakona tudi dodatni dokazi, da se ugotovijo okoliščine, ki so pomembne, da bi si mogel izvedenec ustvariti mnenje.

253. člen

Sodišče odloči, ali naj izvedenec da svoj izvid in mnenje samo ustno na obravnavi ali pa naj ju da tudi pisno pred obravnavo.

Sodišče določi rok, v katerem mora izvedenec dati pisni izvid in mnenje, ter ga opozori na posledice prekoračitve roka brez upravičenega razloga (248. člen).

Izvedenec mora vselej obrazložiti svoje mnenje.

Če je mogoče, vroči sodišče strankam pisni izvid in mnenje pred narokom, na katerem se bosta obravnavala.

269. člen

Po prejemu tožbe se opravijo priprave za glavno obravnavo.

Te priprave obsegajo predhoden preizkus tožbe, vročitev tožbe toženci zaradi odgovora in razpis glavne obravnave.

Priprave za glavno obravnavo vodi predsednik senata.

Med pripravami za glavno obravnavo lahko stranke pošiljajo vloge, v katerih navedejo dejstva, ki jih imajo namen zatrjevati na glavni obravnavi, in dokaze, ki jih nameravajo predlagati.

277. člen

Tožena stranka mora odgovoriti na tožbo v 30 dneh od njene vročitve, razen če ta zakon ne določa drugače.

Sodišče opozori toženo stranko, da bo v primeru, če v roku iz prvega odstavka tega člena ne bo odgovorila na tožbo, ali če odgovor na tožbo ne bo obrazložen (prvi odstavek 278. člena), izdalo sodbo, s katero bo tožbenemu zahtevku ugodilo (zamudna sodba) in da bo tožena stranka v primeru izdaje zamudne sodbe nosila vse stroške postopka.

282. člen

Če na poravnalni narok ali na prvi narok za glavno obravnavo, če poravnalni narok ni bil razpisan, ne pride nobena stranka, se šteje, da je tožeča stranka tožbo umaknila.

Če na kakšen poznejši narok ne pride nobena stranka, sodišče odloči glede na stanje spisa, če je že opravilo narok, na katerem so se izvajali dokazi, in je dejansko stanje dovolj pojasnjeno (sodba na podlagi stanja spisa). Tako ravna sodišče tudi v primeru, če na narok ne pride ena stranka, nasprotna stranka pa predlaga odločitev glede na stanje spisa. Zoper sklep, s katerim sodišče zavrne predlog za odločitev glede na stanje spisa, ni pritožbe.

Določbe prejšnjih odstavkov se uporabijo, če je bila stranka pravilno vabljena in ni izkazala upravičenih razlogov za izostanek oziroma ni splošno znanih okoliščin, iz katerih izhaja, da stranka iz upravičenih razlogov ni mogla priti na narok.

Sodišče stranko v vabilu na narok opozori na posledice izostanka z naroka.

285. člen

Predsednik senata postavlja vprašanja in skrbi za drug primeren način, da se med obravnavo navedejo vsa odločilna dejstva, da se dopolnijo nepopolne navedbe strank o pomembnih dejstvih, da se ponudijo ali dopolnijo dokazila, ki se nanašajo na navedbe strank, in sploh da se dajo vsa potrebna pojasnila, da se ugotovita sporno dejansko stanje in sporno pravno razmerje, ki sta pomembni za odločbo.

286. člen

Stranka mora najkasneje na prvem naroku za glavno obravnavo navesti vsa dejstva, ki so potrebna za utemeljitev njenih predlogov, ponuditi dokaze, ki so potrebni za ugotovitev njenih navedb, in se izjaviti o navedbah in ponujenih dokazih nasprotne stranke.

Če je sodišče stranko v pisnem pozivu pred razpisom obravnave (prvi odstavek 286.a člena) pozvalo, naj se v pripravljalni vlogi izjavi o določenih dejstvih oziroma glede katerih okoliščin naj dopolni navedbe o dejstvih ali dopolni svoje dokazne predloge ali naj predloži pisne dokaze, na katere se je sklicevala, stranka pa tega ni storila, lahko stranka na prvem naroku za glavno obravnavo takšna dejstva in dokaze navaja le pod pogojem, da jih predhodno brez svoje krivde ni mogla navesti, ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora. Na to posledico je treba stranko v pozivu opozoriti.

Določba prejšnjega odstavka se smiselno uporablja tudi v primeru, če sodišče takšen poziv stranki poda na poravnalnem naroku v primeru, ko se prvi narok za glavno obravnavo ne izvede takoj po poravnalnem naroku.

Stranke lahko tudi na poznejših narokih za glavno obravnavo navajajo nova dejstva in predlagajo nove dokaze, vendar le, če jih brez svoje krivde niso mogle navesti na prvem naroku.

Pod pogojem iz drugega in četrtega odstavka tega člena lahko stranke tudi med glavno obravnavo pošiljajo vloge, v katerih navajajo dejstva, ki jih nameravajo zatrjevati na naroku, in dokaze, ki jih nameravajo predlagati.

Dejstva in dokazi, ki so navedeni v nasprotju z drugim do petim odstavkom tega člena, se ne upoštevajo.

286.a člen

Sodišče lahko strankam pred ali med glavno obravnavo s pisnim pozivom ali ustno na naroku naloži, da v roku, ki ga določi, odgovorijo na posamezna vprašanja glede okoliščin, ki so pomembne za odločitev, da dopolnijo ali dodatno obrazložijo svoje predhodne navedbe, predlagajo dodatne dokaze, predložijo listine, na katere so se sklicevale, se izjavijo o izvedenskem mnenju ali drugih izvedenih dokazih, podajo pisne izjave prič, se izjavijo o navedbah nasprotne stranke, podajo svoja pravna naziranja ali predložijo sodne odločbe glede sodne prakse, na katere se sklicujejo.

Po prejemu odgovora na tožbo, pripravljalne vloge ali izvedbi naroka lahko sodišče strankam določi rok, v katerem lahko predložijo naslednjo pripravljalno vlogo.

Sodišče določi rok iz prejšnjih odstavkov glede na zahtevnost dejanja, ki ga je treba opraviti, tako da stranki ostane dovolj časa, da se v postopku izjavi. Ta rok ne sme biti krajši od osmih dni.

Določba prvega odstavka tega člena ne posega v pravico stranke, da tudi brez poziva sodišča predloži pripravljalne vloge. Te mora sodišču poslati dovolj zgodaj, da jih je mogoče vročiti

nasprotni stranki pravočasno pred narokom, tako da zaradi zagotovitve pravice nasprotne stranke do izjavljanja ne bo potrebna preložitev naroka.

Vloge in listine, posredovane na poziv sodišča po prvem ali drugem odstavku tega člena, ki se predložijo po poteku roka, ki ga je določilo sodišče, in vloge, ki so predložene v nasprotju s prejšnjim odstavkom, se upoštevajo le, če jih stranka predhodno brez svoje krivde ni mogla predložiti, ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora. Enako velja za strankine navedbe na naroku.

Sodišče stranko v pozivu za predložitev vlog in listin opozori na posledice zamude.

291. člen

Ko senat misli, da je zadeva obravnavana, tako da se lahko izda odločba, naznani predsednik senata, da je glavna obravnava končana. Nato se senat umakne na posvetovanje in glasovanje, da izda odločbo.

Senat lahko sklene, da konča glavno obravnavo tudi tedaj, če je treba, da se preskrbijo še kakšni spisi, v katerih so dokazi, potrebni za odločitev, ali če je treba počakati na zapisnik o dokazih, ki jih je izvedel zaprošeni sodnik, pa se stranke odpovejo obravnavanju teh dokazov.

294. člen

Senat lahko izključi javnost vse glavne obravnave ali njenega dela, če to zahtevajo koristi uradne, poslovne ali osebne skrivnosti, koristi javnega reda ali razlogi morale.

Senat lahko izključi javnost tudi tedaj, če se z ukrepi za vzdrževanje reda, ki so določeni v tem zakonu, ne more zagotoviti neoviran potek obravnave.

304. člen

Če kdo, ki se udeležuje postopka, ali kdo, ki je kot poslušalec navzoč pri obravnavi, žali sodišče ali druge udeležence v postopku, ovira delo ali se ne pokori ukazom predsednika senata glede vzdrževanja reda, ga sme senat odstraniti iz sodne dvorane ali kaznovati z denarno kaznijo po tretjem odstavku 11. člena tega zakona, lahko pa ga tudi odstrani in kaznuje z denarno kaznijo.

Če je stranka odstranjena iz sodne dvorane, se opravi narok tudi brez njene navzočnosti.

Če je iz sodne dvorane odstranjen pooblaščenec, preloži senat na zahtevo stranke narok, če pa stranka ni bila navzoča na naroku, preloži senat vselej narok in obvesti stranko, da je bil njen pooblaščenec odstranjen z naroka zaradi motenja reda.

Če kaznuje sodišče z denarno kaznijo ali odstrani iz sodne dvorane kot pooblaščenca odvetnika, odvetniškega kandidata ali odvetniškega pripravnika, obvesti o tem odvetniško zbornico.

Pritožba zoper sklep o denarni kazni ali o odstranitvi iz sodne dvorane ne zadrži izvršitve sklepa.

Dvaindvajseto poglavje
PORAVNALNI NAROK IN SODNA PORAVNAVA

305.a člen

Po prejemu odgovora na tožbo sodišče pred glavno obravnavo razpiše poravnalni narok.

Na poravnalnem naroku mora sodišče s strankami odprto razpravljati o dejanskih in pravnih vidikih spora, da se opredelijo sporna in bistvena vprašanja in proučiti možnosti za sodno poravnavo ter si prizadevati za njeno sklenitev.

Na poravnalnem naroku je javnost izključena.

Sodišče lahko odloči, da se poravnalni narok ne razpiše, če so stranke predhodno že brezuspešno izvedle postopek mirnega reševanja spora ali če sodišče oceni, da ni možnosti za sklenitev sodne poravnave ali da ta ne predstavlja primernega načina rešitve spora.

305.b člen

Na zahtevo sodišča se mora stranka poravnalnega naroka udeležiti osebno in osebno odgovarjati na vprašanja sodišča.

Če na poravnalnem naroku stranko zastopa pooblaščenec, mora ta imeti izrecno pooblastilo za sodno poravnavo.

Na predlog strank, ki soglašajo, da se opravi poskus alternativne rešitve spora, lahko sodišče prekine pravdni postopek za čas, ki ne sme biti daljši od treh mesecev.

305.c člen

Če se poravnalni narok ne zaključi s sklenitvijo sodne poravnave, sodišče praviloma takoj začne glavno obravnavo.

Če do sklenitve poravnave ni prišlo, pa sodišče oceni, da obstaja verjetnost, da bosta stranki sklenili sodno poravnavo, lahko s soglasjem strank takoj določi nov poravnalni narok.

Vabilo na poravnalni narok se vroči hkrati z vabilom na glavno obravnavo. V vabilu na poravnalni narok sodišče stranke izrecno opozori, da bo v primeru, če poravnalni narok ne bo uspel, takoj začelo glavno obravnavo, stranki pa opozori tudi na posledice izostanka ene ali obeh strank (282. člen).

313. člen

Kadar se v sodbi naloži kakšna dajatev, se določi tudi rok, v katerem se mora izpolniti.

Če ni v posebnih predpisih drugače določeno, znaša rok za izpolnitev dajatve petnajst dni, vendar pa lahko določi sodišče za dajatve, ki niso denarne, daljši rok. V menični in čekovnih sporih znaša ta rok osem dni.

Rok za izpolnitev dajatve začne teči prvi dan po vročitvi prepisa sodbe stranki, ki ji je naložena izpolnitev.

321. člen

Sodba se izda in razglasi v imenu ljudstva.

Kadar se opravi glavna obravnava pred senatom, izdajo sodbo predsednik senata in člani senata, ki so sodelovali na naroku, na katerem je bila glavna obravnava končana. Takoj po koncu glavne obravnave izda senat sodbo, ki jo razglasi predsednik senata.

V bolj zapletenih zadevah lahko sodišče odloči, da bo sodbo izdalo pisno. V takem primeru se sodba ne razglasi, temveč se vroči strankam v tridesetih dneh od dneva, ko je bila glavna obravnava končana.

V primeru iz drugega odstavka 291. člena tega zakona izda sodišče sodbo in jo vroči strankam najpozneje v tridesetih dneh od dneva, ko prejme spise, listine, druge podatke oziroma zapisnik. Ta sodba se ne razglasi.

322. člen

Kadar se sodba razglasi, prebere predsednik senata javno izrek sodbe in sporoči na kratko razloge sodbe.

Ob razglasitvi sodbe se lahko sporoči, da je sodišče sklenilo, da bo o odmeri stroškov odločilo pozneje. V tem primeru odmeri stroške predsednik senata, odločba pa se vzame v pisni odpravek sodbe.

Če je bila javnost glavne obravnave izključena, se izrek sodbe vselej javno prebere, sodišče pa odloči, ali in koliko naj se izključi javnost pri razglasitvi razlogov sodbe.

Vsi navzoči poslušajo branje izreka sodbe stoje.

323. člen

Sodba mora biti pisno izdelana v tridesetih dneh od izdaje.

Izvirnik sodbe, ki se izda v fizični obliki, podpiše predsednik senata z lastnoročnim podpisom. Sodbo, ki se izda v elektronski obliki, podpiše predsednik senata s svojim varnim elektronskim podpisom in varnim elektronskim podpisom sodišča, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Če je varen elektronski podpis predsednika senata overjen s kvalificiranim potrdilom, ki vsebuje tudi

navedbo sodišča, varen elektronski podpis sodišča ni potreben. Sodbe, ki se obdelajo v informacijskem sistemu samodejno, imajo lahko namesto podpisa in žiga faksimile.

Sodba, ki je bila izdana v fizični ali elektronski obliki, se strankam lahko vroči v overjenem prepisu oziroma v elektronskem (skeniranem) prepisu ali v elektronski obliki.

324. člen

Pisna sodba mora imeti uvod, izrek in obrazložitev ter pravni pouk o pritožbi.

Uvod sodbe obsega: navedbo, da se sodba izreka v imenu ljudstva, naslov sodišča, ime in priimek predsednika in članov senata, ime in priimek in stalno oziroma začasno prebivališče strank, njihovih zastopnikov in pooblaščencev, kratko navedbo spornega predmeta, dan, ko je bila končana glavna obravnava, in dan, ko je bila sodba izdana.

Izrek sodbe obsega odločbo, s katero je sodišče ugodilo posameznim zahtevkom, ki se nanašajo na glavno stvar in stranske terjatve, ali jih je zavrnilo, in odločbo o obstoju ali neobstoju terjatve, ki je bila uveljavljena zaradi pobota (tretji odstavek 319. člena).

V obrazložitvi navede sodišče zahtevke strank in njihove navedbe o dejstvih, na katera se ti zahtevki opirajo, dokaze ter predpise, na katere je oprlo sodbo.

V obrazložitvi zamudne sodbe, sodbe na podlagi pripoznave, sodbe na podlagi odpovedi ali vmesne sodbe na podlagi sporazuma strank, se navedejo samo razlogi, ki upravičujejo tako sodbo.

V pravnem pouku o pritožbi sodišče navede rok za vložitev pritožbe, sestavine pritožbe po 335. členu tega zakona, opozorilo, da se v postopku s pritožbo ne uporabljajo določbe 108. člena tega zakona, opozorilo na posledice neplačila sodne takse, pri katerem sodišču se pritožba vloži v izvirniku in v koliko izvodih.

328. člen

Predsednik senata kadar koli popravi napake v imenih in številkah ter druge očitne pisne in računske pomote, pomanjkljivosti glede oblike in neskladnost prepisa sodbe z izvirnikom.

O popravi se izda poseben sklep, ki se zapiše na koncu izvirnika, strankam pa se vroči prepis sklepa.

Če se izvirnik in prepis sodbe ne ujemata glede kakšne odločitve, ki je vsebovana v izreku sodbe, se vročijo strankam popravljeni prepisi sodbe s pripombo, da se s tem prepisom nadomešča prejšnji prepis. V takšnem primeru teče rok za pravno sredstvo glede popravljenega dela sodbe od dneva, ko je bil strankam vročen popravljeni prepis sodbe.

O popravi sodbe lahko odloči sodišče brez zaslišanja strank.

329. člen

Vse sklepe, ki se izdajajo na naroku, razglasi predsednik senata.

Sklep, ki je bil razglašen na naroku, se vroči strankam v overjenem prepisu samo tedaj, če je zoper ta sklep dovoljena posebna pritožba, če se lahko na podlagi sklepa takoj zahteva izvršba ali če to zahteva vodstvo pravde.

Sodišče je vezano na svoje sklepe, če se ti ne nanašajo na vodstvo pravde ali če ni s tem zakonom drugače določeno.

Kadar se sklep ne vroči pisno, ima nasproti strankam učinek takoj, ko je razglašen.

333. člen

Zoper sodbo, izdano na prvi stopnji, se smejo stranke pritožiti v petnajstih dneh od vročitve prepisa sodbe, če ni v tem zakonu določen kakšen drug rok. V meničnih in čekovnih sporih znaša ta rok osem dni.

Pravočasna pritožba ovira, da bi postala sodba pravnomočna v tistem delu, v katerem se s pritožbo izpodbija.

O pritožbi zoper sodbo odloča sodišče druge stopnje.

337. člen

V pritožbi sme pritožnik navajati nova dejstva in predlagati nove dokaze le, če izkaže, da jih brez svoje krivde ni mogel navesti oziroma predložiti do prvega naroka za glavno obravnavo oziroma do konca glavne obravnave, če so izpolnjeni pogoji iz četrtega odstavka 286. člena tega zakona.

Predsednik senata sodišča prve stopnje po potrebi sam ali na zahtevo sodnika poročevalca sodišča druge stopnje s poizvedbami ali na naroku preveri resničnost pritožnikovih navedb.

Ugovor pobota, ki ni bil uveljavljen pred sodiščem prve stopnje, se ne more uveljavljati v pritožbi.

339. člen

Bistvena kršitev določb pravdnega postopka je podana, če sodišče med postopkom ni uporabilo kakšne določbe tega zakona ali jo je uporabilo nepravilno, pa bi lahko to vplivalo na zakonitost in pravilnost sodbe.

Bistvena kršitev določb pravdnega postopka je vselej podana:
1. če je bilo sodišče nepravilno sestavljeno ali če je pri izdaji sodbe sodeloval sodnik ali sodnik porotnik, ki ni sodeloval na glavni obravnavi;

2. če je pri izdaji sodbe sodeloval sodnik ali sodnik porotnik, ki bi moral biti po zakonu izločen (1. do 5. točka prvega odstavka 70. člena) oziroma ki je bil s sklepom predsednika sodišča izločen;
3. če je bilo odločeno o zahtevku v sporu, ki ne spada v sodno pristojnost (18. člen);
4. če je sodišče odločilo o tožbenem zahtevku, za katerega je stvarno pristojno višje sodišče iste vrste ali sodišče druge vrste, ali če je na ugovor stranke v odločbi, ki je bila vzeta v sodbo, nepravilno odločilo, da je krajevno pristojno;
5. če je sodišče na ugovor stranke, da gre za spor, glede katerega je bil sklenjen arbitražni dogovor, v odločbi, ki je bila vzeta v sodbo, nepravilno odločilo, da je pristojno;
6. če je sodišče v nasprotju z določbami tega zakona oprlo svojo odločbo na nedovoljena razpolaganja strank (tretji odstavek 3. člena);
7. če je sodišče v nasprotju z določbami tega zakona izdalo zamudno sodbo, sodbo na podlagi pripoznave, sodbo na podlagi odpovedi ali vmesno sodbo na podlagi sporazuma strank;
8. če kakšni stranki z nezakonitim postopanjem, zlasti pa z opustitvijo vročitve, ni bila dana možnost obravnavanja pred sodiščem;
9. če je sodišče v nasprotju z določbami tega zakona zavrnilo zahtevo stranke, da bi uporabljala v postopku svoj jezik in v svojem jeziku spremljala postopek;
10. če je sodišče izdalo sodbo brez glavne obravnave, pa bi bilo moralo opraviti glavno obravnavo;
11. če se je postopka udeleževal kot tožnik ali toženec nekdo, ki ne more biti pravdna stranka, ali če stranke, ki je pravna oseba, ni zastopal tisti, ki jo je po zakonu upravičen zastopati, ali če pravdno nesposobne stranke ni zastopal zakoniti zastopnik ali če zakoniti zastopnik ni imel potrebnega dovoljenja za pravdo ali za posamezna pravdna dejanja ali če stranke ni zastopal pooblaščenec v skladu z določbami tega zakona ali če pooblaščenec stranke ni imel pooblastila, razen če je bila pravda oziroma če so bila posamezna pravdna dejanja pozneje odobrena;
12. če je bilo odločeno o zahtevku, o katerem že teče pravda ali o katerem je bilo že prej pravnomočno razsojeno ali o katerem je bila že sklenjena sodna poravnava;
13. če je bila v nasprotju z zakonom izključena javnost glavne obravnave;
14. če ima sodba pomanjkljivosti, zaradi katerih se ne more preizkusiti, zlasti pa, če je izrek sodbe nerazumljiv, če nasprotuje samemu sebi ali razlogom sodbe ali če sodba sploh nima razlogov ali v njej niso navedeni razlogi o odločilnih dejstvih ali so ti razlogi nejasni ali med seboj v nasprotju;
15. če je o odločilnih dejstvih nasprotje med tem, kar se navaja v razlogih sodbe o vsebini listin, zapisnikov o izvedbi dokazov ali prepisov zvočnih posnetkov, in med samimi temi listinami, zapisniki oziroma prepisi.

343. člen

Prepozno, nepopolno ali nedovoljeno pritožbo zavrže s sklepom predsednik senata sodišča prve stopnje brez naroka.

Pritožba je prepozna, če je bila vložena po preteku zakonskega roka zanjo.

Pritožba je nepopolna, če ne vsebuje sestavin iz 1. in 4. točke 335. člena tega zakona.

Pritožba je nedovoljena, če jo je vložila oseba, ki ni imela te pravice, ali oseba, ki se je pritožbi odpovedala ali jo umaknila, ali če pritožnik ni imel pravnega interesa za pritožbo.

344. člen

Izvod pravočasne, popolne in dovoljene pritožbe vroči sodišče prve stopnje nasprotni stranki, ki sme nato v 15 dneh od njenega prejema podati pri tem sodišču odgovor na pritožbo.

Prepozen odgovor na pritožbo se ne upošteva.

347. člen

Sodišče druge stopnje odloča o pritožbi brez obravnave, kadar oceni, da ta za odločitev v zadevi ni potrebna.

Če senat sodišča druge stopnje spozna, da je treba za pravilno ugotovitev dejanskega stanja ponoviti vse ali le nekatere od že izvedenih dokazov pred sodiščem druge stopnje ali če je bistvene kršitve določb pravdnega postopka glede na njihovo naravo mogoče odpraviti z opravo procesnih dejanj pred sodiščem druge stopnje, mora razpisati obravnavo.

Sodišče druge stopnje razpiše obravnavo, tudi če je:
– za popolno ugotovitev dejanskega stanja treba ugotoviti tudi dejstva, ki so jih stranke pred sodiščem prve stopnje zatrjevale, vendar jih sodišče prve stopnje ni ugotavljalo, ali dejstva, ki jih je pod pogojem iz 337. člena tega zakona stranka navedla v pritožbi;
– za pravilno ugotovitev dejanskega stanja treba izvesti posamezne dokaze, ki jih sodišče prve stopnje ni izvedlo, kljub temu, da jih je stranka pred sodiščem prve stopnje predlagala, ali dokaze, ki jih je pod pogojem iz 337. člena tega zakona predlagala v pritožbi.

Senat sodišča druge stopnje lahko ob razpisu obravnave odloči, da pooblastila, ki jih ima glede priprave in vodenja obravnave predsednik senata, preidejo na sodnika poročevalca.

Če senat sodišča druge stopnje oceni, da ne gre za zapleteno zadevo glede pravnih ali dejanskih vprašanj in če od odločitve o pritožbi ni mogoče pričakovati rešitev pomembnega pravnega vprašanja, lahko ob razpisu obravnave odloči, da bo o zadevi odločil sodnik poročevalec kot sodnik posameznik. Sodnik poročevalec ne more o zadevi odločati kot sodnik posameznik, če delo na mestu višjega sodnika opravlja manj kot leto dni.

349. člen

Če ni v 347. in 348. členu tega zakona drugače določeno, veljajo določbe o glavni obravnavi pred sodiščem prve stopnje (281. do 305. člen) smiselno tudi za obravnavo pred sodiščem druge stopnje.

354. člen

Sodišče druge stopnje razveljavi s sklepom sodbo prve stopnje, če ugotovi, da je podana bistvena kršitev določb pravdnega postopka (339. člen), in vrne zadevo istemu sodišču prve stopnje ali pa jo odstopi pristojnemu sodišču prve stopnje v novo sojenje, če kršitve postopka glede na njeno

naravo ne more samo odpraviti. V tem sklepu odloči sodišče druge stopnje tudi o tem, katera dejanja, ki jih zajema bistvena kršitev določb pravdnega postopka, se razveljavijo.

Če so bile v postopku pred sodiščem prve stopnje prekršene določbe 3., 5. in 12. točke drugega odstavka 339. člena tega zakona, razveljavi sodišče druge stopnje sodbo prve stopnje in zavrže tožbo.

Če je bila v postopku pred sodiščem prve stopnje prekršena določba 11. točke drugega odstavka 339. člena tega zakona, razveljavi sodišče druge stopnje glede na naravo kršitve sodbo prve stopnje in vrne zadevo pristojnemu sodišču prve stopnje ali pa razveljavi sodbo prve stopnje in zavrže tožbo.

355. člen

Če sodišče druge stopnje na seji ali na obravnavi spozna, da je treba za pravilno ali popolno ugotovitev dejanskega stanja ugotoviti dejstva oziroma izvesti dokaze, ki jih je stranka pred sodiščem prve stopnje zatrjevala oziroma predlagala, vendar jih sodišče prve stopnje ni ugotavljalo, ali dejstva oziroma dokaze, ki jih je pod pogojem iz 337. člena tega zakona stranka navedla v pritožbi ali da je bilo zaradi zmotne uporabe materialnega prava dejansko stanje nepopolno ugotovljeno, dopolni postopek oziroma odpravi omenjene pomanjkljivosti in s sodbo odloči v zadevi. Če je bilo zaradi zmotne uporabe materialnega prava dejansko stanje nepopolno ugotovljeno in sodišče glede na naravo stvari in okoliščine primera oceni, da samo ne more dopolniti postopka oziroma odpraviti omenjene pomanjkljivosti, izjemoma razveljavi sodbo prve stopnje in vrne zadevo sodišču prve stopnje v novo sojenje.

363. člen

Zoper sklep sodišča prve stopnje je dovoljena pritožba, če ni v tem zakonu določeno, da ni pritožbe.

Če ta zakon izrecno določa, da ni posebne pritožbe, se sme sklep sodišča prve stopnje izpodbijati samo v pritožbi zoper končno odločbo.

366. člen

V postopku s pritožbo zoper sklep se uporabljajo smiselno določbe, ki veljajo za pritožbo zoper sodbo, razen določb o odgovoru na pritožbo in o obravnavi pred sodiščem druge stopnje.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka, se v postopku s pritožbo zoper sklep določbe o odgovoru na pritožbo smiselno uporabljajo le, če gre za sklep:
– s katerim je sodišče odločilo o tožbenem zahtevku v sporu o motenju posesti;
– s katerim je sodišče zavrglo tožbo, ki je že bila vročena toženi stranki;
– s katerim je sodišče ločeno od glavne stvari zavrnilo ugovor glede pomanjkanja procesnih predpostavk (prvi odstavek 288. člena) in ni sklenilo, da takoj nadaljuje z obravnavanjem glavne stvari (tretji odstavek 288. člena);
– o zavrnitvi ali ugoditvi predlogu za vrnitev v prejšnje stanje;
– o zavrnitvi zahteve za izločitev višjega sodnika (peti odstavek 73. člena);

– o prekinitvi postopka;
– o stroških postopka, če vrednost izpodbijanega dela sklepa presega 800 eurov.

366.a člen

O pritožbi zoper sklep odloči sodnik posameznik.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka odloči o pritožbi zoper sklep senat:
– če gre za pritožbo zoper sklep iz drugega odstavka 366. člena tega zakona;
– če se o pritožbi zoper sklep odloča skupaj s pritožbo zoper sklep iz drugega odstavka 366. člena tega zakona ali skupaj s pritožbo zoper sodbo v isti zadevi;
– če gre za pritožbo zoper sklep senata sodišča prve stopnje;
– če gre za pritožbo zoper sklep o kaznovanju stranke, zastopnika ali pooblaščenca.

Sodnik posameznik lahko s sklepom odstopi zadevo v odločitev senatu, če oceni, da gre za zapleteno zadevo glede pravnih ali dejanskih vprašanj ali če je od odločitve o pritožbi mogoče pričakovati rešitev pomembnega pravnega vprašanja, zlasti če gre za pravno vprašanje, glede katerega sodne prakse ni ali ni enotna.

Zadeva se v odločitev senatu odstopi tudi v primeru, če bi o njej kot sodnik posameznik odločal sodnik, ki delo na mestu višjega sodnika opravlja manj kot leto dni.

Če sodnik posameznik odstopi zadevo v odločitev senatu, sam postane sodnik poročevalec.

367. člen

Zoper pravnomočno sodbo, izdano na drugi stopnji, lahko stranke vložijo revizijo v 30 dneh od vročitve prepisa sodbe (dovoljena revizija) oziroma v 15 dneh po vročitvi sklepa vrhovnega sodišča o dopustitvi revizije (dopuščena revizija).

Revizija je dovoljena, če vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe presega 40.000 eurov (dovoljena revizija).

Če revizija po prejšnjem odstavku ni dovoljena, je dovoljena le, če jo v skladu s 367.a členom tega zakona dopusti sodišče (dopuščena revizija).

Če zakon določa, da revizije ni ali če vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe ne presega 2.000 eurov, sodišče revizije ne more dopustiti. Ne glede na prejšnjo določbo lahko sodišče revizijo dopusti, če vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe v delovnih in socialnih sporih ne presega 2.000 eurov.

Vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe se ne glede na drugi odstavek 41. člena tega zakona ugotovi s seštevkom vrednosti posameznih zahtevkov oziroma delov teh zahtevkov, ki so še sporni, če je odločitev o reviziji odvisna od rešitve pravnih vprašanj, ki so skupna za vse navedene zahtevke, ali če so posamezni zahtevki med seboj tako povezani, da je odločitev o posameznem zahtevku odvisna od odločitve o drugem zahtevku.

367.b člen

Predlog za dopustitev revizije mora stranka podati v 30 dneh po vročitvi pravnomočne sodbe sodišča druge stopnje.

Predlog za dopustitev revizije se vloži pri vrhovnem sodišču.

Predlogu za dopustitev revizije mora stranka priložiti izvod pravnomočne sodbe sodišča druge stopnje, lahko pa priloži tudi izvod sodbe sodišča prve stopnje in kopije drugih listin iz sodnega spisa, ki naj bi izkazovale obstoj kršitev pravdnega postopka, ki jih zatrjuje.

V predlogu za dopustitev revizije mora stranka natančno in konkretno navesti sporno pravno vprašanje in pravno pravilo, ki naj bi bilo prekršeno, okoliščine, ki kažejo na njegovo pomembnost, ter na kratko obrazložiti, zakaj je sodišče druge stopnje to vprašanje rešilo nezakonito; zatrjevane kršitve postopka mora opisati natančno in konkretno, na enak način pa mora izkazati tudi obstoj sodne prakse vrhovnega sodišča, od katere naj bi odločitev odstopala, oziroma neenotnost sodne prakse.

Če se predlagatelj revizije sklicuje na sodno prakso vrhovnega sodišča, mora navesti opravilne številke zadev, kopije sodnih odločb sodišč druge stopnje, na katere se sklicuje, pa mora predložiti.

Če stranka ne ravna po tretjem, četrtem in petem odstavku tega člena, se predlog za dopustitev revizije zavrže.

370. člen

Revizija se lahko vloži:
1. zaradi bistvene kršitve določb pravdnega postopka iz drugega odstavka 339. člena tega zakona, razen če se kršitev nanaša na krajevno pristojnost (4. točka drugega odstavka 339. člena) ali na pristojnost arbitraže (5. točka drugega odstavka 339. člena), če je sodnik sodišča prve stopnje izdal sodbo brez glavne obravnave, čeprav bi jo moral opraviti (10. točka drugega odstavka 339. člena), če je bilo odločeno o zahtevku, o katerem že teče pravda (12. točka drugega odstavka 339. člena) ali če je bila v nasprotju z zakonom izključena javnost glavne obravnave (13. točka drugega odstavka 339. člena);
2. zaradi bistvene kršitve določb pravdnega postopka iz prvega odstavka 339. člena tega zakona v postopku pred sodiščem druge stopnje;
3. zaradi zmotne uporabe materialnega prava.

Zaradi prekoračitve tožbenega zahtevka je revizija dopustna samo, če je bila ta kršitev storjena šele v postopku pred sodiščem druge stopnje.

Revizije ni mogoče vložiti zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja.

Zoper sodbo druge stopnje, s katero se potrjuje sodba na podlagi pripoznave, sodba na podlagi odpovedi ali vmesna sodba na podlagi sporazuma strank, je revizija dopustna samo zaradi razlogov iz 1. in 2. točke prvega odstavka in iz drugega odstavka tega člena.

371. člen

Revizijsko sodišče preizkusi izpodbijano sodbo samo v tistem delu, v katerem se izpodbija z revizijo, in v mejah razlogov, ki so v njej navedeni.

V primeru dopuščene revizije sodišče preizkusi izpodbijano sodbo samo v tistem delu in glede tistih konkretnih pravnih vprašanj, glede katerih je bila revizija dopuščena.

373. člen

Revizija se vloži pri sodišču, ki je izreklo sodbo prve stopnje, v zadostnem številu izvodov za sodišče in nasprotno stranko, v primeru vložitve revizije zoper sodno odločbo iz četrtega odstavka 385. člena tega zakona, pa tudi za Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državno tožilstvo).

V primeru dopuščene revizije (tretji odstavek 367. člena) mora biti reviziji priložen predlog za dopustitev revizije in sklep o dopustitvi revizije.

Glede obrazloženosti dopuščene revizije veljajo določbe, ki se nanašajo na obrazložitev predloga za dopustitev revizije (tretji do peti odstavek 367.b člena).

374. člen

Prepozno, nepopolno ali nedovoljeno revizijo zavrže s sklepom sodnik sodišča prve stopnje brez naroka.

Revizija je nedovoljena, če jo vloži nekdo, ki nima te pravice, nekdo, ki jo je umaknil, ali nekdo, ki zanjo nima pravnega interesa, ali če je vložena zoper sodbo, zoper katero je po zakonu ni mogoče vložiti, ali če v primerih, ko ni dovoljena že po samem zakonu, ni bila dopuščena (tretji odstavek 367. člena).

Dopuščena revizija izven dela, glede katerega je bila dopuščena, oziroma izven konkretnih pravnih vprašanj, glede katerih je bila dopuščena, ni dovoljena.

375. člen

Izvod dovoljene revizije oziroma izvod dopuščene revizije skupaj s predlogom za dopustitev revizije in sklepom sodišča o dopustitvi revizije pošlje sodnik sodišča prve stopnje nasprotni stranki. Če je revizija vložena zoper sodno odločbo iz četrtega odstavka 385. člena tega zakona, se pošlje tudi državnemu tožilstvu skupaj s prepisom sodbe, zoper katero je revizija vložena.

Nasprotna stranka lahko v tridesetih dneh od vročitve revizije poda sodišču nanjo odgovor.

Ko dobi odgovor na revizijo ali ko poteče rok za odgovor, pošlje sodnik sodišča prve stopnje revizijo in morebitni odgovor nanjo z vsemi spisi po sodišču druge stopnje revizijskemu sodišču. Pri spisu v elektronski obliki, se to opravi po elektronski poti.

376. člen

O reviziji odloča revizijsko sodišče brez obravnave.

385. člen

Zoper pravnomočno sodno odločbo lahko vloži državno tožilstvo v treh mesecih zahtevo za varstvo zakonitosti.

Zahteva za varstvo zakonitosti se lahko vloži le zoper pravnomočno sodno odločbo, zoper katero sodišče ne more dopustiti revizije (četrti odstavek 367. člena).

Zahtevo za varstvo zakonitosti državno tožilstvo vloži, če so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 367.a člena tega zakona.

Ne glede na določbe drugega in tretjega odstavka tega člena se lahko zahteva za varstvo zakonitosti zoper sodno poravnavo, zamudno sodbo, sodbo na podlagi odpovedi oziroma pripoznave in vmesno sodbo na podlagi sporazuma strank vloži tudi, če gre za razpolaganje v nasprotju s prisilnimi predpisi ali moralo.

Rok za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti iz prvega odstavka tega člena se šteje:
1. zoper odločbo, izdano na prvi stopnji, zoper katero ni bila vložena pritožba – od dneva, od katerega odločbe ni bilo več mogoče izpodbijati s pritožbo;
2. zoper odločbo, izdano na drugi stopnji, zoper katero ni dopustna revizija ali ni bila vložena – od dneva, ko je bila odločba vročena tisti stranki, ki ji je bila vročena pozneje.

Zoper sodno odločbo iz četrtega odstavka tega člena, izdano na drugi stopnji, zoper katero so stranke vložile revizijo, lahko vloži državno tožilstvo zahtevo za varstvo zakonitosti v 30 dneh od dneva, ko mu je bila vročena revizija tiste stranke, katere revizija mu je bila vročena prej.

Zahteve za varstvo zakonitosti ni zoper odločbo, ki jo je na revizijo ali zahtevo za varstvo zakonitosti izdalo vrhovno sodišče.

391. člen

Pri odločanju o zahtevi za varstvo zakonitosti se omeji sodišče samo na preizkus kršitev, ki jih uveljavlja državno tožilstvo v svoji zahtevi.

Če ni v členih 385 do 390 tega zakona drugače določeno, se v postopku z zahtevo za varstvo zakonitosti uporabljajo smiselno določbe 369. člena, členov 372 do 380 ter 382. in 383. člena tega zakona.

394. člen

Postopek, ki je s sodno odločbo pravnomočno končan, se lahko na predlog stranke obnovi:
1. če je pri izdaji odločbe sodeloval sodnik oziroma sodnik porotnik, ki bi moral biti po zakonu izločen (1. do 5. točka prvega odstavka 70. člena) oziroma ki je bil s sklepom sodišča izločen;
2. če kakšni stranki z nezakonitim postopanjem, zlasti z opustitvijo vročitve, ni bila dana možnost obravnavanja pred sodiščem;
3. če je bila opravljena osebna vročitev prve vloge, ki se je vročala v postopku, po 142. členu tega zakona, ta način vročitve pa je bil uporabljen zaradi strankine odsotnosti v nepretrganem trajanju več kot šest mesecev;
4. če se je postopka udeleževal kot tožnik ali toženec nekdo, ki ne more biti pravdna stranka, ali če stranke, ki je pravna oseba, ni zastopal tisti, ki jo je po zakonu upravičen zastopati, ali če pravdno nesposobne stranke ni zastopal zakoniti zastopnik ali če zakoniti zastopnik ni imel potrebnega dovoljenja za pravdo ali za posamezna pravdna dejanja ali če stranke ni zastopal pooblaščenec v skladu s tem zakonom ali če pooblaščenec stranke ni imel pooblastila, razen če je bila pravda oziroma če so bila posamezna pravdna dejanja pozneje odobrena;
5. če se opira sodna odločba na krivo izpovedbo priče ali izvedenca;
6. če se opira sodna odločba na ponarejeno listino ali na listino, v kateri je bila potrjena neresnična vsebina;
7. če je prišlo do sodne odločbe zaradi kaznivega dejanja sodnika oziroma sodnika porotnika, zakonitega zastopnika ali pooblaščenca stranke, nasprotne stranke ali koga drugega;
8. če pridobi stranka možnost uporabiti pravnomočno odločbo sodišča, ki je bila prej izdana o istem zahtevku med istima strankama;
9. če se opira sodna odločba na drugo sodno odločbo ali na odločbo kakšnega drugega organa, pa je bila ta odločba pravnomočno spremenjena, razveljavljena oziroma odpravljena;
10. če zve stranka za nova dejstva ali pa najde ali pridobi možnost uporabiti nove dokaze, na podlagi katerih bi bila lahko izdana zanjo ugodnejša odločba, če bi bila ta dejstva oziroma če bi bili ti dokazi uporabljeni v prejšnjem postopku.

410. člen

Kadar sodišče odloča o vzgoji in varstvu otrok ter o stikih otrok s starši in drugimi osebami, mora otroka, ki je sposoben razumeti pomen postopka in posledice odločitve, na primeren način obvestiti o uvedbi postopka in o njegovi pravici, da izrazi svoje mnenje. Glede na starost otroka in druge okoliščine sodnik otroka povabi na neformalen razgovor na sodišču ali zunaj sodišča s posredovanjem centra za socialno delo ali šolskega svetovalnega delavca. Ob razgovoru je lahko navzoča oseba, ki ji otrok zaupa in jo sam izbere. Ta oseba lahko pomaga otroku izraziti njegovo mnenje.

O razgovoru sestavi sodnik zapisnik, lahko pa tudi odloči, da se razgovor zvočno snema. Zaradi varstva koristi otroka lahko sodišče odloči, da se staršem ne dovoli vpogled v zapisnik oziroma poslušanje posnetka.

Otroku, ki je že dopolnil 15 let in je v postopku izrazil svoje mnenje, sodišče vroči odločbo, proti kateri ima pravico vložiti pritožbo.

419. člen

Sodba, s katero se zakonska zveza razveže na podlagi predloga zakoncev za sporazumno razvezo, se lahko izpodbija samo zaradi bistvenih kršitev določb pravdnega postopka, zaradi tega, ker je stranka pristala na vložitev predloga v zmoti ali pod vplivom sile ali zvijače, ter v primeru, ko niso bili izpolnjeni zakonski pogoji za razvezo zakonske zveze na podlagi predloga za sporazumno razvezo.

436. člen

Predsednik senata zavrže prepozne, nepopolne ali nedovoljene ugovore brez naroka.

Na prvem naroku za glavno obravnavo lahko navajajo stranke nova dejstva in predložijo nove dokaze, tožena stranka pa lahko uveljavlja tudi nove ugovore glede izpodbijanega dela plačilnega naloga.

V odločbi o glavni stvari odloči sodišče, ali ostane plačilni nalog v celoti ali deloma v veljavi ali pa se razveljavi.

437. člen

Če tožena stranka ugovarja, da ni bilo zakonskih pogojev za izdajo plačilnega naloga (431. in 432. člen) ali da so ovire za nadaljnji postopek, odloči sodišče najprej o takem ugovoru. Če spozna, da je ugovor utemeljen, razveljavi s sklepom plačilni nalog in začne po pravnomočnosti sklepa z obravnavanjem glavne stvari, če je treba, da se opravi obravnava.

Če sodišče ne ugodi takemu ugovoru, preide na obravnavanje glavne stvari, sklep pa se vzame v odločbo o glavni stvari.

Če sodišče na ugovor, da tožbeni zahtevek ni zapadel, spozna, da je ta zapadel po izdaji plačilnega naloga, toda pred koncem glavne obravnave, razveljavi s sodbo plačilni nalog in odloči o tožbenem zahtevku (prvi odstavek 311. člena).

454. člen

Če sodišče po prejemu odgovora na tožbo oziroma po prejemu pripravljalnih vlog ugotovi, da med strankami ni sporno dejansko stanje in da ni drugih ovir za izdajo odločbe, brez razpisa naroka izda odločbo o sporu.

Na način iz prejšnjega odstavka sodišče ravna tudi v primeru, če po prejemu odgovora na tožbo oziroma pripravljalnih vlog ugotovi, da je o spornem dejanskem stanju mogoče odločiti že na podlagi predloženih pisnih dokazov, nobena stranka pa izvedbe naroka v tožbi, odgovoru na tožbo oziroma v pripravljalnih vlogah iz 452. člena tega zakona ni zahtevala.

Če je tožeča stranka zahtevala izvedbo naroka, pa ne pride, čeprav je bila v redu vabljena, izda sodišče sodbo na podlagi odpovedi, če so izpolnjeni pogoji iz 317. člena tega zakona. Če je izvedbo naroka zahtevala tožena stranka, pa ne pride, čeprav je bila v redu vabljena, izda sodišče sodbo na podlagi pripoznave, če so izpolnjeni pogoji iz 316. člena tega zakona. Če sta obe stranki zahtevali izvedbo naroka, pa nobena ne pride, čeprav sta bili v redu vabljeni, se šteje, da je tožba umaknjena.

457. člen

Sodba v postopku v sporih majhne vrednosti se razglasi takoj po koncu glavne obravnave.

Ob razglasitvi sodbe mora sodišče poučiti navzoče stranke, pod katerimi pogoji se lahko pritožijo.

Pisna sodba mora imeti uvod, izrek in obrazložitev. Obrazložitev sodbe obsega samo kratek povzetek dejanskih ugotovitev, navedbo določb procesnega in materialnega prava, na podlagi katerih je bilo odločeno (tretji odstavek 324. člena).

490. člen

V gospodarskih sporih je revizija dovoljena, če vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe presega 200.000 eurov.

495. člen

V postopku v gospodarskih sporih so spori majhne vrednosti spori, v katerih se tožbeni zahtevek nanaša na denarno terjatev, ki ne presega 4.000 eurov.

Za spore majhne vrednosti se štejejo tudi spori, v katerih se tožbeni zahtevek ne nanaša na denarno terjatev, tožeča stranka pa je v tožbi navedla, da je pripravljena namesto izpolnitve določenega zahtevka sprejeti denarni znesek, ki ne presega zneska iz prvega odstavka tega člena (prvi odstavek 44. člena).

Za spore majhne vrednosti se štejejo tudi spori, v katerih predmet tožbenega zahtevka ni denarni znesek, temveč izročitev premične stvari, katere vrednost, ki jo je tožeča stranka navedla v tožbi, ne presega zneska iz prvega odstavka tega člena (drugi odstavek 44. člena).

496. člen

V postopkih v sporih majhne vrednosti in v postopkih za izdajo plačilnega naloga obsega obrazložitev sodbe samo navedbo tožbenih zahtevkov in dejstev, na katere stranke opirajo zahtevke, pravni pouk pa pouk o pravici do pritožbe ter navedbo, da bo sodba z obrazložitvijo po četrtem odstavku 324. člena tega zakona izdelana, če stranka napove pritožbo.

Sodba iz prejšnjega odstavka mora biti pisno izdelana v osmih dneh od dneva izdaje.

Stranka mora napovedati pritožbo v osmih dneh od prejema sodbe iz prvega odstavka tega člena.

Če stranka napove pritožbo v roku iz prejšnjega odstavka, lahko vloži pritožbo zoper sodbo, ki vsebuje obrazložitev po četrtem odstavku 324. člena tega zakona. Rok za vložitev pritožbe začne teči od vročitve prepisa te sodbe.

Sodba iz prejšnjega odstavka mora biti pisno izdelana v petnajstih dneh od plačila sodne takse za pritožbo iz 497. člena tega zakona.

Stranka, ki je napovedala pritožbo, lahko umakne napoved pritožbe, dokler ji ni vročen prepis sodbe z obrazložitvijo iz četrtega odstavka 324. člena tega zakona. Umika napovedi pritožbe ni mogoče preklicati.

Zoper sodbo se lahko pritoži samo stranka, ki je napovedala pritožbo.

V zadevi, v kateri je ena stranka napovedala pritožbo, se prepis sodbe z obrazložitvijo po četrtem odstavku 324. člena tega zakona vroči tudi nasprotni stranki.